

**URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO**

**WOJEWÓDZTWO
MAŁOPOLSKIE
1999-2000**

Kraków, grudzień 2001

Opracowano w

Urzędzie Marszałkowskim Województwa Małopolskiego

pod kierunkiem Zarządu Województwa Małopolskiego:

Marszałek: Marek Nawara,

Wicemarszałkowie: Andrzej Sasuła, Janusz Sepioł,

Członkowie: Marcin Pawlak, Jan Wieczorkowski.

Zespół redakcyjny:

Janusz Sepioł - *przewodniczący*,

Aneta Biłko, Lucyna Bożek, Beata Chmielowiec, Maria Domagała, Joanna Fudalej, Andrzej Hyży, Katarzyna Jarguz, Szymon Kawa, Paweł Knapczyk, Anna Kołodziejczyk, Katarzyna Kucharska, Halina Kupisz, Karolina Laszczak, Danuta Leśniak, Andrzej Masny, Agnieszka Motylewicz, Anna Niedźwieńska, Anetta Okońska, Czesław Pater, Sławomir Piróg, Alicja Rajczyk, Paula Reczek, Krystian Pyka, Michał Sapeta, Magdalena Staniewska, Jacek Stefański, Artur Strzelczyk, Dariusz Styrna, Małgorzata Szlązak, Artur Tracz, Helena Tratkiewicz, Piotr Turcza, Joanna Urbanowicz, Joanna Wojtyna – Urząd Marszałkowski

oraz

Izabela Czaja, Zbigniew Michalik, Bogdan Rogoda - Akademia Ekonomiczna
w Krakowie, Bolesław Domański - Uniwersytet Jagielloński

Zespół redakcyjny dziękuje:

Urzędowi Statystycznemu, Wojewódzkiemu Inspektoratowi Ochrony Środowiska, Wojewódzkiej Komendzie Policji, Komendzie Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej, Regionalnej Izbie Obrachunkowej, Izbie Skarbowej, Telekomunikacji Polskiej S.A., Małopolskiemu Centrum Zdrowia Publicznego, Uniwersytetowi Jagiellońskiemu, Akademii Górniczo-Hutniczej, Politechnice Krakowskiej, Akademii Ekonomicznej, Akademii Rolniczej, Akademii Pedagogicznej, Akademii Wychowania Fizycznego, Papieskiej Akademii Teologicznej, Państwowej Wyższej Szkole Teatralnej, Akademii Sztuk Pięknych, Akademii Muzycznej, Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Tarnowie, Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Nowym Sączu, Wyższej Szkole Filozoficzno-Pedagogicznej „Ignatianum”, Wyższej Szkole Biznesu - National Louis University, Wyższej Szkole Zarządzania i Bankowości, Profesjonalnej Szkole Biznesu Szkole Wyższej, Wyższej Szkole Handlowej, Małopolskiej Wyższej Szkole Ekonomicznej w Tarnowie, Wyższej Szkole Przedsiębiorczości i Marketingu w Chrzanowie, Zakładowi Gazowniczemu w Krakowie, Karpackiemu Zakładowi Gazowniczemu w Tarnowie, Będzińskiemu Zakładowi Elektroenergetycznemu S.A., Zakładowi Gazowniczemu w Jaśle, Zakładowi Energetycznemu Kraków S.A., Zakładowi Energetycznemu Tarnów S.A., Będzińskiemu Zakładowi Energetycznemu S.A., Rzeszowskiemu Zakładowi Energetycznemu S.A., Beskidzkiej Energetyce S.A. oraz Zakładowi Energetycznemu Okręgu Radomsko-Kieleckiego ZEORK

za pomoc w zebraniu materiałów i konsultacje

Spis treści

Wstęp	7
ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE	9
I. Zasoby środowiska przyrodniczego	11
1. Warunki fizycznogeograficzne	11
2. Obszary chronione	13
3. Surowce mineralne	14
II. Zagrożenia i stan środowiska przyrodniczego	17
1. Gospodarka wodno-ściekowa	17
1.1. Zużycie wody	17
1.2. Główne źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych	18
1.3. Stan zanieczyszczenia wód powierzchniowych	23
2. Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego	24
2.1. Emisja zanieczyszczeń do powietrza	24
2.2. Stan zanieczyszczenia powietrza	27
3. Gospodarka odpadami	29
3.1. Odpady powstające w wyniku prowadzonej działalności gospodarczej	29
3.2. Odpady komunalne	31
3.3. Składowiska odpadów	32
ZAGADNIENIA SPOŁECZNE	33
I. Ludność i procesy demograficzne	35
1. Stan ludności	35
2. Procesy demograficzne	35
3. Struktura wieku ludności	38
II. Ochrona zdrowia	40
1. Finansowanie opieki zdrowotnej	40
2. Stan zdrowia ludności	40
3. Stan bazy służby zdrowia	42
III. Pomoc społeczna	49
1. Środki finansowe	49
2. Korzystający z pomocy społecznej	50
3. Zasoby instytucjonalne	51
4. Kadra	52
5. Zróżnicowanie problemów społecznych w powiatach województwa małopolskiego	53
IV. Oświata i wychowanie	55
1. Finansowanie oświaty	55
2. Baza materialna	55
3. Uczniowie	58
4. Kadra nauczycielska	59

V. Nauka	60
1. Szkoły wyższe w Małopolsce	60
2. Studenci szkół wyższych	62
3. Kadra naukowo-dydaktyczna	64
4. Działalność naukowo-badawcza	65
5. Baza socjalna uczelni małopolskich	67
6. Najważniejsze inwestycje i remonty	68
VI. Kultura	73
1. Finansowanie kultury	73
2. Życie kulturalne	77
3. Sieć instytucji kultury i uczestnictwo w kulturze	82
VII. Sport	87
1. Finansowanie sportu	87
2. Organizacja kultury fizycznej	89
3. Baza sportowa	90
VIII. Bezpieczeństwo publiczne	95
1. Zagrożenie przestępczością	95
2. Bezpieczeństwo w ruchu drogowym	96
3. Ochrona przeciwpożarowa i zagrożenie pożarowe	97
GOSPODARKA	99
I. Rynek pracy	101
1. Pracujący, zatrudnieni, wynagrodzenie	101
2. Bezrobocie	103
II. Małe i średnie przedsiębiorstwa	107
III. Rolnictwo	113
1. Uwarunkowania rozwoju rolnictwa	113
1.1. Warunki przyrodnicze	113
1.2. Użytkowanie gruntów i ich struktura własnościowa	114
1.3. Struktura agrarna	115
1.4. Pracujący w rolnictwie	116
2. Produkcja rolna	117
2.1. Produkcja roślinna	117
2.2. Produkcja zwierzęca	119
3. Małopolski rynek rolny	121
4. Strefy ekonomiczno-produkcyjne	122
IV. Przemysł	124
1. Przemysł Małopolski na tle kraju	124
2. Podmioty przemysłowe	127
3. Zatrudnienie w przemyśle	128
4. Wyniki ekonomiczne przemysłu	131
5. Inwestycje w przemyśle	134
6. Największe przedsiębiorstwa przemysłowe	135

V. Budownictwo	138
1. Struktura i produkcja przedsiębiorstw budowlano-montażowych	138
2. Zatrudnienie	140
VI. Budownictwo mieszkaniowe	143
1. Zasoby mieszkaniowe	143
2. Mieszkania oddane do użytku	144
3. Ruch budowlany	147
VII. Sektor finansowy	151
1. Charakterystyka instytucji finansowych województwa małopolskiego	151
2. Rozmieszczenie instytucji finansowych w układzie powiatowym	152
3. Ocena kondycji sektora finansowego w województwie małopolskim	153
VIII. Handel i gastronomia	156
1. Handel	156
2. Gastronomia	161
IX. Turystyka	162
1. Ruch turystyczny	162
2. Baza noclegowa	163
ŚRODOWISKO GOSPODARCZE	167
I. Baza podatkowa	169
II. Budżety jednostek samorządu terytorialnego	170
1. Budżety gmin	173
2. Budżety powiatów	180
3. Budżet Województwa Małopolskiego	182
4. Współpraca samorządów	186
III. Fundusze celowe i programy pomocowe	193
1. Fundusz celowe	193
1.1. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.	193
1.2. Wojewódzki Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych	196
1.3. Wojewódzki Fundusz Gospodarki Zasobem Geodezyjnym i Kartograficznym	198
1.4. Fundusz Pracy	199
1.5. Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (FGŚP)	203
2. Programy pomocowe	205
IV. Inwestycje zagraniczne	208
V. Instytucje dla rozwoju	214
1. Instytucje otoczenia biznesu	214
1.1. Agencje i fundacje rozwoju regionalnego i lokalnego	215
1.2. Izby i stowarzyszenia gospodarcze	216
1.3. Instytucje otoczenia biznesu należące do sieci Krajowego Systemu Usług	218
2. Wybrane formy promocji gospodarczej	219
2.1. Targi w województwie małopolskim	219
2.2. Konkursy promocyjne	220

VI. Współpraca międzynarodowa Województwa Małopolskiego	225
1. Podstawy współpracy	225
2. Formy współpracy	225
3. Działania	226
3.1. Współpraca w ramach międzyregionalnych umów bilateralnych	226
3.2. Współpraca w ramach umów rządowych	230
3.3. Kontakty robocze	231
3.4. Inicjatywy współpracy międzynarodowej	231
3.5. Współpraca w ramach organizacji międzynarodowych	231
 SYSTEMY TECHNICZNE	 233
I. Transport i komunikacja	235
1. Transport drogowy	235
2. Transport kolejowy	239
3. Transport lotniczy	242
II. Elektroenergetyka	245
1. Stan systemu energetycznego	245
2. Zaopatrzenie w energię elektryczną	246
III. Gazownictwo	248
1. Stan systemu gazowniczego	248
2. Gazyfikacja województwa małopolskiego	248
IV. Infrastruktura sanitarna	251
1. Wodociągi	251
2. Kanalizacje	252
V. Łączność	257
 ANEKS	 261
I. Profil polityczny	263
II. Pozycja Małopolski na tle innych województw	266
III. Budżety gmin	269
IV. Zróżnicowanie przestrzenne procesów społeczno-gospodarczych	281

Przekazuję w Państwa ręce raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa małopolskiego w latach 1999-2000. Jest to pierwsza publikacja, w tak obszerny sposób opisująca zjawiska zachodzące na terenie województwa w jego nowych, wprowadzonych reformą ustrojową, granicach.

Prezentowane opracowanie jest materiałem, w którym znajdą Państwo zarówno dane statystyczne, podane w formie tabel i wykresów, jak i obszerną część opisową. Autorzy starali się przedstawić omawiane zjawiska w sposób obiektywny, unikając jakichkolwiek sądów, wniosków i ocenę pozostawiając czytelnikom.

Zakres tematyczny raportu jest bardzo szeroki – obejmuje najważniejsze zagadnienia dotyczące środowiska przyrodniczego, problematyki społecznej, gospodarki, rynku pracy, środowiska gospodarczego i systemów infrastruktury technicznej.

Wierzę, że niniejsza publikacja pozwoli ukazać Państwu specyfikę naszego województwa, dziedziny w których wyróżnia się ono na tle kraju, ale także i problemy z jakimi się boryka.

Jestem przekonany, iż istnieje znaczne zapotrzebowanie na tego typu publikacje oraz że kontynuacja raportu w kolejnych latach umożliwi monitoring zjawisk zachodzących w naszym regionie. Ukaże także stopień realizacji „Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego”.

Marek Nawara

Marszałek Województwa Małopolskiego

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

I. ZASOBY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

1. WARUNKI FIZYKOGEOLOGICZNE

Województwo małopolskie, położone na południu Polski, zajmuje powierzchnię 15 144 km², co stanowi 4,8% powierzchni kraju i plasuje je na 12 miejscu pod względem powierzchni na liście 16 województw. Równocześnie należy do grupy najgęściej zaludnionych, bowiem z zaludnieniem 212 osób/km² znajduje się na 2 miejscu w kraju (po woj. śląskim). Łącznie w województwie małopolskim zamieszkuje 3 233,8 tys. osób, co stanowi 8,4% ludności kraju.

Obszar województwa małopolskiego należy do kilku podprowincji (zgodnie z podziałem Polski na mezoregiony fizyczno-geograficzne, Kondracki J.,1998):

- Wyżyny Śląsko-Krakowskiej,
- Wyżyny Małopolskiej,
- Północnego Podkarpacia,
- Zewnętrznych Karpat Zachodnich,
- Centralnych Karpat Zachodnich.

Z obszaru Wyżyny Śląsko-Krakowskiej do województwa małopolskiego należą w całości mezoregiony: Wyżyna Olkuska (częściej zwana Krakowską), Rów Krzeszowicki, Garb Tenczyński, oraz w części: Garb Tarnogórski, Wyżyna Katowicka, Pagóry Jaworznickie, Wyżyna Częstochowska.

Wyżyna Krakowska stanowi płytowy blok wapieni górnajurajskich o falistej wierzcholinie wznoszącej się powyżej 400 m n.p.m. i głęboko wciętych dolinach, w których licznie występują malownicze formy skalne oraz zjawiska krasowe; na powierzchni często występuje less a prawie cały obszar charakteryzuje się deficytem wody. Na terenie doliny Prądnika utworzono Ojcowski Park Narodowy, a na sąsiednich obszarach funkcjonuje Zespół Jurajskich Parków Krajobrazowych.

Rów Krzeszowicki, którego dnem płynie Rudawa – lewobrzeżny dopływ Wisły, stanowi wypełnione głównie utworami mioceńskimi, trzeciorzędowe zapadlisko tektoniczne o przebiegu równoleżnikowym.

Garb Tenczyński jest typowym zrębem tektonicznym, opadającym uskokami w kierunku Kotliny Oświęcimskiej.

Z **Wyżyny Małopolskiej** należy do województwa małopolskiego większa część Wyżyny Miechowskiej oraz południowo-zachodnia część Płaskowyżu Proszowickiego. Oba te mezoregiony są pokryte lessem, w którym wytworzyły się urodzajne czarnoziemy, mają podobną rzeźbę, różnią się natomiast wysokością i cechami podłoża geologicznego: Wyżyna Miechowska jest wyższa (do 380 m n.p.m.) i budują ją mało odporne margle kredowe, na Płaskowyżu Proszowickim (o wysokościach do 280 m n.p.m.) przykryte są one dodatkowo utworami mioceńskimi.

Północne Podkarpacie zwane także Kotlinami Podkarpackimi obejmuje środkową część województwa. Na zachodzie jest to Kotlina Oświęcimska składająca się z trzech mezoregionów, z których do województwa małopolskiego przynależy: Podgórze Wilamowskie prawie w całości a Dolina Górnej Wisły tylko we wschodniej części. Dolina Górnej Wisły wypełniona jest utworami aluwialnymi (żyzne mady) zalegającymi na utworach

miocenu; gdzieś tam występują zwydmione piaski oraz dość płytko zalegający węgiel karboński (Brzeszcze). Podgórze Wilamowskie składa się z kilku płatów o charakterze wysoczyzn, które porozdzielane są dolinami prawobrzeżnych dopływów Wisły: Soły, Skawy i Wieprzówki; z ich ujścia utworzono liczne stawy rybne (tzw. „żabi kraj”).

Obszar przejściowy pomiędzy Kotliną Oświęcimską a Kotliną Sandomierską to Brama Krakowska. O jej odrębności decyduje obecność izolowanych od siebie skałek górnourajskich wystających spod utworów mioceńskich wznoszących się kilkadziesiąt metrów ponad poziom Wisły. Cały ten obszar ponacinany jest licznymi uskokami tektonicznymi. W obrębie Bramy Krakowskiej można wydzielić kilka mniejszych mezoregionów: Rów Skawiński, Obniżenie Cholerzyńskie, częściowo pokryte lessem oraz Pomost Krakowski, na którym rozwinęło się miasto Kraków.

Do Kotliny Sandomierskiej zalicza się, w obrębie województwa małopolskiego: Równinę Nadwiślańską, Podgórze Bocheńskie (sfaldowany miocen solonośny, spiętrzony do wysokości 250-300 m i przykryty utworami lessowymi) oraz fragment Płaskowyżu Tarnowskiego będącego falistą równiną (do 260 m n.p.m.) zbudowaną z ilów mioceńskich, przykrytą utworami czwartorzędowymi. Równina Nadwiślańska rozciąga się wzdłuż meandrującego koryta Wisły. Dno doliny wypełniają holocenne osady rzeczne o miąższości kilkunastu metrów. Wyróżnić tutaj można trzy poziomy terasowe (0-2 m jako terasa zalewowa, 2-6 i 6-15 m jako dwa stopnie terasy nadzalewowej), w których funkcjonują co najmniej trzy generacje starorzeczy. Od południa do doliny przylegają rozległe stożki napływowe Raby i Dunajca, a od północy ogranicza ją wyraźna krawędź erozyjna Wyżyny Małopolskiej.

Fliszowe **Zewnętrzne Karpaty Zachodnie** w obrębie województwa małopolskiego reprezentowane są zarówno przez strefę podgóorską jak i beskidzką. Do województwa małopolskiego w całości należą: Pogórze Wielickie (pomiędzy dolinami Wieprzówki i Raby), Pogórze Wiśnickie (pomiędzy dolinami Raby i Dunajca) i Pogórze Rożnowskie zwane także Ciężkowickim (pomiędzy dolinami Dunajca i Białej) oraz część Pogórza Śląskiego w zachodniej i Pogórza Ciężkowickiego we wschodniej części województwa.

Grzbiety pogórskie mają wyrównane wierzchowiny osiągające wysokości od 300 m n.p.m. na północy do 580 m n.p.m. na południu (np. na Pogórzu Rożnowskim). Rozdzielają je szerokie i płaskodenne doliny o stromych zboczach (deniwelacje sięgają 150 m). Rozszerzenie doliny Dunajca wykorzystano do budowy dwóch zbiorników wodnych: Rożnowskiego i Czchowskiego, a doliny Raby do budowy Zbiornika Dobczyckiego. Kotlina Sądecka ma charakter zrównanej przez procesy denudacyjno-erozyjne wyżyny osiągającej do 500 m n.p.m.

Wszystkie najważniejsze pasma beskidzkie (z wyjątkiem Beskidu Śląskiego i Żywieckiego) znajdują się w granicach województwa małopolskiego: Beskid Mały (wschodni fragment z Leskowcem – 922 m n.p.m.), Beskid Makowski (Średni) z Mędralową – 1170 m n.p.m., Beskid Wyspowy (Mogielnica – 1170 m n.p.m.), Pasma Babiogórskie (Babia Góra – 1725 m n.p.m.), Gorce (Turbacz – 1310 m n.p.m.) i Beskid Sądecki (Radziejowa – 1262 m n.p.m. – w całości oraz zachodnia część Beskidu Niskiego z Lackową – 997 m n.p.m., a także mezoregiony: Działy Orawskie (płaskie grzędy wododzielne), Beskid Orawsko-Podhalański, Kotlina Spytkowicko-Rabczańska i Obniżenie Gorlickie (fragment). Grzbiety beskidzkie zbudowane są z gruboławicowych piaskowców, doliny zaś zostały wycięte w seriach łupkowych lub wykorzystwały strefy tektonicznych spękań. Pomiędzy grupami górskimi znajduje się powierzchnia zrównania tworząca liczne bramy i przełęcze. Wierzchowiny są na ogół płaskie, stoki strome, niektóre pasma tworzą zwarte masywy (np.

w Beskidzie Sądeckim) nieraz mając charakter bardziej falisty i rozczłonkowany (Gorce, Beskid Makowski) lub wręcz – odosobnionych poszczególnych gór (Beskid Wyspowy).

Centralne Karpaty Zachodnie to przede wszystkim w granicach województwa małopolskiego – najwyższy maszyw górski w obrębie Karpat – Tatry oraz na północ od nich – Kotlina Orawsko-Podhalańska.

Łańcuch tatrzański dzieli się na:

- Tatry Zachodnie w części północnej z przewagą skał węglanowych, a bardziej na południe tworzących masyw krystaliczno-metamorficzny o kopulastych szczytach (najwyższy Starorobociański Wierch – 2172 m n.p.m.) i głęboko wciętych dolinach o stromych zboczach, w których rozwinął się system jaskiń krasowych,
- Tatry Wschodnie (Wysokie) zbudowane głównie z granitu o wspaniałej, unikatowej w skali kraju, wysokogórskiej rzeźbie polodowcowej, której głównymi cechami są: ostre, poszarpane granie (turnie), bardzo strome skaliste stoki, kotły polodowcowe, często zajęte przez jeziora (stawy) oraz doliny o nierównych dnach z licznymi progami i pogłębieniami. Tutaj występują także najwyższe szczyty: Rysy – 2499 m n.p.m., Mięguszwiecki Szczyt – 2438 m n.p.m. czy Cubryna – 2376 m n.p.m.

Do Kotliny Orawsko-Podhalańskiej zalicza się następujące mezoregiony:

- Kotlinę Orawsko-Nowotarską,
- Pogórze Spisko-Gubałowskie, stanowiące asymetryczny ciąg wzniesień,
- Rów Podtatrzański – podłużne obniżenie wypreparowane w mało odpornych łupkach eoceńskich,
- Pieniny (Trzy Korony – 982 m n.p.m.) niewielka grupa górską stanowiąca zwarte pasmo wapiennych wzniesień, przez które malowniczym przełomem przedziera się Dunajec.

Analiza warunków klimatycznych wskazuje, że ich zróżnicowanie regionalne pokrywa się z zasięgiem podstawowych jednostek fizjograficznych i geologicznych. Pod względem klimatycznym w regionie małopolskim wydzieliła się co najmniej trzy regiony klimatyczne: wyżyn środkowopolskich, kotlin podkarpackich i samych Karpat. Najcieplej jest w Kotlinie Sandomierskiej, tam też najdłużej trwa okres wegetacyjny (powyżej 220 dni), a Tarnów stanowi punkt o najwyższej średniej rocznej temperaturze w kraju (powyżej 8°C) zaś Kasprowy Wierch o najniższej (-0,8°C).

Cechą charakterystyczną w analizie warunków klimatycznych województwa jest oddziaływanie krakowskiej miejskiej wyspy ciepła. Jej wpływ przejawia się zmniejszeniem o 30% w stosunku do obszarów pozamiejskich ilości dni pogodnych, podwyższeniem średniej temperatury rocznej o 1,2°C oraz przedłużeniem termicznych pór roku w stosunku do Wyżyny Małopolskiej i Pogórza Karpackiego.

2. OBSZARY CHRONIONE

Województwo małopolskie charakteryzuje się największym w Polsce zróżnicowaniem środowiska przyrodniczego. Stan rozpoznania zasobów przyrodniczych województwa małopolskiego można określić jako dobry. Znaczna część obszarów i obiektów przyrodniczych została już objęta ochroną prawną, natomiast dla pozostałej tworzone są warunki do objęcia ich ochroną w najbliższej przyszłości.

Obecnie prawie 67% powierzchni województwa małopolskiego objęte jest ochroną prawną, co plasuje województwo na pierwszym miejscu w kraju. System obszarów i obiektów chronionych tworzą:

- parki narodowe (pięć w całości i część szóstego) o łącznej powierzchni ok. 72 tys. ha (w tym ok. 35 tys. ha otulin parków narodowych): Babiogórski, Gorczański, Ojcowski, Pieniński, Tatrzański i część Magurskiego,

Tabela nr 1. Powierzchnia parków narodowych w 2000 roku

Nazwa parku	Rok utworzenia	Powierzchnia parku [ha]	Powierzchnia otuliny [ha]
Babiogórski Park Narodowy	1954	3 392	7 283
Gorczański Park Narodowy	1980	7 019	16 647
Pieniński Park Narodowy	1954	2 346	2 682
Ojcowski Park Narodowy	1956	2 146	6 777
Tatrzański Park Narodowy	1954	21 164	-
Magórski Park Narodowy	1994	19 962	22 697
		998*	1 135*
		37 065	34 524

* szacunkowa powierzchnia parku leżąca w granicach administracyjnych województwa małopolskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie (WIOŚ)

- parki krajobrazowe (jedenaście, w tym trzy leżą częściowo na terenie województwa) o ogólnej powierzchni ok. 167 tys. ha:
 - w Zespół Jurajskich Parków Krajobrazowych – obejmuje sześć parków: Bielańsko-Tyniecki, Rudniański, Dłubniański, Tenczyński i Dolinki Krakowskie oraz Orlich Gniazd (częściowo w województwie śląskim)
 - w Zespół Parków Krajobrazowych Pogórza w Tarnowie – obejmuje trzy parki: Ciężkowicko-Rożnowski, Pasma Brzanki, Wiśnicko-Lipnicki,
 - w Popradzki Park Krajobrazowy,
 - w Park Krajobrazowy Beskidu Małego,
- obszary chronionego krajobrazu (dziesięć, w tym cztery częściowo) o łącznej powierzchni ok. 647 tys. ha,
 - 77 rezerwatów przyrody o łącznej powierzchni 2 304 ha,
 - 2 zespoły przyrodniczo-krajobrazowe o całkowitej powierzchni 10,8 ha,
 - 17 użytków ekologicznych o łącznej powierzchni 763 ha,
 - 52 stanowiska dokumentacyjne o całkowitej powierzchni 47 ha,
 - 1775 pomników przyrody.

Obszar województwa małopolskiego charakteryzuje się występowaniem struktur geomorfologicznych, które sprzyjają różnorodności siedliskowej. Dlatego też na jego terenie

występuje wiele gatunków roślin i zwierząt rzadkich i chronionych oraz znajdujących się w „Czerwonej księdze ginących gatunków”.

3. SUROWCE MINERALNE

Urozmaicona budowa geologiczna Małopolski, będąca wynikiem długiej geologicznej ewolucji tego obszaru jest przyczyną występowania szerokiej palety surowców mineralnych.

Złoża surowców mineralnych występujących na terenie województwa małopolskiego obejmują 4 zasadnicze grupy:

- surowce energetyczne,
- surowce chemiczne,
- rudy metali nieżelaznych,
- surowce skalne.

Surowce energetyczne:

- **złoża węgla kamiennego.** Występują na obszarze Górnośląskiego Zagłębia Węglowego w zachodniej części województwa (powiat chrzanowski, krakowski, oświęcimski i wadowicki). W kierunku wschodnim złoża węgla sięgają po linię Tenczynek - Brzeźnica. Występowanie węgla kamiennego stwierdzono także w rejonie Suchoj Beskidzkiej. Obecnie na terenie województwa małopolskiego eksploatacja węgla prowadzona jest w Libiążu (kopalnia „Janina”), Brzeszcu (kopalnia „Brzeszcze”). W roku 2000 została zlikwidowana kopalnia „Siersza” w Trzebini.
- **złoża metanu.** Metan towarzyszy złożom węgla kamiennego. Występuje w rejonie Brzeszcz i Jawiszowic (powiat oświęcimski).
- **złoża ropy naftowej.** Są to małe złoża o zasobach rzędu kilkudziesięciu tysięcy ton. Ich występowanie związane jest z obszarem Karpat oraz utworami Zapadliska Przedkarpackiego (powiat gorlicki, limanowski, proszowicki, bocheński, tarnowski, dąbrowski). Największe skupisko występuje w rejonie Gorlic (zachodni skraj historycznego karpackiego zagłębia roponośnego), gdzie eksploatowane jest 9 złóż.
- **złoża gazu ziemnego** towarzyszą często złożom ropy naftowej, a więc ich rozmieszczenie odpowiada w zasadzie występowaniu złóż ropy naftowej. Gaz ziemny wydobywany ze złóż w województwie jest przydatny jedynie dla zaspokajania potrzeb lokalnych na obszarze gmin, w których te złoża występują. Największe skupiska złóż występują na obszarze Zapadliska Przedkarpackiego pomiędzy Wieliczką a Dębicą.
- **złoża torfu** zlokalizowane są w dwóch rejonach: na Podhalu (gmina Czarny Dunajec i Jabłonka), gdzie obecnie jest eksploatowane jedno złożo („Puścizna Wielka”) oraz w miejscowości Podgórska Wola na wschód od Tarnowa (złożo udokumentowane, nie eksploatowane).

Surowce chemiczne:

- złoża soli kamiennej. W sumie udokumentowano 6 złóż, z których cztery w przeszłości były eksploatowane (Barycz, Wieliczka, Łęzkowice, Bochnia), w jednym nie podjęto wydobywania pomimo wybudowania kopalni (kop. Siedlec k/Bochni) oraz złożo soli Wojnicz, które nie było nigdy obiektem eksploatacji. (jest to jedyne złożo, które może być przedmiotem eksploatacji).

- złoża siarki rodzimej nie występują. Natomiast mineralizacja siarkowa towarzyszy złożom cynku i ołowiu Krzykawa, Olkusz i Pomorzany w zagłębiu olkuskim. Są to zasoby szacunkowe i nie podlegają eksploatacji.

Rudy metali nieżelaznych

Złoża **rud cynku i ołowiu** w Małopolsce występują na terenie powiatów olkuskiego i chrzanowskiego. Aktualnie eksploatowane są trzy złoża (spośród 10 udokumentowanych): Olkusz i Pomorzany (powiat olkuski) oraz Balin-Trzebionka (powiat chrzanowski). Perspektywy surowcowe dla eksploatacji złóż są raczej niewielkie, a więc górnictwo cynku i ołowiu w historycznym zagłębiu olkuskim będzie traciło na znaczeniu.

Surowce skalne

Na obszarze województwa małopolskiego występuje szerokie spektrum surowców skalnych. Ich wspólną cechą jest eksploatacja odkrywkowa. Należą do nich złoża:

- kamieni drogowych: piaskowców (rejon sądecki oraz wzdłuż linii Wadowice – Nowy Targ, 65 złóż udokumentowanych, z czego 14 eksploatowanych), złoża wapieni (powiat krakowski, m. Kraków, powiat chrzanowski, olkuski, miechowski, 13 złóż udokumentowanych, z czego 4 eksploatowane), dolomit wykorzystywany jako kamień drogowy (2 złoża: Dubie w okolicy Krzeszowic i Żelatowa koło Chrzanowa, obydwa złoża eksploatowane), porfiry, melafiry i diabazy występują w okolicy Krzeszowic (z 5 złóż eksploatowane są dwa).
- **dolomitów:** występują na terenie monokliny śląsko-krakowskiej (powiaty chrzanowski, krakowski, olkuski); dolomity z przeznaczeniem do produkcji dolomitu prażonego, nawozów dla rolnictwa oraz jako wsad w procesie wytopu żelaza są eksploatowane w złożu Żelatowa k/Chrzanowa.
- **wapieni i margli dla przemysłu cementowego i wapienniczego:** lokalizacja identyczna jak złóż wapieni przeznaczonych do produkcji kamieni drogowych.
- **kruszyw naturalnych:** stanowią one najliczniejszą grupę złóż; udokumentowano 192 złoża, z czego aktualnie 53 jest eksploatowanych. Złoża kruszyw naturalnych grupują się w dolinach rzek: Wisły, Soły, Skawy, Raby, Dunajca.
- **surowców ilastych ceramiki budowlanej** obejmują: złoża glin czwartorzędowych (mogą występować na obszarze całego województwa), ilów trzeciorzędowych (wzdłuż brzegu Karpat i na obszarze Zapadliska Przedkarpackiego) i ilów permskich (rejon olkuski). Spośród 94 złóż surowców ilastych, eksploatacja prowadzona jest na obszarze 28 złóż.
- **piasków podsadzkowych, formierskich i dla przemysłu ceramicznego:** występują głównie w rejonie olkuskim (Bukowno, Klucze, Olkusz, Trzebinia). Udokumentowano 17 złóż piasków (w tym złoża piasków podsadzkowych występujące w gminie Chełmek i złoża piasków kwarcowych stosowanych w produkcji betonów komórkowych w gminie Szczucin). Wydobycie prowadzi się na 6 złożach.
- **surowców skalenionych:** dwa złoża – Siedlec na północ od Krzeszowic i Wygieźłów w gminie Babice. Żadne z tych złóż nie jest eksploatowane.

Szczegółowa weryfikacja ilości i zasobności złóż w województwie małopolskim jest w trakcie opracowywania przez wojewódzkie służby geologiczne. Spowodowane jest to

niejednolitym stanem rozpoznania bazy surowcowej w poszczególnych częściach województwa.

II. ZAGROŻENIA I STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

1. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

1.1. Zużycie wody

Na terenie województwa małopolskiego pobór wody jest wysoki (w 1999 r. 5 miejsce w kraju). Zarówno do celów komunalnych jak i przemysłowych, wodę ujmuje się z ujęć powierzchniowych i podziemnych. W latach 1998-2000 pobór wody dla celów komunalnych utrzymywał się na podobnym poziomie. Wzrósł natomiast znacząco, szczególnie w roku 2000, pobór dla celów przemysłu. W strukturze poboru zwiększył się udział wód podziemnych w poborze wody dla celów komunalnych, przy równoczesnym zmniejszeniu poboru tych wód dla przemysłu.

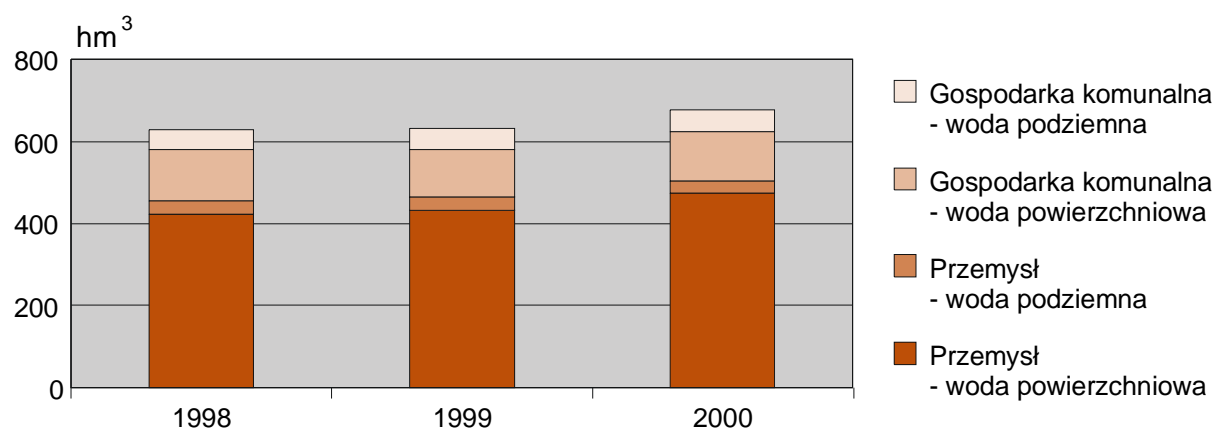
Tabela nr 2. **Pobór wody w latach 1998-2000***

	Woda powierzchniowa						Woda podziemna						Ogółem		
	[hm ³]			[%]			[hm ³]			[%]			[hm ³]		
	1998	1999	2000	1998	1999	2000	1998	1999	2000	1998	1999	1999	1998	1999	2000
Gospodarka komunalna	124,0	116,1	119,7	72	70	69	47,8	50,6	53,0	28	30	31	171,8	166,7	172,7
Przemysł	422,4	432,2	474,2	93	93	94	33,7	32,6	29,9	7	7	6	456,1	464,8	504,1
- w tym wody kopalniane							19,6	18,0	16,9						
R A Z E M	546,4	548,3	593,9				81,5	83,2	82,9				627,9	631,5	676,8

* tabela nie ujmuje wody zużytej przez rolnictwo i leśnictwo do napełniania stawów i nawodnień – według GUS w roku 2000 – 90,4 hm³

Źródło: dane WIOŚ w Krakowie

Wykres nr 1. **Pobór wody**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ w Krakowie

Tabela nr 3. Pobór wody do celów komunalnych i produkcyjnych według zlewni

Zlewnia rzeki	Ujęcia komunalne						Ujęcia			Ogółem [hm ³]		
	powierzchniowe [hm ³]			podziemne [hm ³]			powierzchniowe [hm ³]					
	1998	1999	2000	1998	1999	2000	1998	1999	2000	199	1999	2000
Przemsza	0,9	0,2	0,1	8,0	7,3	6,7	1,7	1,0	0,9	10,6	8,5	7,7
Soła	7,9	2,1	2,0	2,2	3,0	2,2	17,0	13,0	10,6	27,1	18,1	14,8
Czechło	0,6	0,6	0,6	8,9	9,8	9,5	0,0	0,0	0,0	9,5	10,4	10,1
Skawa	7,7	7,4	7,8	0,4	0,4	0,4	2,0	1,7	1,3	10,1	9,5	9,5
Skawinka	2,4	2,2	2,3	0,4	0,3	0,3	0,7	0,6	0,7	3,5	3,1	3,3
Sanka	5,7	5,8	6,0	0,3	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	6,0	5,9	6,1
Rudawa	18,6	17,0	16,4	3,2	3,6	4,0	0,3	0,3	0,2	22,1	20,9	20,6
Prądnik-Białucha	0,0	0,0	0,0	1,4	1,1	1,2	1,8	1,6	3,3	3,2	2,7	4,5
Dłubnia	9,7	8,7	7,9	0,7	1,2	1,1	5,0	5,0	5,4	15,4	14,9	14,4
Raba	40,6	42,4	41,5	1,0	1,2	1,1	0,7	0,7	0,7	42,3	44,3	43,3
Szreniawa	0,6	0,8	0,8	2,4	2,4	2,4	0,0	0,0	0,0	3,0	3,2	3,2
Uszwica	0,0	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	1,3	1,1	0,9	1,4	1,4	1,2
Dunajec	33,2	26,9	24,4	8,9	10,1	13,9	21,7	18,4	19,6	63,8	55,4	57,9
Wisłoka	2,0	1,8	1,3	0,4	0,2	0,2	1,0	1,4	1,6	3,4	3,4	3,1
Wisła	0,1	0,1	0,1	9,2	9,7	9,7	369,	387,	428,	378,	397,2	438,7

Źródło: dane WIOŚ w Krakowie

Gospodarka komunalna województwa w około 70% bazuje na wodzie powierzchniowej. Zatem ochrona wód zlewni powyżej ujęć wody pitnej ma bardzo ważne znaczenie dla regionu.

W roku 2000 ujęcia przemysłowe dostarczyły 504,1hm³ wody (74% ujętej w województwie), z czego 94% pochodziło z ujęć powierzchniowych. Głównymi źródłami poboru wody dla potrzeb przemysłowych są w województwie rzeki:

- Wisła (90%) – zaopatruje głównie energetykę w wodę do celów chłodniczych, przemysł hutniczy i chemiczny,
- Dunajec (4%) – woda głównie dla przemysłu chemicznego
- Soła (2%) – głównie woda dla energetyki oraz przemysłu lekkiego.

W roku 2000 nastąpił znaczny wzrost ilości wody powierzchniowej ujmowanej przez przemysł, głównie przez energetykę. Do celów chłodniczych ujęto więcej o ponad 40 hm³ wody, niż w roku 1999. Równocześnie nastąpił spadek o około 2,7 hm³ ilości wody ujmowanej z ujęć wód podziemnych w przemyśle.

1.2. Główne źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych

Z terenu województwa małopolskiego w 2000 roku odprowadzono do wód powierzchniowych 434,4 hm³ wód pochłodniczych oraz 415,3 hm³ ścieków wymagających oczyszczenia. W bilansowaniu uwzględniono zakłady, które odprowadziły więcej niż 20 dam³ ścieków rocznie, a ilości ścieków komunalnych podawane są łącznie z wodami opadowymi i infiltracyjnymi.

Tabela nr 4. **Struktura oczyszczania ścieków**

Pochodzenie ścieków	Rok	Ścieki ogółem [hm ³]	Ścieki oczyszczone			Nieoczyszczone [hm ³]
			mechanicznie [hm ³]	biologicznie [hm ³]	chemicznie [hm ³]	
I. Ścieki przemysłowe (bez kopalń i zakładów górniczo-hutniczych)	1998	50,7	28,9	18,1	0,04	3,7
	1999	31,9	17,3	11,3	0,1	3,2
	2000	27,3	12,9	11,0	0,2	3,2
II. Kopalnie węgla kamiennego i zakłady górniczo-hutnicze	1988	198,2	188,5	1,1	8,6	0,0
	1999	193,6	183,9	1,1	8,6	0,0
	2000	195,0	185,1	0,8	9,1	0,0
III. Ścieki komunalne	1998	200,6	51,6	88,3	0,0	60,7
	1999	203,0	42,7	111,7	0,0	48,6
	2000	193,0	43,3	117,5	0,0	32,2
R A Z E M	1998	449,5	269,0	107,5	8,6	64,4
	1999	428,5	243,9	124,1	8,7	51,8
	2000	415,3	241,3	129,3	9,3	35,4
[%]	1998		60	24	2	14
	1999		57	29	2	12
	2000		58	31	2	9

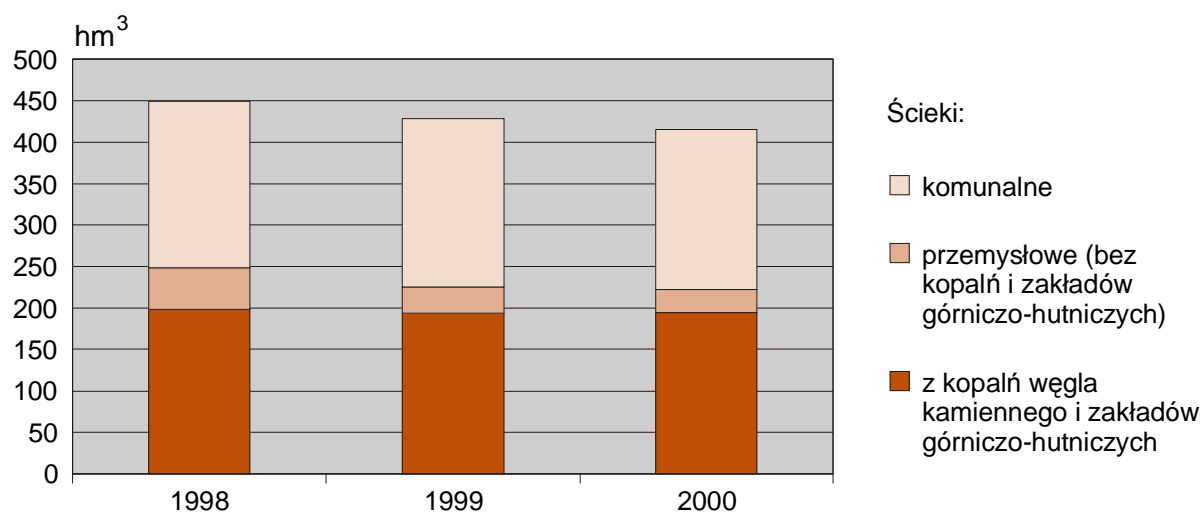
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ w Krakowie

Ścieki wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód powierzchniowych w roku 2000 to:

- 222,3 hm³ – ścieków przemysłowych
- 193,0 hm³ – ścieków komunalnych (łącznie z wodami opadowymi i infiltracyjnymi).

Na uwagę zasługuje fakt, iż około 88% ścieków przemysłowych stanowią wody kopalniane oraz ścieki odprowadzone z kopalń węgla kamiennego i zakładów górniczo-hutniczych. Trafiają one do zlewni górnej Wisły (Mała Wisła, Przemsza, Chechło, potok Gromiec).

Wykres nr 2. Ścieki przemysłowe i komunalne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ w Krakowie

Tabela nr 5. Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzane do wód powierzchniowych według zlewni

Zlewnia rzeki	Ścieki komunalne [hm ³]			Ścieki przemysłowe [hm ³]			Wody pochłonicze [hm ³]		
	1998	1999	2000	1998	1999	2000	1998	1999	2000
Przemsza	5,6	4,9	5,1	193,0	182,1	179,1	2,1	2,4	2,9
Soła	3,7	3,4	3,2	0,9	1,1	1,3	0,9	0,5	0,2
Macocha	3,9	3,4	2,9	6,1	5,5	5,5	0,0	0,0	0,0
Chechło	9,5	8,9	8,9	5,7	5,5	7,2	0,0	0,0	0,0
Skawa	11,0	11,9	10,8	0,4	0,3	0,4	0,1	0,1	0,1
Regulka	0,1	0,1	0,1	0,4	0,4	0,5	0,0	0,0	0,0
Skawinka	1,4	1,7	1,9	0,1	0,1	0,1	354,4	382,1	425,5
Sanka	0,1	0,1	0,1	1,4	1,5	1,8	0,0	0,0	0,0
Rudawa	2,0	1,8	1,1	0,2	0,3	0,2	0,0	0,0	0,0
Prądnik	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0
Dłubnia	0,3	0,3	0,4	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Serafa	80,0	77,9	73,6	0,4	0,5	0,6	0,0	0,0	0,0
Suchy Jar	23,9	9,7	0,0	16,1	5,3	3,7	0,0	0,0	0,0
Raba	9,0	8,1	8,9	0,0	0,2	0,3	0,0	0,0	0,0
Szreniawa	1,2	1,2	1,3	0,1	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0
Uszwica	1,3	1,3	1,4	1,3	1,0	0,8	0,0	0,0	0,0
Dunajec	46,0	52,4	48,7	17,7	10,8	9,6	1,3	0,0	0,0
Breń	0,7	0,7	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Wisłoka	2,1	2,0	2,0	1,4	1,5	1,5	0,0	0,0	0,0
Wisła	2,4	12,9	21,4	8,8	8,9	9,4	9,1	8,0	5,8
Czarna Orawa	0,2	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
R A Z E M	204,5	203,0	192,9	254,4	225,5	222,3	367,9	393,1	434,5

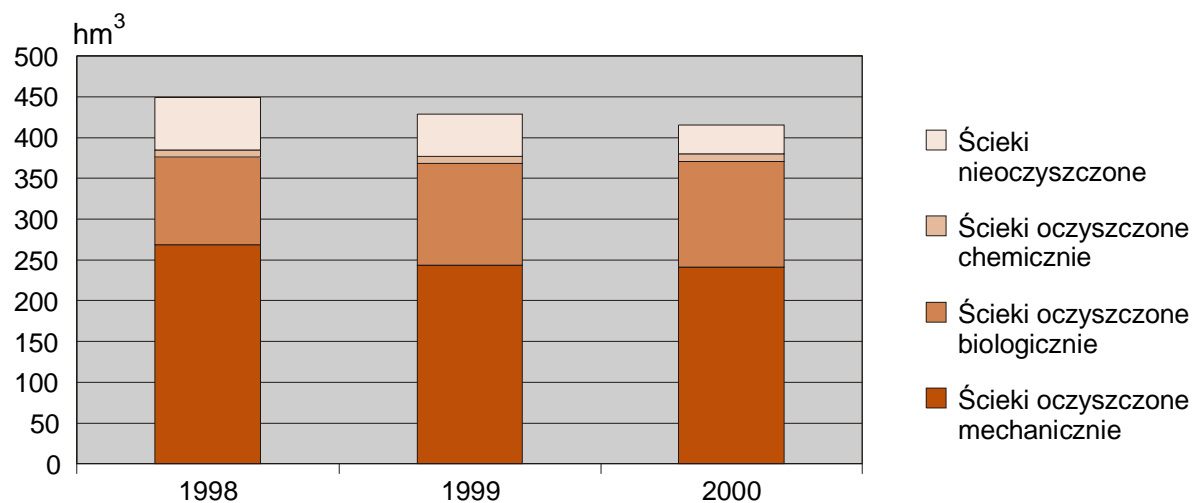
Źródło: dane WIOŚ w Krakowie

Struktura oczyszczenia ścieków przemysłowych kształtuje się następująco:

- ścieki oczyszczone ogółem: 98,6%,
w tym:
 - W mechanicznie – 89,1%,
 - W biologicznie – 5,3%,
 - W chemicznie – 4,2%,
- ścieki nieoczyszczone: 1,4%.

Największym źródłem zanieczyszczenia wód powierzchniowych w województwie małopolskim jest gospodarka komunalna, z uwagi na olbrzymi ładunek zanieczyszczeń jaki odprowadza do odbiorników. W bilansie odprowadzanych zanieczyszczeń miasto Kraków wysuwa się na pierwsze miejsce, gdzie od lat pozostaje do rozwiązania problem pełnego, mechaniczno-biologicznego oczyszczania ścieków komunalnych.

Wykres nr 3. **Struktura oczyszczania ścieków**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ w Krakowie

Struktura oczyszczenia ścieków komunalnych w województwie w latach 1998-2000 przedstawia się następująco:

	rok 1998	rok 1999	rok 2000
– ścieki oczyszczone ogółem:	70%	76%	83%
w tym:			
W mechanicznie	26%	21%	22%
W biologicznie	44%	55%	61%
– ścieki nieoczyszczone:	30%	24%	17%

W 2000 roku nastąpił wzrost ilości ścieków oczyszczonych biologicznie i spadek nieoczyszczonych. Jest to związane z oddaniem do eksploatacji w roku 1999 w Krakowie

oczyszczalni Kujawy (I etap 70000 m³/dobę). Nowoczesna mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia oczyszcza ścieki z Nowej Huty, które do tej pory trafiały w stanie surowym do Wisły (poprzez Suchy Jar).

Nadal pozostaje do rozwiązania problem pełnego oczyszczenia ścieków z Krakowa dopływających do mechanicznej oczyszczalni w Płaszowie. Również ścieki komunalne z Makowa Podhalańskiego, Piwnicznej, Biecza i Grybowa oraz część ścieków ze Szczawnicy i Brzeska, odprowadzono w roku 2000 bez właściwego oczyszczenia.

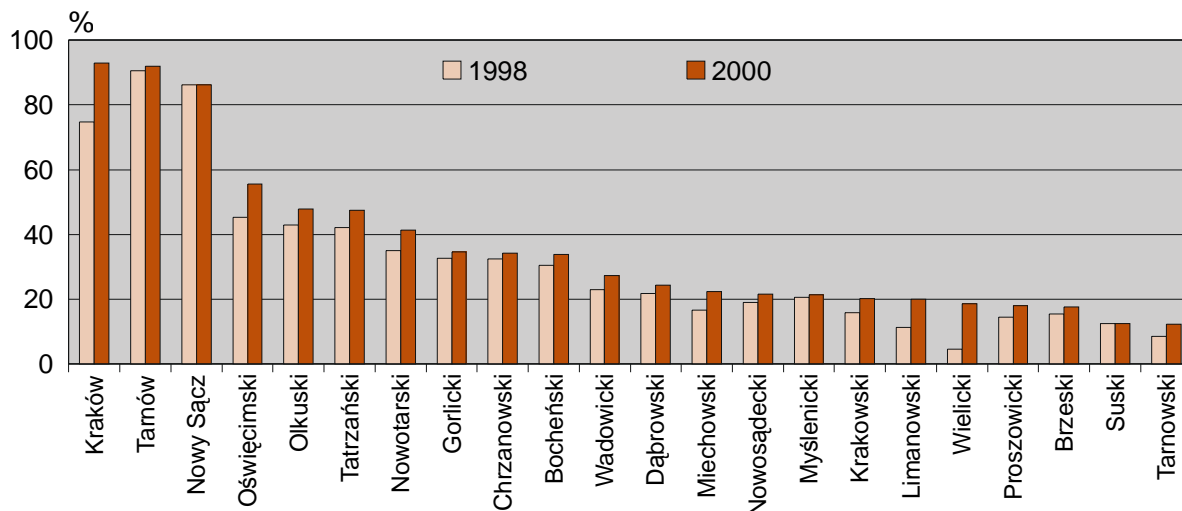
W ciągu dwóch lat znacznie wzrósł odsetek ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków, co jest pozytywnym symptomem w zakresie ochrony wód przed zanieczyszczeniem. W roku 1998 wynosił on 39,6%, natomiast w roku 2000 wzrósł do 47,0%.

Tabela nr 6. **Ludność obsługiwana przez oczyszczalnie ścieków według powiatów**

Wyszczególnienie	Ludność obsługiwana przez oczyszczalnie ścieków [%]		
	1998	2000	Przyrost
Województwo	39,6	47,0	7,4
Miasta na prawach powiatu:			
Kraków	74,7	92,9	18,2
Nowy Sącz	86,3	86,3	0,0
Tarnów	90,6	92,0	1,4
Powiaty ziemskie:			
Bocheński	30,5	33,8	3,3
Brzeski	15,5	17,7	2,2
Chrzanowski	32,4	34,2	1,8
Dąbrowski	21,8	24,3	2,5
Gorlicki	32,7	34,6	1,9
Krakowski	15,9	20,3	4,4
Limanowski	11,4	20,0	8,6
Miechowski	16,7	22,4	5,7
Myślenicki	20,6	21,4	0,8
Nowosądecki	19,0	21,6	2,6
Nowotarski	35,0	41,4	6,4
Olkuski	42,9	47,8	4,9
Oświęcimski	45,4	55,6	10,2
Proszowicki	14,5	18,1	3,6
Suski	12,5	12,5	0,0
Tarnowski	8,6	12,4	3,8
Tatrzański	42,2	47,4	5,2
Wadowicki	23,0	27,4	4,4
Wielicki	4,5	18,6	14,1

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego

Wykres nr 4. **Ludność obsługiwana przez oczyszczalnie ścieków w %**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

1.3. Stan zanieczyszczenia wód powierzchniowych

W roku 2000 w województwie małopolskim kontrolowano jakość wód 47 rzek w 95 przekrojach pomiarowo-kontrolnych (ppk.): w 22 ppk. sieci krajowej i w 73 ppk. sieci regionalnej. Łączna długość badanych cieków wodnych wynosiła 1 105 km.

Badano także 8 zbiorników zaporowych: Dobczycki na Rabie, dwa zbiorniki w Zesławicach na Dłubni, Gościbia na potoku Gościbia, Czorszyński, Rożnowski i Czchowski na Dunajcu oraz Klimkówka na Ropie.

Jakość wód w rzekach

W roku 2000 zdecydowanie polepszyła się jakość wód w większości rzek płynących przez obszar województwa. W ocenie ogólnej jakości wód płynących stwierdzono wyraźną poprawę. Zdecydowanie zmniejszył się zasięg wód pozaklasowych na korzyść wód III klasy czystości.

Klasyfikacja według wskaźników fizykochemicznych oraz bakteriologicznych w roku 2000 również wykazała poprawę stanu wód płynących. Najkorzystniej w roku 2000 przedstawiała się ocena w grupie wskaźników hydrobiologicznych. Identyfikacja organizmów bytujących w rzekach województwa małopolskiego, pozwoliła zaklasyfikować wody badanych rzek w 78% do wód słabo zanieczyszczonych (II klasy czystości).

Tabela nr 7. Klasyfikacja jakości rzek województwa małopolskiego

Rok	Klasa czystości rzek	Klasyfikacja rzek							
		Ogólna		Fizykochemiczna		Bakteriologiczna		Hydrobiologiczna	
		[km]	[%]	[km]	[%]	[km]	[%]	[km]	[%]
1999	I	-	-	21,1	1,9	-	-	-	-
	II	53,1	4,8	319,3	29,1	53,1	4,8	813,2	74,0
	III	250,8	22,8	234,6	21,3	295	26,8	248,9	22,6
	non*	795	72,3	523,9	47,7	750,8	68,3	36,8	3,3
2000	I	0	0,0	112,8	10,2	0	0,0	0	0,0

II	65,0	5,9	311,1	28,2	65,0	5,9	861,6	78,0
III	408,8	37,0	221,2	20,0	449,4	40,7	242,4	21,9
non*	631,2	57,1	459,9	41,6	590,6	53,4	1,0	0,1

* wody nie odpowiadające normatywom (pozaklasowe)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ w Krakowie

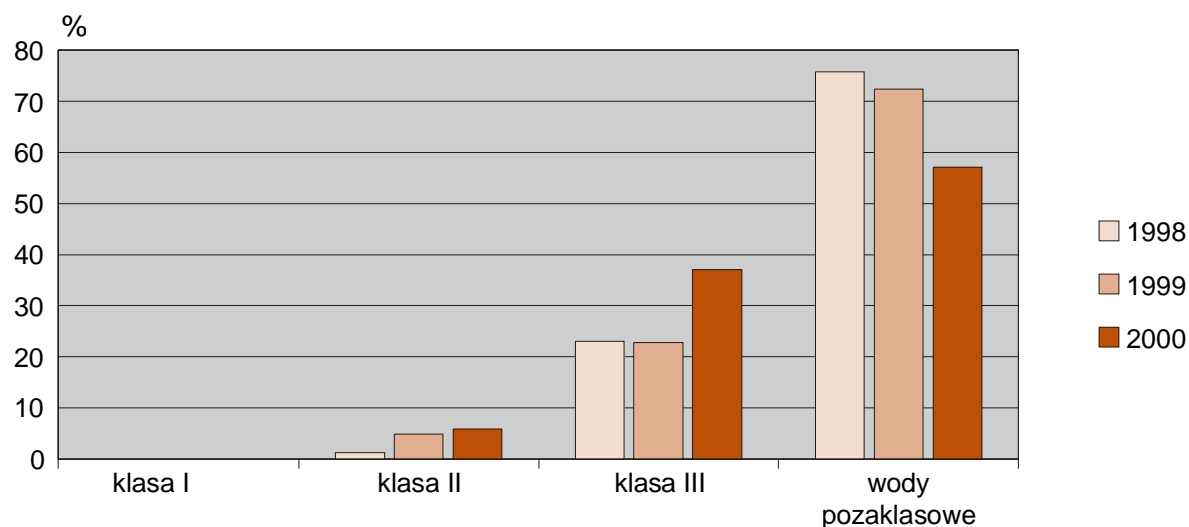
Wskaźnikami determinującymi jakość rzek są nadal:

- stan sanitarny oceniany na podstawie miana Coli typu kałowego (zanieczyszczenia bakteriologiczne)
- oraz azotyny.

Okresowo, jakość wód pogarszały zawartości zawiesin ogólnych (związane z intensywnymi opadami atmosferycznymi) oraz koncentracje chlorofilu'a (głównie w okresie wiosenno-letnim).

Generalnie rzeki województwa są wolne od tzw. zanieczyszczeń specyficznych. Jednak niektóre metale ciężkie decydują o pozaklasowej jakości wód, np. w Regulce i Paleczce (dopływie Skawy z Zembrzyc) związki chromu, cynk i ołów w Białej Przemszy, cynk w Wiśle, Chechle, Macosze i Sztole.

Wykres nr 5. Klasyfikacja jakości rzek w ocenie ogólnej w latach 1998-2000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ w Krakowie

Zbiorniki zaporowe - jakość wód

W województwie małopolskim zlokalizowanych jest 8 zbiorników zaporowych. Cztery z nich stanowią źródło wody pitnej, a pozostałe pełnią funkcję przeciwpowodziową, retencyjną i rekreacyjną.

W porównaniu do roku 1999 jakość wód w zbiornikach zaporowych uległa pogorszeniu w zakresie wskaźników fizykochemicznych i biologicznych.

Pomimo zmniejszenia zanieczyszczeń biogenych i organicznych w rzekach zasilających zbiorniki, w 2000 roku nastąpił wzrost zanieczyszczeń w zbiornikach zaporowych. Stan ten najprawdopodobniej spowodowany jest intensywniejszymi procesami biochemicznymi rozkładu materii organicznej oraz uaktywnieniem się zanieczyszczeń skumulowanych w osadach dennych w związku z warunkami pogodowymi (ciepła i wczesna wiosna oraz długa i ciepła jesień).

2. ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

2.1. Emisja zanieczyszczeń do powietrza

Emisja pyłów w województwie małopolskim w roku 2000 wyniosła ogółem 17,3 tys. Mg (w 1999 – 17,8 tys. Mg, w 1998 – 20,6 tys. Mg), z czego z terenu miast pochodziło 47%, w tym: Kraków – 39,4%, Tarnów – 5% i Nowy Sącz – 2,8%, natomiast gazów wyemitowano ogółem 150,1 tys. Mg (w bilansowaniu nie uwzględniano emisji CO₂), w tym: dwutlenku siarki – 63 tys. Mg, dwutlenku azotu – 28,8 tys. Mg, tlenku węgla – 54,2 tys. Mg i innych gazów – 4,1 Mg. Z ogólnej emisji gazów, 61,3% wyprodukowały zakłady zlokalizowane w granicach miast, w tym: Krakowa – 52,5%, Tarnowa – 6,3% i Nowego Sącza – 2,5%.

W stosunku do roku poprzedniego nastąpił zauważalny spadek emisji pyłów (o 2,8%) i niewielki wzrost emisji gazów innych niż CO₂ (o 1,7%).

Podstawą wykonania bilansu emisji zanieczyszczeń do powietrza w 2000 roku były dane uzyskane z zakładów przemysłowych, energetycznych i gospodarki komunalnej, które wyemitowały w ciągu roku co najmniej 5 Mg pyłów i gazów.

Tabela nr 8. **Emisja zanieczyszczeń pyłowych w układzie powiatowym (dane z zakładów)**

Wyszczególnienie	Emisja zanieczyszczeń pyłowych [Mg]	
	1999	2000
Województwo	17 785	17 286
Miasta na prawach powiatu:	7 637	8 159
Kraków	5 861	6 808
Nowy Sącz	587	485
Tarnów	1 189	866
Powiaty ziemskie:	10 146	9 127
Bocheński	133	105
Brzeski	281	231
Chrzanowski	2 058	1 741
Dąbrowski	29	14
Gorlicki	488	430
Krakowski	2 940	2 991
Limanowski	45	33
Miechowski	40	108
Myślenicki	84	76
Nowosądecki	38	35
Nowotarski	173	141

Olkuski	728	526
Oświęcimski	1 704	1 458
Proszowicki	32	22
Suski	152	214
Tarnowski	92	97
Tatrzański	26	17
Wadowicki	680	439
Wielicki	423	449

Źródło: dane WIOŚ w Krakowie

Głównymi źródłami emisji zanieczyszczeń do powietrza w województwie są:

- zakłady przemysłowe,
- przedsiębiorstwa energetyki cieplnej,
- transport,
- kotłownie lokalne i paleniska indywidualne.

Emisja z punktowych źródeł zanieczyszczeń, tj. zakładów przemysłowych i przedsiębiorstw energetyki cieplnej jest objęta kontrolą i ewidencją, natomiast emisja z pozostałych źródeł, ze względu na charakter i rozproszenie jest trudna do zbilansowania i nie jest kontrolowana w skali całego województwa. Udział źródeł nie punktowych w ogólnej emisji jest szacowany jako znaczący, lecz nie określony ilościowo.

W strukturze emisji zanieczyszczeń do powietrza, analogicznie jak w latach poprzednich, dominowały zanieczyszczenia gazowe (89,7%) nad pyłowymi (10,3%). Natomiast w emisji gazowej stwierdzono nadal znaczący udział dwutlenku siarki (42%) i tlenku węgla (36,1%), a stosunkowo mniejszy udział tlenków azotu, węglowodorów i innych zanieczyszczeń specyficznych.

Głównymi źródłami zanieczyszczenia powietrza, emitującymi ponad 59% pyłów i 82,2% gazów w województwie były następujące zakłady:

- Huta im. T. Sendzimira S.A. w Krakowie (udział w zanieczyszczeniach pyłowych około 20%, a w gazowych powyżej 36%),
- Elektrownia „Skawina” S.A. w Skawinie,
- Elektrociepłownia Kraków S.A. w Krakowie,
- Południowy Koncern Energetyczny S.A.
- „Elektrownia Siersza” S.A. w Trzebini
- Zakłady Azotowe S.A. w Tarnowie.

Realizując inwestycje proekologiczne zakłady starają się rokrocznie ograniczać swoją emisję, czego wynikiem było obniżenie emisji zanieczyszczeń do powietrza w następujących podmiotach:

- Firma Chemiczna „DWORY” w Oświęcimiu – obniżenie o 52% zanieczyszczeń gazowych,
- Rafineria „Trzebinia” S.A. – obniżenie emisji węglowodorów,

Tabela nr 9. **Emisja zanieczyszczeń gazowych w roku 2000 w układzie powiatowym (dane z zakładów)**

Wyszczególnienie	Emisja gazów [Mg]
------------------	-------------------

	Razem gazy (bez CO ₂)	SO ₂	NO ₂	CO	Inne	CO ₂
Województwo	150 106	63 022	28 837	54 175	4 072	13 400 306
Miasta na prawach powiatu:	92 031	26 274	15 477	47 457	2 823	6 871 276
Kraków	78 875	21 444	11 357	44 072	2 002	5 401 923
Nowy Sącz	3 698	571	301	2 671	155	145 991
Tarnów	9 458	⁴ 259	3 819	714	666	1 323 362
Powiaty ziemskie:	58 075	36 748	13 360	6 718	1 249	6 529 030
Bocheński	643	204	111	318	10	78 673
Brzeski	814	217	118	451	28	69 479
Chrzanowski	²⁴ 911	15 259	6 986	² 245	421	2 875 186
Dąbrowski	50	9	12	24	5	4 065
Gorlicki	1 309	463	180	455	211	108 403
Krakowski	20 340	16 082	3 621	441	195	2 256 998
Limanowski	135	36	27	66	6	8 865
Miechowski	234	54	33	147	0	14 251
Myślenicki	333	111	41	153	28	20 423
Nowosądecki	95	12	8	74	1	3 070
Nowotarski	333	110	53	167	3	25 685
Olkuski	1 809	1 004	381	351	73	183 981
Oświęcimski	4 404	2 127	1 371	752	154	618 089
Proszowicki	47	13	7	16	11	967
Suski	350	168	64	115	3	2 832
Tarnowski	434	146	68	214	6	41 908
Tatrzański	55	16	10	28	1	4 692
Wadowicki	1 004	420	143	348	93	148 097
Wielicki	776	297	126	352	1	63 366

Źródło: dane WIOŚ w Krakowie

- Zakłady Mechaniczne „Tarnów” S.A. w Tarnowie – obniżenie emisji zanieczyszczeń w wyniku zmiany sposobu produkcji mas formierskich poprzez zawracanie ich w 99% do produkcji,
- w wielu przedsiębiorstwach energetyki ciepłej zmodernizowano systemy opalania czy też zlikwidowano kotłownie.

Jak wynika z analizy danych za 2000 rok najczęściej zanieczyszczeń, zarówno pyłowych jak i gazowych, emitowanych było w powiatach: krakowskim, chrzanowskim i oświęcimskim, a więc na tych obszarach, gdzie występuje największa koncentracja źródeł emisji.

2.2. Stan zanieczyszczenia powietrza

W 2000 r. na terenie województwa małopolskiego kontynuowano badania podstawowych zanieczyszczeń powietrza (dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla,

pyłu), węglowodorów (benzoapirenu, benzenu, ksyleny, styreny, toluenu, trójchloroetyleny, czterochloroetyleny) oraz zanieczyszczeń specyficznych (formaldehydu, fluoru, chlorowodoru, fenolu, chloru), a także metali ciężkich i ozonu.

Pomiary prowadzone były w sposób ciągły przy pomocy mierników automatycznych lub aspiratorów manualnych, z których próby analizowano następnie w laboratoriach Wojewódzkiej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej i Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

Ogółem w 2000 r. funkcjonowało 57 stanowisk pomiarowych zlokalizowanych w 21 powiatach województwa, w których mierzono głównie podstawowe zanieczyszczenia powietrza. Większość stacji pomiarowych była zlokalizowana w dużych miastach (18 – w Krakowie, 4 – w Nowym Sączu, 3 – w Tarnowie, 2 – w Olkuszu), a pozostałe w ilości od 1 do 4, w zależności od obciążenia emisją, w pozostałych powiatach naszego województwa.

W ramach sieci pomiarowej zanieczyszczeń powietrza 7 stacji działa w sieci podstawowej (krajowej), 5 stacji jest włączonych do sieci EUROAIRNET i 50 stacji tworzy sieć regionalną.

Pył zawieszony

Zakres zmierzonych stężeń średniorocznych w województwie obejmował wartości od $8 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (16% normy) w Ciężkowicach do $80 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (160% normy) w Nowym Targu. Wartość dopuszczalna została dotrzymana na obszarach ochrony uzdrowiskowej, w Ojcowskim Parku Narodowym oraz na pozostałych terenach z wyjątkiem ww. stanowiska w Nowym Targu. Na większości stanowisk pomiarowych (około 60%) zaobserwowano malejącą tendencję zawartości pyłu zawieszonego w powietrzu, na 30% stanowisk wystąpił wzrost stężeń średniorocznych. Średnie stężenie pyłu (wyliczone z 55 punktów pomiarowych w województwie) wyniosło $27 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Na terenie Krakowa nie wystąpiły przekroczenia wartości dopuszczalnej w żadnym punkcie pomiarowym. Zakres uzyskanych na terenie Krakowa stężeń wynosił od 46 do 82% wartości dopuszczalnej.

W Tarnowie średnie stężenie pyłu zawieszonego osiągnęło wartość $17 \mu\text{g}/\text{m}^3$ i obniżyło się w stosunku do 1999 r o 3,6%. Na terenie miasta nastąpiły nieznaczne wahania poziomu pyłu rzędu kilku $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Zakres uzyskanych stężeń wynosił od 10 do $21 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Stężenia średnioroczne pyłu w Nowym Sączu kształtowały się w przedziale od 21 do $30 \mu\text{g}/\text{m}^3$ i były niższe niż w roku poprzednim na wszystkich stanowiskach od 12 do 38%. Średni poziom pyłu wynosił $26 \mu\text{g}/\text{m}^3$, stąd średnia dla miasta była niższa niż w Krakowie i wyższa niż w Tarnowie.

Dwutlenek siarki

Zakres stężeń dwutlenku siarki obejmował wartości od $3 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w Nowym Sączu i w Krynicy do $32 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w Krakowie. Na obszarach pozamiejskich stężenia średnioroczne występowały w przedziale od 3 do $10 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Na obszarach ochrony uzdrowiskowej obowiązująca norma $30 \mu\text{g}/\text{m}^3$ została dotrzymana we wszystkich uzdrowiskach południowej części województwa. Przekroczenie wartości dopuszczalnej wystąpiło jedynie w uzdrowisku Swoszowice (107% normy), gdzie jednakże stężenie dwutlenku siarki zmalało w porównaniu z 1999 rokiem z 40 do $32 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

W przypadku dwutlenku siarki zaznaczyła się najwyraźniej malejąca tendencja poziomu tej substancji w powietrzu na terenie województwa, na 32 stanowiskach zanotowano spadek stężeń i na 6 ich wzrost. Średnie stężenie dwutlenku siarki (wyliczone z 54 punktów pomiarowych w województwie) wyniosło $14 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

W Krakowie stężenia średnioroczne dwutlenku siarki kształtowały się na poziomie od $10 \mu\text{g}/\text{m}^3$ do $27 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Od 1998 roku nie zanotowano przekroczenia wartości dopuszczalnej na żadnym stanowisku pomiarowym. Generalnie wystąpił spadek poziomu tego zanieczyszczenia od 12% (ul. Szwedzka, Rynek Podgórski) do 73% przy ul. Prądnickiej.

Średnioroczne stężenia w Tarnowie pozostawały znacznie poniżej wartości dopuszczalnej (od 17% do 35%). Wartość średnia obliczona dla Tarnowa wyniosła $10 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Przy ul. Mościckiego w porównaniu z 1999 rokiem wystąpił wzrost o 7% stężenia średniorocznego.

Od 4 lat średnie stężenie w Nowym Sączu systematycznie maleje od $22 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 1997 roku do $10 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2000 roku. Zakres występujących stężeń wynosił od $3 \mu\text{g}/\text{m}^3$ do $14 \mu\text{g}/\text{m}^3$. W żadnym punkcie pomiarowym nie wystąpiły przekroczenia wartości dopuszczalnej.

Dwutlenek azotu

Na terenie województwa oznaczenia dwutlenku azotu prowadzono w 19 miastach i na 12 stanowiskach na obszarach pozamiejskich. Zakres otrzymanych stężeń obejmował wartości:

- w miastach od $12 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w Limanowej do $73 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w Krakowie (Al. Krasińskiego);
- na obszarach pozamiejskich od $12 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w Trzyciążu do $15 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w Łyszkowicach;
- na obszarach ochrony uzdrowiskowej od $8 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w Wysowej do $38 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w Swoszowicach (152% normy).

Średnie stężenia dla Krakowa wyniosło $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$, czyli na granicy normy średniorocznej i było wyższe niż w latach ubiegłych. W roku 2000 kształtowało się od $29 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (ul. Prądnicka) do $73 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (Al. Krasińskiego), co stanowi 182,5% normy. Jest to wynikiem narastającej emisji ze źródeł mobilnych.

Średnia obliczona dla Tarnowa była wyższa o 17% w porównaniu z 1999 rokiem i wynosiła $35 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Generalnie odnotowano zwiększenie poziomu dwutlenku azotu w Tarnowie, a nawet przekroczenie wartości dopuszczalnej (ul. Mościckiego).

Stężenia dwutlenku azotu na terenie Nowego Sącza występowały w przedziale wartości od $14 \mu\text{g}/\text{m}^3$ do $21 \mu\text{g}/\text{m}^3$ i nie przekroczyły normy średniorocznej wynoszącej $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Średnia dla miasta zmalała z 26 do $19 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

W 2000 r. średnie stężenia podstawowych zanieczyszczeń powietrza (pyłu, dwutlenku siarki i tlenku węgla) w dalszym ciągu wykazują tendencję malejącą, a przekroczenia dopuszczalnych stężeń średniorocznych występowały sporadycznie i były związane z lokalną niską emisją. Wystąpił nieznaczny wzrost średniorocznego stężenia dwutlenku azotu związany z emisją pochodzenia komunikacyjnego.

3. GOSPODARKA ODPADAMI

3.1. Odpady powstające w wyniku prowadzonej działalności gospodarczej

W 2000 roku w województwie małopolskim w wyniku prowadzonej działalności gospodarczej powstało łącznie ok. 10 106,5 tys. Mg odpadów, z czego odpady niebezpieczne stanowiły 8,6%, tj. 872,5 tys. Mg.

W ogólnym strumieniu odpadów, w stosunku do roku 1999, ilość odpadów wytworzonych ogółem wzrosła o 12%, zaś o 2,6% wzrósł udział odpadów niebezpiecznych.

Według danych GUS województwo małopolskie plasuje się na trzecim miejscu w Polsce (po śląskim i dolnośląskim) pod względem ilości wytworzonych odpadów, z udziałem 8,0% ogółem wytworzonej ilości odpadów. W największej ilości wytworzono m.in.: odpady z flotacyjnego wzbogacania rud metali nieżelaznych, odpady przerobcze ze wzbogacania węgla, żużle z procesów wytapiania (wielkopieczowe, stalownicze), skruszone skały, popioły lotne z węgla kamiennego.

Zgodnie z danymi z monitoringu odpadów, głównymi źródłami odpadów w województwie małopolskim są: przemysł wydobywczy, energetyka, hutnictwo, przemysł chemiczny.

Tabela nr 10. **Odpady wytworzone w wyniku prowadzonej działalności gospodarczej w roku 2000 w największych ilościach**

Nr grupy	Nazwa grupy	Udział grupy w ilości odpadów wytworzonych ogółem
01	odpady powstające przy poszukiwaniu, wydobyciu i wzbogacaniu rud oraz innych surowców mineralnych	56,3%
10	odpady nieorganiczne z procesów termicznych	25,7%
06	odpady z produkcji, przygotowania obrotu i stosowania związków nieorganicznych	4,2%
05	odpady z przeróbki ropy naftowej, oczyszczania gazu ziemnego oraz wysokotemperaturowej przeróbki węgla	3,4%
17	odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz drogowych	2,5%
19	odpady z urządzeń do likwidacji i neutralizacji odpadów oraz oczyszczania ścieków i gospodarki wodnej	2,0%
02	odpady z rolnictwa, sadownictwa, hodowli, rybołówstwa, leśnictwa oraz przetwórstwa żywności	1,1%
11	odpady nieorganiczne z przygotowania powierzchni i powlekania metali oraz z procesów hydrometalurgii metali nieżelaznych	0,7%
	Razem	95,9%

Źródło: dane WIOŚ w Krakowie

Główny strumień odpadów wytwarzany jest przez nieliczną grupę podmiotów, z których w każdym powstaje rocznie powyżej 100 tys. Mg odpadów (powyżej 0,5 tys. Mg w przypadku odpadów niebezpiecznych).

Odpady niebezpieczne

W gospodarce odpadami szczególnie istotną z punktu widzenia ekologii grupę stanowią odpady niebezpieczne. W roku 2000, w wyniku prowadzonej działalności gospodarczej, powstało łącznie 872,5 tys. Mg odpadów niebezpiecznych. Głównymi wytwórcami odpadów niebezpiecznych są: hutnictwo, przemysł chemiczny, przemysł metalurgiczny.

W stosunku do roku 1999 w strumieniu odpadów niebezpiecznych wzrósł udział odpadów:

- z przeróbki ropy naftowej, oczyszczania gazu ziemnego oraz wysokotemperaturowej przeróbki węgla
- z urządzeń do likwidacji i neutralizacji odpadów oraz oczyszczania ścieków i gospodarki wodnej,

zmniejszył się natomiast udział odpadów:

- z produkcji, przygotowania i stosowania związków nieorganicznych,
- nieorganicznych z przygotowania powierzchni i powlekania metali oraz z procesów hydrometalurgii metali nieżelaznych,
- z przemysłu syntezy organicznej.

Tabela nr 11. **Odpady niebezpieczne wytworzone w roku 2000 w największych ilościach**

Nr grupy	Grupa	Udział grupy w ilości odpadów niebezpiecznych wytworzonych ogółem
06	odpady z produkcji, przygotowania obrotu i stosowania związków nieorganicznych	39,7%
05	odpady z przeróbki ropy naftowej, oczyszczania gazu ziemnego oraz wysokotemperaturowej przeróbki węgla	39,5%
19	odpady z urządzeń do likwidacji i neutralizacji odpadów oraz oczyszczania ścieków i gospodarki wodnej	9,6%
11	odpady nieorganiczne z przygotowania powierzchni i powlekania metali oraz z procesów hydrometalurgii metali nieżelaznych	7,8%
07	odpady z przemysłu syntezy organicznej	1,5%
Razem		98,1%

Źródło: dane WIOŚ w Krakowie

Postępowanie z odpadami powstającymi w wyniku prowadzonej działalności gospodarczej.

W województwie małopolskim z ilości odpadów wytworzonych ogółem:

- wykorzystano 73,6%
- unieszkodliwiono 7,2%
- tymczasowo składowano 4,8%
- składowano na składowiskach 14,3%

W porównaniu z rokiem 1999:

- wzrósł odsetek odpadów unieszkodliwionych (o 0,6%), i składowanych (o 6,6%),
- zmniejszył się udział procentowy odpadów wykorzystanych gospodarczo (o 4,6%) oraz tymczasowo składowanych (o 2,7%).

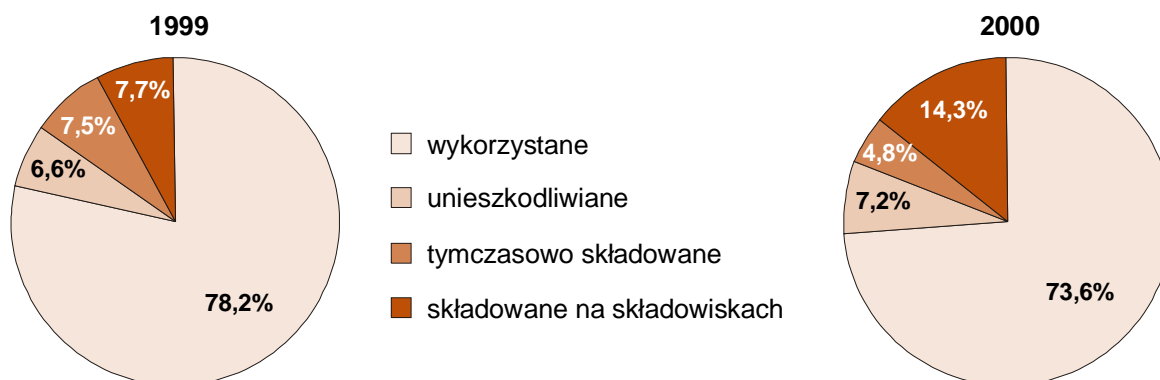
Tabela nr 12. **Postępowanie z odpadami powstałymi w wyniku prowadzonej działalności gospodarczej w województwie małopolskim**

Wyszczególnienie	Rok	Odpady [tys. Mg]				
		Ilość wytworzona	Sposób postępowania			
			Wykorzystane	Unieszkodliwiane	Tymczasowo składowane	Składowane na składowiskach
Wytworzone ogółem	1999	7 455,3	5 833,6	491,8	556,1	573,9
	2000	10 106,5	7 437,6	732,6	488,25	1448,2
Niebezpieczne	1999	546,9	79,1	462,3	0,5	5,0
	2000	872,5	182,1	679,9	7,1	3,4
Inne niż niebezpieczne	1999	6 908,4	5754,5	29,5	55,6	570,2
	2000	9 234,1	7 255,5	52,7	481,1	1444,9

Źródło: dane WIOŚ w Krakowie

Sposób postępowania z odpadami zależy w głównej mierze od stopnia ich szkodliwości: odpady niebezpieczne przeważnie są unieszkodliwiane, natomiast gospodarczo wykorzystywane są przede wszystkim odpady inne niż niebezpieczne.

Wykres nr 6. **Struktura postępowania z odpadami powstającymi w wyniku prowadzonej działalności gospodarczej**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ w Krakowie

3.2. Odpady komunalne

W roku 2000 na terenie województwa powstało ok. 616,6 tys. Mg odpadów komunalnych, podczas gdy w roku poprzednim – ok. 685,3 tys. Mg.

Z wytworzonej ilości, w wyniku selektywnej zbiórki odpadów, odzyskano 8,2 tys. Mg (w 1999 r. – 9,8 tys. Mg) surowców wtórnych (głównie szkła i tworzyw sztucznych), co stanowi ok. 1,3% wytworzonych odpadów komunalnych. Około 608,6 tys. Mg tj. 98,7% składowano na składowiskach komunalnych.

Selektywną zbiórkę odpadów zaczęto wprowadzać w 54 gminach województwa. Sposób wdrażania i prowadzenie selektywnej zbiórki jest zróżnicowany: od ustawienia

kolorowych pojemników na poszczególne rodzaje odpadów, poprzez preselekcję „u źródła”, czyli dostarczanie mieszkańcom worków na odpady, co ułatwia selekcję odpadów w miejscu ich powstawania, do powierzania odbioru bezpośrednio od mieszkańców – zwłaszcza terenów wiejskich – określonych rodzajów odpadów (złom, tworzywa sztuczne, szkło, zużyte opony) wyspecjalizowanej firmie trudniącej się obrotem odpadami.

3.3. Składowiska odpadów

Składowiska odpadów przez wiele lat były i pozostają nadal najprostszą metodą unieszkodliwiania odpadów. W krajach EWG, wobec rozwoju w tych krajach systemów odzysku surowców i intensywnego unieszkodliwiania odpadów przewiduje się, że około roku 2000 składowiska powinny służyć tylko do składowania „reszty” po przeprowadzonych wcześniej procesach.

W województwie małopolskim w roku 2000 funkcjonowało łącznie 95 składowisk, w tym 39 przemysłowych i 56 komunalnych. Na 18 z tych składowisk (11 przemysłowych i 7 komunalnych) składowane były odpady niebezpieczne.

Na składowiskach złożono w roku 2000 łącznie 2 056,6 tys. Mg odpadów, z czego:

- 70,4% stanowiły odpady powstające w wyniku prowadzonej działalności gospodarczej,
- 29,6% stanowiły odpady komunalne.

W strumieniach odpadów składowanych 0,2% stanowiły odpady niebezpieczne powstające w wyniku prowadzonej działalności gospodarczej.

Na koniec roku 2000 ilość odpadów nagromadzonych na składowiskach przemysłowych wyniosła 178 509,4 tys. Mg.

Na przełomie lat 1999/2000 zakończono eksploatację 7 składowisk komunalnych: w Libiążu, Wygiełzowie, Sułkowicach, Jabłoncu, Brzeszczach, Wadowicach i Szarwarku. W roku 2000 oddano do eksploatacji 4 składowiska komunalne:

- w Podegrodziu,
- w Jawiszowicach gm. Brzeszcze,
- w Choczni gm. Tomice,
- w Szarwarku gm. Dąbrowa Tarnowska.

Tabela nr 13. **Składowiska przemysłowe, na których złożono w 2000 roku największe ilości odpadów**

Lp.	Nazwa składowiska	% składowanych odpadów ogółem
1.	Składowisko odpadów poflotacyjnych Trzebinia	34,4
2.	Składowisko skały płonnej KWK „Janina”	6,6
3.	Składowisko popiołów i żużli Huty im.T Sendzimira w Krakowie	6,3
4.	Składowisko „Czajki” Zakładów Azotowych S.A. w Tarnowie	5,8
5.	Centralne składowisko Huty im.T.Sendzimira w Krakowie	3,1
6.	Składowisko Zelazonośne Huty im.T.Sendzimira w Krakowie	1,8
7.	Składowisko szlamów Huty im.T.Sendzimira w Krakowie	1,8
8.	Składowisko „Nad Białą” Zakładów Azotowych S.A. w Tarnowie	1,5

R A Z E M	61,3
------------------	-------------

Źródło: dane WIOŚ w Krakowie

ZAGADNIENIA SPOŁECZNE

I. LUDNOŚĆ I PROCESY DEMOGRAFICZNE

1. STAN LUDNOŚCI

Województwo małopolskie na koniec 2000 roku zamieszkiwało 3223,8 tys. osób. Stanowiło to 8,4% ludności kraju (4 miejsce po województwach: mazowieckim, śląskim i wielkopolskim).

Ludność miejska zamieszkująca w 56 miastach stanowi 50,4% ludności regionu. Jest to poziom znacznie niższy od średniego dla Polski, gdzie wskaźnik urbanizacji wynosi 61,8%. Wskaźnik ten w województwie ulegał w ostatnich latach nieznaczniemu obniżaniu zmniejszając się z 50,8% w 1995 roku w związku migracjami ludności miejskiej na obszary wiejskie. Ludność stolicy województwa – Krakowa – stanowi 22,9% mieszkańców Małopolski.

Średnia gęstość zaludnienia wynosi 212 osób/km² i jest znacznie wyższa od średniej dla kraju (124 osób/km²) – 2 miejsce po woj. śląskim. Wskaźnik ten wykazuje znaczne zróżnicowanie przestrzenne, nawet w powiatach ziemskich – od powyżej 350 osób/km² w powiatach oświęcimskim i chrzanowskim, do 79 osób/km² w powiecie miechowskim. Najsilniej zaludniona jest zachodnia i centralna część województwa, natomiast najslabiej – północna i południowo-wschodnia. Województwo cechuje wyjątkowo wysoki poziom gęstości zaludnienia obszarów wiejskich – 119 osób/km² – pierwsze miejsce w kraju (średnia krajowa dla obszarów wiejskich – 47 osób/km²).

Tabela nr 14. Ludność województwa małopolskiego w latach 1995-2000

	1995	1998	1999	2000	Dynamika 1995-2000
Województwo – ogółem	3190,2	3215,9	3222,5	3233,8	101,4
- mężczyźni	1553,8	1566,0	1569,2	1574,9	101,4
- kobiety	1649,9	1653,3	1653,3	1658,9	101,4
z tego: - miasta	1620,7	1626,6	1624,2	1629,4	100,5
- wsie	1569,5	1589,0	1598,3	1604,4	102,2

Źródło: oprac. własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie

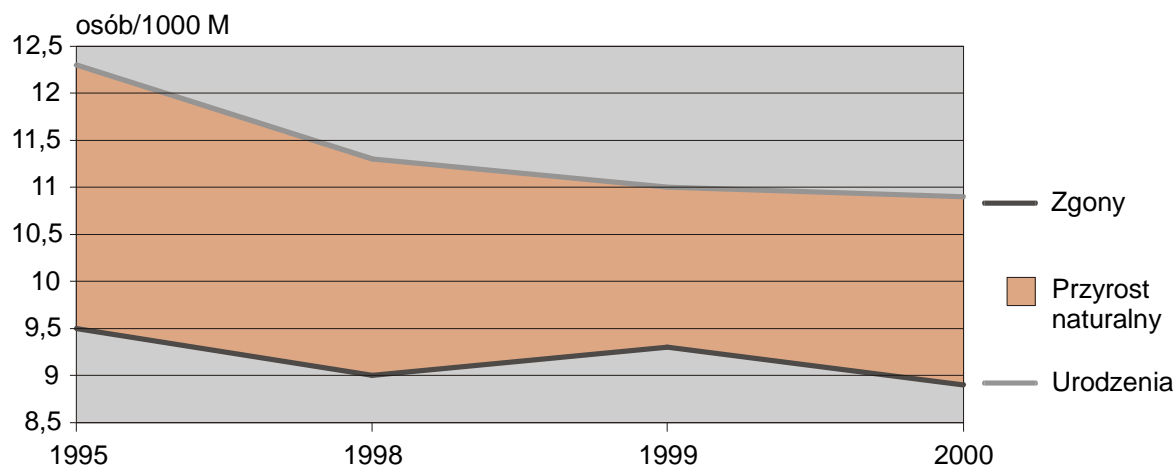
2. PROCESY DEMOGRAFICZNE

Ludność województwa odznacza się relatywnie wysokim poziomem przyrostu naturalnego – wskaźnik 2,1 na 1000 mieszkańców jest znacznie wyższy od wskaźnika krajowego (0,30/00). Przyrost naturalny jest efektem znacznego poziomu urodzeń (10,90/00 – w województwie, 9,80/00 – w Polsce) oraz niższego niż w innych województwach poziomu zgonów (8,90/00 – w województwie, 9,50/00 – w Polsce). Wskaźnik urodzeń jest wyraźnie wyższy na obszarach wiejskich (12,70/00) niż w miastach (9,20/00), natomiast poziom zgonów jest jednakowy dla miast i obszarów wiejskich (8,90/00).

Pomimo dość korzystnej sytuacji demograficznej, podobnie jak w całym kraju, w województwie małopolskim następuje systematyczny spadek przyrostu naturalnego.

Obrazuje to zmniejszenie się wskaźnika na 1000 mieszkańców z 2,7 do 2,1 w latach 1995-2000.

Wykres nr 7. **Ruch naturalny ludności (wskaźnik na 1000 mieszkańców)**

Źródło: oprac. własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie

Tabela nr 15. **Wskaźniki ruchu naturalnego**

Wyszczególnienie	1995	1998	1999	2000
Urodzenia żywe na 1000 mieszkańców				
Województwo – ogółem	12,3	11,3	11,0	10,9
- miasta	9,9	9,8	9,0	9,2
- wsie	14,6	13,2	12,9	12,7
Zgony na 1000 mieszkańców				
Województwo – ogółem	9,5	9,0	9,3	8,9
- miasta	9,2	8,9	9,1	8,8
- wsie	9,9	9,0	9,4	8,4
Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców				
Województwo – ogółem	2,7	2,3	1,7	2,1
- miasta	0,7	0,5	-0,1	0,3
- wsie	4,7	4,2	3,5	3,8

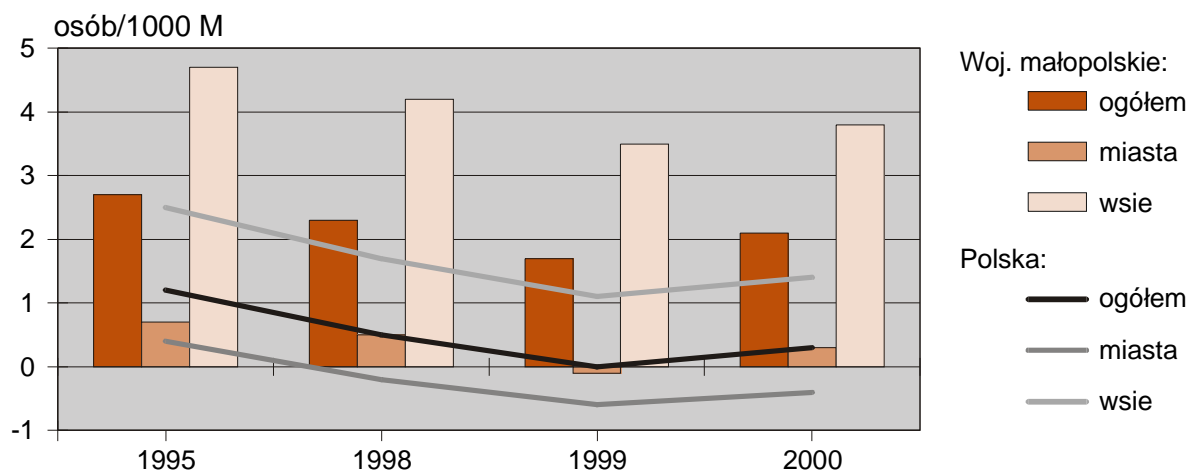
Źródło: oprac. własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie

Najniższy poziom przyrostu naturalnego – przyjmujący wartości ujemne – występuje w gminach położonych w zachodniej, północnej i północno-wschodniej części województwa oraz w mieście Krakowie (-1,570/00), osiągając skrajne wartości w gminach: Raclawice

(-7,750/00), Gręboszów (-6,850/00), Książ Wielki (-6,250/00). Obszar ten charakteryzuje szczególnie niski, ujemny przyrost naturalny na obszarach wiejskich oraz niezbyt wysoki, lecz dodatni przyrost w większości miast. Wyjątkiem południowych obszarów województwa cechujących się bardzo wysokim przyrostem naturalnym jest miasto Zakopane, w którym wskaźnik przyrostu jest ujemny i wynosi -2,780/00. Obszary południowe województwa wyróżniają się wysokim przyrostem na terenach wiejskich, np.

gmina Łabowa (12,90/00), Biały Dunajec (12,50/00), Nawojowa (11,20/00), Lipnica Wielka (11,00/00) oraz znacznie niższym na terenie miast, szczególnie małych, np. Biecz (-0,80/00), Krynica (-0,20/00), Rabka (0,80/00).

Wykres nr 8. **Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców**

Źródło: oprac. własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie

Korzystnym procesem demograficznym zachodzącym w województwie jest dodatnie saldo migracji obejmujące w 2000 roku 2044 osób i wyrażające się wskaźnikiem 0,64 na 1000 mieszkańców, który plasuje województwo na 3 miejscu w kraju (po woj. mazowieckim i wielkopolskim). Jest ono wyrazem atrakcyjności regionu zarówno pod względem gospodarczym, jak i z punktu widzenia warunków życia ludności oraz możliwości zaspokojenia jej potrzeb. Saldo migracji od 1995 roku było na obszarze województwa dodatnie i wykazywało stałą tendencję wzrostową. Wzrastał również poziom ruchów migracyjnych, zarówno napływu jak i odpływu ludności, jednak w 2000 roku uległ on zahamowaniu i zmniejszeniu nawet w porównaniu z 1995 rokiem.

Dodatnie migracje występują na obszarach wiejskich (1,660/00), ze szczególnym natężeniem w strefach podmiejskich Krakowa, Tarnowa i Nowego Sącza oraz w miastach Kraków i Nowy Sącz. Na pozostałych obszarach wiejskich, głównie powiatów rolniczych północnej części województwa (miechowski, proszowicki, dąbrowski) oraz obszarów górskich (powiat limanowski, gorlicki, tarnowski, nowosądecki, suski, wadowicki) obserwuje się przewagę odpływu ludności, co z uwagi na przeludnienie tych obszarów można uznać za czynnik korzystny. Niepokojący jest natomiast ujemny wskaźnik migracji dla miast (-0,390/00), gdzie odpływ ludności obejmuje głównie małe miasta położone w obszarach rolniczych, miasto Tarnów oraz wszystkie miasta przemysłowe zachodniej części województwa.

Zmiany procesów demograficznych tj. przyrostu naturalnego i poziomu migracji wpłynęły na ukształtowanie się rzeczywistej liczby ludności, która w okresie 1995-2000 wzrosła o 1,4%, tj. 43,6 tys. osób. Przyrost ten dotyczył głównie ludności wsi – wzrost o 2,2%, tj. o 34,9 tys. osób. Ludność miast wzrosła w analogicznym okresie jedynie o 0,5%.

Tabela nr 16. **Migracje ludności**

Wyszczególnienie	1995	1998	1999	2000
Napływ – ogółem województwo	30232	31295	32915	29786
- miasta	14017	14190	14686	14061
- wsie	16215	17105	18229	15725
Odplyw – ogółem województwo	29742	30034	31255	27742
- miasta	14004	14693	16151	14684
- wsie	15738	15341	15104	13058
Saldo migracji – ogółem województwo	490	1261	1660	2044
- miasta	13	-503	-1465	-623
- wsie	477	1764	3125	2667
Saldo migracji na 1000 mieszkańców – ogółem województwo	0,2	0,4	0,5	0,6
- miasta	0,0	-0,3	-0,9	-0,4
- wsie	0,3	1,1	2,0	1,7

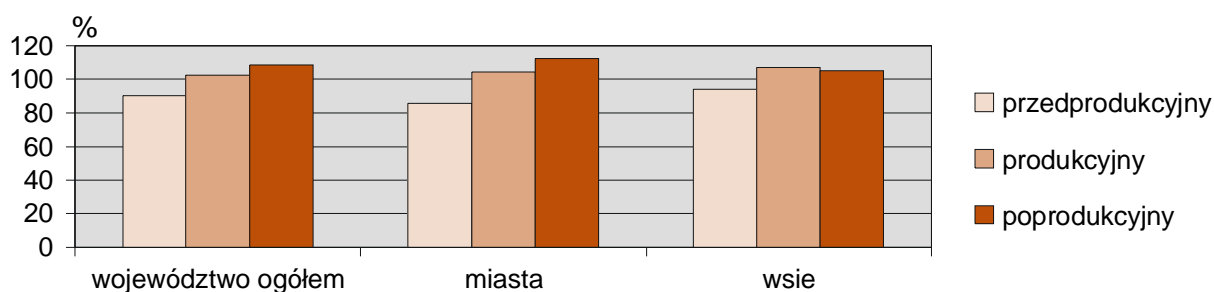
Źródło: oprac. własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie

3. STRUKTURA WIEKU LUDNOŚCI

Struktura wieku ludności województwa jest nieznacznie korzystniejsza od średniej dla kraju. Charakteryzuje ją wyższy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym: 25,2% (kraj – 24,9%), niższy w wieku produkcyjnym: 60,0% (kraj – 60,6%) i nieco wyższy w wieku poprodukcyjnym: 14,8% (kraj – 14,5%).

W ostatnich latach, podobnie jak w całym kraju, nastąpiły niewielkie zmiany struktury w kierunku zmniejszania się liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym (z 28,4% w roku 1995 do 25,2% w roku 2000), oraz systematycznego wzrostu w wieku produkcyjnym (z 57,8% w roku 1995 do 60,0% w roku 2000) i poprodukcyjnym (z 13,8% w roku 1995 do 14,8% w roku 2000). Zmiany te w zróżnicowanym stopniu dotyczyły miast i obszarów wiejskich. W miastach nastąpił gwałtowny spadek grupy ludności w wieku przedprodukcyjnym (dynamika w latach 1995-2000 – 85,7%), nieznaczny wzrost w wieku produkcyjnym (dynamika – 104,3%) oraz bardzo duży wzrost w wieku poprodukcyjnym (dynamika – 112,1%). Obszary wiejskie charakteryzowały bardziej wyrównane zmiany struktury wiekowej. Ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła tu 94,0% poziomu ludności z roku 1995, w wieku produkcyjnym wzrosła do 106,8% a w wieku poprodukcyjnym do 105,0%.

Wykres nr 9. Dynamika zmian struktury wiekowej ludności w latach 1995-2000

Źródło: oprac. własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie

Najmłodsza struktura wieku charakteryzują się obszary położone na południu i wschodzie województwa, gdzie udział ludności w wieku poprodukcyjnym kształtuje się na poziomie 11,4-12,9%. Natomiast największy udział ludności w wieku emerytalnym występuje na obszarze północnym województwa w rolniczych powiatach miechowskim (19,7%) i proszowickim (17,1%). Tereny te cechuje wyjątkowo wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym zamieszkującej obszary wiejskie i nieco młodsza struktura wieku ludności miejskiej.

Tabela nr 17. **Struktura wieku ludności**

Wyszczególnienie	1995	1998	1999	2000
Ludność ogółem	3190,2	3215,9	3222,5	3233,8
z tego w wieku:				
przedprodukcyjnym (0-17 lat)	904,4	853,2	835,2	815,4
- miasta	420,6	384,9	372,2	360,4
- wsie	483,8	468,3	463,0	455,0
produkcyjnym (18-59 l. – kob., 18-64 l.- męż.)	1844,6	1898,3	1916,0	1939,7
- miasta	983,8	1009,3	1014,7	1026,4
- wsie	860,8	889,0	901,3	913,2
poprodukcyjnym (60 l. i w.- kob., 65 l. i w. – męż.)	441,2	464,4	471,3	478,8
- miasta	216,3	232,7	237,3	242,6
- wsie	224,9	231,7	234,0	236,2
Struktura wieku w %				
z tego w wieku:				
przedprodukcyjnym	28,4	26,6	25,9	25,2
- miasta	26,0	23,7	22,9	22,1
- wsie	30,8	29,5	29,0	28,4
produkcyjnym	57,8	59,0	59,5	60,0
- miasta	60,7	62,0	62,5	63,0
- wsie	54,8	55,9	56,4	56,9
poprodukcyjnym	13,8	14,4	14,6	14,8
- miasta	13,3	14,3	14,6	14,9
- wsie	14,4	14,6	14,6	14,7
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	73	69	68	67

Źródło: oprac. własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie

Dla ludności województwa małopolskiego w ciągu ostatnich lat charakterystyczne były następujące procesy:

- w** Nadal relatywnie wysoki był poziom przyrostu naturalnego, pomimo spadku liczby urodzeń, jednak przy zmniejszającym się poziomie zgonów.
- w** Występował zwiększający się napływ ludności do województwa, czego efektem było dodatnie, ze stałą tendencją wzrostową – saldo migracji. Proces ten szczególnie dynamicznie zachodził w strefach podmiejskich Krakowa, Tarnowa i Nowego Sącza.

w Zachodziły zmiany struktury wiekowej ludności w kierunku spadku liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz systematycznego wzrostu grup ludności w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Zmiany te z dużym natężeniem dotyczyły ludności miast, natomiast dla ludności wsi ich tempo było znacznie wolniejsze.

Powyższe procesy demograficzne wpłynęły na poziom wzrostu ludności województwa. Wzrost ten dotyczył głównie ludności wsi. Ludność miast wzrosła w niewielkim zakresie. Wpłynęło to niekorzystnie na ukształtowanie się, i tak już niskiego, poziomu urbanizacji województwa.

II. OCHRONA ZDROWIA

1. FINANSOWANIE OPIEKI ZDROWOTNEJ

Na sfinansowanie kosztów świadczeń zdrowotnych w 1999 roku Małopolska Regionalna Kasa Chorych w Krakowie przeznaczyła 1 619 823,7 tys. zł. co stanowiło 99,5% jej przychodów wynoszących ogółem 1 627 287,73 tys. zł.

W roku 2000 na sfinansowanie kosztów świadczeń MRKCH w Krakowie przeznaczyła 1 762 100 tys. zł. co stanowiło 99,5% jej przychodów wynoszących 1 792 376,6 tys. zł. i wzrost w stosunku do 1999 roku o 9%.

Tabela nr 18. Wysokość kwot wydatkowanych przez MRKCH na pokrycie kosztów poszczególnych rodzajów świadczeń wraz z ich procentowym wykonaniem w roku 1999 i roku 2000

Rodzaj świadczenia	Rok 1999 w tys. zł	Rok 2000 w tys. zł	Zmiana % 1999/2000
podstawowa opieka zdrowotna	212 274,2	227 922,4	107,4
poradnictwo specjalistyczne w tym stomatologia	148 405,9	123 932,5	140,6
leczenie stomatologiczne	-	55 392,9	91,9
leczenie szpitalne	850 019,6	838 734,8	98,7
pomoc doraźna	21 881,8	58 250,1	266,2
lecznictwo uzdrowiskowe	23 672,0	27 843,7	117,6
usługi opiekuńczo-lecznicze	7 117,1	13 871,2	194,9
zaopatrzenie w leki (refundacja)	302 769,2	383 148,0	126,6
sprzęt ortop. i środki pomocnicze	16 029,1	19 780,0	123,4
rehabilitacja lecznicza	4 887,5	6 410,1	131,2
wysokospecjalistyczne świadczenia lecznicze i diagnostyczne	-	5 499,3	-
programy zdrowotne	-	1 130,9	-
inne świadczenia zdrowotne	-	184,2	-
transport sanitarny	21 233,8		-
dotatkowa dotacja	11 533,5		-
Ogółem	1 619 823,7	1 762 100,0	108,8

Źródło: Małopolska Regionalna Kasa Chorych w Krakowie

2. STAN ZDROWIA LUDNOŚCI

Dla przedstawienia stanu zdrowia mieszkańców województwa małopolskiego poddano analizie i dokonano oceny współczynnika określającego liczbę zgonów oraz współczynnika zapadalności i zachorowalności w najważniejszych grupach schorzeń.

Współczynnik umieralności w Małopolsce wyniósł w 1999 roku 927 zgonów/100 tys. ludności (7 miejsce w kraju, średnia dla Polski – 987). Mimo, iż obserwuje się tendencję

spadkową, współczynnik ten dla obu płci jest wyższy niż w Unii Europejskiej (średnio ok. 800 zgonów/100 tys. ludności w UE).

Jeśli chodzi o przyczyny zgonów, to do najważniejszych należały:

- choroby układu krążenia – 432 (Polska – 380)
- nowotwory – 183,8 (Polska – 174,4)
- zewnętrzne przyczyny zachorowania i zgonu – 56,7 (Polska – 65)
- choroby układu trawiennego – 25,2 (Polska – 26,1)
- choroby układu oddechowego – 23,2 (Polska – 29,6)

Zgony niemowląt kształtowały się w 1999 roku na poziomie 7,81/1000 urodzeń żywych (3 miejsce w kraju, średnia dla Polski – 8,85) w tym zgony noworodków na poziomie 5,79/1000 urodzeń żywych (4 miejsce w kraju, średnia dla Polski – 6,33). Wskaźniki umieralności niemowląt w krajach Unii Europejskiej kształtują się na poziomie 5 zgonów/1000 urodzeń żywych.

Przeciętne dalsze trwanie życia wg danych za 1999 rok wyniosło dla mężczyzn 70,47 lat (2 miejsce w kraju, średnia dla Polski – 68,83) a dla kobiet 78,16 lat (4 miejsce w kraju, średnia dla Polski – 77,49). Wskaźniki te uległy w ostatnich latach znaczącej poprawie, ale zwłaszcza dla mężczyzn odbiegają od poziomu osiągniętego w krajach Unii Europejskiej o ok. 4 – 5 lat.

W 2000 roku w województwie małopolskim stwierdzono 1 046 chorób zawodowych, co plasuje województwo na 2 miejscu w kraju po województwie śląskim (Polska 7 339 chorób zawodowych). Pod względem liczby chorób zawodowych na 100 tysięcy zatrudnionych województwo małopolskie zajmuje 1 miejsce w kraju z najwyższym wskaźnikiem zachorowalności wynoszącym 135,8 (wskaźnik dla województwa opolskiego, które zajmuje ostatnie miejsce na tej liście wynosi 18,8). Wśród chorób zawodowych dominują: przewlekłe choroby narządu głosu (543), zawodowe uszkodzenia słuchu (124), przewlekłe nieżyty górnych dróg oddechowych (65), choroby skóry (61), pylice płuc (58), choroby zakaźne (47). W województwie małopolskim stwierdzono największą w kraju liczbę przypadków zawodowych nowotworów złośliwych, tj. 27 na 83 zanotowane w Polsce.

W zakładach pracy województwa małopolskiego pracuje:

- w warunkach ponadnormatywnych stężeń substancji chemicznych 892 osoby,
- w nadmiernym zapyleniu 659 osób,
- w ponadnormatywnym hałasie 14 755 osób,
- w warunkach o ponadnormatywnej wibracji 1 390 osób,
- w niekorzystnym mikroklimacie 1 219 osób,
- w narażeniu na promieniowanie jonizujące (radon w kopalniach) 1 331 osób.

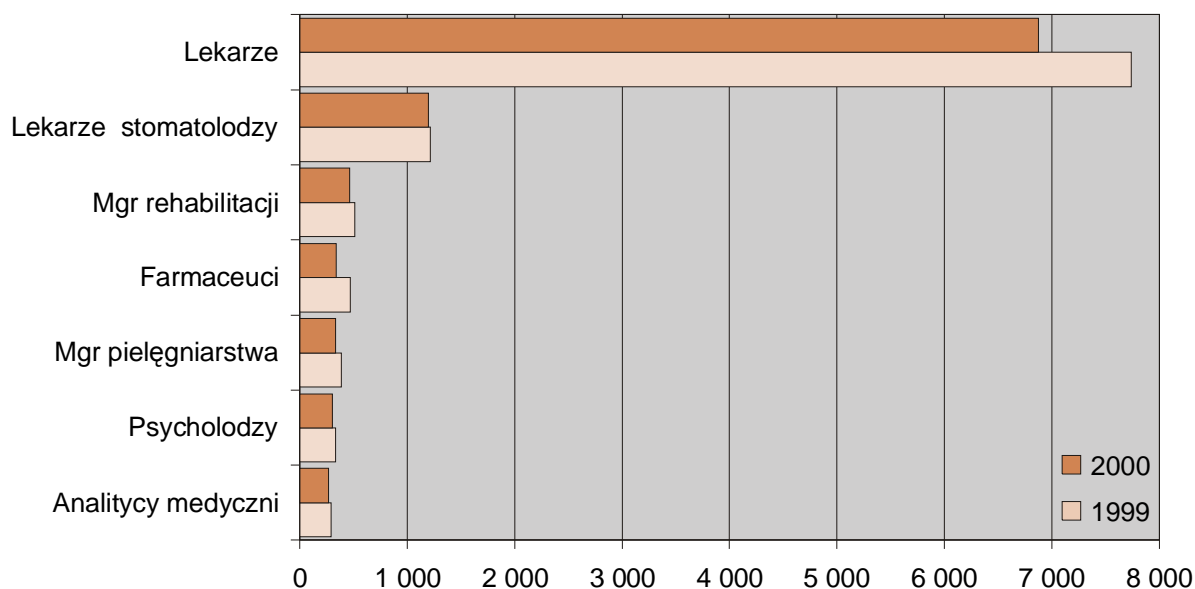
Reasumując, współczynnik umieralności ma w województwie małopolskim trend spadkowy i jest niższy niż średnio w Polsce. Najważniejsze problemy zdrowotne mieszkańców Małopolski dotyczą schorzeń układu krążenia, nowotworów, udarów mózgu, cukrzycy, chorób reumatycznych, alergologicznych i psychicznych. Z kolei szczególnie duże zapotrzebowanie na porady obserwuje się w zakresie takich specjalności jak: chirurgia, w tym urazowo-ortopedyczna, interna ze specjalnościami szczegółowymi typu kardiologia, diabetologia, reumatologia a także okulistyka. Do obszarów o szczególnie niekorzystnym poziomie zdrowotności mieszkańców należą powiaty: olkuski, chrzanowski, oświęcimski, krakowski (grodzki i ziemski – nowotwory złośliwe) oraz nowosądecki (grodzki i ziemski – choroby układu krążenia).

3. STAN BAZY SŁUŻBY ZDROWIA

Zasoby kadrowe

Według danych na dzień 31 grudnia 2000 roku stan zatrudnienia¹ personelu medycznego w publicznych i niepublicznych zakładach opieki zdrowotnej w województwie małopolskim przedstawiał się następująco:

Wykres nr 10. **Personel medyczny z wyższym wykształceniem zatrudniony podstawowo w publicznych i niepublicznych zakładach opieki zdrowotnej – zbiorczo (stan na dzień 31.XII.)**

Źródło: Małopolskie Centrum Zdrowia Publicznego

Tabela nr 19. **Personel medyczny ze średnim wykształceniem zatrudniony podstawowo w publicznych i niepublicznych zakładach opieki zdrowotnej – zbiorczo (stan na dzień 31.XII.)**

Wyszczególnienie	1999 r.	2000 r.
Pielęgniarki	17 027	15 469
Położne	2 024	1 960
Technicy dentyści	250	157
Technicy farmaceutyczni	276	255
Technicy analityki medycznej	1 498	1 163
Technicy elektroradiologii	907	873
Technicy fizjoterapii	927	782
Technicy masażyści	213	185

¹ Analiza zatrudnienia w wybranych grupach zawodowych personelu medycznego została dokonana w oparciu o dane dotyczące liczby osób zatrudnionych w wybranych zawodach personelu medycznego służby zdrowia, bez względu na formę zatrudnienia (umowa o pracę, umowa-zlecenie, kontrakt).

Dietetycy	520	449
-----------	-----	-----

Źródło: Małopolskie Centrum Zdrowia Publicznego

Spadek liczby osób zatrudnionych w zakładach opieki zdrowotnej z 7 737 w 1999 roku do 6 874 osób w 2000 roku spowodowany został realizacją programów restrukturyzacyjnych w służbie zdrowia m.in. związanymi z przekształceniami własnościowymi w podstawowej opiece zdrowotnej.

Na podstawie danych uzyskanych z Wojewódzkiego Urzędu Pracy można stwierdzić, że liczba bezrobotnych pracowników służby zdrowia wyniosła na koniec 1999 roku 3 305 osób. W roku 2000 zarejestrowano ogółem 3 668 bezrobotnych w służbie zdrowia.

Największa liczba bezrobotnych pracowników służby zdrowia występuje w powiatach: nowosądeckim – 837, tarnowskim – 499, krakowskim – 393 oraz olkuskim 353 (powiaty grodzkie przedstawiono łącznie z ziemskimi). Najmniejsza liczba bezrobotnych pracowników służby zdrowia występuje w powiatach: wielickim – 11, miechowskim – 17, proszowickim – 31.

Wzrost zatrudnienia w niemal wszystkich grupach zawodowych nastąpił w nowo powstających niepublicznych zakładach opieki zdrowotnej. Można powiedzieć, że ogólnie następuje wzrost zatrudnienia personelu medycznego poprzez zamianę miejsca zatrudnienia. Sytuacja taka związana jest z restrukturyzacją służby zdrowia, przekształceniem się Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej w Niepubliczne Zakłady i powstaniem nowych.

Zasoby i działalność lecznictwa ambulatoryjnego

W 2000 roku na terenie województwa małopolskiego ambulatoryjną opiekę zdrowotną dla ogółu ludności, w służbie medycyny pracy i w rehabilitacyjnych spółdzielniach inwalidów zapewniały publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej. Ogółem działały 423 przychodnie (w tym 337 dla ogółu ludności, 55 w służbie medycyny pracy i 31 przy spółdzielniach inwalidów), 296 ośrodków zdrowia oraz 311 praktyk lekarskich.

W roku 2000 na terenie województwa małopolskiego opiekę medyczną w zakresie medycyny pracy zapewniało 86 przychodni przemysłowych, w tym 19 publicznych i 67 niepublicznych oraz 187 praktyk lekarskich. W porównaniu do roku 1999 spadek liczby przychodni o 12 dotyczy głównie zakładów publicznych (10 przychodni).

Tabela nr 20. **Przychodnie i ośrodki zdrowia w latach 1999-2000 w województwie małopolskim**

Rok	Liczba przychodni			Liczba ośrodków zdrowia		
	Ogółem	w tym:		Ogółem	w tym:	
		w zakładach publicznych	w zakładach niepublicznych		w zakładach publicznych	w zakładach niepublicznych
1999	308	231	77	326	326	-
2000	337	176	161	296	248	48

Źródło: Małopolskie Centrum Zdrowia Publicznego

W podstawowej opiece zdrowotnej województwa małopolskiego w poradniach ogólnych w 2000 roku lekarze udzielili 7 734 956 porad, w tym 284 534 wizyt domowych (tj.

3,7%). W porównaniu z 1999 rokiem, w którym udzielono 7 704 377 porad, nastąpił wzrost liczby porad o 30579. Ogółem, w zakładach opieki zdrowotnej i praktykach lekarskich w podstawowej i specjalistycznej opiece zdrowotnej, lekarze udzielili w 2000 roku 18 216 042 porad (w 1999 r. udzielono 18 555 080 porad. W porównaniu z 1999 r. nastąpił spadek liczby udzielonych porad o ponad 1,8%.

W **poradniach dla dzieci** udzielono w 2000 roku 3 616 699 porad, z czego 112 287 stanowiły wizyty domowe (spadek o 179 927 w porównaniu do 1999r.). Liczba zbadanych noworodków (dzieci do 1 m-ca życia) ogółem wyniosła 27 837 (w tym w domu zbadano 23 380). Wskaźnik zbadanych noworodków na 100 urodzeń żywych wyniósł 79,3. W 1999 roku na 25 200 zbadanych dzieci 20 924 stanowiły wizyty patronażowe, a wskaźnik wyniósł 71,8 na 100 urodzeń żywych.

W **poradniach stomatologicznych** w 2000 roku lekarze stomatolodzy udzielili 1 990 786 porad (w 1999 udzielono 2 132 593 porad). Spadek ilości porad w 2000 roku o 141 807 to między innymi brak pełnego zapewnienia opieki stomatologicznej nad dziećmi i młodzieżą w placówkach oświatowo-wychowawczych. W poradniach stomatologicznych poz w 2000 roku lekarze stomatolodzy udzielili 2 030 782 porad (w 1999 r. 2 189 603). W 2000 roku największy spadek porad nastąpił w poradniach dla ogółu ludności i wyniósł 141 807.

W **specjalistycznej opiece zdrowotnej** lekarze specjaliści udzielili w 2000 roku 5 960 324 porad. Wskaźnik zgłaszalności na 1 000 ludności faktycznie zamieszkałej w województwie małopolskim wyniósł 1 843,1 zaś wskaźnik dynamiki do 1999 roku stanowił 110,6% (w1999 roku udzielono 5 386 690 porad. Wzrost liczby porad o 573 634 nastąpił w poradniach: ginekologicznych, zdrowia psychicznego i w rehabilitacji. W poradniach specjalistycznych stomatologicznych lekarze specjaliści z zakresu stomatologii udzielili 593 583 porad (w 1999r. 583 714 porad). Wskaźnik przyjętych na 1 000 ludności w roku 2000 wyniósł 183,6.

W **zakładach służby medycyny pracy** udzielono w 2000 roku 883 957 porad ogółem, co stanowi spadek w porównaniu z rokiem 1999 o 6,0%. Lekarze udzielili 843 961 porad (w porównaniu do roku 1999 spadek o 4,4%). Lekarze stomatolodzy udzielili 39 996 porad (w porównaniu do roku 1999 spadek o 29,8 %). Ilość udzielonych porad stomatologicznych w ramach publicznych placówek medycyny pracy spadła w porównaniu do roku 1999 o 52,3% a w niepublicznych o 16,1%.

Z informacji Małopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego wynika, że w 2000 roku stwierdzono ogółem 1 046 chorób zawodowych. W porównaniu do 1999 r., w którym zarejestrowano 1 538 chorób, nastąpił spadek o 32%.

Tabela nr 21. **Porady udzielone w podstawowej i specjalistycznej opiece zdrowotnej w zakładach publicznych, niepublicznych i praktykach lekarskich (w tys.)**

Wyszczególnienie	Rok	Liczba udzielonych porad			z tego w:					
					podstawowej opiece zdrowotnej			specjalistycznej opiece zdrowotnej		
		razem	lekarskie	stomatologiczne	razem	lekarskie	stomatologiczne	razem	lekarskie	stomatologiczne
Ogółem	1999	21 328,4	18 555,1	2 773,3	15 095,3	12 905,7	2 189,6	6 233,1	5 649,4	583,7
	2000	20 840,4	18 216,0	2 624,4	14 049,5	12 018,8	2 030,8	6 790,9	6 197,3	593,6
<i>z tego w poradniach:</i>										
dla ogółu ludności	1999	20 388,4	17 672,1	2 716,3	14 418,0	12 285,4	2 132,6	5 970,4	5 386,7	583,7

	2000	19 956,5	17 372,1	2 584,4	13 402,5	11 411,8	1 990,8	6 553,9	5 960,3	593,6
w służbie medycyny pracy	1999	857,7	811,6	46,1	599,1	553,0	46,1	258,6	258,6	-
	2000	815,0	784,2	30,8	583,2	552,4	30,8	231,8	231,8	-
w przychodniach rehabilitacyjnych przy spółdzielniach inwalidów	1999	82,3	71,3	10,9	78,2	67,3	10,9	4,1	4,1	-
	2000	69,0	59,8	9,2	63,8	54,6	9,2	5,2	5,2	-

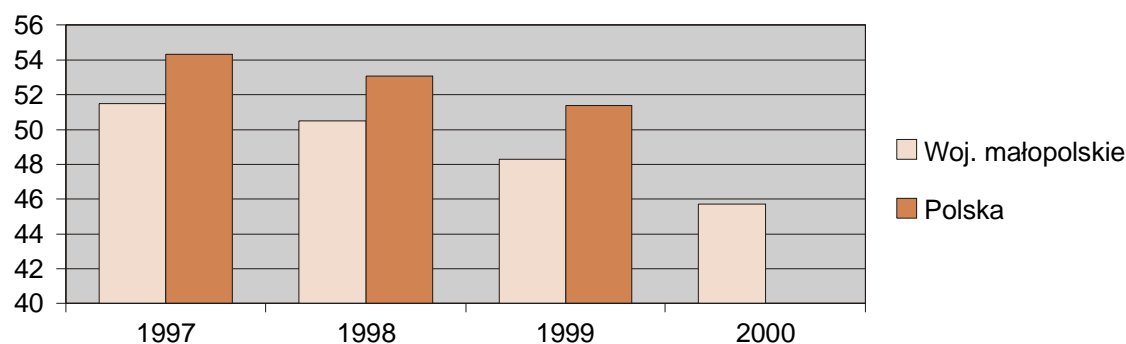
Źródło: Małopolskie Centrum Zdrowia Publicznego

Zasoby i działalność lecznictwa stacjonarnego

Na terenie woj. małopolskiego w 2000 roku funkcjonowało 48 ogólnych i 2 psychiatryczne publiczne zakłady opieki zdrowotnej świadczące usługi w zakresie lecznictwa stacjonarnego. W porównaniu z 1999 r. ogólna liczba tych zakładów pozostała bez zmian, natomiast działalność niektórych jednostek uległa reorganizacji.

Szpitala ogólne na dzień 31.XII.2000 r. dysponowały 14 787 łózkami rzeczywistymi, co w porównaniu z ilością łóżek w 1999 r. jest wielkością mniejszą o 762. W związku z powyższym wskaźnik łóżek przypadających na 10 tys. ludności naszego województwa wyniósł 45,7 i był niższy od ubiegłorocznego o 2,6.

Wykres nr 11. Zabezpieczenie ludności w łóżka szpitali ogólnych – wskaźnik na 10 000 osób

Źródło: Małopolskie Centrum Zdrowia Publicznego

W szpitalach ogólnych w ciągu 2000 r. leczonych było 427 215 osób, tj. o 17 441 osób więcej niż w roku poprzednim, co stanowi wzrost o 4%. Wskaźnik leczonych na 10 tys. ludności województwa wzrósł i wyniósł 1 321,1 osób hospitalizowanych tj. o 49,5% więcej niż w 1999 r.

Liczba osobodni leczenia pacjentów w szpitalach w 2000 r. wynosiła 4 246 767. W porównaniu z rokiem poprzednim nastąpiło zwiększenie o 25 639 osobodni. Fakty te w niewielkim stopniu przyczyniły się do zmniejszenia wskaźnika średniego pobytu 1 pacjenta w szpitalu z 10,3 w 1999 r. do 9,9 dni w 2000 r.

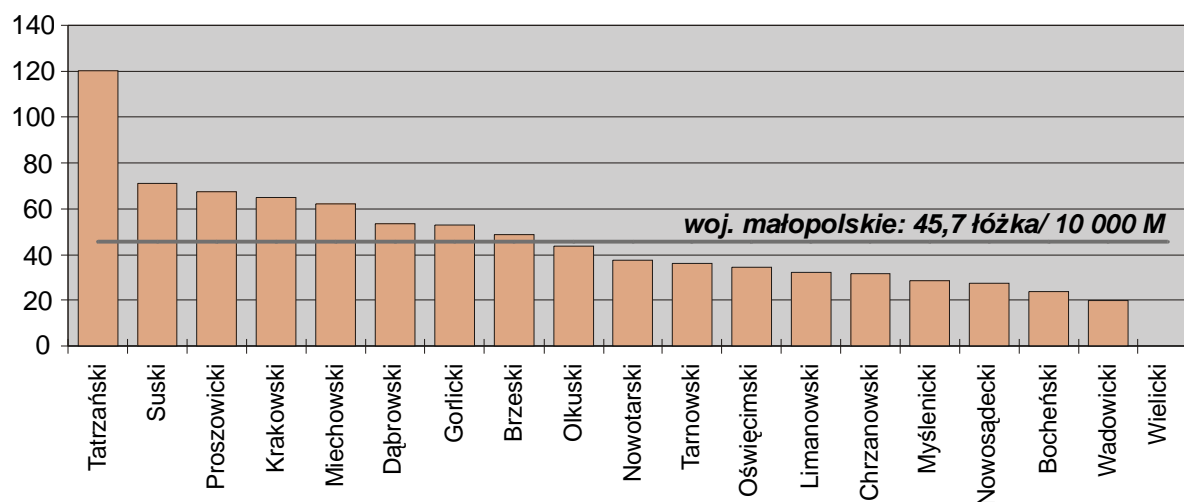
W związku z dalszym zmniejszeniem ilości łóżek w szpitalach, zwiększeniem liczby leczonych i zmniejszeniem okresu pobytu leczonych nastąpiła znaczna poprawa wykorzystania bazy szpitalnej woj. małopolskiego z 72,5% w 1999 r. do 78,0% w roku 2000.

Tabela nr 22. Średnia liczba łóżek w województwie małopolskim – wskaźnik na 10 000 mieszkańców w układzie powiatowym

Lp.	Nazwa powiatu	Liczba łóżek	łóżka/10 000
1	Krakowski grodzki i ziemski	6 158	64,86
2	Nowosądecki grodzki i ziemski	765	27,37
3	Tarnowski grodzki i ziemski	1 094	36,02
4	Bocheński	234	23,70
5	Brzeski	444	48,95
6	Chrzezanowski	417	31,70
7	Dąbrowski	318	53,60
8	Gorlicki	581	52,92
9	Limanowski	384	32,01
10	Miechowski	330	62,10
11	Myślenicki	321	28,33
12	Nowotarski	682	37,78
13	Olkuski	545	43,68
14	Oświęcimski	531	34,20
15	Proszowicki	304	67,38
16	Suski	581	71,04
17	Tatrzański	788	120,12
18	Wadowicki	310	19,87
19	Wielicki	0	0
	Ogółem łóżka	14 787	45,7

Źródło: Małopolskie Centrum Zdrowia Publicznego

Wykres nr 12. Liczba łóżek przypadająca na 10 000 mieszkańców w układzie powiatowym (powiaty grodzkie przedstawiono łącznie z ziemskimi)

Źródło: Małopolskie Centrum Zdrowia Publicznego

Tabela nr 23. Wskaźniki działalności szpitali ogólnych

Wyszczególnienie	Polska		Woj. małopolskie		
	1998	1999	1998	1999	2000
Liczba leczonych na 10 000 ludności	1 381	1 471	1 195	1 272	1 321
Przelotowość – liczba chorych na 1 łóżko	26,0	28,6	23,4	25,7	28,7
Przeciętny okres pobytu leczonego w dniach	10,1	9,3	11,3	10,3	9,9
Przeciętne wykorzystanie łóżka w dniach	263	261	263,9	264,7	285,3

Źródło: Małopolskie Centrum Zdrowia Publicznego

Tabela nr 24. **Działalność wybranych oddziałów lecznictwa stacjonarnego w latach 1999-2000**

Rok	Liczba łóżek rzeczywistych stan na 31 XII	Liczba leczonych *	Średni okres pobytu*	Średnie wykorzystanie łóżka	wykorzystanie łóżek w %	Liczba chorych na 1 łóżko*
			w dniach			
oddziały kardiologiczne						
1999	497	16251	9,4	305,5	83,7	32,6
2000	636	20970	9	307,1	83,9	34,3
oddziały urologiczne						
1999	328	9736	8,7	248,7	68,1	28,6
2000	320	11019	7,9	270,7	74	34,4
oddziały otolaryngologiczne						
1999	289	10886	6,7	247,1	67,7	36,9
2000	266	11555	6,3	273	74,6	43,3
oddziały chirurgii ogólnej i dziecięcej						
1999	1905	63300	8	265,5	72,7	33,1
2000	1752	64271	7,7	280,6	76,7	36,4
oddziały urazowo-ortopedyczne						
1999	890	25157	10,5	271,1	74,3	25,8
2000	938	26418	10,4	291,3	79,6	28,1
oddziały neurologiczne (w szpitalach ogólnych)						
1999	595	16092	12	322,6	88,4	26,9
2000	594	16922	11,3	324,8	88,7	28,8
oddziały dziecięce						
1999	974	27999	7,4	201	55,1	27,1
2000	860	30582	6,9	233,5	63,8	34
oddziały ginekologiczno-położnicze						
1999	1873	78 053	5,9	241,8	66,3	41
2000	1 699	74905	5,9	259,2	70,8	43,7

Źródło: Małopolskie Centrum Zdrowia Publicznego

Oprócz szpitali ogólnych na terenie woj. małopolskiego w 2000 r. działały 2 publiczne szpitale psychiatryczne, w których liczba łóżek rzeczywistych na dzień 31.XII wynosiła 1 095 – jest to o 11 (tj. 1,01%) więcej niż w roku poprzednim. Nadal notowany jest wzrost liczby

leczonych pacjentów w tych szpitalach. W 2000 r. leczonych było 10 570 osób, tj. o 894 więcej niż w 1999 r.

Oprócz publicznych zakładów świadczących usługi w zakresie lecznictwa stacjonarnego na terenie naszego województwa działają również zakłady niepubliczne. Na dzień 31.XII było ich 15 (w tym 2 zakłady psychiatryczne MONARU dla osób uzależnionych). W porównaniu z 1999 r. obserwuje się wzrost liczby zakładów o 4 (tj. z 11 zakładów do 15, w tym 2 psychiatryczne MONARU). Są to zakłady utworzone przez spółki, osoby fizyczne, towarzystwa i kościoły.

Liczba łóżek rzeczywistych w niepublicznych zakładach ogólnych wyniosła 347 i w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się o 74. Zwiększeniu uległa także liczba leczonych pacjentów – w ciągu 2000 roku hospitalizowanych było 10 022 osoby, tj. o 2 380 więcej niż w 1999 roku.

Tabela nr 25. Wskaźniki działalności szpitali psychiatrycznych w województwie małopolskim

Wyszczególnienie	1998	1999	2000
Liczba leczonych na 10 000 ludności	28,6	30,0	32,7
Przelotowość – liczba chorych na 1 łóżko	7,7	9,0	9,7
Przeciętny okres pobytu leczonego w dniach	38,9	38,0	35,0
Przeciętny wykorzystanie łóżka w dniach	299,6	340,6	340,6

Źródło: Małopolskie Centrum Zdrowia Publicznego

Zakłady opieki paliatywno-hospicyjnej, oddziały geriatryczne opieki paliatywnej, opiekuńczo lecznicze, pielęgnacyjno-lecznicze oraz dla przewlekle chorych.

Na terenie województwa małopolskiego działają trzy hospicja niepubliczne, specjalizujące się wyłącznie w opiece paliatywnej:

Są to zakłady zajmujące się opieką długoterminową, w których leczenie ma charakter zachowawczy zmierzający do złagodzenia objawów chorobowych. W jednostkach tych w ciągu 2000 roku leczonych było 620 pacjentów, którzy przebywali łącznie 18 670 osobodni. Średni pobyt pacjentów w zakładach hospicyjnych wynosił 30,1 dni.

Ponadto, na terenie województwa małopolskiego zwiększyła się ogólnie liczba oddziałów szpitalnych opieki paliatywnej, geriatrycznych, dla przewlekle chorych oraz oddziałów prowadzących działalność opiekuńczo-leczniczą, pielęgnacyjno-opiekuńczą nad osobami wymagającymi opieki i leczenia długoterminowego. W 2000 r. posiadały one 669 łóżek (w 1999 r. 298), na których leczonych było 6 659 osób (w 1999 r. 4 017 osób). Średni pobyt pacjenta wynosił 29,3 dni, tj. o 4,7 dni więcej niż w 1999 r.

III. POMOC SPOŁECZNA

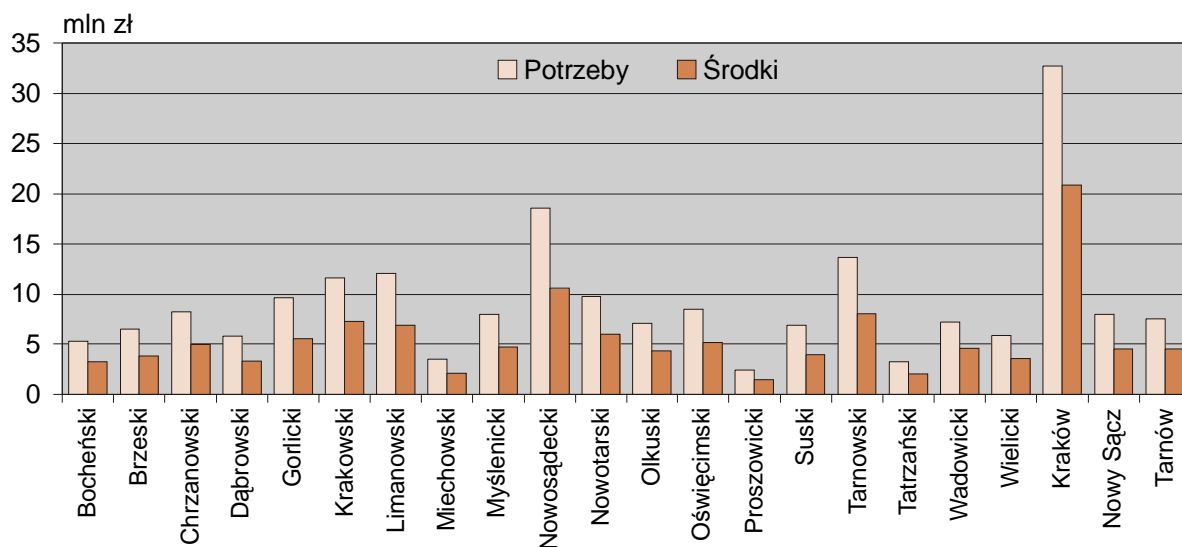
1. ŚRODKI FINANSOWE

W 1999 roku środki przeznaczone na opiekę socjalną i pomoc społeczną świadczoną w różnych formach, w sieci gminnych ośrodków pomocy społecznej wyniosły 171,7 mln zł, z czego ok. 58 mln zł gminy pokryły z budżetów własnych. Wartość pomocy świadczonej przez powiatowe centra pomocy rodzinie wyniosła 24,7 mln zł.

W 2000 roku środki przeznaczone na opiekę socjalną i pomoc społeczną świadczoną w różnych formach, w sieci gminnych ośrodków pomocy społecznej wyniosły 193 mln zł, z czego ok. 60,2 mln zł gminy pokryły z budżetów własnych. Wartość pomocy świadczonej przez powiatowe centra pomocy rodzinie wyniosła 23,1 mln zł.

Należy podkreślić, że na realizację zadań zleconych gminom, przeznaczono w 2000 r. z budżetu wojewody 132,8 mln zł, co pokryło około 60% zapotrzebowania na te środki – od 56,5 % w powiecie limanowskim, charakteryzującym się najwyższym odsetkiem korzystających z pomocy społecznej w skali województwa do 63,8 % w mieście Krakowie, gdzie odsetek klientów należy do najniższych w regionie. Sytuację tę charakteryzuje poniższy wykres.

Wykres nr 13. Potrzeby i środki na pomoc społ. otrzymane z budżetu wojewody w 2000 r.

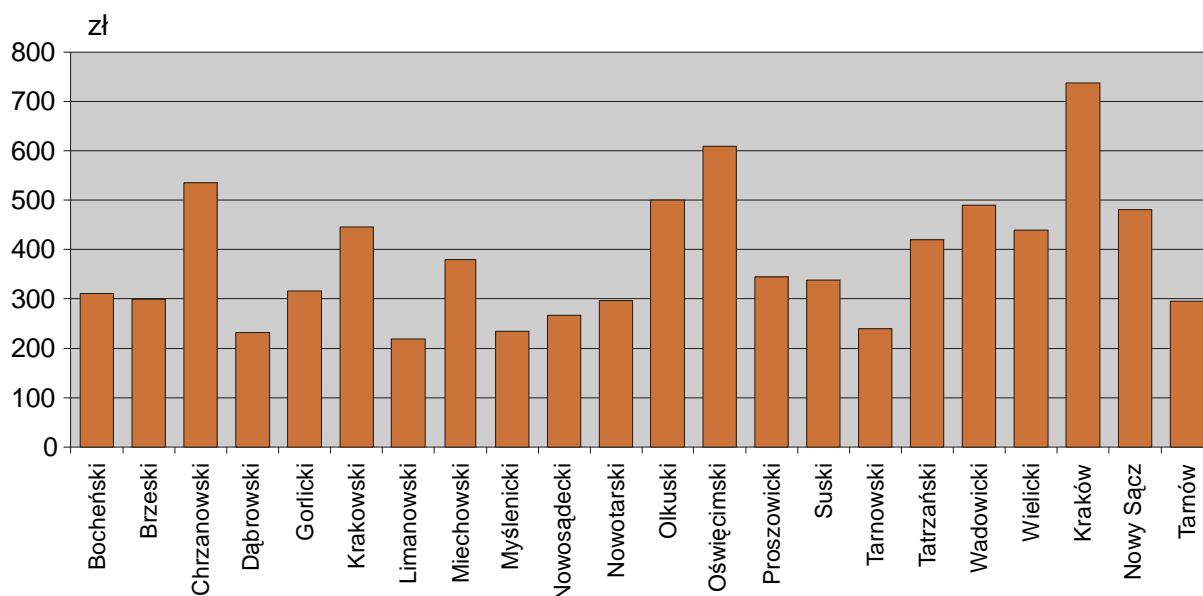

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej MUW

Znaczne dysproporcje pomiędzy powiatami występują w zakresie średniej wartości świadczenia przypadającego na statystycznego klienta. Największą wartość pomocy, w przeliczeniu na jednego klienta pomocy społecznej, otrzymali w 1999 roku mieszkańcy powiatów: krakowskiego grodzkiego (737 zł), oświęcimskiego (610 zł), chrzanowskiego (535 zł) i olkuskiego (500 zł). Najmniejsze wydatki w przeliczeniu na jedną osobę objętą pomocą zanotowano w powiatach: limanowskim (218 zł), dąbrowskim (231 zł), myślenickim (234 zł), tarnowskim ziemskim (239 zł) oraz w powiecie nowosądeckim ziemskim (266 zł), przy czym niski poziom wydatków na jedną osobę wynikał z dużej liczby osób objętych pomocą. W

powiatach o najwyższych wartościach świadczeń odsetek osób korzystających z pomocy społecznej należał do najniższych w województwie. W powiatach, w których liczba osób objętych pomocą była najwyższa w Małopolsce, wartości świadczeń należały do najniższych w skali regionu.

Wykres nr 14. **Wartość świadczeń na osobę objętą pomocą społeczną wg powiatów w 1999 r.**

Źródło: Warunki życia ludności w województwie małopolskim w 1999r. Urząd Statystyczny w Krakowie

2. KORZYSTAJĄCY Z POMOCY SPOŁECZNEJ

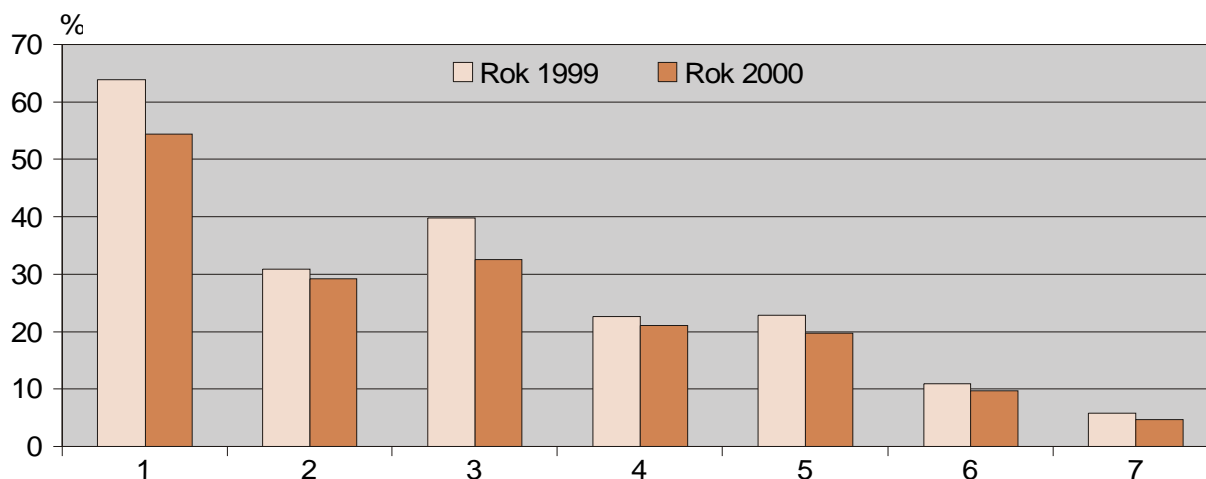
W **1999 roku** w województwie małopolskim z powodu trudnej sytuacji materialnej ze świadczeń z pomocy społecznej skorzystało blisko 464 tysiące osób żyjących w 120 tysiącach rodzin. W **2000 roku** z pomocy społecznej skorzystało blisko 116 tysięcy rodzin, (436 tysięcy osób). W obydwu latach około 15% mieszkańców województwa było klientami pomocy społecznej.

Największy odsetek osób korzystających z pomocy społecznej (udzielonej przez powiatowe centra pomocy rodzinie i ośrodki pomocy społecznej łącznie) w stosunku do ogółu mieszkańców danego terenu utrzymuje się w powiatach: limanowskim (32,4%), nowosądeckim ziemskim (29,8%), dąbrowskim (24,4%) i tarnowskim ziemskim (23,9%). Najmniejszy, w skali województwa odsetek korzystających ze wsparcia pomocy społecznej wystąpił w powiatach: krakowskim grodzkim (6,8%), krakowskim ziemskim (8,9%), oświęcimskim (9,3%), wadowickim (9,3%) oraz chrzanowskim (9,4%).

Najczęstszą przyczyną korzystania z pomocy społecznej było w **1999 roku** ubóstwo (63,85%), drugą, co do częstotliwości występowania, przyczyną udzielania świadczeń było bezrobocie (30,83 %), dalej bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego (39,7%), niepełnosprawność lub długotrwała choroba (odpowiednio 22,7% i 22,9% przypadków), ochrona macierzyństwa (10,97%) i alkoholizm 5,8% **przypadków udzielonego wsparcia.**

W 2000 roku z powodu ubóstwa ze wsparcia pomocy społecznej skorzystało 54,4% ogółu klientów, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego dotyczyła 32,6% ogółu klientów, z powodu bezrobocia skorzystało ze świadczeń – 29,2%, niepełnosprawności – 21%, długotrwałej choroby – 19,7%, ochrony macierzyństwa – 9,7% klientów, a alkoholizm był udziałem 4,75 % ogółu klientów.

Wykres nr 15. **Przyczyny korzystania z pomocy społecznej**

	1	2	3	4	5	6	7
Rok	Ubóstwo	Bezrobocie	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	Niepełnosprawność	Długotrwała choroba	Ochrona macierzyństwa	Alkoholizm
1999	63,9%	30,8%	39,7%	22,7%	22,9	11,0%	5,8%
2000	54,4%	29,2%	32,6%	21%	19,7	9,7%	4,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-03 WZiPS MUW za 1999 i 2000 r.

3. ZASOBY INSTYTUCJONALNE

W województwie małopolskim w 2000 r. roku funkcjonowały: 1 regionalny ośrodek polityki społecznej, 22 powiatowe centra pomocy rodzinie (w tym 3 MOPS w powiatach grodzkich), 182 ośrodki pomocy społecznej, 79 domów pomocy społecznej. Ilość i rodzaj pozostałych instytucji przedstawiają tabele nr 26 i 27.

Tabela nr 26. **Instytucje pomocy społecznej o zasięgu lokalnym – finansowane z budżetu gmin**

	Ilość placówek	Liczba miejsc	Ilość placówek	Liczba miejsc/ osób korzystających
	1999 r.		2000 r.	
Domy pomocy społecznej	4	30	6	154

Ośrodki wsparcia	52*	3 104*	54	6 483
Jednostki poradnictwa specjalistycznego	X	X	4	100
Jednostki poradnictwa specjalistycznego rodzinnego	X	X	4	100
Mieszkania chronione			1	7
Ośrodki adopcyjno-opiekuńcze	X	X	2	429
Placówki opiekuńczo wychowawcze	X	X	4	170

* w tym dzienne domy pomocy, noclegownie, ośrodki opiekuńcze, inne ośrodki wsparcia

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS – 03 za1999 r. 2000 r. Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej MUW

Tabela nr 27. **Instytucje pomocy społecznej o zasięgu ponad gminnym – finansowane z budżetu powiatów**

	Ilość placówek	Liczba miejsc	Ilość placówek	Liczba miejsc/osób korzystających
	1999		2000	
Domy pomocy społecznej	74	7058	75	7 157
Ośrodki wsparcia	66*	2 739*	23	714
Ośrodki Interwencji Kryzysowej	1	23	3	43
Jednostki poradnictwa specjalistycznego	x	X	1	146
Jednostki poradnictwa specjalistycznego rodzinnego	X	X	1	146
Mieszkania chronione	X	X	3	8
Ośrodki adopcyjno-opiekuńcze	X	X	98	
Placówki opiekuńczo wychowawcze	X	X	28	1 689

* w tym dzienne domy pomocy, noclegownie, ośrodki opiekuńczo-wychowawcze, inne ośrodki wsparcia

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS – 03 za1999 r. 2000 r. Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej MUW

Analizując infrastrukturę pomocy społecznej województwa zauważamy przewagę liczebną instytucji pomocy stacjonarnej w stosunku do placówek pomocy środowiskowej, oraz nierównomierne ich występowanie przestrzenne. Z ogólnej liczby ośrodków wsparcia środowiskowego 35 znajduje się w Krakowie. Rozmieszczenie domów pomocy społecznej jako placówek pobytu stacjonarnego nie koreluje z lokalną specyfiką problemów opiekuńczych pod względem profilu domów, jak i ilości miejsc. Spośród powiatów województwa jedynie w Krakowie działały wszystkie rodzaje DPS. Stosunkowo duże zróżnicowanie (minimum 3 rodzaje) występowało w 8 powiatach, natomiast 6 powiatów dysponowało zaledwie jednym rodzajem miejsc. Bardzo duże zróżnicowanie zanotowano w ilościach miejsc, np.: powiat wielicki dysponował zaledwie 5 miejscami w przeliczeniu na 10 tysięcy ludności, a powiat miechowski – 55 miejscami.

4. KADRA

W 2000 r. w instytucjach pomocy społecznej województwa małopolskiego zatrudnionych było 8 463 osoby, z czego:

- służby wojewody – 32 osoby
- Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie – 8 osób
- powiatowe centra pomocy rodzinie – 148 osób
- ośrodki pomocy społecznej – 2 326 osób
- domy pomocy społecznej – 4 789 osób
- pozostałe placówki – 1160 osób

W województwie małopolskim wśród kadry pomocy społecznej dominują pracownicy z wykształceniem średnim kierunkowym i średnim (65,8% ogółu zatrudnionych). Jedynie 10% ogółu zatrudnionych w pomocy społecznej stanowią osoby legitymujące się wykształceniem wyższym, z czego 7% ma wykształcenie kierunkowe. Wykształcenie zasadnicze zawodowe i podstawowe posiadało natomiast 24,3% pracowników pomocy społecznej, głównie pracowników obsługi.

W 1999 r. – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie (ROPS) przeprowadził 41 szkoleń, kursów i seminariów, w których udział wzięło 1 028 osób. W 2000 r. – 68 szkoleń, kursów i seminariów, w których udział wzięły 2 592 osoby.

Tabela nr 28. **Ilość ludności przypadającej na jednego pracownika socjalnego Ośrodka Pomocy Społecznej według powiatów**

Wyszczególnienie	Ilość ludności na jednego pracownika socjalnego
Województwo	3077
Bocheński	4084
Brzeski	2891
Chrzanowski	2478
Dąbrowski	3270
Gorlicki	2923
Krakowski	4204
Limanowski	2944
Miechowski	b.d.
Myślenicki	4014
Nowosądecki	2987
Nowotarski	4466
Olkuski *	2851
Oświęcimski	2860
Proszowicki	4071
Suski	b.d.
Tarnowski	3531
Tatrzański	3670
Wadowicki	3030
Wielicki	3441
Kraków	2655

Nowy sącz	2208
Tarnów	3036

* z wyłączeniem gmin: Bukowno, Klucze, Trzyciąż (z powodu braku danych)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodków Pomocy Społecznej

5. ZRÓŻNICOWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIATACH WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

Obraz warunków życia mieszkańców województwa został opracowany w oparciu o analizę natężenia problemów społecznych w zakresie:

- przestępczości nieletnich,
- poziomu bezrobocia,
- odsetek osób objętych pomocą społeczną,
- odsetek osób w wieku poprodukcyjnym.

Każdemu powiatowi, w zależności od wartości danych, przyporządkowano określoną ilość punktów. Najwięcej punktów (maksimum 22) otrzymywały powiaty, w których sytuacja była najmniej korzystna. Suma punktów z wszystkich czterech dziedzin dała wartość wskaźnika poziomu problemów społecznych w danym powiecie.

W wyniku tej operacji otrzymano skalę, na której szczycie znalazł się powiat dąbrowski (71 punktów). Wyprzedził on znacznie (różnica 9 punktów) zajmujący drugą pozycję, na skonstruowanej skali, powiat brzeski (62 punkty). W dalszej swej części skala przybrała postać bardziej ciągłą (różnice pomiędzy sąsiadującymi powiatami były niewielkie).

Tabela nr 29. **Sumaryczny wskaźnik poziomu problemów społecznych w powiatach województwa małopolskiego**

Powiaty	Wartość wskaźnika*
Dąbrowski	71
Brzeski	62
Suski	61
Tarnowski	61
Gorlicki	60
Limanowski	60
Chrzanowski	58
Nowosądecki	58
Olkuski	54
Tarnów	52
Tatrzański	48
Miechowski	46
Proszowicki	46
Bocheński	45
Krakowski	45
Kraków	45

Nowy sącz	45
Oświęcimski	42
Wadowicki	42
Wielicki	41
Myślenicki	39
Nowotarski	36

* Większa wartość wskaźnika oznacza wyższy poziom problemów społecznych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodków Pomocy Społecznej, Komendy Wojewódzkiej Policji i Wojewódzkiego Urzędu Pracy

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców największa liczba osób żyjących w rodzinach objętych pomocą z powodu ubóstwa wystąpiła w powiatach zlokalizowanych we wschodniej i południowej części województwa. Są to powiaty limanowski – 26,3% i nowosądecki – 21,2%. Na najniższym i zbliżonym do siebie poziomie wskaźnik ten kształtował się w powiatach: dąbrowskim, gorlickim oraz tarnowskim i wynosił odpowiednio: 18,4%, 17,0% i 16,1% osób. Relatywnie najmniej osób – blisko 5,0% w rodzinach objętych pomocą z tego tytułu – wystąpiło w powiatach krakowskim, olkuskim i miechowskim.

Najwyższy wskaźnik osób żyjących w rodzinach, które korzystały ze świadczeń z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia odnotowano w powiatach w limanowskim i gorlickim, gdzie odpowiednio na każdy tysiąc mieszkańców 115 i 100 osób było objętych tego typu pomocą. Relatywnie najniższy wskaźnik odnotowano w powiatach: tatrzańskim, krakowskim i proszowickim, gdzie wyniósł on niemal 2,1‰.

W powiatach dąbrowskim, gorlickim i oświęcimski, blisko co 10-ta osoba na 1000 mieszkańców była członkiem rodziny, do której skierowana została pomoc ze względu na niepełnosprawność lub długotrwałą chorobę.

Relatywnie najwyższe wskaźniki określające liczbę osób w rodzinach objętych wsparciem z powodu ubóstwa, bezrobocia lub bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wystąpiły w Tarnowie.

IV. OŚWIATA I WYCHOWANIE

1. FINANSOWANIE OŚWIATY

Oświata, z wyłączeniem szkół artystycznych, finansowana jest przez jednostki samorządu terytorialnego. Głównym źródłem finansowania oświaty jest dla gmin, powiatów i województwa tzw. część oświatowa subwencji ogólnej z budżetu państwa. Wielkość subwencji jest jednak niewystarczająca w stosunku do zadań oświatowych realizowanych przez samorządy. Powstała w ten sposób różnica, pomiędzy wielkością subwencji a wydatkami, pokrywana jest przez samorządy z dochodów własnych. W roku 1999 łączna wysokość subwencji oświatowej przekazanej jednostkom samorządu terytorialnego wyniosła 1 428,6 mln zł, natomiast wydatki samorządów na oświatę 2 113,9 mln zł. Różnica wyniosła zatem 685,2 mln zł.

Tabela nr 30. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego na zadania oświatowe w 1998 i 1999 r. finansowane z subwencji i dochodów własnych (w mln zł)

	1998	1999	1998	1999
	w milionach złotych		procentowo	
Ogółem	1482,3	2113,9	100	100
<i>w tym</i>				
szkoły podstawowe	1026,9	1100,3	69,3	52,1
gimnazja	x	50,4	x	2,4
licea ogólnokształcące	57,2	124,8	3,9	5,9
internaty i stypendia dla uczniów	6,5	34,5	0,4	1,6
zespoły ekonomiczno - administracyjne szkół	20,6	25,9	1,4	1,2
szkoły zawodowe (szkoły zasadnicze zawodowe, technika, szkoły policealne i pomaturalne)	52,1	290,7	3,5	13,8
przedszkola	169,5	196,9	11,4	9,3
zakłady opiekuńczo - wychowawcze	18,6	69,3	1,3	3,3
placówki wychowania pozaszkolnego	17,3	30,8	1,2	1,5
światlice dziecięce	22,5	26,5	1,5	1,3
kolonie, obozy, dziecińce wiejskie	3,1	3,3	0,2	0,2

Dochody jednostek samorządu terytorialnego na zadania oświatowe w 1999 r. (w mln zł)

	ogółem	gminy	powiaty	miasta na prawach powiatu	województwo
część oświatowa subwencji ogólnej	1428,6	773,0	239,0	386,9	29,7

Źródło: Urząd Statystyczny w Krakowie

2. BAZA MATERIALNA

Pierwsze gminy przejęły prowadzenie szkół podstawowych już w 1996 r. Począwszy od września 1999 r. do obowiązkowych zadań gmin należy prowadzenie zarówno szkół podstawowych jak i gimnazjów. Szkoły średnie oraz policealne prowadzone są w większości przez powiaty. Województwo jest organem prowadzącym dla szkół (głównie pomaturalnych i policealnych) o zasięgu regionalnym oraz dla kolegiów nauczycielskich, placówek doskonalenia nauczycieli i bibliotek pedagogicznych. Bardzo dynamicznie rozwija się szkolnictwo niepubliczne wszystkich szczebli. Szczególnie jest to widoczne w szkolnictwie policealnym i średnim. Wśród podmiotów prowadzących szkoły policealne dominują osoby fizyczne, podmioty prawa handlowego oraz stowarzyszenia (113 na 114 placówek niepublicznych). W szkolnictwie średnim (licea i szkoły średnie zawodowe łącznie) obok wymienionych wyżej podmiotów pojawiają się związki wyznaniowe, szczególnie Kościół Rzymsko-Katolicki (17 placówek na 120 niepublicznych). Najmniej jest niepublicznych szkół podstawowych i gimnazjów: 27 niepublicznych szkół podstawowych i 24 gimnazja funkcjonują głównie w większych miastach.

Tabela nr 31. **Organy prowadzące szkół**

Szkoły prowadzone przez	
jednostki samorządu terytorialnego	3105
jednostki administracji centralnej	40
organizacje społeczne	87
związki wyznaniowe	25
pozostałe (osoby fizyczne i prawne)	190

Źródło: Urząd Statystyczny w Krakowie

W roku szkolnym 1999/2000 w województwie małopolskim funkcjonowały 1702 szkoły podstawowe, o 44 mniej niż w roku szkolnym 1998/1999. Równocześnie we wrześniu 1999 r. Gminy uruchomiły 527 szkół gimnazjalnych. Rok szkolny 1999/2000 zapoczątkował wdrażanie reformy systemu edukacji, której głównym elementem są zmiany systemu prowadzenia i finansowania zadań oświatowych oraz zmiana ustroju szkolnego połączona z głęboką reformą programową.

Spadek liczby szkół podstawowych jest ściśle związany z wdrażaniem reformy oraz obiektywnymi czynnikami demograficznymi. Zmniejszenie liczby dzieci w wieku 6-7 lat wskutek mniejszego przyrostu naturalnego, połączone z wprowadzeniem zasady finansowania oświaty zawierającej się w formule „pieniądz podąża za uczniem”, skutkowało podejmowaniem przez gminy głębokich programów restrukturyzacji szkół.

Powyższa sytuacja skutkowała także zmniejszeniem liczby pomieszczeń przeznaczonych do nauki w szkolnictwie podstawowym z 19 226 w roku szkolnym 1998/1999 do 16 784 w roku szkolnym 1999/2000. Zdecydowanie poprawił się jednak standard istniejących pomieszczeń dzięki ukończeniu szeregu inwestycji oświatowych prowadzonych przez gminy w ciągu ostatnich pięciu lat.

Znacznie zwiększyła się w omawianym okresie liczba znajdujących się u progu reformy szkół średnich. W roku szkolnym 1998/1999 funkcjonowało 899 szkół średnich w tym: 200 liceów ogólnokształcących, 699 technicznych i zawodowych oraz 198 zasadniczych zawodowych. Rok później najbardziej dynamiczny wzrost objął szkoły techniczne i

zawodowe (798 w roku szkolnym 1999/2000) oraz licea ogólnokształcące (238 w roku szkolnym 1999/2000). Prawie nie zmieniła się liczba szkół zasadniczych zawodowych. Powyższa tendencja wskazuje, że najbardziej gwałtowny wzrost liczby liceów i spadek liczby szkół zasadniczych zawodowych, obserwowany w połowie lat 90-tych, został zatrzymany. Wskazuje to na powolne dostosowywanie się szkolnictwa średniego do wymogów gospodarki i stanowi dobry prognostyk dla wdrożenia w 2002 r. projektowanej reformy szkolnictwa ponadgimnazjalnego.

Powyższą tezę potwierdza także stały wzrost liczby szkół policealnych (182 w roku szkolnym 1999/2000, przy 168 w roku szkolnym 1998/2000). Szkoły policealne mają stanowić w nowym systemie szkolnictwa ponadgimnazjalnego istotne ogniwo uzyskiwania kwalifikacji zawodowych.

Tabela nr 32. Liczba szkół według typów

Szkoły	1998/99	1999/2000
podstawowe	1746	1702
podstawowe	1746	1570
filialne	x	128
artystyczne I stopnia	x	4
gimnazjalne	x	527
średnie	899	1036
ogólnokształcące	200	238
techniczne i zawodowe	699	798
w tym zasadnicze zawodowe	198	206
policealne	168	182

Źródło: Urząd Statystyczny w Krakowie

W omawianym okresie jednostki samorządu terytorialnego przejęły prowadzenie wszystkich rodzajów szkół specjalnych. Pomimo trudności finansowych, (zaniżona w stosunku do rzeczywistych kosztów wielkość subwencji oświatowej) samorzady w większości wypadków utrzymały powierzone placówki. Systematycznie zwiększa się liczba klas integracyjnych w szkołach ogólnodostępnych, co jest tendencją zgodną ze współczesnymi standardami kształcenia osób niepełnosprawnych.

Tabela nr 33. Szkolnictwo specjalne

Szkoły specjalne w roku szkolnym 1999/2000	szkoły	uczniowie
szkoły podstawowe	52	3933
oddziały specjalne przy szkołach podstawowych	31	298
klasy integracyjne w szkołach podstawowych	117	530
szkoły podstawowe przy pogotowiach opiekuńczych	3	69
gimnazja	46	1021
oddziały specjalne przy szkołach gimnazjalnych	7	65
klasy integracyjne przy szkołach gimnazjalnych	15	64
licea ogólnokształcące	5	237
licea i technika zawodowe	4	296

zasadnicze szkoły zawodowe	22	2513
policealne szkoły zawodowe	2	202

Źródło: Urząd Statystyczny w Krakowie

W roku szkolnym 1999/2000 zasadniczo utrzymana została struktura i wielkość nauczania języka ojczystego dzieci i młodzieży mniejszości narodowych i etnicznych. Zgodnie z założeniami reformy oświaty uruchomiono nauczanie języka ojczystego mniejszości na poziomie gimnazjalnym (6 placówek). Zmniejszyła się nieznacznie liczba szkół podstawowych z nauką języka ukraińskiego i słowackiego, przy równoczesnym wzroście liczby szkół z językiem łemkowskim.

Tabela nr 34. Nauczanie języka ojczystego mniejszości narodowych

szkoły		ogółem	język		
			łemkowski	słowacki	ukraiński
podstawowe	1998/99	26	4	14	8
	1999/2000	24	8	11	5
gimnazja	1999/2000	6	2	3	1
szkoły średnie i zawodowe	1998/99	1	x	1	x
	1999/2000	2	x	1	1
uczniowie	1998/99	554	44	448	62
	1999/2000	522	80	385	57

Źródło: Urząd Statystyczny w Krakowie

Od 1995 roku nie zmieniła się w znaczący sposób liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. W roku szkolnym 1999/2000 do przedszkoli uczęszczało ponad 57 tys. dzieci w wieku 3-6 lat. Około 20 tys. dzieci – głównie sześciolatków uczęszczało w tym czasie do oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych. Około 2/3 miejsc przedszkolnych znajduje się w mieście a 1/3 na wsi. Ta niekorzystna tendencja utrzymuje się na przestrzeni ostatnich lat. Pomimo pewnej stagnacji w dynamice rozwoju bazy dydaktycznej wychowania przedszkolnego, w okresie 1995-1999 zwiększył się odsetek dzieci w wieku 3-6 lat uczęszczających do przedszkoli z 44% w 1995 do 49,8% w roku 1999. Wzrost ten był możliwy dzięki zmniejszeniu się w tym okresie liczby dzieci w wieku przedszkolnym.

Tabela nr 35. Przedszkola

Przedszkola w roku szkolnym 1999/2000	Przed-szkola	Oddziały	Miejsca	Nauczyciele	Dzieci
Woj. małopolskie	800	2499	58578	4380	57389
Gminy miejskie	263	1155	27442	2223	27416
Gminy miejsko-wiejskie	231	709	16642	1176	16276
Gminy wiejskie	306	635	14494	981	13697
Miasta	384	1637	38893	3052	38691
Wieś	416	862	19685	1328	18698
Przedszkola specjalne rok szkolny 1999/2000					

Woj. małopolskie	9	42	394	62	239
Gminy miejskie	6	27	249	46	114
Gminy miejsko-wiejskie	3	15	145	16	125
Gminy wiejskie	0	0	0	0	0
Miasta	8	39	359	59	224
Wieś	1	3	35	3	15

Źródło: Urząd Statystyczny w Krakowie

3. UCZNIOWIE

Zmiany zachodzące w sieci szkolnej warunkowane są przede wszystkim liczbą uczniów w poszczególnych typach szkół. Pomiedzy rokiem szkolnym 1998/1999 a 1999/2000 liczba uczniów szkół podstawowych spadła z 407 765 do 344 545. W gimnazjach rozpoczęło naukę 52 218 uczniów. W niewielkim stopniu zwiększyła się w omawianym okresie liczba uczniów szkół średnich z 220 932 do 226 069. Wzrost dotyczył głównie liceów ogólnokształcących.

Tabela 36. Liczba uczniów w poszczególnych typach szkół

Uczniowie	1998/99	1999/2000
podstawowe	407 765	344 545
podstawowe	407 765	344 545
filialne	x	2 733
artystyczne I stopnia		883
gimnazjalne	x	52 218
średnie	220 932	226 069
ogólnokształcące	72 269	77 657
techniczne i zawodowe	148 663	148 412
w tym zasadnicze zawodowe	52 966	51 212
policealne	18 997	19 841

Źródło: Urząd Statystyczny w Krakowie

4. KADRA NAUCZYCIELSKA

Zmniejszająca się liczba uczniów szkół podstawowych ma oczywisty wpływ na wielkość zatrudnienia kadry nauczycielskiej. Zatrudnienie pomiędzy rokiem szkolnym 1998/1999 a 1999/2000 spadło z 28 113 osób do 24 703. Część nauczycieli przeszło do pracy w powstających gimnazjach, w których zatrudnienie wynosiło w roku szkolnym 1999/2000 – 2351 osób. Stabilizuje się sytuacja kadrowa w szkolnictwie średnim. W omawianym okresie zanotowano niewielki wzrost liczby nauczycieli (o około 200 osób). Liczba nauczycieli w szkołach średnich wszystkich typów wynosiła w roku szkolnym 1999/2000 – 11 525 osób.

Reforma systemu edukacji, a w szczególności nowe zasady awansu zawodowego nauczycieli spowodowały znaczne zwiększenie zainteresowania nauczycieli kształceniem ustawicznym. W roku szkolnym 1999/2000 z oferty szkoleniowej Małopolskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli skorzystało ok. 16 000 nauczycieli. Zdecydowanie zwiększyła się liczba podmiotów organizujących kształcenie ustawiczne nauczycieli. W 2000 r. powstały

pierwsze niepubliczne placówki doskonalenia nauczycieli. Na większą niż dotychczas skalę ofertę dla czynnych nauczycieli przedstawiły szkoły wyższe. Województwo Małopolskie dwukrotnie (w roku 1999 i 2000) zorganizowało konkurs grantowy na realizację szkoleń i kursów w zakresie kształcenia ustawicznego nauczycieli. W formach kształcenia organizowanych w ramach grantów Województwa Małopolskiego łącznie wzięło udział 3 850 nauczycieli.

Tabela nr 37. **Nauczyciele w poszczególnych typach szkół**

Nauczyciele	1998/99	1999/2000
Szkolnictwo		
podstawowe	28 133	24 703
gimnazjalne	x	2 351
średnie	11 312	11 525
w tym średnie ogólnokształcące	3 343	3 534
techniczne i zawodowe*	7 969	7 994

* łącznie ze szkolnictwem policealnym

Źródło: *Urząd Statystyczny w Krakowie*

V. NAUKA

1. SZKOŁY WYŻSZE W MAŁOPOLSCE

W roku akademickim 1998/99 i 1999/2000 działało w Małopolsce 21 szkół wyższych, z czego 15 w Krakowie, 3 w Tarnowie, 2 w Nowym Sączu oraz 1 w Chrzanowie.

W oparciu o środowisko naukowe Krakowa i merytoryczną opiekę renomowanych uczelni utworzone zostały szkoły poza Krakowem, w tym m.in. państwowe wyższe szkoły zawodowe – w Tarnowie na przełomie 1996/97 oraz w Nowym Sączu w 1998 r. W ciągu ostatnich dwóch lat szkoły te znacznie umocniły swoją bazę dydaktyczną i socjalną.

W rankingu wyższych uczelni sporządzonym przez tygodnik „Wprost” małopolskie uczelnie zajmują bardzo wysokie miejsca. Przede wszystkim przoduje Uniwersytet Jagielloński, który razem z Uniwersytetem Warszawskim tworzy trzon dydaktyki w dziedzinie nauk społecznych. Na wysokiej pozycji znalazła się również krakowska Akademia Pedagogiczna – 1 miejsce wśród szkół pedagogicznych oraz Akademia Górniczo-Hutnicza – 1-2 miejsce w zakresie nauk technicznych. Spośród niepaństwowych wyższych szkół biznesu i zarządzania wyróżnia się Wyższa Szkoła Biznesu w Nowym Sączu, która zajmuje wysokie, pierwsze miejsce w tej grupie (ex equo z Wyższą Szkołą Przedsiębiorczości i Zarządzania im. L. Koźmińskiego w Warszawie).

Uczelnie reagując na potrzeby rynku pracy znacznie zmodyfikowały swój program nauczania tworząc nowe kierunki i specjalności, przede wszystkim z zakresu informatyki, ochrony środowiska, biotechnologii i rozwoju regionalnego. Zmiany te najbardziej widoczne są w przypadku Akademii Górniczo-Hutniczej, która przeobraziła się w uczelnię nastawioną na zarządzanie, informatykę, telekomunikację czy nanotechnologie.

Rozwojowi nowoczesnego szkolnictwa sprzyja również współpraca z zagranicznymi uczelniami. Utrzymywanie kontaktów z innymi placówkami pozwala na stworzenie systemu, w którym szkoły wymieniają się doświadczeniami i których dyplomy są wzajemnie uznawane. Największe doświadczenie w tym zakresie ma Uniwersytet Jagielloński współpracujący z 66 uczelniami zagranicznymi oraz Akademia Górniczo-Hutnicza, która posiada 57 takich umów. Na tle szkół niepublicznych wyróżnia się Wyższa Szkoła Biznesu w Nowym Sączu, której partnerem – współzałożycielem jest amerykański uniwersytet National-Louis University. WSB otrzymała w 2000 r. jako jedyna w Polsce akredytację, dzięki której wszyscy absolwenci stacjonarnych studiów licencjackich będą otrzymywać dwa tytuły i dyplomy: polski licencjata i amerykański bakałarza. Współpraca zagraniczna dotyczy przede wszystkim uczelni w Europie i Stanach Zjednoczonych. Niektóre uczelnie nawiązały jednak w ostatnich latach kontakty z krajami, z którymi nie miały wcześniej tradycji współpracy, takimi jak Brazylia, Argentyna czy Japonia.

Tabela nr 38. Studenci i nauczyciele akademicy szkół wyższych w Małopolsce

Nazwa szkoły	Rok szkolny	Studenci ogółem	Studenci studiów dziennych	Nauczyciele akademicy
Uniwersytet Jagielloński	1995/96	19958	14547	2840
	1998/99	25876	16694	3093
	1999/2000	28135	17874	2952
Dynamika		141	122,9	104

Akademia Górniczo-Hutnicza	1995/96	15547	10170	1695
	1998/99	21401	13009	1817
	1999/2000	23126	13871	1866
Dynamika		148,7	136,4	110,1
Politechnika Krakowska	1995/96	7626	5549	1004
	1998/99	12138	7933	1055
	1999/2000	13361	8428	1078
Dynamika		175,2	151,9	107,4
Akademia Rolnicza	1995/95	8139	5636	797
	1998/99	10099	6671	901
	1999/2000	10372	6953	904
Dynamika		127,4	123,4	113,4
Akademia Ekonomiczna	1995/96	13633	5918	518
	1998/99	17540	6360	577
	1999/2000	17689	6292	599
Dynamika		129,8	106,3	115,6
Akademia Pedagogiczna	1995/96	9439	4532	711
	1998/99	11471	4852	740
	1999/2000	11456	4948	733
Dynamika		121,4	109,2	103,1
Akademia Wychowania Fizycznego	1995/96	3447	1958	304
	1998/99	3412	1619	308
	1999/2000	3412	1612	297
Dynamika		99	82,3	97,7
Akademia Muzyczna	1995/96	648	422	183
	1998/99	606	444	208
	1999/2000	587	454	208
Dynamika		90,6	107,6	113,7
Akademia Sztuk Pięknych	1995/96	787	787	233
	1998/99	919	781	249
	1999/2000	960	844	245
Dynamika		122	107,2	105,2
Państwowa Wyższa Szkoła Teatralna	1995/96	275	275	79
	1998/99	300	300	52
	1999/2000	309	290	77
Dynamika		112,4	105,5	97,5
Wyższa Szkoła Zawodowa w Tarnowie	1998/99	511	380	9
	1999/2000	1047	892	51
Dynamika		204,9	234,7	566,6
Wyższa Szkoła Zawodowa w Nowym Sączu	1998/99	430	363	17
	1999/2000	863	707	64
Dynamika		200,7	194,8	376,5
Wyższa Szkoła Biznesu w Nowym Sączu	1995/96	1512	1036	127
	1998/99	2641	1495	192
	1999/2000	2771	1486	136

Dynamika		183,3	143,4	107,1
Profesjonalna Szkoła Biznesu w Krakowie	1995/96	134	106	6
	1998/99	2021	739	14
	1999/2000	2346	607	15
Dynamika		1750	572,6	250
Wyższa Szkoła Handlowa w Krakowie	1995/96	61	61	10
	1998/99	243	120	10
	1999/2000	317	129	11
Dynamika		519,7	211,5	110
Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Marketingu w Chrzanowie	1995/96	640	294	14
	1998/99	1666	432	27
	1999/2000	1761	354	28
Dynamika		275,2	120,4	200
Wyższa Szkoła Zarządzania i Bankowości w Krakowie	1995/96	403	217	2
	1998/99	2162	1195	28
	1999/2000	2712	1356	35
Dynamika		672	624,9	1750
Małopolska Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Tarnowie	1995/96	194	52	12
	1998/99	1767	329	33
	1999/2000	1998	343	41
Dynamika		1029,9	659,6	341,6
Wyższa Szkoła Biznesu w Tarnowie	1998/99	1001	234	26
	1999/2000	1502	285	36
Dynamika		150	121,8	138,4
Papieska Akademia Teologiczna w Krakowie	1995/95	1585	867	101
	1998/99	2138	1812	153
	1999/2000	2199	1971	118
Dynamika		138,7	227,3	116,8
Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna „IGNATIANUM” w Krakowie	1995/96	702	439	44
	1998/99	1412	554	46
	1999/2000	1522	610	68
Dynamika		216,8	139	154,5

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Małopolskiego, Urząd Statystyczny w Krakowie, Kraków 2000.

2. STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH

Pod względem liczebności studentów Małopolska zajmuje trzecie miejsce po województwach: mazowieckim i śląskim. W 21 uczelniach województwa małopolskiego w roku akademickim 1998/1999 kształciło się 119 754, a w 1999/2000 128 445 studentów, co stanowi około 9% ogólnej liczby studentów w kraju.

Tabela nr 39. Szkolnictwo w Małopolsce na tle kraju

Wyszczególnienie		1998/99	1999/2000
Szkoły wyższe	Polska	256	277

	Małopolska	21	21
	%	8,2	7,6
Studenci ogółem	Polska	1 265 364	1 421 277
	Małopolska	119 754	128 445
	%	9,5	9
Absolwenci ogółem	Polska	172 064	212 924
	Małopolska	18 628	20 599
	%	10,8	9,7
Nauczyciele akademicy	Polska	72 471	75 194
	Małopolska	9 328	9 562
	%	12,9	12,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie US w Krakowie oraz GUS

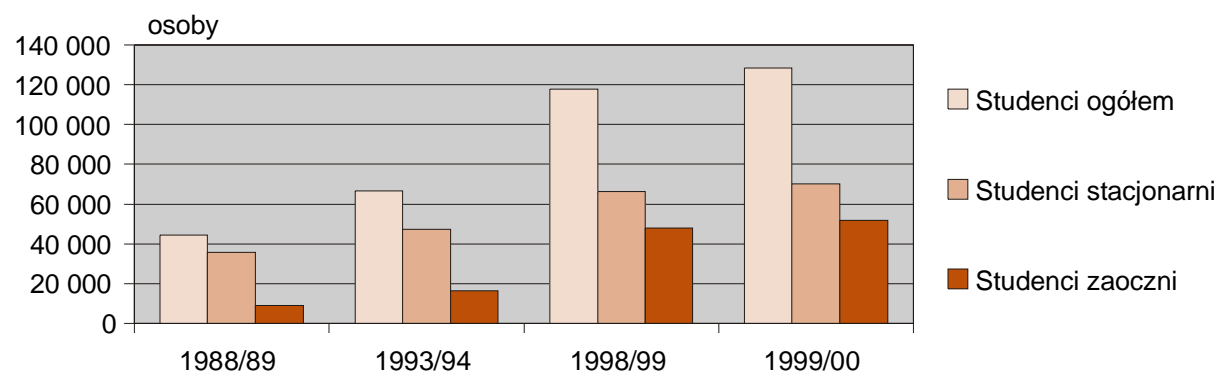
Od połowy lat dziewięćdziesiątych liczba studiujących wzrosła niemal dwukrotnie, a niemal trzykrotnie w porównaniu z końcem lat osiemdziesiątych. Do odnotowanego wzrostu przyczynił się przede wszystkim dynamiczny przyrost słuchaczy studiów zaocznych i wieczorowych oraz zwiększenie limitów przyjęć na studia i otwieranie nowych kierunków. Duże znaczenie miało również tworzenie się nowych szkół wyższych, zwłaszcza niepublicznych. Poza ośrodkiem krakowskim wybijają się szkoły powstałe w Tarnowie i Nowym Sączu.

Tabela nr 40. Liczba studentów uczelni małopolskich w latach 1989-2000

Rok akad.	Studenci ogółem	Wzrost w %	Studenci stacjonarni	Wzrost w %	Studenci zaoczni	Wzrost w %
1988/89	44 488		35 694		8 794	
1993/94	66 713	50	47 404	32,8	16 309	85,5
1999/2000	128 445	92,5	70 306	48,3	51 861	218

Źródło: opracowanie sektorowe do SRWM

Wykres nr 16. Studenci szkół wyższych w Małopolsce

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych US w Krakowie i opracowania sektorowego do SRWM

Tak znaczny wzrost ilości studiujących nastąpił przede wszystkim dzięki rozwojowi uczelni publicznych, które skupiają niemal 90% wszystkich studentów. W uczelniach tych przeważają studenci stacjonarni, jednak proporcje między ilością studentów stacjonarnych a zaocznych systematycznie ulegają pogorszeniu. Uniwersytet Jagielloński i Akademia Rolnicza wciąż kształcą niemal dwukrotnie więcej studentów w systemie stacjonarnym, z drugiej strony na Akademii Ekonomicznej kształcą się dwukrotnie więcej studentów zaocznych.

Uczelnie niepubliczne są na ogół placówkami kształcącymi stosunkowo niedużą liczbę studentów, przeważnie nie przekraczającą trzech tysięcy. W strukturze studiujących przeważają zdecydowanie studenci studiów zaocznych, choć nie jest to regułą, gdyż w Wyższej Szkole Biznesu i Profesjonalnej Szkole Biznesu kształcą się więcej studentów w trybie stacjonarnym. Wszyscy studenci w szkołach niepublicznych płacą za naukę.

W uczelniach małopolskich, zarówno publicznych jak i niepublicznych, kształcą się także studenci z innych krajów, z czego przeszło połowa na Uniwersytecie Jagiellońskim. Liczba obcokrajowców w ostatnich latach systematycznie wzrastała z 720 w roku 1995/1996 do 1009 w roku 1999/2000.

3. KADRA NAUKOWO-DYDAKTYCZNA

W szkołach wyższych województwa małopolskiego w roku akademickim 1998/99 zatrudnionych było 9 555 nauczycieli. W roku kolejnym, 1999/2000 ich liczba wzrosła nieznacznie do 9 562. Jakkolwiek wielkość ta plasuje Małopolskę na wysokiej, drugiej pozycji po województwie mazowieckim i stanowi prawie 13% liczby wszystkich nauczycieli akademickich w kraju, to jednak liczebność kadry coraz częściej oceniana jest jako niewystarczająca. Według danych ogólnopolskich przyrost kadry naukowej w latach dziewięćdziesiątych wynosi około 7%. W tym samym okresie ilość studiujących wzrosła trzykrotnie. Podobnie wielkości te kształtują się również w województwie małopolskim.

Dane przedstawiające ilość kadry akademickiej nie dość, że pokazują niewielki jej przyrost, są zniekształcone i zawyżone poprzez powszechne zjawisko wieloletowości. Chodzi tu o fakt zatrudniania się nauczycieli najczęściej na tzw. „pierwszym etacie” w szkole publicznej i dodatkowo w szkołach niepublicznych. Tak więc osoby pracujące na kilku etatach liczone są wielokrotnie.

W szkołach publicznych liczba nauczycieli akademickich w ostatnich dwóch latach bądź wzrosła jedynie nieznacznie, bądź w niektórych uległa nawet zmniejszeniu. Natomiast w szkołach niepublicznych nastąpił wyraźny wzrost spowodowany rozwojem tych placówek, niestety jak wcześniej zostało wspomniane bazują one na zasobach kadry szkół publicznych, tak więc nie jest to realny przyrost kadry.

W strukturze nauczycieli w roku 1999/2000 w stosunku do poprzedniego zwiększyła się o 140 grupa profesorów, spadek natomiast nastąpił w grupie asystentów. Szczegółowe dane z tego zakresu przedstawia tabela nr 41.

Tabela nr 41. Nauczyciele akademicy w szkołach wyższych w Małopolsce

	1995/96	1998/99	1999/2000
Ogółem	8680	9555	9562
Profesorowie	1291	1449	1589

Docenci	182	142	113
Adiunkci	3311	3491	3567
Asystenci	2289	2565	2419

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z uczelni

4. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWO-BADAWCZA

Działalność naukowo-badawcza szkół wyższych obejmuje prace prowadzone w ramach działalności własnej, projekty badawcze tzw. „granty” dofinansowywane przez Komitet Badań Naukowych, fundacje krajowe i zagraniczne oraz instytucje gospodarcze. Komitet Badań Naukowych dofinansowuje również prace w ramach działalności statutowej i badań własnych. Poniżej przedstawiono najważniejsze informacje na temat prac naukowo-badawczych oraz uczestnictwa w programach międzynarodowych w 1999 i 2000 roku.

Uniwersytet Jagielloński

W 2000 roku:

- projekty badawcze z KBN – 520,
- prace w ramach działalności własnej – 1 664,
- projekty badawcze w ramach programów międzynarodowych:
5 Program Ramowy UE – 9, pozostałe – 20,
- programy edukacyjne: TEMPUS – 13, Leonardo da Vinci – 4, Jean Monnet – 2

Akademia Górniczo-Hutnicza

W 1999 i 2000 r.:

- projekty badawcze z KBN – 766,
- prace w ramach działalności statutowej i własnej – 1254
- prace realizowane na zamówienie przemysłu i innych instytucji krajowych i zagranicznych, a także zamówienia i zlecenia dofinansowane z działalności ogólnotechnicznej DOT – 1697
- wspólnie z partnerami zagranicznymi w realizacji 173 projektów badawczych,
- projekty badawcze w ramach programów międzynarodowych: 4 Program Ramowy, 5 Program Ramowy UE, EUREKA, II FMSC, NATO,
- programy edukacyjne – Socrates-Erasmus, Socrates-Lingua, Leonardo da Vinci, Jean Monnet, TEMPUS, CEEPUS

Politechnika Krakowska

W 1999 i 2000 r.

- prace w ramach działalności statutowej – 386,
- badania własne – 345,
- specjalne urządzenia i programy badawcze (SPUB) – 7,
- projekty badawcze własne („granty”) – 270,
- projekty badawcze celowe – 25,
- projekty badawcze zamawiane – 2,
- prace badawczo-rozwojowe i usługowe wykonywane na rzecz instytucji i podmiotów gospodarczych na podstawie otrzymanych zleceń i zawartych umów – 692,
- projekty badawcze w ramach programów międzynarodowych: EUREKA, COST, 5 Program ramowy UE,

- zagraniczne projekty indywidualne prowadzone przez Instytuty Politechniki,
- programy edukacyjne: TEMPUS, Socrates-Erasmus, CEEPUS, Leonardo da Vinci, Polonium.

Akademia Rolnicza

W 2000 r.:

- prace w ramach działalności statutowej – 215
- badania własne – 364
- projekty badawcze własne („granty”) – 101
- projekty badawcze w ramach programów międzynarodowych: INCO-COPERNICUS, 5 Program Ramowy UE, COST,
- międzynarodowe programy edukacyjne – TEMPUS

Akademia Ekonomiczna

W 1999 i 2000 r.:

- projekty badawcze z KBN – 10
- projekty badawcze resortowe – 103
- zlecenia praktyki gospodarczej – 12
- międzynarodowe programy edukacyjne: SOCRATES, LEONARDO, TEMPUS, Jean Monet

Akademia Pedagogiczna

W 1999 i 2000 r.:

- projekty badawcze z KBN – 8
- badania własne – 599
- międzynarodowe programy edukacyjne – SOCRATES

Akademia Wychowania Fizycznego

W 1999 i 2000 r.:

- projekty badawcze z KBN – 6
- badania własne – 37
- prace w ramach działalności statutowej – 5

Papieska Akademia Teologiczna

W 2000 r.:

- działalność badawcza statutowa – 1, badania własne – 1, dotacja celowa – 1, datacja ogólnotechniczna – 1, dotacja celowa na inwestycje – 1 – wszystkie finansowane przez KBN
- dotacja celowa – 1 – źródła zagraniczne
- międzynarodowe programy edukacyjne – TEMPUS II
- międzynarodowe programy edukacyjne: SOCRATES, TEMPUS

Studia doktoranckie prowadzą wyłącznie uczelnie publiczne. Szczegółowe dane dotyczące liczby uczestników studiów doktoranckich, przeprowadzonych promocji oraz otwartych przewodów przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 42. **Studia doktoranckie**

Uczelnie	Liczba uczestników studiów doktoranckich		Liczba przeprowadzonych promocji doktorskich		Liczba otwartych przewodów doktorskich	
	1999	2000	1999	2000	1999	2000
Uniwersytet Jagielloński	1659	1937	190	150	323	383
Akademia Górniczo-Hutnicza	552	606	94	101	61	69
Politechnika Krakowska	207	189	50	43	47	47
Akademia Rolnicza	109	124	27	30	12	29
Akademia Ekonomiczna	148	141	39	24	39	30
Akademia Pedagogiczna	46	80	18	18	23	37
Akademia Wychowania Fizycznego	21	31	7	7	8	9
Papieska Akademia Teologiczna	386	554	23	17	54	38
Razem	3128	3662	448	390	593	663

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z uczelni oraz US w Krakowie

5. BAZA SOCJALNA UCZELNI MAŁOPOLSKICH

W roku akademickim 1999/2000 szkoły wyższe dysponowały 49 domami studenckimi o liczbie 19 264 miejsc. Najlepiej rozwiniętą bazę socjalną mają uczelnie publiczne. Najwięcej (8 255), stanowiących prawie 43% wszystkich miejsc, posiada Akademia Górniczo-Hutnicza oraz Uniwersytet Jagielloński (4 555). Uczelnie niepubliczne ze względu na to, że są to szkoły stosunkowo nowe posiadają znacznie uboższą bazę socjalną.

Duże dysproporcje istnieją również pomiędzy uczelniami krakowskimi i pozakrakowskimi. Sytuacja ta spowodowana jest jednak przede wszystkim różną odległością od uczelni.

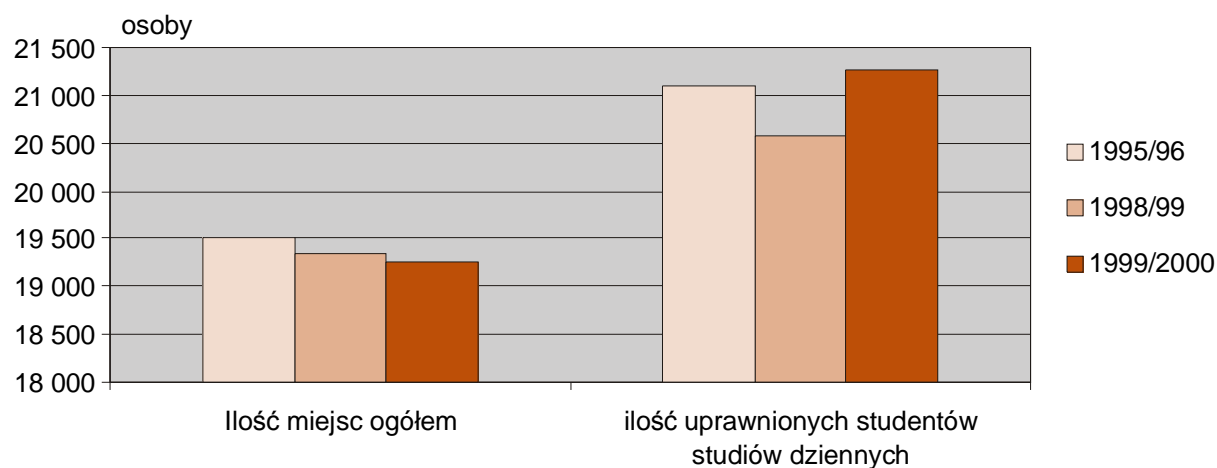
Posiadana przez uczelnie baza noclegowa jest niewystarczająca. Pozwala ona jedynie na zakwaterowanie ok. 30% uprawnionych studentów studiów dziennych.

Tabela nr 43. Domy studenckie i stołówki

	1995/96	1998/99	1999/2000
Domy studenckie			
Domy studenckie	47	50	49
Miejsca	19504	19341	19264
Studenci studiów dziennych zakwaterowani w domach studenckich	21105	20568	21265
w % studentów studiów dziennych	39,9	31,0	30,2
Stołówki studenckie			
Stołówki	17	17	17
Miejsca konsumenckie	3289	3145	3215
Korzystający z obiadów	11823	11485	10955

Źródła: opracowanie własne na podstawie danych uczelni oraz US w Krakowie

Wykres nr 17. **Stopień zaspokajania potrzeb w zakresie miejsc w domach studenckich**

Źródło: opracowanie na podstawie danych uczelni oraz US w Krakowie

W roku akademickim 1999/2000 potrzeby studentów w zakresie żywienia zaspokajane były przez 17 stołówek o 3 215 miejscach, przy liczbie korzystających wynoszącej 10 955 osób.

6. NAJWAŻNIEJSZE INWESTYCJE I REMONTY

W roku 1999 i 2000 realizowanych było kilka znaczących inwestycji w zakresie szkolnictwa wyższego, takich jak: budowa Kampusu UJ, budowa kompleksu sportowo-rekreacyjnego Akademii Ekonomicznej, hala sportowa Politechniki Krakowskiej, budowa biblioteki Papieskiej Akademii Teologicznej na terenie III Kampusu UJ, rozbudowa Biblioteki Jagiellońskiej. Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 44. Najważniejsze inwestycje i remonty uczelni małopolskich w 1999 i 2000 roku (powyżej 5 mln zł)

Lp.	Nazwa zadania inwestycyjnego i jego lokalizacja	Zakres rzeczowy	Termin rozpocz./Zakończ.	Wartość kosztorysowa	Nakłady w 1999	Nakłady w 2000	Nakłady do poniesienia w 2001	Nakłady w latach następnych
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Uniwersytet Jagielloński								
1.	III etap rozbudowy Biblioteki Jagiellońskiej, al. Mickiewicza 22	- budowa nowego skrzydła BJ (bud. nr 2) - budowa obiektów techn. (bud. nr 3 i 4) - remont i modernizacja starej części (bud. nr 1)	1994/2003	151 647 000	25 067 000	20 000 000	18 000 000	44 893 000
2.	Kampus 600-lecia Odnowienia UJ I etap, I zadanie Kompleks Nauk Biologicznych	Obejmuje: Instytut Biologii Molekularnej Instytut Nauk o Środowisku Zespół Dydaktyczno-Biblioteczny i Wejścia Głównego	1999/2002	120 912 000	30 000 000	44 885 000	33 080 000	12 947 000
3.	Colegium Novum ul. Gołębia 24	- Aula: prace remontowo-konserwatorskie - PT, modernizacja sal nr: 30,52 i 56	1997/2002	ok. 7 000 000	3 007 000	1 100 000	1 021 000	ok. 2 000 000
Akademia Ekonomiczna								
4.	Budowa kompleksu sportowo-dydaktycznego, ul. Rakowicka 27	kubatura: 42 641 m ³ pow. użytkowa: 5528 m ² a) kryta pływalnia: 12,5 m x 25 m b) hala sportowa: 51 m x 28 m c) sale wykładowe: 9 (100-osobowe)	1995/2000	40 151 000	10 745 000	4 488 000		
5.	Budowa budynku dydaktycznego Wydziału Finansów, ul. Rakowicka 27	kubatura: 55 410 m ³ powierzchnia całkowita: 7105 m ² a) pomieszczenia dla katedr b) pomieszczenia dydaktyczne c) garaże podziemne	2000/2003	39 399 000	169 000	3 040 000	8 239 000	27 951 000

Politechnika Krakowska								
6.	Instytut Pojazdów Samochodowych i Silników Spalinowych Kraków-Czyżyny Al. Jana Pawła II	Zadanie obejmuje 6 obiektów , do eksploatacji oddano już 3 obiekty. Obecnie prowadzone są roboty w budynku nr 2 i nr 3. W ramach zadania nr 2 powstanie Centrum Informatyczne i audytoryjna sala wykładowa Wydziału Mechanicznego oraz Filia Biblioteki Głównej a w II etapie Laboratorium Silników Wysokoprężnych. Budynek nr 3 został zaadaptowany na Laboratorium Inżynierii Wiatrowej.	1974/2004	27 366 000	19 000	1 768 000	4 900 000	15 680 000
7.	Hala Sportowa Kraków, ul. Kamienna 17	Budynek wolnostojący cztero-kondygnacyjny o funkcji ogólnosportowej dla potrzeb krakowskiego środowiska akademickiego przekazany w 2000 r. na cele sportowe, rehabilitacyjne i rekreacyjne młodzieży studenckiej. Hala sportowa gwarantuje realizację pełnego procesu dydaktycznego przez Centrum Sportu i Rekreacji Politechniki Krakowskiej.	1986/2000	11 055 000	1 584 000	2 000 000		
8.	Budynek Podchorążówki Kraków, ul. Podchorążych 1	Obiekt jest umieszczony w rejestrze zabytków, posiada 3 kondygnacje użytkowe i poddasze. Budynek został przeznaczony dla Wydziału Architektury. Obecnie przeprowadzany jest remont kapitalny budynku wraz z jego modernizacją i przystosowaniem do nowych potrzeb. Roboty są współfinansowane przez Narodowy Fundusz Rewaloryzacji Zabytków Krakowa.	1994/2006	25 542 000	2 476 000	1 681 000	1 225 000	16 740 000
Akademia Górniczo-Hutnicza								
9.	Modernizacja domów studenckich		1999/2002	21 461 000		7 830 000	4 705 000	9 030 000
10.	Przebudowa „Zębca” Elektroniki	Kubatura 5 244	1998/2001	5 746 000	3 707 000	1 842 000	197 000	

	dla potrzeb Katedry Telekomunikacji	Powierzchnia użytkowa 1 350						
Akademia Rolnicza								
11.	Wydział Technologii Żywności, Kraków-Mydlniki, ul.Balicka 104	Budowa – Budynku Głównego (sale wykładowe, biblioteka, klub studencki) oraz 4 Pawilonów Dydaktycznych (sale dydaktyczne, laboratoria)	1997/2002	54 164 766	11 917 000	8 055 083	12 000 000	22 192 683
Akademia Pedagogiczna								
12.	Nadbudowa i modernizacja budynku dydaktycznego przy ul. Ingardena 4	Nadbudowa i modernizacja istniejącego budynku. Budowa nowej Krytej Pływalni Budynek i pływalnia eksploatowane.	1994/2001	12 185 000	4 848 000	1 201 000	659 000	
Akademia Wychowania Fizycznego								
13.	Zespół Pomieszczeń Naukowo-Dydaktycznych , zadanie 2 - II etap budowy, Al. Jana Pawła II 78	Kubatura 21094,00 m ³ , pow. 4 047,00 m ² , 8 sal seminaryjnych, 4 sale audytoryjne	1988 /2002	11 228 000	1 303 000	1 342 000	1 400 000	2 871 000
Akademia Sztuk Pięknych								
14.	Rozbudowa ASP Kraków, Pl. Matejki 13	Dobudowa skrzydła przy ul. Paderewskiego	1991/2001	9 500 000	750 000	2 882 000	900 000	500 000
Akademia Muzyczna								
15.	Obiekty dydaktyczne przy ul. św. Tomasza 39-41 i 43	Modernizacja i rozbudowa obiektów dydaktycznych	1998/2002	24 480 000	4 226 000	8 559 500	3 450 000	2 000 000
Wyższa Szkoła Biznesu – National Louis University								
16.	Budynek rotacyjno-mieszkalny „CAMPUS” teren WSB – NLU przy ul. Barbackiego 121	1. Wykup terenu o powierzchni 1 ha wraz z rozpoczętą budową 2. Infrastruktura - prąd, gaz, kanał, woda, droga, place 3. Budowa obiektu o powierzchni 2265 m ² i kub. 8800 m ³ 4. Kotłownia gazowa 5. Zagospodarowanie terenu 6. Wyposażenie akademika	1999 /2000	6 500 000	1 701 455,35	3 001 079,33		

Papieska Akademia Teologiczna w Krakowie								
17.	Budowa Biblioteki na terenie III Kampusu UJ w Krakowie	Modernizacja i rozbudowa obiektów dydaktycznych	2000	20 000 000	121 292,02	3 290 791,20	12 000 000	4 587 916,8
Wyższa Szkoła Zarządzania i Bankowości w Krakowie								
18.	Prace remontowo- adaptacyjne w budynku uczelni przy Al. Kijowskiej w Krakowie	Adaptacja pomieszczeń - remont	1995	6 000 000	708 000	871 000	400 000	4 000 000
19.	Adaptacja budynku uczelni przy ul. Armii Krajowej w Krakowie	Inwestycja rozpoczęta	2000/2001	20 000 000	1 000 000	2 000 000	8 000 000	9 000 000
Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Tarnowie								
20.	Budowa biblioteki ul. Mickiewicza 8 w Tarnowie	Pawilon dydaktyczny o powierzchni całkowitej 16 650 m ³ - biblioteka z wypożyczalnią książek, - czytelnia książek i czasopism dla 100 osób, - czytelnia informatyczna, - dwie sale audytoryjne - laboratoria	1999/2002	8 488 000	115 896,60	3 897 676,08	1 395 850	

VI. KULTURA

1. FINANSOWANIE KULTURY

Działalność kulturalna polegająca na tworzeniu, upowszechnianiu i ochronie kultury, prowadzona jest w województwie małopolskim zarówno przez instytucje kultury, jak i w formie pozainstytucjonalnej. Pozainstytucjonalny ruch kulturalny tworzą różnego rodzaju towarzystwa, stowarzyszenia, fundacje, zrzeszenia kulturalne, a także liczne grupy nieformalne. Na terenie województwa małopolskiego działalność prowadzą instytucje kultury o charakterze narodowym i regionalnym, ponadto funkcjonuje kilkaset gminnych oraz powiatowych instytucji kultury i placówek kultury z wieloma filiami, klubami, świetlicami, a także placówki przyzakładowe i jednostki działające w strukturach spółdzielni mieszkaniowych.

Do dnia 31 grudnia 1998 roku instytucje i przedsiębiorstwa kulturalne finansowane były głównie z budżetu państwa (poprzez Ministerstwo Kultury i Sztuki oraz województwa), budżetów gmin oraz ze środków własnych instytucji i placówek kultury. W latach 1999-2000 największymi źródłami finansowania kultury są budżety jednostek samorządu terytorialnego: budżet Województwa Małopolskiego, budżety gmin oraz budżety powiatów. Z budżetu państwa (Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego) utrzymywanych jest 6 narodowych instytucji kultury zlokalizowanych na terenie województwa małopolskiego (zob. niżej).

Jednostki samorządu terytorialnego województwa małopolskiego przeznaczyły na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w latach 1999-2000 następujące kwoty:

1. Województwo Małopolskie
 - w 1999 roku – 37 493,7 tys. zł,
 - w 2000 roku – 47 103,0 tys. zł, w tym na inwestycje 3 277,8 tys. zł.
2. Powiaty województwa małopolskiego
 - w 1999 roku – 2 255,5 tys. zł,
 - w 2000 roku – 4 259,9 tys. zł.
3. Gminy województwa małopolskiego
 - w 1999 roku – 151 122 tys. zł,
 - w 2000 roku – 169 050,7 tys. zł, w tym na inwestycje 16 939,5 tys. zł.

Region Małopolski charakteryzuje się dużą liczbą stałych lub wieloletnich przedsięwzięć kulturalnych mających często charakter międzynarodowy. Przykładem jest Festiwal Kraków 2000, na realizację którego przekazano w latach 1999-2000 z budżetu państwa 19 mln zł. Z budżetu państwa przyznane były także dotacje celowe na dofinansowanie bieżących zadań własnych, związanych z prowadzeniem instytucji kultury przejętych w dniu 1 stycznia 1999 roku. W roku 2000 samorządy województwa małopolskiego otrzymały kwotę 6 112 tys. zł.

Ważnym źródłem finansowania odnowy zabytków były środki celowe Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zespołów Zabytkowych Krakowa, które wynosiły:

- w roku 1998 – 34 330 615 zł,
- w roku 1999 – 34 100 000 zł,
- w roku 2000 – 40 254 331 zł.

Tabela nr 45. **Finansowanie instytucji kultury przejętych do prowadzenia przez samorządy w województwie małopolskim**

Lp.	Organizator	Lokalizacja	Instytucja kultury	Dotacja dla instytucji kultury				Zatrudnienie (w przeliczeniu na etaty) stan: 31.12.1999r	Zatrudnienie (w przeliczeniu na etaty) stan: 31.12.2000r	Uwagi
				1999 r. (wykonanie budżetu)		2000 r. (wykonanie budżetu)				
				z budżetu jednostki sam. terytorialnego	w tym: z budżetu państwa	z budżetu jednostki sam. terytorialnego	w tym: z budżetu państwa			
1	2	3	4	5	6	7	8	9		
1.	Województwo Małopolskie	Kraków	Teatr im. Juliusza Słowackiego	4 101 710	337 530	4 618 120	91 667	167,1	154,85	
2.	Województwo Małopolskie	Kraków	Opera i Operetka	6 947 870	358 740	7 717 176	113 667	305,53	310,0	
3.	Województwo Małopolskie	Kraków	Krakowski Teatr Scena STU	396 160	11 300	Woj. Małop - 496 694 M. Kraków - 313 500	59 583	15,5	15,5	Instytucja wspólna Województwa Małopolskiego i Miasta Krakowa
4.	Województwo Małopolskie	Zakopane	Teatr im. Stanisława Ignacego Witkiewicza	614 900	35 430	764 599	59 583	30,0	30,75	
5.	Województwo Małopolskie	Kraków	Filharmonia im. Karola Szymanowskiego	5 227 200	464 600	6 088 265	432 500	234,0	234,0	
6.	Województwo Małopolskie	Kraków	Wojewódzka Biblioteka Publiczna	4 211 260	704 841	5 539 228	1 068 334	133,0	134,0	
7.	Województwo Małopolskie	Kraków	Małopolski Ośrodek Kultury	2 036 764	123 610	2 065 870	82 500	56,25	54,0	
8.	Województwo Małopolskie	Nowy Sącz	Małopolskie Centrum Kultury „Sokół”	949 830	95 811	1 254 057	165 000	44,5	44,0	

9.	Województwo Małopolskie	Nowy Sącz	Małopolskie Biuro Wystaw Artystycznych w Nowym Sączu: Salon Wystawienniczy w Nowym Sączu Galeria Sztuki "Dwór Karwacjanów" w Gorlicach Galeria "Jatki" w Nowym Targu Galeria MBWA w Krynicy Galeria Sztuki w Zakopanem Galeria Sztuki w Gorlicach Galeria "U Jaksy" w Miechowie	622 075	10 625	695 381	-	25,5	20,0	
10.	Województwo Małopolskie	Kraków	Muzeum Archeologiczne	2 193 760	-	2 326 290	27 500	87,5	88,0	
11.	Województwo Małopolskie	Kraków	Muzeum Etnograficzne im. Seweryna Udzieli	1 769 720	59 160	2 145 429	320 833	69,5	69,50	
12.	Województwo Małopolskie	Nowy Sącz	Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu Oddział "Dom Gotycki" Filia - Galeria "Dawna Synagoga" Filia - Galeria Marii Ritter Oddział - Sądecki Park Etnograficzny Filia - Muzeum Lachów Sądeckich Oddział - Muzeum Nikifora w Krynicy Oddział - Ośrodek Budownictwa Ludowego w Szymbarku Filia OBL - Cerkiew w Bartnem Oddział Muzeum Pienińskie w Szczawnicy	1 857 790	90 790	2 179 682	265 833	77,0	75,75	

13.	Województwo Małopolskie	Tarnów	<p>Muzeum Okręgowe w Tarnowie</p> <p>Budynek Główny w Tarnowie</p> <p>Oddział - Ratusz - Galeria Sztuki Dawnej</p> <p>Oddział - Muzeum Etnograficzne w Tarnowie</p> <p>Oddział - Muzeum im. W. Witosa w Wierzchosławicach</p> <p>Oddział - Zamek w Dębnie</p> <p>Oddział - Dwór w Dołędze</p> <p>Oddział - Muzeum Felicji Curyłowej w Zalipiu</p> <p>Oddział - Muzeum Jana Matejki "Koryznówka w Nowym Wiśniczu</p>	2 209 532		2 558 495	339 167	75,25	75,0	
14.	Województwo Małopolskie	Zakopane	<p>Muzeum Tatrzańskie im. Tytusa Chałubińskiego</p> <p>Budynek Główny</p> <p>Filia - Galeria Sztuki im. W.I. Kulczyckich</p> <p>Filia - Muzeum Pamiątek Kornela Makuszyńskiego</p> <p>Filia - Galeria Władysława Hasióra</p> <p>Filia - Muzeum Stylu Zakopiańskiego</p> <p>Filia - Zagroda Korkoszów - Czarna Góra</p> <p>Filia - Zagroda Sołtysów - Jurgów</p> <p>Filia - Muzeum Powstania Chochołowskiego</p> <p>Filia - Dwór w Łopusznej</p>	1 258 690	58 690	1 437 218	128 333	53,0	51,0	

15.	Województwo Małopolskie	Kraków	Ośrodek Dokumentacji Sztuki Tadeusza Kantora „Cricoteka”	406 610	16 610	480 550	25 667	11,0	11,50	
16.	Województwo Małopolskie	Kraków	Muzeum Lotnictwa Polskiego	660 540	60 540	821 040	183 333	34,2	31,30	
17.	Województwo Małopolskie	Kraków	Instytucja Filmowa „Apollo Film” sieć kin w 3 województwach - Małopolskie, Świętokrzyskie, Podkarpackie	-	-	400 000		121,0	121,0	Instytucja samofinansująca się
18.	Miasto Kraków	Kraków	Teatr „Bagatela” im. Tadeusza Boya-Żeleńskiego	1 904 000	1 500 000	2 832 400	775 500	72,0	84,0	
19.	Miasto Kraków	Kraków	Teatr Lalki i Maski „Grotteska”	1 978 600	160 000	2 215 200	137 500	68,0	65,8	
20.	Miasto Kraków	Kraków	Muzeum Historii Fotografii	768 966	240 000	892 244	155 832	32,0	34,0	
21.	Miasto Kraków	Kraków	Teatr Ewy Demarczyk	367 000	90 000	41 660	-	12,0	-	Likwidacja – od 1.03.2000 r.
22.	Miasto Kraków	Kraków	Capella Cracoviensis	1 840 400	223 000	2 018 131	275 000	67,0	66,0	
23.	Powiat tarnowski (ziemski)	Tarnów i Kąсна Dolna	Centrum Paderewskiego Tarnów - Kąсна Dolna	438 487	-	663 133	463 133	8,5	8,5	
24.	Powiat nowotarski	Zubrzyca Górna	Orawski Park Etnograficzny w Zubrzycy Górnej	283 150	4 100	540 433	338 460	18,0	18,0	
25.	Powiat nowotarski	Rabka	Muzeum im. Wł. Orkana w Rabce	204 850	1 487	355 000	188 574	8,0	8,0	
26.	Powiat nowotarski	Rabka	Teatr Lalki „Rabcio” w Rabce	253 000	-	281 567	206 300	15,5	15,50	

Źródło: Urząd Marszałkowski WM, Starostwa Powiatowe w Nowym Targu i Tarnowie, Urząd Miasta Krakowa

2. ŻYCIE KULTURALNE

Wyrazem aktywności środowisk twórczych i animatorów kultury województwa małopolskiego jest organizowanie imprez artystycznych i innych przedsięwzięć kulturalnych o szczególnym znaczeniu dla rozwoju poszczególnych dziedzin kultury i wysokich walorach promocyjnych. Należą do nich prestiżowe przedsięwzięcia o znaczeniu międzynarodowym, ogólnopolskim i regionalnym, w większości wspierane finansowo przez Województwo Małopolskie, jak np.:

- w** Muzyczne: Studencki Festiwal Piosenki w Krakowie, Międzynarodowy Konkurs Współczesnej Muzyki Kameralnej im. Krzysztofa Pendereckiego, Dni Muzyki Kompozytorów Krakowskich, Krakowskie Zaduszki Jazzowe, Letni Festiwal Jazzowy „Piwnicy pod Baranami”, Festiwal Muzyki Dawnej w Starym Sączu, Festiwal im. Jana Kiepury w Krynicy, Starosądecki Festiwal Muzyki Dawnej, Międzynarodowe Spotkania Muzyczne Orkiestr Wojskowych, Międzynarodowy Festiwal „Muzyka w Starym Krakowie”, Dni Muzyki Karola Szymanowskiego w Zakopanem, „Rozstaje – u zbiegu kultur: Małopolska – Galicja – Karpaty” – Festiwal Muzyki Tradycyjnej,
- w** Teatralne i baletowe: Festiwal Opery i Operetki, Krakowska Wiosna Baletowa, Festiwal Komedii „Talia” w Tarnowie, Międzynarodowy Festiwal Teatrów Alternatywnych „Krakowskie Reminiscencje Teatralne”, Przegląd Kabaretów PAKA, Międzynarodowy Festiwal Teatrów Ulicznych, „Wiosna teatralnego offu” w Trzebini,
- w** Filmowe i fotograficzne: Krakowski Festiwal Filmowy – Międzynarodowy Festiwal Filmów Krótkometrażowych, Międzynarodowy Festiwal Filmowy „Etiuda 2001”, Ogólnopolskie Biennale Fotografii „Kochać Człowieka” w Oświęcimiu, Międzynarodowy Festiwal Filmów i Programów Etnicznych „U siebie”
- w** Plastyczne: Międzynarodowe Triennale Grafiki, Biennale Sztuki Projektowania – Konkurs Wzornictwa Przemysłowego, Międzynarodowe Biennale Architektury,
- w** Interdyscyplinarne: Festiwal Kultury Żydowskiej, Dni Kultury Ukraińskiej w Krakowie, Dni Kultury Słowackiej na Orawie, Święto Kultury Łemkowskiej „Łemkowska Watra”, Wianki Krakowskie
- w** Folkloru i sztuki ludowej: Tydzień Kultury Beskidzkiej – estrady w Makowie Podhalańskim i Oświęcimiu, Międzynarodowy Festiwal Folkloru Ziem Górskich w Zakopanem, „Góralski Karnawał” i „Sabałowe Bajania” w Bukowinie Tatrzańskiej, Szkoła Ginących Zawodów Folkloru i Sztuki Ludowej w Bukowinie Tatrzańskiej, Międzynarodowy Festiwal Koronki Klockowej Bobowa 2001, Międzynarodowy Festiwal Dziecięcych Zespołów Regionalnych „Święto Dzieci Gór” w Nowym Sączu, Małopolskie Przeglądy Kolęd i Pastoralek, Karpacki Festiwal Dziecięcych Zespołów Regionalnych w Rabce.

W latach 1999-2000 imprezy kulturalne odbyły się także z okazji wielu znaczących wydarzeń w województwie małopolskim, do których należały: jubileusz 600-lecia odnowienia Akademii Krakowskiej, zakończenie Wielkiego Jubileuszu 2000, Millenium Diecezji Krakowskiej (koncert i wystawa „Wawel 1000-2000”) a także Jubileusz 100-lecia prapremiery „Wesela” St. Wyspiańskiego na scenie Teatru im. Juliusza Słowackiego, cykl spotkań artystyczno-edukacyjnych, wystawy i spektakle teatralne towarzyszące Uniwersjadzie w Zakopanem w 2000 r.

Największym wydarzeniem kulturalnym był *Festiwal Kraków 2000* zorganizowany w związku uznaniem Krakowa przez Radę Ministrów Kultury Unii Europejskiej za jedną z 9 stolic kultury europejskiej w roku 2000. To wyjątkowe wyróżnienie, podkreślające szczególną wymowę przełomu tysiącleci, spotkało Kraków, a także Awinion, Bergen, Bolonię, Brukselę, Helsinki, Pragę, Reykiawik i Santiago de Compostela. Program Festiwalu objął imprezy na wielką i mniejszą skalę, skierowane do publiczności o różnych zainteresowaniach i w różnym wieku. W kalejdoskopie wydarzeń znalazły się wystawy muzealne i prezentacje sztuki współczesnej, muzyka poważna i rozrywkowa, teatralna klasyka i awangarda, klasyczny balet i taniec nowoczesny, konferencje naukowe i plenerowe prezentacje dla wielotysięcznej publiczności. Zaprezentowano twórczość wielkich postaci polskiej sztuki ostatniego stulecia – Stanisława Wyspiańskiego i Tadeusza Kantora. Obok ukazania miejscowych wartości, Kraków uczestniczył w międzynarodowych przedsięwzięciach jak cykl koncertów *Voices of Europe & Björk*, a także *Codex Calixtinus* – realizacji krakowskiego pomysłu odtworzenia średniowiecznej liturgii z Santiago de Compostela.

Nowym ważnym przedsięwzięciem, realizowanym w latach 1999-2000, są **Małopolskie Dni Dziedzictwa Kulturowego**, które stały się cykliczną imprezą, przedstawiającą szerokiemu gronu odbiorców kulturowy dorobek naszego regionu. Ideą przyświecającą organizacji Dni Dziedzictwa Kulturowego jest dążenie do stworzenia tradycji sprzyjającej budowaniu tożsamości Małopolski. I edycja Dni odbyła się w dniach 25 i 26 września 1999 r. i objęła swym zasięgiem teren całej Małopolski. We wszystkich powiatach województwa małopolskiego udostępniono zarówno obiekty powszechnie znane, jak i te, które nie są udostępnione szerokiej publiczności. Wśród nich znalazły się klasztory, kościoły, muzea, kompleksy dworskie, pałace, wiekowe ogrody i stare nekropolie, miasteczka z ich charakterystyczną zabudową, zabytki sztuki ludowej i budownictwa.

Były to: Kopalnia Soli w Bochni; browar Goetz – Okocimskich w Brzesku; barokowy kościół i klasztor OO. Bernardynów z XVII w. oraz Muzeum Pożarnictwa w Alwerni, Muzeum Drogownictwa w Szczucinie; kościół drewniany z XV w. w Sękowej; Zespół Pałacowo-Parkowy Potockich w Krzeszowicach; fort św. Benedykta w Krakowie; Zespół Opactwa Cystersów z XIII w. w Szczyrzycu; klasztor Bożogrobowców z XII w. oraz kościół pw. św. Krzyża w Miechowie; ruiny zamku i murów obronnych z XIV w. oraz skansen, zespół zabudowy miejskiej z kompleksem klasztoru Klarysek z XIII w. w Starym Sączu; Orawski Park Etnograficzny w Zubrzycu; zespół zabudowy z XVIII i XIX w. oraz gotycki kościół parafialny z XIII w. w Sławkowie; Zakład Salezjański im. św. Jana Bosko w Oświęcimiu; zespół dawnego opactwa norbertańskiego o korzeniach sięgających XIV wieku w Hebdowie; zamek Komorowskich w Suchej Beskidzkiej; Muzeum Diecezjalne ze zbiorami gotyckiej rzeźby i malarstwa w Tarnowie; zespół zabudowy rynku oraz ratusz w Ciężkowicach; zespół pielgrzymkowy z kościołem Matki Boskiej Anielskiej i klasztorem bernardynów w Kalwarii Zebrzydowskiej; kościół i klasztor OO. Reformatów w Wieliczce; cmentarz na Pęksowym Brzysku i drewniany kościółek w Zakopanem.

Przedsięwzięcie stało się również okazją do upowszechnienia problematyki ochrony zabytków. Przed rozpoczęciem Dni (w dniu 23 września 2000 r.) w Ośrodku Konferencyjno-Recepcyjnym Uniwersytetu Jagiellońskiego w Dworze w Modlnicy zorganizowano konferencję dla opiekunów zabytków, starostów powiatowych i przedstawicieli mediów.

II Małopolskie Dni Dziedzictwa Kulturowego odbyły się w dniach 23-24 września 2000 r.

W ramach Małopolskich Dni Dziedzictwa Kulturowego w roku 2000 można było podziwiać min.: układ zabudowy miejskiej z kościołami św. Andrzeja (XIV w.) i św.

Leonarda w Lipnicy Murowanej, zamek w Czchowie i kościół parafialny, zamek biskupi oraz skansen w Wygiełzowie-Lipowcu, drewniany kościół parafialny z dzwonnica w Szalowej, cerkiew pod wezwaniem Opieki Bogurodzicy w Owczarach, zespół miejski z kościołem i klasztorem OO. Reformatów w Bieczu. W nowym Sączu można było zwiedzać Ratusz, w Krynicy – Stary Dom Zdrojowy, w Niedzicy – zamek i zbiory spiskie, w Imbramowicach – późnobarokowy zespół klasztoru SS. Norbertanek z XVIII w., w Tarnowie – Bazylikę Katedralną, w Zakopanem – zespół albertyński przy drodze na Kalatówki, w Niepołomicach – zespół urbanistyczny z kościołem fundowanym przez Kazimierza Wielkiego i zamkiem. W Krakowie zaproponowano do zwiedzania: Instytut Jana Pawła II, pałace w Igołomii i Branicach oraz Kolegium Księża Jezuitów – Bazylikę Najświętszego Serca Pana Jezusa (wieżę kościelną). Należy podkreślić, że w 2000 roku zainteresowani turyści mogli odwiedzić miejsca na co dzień niedostępne, tj. wieże ratuszowe w Nowym Sączu i Bieczu oraz Wieżę Bazyliki Najświętszego Serca Pana Jezusa w Krakowie.

Kulminacyjnym punktem II Małopolskich Dni Dziedzictwa Kulturowego było niedzielne spotkanie w Nadwiślańskim Parku Etnograficznym w Wygiełzowie (powiat chrzanowski, gmina Babice).

Inicjatywa bezpłatnego udostępniania obiektów zabytkowych spotkała się z dużym zainteresowaniem mieszkańców województwa i turystów, o czym świadczy udział blisko 20 000 zwiedzających w każdej edycji Małopolskich Dni Dziedzictwa Kulturowego.

Ważną rolę w tworzeniu i upowszechnianiu dóbr kultury pełnią **teatry i instytucje muzyczne**. W województwie małopolskim skupione są one głównie w stolicy regionu – Krakowie, w którym również prężnie działają liczne środowiska twórcze: literackie, muzyczne, teatralne, plastyczne i in.. Poza Krakowem działa Teatr im. Stanisława Ignacego Witkiewicza w Zakopanem (instytucja Województwa Małopolskiego) oraz Teatr im. Ludwika Solskiego w Tarnowie (instytucja Miasta Tarnowa), Teatr Lalki „Rabcio” w Rabce (instytucja powiatu nowotarskiego). W latach 1999-2000 działało 20 teatrów i instytucji muzycznych, wśród których największą grupę stanowiły teatry dramatyczne (15); pozostałe to instytucje muzyczne (filharmonia oraz opera i operetka), orkiestry i chóry (4). Instytucje te zaprezentowały w 1999 roku 4121 przedstawień, koncertów i innych imprez, tj. o 2% więcej niż w roku 1998.

Duży zasięg terytorialny mają koncerty umuzykalniające (ok. 600 rocznie), organizowane przez Filharmonię im. Karola Szymanowskiego w Krakowie w ramach wieloletniego programu upowszechniania muzyki wśród dzieci i młodzieży.

W wielu dziedzinach artystycznych występuje ważne zjawisko działalności nieinstytucjonalnej, do którego należy aktywny nurt teatru niezależnego (np. Teatr „Łażnia” i Teatr Bücleina w Krakowie, zespoły zrzeszone w Stowarzyszeniu Teatrów Nieinstytucjonalnych STEN), zespoły muzyki kameralnej (np. Kwartet smyczkowy „Amar Corde”, Kwintet Dęty Filharmoników Krakowskich, „Camerata Cracovia”, zespoły chóralne „Madrygaliści” i „Rorantyści” Capelli Cracoviensis, zespół muzyki współczesnej stowarzyszenia „Muzyka Centrum” i wiele innych), zespoły baletowe (np. Balet Form Nowoczesnych AGH), liczne zespoły jazzowe itp. Ze względu na swą dużą aktywność zespoły te stanowią ważne uzupełnienie działalności instytucji artystycznych.

Spoleczny ruch kulturalny skupia się wokół stowarzyszeń, fundacji a także licznych, trudnych do zdefiniowania grup nieformalnych. W województwie zarejestrowanych jest kilkaset stowarzyszeń i oddziałów stowarzyszeń ogólnopolskich oraz 23 kościoły i związki wyznaniowe. Ok. 260 stowarzyszeń działa na polu kultury. Szczególną formę aktywności kulturalnej stanowi społeczny ruch kulturalny zorganizowany w stowarzyszeniach twórczości

amatorskiej, które przedstawiają bogatą ofertę programową dla społeczności lokalnych we wszystkich dziedzinach kultury.

Na terenie województwa małopolskiego działa 42 zinstytucjonalizowane **galerie sztuki** (Źródło: „Rocznik Statystyczny Województwa Małopolskiego 2000”), które na przykład w roku 1999 zorganizowały 530 wystaw dla ok. 375,1 tys. zwiedzających. Istniało także ok. 100 komercyjnych galerii sztuki współczesnej, z czego ok. 70 w Krakowie.

Obszar województwa małopolskiego nasycony jest dużą ilością dóbr kultury materialnej. Spośród kilkudziesięciu tysięcy zespołów zabytkowych i obiektów (nieruchomych) do wojewódzkiego rejestru zabytków jest wpisanych 3 036 zespołów i obiektów zabytkowych, w tym 1 108 z Krakowa, a 1 928 z pozostałej części województwa małopolskiego. Niewątpliwie do największych atrakcji województwa należą zabytkowe drewniane kościołki, w tym także cerkwie (259 obiektów).

Najważniejszą formę organizacyjną opieki nad zabytkami ruchomymi, stanowią muzea. Funkcjonuje w nich blisko 300 stałych wystaw własnych (np. w roku 1999 zaprezentowano 286 wystaw własnych oraz 100 wystaw obcych). Zasoby o wartości muzealnej zgromadzone są także w kościołach i klasztorach oraz u osób prywatnych. Część zbiorów w muzeach państwowych i samorządowych stanowią depozyty kolekcji prywatnych. Muzea w swej działalności kulturalnej organizowały także odczyty i lekcje muzealne, których liczba w roku 1999 wyniosła 5,8 tys. oraz 5,1 tys. seansów filmowych.

Na terenie województwa małopolskiego znajduje się jeden z najsłynniejszych zabytków polskiej kultury materialnej, jakim jest Kopalnia Soli „Wieliczka”. Obiekt ten odwiedzany jest co roku przez ponad 700 tys. turystów, z których 1/3 stanowią turyści zagraniczni.

Tabela nr 46. **Zabytki (zespoły zabytkowe i obiekty) w województwie małopolskim (stan na 2000 r.)**

Wyszczególnienie zabytków	Województwo małopolskie (bez Miasta Krakowa)	Miasto Kraków	Razem
Kościoły i klasztory	1 424	143	1 567
Inne obiekty sakralne	3 993	49	4 042
Zamki	22	1	23
Budynki użyteczności publicznej	940	204	1 144
Pałace i dwory	541	87	628
Domy	24 153	5 000	29 153
Układy urbanistyczne	60	5	65
Fortyfikacje i zespoły obronne	38	143	181
Parki, ogrody, aleje	542	112	654
Stanowiska archeologiczne	7 984	83	8 067
Zabytkowe układy wiejskie	240	-	240
Zabytkowe zespoły uzdrowiskowe	27	2	29
Cmentarze	1 366	46	1 412
Zabytki techniki	244	90	334
Budynki gospodarcze	7 752	10	7 762
Razem	49 326	5 975	55 301

Źródło: Rejestr Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

Tabela nr 47. **Finansowanie prac konserwatorskich i innych zadań z zakresu ochrony zabytków w latach 1999-2000**

Lp.	Źródło finansowania	Przeznaczenie	1999 rok	2000 rok
1	Budżet Województwa Małopolskiego	Zabytki ruchome	757 000	675 000
2.	Budżet Wojewody Małopolskiego (Środki będące w dyspozycji Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków)	Zabytki ruchome	664 962	1 088 912
		Archeologiczne dobra kultury	137 000	154 422
3.	Środki finansowe Generalnego Konserwatora Zabytków przeznaczone dla województwa małopolskiego	Zabytki nieruchome, zabytki architektury Skarbu Państwa, obiekty własne resortu, programy resortowe: sakralne drewniane i zabytki romańskie	3 078 450	1 961 133
4.	Narodowy Fundusz Rewaloryzacji Zabytków Krakowa	Zabytki nieruchome	34 100 000	40 254 331

Źródło: *Urząd Marszałkowski WM, Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków, Społeczny Komitet Odnowy Zabytków Krakowa*

Województwo małopolskie może poszczycić się drugą pozycją w kraju pod względem ilości zarejestrowanych i należących do najbardziej ekskluzywnych, nobilitujących autorów oficyn wydawniczych, z których większość stanowią wydawnictwa prywatne oraz kościelne i klasztorne. W Krakowie działają oficyny o wieloletnich tradycjach jak: Wydawnictwo Literackie, Społeczny Instytut Wydawniczy „Znak”, Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy, Polskie Wydawnictwo Muzyczne, Oddział Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, oddziały Państwowego Wydawnictwa Naukowego i Wydawnictwa Prasowego oraz nowe oficyny wydawnicze, jak: wydawnictwo naukowe „Uniwersitas”, artystyczne „Kluszczyński” czy też „Czarne” zarejestrowane w Gładyszowie, pow. gorlicki, prowadzone przez Krystynę i Ryszarda Krynickich Wydawnictwo a5.

Pośród czynników, które kształtowały oblicze Krakowa w ciągu ostatniego półwiecza niebagatelną rolę odgrywają tutejsze czasopisma, którym ogólnopolski zasięg i znaczenie nie przeszkadzało zachować dobrze rozumianego lokalnego charakteru. Na terenie województwa ukazuje się kilkaset czasopism, z czego kilkadziesiąt kolportowanych jest na terenie całego kraju.

W pierwszym rzędzie wymienić należy trzy periodyki społeczno-kulturalne, wychodzące od połowy lat czterdziestych aż do dziś: „Tygodnik Powszechny”, miesięcznik „Znak” i tygodnik „Przekrój”. W Krakowie ukazuje się obecnie także kilka pism poświęconych literaturze i sztuce. Są to między innymi: „Dekada Literacka”, „Architektura i Biznes”.

Na szczególną uwagę zasługują media audiowizualne – radio i telewizja. Wśród polskich koncesjonowanych stacji radiowych około 30 działa w województwie małopolskim, a wśród nich jedna z największych polskich stacji komercyjnych – Radio RMF, katolickie Radio Plus i Radio Kraków „Małopolska” S.A., Radio Echo w Nowym Sączu, Radio Alfa. W województwie małopolskim działa dwie stacje telewizyjne: Ośrodek Regionalny telewizji

Polskiej S.A. oraz TVN Południe. Ponadto liczni operatorzy sieci kablowej, działający zwłaszcza w miastach i dużych osiedlach dostarczają pakiet programów telewizyjnych i radiowych; uruchomili także własne programy o charakterze lokalnym, głównie informacyjno-rozrywkowe.

3. SIEĆ INSTYTUCJI KULTURY I UCZESTNICTWO W KULTURZE

Działalność w dziedzinie kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego prowadzą liczne instytucje i placówki kulturalne. W latach 1999-2000 działały w województwie małopolskim następujące instytucje kultury:

Tabela 48. Instytucje kultury

Lp.	Instytucje kultury	1999 r.	2000 r.
1	Muzea wraz z oddziałami muzealnymi	91	100
2	Teatrów zawodowe i instytucje muzyczne	20	20
3	Kina	57	58
4	Biblioteki i filii biblioteczne	787	776
5	Domy kultury, ośrodki kultury, kluby i świetlice	489	Brak danych
6	Galerie sztuki	42	Brak danych

Źródło: GUS

Województwo Małopolskie wraz z gminą Miasta Krakowa utworzyło w 2000 r. wspólną instytucję: Muzeum Armii Krajowej. W celu efektywnego zarządzania ofertą kulturalną regionu Województwo Małopolskie rozpoczęło proces unowocześniania instytucji kultury pod względem zarządzania, finansowania, programowym, wyposażenia (m.in. wykonano szereg prac inwestycyjnych i remontowo-adaptacyjnych), jak i wprowadzenia do obiegu społecznego. Największym zadaniem inwestycyjnym w dziedzinie kultury była rozbudowa i modernizacja budynku Małopolskiego Centrum Kultury „Sokół” w Nowym Sączu, realizowana w celu podniesienia standardów świadczonych przez instytucję usług, zwiększenia dostępności mieszkańców do oferty kulturalnej oraz zapewnienie bazy lokalowej dla działalności impresaryjnej i prezentacji środowisk kulturotwórczych subregionu sądeckiego. W wyniku działań restrukturyzacyjnych liczba instytucji kultury prowadzonych przez Województwo Małopolskie zwiększyła się o dwie jednostki i obecnie wynosi 19 samodzielnych instytucji kultury (w tym 44 oddziały i filie).

Na terenie województwa małopolskiego działa 6 państwowych instytucji kultury, których organizatorem jest Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Są to: Muzeum Narodowe w Krakowie, Zamek Królewski na Wawelu (Państwowe Zbiory Sztuki), Państwowe Muzeum Oświęcim-Brzezinka, Muzeum Żup Krakowskich w Wieliczce, Państwowy Stary Teatr im. Heleny Modrzejewskiej i Międzynarodowe Centrum Kultury w Krakowie.

Najbardziej rozpowszechnioną i ogólnie dostępna formą uczestnictwa ludności w kulturze jest korzystanie z sieci **bibliotek publicznych**. W województwie małopolskim korzysta z niej ok. 20 % mieszkańców (jest to wskaźnik zbliżony do krajowego), a zakres usług świadczonych przez biblioteki stale rośnie, mimo niewielkiej redukcji ich liczby. W latach 1999-2000 zlikwidowano 14 bibliotek filialnych, a powstały 3 nowe. Niekorzystnym

zjawiskiem jest także włączanie bibliotek do centrów kultury lub przenoszenie ich do szkół, co osłabia ich dostępność w środowisku lokalnym. Głównym osiągnięciem warsztatowym bibliotek jest instalacja komputerów w ok. 80% placówek, zaś niewątpliwym sukcesem organizacyjnym jest w województwie małopolskim powołanie do życia bibliotek powiatowych na bazie bibliotek miejskich w miastach powiatowych (z wyjątkiem powiatu krakowskiego). Sieć bibliotek publicznych województwa małopolskiego na koniec roku 2000 składała się z 776 placówek (w tym 186 bibliotek i 590 filii bibliotecznych) oraz 87 punktów bibliotecznych. W latach 1999-2000 nowe lokale uzyskały biblioteki w Żegocinie, Libiążu i Słomnikach. W ok. 20 bibliotekach nastąpiła poprawa warunków lokalowych, ale z kolei blisko 40 utraciło część dotychczasowej powierzchni. W tym okresie nastąpiło zakończenie adaptacji obiektu Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie przy ul. Rajskiej 1-2.

Tabela nr 49. **Biblioteki publiczne w województwie małopolskim w latach 1998-2000**

Powiat	Rok 1999			Rok 2000		
	Liczba bibliotek	Liczba filii	Liczba punktów	Liczba bibliotek	Liczba filii	Liczba punktów
Bocheński	9	28	4	9	28	7
Brzeski	7	23	3	7	23	3
Chrzanowski	5	32	5	5	33	4
Dąbrowski	7	11	6	7	11	3
Gorlicki	10	20	2	10	20	2
Krakowski	17	45	10	17	43	4
Limanowski	12	25	5	12	25	5
Miechowski	7	9	1	7	9	1
Myślenicki	9	18	3	9	18	1
Nowosądecki	25	38	9	16	48	11
Nowotarski	14	48	1	14	48	
Olkuski	7	28	4	7	28	3
Oświęcimski	9	32	2	9	32	2
Proszowicki	6	11	-	6	7	
Suski	8	29	-	9	27	
Tarnowski	15	47	7	15	45	6
Tatrzański	5	12	2	5	12	3
Wadowicki	10	38	5	10	38	4
Wielicki	5	18	4	5	15	3
Miasto Kraków	4	62	17	4	61	14
Miasto Nowy Sącz	1	6	3	1	6	
Miasto Tarnów	1	13	11	1	13	9
Biblioteka Wojewódzka	1	-	2	1		2
Razem	194	593	106	186	590	87
W tym wieś	136	455	55	127	448	47

Źródło: GUS

Bazę do działalności w zakresie edukacji kulturalnej dzieci i młodzieży oraz organizowania czynnego uczestnictwa w kulturze stanowią **domy, ośrodki i kluby**

kultury oraz świetlice. W lipcu 2000 r. Główny Urząd Statystyczny w Krakowie opublikował informację sygnałną pt. „Kultura w województwie małopolskim w 1999 r.” w której podano min., że w województwie małopolskim działało 489 wymienionych instytucji i placówek z czego 328 na terenach wiejskich, tj. 67% ogółu. Domy i ośrodki kultury oraz kluby i świetlice prowadziły różnorodną działalność związaną z organizacją seansów filmowych, wystaw, występów zespołów artystycznych oraz imprez turystycznych i sportowych, których w 1999 r. było blisko 27 tys. i uczestniczyło w nich ponad 3,5 mln. osób. Większość z tych instytucji realizuje program edukacji kulturalnej dzieci i młodzieży poprzez organizację zajęć muzycznych (1,6 tys.), plastycznych, (1,1 tys.) i teatralnych (283). W placówkach kultury działają amatorskie zespoły artystyczne (1753), koła zainteresowań (1155) oraz organizowane są różnego rodzaju kursy (1334), między innymi: językowe, nauki gry na instrumentach, tańca towarzyskiego, komputerowe. Szczególnym wyróżnikiem województwa małopolskiego jest duża ilość zespołów folklorystycznych (245 zespołów, w tym kapele, zespoły pieśni i tańca oraz zespoły obrzędowe).

Tabela nr 50. **Księgozbiór w woluminach oraz liczba użytkowników bibliotekach publicznych województwa małopolskiego**

Powiat	Rok 1999			Rok 2000		
	Stan zbiorów	Liczba użytkowników bibliotek	Liczba użytkowników bibliotek w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Stan zbiorów	Liczba użytkowników bibliotek	Liczba użytkowników bibliotek w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Bocheński	421 990	28 060	28,75	414 875	27 801	28,33
Brzeski	397 044	17 511	19,59	400 660	17 635	19,65
Chrzanowski	563 453	38 275	29,16	564 377	39 021	29,72
Dąbrowski	201 369	9 438	16,07	196 452	9 603	16,30
Gorlicki	403 987	22 599	20,90	400 435	23 804	21,99
Krakowski	641 632	27 812	11,85	630 204	28 426	12,04
Limanowski	460 437	20 754	17,68	667 622	21 471	18,17
Miechowski	191 544	8 663	16,34	190 834	8 953	16,91
Myślenicki	239 927	15 288	13,64	240 975	15 707	13,91
Nowosądecki	714 560	33 908	17,82	715 243	34 001	17,71
Nowotarski	585 145	29 866	16,78	617 969	30 721	17,14
Olkuski	511 556	27 541	22,20	519 106	28 152	22,74
Oświęcimski	543 426	32 632	21,14	547 247	34 365	22,25
Proszowicki	142 515	6 355	14,20	133 765	5 698	12,72
Suski	352 393	14 708	18,19	352 558	14 732	18,15
Tarnowski	765 028	31 052	17,31	768 678	30 931	17,14
Tatrzański	233 445	9 663	14,67	237 726	9 862	14,92
Wadowicki	512 430	22 595	14,66	510 153	23 377	15,10
Wielicki	254 093	17 117	17,22	240 866	16 841	16,83
Miasto Kraków	1 316 709	118 219	15,88	1 320 890	123 087	16,68
Miasto Nowy Sącz	309 845	18 611	22,21	312 015	19 657	23,38
Miasto Tarnów	445 411	32 801	27,02	448 640	33 394	27,50
Biblioteka Wojewódzka	554 818	37 332	-	552 764	44 289	22,68
Razem	10 762 757	620 799	19,29	10 784 054	641 528	19,88
w tym wieś	5 363 185	209 049	13,12	5 329 573	207 937	12,99

Po okresie regresu w działalności **kin** w latach dziewięćdziesiątych, stały się one znowu jedną z najpopularniejszych form spędzania wolnego czasu. W województwie małopolskim w 1999 r. działało 57 kin, było to o 2 mniej niż w 1998 roku. Największa ich liczba znajdowała się w Krakowie – 18, co stanowiło 32% ich ogólnej liczby. W układzie powiatowym tylko na terenie powiatu nowosądeckiego, nowotarskiego i oświęcimskiego znajdowały się po 4 kina. Powiaty miechowski i wielicki nie posiadały kin. Liczba miejsc na widowniach kinowych wynosiła 15 tys. i uległa zmniejszeniu o 541 miejsc w stosunku do roku 1998. W 1999 r. zrealizowano 38 tys. seansów, tj. o 2 tys. seansów więcej niż w 1998 r. Filmy obejrzało 2 593 tys. widzów, tj. o 43% więcej w porównaniu z 1998 rokiem. Na wzrost oglądalności filmów w kinach miały wpływ dwie duże polskie produkcje filmowe, których premiery kinowe odbyły się w 1999 roku, jak „*Ogniem i mieczem*” i „*Pan Tadeusz*”. W roku 2000 frekwencja w kinach wyniosła 1 749,8 tys. widzów.

Tabela nr 51. Instytucje i placówki i kultury w latach 1999-2000

Powiat	Rok 1999					Rok 2000				
	Domy kultury, ośrodki kultury, kluby, świetlice	Muzea z oddziałami	W tym: oddziałów muzealnych	Kina	Teatry i instytucje muzyczne *	Domy kultury (ośrodki kultury, kluby)	Muzea z oddziałami	W tym: oddziałów muzealnych	Kina	Teatry i instytucje muzyczne
Bocheński	41	2	1	1			2	1	1	
Brzeski	28	2	2	1			2	2	1	
Chrzanowski	8	1	1	2			2	0	2	
Dąbrowski	7	3	1	1			3	1	1	
Gorlicki	22	3	1	2			3	1	2	
Krakowski	41	4	1	2			5	1	2	
Limanowski	21	3	1	2			3	1	2	
Miechowski	9	2	1	0			2	1	0	
Myślenicki	19	2	0	1			2	0	1	
Nowosądecki	49	3	1	4			3	1	4	
Nowotarski	29	6	1	4	1		6	1	4	1
Olkuski	12	3	0	3			3	0	3	
Oświęcimski	16	2	1	4			2	1	3	
Proszowicki	19	0	0	1			0	0	1	
Suski	14	1	1	1			1	1	1	
Tarnowski	22	4	1	2			4	1	2	
Tatrzański	8	5	2	1	1		5	2	2	1

Wadowicki	20	3	1	3			4	1	3	
Wielicki	19	1	0	0			1	0	0	
Miasto Kraków	72	35	17	18	16		41	19	19	16
Miasto Nowy Sącz	6	3	2	2			3	2	2	
Miasto Tarnów	7	3	1	2	2		3	1	2	2
Razem	489	91	36	57			100	38	58	
W tym:										
powiaty ziemskie	404	50	16	35	2		53	18	35	2
Powiaty grodzkie	85	41	20	22	20		47	22	23	20

* teatry i instytucje muzyczne posiadające własny zespół artystyczny

Źródło: GUS

Tabela nr 52. Dostępność wybranych form kultury w latach 1998-2000

Dostępność wybranych form kultury	1998	1999	2000
Teatry i instytucje muzyczne – przedstawienia i koncerty	4 043	4 121	4 217
Kina – seanse filmowe	36 069	38 069	brak danych
Muzea – wystawy	332	369	brak danych
Biblioteki publiczne – księgozbiór w woluminach (w tys.)	10 681,5	10 705,7	10 685, 3

Źródło: GUS

Tabela nr 53. Uczestnictwo (frekwencja) w wybranych formach kultury w latach 1998-2000

Frekwencja (uczestnictwo w kulturze) w tys.	1998	1999	2000
Teatry i instytucje muzyczne – widzowie i słuchacze	735,4	719,5	748,5
Kina – widzowie	1 815,0	2 592,9	1 749,8
Muzea zwiedzający	3 587,8	3 574,4	4 172,2
Biblioteki publiczne			
– wypożyczenia książek	12 594,0	12 507,1	12 653,8
– czytelnicy	613,2	627,9	648,4

Źródło: GUS

Uczestnictwo w kulturze: w przedstawieniach i koncertach, wystawach oraz w czytelnictwie wykazywało w latach 1999-2000 bardzo słabą tendencję wzrostową (przy spadku liczby widzów w kinach w roku 2000).

VII. SPORT

1. FINANSOWANIE SPORTU

W roku 1999 ze środków budżetu państwa oraz samorządów naszego województwa na kulturę fizyczną w województwie małopolskim przeznaczono kwotę około 112 640 tys. zł. Obrazują to tabele nr 54 i 55.

Tabela nr 54. Środki przekazane przez Urząd Kultury Fizycznej i Sportu na kulturę fizyczną w województwie małopolskim w latach 1999 i 2000

Wyszczególnienie	Rok 1999	Rok 2000
Inwestycje centralne	0	2 205 500
	1 559 900	399 000
Inwestycje wojewódzkie	9 350 000	16 000 000
AWF Kraków	21 460 000	21 992 000
	952 000	1 300 000
Szkoły Mistrzostwa Sportowego		
Nowy Targ	547 600	346 700
Kraków	208 000	180 000
Oświęcim	141 500	132 000
Zakopane	735 500	699 500
Kraków - piłka nożna	500 000	180 000
Kraków - tenis stołowy	300 000	342 000
Kadra wojewódzka juniorów i młodzików	1 350 000	2 380 000
COS Zakopane	3 222 000	3 598 000
Zadania realizowane przez LZS	111 180	395 662
Zadania realizowane przez SZS	202 795	217 346
Finał Ogólnopolskiej Olimpiady Młodzieży w sportach zimowych	1 100 000	0
Razem	41 740 475	50 367 708

Źródło: na podstawie danych z UKFiS

Tabela nr 55. Nakłady na kulturę fizyczną poniesione przez samorzady województwa małopolskiego w 1999 roku*

Wyszczególnienie	Rok 1999
Województwo małopolskie	1 656 458
Powiaty grodzkie	12 227 494
Powiaty	385 384
Gminy	56 625 486
Razem	70 894 822

* Brak danych dotyczących gmin i powiatów za rok 2000

Źródło: GUS

W ramach finansowania kultury fizycznej w kraju przez samorzady wojewódzkie, pod względem wysokości poniesionych wydatków na ten cel, województwo małopolskie plasuje się na 8 miejscu na 16 województw. Natomiast, w przeliczeniu nakładów na kulturę fizyczną na jednego mieszkańca w złotych, nasze województwo zajmuje 16 miejsce w Polsce.

Również, Miasto Kraków w skali kraju, zajmuje ostatnie miejsce wśród miast na prawach powiatów pod względem nakładów na kulturę fizyczną w przeliczeniu na jednego mieszkańca w złotych.

Tabela nr 56. Wydatki miast na prawach powiatów województwa małopolskiego w dziale 87 – Kultura fizyczna i sport w latach 1999-2000

Wyszczególnienie	Wydatki na kulturę fizyczną w zł		Udział wydatków na kulturę fizyczną i sport w wydatkach ogółem w %		Nakłady na kulturę fizyczną i sport na jednego mieszkańca w zł	
	1999	2000	1999	2000	1999	2000
Powiat Grodzki Kraków	7 007 346	10 313 900	0,53	0,68	9,46	13,93
Powiat Grodzki Nowy Sącz	3 858 439	6 605 300	2,47	3,75	46,07	78,87
Powiat Grodzki Tarnów	1 361 709	7 230 000	0,66	2,98	11,21	59,51

Źródło: Biuro Studiów i Ekspertyz Kancelarii Sejmu – Wydział Studiów Budżetowych, Warszawa

Skromnie przedstawia się sytuacja finansowania kultury fizycznej w powiatach naszego województwa. Tylko w dwu przypadkach, samorzady mogą wykazać się nakładami na kulturę fizyczną w przeliczeniu na jednego mieszkańca, przekraczającymi 0,50 zł.

Tabela nr 57. Wydatki powiatów województwa małopolskiego w dziale 87 – Kultura fizyczna i sport w latach 1999-2000

Powiat	Wydatki ogółem w zł		Wydatki na kulturę fizyczną w zł		Udział wydatków na kulturę fizyczną i sport w wydatkach ogółem w %		Nakłady na kulturę fizyczną i sport na jednego mieszkańca w zł	
	1999	2000	1999	2000	1999	2000	1999	2000
Bocheński	32 953 675	37 432 000	27 894	35 000	0,08	0,09	0,29	0,36
Brzeski	25 462 903	30 481 570	8 027	15 000	0,03	0,05	0,09	0,17
Chrzanowski	48 055 339	59 078 084	13 946	34 000	0,03	0,06	0,11	0,26
Dąbrowski	19 366 353	25 055 453	4 600	6 500	0,02	0,03	0,08	0,11
Gorlicki	47 920 815	53 861 071	20 498	3 000	0,04	0,01	0,19	0,03
Krakowski	59 994 447	71 416 000	34 772	40 000	0,06	0,06	0,15	0,17
Limanowski	41 010 395	44 018 477	62 542	50 000	0,15	0,11	0,53	0,43
Miechowski	26 083 472	28 427 239	6 826	6 000	0,03	0,02	0,13	0,11
Myślenicki	33 156 408	39 438 456	19 999	31 200	0,06	0,08	0,18	0,28
Nowosądecki	40 152 027	44 514 000	30 000	30 000	0,07	0,07	0,16	0,16
Nowotarski	57 838 893	59 071 447	9 981	20 000	0,02	0,03	0,06	0,11
Olkuski	44 291 839	53 039 488	76 422	75 000	0,17	0,14	0,61	0,60
Oświęcimski	56 546 575	69 824 304	9 999	75 000	0,02	0,11	0,06	0,49
Proszowicki	16 643 418	17 497 753	10 000	5 000	0,06	0,03	0,22	0,11

Suski	29 291 031	34 257 201	14 998	25 000	0,05	0,07	0,19	0,31
Tarnowski	33 802 205	38 344 902	8 000		0,02		0,04	
Tatrzański	25 485 073	30 476 505	7 632	40 000	0,03	0,13	0,12	0,61
Wadowicki	51 464 831	59 211 050	19 248	25 000	0,04	0,04	0,13	0,16
Wielicki	19 479 807	23 114 471	19 501	42 300	0,10	0,18	0,20	0,43

Źródło: Biuro Studiów i Ekspertyz Kancelarii Sejmu – Wydział Studiów Budżetowych, Warszawa

Tabela nr 58. Wydatki gmin w układzie powiatowym na kulturę fizyczną w województwie małopolskim w 1999 roku*

Nazwa	Wydatki na kulturę fizyczną i sport w 1999 r.		
	ogółem	w tym:	
		wydatki bieżące jednostek budżetowych	wydatki majątkowe
Powiat bocheński	3 178 582	419 458	2 535 715
Powiat brzeski	779 943	685 517	79 642
Powiat chrzanowski	9 772 473	421 301	9 004 441
Powiat dąbrowski	425 625	188 050	0
Powiat gorlicki	1 168 413	457 037	63 100
Powiat krakowski	4 363 872	807 981	2 725 478
Powiat limanowski	811 946	484 894	327 052
Powiat miechowski	171 094	170 444	0
Powiat myślenicki	6 106 419	713 212	5 059 411
Powiat nowosądecki	4 655 657	1 179 430	3 475 908
Powiat nowotarski	1 866 418	1 183 881	676 100
Powiat olkuski	3 363 162	866 615	298 940
Powiat oświęcimski	1 991 089	1 721 826	212 327
Powiat proszowicki	130 725	124 698	400
Powiat suski	1 003 746	646 746	355 000
Powiat tarnowski	992 994	758 159	174 235
Powiat tatrzański	1 155 116	1 098 244	0
Powiat wadowicki	1 671 972	1 329 573	350 531
Powiat wielicki	788 746	729 935	223 688
Kraków	7 007 346	5 036 451	1 870 349
Nowy Sącz	3 858 439	1 011 624	2 846 815
Tarnów	1 361 709	219 941	283 015
Razem Gminy Miejskie	20 177 554	9 382 332	8 478 467
Razem Gminy Miejsko-Wiejskie	28 741 619	5 077 811	20 359 512
Razem Gminy Wiejskie	7 706 313	5 794 874	1 724 168
Ogółem Gminy Województwa Małopolskiego	56 625 486	20 255 017	30 562 147

* brak danych za rok 2000.

Źródło: GUS.

2. ORGANIZACJA KULTURY FIZYCZNEJ

Na terenie województwa małopolskiego działa **1 747** stowarzyszeń kultury fizycznej z osobowością prawną, w tym: **1 611** klubów sportowych, **67** związków sportowych oraz **69** wojewódzkich i powiatowych stowarzyszeń kultury fizycznej¹.

W organizacjach tych, sport w formie zorganizowanej trenuje około **80 000** osób. Ponadto, na podstawie badań statystycznych przyjmuje się, iż ponad **200 000** mieszkańców naszego województwa regularnie uprawia rekreację ruchową. Stanowi to łącznie około **10%** mieszkańców województwa.

Tabela nr 59. Liczba ćwiczących w klubach sportowych województwa małopolskiego*

Rok	Ogółem	Z liczby ogółem	
		Kobiety	Juniorzy, juniorki
1998	56 437	14 161	45 589
1999	78 332	20 503	56 132

* brak danych GUS za rok 2000

Źródło: GUS.

Tabela nr 60. Trenerzy i instruktorzy sportu w województwie małopolskim*

Rok	Ogółem	Trenerzy				Instruktorzy
		Razem	Klasy M	Klasy I	Klasy II	
1998	1 858	600	28	93	479	1 258
1999	2 593	747	34	109	604	1 846

* brak danych GUS za rok 2000

Źródło: GUS.

Ilość szkoleniowców w stosunku do ćwiczących przedstawia się następująco:

- 1 trener na 105 zawodników,
- 1 instruktor na 42 zawodników,
- 1 szkoleniowiec (trener lub instruktor) na 30 zawodników

3. BAZA SPORTOWA

Kultura Fizyczna w województwie małopolskim, dysponuje 3720 różnego rodzaju obiektami sportowymi. Ich szczegółową charakterystykę przedstawia tabela nr 61.

Województwo małopolskie pod względem posiadanych zasobów obiektów sportowych w kraju plasuje się na **5 miejscu**.

Najlepsze współczynniki (w przeliczeniu ilości obiektów na liczbę mieszkańców) w skali kraju, nasze województwo osiąga w grupie: obiektów dla sportów zimowych, boisk do gier wielkich, boiskach do gier małych, hal sportowych, sal gimnastycznych, pływalni krytych.

¹ Według danych uzyskanych z powiatów, w 2001 roku, zarejestrowanych jest już 1940 stowarzyszeń kultury fizycznej

Najgorzej powyższe współczynniki przedstawiają się w grupie: stadionów sportowych, urządzeń do sportów łodziowych, torów jeździeckich, samochodowych i motocyklowych.

Dane Ministerstwa Edukacji Narodowej z 2000 roku podają, że aż 52,6% szkół podstawowych i gimnazjów w Polsce nie dysponuje własnymi salami gimnastycznymi.

Największe deficyt posiadały województwa: lubelskie (62,39%), podlaskie (62,13%) i warmińsko-mazurskie (60,36%).

Najlepsza sytuacja w zakresie ilości sal gimnastycznych w szkołach podstawowych i gimnazjach miało województwo śląskie (35,23% deficytu).

Małopolska w tej grupie znajdowała się w średniej krajowej deficytu sal gimnastycznych (53,84%), wraz z województwami: wielkopolskim (57,14%), świętokrzyskim (56,49%), podkarpackim (54,87%), łódzkim (54,31%), pomorskim (53,47%) i mazowieckim (53,13%).

Tabela nr 61. Charakterystyka obiektów sportowych w województwie małopolskim

Rodzaj obiektów sportowych		Liczba obiektów	Liczba mieszkańców/1 obiekt w województwie	Liczba mieszkańców/1 obiekt w kraju
1. Stadiony		118	27 300	28 425
2. Boiska do gier wielkich		478	6 741	10 252
3. Boiska do gier małych		2.009	1 604	4 966
– koszykówka	323		9 976	35 845
– p. ręczna	345		9 340	33 390
– siatkówka	431		7 477	24 133
– tenis ziemny	223		14 450	19 470
– uniwersalne	687		4 691	19 716
4. Hale sportowe		44	73 239	154 150
5. Sale gimnastyczne		868	3 712	14 322
6. Urządzenia do sportów łodziowych		32	100 703	79 755
– przystanie wodne	25		128 900	98 484
– baseny treningowe	6		537 083	565 217
– tory regatowe	1		3 222 496	1 625 000
7. Strzelnice		53	60 802	60 092
8. Tory		10	322 252	253 246
– łucznicze	3		1 074 173	1 392 857
– samoch. i motocykl.	2		1 611 260	847 826
– jeździeckie	3		1 074 173	780 000
– kolarskie	1		3 222 520	4 333 333
– kartingowe	-		-	3 000 000
– łyżwiarskie	1		3222 520	4 875 000
9. Pływalnie sportowe kryte		48	67 135	186 602
10. Pływalnie sportowe otwarte		43	74 942	90 277
11. Obiekty dla sportów zimowych		17	189 558	500 000
– lodowiska sztuczne	10		322 250	780 000

– skocznie narciarskie	7		460 357	1 392 857
Ogółem		3 720	860	2 082

Źródło: na podstawie opracowania danych GUS.

Tabela nr 62. **Ilość krytych pływalni i hal sportowych w powiatach województwa małopolskiego w 2000***

Powiat	Ilość krytych pływalni	Ilość wielofunkcyjnych hal sportowych
Bocheński	2	2
Brzeski	0	0
Chrzanowski	1	2
Dąbrowski	0	0
Gorlicki	2	1
Krakowski	0	2
Limanowski	0	1
Miechowski	0	0
Myślenicki	0	2
Nowosądecki	10	5
Nowotarski	5	2
Olkuski	5	2
Oświęcimski	2	1
Proszowicki	0	0
Suski	0	2
Tarnowski	0	2
Tatrzański	3	0
Wadowicki	0	3
Wielicki	1	0
Kraków	15	12
Nowy Sącz	1	0
Tarnów	1	5
Razem	48	44

* w roku 2001 oddano do użytku kryte pływalnie w Chrzanowie i Myślenicach oraz hale sportowe w Krzeszowicach, Zielonkach i Nowym Sączu.

Źródło: starostwa powiatowe.

W 2000 roku inwestorzy z terenu województwa małopolskiego prowadzili (na różnym etapie zaawansowania) ponad 200 inwestycji w zakresie bazy sportowej o wartości przekraczającej 320 mln zł.

Tabela nr 63. **Zakończone inwestycje sportowe w ramach „Programu Rozwoju Bazy Sportowej Województwa Małopolskiego” w latach 1999 i 2000**

Lp.	Obiekt sportowy	Miejscowość	Powiat	Rok ukończenia inwestycji
-----	-----------------	-------------	--------	---------------------------

1.	Kryta pływalnia	Nowy Sącz	nowosądecki	1999
2.	Sala gimnastyczna	Tarnów	tarnowski	1999
3.	Hala sportowa	Sucha Beskidzka	suski	1999
4.	Sala gimnastyczna	Łąka Górna	bocheński	1999
5.	Boiska sportowe	Nowy Sącz	nowosądecki	1999
6.	Hala sportowa	Rzyki	wadowicki	1999
7.	Sala gimnastyczna	Dąbrowa Tarnowska	dąbrowski	1999
8.	Sala gimnastyczna	Mogilno	nowosądecki	1999
9.	Sala gimnastyczna	Dominikowice	gorlicki	1999
10.	Sala gimnastyczna	Bystra-Sidzina	suski	1999
11.	Sala gimnastyczna	Łososina Dolna	nowosądecki	1999
12.	Boiska sportowe	Pcim	myślenicki	1999
13.	Kryta pływalnia	Kraków	krakowski	1999
14.	Sala gimnastyczna	Stróże	nowosądecki	1999
15.	Sala gimnastyczna	Złockie	nowosądecki	1999
16.	Kryta pływalnia	Bochnia	bocheński	1999
17.	Boisko sportowe	Gorlice	gorlicki	2000
18.	Hala sportowa	Niepołomice	wielicki	2000
19.	Kryta pływalnia	Kraków	krakowski	2000
20.	Stadion sportowy (remont)	Nowy Sącz	nowosadecki	2000
21.	Sala gimnastyczna	Zakliczyn	myślenicki	2000
22.	Sala gimnastyczna	Łostówka	limanowski	2000
23.	Sala gimnastyczna	Rabka	nowotarski	2000
24.	Sala gimnastyczna	Bobrek	oświęcimski	2000

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego.

Tabela nr 64. **Inwestycje sportowe objęte „Program Rozwoju Bazy Sportowej Województwa Małopolskiego” w latach 1999 i 2000**

Inwestor	Zadanie	Czas trwania inwestycji
bocheński		
UG Żegocina	Sala przy SP w Łące Górnej	1997-99
UG Bochnia	Kryta pływalnia w Bochni	1998-99
brzeski		
UG Borzęcin	Hala przy SP w Borzęcinie	2000-01
UG Dębno	Sala przy SP w Woli Dębińskiej	2000-01
chrzanowski		
UG Chrzanów	Kryta pływalnia w Chrzanowie	2000-01
dąbrowski		
UG Dąbrowa Tarnowska	Sala przy SP Nr 1 w Dąbrowie Tarnowskiej	1999
SP Dąbrowa Tarnowska	Hala przy LO w Dąbrowie Tarnowskiej	2000-01
gorlicki		
UG Gorlice	Sala przy SP w Dominikowicach	1997-99
UG Gorlice	Sala przy SP w Klęczanach	2000-02
UM Biecz	Mała hala przy SP w Libuszy	1999-01

UM Gorlice	Boisko przy SP Nr 4 w Gorlicach	1996;2000
krakowski		
AE Kraków	Kryta pływalnia	1998-00
WSP Kraków	Kryta pływalnia	1998-99
UG Zielonki	Hala w Zielonkach	2000-01
limanowski		
UG Mszana Dolna	Sala przy SP w Łostówce	2000
UG Słopnice	Sala przy SP i G w Słopnicach	2000-01
miechowski		
UG Charsznica	Mała hala przy SP i PG w Charsznicy	2000-01
myślenicki		
UM Myślenice	Kryta pływalnia	1997-01
UG Pcim	Boiska przy SP Nr 1 w Pcimiu	1999
UG Raciechowice	Mała hala przy SP w Raciechowicach	2000-01
UM Dobczyce	Mała hala przy SP w Brzączowicach	2000-01
UG Siepraw	Sala przy SP w Zakliczynie	2000
nowosądecki		
UM Nowy Sącz	Kryta pływalnia przy SP Nr 20 Nowy Sącz	1997-99
UM Nowy Sącz	Boiska przy SP Nr 20 Nowy Sącz	1998-99
UM Nowy Sącz	Stadion KKS „SANDECJA” Nowy Sącz	1999-00
UM Nowy Sącz	Hala w Nowym Sączu	1999-01
KS „DUNAJEC” Nowy Sącz	Sala wraz z zapleczem	2000-01
WS Biznesu Nowy Sącz	Kompleks boisk sportowych	2000-01
UM Stary Sącz	Hala przy SP Nr 2 w Starym Sączu	1999-01
UG Korzenna	Sala przy SP w Mogilnie	1999
UG Łososina Dolna	Sala przy SP w Łososinie Dolnej	1999
UG Grybów	Sala przy SP w Stróżach	1999
UM Muszyna	Sala przy SP w Złockiem	1997;1999
nowotarski		
MS Zawodowe Rabka	Szkolna sala gimnastyczna	2000
UG Czarny Dunajec	Sala przy SP w Czarnym Dunajcu	2000-01
UG Jabłonka	Mała hala przy SP w Jabłonce	1999-01
olkuski		
UM Sławków	Mała hala przy ZS w Sławkowie	2000-01
oświęcimski		
UG Osiek	Mała hala przy SP w Osieku	2000-01
UG Chelmek	Sala w Bobrku	2000
proszowicki		
KS „PROSZOWIANKA”	Klubowa hala sportowa	1997-99;01
suski		
UG Bystra – Sidzina	Sala przy SP w Bystrej	1997-99
UM Sucha Beskidzka	Hala przy SZS w Suchej Beskidzkiej	1997-99
UG Maków Podhalański	Sala przy SP w Grzechyni	2000-01
tarnowski		

SOS Wychowawczy Tarnów	Sala w Tarnowie	1999
UG Tuchów	Hala przy SP w Tuchowie	1999-01
UG Ryglice	Mała hala przy PG w Ryglicach	2000-01
UM Tarnowa	Kryta pływalnia w Tarnowie	2000-01
wadowicki		
UM Andrychów	Hala przy ZSP w Rzykach	1998-99
UM Wadowice	Kryta pływalnia w Wadowicach	2000-02
wielicki		
UM Niepołomice	Hala przy ZSS w Niepołomicach	1998-00

Źródło: opracowanie własne: Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego

VIII. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

1. ZAGROŻENIE PRZESTĘPCZOŚCIĄ

W województwie małopolskim, podobnie jak w całej Polsce, przestępczość rośnie. W latach 1998-2000 liczba przestępstw stwierdzonych wzrosła o 22%.

Na terenie województwa małopolskiego w 2000 r. dokonano 95672 przestępstw, co stanowiło 7,5% ogólnej ilości czynów popełnionych w kraju (odpowiednio: 78425; 7,3% w 1998 r. i 80546; 7,2% w 1999 r.). Pod tym względem Małopolska znalazła się na 6 miejscu wśród wszystkich województw w Polsce.

Wskaźnik poziomu zagrożenia uwzględniający ilość dokonanych przestępstw w stosunku do liczby ludności wyniósł w 2000 r. – 2968 na 100 tys. mieszkańców, co w stosunku do 1999 r. (2504) stanowi wzrost o 464, natomiast w okresie 1998-1999 r. wskaźnik ten wzrósł o 62. Mimo, że ww. wskaźnik wykazuje z roku na rok tendencję wzrostową, jest on nadal niższy od ogólnopolskiego (3277). W związku z tym można stwierdzić, że Małopolska jest stosunkowo bezpiecznym regionem.

Niepokojącym faktem jest natomiast wysoki wskaźnik dynamiki wzrostu przestępczości (122,0). Pod względem tempa wzrostu przestępczości Małopolska jest czwartym regionem w kraju.

Spośród wszystkich odnotowanych na terenie województwa przestępstw, większość stanowiły przestępstwa o charakterze kryminalnym. Ich udział w strukturze przestępczości waha się na poziomie 88%. Najczęściej popełniano kradzieże z włamaniem oraz kradzieże cudzej rzeczy. Ich liczba z roku na rok rośnie.

8,4 % ogólnej liczby przestępstw popełnionych w województwie w 2000 r. to przestępstwa gospodarcze (9,6% – 1998 r.; 7,2% – 1999 r.), polegające głównie na zagarnięciu mienia,

a także przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu, fałszerstwa, oszustwa. W 2000 r. popełniono ich o 37,3% więcej niż w 1999 r.

Tabela nr 65. **Przestępstwa stwierdzone w rozbiciu na kategorie przestępstw zaistniałych na terenie województwa małopolskiego (wskaźnik dynamiki: 1998 r.=100)**

Kategoria	Ilość przestępstw stwierdzonych			
	1998 r.	1999 r.	2000 r.	wskaźnik dynamiki
Przestępstwa ogółem	78 425	80 546	95 672	122,0
Razem kryminalne	65 699	71 885	83 934	127,8
Razem gospodarcze	7 538	5 842	8 022	106,4
Przestępstwa drogowe	038	1 442	1 481	48,7

Źródło: dane Wojewódzkiej Komendy Policji w Krakowie.

Zdecydowana większość przestępstw zaistniałych w Małopolsce w latach 1999-2000 przypada na miasto Kraków, bo aż około 48% ogółu odnotowanych na terenie całego województwa. Stosunkowo duża ilość przestępstw przypada również na teren powiatów: nowosądeckiego, tarnowskiego, chrzanowskiego i powiatu ziemskiego krakowskiego.

W województwie małopolskim w 2000 r. wykryto 42297 przestępstw (1999 r. – 32 538), osiągając wskaźnik wykrywalności 43,8%. Nastąpił, więc wzrost o 3,9% w stosunku do analogicznego okresu 1999 r. Natomiast w latach 1998-999 odnotowano spadek wykrywalności przestępstw o 7,5%.

Najwyższą wykrywalność w stosunku do całego województwa odnotowano w powiecie limanowskim (71,2%), gorlickim (70,1%), suskim (65,2%).

Tabela nr 66. **Wykrywalność w rozbiciu na kategorie przestępstw zaistniałych na terenie województwa małopolskiego**

Kategoria	Wykrywalność w %		
	1998 r.	1999 r.	2000 r.
Przestępstwa ogółem	47,4	39,9	43,8
Razem kryminalne	40,5	33,4	36,7
Razem gospodarcze	90,2	97,9	98,1
Przestępstwa drogowe	90,6	87,2	88,7

Źródło: dane Wojewódzkiej Komendy Policji w Krakowie.

W 2000 r. zgłoszono 66 053 zdarzenia przestępcze wymagające interwencji policji (1999 r. – 54537). W trakcie dokonywania przestępstwa zatrzymano 7 624 sprawców (1999 r. – 5097).

Zarzuty przedstawiono 22 759 podejrzanym (19 681 – 1999 r.), z tego wobec 19 517 skierowano wnioski o sporządzenie aktu oskarżenia (16 827 – 1999 r.), a wobec 1566 zastosowano tymczasowe aresztowanie (1 075 – 1999 r.).

Zatrzymano 2 962 nieletnich sprawców, którzy popełnili 4 110 czynów karalnych (1999 r. 2 613 nieletnich, 4 103 czyny). Nieletni stanowili 13% wszystkich podejrzanych i byli sprawcami 9,7% przestępstw.

2. BEZPIECZEŃSTWO W RUCHU DROGOWYM

Na drogach województwa małopolskiego miało miejsce w 2000 r. 5 426 wypadków oraz 26 132 kolizji. W porównaniu z 1999 r. nastąpił wzrost liczby kolizji o 5,5%, natomiast spadła liczba wypadków o 2%.

W 2000 r. zmniejszyła się również o 6,3% liczba osób zabitych w wyniku zdarzeń drogowych, liczba rannych osób wzrosła nieznacznie – o 0,2%.

Sprawcami wypadków byli przeważnie kierujący pojazdami. Z winy kierowców miało miejsce w 2000 r. 4 171 wypadków, co stanowi 76,9% wszystkich wypadków zaistniałych na drogach województwa (1999 r. 4 151 wypadków, 74,9%).

Z winy pieszych doszło natomiast w 2000 r. do 1076 wypadków (1999 r. – 1 221 wypadków).

Tabela nr 67. **Zdarzenia drogowe w województwie małopolskim**

Wyszczególnienie	Zdarzenia drogowe	
	1999 r.	2000 r.

Wypadki drogowe ogółem	5538	5426
Kolizje drogowe ogółem	24767	26132
Zabici w wypadkach	427	400
Ranni w wypadkach	7038	7050
Wypadki spowodowane z winy kierujących pojazdami	4151	4171
Wypadki spowodowane przez pieszych	1221	1076

Źródło: dane Wojewódzkiej Komendy Policji w Krakowie.

3. OCHRONA PRZECIWOŻAROWA I ZAGROŻENIE POŻAROWE

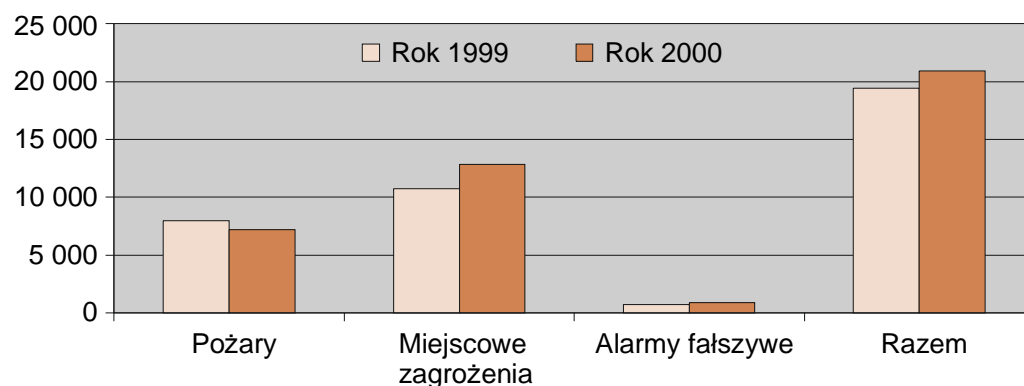
Na terenie województwa małopolskiego zadania ochrony przeciwpożarowej realizowane są przez struktury Państwowej Straży Pożarnej (Komendę Wojewódzką Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie, 19 komend powiatowych Państwowej Straży Pożarnej, Szkołę Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie i Ośrodek Szkolenia Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie) oraz przez struktury ochotniczych straży pożarnych (1 329 ochotniczych straży pożarnych, z tego 250 włączonych do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego).

W jednostkach organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej na terenie województwa małopolskiego zatrudnionych jest 1991 osób (1 927 strażaków oraz 64 cywili), z tego 111 w Komendzie Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji na 1 000 stałych mieszkańców województwa powinien być zatrudniony jeden strażak. Wysokość tego wskaźnika stanowi miernik stanu zabezpieczenia przeciwpożarowego obszaru chronionego. Obecnie w województwie małopolskim wskaźnik ten wynosi ok. 0,62 etatu na 1 000 stałych mieszkańców.

W 2000 r. jednostki ochrony przeciwpożarowej brały udział w 20 945 akcjach ratowniczych (19 433 – 1999 r.), w tym:

- gasiły 7 205 pożary (9,4% mniej niż w 1999 r.),
- likwidowały 12 854 miejscowych zagrożeń (19,6% więcej niż w 1999 r.),
- wyjeżdżały 886 razy do tzw. fałszywych alarmów (21,7% więcej niż w 1999 r.).

Wykres nr 18. Ilość akcji ratowniczych przeprowadzonych w latach 1999 i 2000

Źródło: Dane Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie

Tabela nr 68. Pożary w latach 1999 i 2000 w podziale ze względu na wielkość

Analizowane lata	1999	2000
Ilość pożarów:	7 957	7 205
- małe	4 155	6 472
- średnie	1 111	713
- duże	40	17
- bardzo duże	3	3

Źródło: Dane Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie

Pożary powstawały głównie w:

- budynkach mieszkalnych – 1471 pożarów 2000 r. (spadek o 2,1% w porównaniu z 1999 r.)
- budynkach użyteczności publicznej – 194 pożarów w 2000 r. (spadek o 1,5%),
- budynkach produkcyjnych – 146 pożarów w 1999 r. (wzrost o 4,2%)
- budynkach magazynowych – 74 pożarów w 2000 r. (spadek o 11,9%)
- lasach – 229 pożary w 2000 r. (wzrost o 28,9%)
- uprawach – 1108 pożarów w 2000 r. (spadek o 41%)

Straty pożarowe wyniosły w 2000 r. 40864 tys. zł., tj. o 20% mniej niż w 1999 r.

Zarówno w 1999 jak i 2000 r. w pożarach zginęły 32 osoby, natomiast liczba osób, które doznały różnego rodzaju obrażeń zmniejszyła się w porównaniu z 1999 r. o 10%.

Tabela nr 69. Ilość osób zabitych i rannych w pożarach w 1999 i 2000 r.

Rok		1999	2000	
Pożary	Strażacy	śmiertelni	0	0
		ranni	36	36
	Inne osoby	śmiertelni	32	31
		ranni	145	131
	Dzieci	śmiertelni	0	1
		ranni	18	12

Źródło: Dane Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie

Oprócz pożarów, jednostki straży pożarnej w 2000 r. brały udział przy 12854 miejscowych zagrożeniach, prowadząc ratownictwo podczas klęsk żywiołowych oraz ratownictwo techniczne, chemiczne i ekologiczne.

Tabela nr 70. Ilość osób zabitych i rannych podczas miejscowych zagrożeń w 1999 i 2000 r.

Rok		1999	2000	
Miejscowe zagrożenia	Strażacy	śmiertelni	0	0
		ranni	6	20
	Inne osoby	śmiertelni	198	230
		ranni	1677	1794
	Dzieci	śmiertelni	9	12

		ranni	156	183
--	--	-------	-----	-----

Źródło: Dane Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie

GOSPODARKA

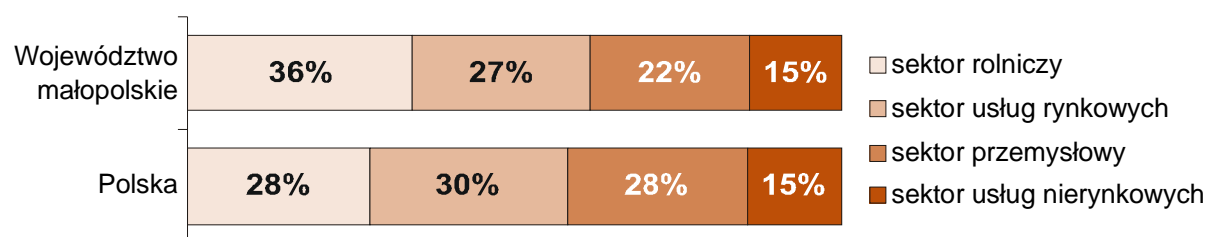
I. RYNEK PRACY

1. PRACUJĄCY, ZATRUDNIENI, WYNAGRODZENIE

Liczba osób pracujących (zatrudnionych i samozatrudnionych) w województwie małopolskim w końcu grudnia 2000 r. wynosiła 1334,2 tys. W grupie tej 49% stanowiły kobiety. Co drugi z pracujących był pracodawcą lub osobą działającą na własny rachunek (samozatrudnieni). Sektor prywatny obejmował 3/4 pracujących.

Ponad 36% pracujących to osoby czynne w rolnictwie, przy średniej krajowej 28%. Udział pracujących w pozostałych sektorach, a więc przemysłowym (górnictwo, działalność produkcyjna, zaopatrzenie w energię, gaz i wodę oraz budownictwo), usług rynkowych (handel i naprawy, hotele i restauracje, transport, obsługa nieruchomości i firm, pośrednictwo finansowe oraz pozostała działalność komunalna) i usług nierynkowych (edukacja, ochrona zdrowia i opieka socjalna oraz administracja publiczna i obrona narodowa) jest porównywalny ze wskaźnikami ogólnopolskimi i wynosi odpowiednio 22%, 27% i 15%.

Wykres nr 19. **Struktura pracujących**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i US w Krakowie

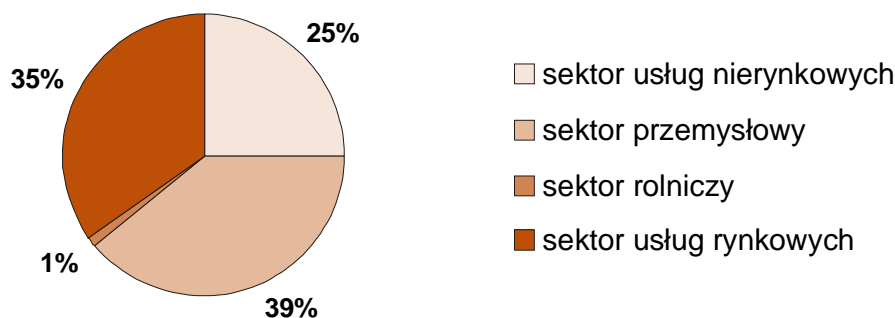
Obok rolnictwa wśród sekcji gospodarki narodowej najliczniej reprezentowana była działalność produkcyjna – 15% oraz handel i naprawy – 13%. Te trzy sektory obejmują 2/3 pracujących województwa.

O ile w ciągu 1999 r. liczba pracujących nie uległa zasadniczym zmianom, to w 2000 r. zmniejszyła się ona o prawie 5%, czyli o ponad 67 tys. Struktura pracujących wg sekcji działalności zmieniła się nieznacznie. Analizując natomiast zmiany liczby pracujących w poszczególnych sekcjach w minionych dwóch latach najwięcej osób odeszło z działalności produkcyjnej 36 tys., czyli 15% pracujących. Znacznie zmniejszyła się również liczba pracujących w budownictwie, handlu, transporcie i ochronie zdrowia – po ok. 9 tys. w każdej sekcji. Wzrost zanotowano natomiast w obsłudze nieruchomości i firm, administracji i ubezpieczeniach oraz działalności komunalnej. Nie zmienił się stan pracujących w rolnictwie i edukacji.

Liczba zatrudnionych na podstawie stosunku pracy w województwie wynosiła w końcu 2000 r. 707,7 tys. osób i spadła w ciągu dwóch ostatnich lat o 2%. Podobnie jak w przypadku osób pracujących kobiety stanowiły prawie połowę zatrudnionych. Inaczej jednak niż poprzednio wygląda rozkład liczby zatrudnionych na sektory. O ile w przypadku pracujących zdecydowanie przeważa sektor prywatny, o tyle w zatrudnionych zróżnicowanie jest niewielkie (publiczny – 45%, prywatny – 55%).

Różnice widoczne są w udziale poszczególnych sekcji. Podczas gdy wśród pracujących zdecydowanie dominowało rolnictwo (34%), w zatrudnieniu stanowi ono tylko 1%. Oznacza to, że małopolscy rolnicy prawie w całości to właściciele lub współwłaściciele gospodarstw, pracujący w tych gospodarstwach. Pozostałe dominujące sekcje to, podobnie jak poprzednio, działalność produkcyjna oraz handel i naprawy, ale w tym przypadku obejmują one odpowiednio 27% i 15%. Znaczące pozycje w zatrudnieniu województwa stanowi również edukacja oraz ochrona zdrowia i opieka społeczna – po ok. 10%.

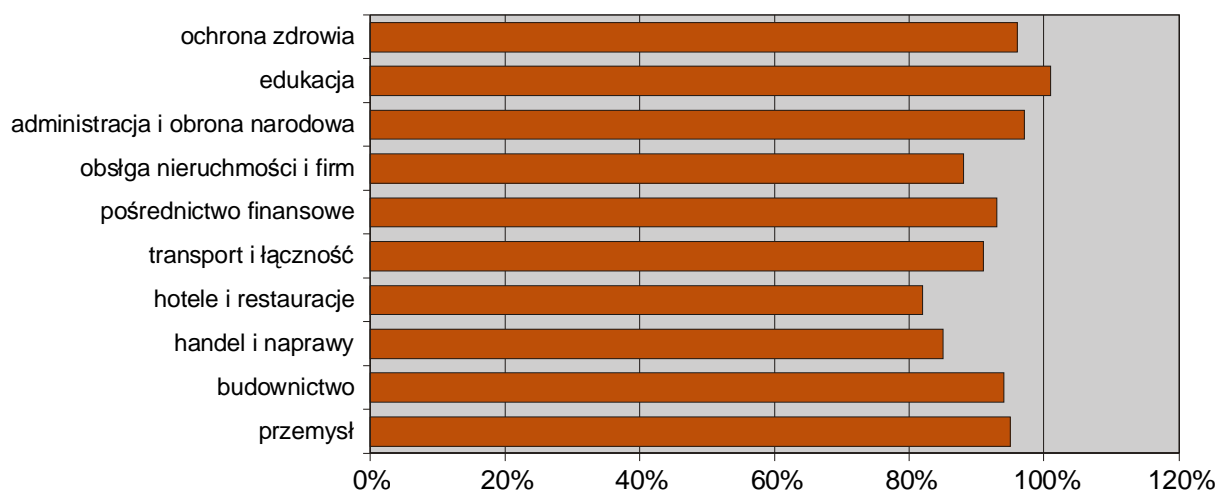
Wykres nr 20. **Struktura zatrudnionych w Małopolsce**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i US w Krakowie

Przeciętne wynagrodzenie w gospodarce narodowej w 2000 r. w województwie małopolskim wynosiło 1 744,42 zł i było niższe od ogólnopolskiego o 8%. Mimo to jednak Małopolska zajmowała 6 miejsce wśród województw o najwyższych zarobkach. Niższe wynagrodzenia niż średnia krajowa odnotowano również w poszczególnych sekcjach, wyjątek stanowi edukacja, gdzie zarobki były o 1% wyższe niż w kraju. Największe różnice w stosunku do danych ogólnopolskich dotyczą sekcji hotele i restauracje – 18% oraz handel i naprawy – 15%. Najwięcej w Małopolsce w 2000 r. zarabiano w sekcji pośrednictwo finansowe (180% średniej wojewódzkiej), najmniej natomiast w hotelach i restauracjach (66% średniej wojewódzkiej). Również w pośrednictwie finansowym odnotowano największy wzrost wynagrodzenia – o 1/4.

Wykres nr 21. **Odsetek przeciętnego wynagrodzenia w Małopolsce w stosunku do wskaźnika ogólnopolskiego**

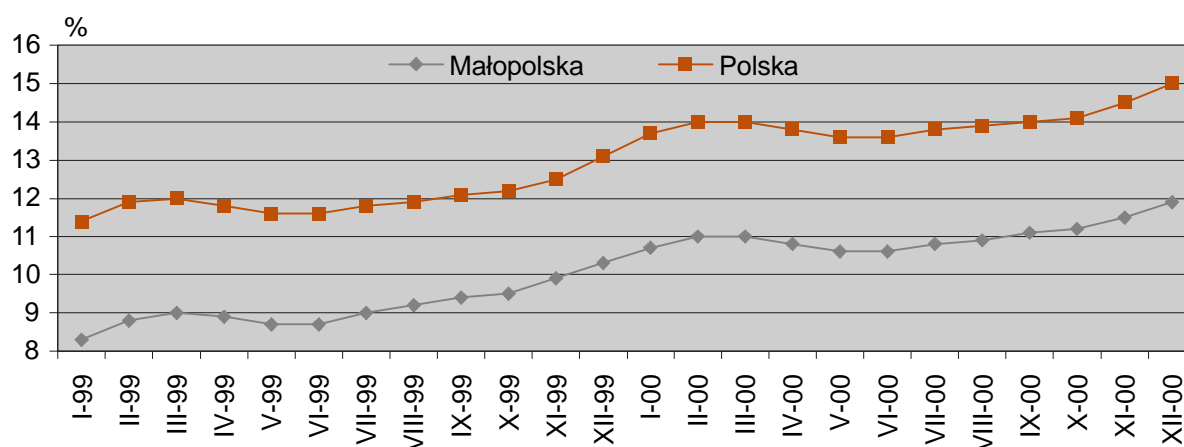
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i US w Krakowie

2. BEZROBOCIE

Poziom bezrobocia

Województwo małopolskie plasuje się wśród regionów o najniższej stopie bezrobocia (po województwie mazowieckim). Mimo znacznego wzrostu liczby zarejestrowanych w ciągu ostatnich 2 lat sytuacja ta nie uległa zmianie. W końcu grudnia 2000 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy województwa wynosiła 185 125 osób, nadal jednak stopa bezrobocia w Małopolsce była relatywnie niska – 11,9% – i nie przekraczała 80% średniej krajowej.

Wykres nr 22. Stopa bezrobocia w Polsce i Małopolsce w latach 1999-2000

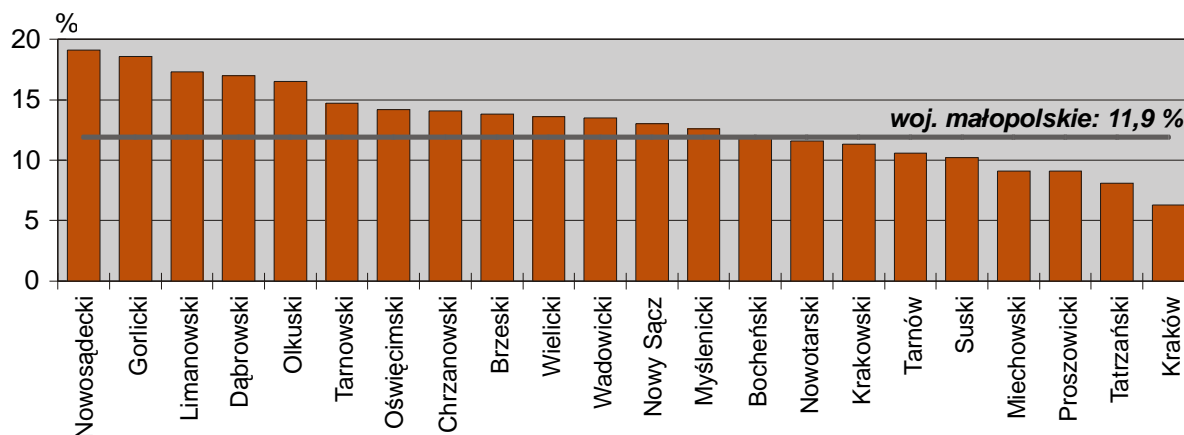

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Niska stopa bezrobocia w skali województwa nie odzwierciedla jednak sytuacji na poszczególnych lokalnych rynkach pracy województwa, gdyż w końcu 2000 r. w niektórych powiatach stopa bezrobocia znacznie przekraczała średnią wojewódzką, a nawet krajową

(15%) – (najwyższy wskaźnik w powiecie nowosądeckim – 19,1%), w innych była od niej znacznie niższa (najniższy wskaźnik w mieście Krakowie – 6,3%).

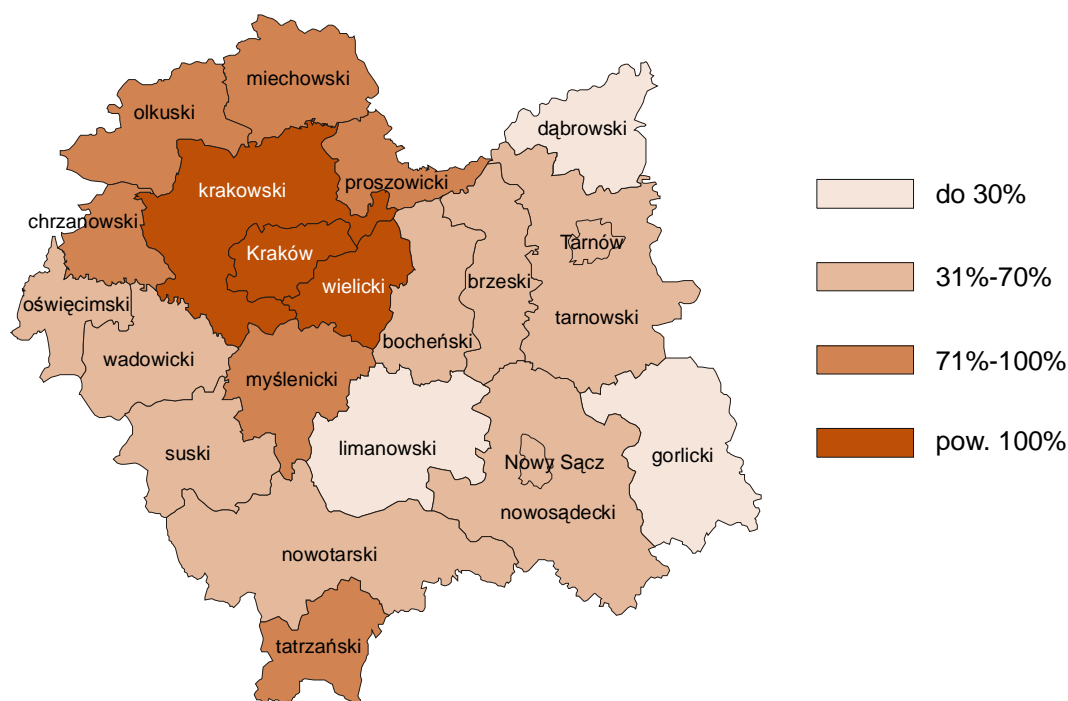
Wykres nr 23. **Stopa bezrobocia wg stanu na 31.12.2000 r.**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Napływ bezrobotnych do rejestrów urzędów pracy w roku 1999 i 2000 pozostawał na tym samym poziomie – ok.135 tys., w roku 2000 zwiększyła się natomiast (o 12%) ilość wyłączonych z ewidencji. Nadal jednak rejestracje nowych bezrobotnych tak w całym regionie, jak i w poszczególnych powiatach, przewyższały liczbę wyrejestrowań, co spowodowało wzrost bezrobocia w Małopolsce o ponad 60%.

Wykres nr 24. **Przyrost liczby bezrobotnych w powiatach województwa małopolskiego w latach 1999-2000**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

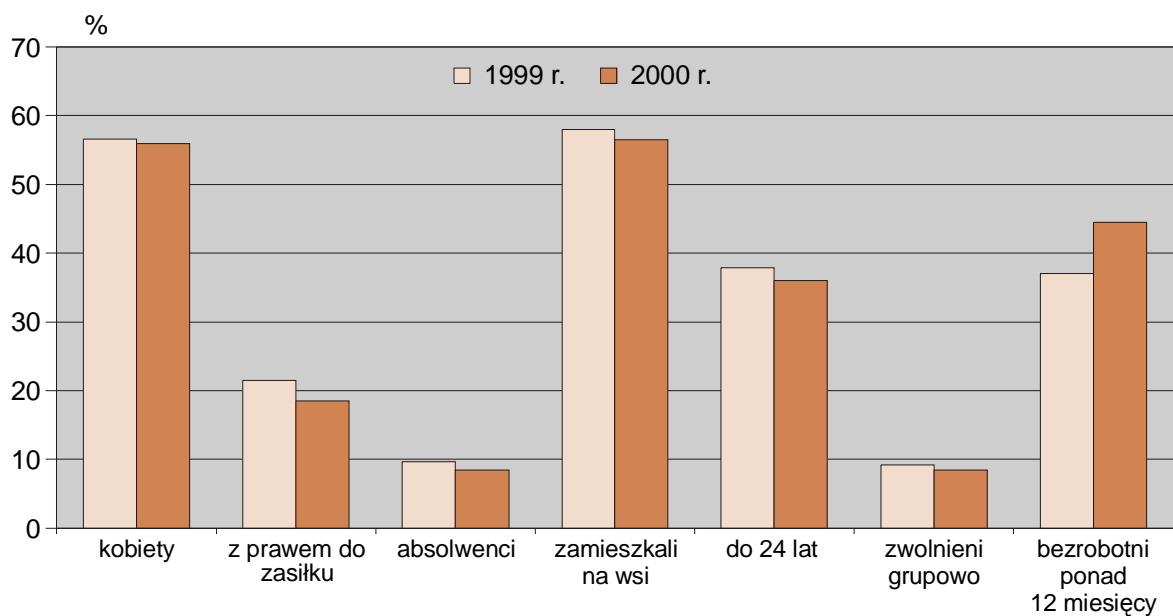
Główny powód wyrejestrowań stanowiły podjęcia pracy. Odnotować należy, że w ciągu roku 2000 nastąpił 15% przyrost liczby zatrudnionych bezrobotnych w stosunku do poprzedniego roku, co dawało Małopolsce, obok województwa wielkopolskiego, najwyższy wskaźnik w kraju.

Poza ogólną liczbą bezrobotnych w rejestrach urzędów pracy pozostają również osoby uprawnione do zasiłków i świadczeń przedemerytalnych. W końcu grudnia 2000 r. ich liczba w województwie przekroczyła 17 tys. Od początku 1999 r. ilość pobierających zasiłki przedemerytalne wzrosła 2,5-krotnie, a pobierających świadczenia przedemerytalne – 15-krotnie.

Struktura bezrobotnych

Struktura bezrobocia województwa małopolskiego była stabilna w okresie ostatnich dwóch lat i generalnie nie odbiegała od średnich wielkości ogólnopolskich w poszczególnych grupach bezrobotnych. Mimo ponad 60% zwiększenia ilości bezrobotnych w Małopolsce w minionych dwóch latach struktura bezrobotnych w końcu 2000 r. była niemal identyczna jak na początku 1999 r. Również niewielkie zmiany zanotowano w poszczególnych powiatach.

Wykres nr 25. Struktura bezrobotnych w Małopolsce w latach 1999-2000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Wśród bezrobotnych przeważały kobiety, stanowiąc prawie 56% wszystkich bezrobotnych. Można zauważyć pewną prawidłowość: największy odsetek bezrobotnych kobiet posiadają powiaty Zachodniej Małopolski, a im dalej na wschód następuje jego zmniejszenie. Związane jest to z różnicami w charakterze gospodarki tych terenów. Powiaty zachodnie są bardziej uprzemysłowione i mają mniejszy odsetek ludności wiejskiej. Restrukturyzacja gospodarki i zwolnienia z zakładów pracy w większym stopniu objęły właśnie te tereny, a znacznie częściej zwalnia się kobiety niż mężczyźni, o czym świadczy wyższy udział pań wśród rejestrowanych zwalnianych z przyczyn zakładów pracy. Mimo, iż wśród wszystkich napływających do rejestrów mniej jest kobiet niż mężczyzn w ogólnej liczbie bezrobotnych przeważają one znacznie. Sytuacja ta pogłębia się jeszcze w grupie osób pozostających bez pracy ponad rok. Paradoksem jest że, mimo iż bezrobotne kobiety są lepiej wykształcone, mają większe trudności ze znalezieniem pracy niż mężczyźni.

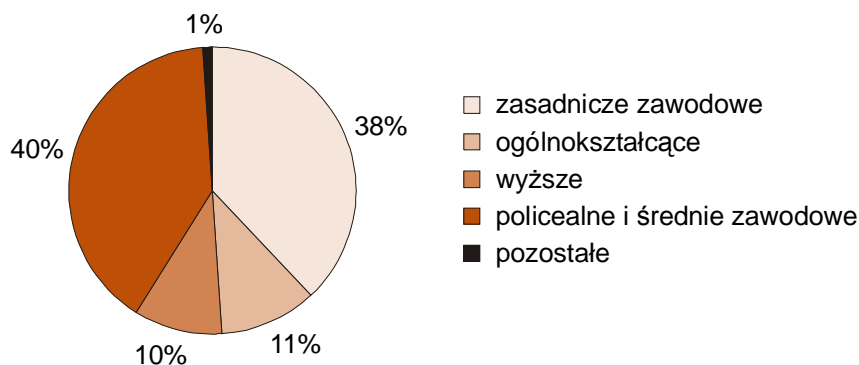
Spośród zarejestrowanych w urzędach pracy tylko co 5-ty posiadał prawo do zasiłku. W tym przypadku wśród powiatów istnieje dość duże zróżnicowanie. Najmniejszy odsetek w końcu grudnia 2000 r. zanotowano w mieście Tarnowie (11,2%) i powiecie tarnowskim (11,7%). W powiatach takich jak limanowski, nowosądecki czy w mieście Nowy Sącz udział zasiłkobiorców przekroczył 25%. W powiatach tych zawsze ten odsetek był wysoki, co oznacza, że większość rejestrujących się to osoby wcześniej pracujące co najmniej 1 rok.

Ponad połowa bezrobotnych województwa małopolskiego to mieszkańcy wsi, odpowiada to jednak udziałowi ludności wiejskiej wśród zamieszkujących nasze województwo. W roku 1999 i 2000 ta grupa bezrobotnych charakteryzowała się mniejszą dynamiką wzrostu niż ogół bezrobotnych – zwiększyła się o nieco ponad 40%, podczas gdy bezrobocie ogółem wzrosło o 62%.

Wśród osób bezrobotnych znajdujących się w rejestrach urzędów pracy Małopolski 8,5% stanowili absolwenci szkół ponadpodstawowych. To najwyższy udział absolwentów wśród bezrobotnych w kraju. Co roku do urzędów pracy Małopolski trafia ok. 30 tys. bezrobotnych absolwentów i liczba ta nie ulega większym zmianom. Stanowi to ok. 40%

wszystkich rocznie kończących naukę w województwie, w tym 17% absolwentów wyższych uczelni, 23% licealistów i 56% po szkołach zawodowych – średnich i zasadniczych.

Wykres nr 26. **Struktura bezrobotnych absolwentów w Małopolsce wg wykształcenia w roku 2000**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Statystyczna osoba bezrobotna zarejestrowana w urzędzie pracy województwa małopolskiego w końcu 2000 r. miała:

- mniej niż 34 lat (64% zarejestrowanych bezrobotnych),
- wykształcenie zasadnicze zawodowe (42% zarejestrowanych bezrobotnych),
- była bezrobotna mniej niż 12 miesięcy (56% zarejestrowanych bezrobotnych),
- nie miała prawa do zasiłku (82% zarejestrowanych bezrobotnych),
- zarejestrowała się po raz kolejny (62% zarejestrowanych bezrobotnych).

Wśród bezrobotnych najliczniej reprezentowani byli: sprzedawcy, ślusarze, krawcy, robotnicy budowlani, kierowcy, kucharze i kelnerzy, a także pracownicy obsługi biurowej. Ok. 1/4 zarejestrowanych stanowią osoby, które zatrudnione były poprzednio przy pracach prostych, nie wymagających szczególnych kwalifikacji.

II. MAŁE I ŚREDNIE PRZEDSIĘBIORSTWA

Rola małych i średnich przedsiębiorstw nabiera coraz większego znaczenia w obliczu osłabienia koniunktury gospodarczej i wzrastającego bezrobocia w Polsce. Jest to spowodowane tym, że sektor MSP:

- tworzy miejsca pracy,
- stanowi niezawodne źródło dochodów dla budżetu państwa i budżetów gmin,
- elastycznie reaguje na potrzeby rynku,
- szybciej zauważa zmiany w potrzebach klientów,
- niweluje niekontrolowany wzrost cen na rynku,
- szybko odnajduje się w okresie osłabienia koniunktury,
- ożywia gospodarczo regiony wiejskie, w których duże przedsiębiorstwa niechętnie inwestują,
- odnawia drobną i lokalną przedsiębiorczość.

Udział sektora małych i średnich przedsiębiorstw w tworzeniu PKB w Polsce w 1999 roku wyniósł 68% i zatrudniał 65,6% pracujących.

Przedsiębiorczość regionalna

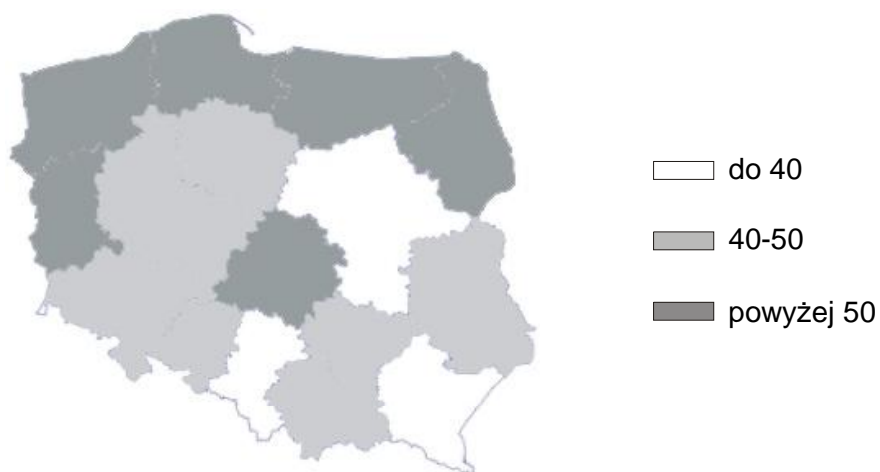
Mimo identycznych od wielu lat prawnych warunków prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce istnieją obszary o zwiększonym i osłabionym poziomie przedsiębiorczości. Na tym tle województwo małopolskie plasowało się w 1999 roku na 4 miejscu pod względem liczby aktywnych MSP i potwierdziło swoje znaczenie jako obszar o dużym potencjale gospodarczym i ugruntowanych tradycjach przedsiębiorczości.

Na 2 905 tys. w ogóle zarejestrowanych przedsiębiorstw w 1999 roku w Polsce, 235 tys., tj. 8,1% ogólnej liczby, zarejestrowano w województwie małopolskim. Dało to Małopolsce 5 miejsce po województwach: mazowieckim, śląskim, wielkopolskim i dolnośląskim. Na gminy miejskie przypadło 53% zarejestrowanych przedsiębiorstw, a na gminy miejsko-wiejskie i wiejskie odpowiednio: 25,6% i 21,4%.

Zatrudnienie w MSP

W 1998 r. polskie przedsiębiorstwa MSP zatrudniały 6,8 miliona pracowników, tj. ponad 62% ogółu pracujących. W województwie małopolskim zatrudnionych było 677,1 tysiąca, co dało czwarte miejsce po województwie mazowieckim, śląskim i wielkopolskim. Przedsiębiorstwa te wytworzyły i osiągnęły przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów warte ok. 110 274,9 mln złotych, co stanowiło 7,9% przychodów ogółem z całkowitej kwoty przychodów w skali kraju równej 1 397 458,4 mln złotych. Wyniki te dały Małopolsce czwarte miejsce po województwach mazowieckim, śląskim i wielkopolskim.

Wykres nr 27. **Pracujący w MSP 1999 roku**

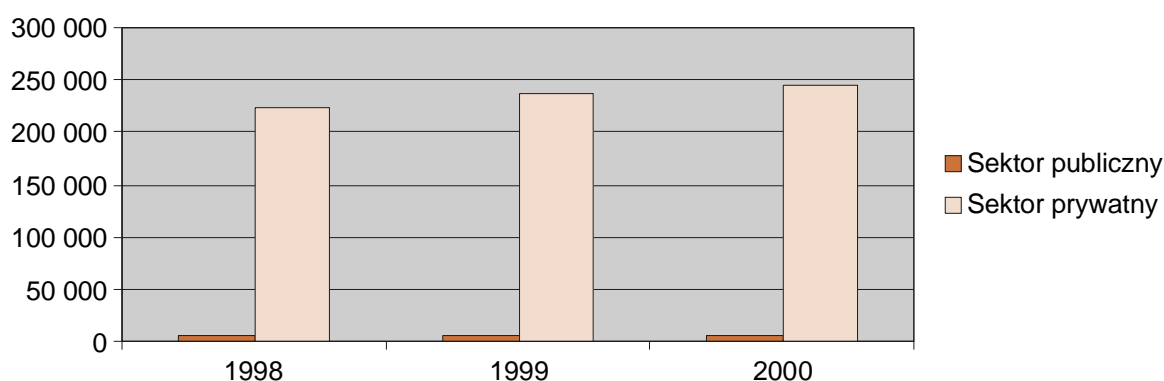

Źródło: Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 1999-2000, PARP, Warszawa 2001

Na koniec 2000 roku zarejestrowano w naszym województwie 251 680 podmiotów gospodarczych uwzględnionych w systemie REGON, natomiast dynamika ich przyrostu w okresie 1998-2000 wyniosła 110%. W latach 1998-1999 zarejestrowano ok. 44 000 nowych podmiotów, natomiast w 2000 roku tylko ok. 9 000, z czego ponad 90% stanowiły firmy sektora MSP. Widać więc wyraźny spadek poziomu przedsiębiorczości w roku ubiegłym.

W ogólnej strukturze MSP, w sektorze publicznym dominują spółki prawa handlowego oraz przedsiębiorstwa państwowe, natomiast w sektorze prywatnym zakłady osób fizycznych. W przypadku sektora prywatnego proporcje te będą się systematycznie zmieniać w związku z koniecznością przekształcania od stycznia 2000 roku działających spółek cywilnych w spółki prawa handlowego. Wymóg taki nałożono na spółki, które przekroczą granicę przychodów 400 000 euro rocznie.

Wykres nr 28. Podmioty sektora publicznego i prywatnego w Małopolsce

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych GUS w Krakowie

Tabela nr 71. Podmioty zarejestrowane w systemie REGON (bez jednostek wewnętrznych) w układzie powiatowym. Stan na 31.12.2000 r.

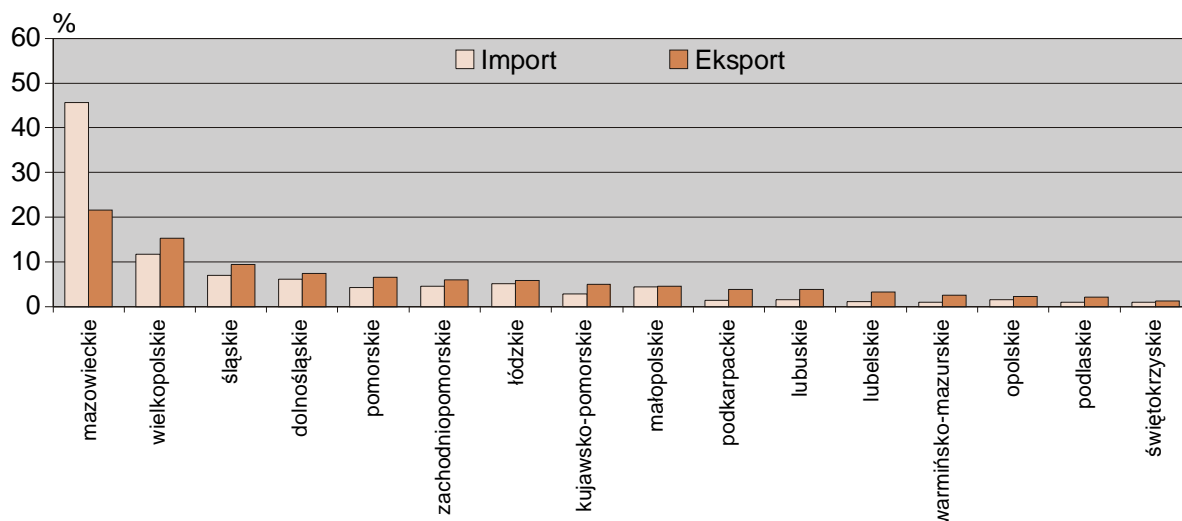
Wyszczególnienie	Ogółem	Przedziały zatrudnienia				
		do 5	6 - 20	21 - 100	101 - 250	251 i więcej
Woj. małopolskie	251 680	234 013	12 036	4 437	768	427
Kraków	88 852	82 178	4 652	1 510	297	215
Powiat krakowski	16 220	15 264	658	245	32	21
Powiat wadowicki	12 902	12 156	506	192	32	16
Powiat nowotarski	11 650	10 901	531	180	27	11
Powiat olkuski	10 549	9 861	459	193	26	10
Powiat oświęcimski	10 277	9 565	451	199	43	19
Tarnów	9 910	9 154	450	227	51	28
Powiat chrzanowski	9 124	8 457	429	193	26	19
Powiat nowosądecki	8 714	8 014	503	177	14	6
Nowy Sącz	7 515	6 783	493	179	39	21
Powiat myślenicki	7 402	6 942	325	107	21	7
Powiat tarnowski	7 353	6 851	349	138	10	5
Powiat tatrzański	7 312	6 878	313	100	16	5
Powiat wielicki	7 197	6 772	292	105	23	5
Powiat suski	6 100	5 735	251	89	18	7
Powiat bocheński	5 986	5 624	239	93	26	4
Powiat limanowski	5 797	5 371	279	130	9	8
Powiat brzeski	5 458	5 160	191	88	15	4
Powiat gorlicki	5 189	4 733	290	132	21	13
Powiat miechowski	3 160	2 974	111	64	10	1
Powiat proszowicki	2 611	2 435	122	49	4	1
Powiat dąbrowski	2 403	2 205	142	47	8	1

Źródło: opracowanie na podstawie danych statystycznych GUS w Krakowie

Nakłady inwestycyjne poniesione w województwie małopolskim przez podmioty gospodarcze w 1999 roku wyniosły 6 513,6 mln (o 708,8 mln więcej niż w roku poprzednim). Inwestycje samego sektora MSP kształtowały się odpowiednio na poziomie 2 623,7 mln w 2000 i 2 427,3 mln w 1999 roku. Warto podkreślić, że w całym kraju 1/3 wszystkich inwestycji ogółem pochodzi z własnego, wypracowanego przez drobnych przedsiębiorców kapitału. Powyższe wyniki pozwoliły w 1999 roku Małopolsce zająć 6 pozycję po województwach: mazowieckim, śląskim, wielkopolskim, dolnośląskim i pomorskim.

Głównymi międzynarodowymi rynkami zaopatrzenia dla polskich przedsiębiorstw są kraje Unii Europejskiej i kraje rozwinięte, które w przeważającej mierze są rynkami zbytu niż zaopatrzenia. Udział przedsiębiorstw MSP województwa małopolskiego w całkowitym eksporcie i imporcie w 1999 roku wynosił odpowiednio 4% i 4,4% dla firm małych i średnich wszystkich sektorów. Przedsiębiorstwa i inne jednostki z małopolskiego wyeksportowały towary i usługi o wartości 1096 mln USD, natomiast wartość ich importu wyniosła 2 020 mln USD.

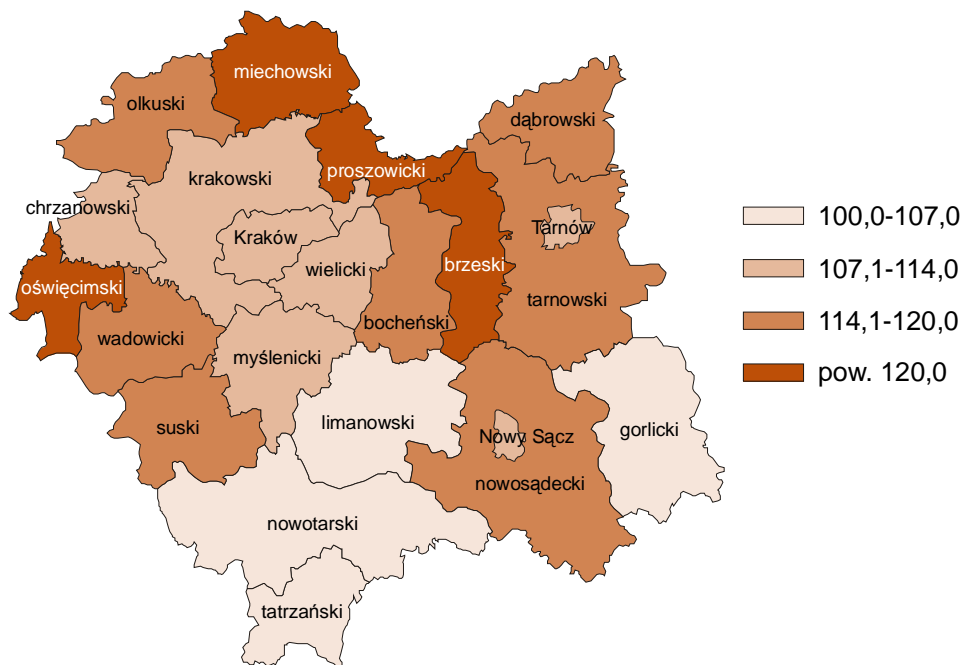
Wykres nr 29. Udział województw w całkowitym imporcie i eksporcie MSP

Źródło: Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 1999-2000, PARP, Warszawa 2001

Wśród 19 powiatów ziemskich i 3 grodzkich, najaktywniejszymi powiatami, w których zanotowano w latach 1998-2000 największy przyrost procentowy nowych przedsiębiorstw, są powiaty: brzeski, miechowski, proszowicki, oświęcimski.

Wykres nr 30. Aktywność gospodarcza wg powiatów – dynamika przyrostu firm w okresie 1998-2000 (1998=100)

Źródło: opracowanie na podstawie danych statystycznych GUS w Krakowie

Natomiast najniższy przyrost nowych przedsiębiorstw w analizowanym okresie odnotowano w powiatach: tatrzańskim, limanowskim, nowotarskim, gorlickim.

Należy jednak dodać, że mniej aktywne w okresie 1998-2000 powiaty grodzkie mają dużą liczbę aktywnych przedsiębiorstw, które rozpoczęły działalność przed 1998 rokiem.

W zestawieniu powiatów grodzkich; Kraków posiada niemal 5-krotnie więcej zarejestrowanych podmiotów gospodarczych niż Nowy Sącz i Tarnów razem. Wynika to m.in. z różnicy w liczbie mieszkańców, wskaźnika przedsiębiorczości, roli i znaczenia miasta w układzie wojewódzkim.

Z 2 200 przedsiębiorstw mających certyfikat jakości ISO w Polsce, aż 120 firm działa w Małopolsce, co daje regionowi trzecie miejsce w kraju.

Tabela nr 72. Podmioty zarejestrowane w systemie REGON

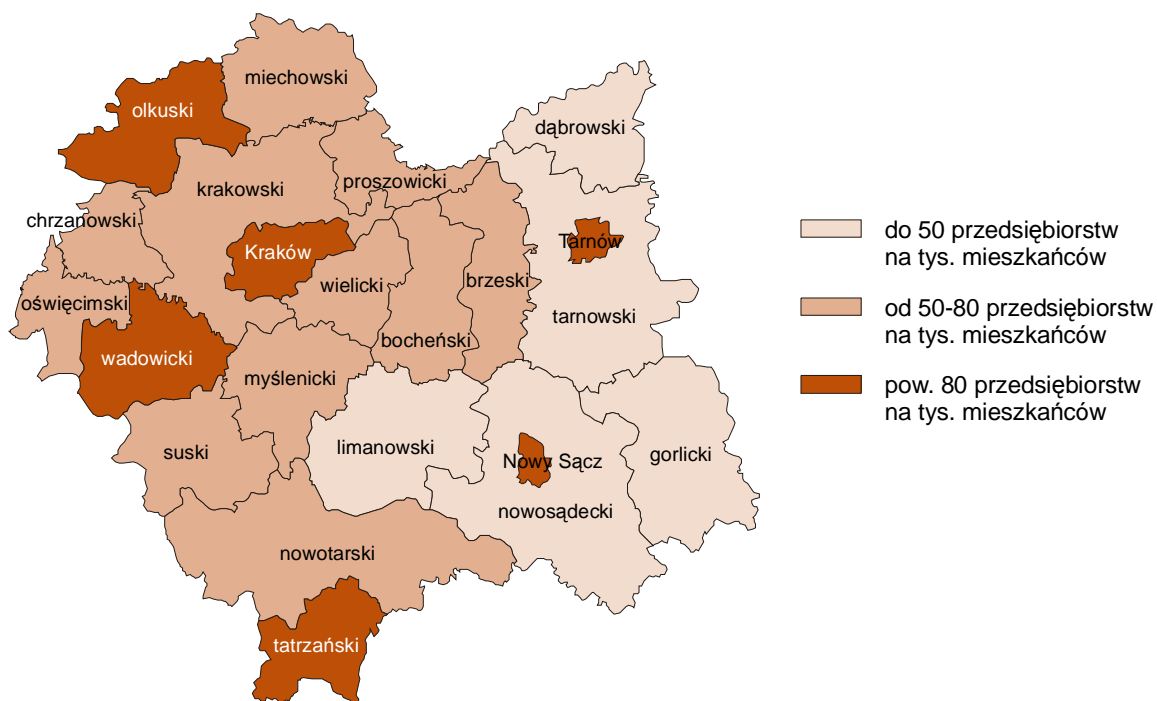
Wyszczególnienie	1998	1999	2000	Dynamika przyrostu firm w okresie 1998-2000 (1998=100)	Liczba mieszkańców	Wskaźnik przedsiębiorczości
Woj. małopolskie	228 085	242 624	251 681	110,4	3 233 799	78
Kraków	82 644	88 336	88 852	107,5	741 510	120
Nowy Sącz	6 994	7 358	7 515	107,5	84 382	89
Tarnów	8 974	9 443	9 910	110,4	121 828	81
Powiat bocheński	5 248	5 582	5 986	114,1	98 289	61
Powiat brzeski	4 105	4 459	5 458	133,0	89 833	61
Powiat chrzanowski	8 018	8 436	9 124	113,8	130 949	70
Powiat dąbrowski	2 040	2 178	2 403	117,8	58 878	41
Powiat gorlicki	4 928	5 095	5 189	105,3	108 248	48
Powiat krakowski	15 098	15 936	16 220	107,4	236 318	69
Powiat limanowski	5 653	5 774	5 797	102,6	118 593	49
Powiat miechowski	2 472	2 696	3 160	127,8	52 728	60
Powiat myślenicki	6 855	7 245	7 402	108,0	113 299	65
Powiat	7 624	8 329	8 714	114,3	193 104	45
Powiat nowotarski	11 161	11 543	11 650	104,4	179 667	65
Powiat olkuski	9 170	9 821	10 549	115,0	123 605	85
Powiat oświęcimski	8 509	9 229	10 277	120,8	154 507	67
Powiat proszowicki	2 044	2 220	2 611	127,7	44 727	58
Powiat suski	5 235	5 648	6 100	116,5	81 181	75
Powiat tarnowski	6 286	6 761	7 353	117,0	180 795	41
Powiat tatrzański	7 211	7 456	7 312	101,4	65 894	111
Powiat wadowicki	11 221	12 000	12 902	115,0	155 054	83
Powiat wielicki	6 595	7 079	7 197	109,1	100 410	72

Źródło: opracowanie na podstawie danych statystycznych GUS w Krakowie

Wskaźnik przedsiębiorczości (mierzony liczbą przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców) w województwie małopolskim wynosi średnio 78, co na tle kraju umiejscawia Małopolskę w

czołówce najaktywniejszych regionów. Najniższy wskaźnik zanotowano w 5 położonych we wschodniej części województwa małopolskiego powiatach, tj. dąbrowskim, gorlickim, limanowskim, nowosądeckim i tarnowskim. Do powiatów o najwyższym, przekraczającym 80 przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców należą powiat wadowicki, tatrzański oraz powiaty miasta: Kraków, Tarnów i Nowy Sącz.

Wykres nr 31. **Wskaźnik przedsiębiorczości w województwie małopolskim**

Źródło: opracowanie na podstawie danych statystycznych US w Krakowie

III. ROLNICTWO

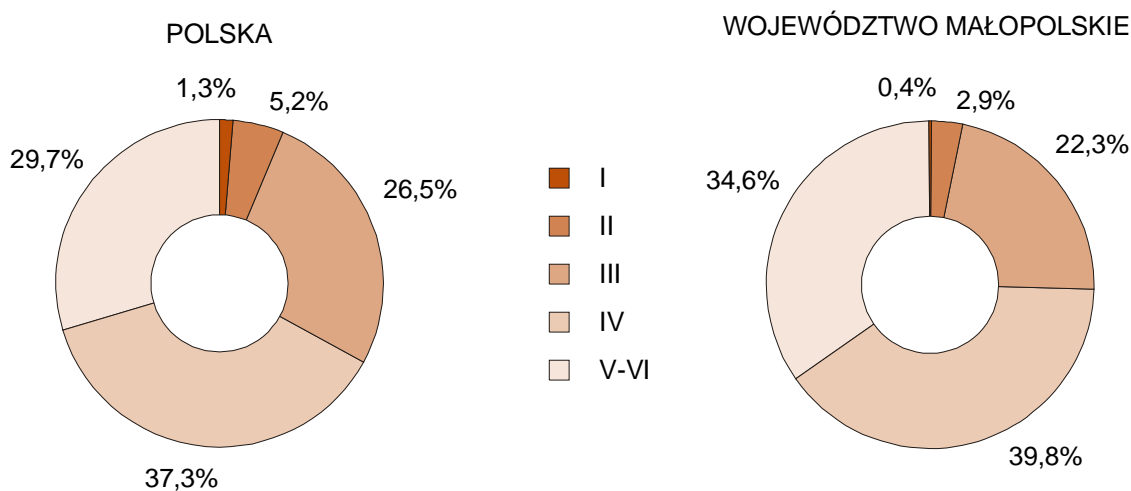
1. UWARUNKOWANIA ROZWOJU ROLNICTWA

1.1. Warunki przyrodnicze

Uwarunkowaniem determinującym zróżnicowanie podstaw przyrodniczych rozwoju rolnictwa w województwie małopolskim jest pionowa rozpiętość obszaru (największe zróżnicowanie w kraju – od płaskich terenów Kotliny Sandomierskiej po wysokie szczyty Tatr). Znaczna część województwa (22,5%) leży powyżej 500 m n.p.m. Występuje tu 7 pięter klimatycznych, najwyższe w skali Polski sumy opadów rocznych.

Warunki te wpływają na zróżnicowanie zasobności gleb województwa. W znacznej części obszaru (północna i centralna część województwa) występują kompleksy bardzo dobrych gleb, tj. czarnoziemy i gleby brunatne wytworzone z lessów oraz urodzajne mady. W południowej części przeważają gleby płytkie, silnie szkieletowe, narażone na procesy erozyjne, o niskiej wartości rolniczej. W pokrywie glebowej użytków rolnych, gleby poszczególnych klas bonitacyjnych zajmują: klasa I- 1,3%, klasa II – 5,2%, klasa III – 26,5%, klasa IV – 37,3%, klasa V – 20,7%, klasa VI – 9,0%. Oznacza to, że pod względem jakości gruntów województwo posiada gleby przeciętnej jakości. Występuje wyraźne zróżnicowanie terytorialne gleb bardzo dobrych i słabych.

Wykres nr 32. Klasy bonitacyjne gleb województwa małopolskiego

Źródło: oprac. własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie

Wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej w województwie wynosi ok. 68 pkt, w kraju 66,6 pkt. Podobnie jak wymienione elementy środowiska wykazuje znaczne zróżnicowanie przestrzenne kształtując się w granicach od 29,7 pkt dla Zakopanego do 102,8 pkt dla Proszowic.

1.2. Użytkowanie gruntów i ich struktura własnościowa

W województwie użytkuje się rolniczo 882 259 ha, co stanowi 58,3% jego obszaru. Lasy i grunty leśne obejmują powierzchnię 440 586 ha (29,1%). W ogólnej powierzchni użytków rolnych – grunty orne stanowią 68,4%, sady 2,6%, a użytki zielone 29,1%.

Tabela nr 73. **Struktura użytków rolnych w województwie małopolskim w 2000 r.**

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha			Powierzchnia w % w 2000 r.
	1998	1999	2000	
Grunty orne	638 591	643 168	603 137	68,4
Sady	22 651	22 789	22 658	2,6
Łąki	140 253	134 849	175 079	19,8
Pastwiska	80 974	81 563	81 385	9,2
Razem powierzchni UR	882 469	882 369	882 259	100

Źródło: oprac. własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie

Na przestrzeni ostatnich lat daje się zauważyć systematyczny spadek powierzchni użytków rolnych: w latach 1995-2000 o 2,2%, z nieznacznym osłabieniem spadku w latach 1998-2000 – 0,1%. Zmniejszenie powierzchni dotyczyło głównie obszaru gruntów ornych. Powierzchnia sadów pozostawała na podobnym poziomie, zwiększeniu ulegała natomiast powierzchnia łąk i pastwisk. W latach 1995-2000 nastąpił natomiast znaczny wzrost powierzchni odłogowanych. W roku 1995 powierzchnia odłogów i ugorów wynosiła 29,2 tys. ha, co stanowiło 4,3% ogólnej powierzchni gruntów ornych, w roku 2000 wynosi 78,4 tys. ha, tj. 13,0%. W kraju pod tym względem występowała stagnacja – udział odłogów i ugorów kształtował się na poziomie 10% powierzchni gruntów ornych.

Tabela nr 74. **Struktura użytkowania gruntów wg siedziby użytkownika w 2000 r.**

Wyszczególnienie	Powierzchnia ogółem	Użytki rolne						Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty
		Razem	grunty orne		sady	łąki	pastwiska		
			razem	w tym pod zasiewami					
OGÓLEM	100	100	100	100	100	100	100	100	
Sektor publiczny w tym własność państwowa i gospodarstwa AWRSP	1,5	1,9	1,9	1,2	0,5	1,6	2,9	0,2	2,5
Grunty pozostałe sektora publicznego nie stanowiące gospodarstw	25,2	3,4	2,6	x	1,9	3	10,6	56,2	54
Sektor prywatny w tym spółdzielnie rolnicze i gospodarstwa indywidualne	71,1	93,6	94,5	98,8	96,1	94,1	85,2	41,3	36,3
Grunty pozostałe sektora prywatnego nie stanowiące gospodarstw	2,3	1,1	1,1	x	1,5	1,3	1,3	2,4	7,3

Źródło: oprac. własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie

W ogólnej powierzchni użytków rolnych, gospodarstwa indywidualne rolników zajmują 815 542 ha, co stanowi 92,4%. Pozostałe użytki rolne należą do spółdzielni rolniczych, Skarbu Państwa, kościołów, stowarzyszeń oraz są to grunty nie stanowiące gospodarstw.

Z ogólnej powierzchni gruntów ornych użytkowanych przez gospodarstwa rolne pod zasiewami znajduje się 525 261 ha, z czego na sektor publiczny przypada jedynie 6 090 ha (1,2%), a na sektor prywatny 519 171 ha (98,8%). Powierzchnię zasiewów należąca do gospodarstw indywidualnych określa się na 512 173 ha, co stanowi 97,5% całkowitej powierzchni zasiewów w województwie.

1.3. Struktura agrarna

W województwie małopolskim jest 222,5 tys. indywidualnych gospodarstw rolnych. Obejmują one 92,5% ogólnej powierzchni UR. Średnia powierzchnia jednego gospodarstwa wynosi 3,20 ha użytków rolnych (w Polsce – 7,0 ha). Występuje wyraźne zróżnicowanie przestrzenne wielkości gospodarstw rolnych - największe są w powiatach: miechowskim (5,4 ha), proszowickim (4,5 ha), dąbrowskim (4,2 ha), najmniejsze w powiatach: chrzanowskim (1,9 ha), wadowickim (2,5 ha), wielickim (2,5 ha). Zdecydowaną większość (85,1%) stanowią gospodarstwa o powierzchni mniejszej niż 5 ha. Gospodarstw o pożądanej wielkości dla województwa, tj. w przedziale od 15,0 – 19,99 ha jest 515, co stanowi jedynie 0,23%. Struktura agrarna województwa wskazuje na znaczne rozdrobnienie małopolskiego rolnictwa. Drugą cechą charakterystyczną gospodarstw indywidualnych jest rozproszenie gruntów tworzące niekorzystne szachownice pól, zwłaszcza w części południowej województwa.

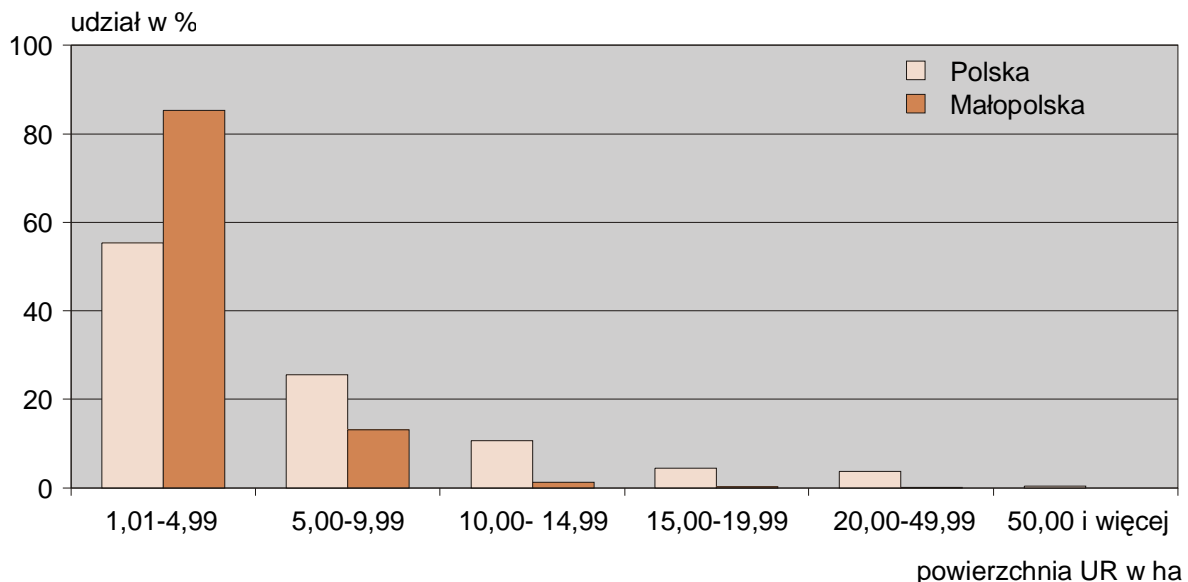
Tabela nr 75. **Zróżnicowanie struktury obszarowej indywidualnych gospodarstw rolnych wg powiatów**

Powiaty	Średnia pow. indywidualnych gosp. rolnych w ha	% indyw. gosp. rolnych o pow. 1-5 ha
m. Kraków	2,3	94,3
m. Nowy Sącz	2,2	94,1
m. Tarnów	2,1	94,9
Bocheński	3,0	89,1
Brzeski	3,0	87,5
Chrzanowski	1,9	97,5
Dąbrowski	4,2	71,0
Gorlicki	3,2	86,0
Krakowski	2,9	88,4
Limanowski	3,2	85,8
Miechowski	5,4	55,3
Myślenicki	2,6	94,0
Nowosądecki	3,2	85,1
Nowotarski	3,7	77,5
Olkuski	3,0	86,0
Oświęcimski	2,6	92,7
Proszowicki	4,5	64,7
Suski	2,6	94,4
Tarnowski	2,7	85,7
Tatrzański	3,2	91,2

Wadowicki	2,5	93,0
Wielicki	2,5	92,6
Małopolska	3,2	85,1

Źródło: oprac. własne na podstawie danych Spisu Rolnego 1996 r.

Wykres nr 33. **Struktura agrarna gospodarstw indywidualnych**

Źródło: oprac. własne na podstawie danych Spisu Rolnego 1996 r.

1.4. Pracujący w rolnictwie

Na powierzchni 100 ha UR w województwie gospodaruje przeciętnie 30 rodzin, a jeżeli doliczyć użytkowników działek – to nawet 44 rodzin. Łączna liczba osób, przypadająca na 100 ha, jest więc bardzo wysoka, tym większa im mniejsze gospodarstwo. Wśród ludności mieszkającej w gospodarstwach rolnych, stwierdza się wysoką aktywność zawodową – średni współczynnik aktywności zawodowej wynosi 81. Powyższe wskazuje na bardzo wysokie zatrudnienie w rolnictwie regionu.

Wieś małopolska wykazuje dwuzawodowy charakter – zaledwie 16% gospodarstw chłopskich utrzymuje się z pracy w swoim gospodarstwie, 43% z pracy poza swoim gospodarstwem i aż 41% z niezarobkowych źródeł.

Tabela nr 76. **Pracujący w rolnictwie i aktywność zawodowa**

Powiaty	Pracujący w rolnictwie w tys. osób	Pracujący w rolnictwie na 100 ha UR (osób)	Współczynnik aktywności zawodowej
Miasto Kraków	5,0	43	79
Miasto Nowy Sącz	2,4	127	73
Miasto Tarnów	1,8	88	76
Bocheński	24,2	68	82

Brzeski	25,1	64	84
Chrzanowski	12,5	91	63
Dąbrowski	20,4	53	87
Gorlicki	29,3	70	86
Krakowski	53,4	68	79
Limanowski	36,4	76	84
Miechowski	20,2	40	83
Myślenicki	27,2	82	83
Nowosądecki	52,9	79	84
Nowotarski	40,8	56	84
Olkuski	17,4	56	70
Oświęcimski	16,0	92	81
Proszowicki	18,2	54	84
Suski	20,4	71	81
Tarnowski	56,2	68	85
Tatrzański	12,7	77	83
Wadowicki	27,1	73	81
Wielicki	18,2	80	76
Małopolska	537,8	67	81

Źródło: oprac. własne na podstawie danych Spisu Rolnego 1996 r.

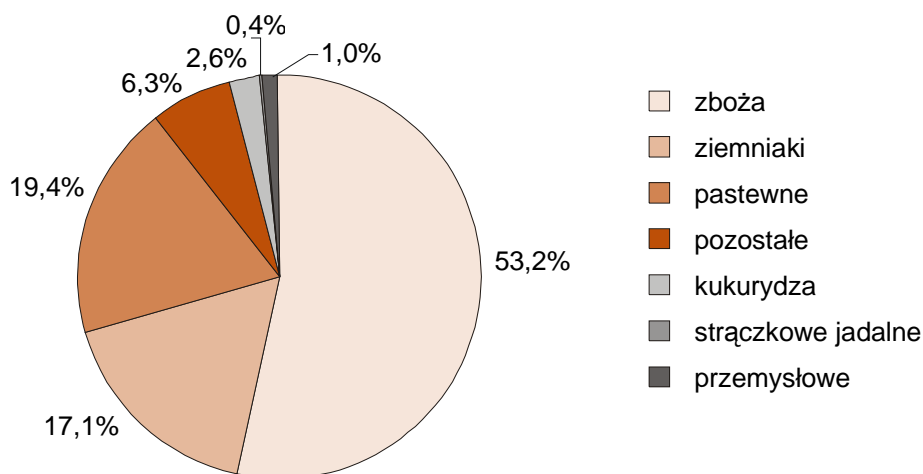
2. PRODUKCJA ROLNA

W strukturze wartości skupu płodów rolnych w województwie dominuje produkcja zwierzęca, przekraczająca średnią krajową o 14%. Rolnictwo województwa plasuje się na końcowych lokatach w dziedzinie krajowej towarowej produkcji roślinnej, zaś pod względem produkcji zwierzęcej zajmuje lokaty środkowe.

2.1. Produkcja roślinna

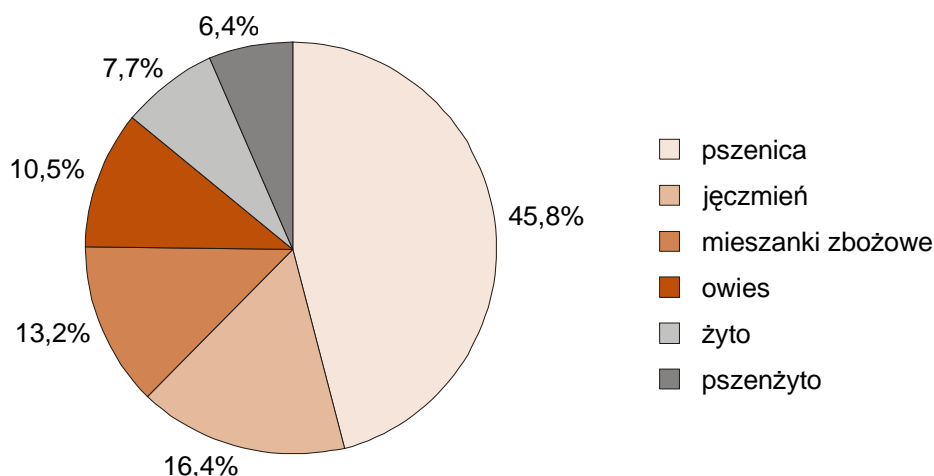
W strukturze zasiewów dominują zboża (bez kukurydzy na ziarno) zajmujące 53,3% powierzchni (w Polsce 69,8%). Uprawy ziemniaków zajmują – 17,1% (w Polsce 10,1%), uprawy przemysłowe – 1,0% (w Polsce 6,4%), a rośliny pastewne – 19,4% (w Polsce 7,2%). Struktura upraw odbiega więc od średniej dla kraju w kierunku przewagi w strukturze powierzchni roślin pastewnych oraz ziemniaków, co związane jest z dominacją produkcji zwierzęcej w województwie małopolskim. Nieznaczny jest udział roślin przemysłowych.

Wykres nr 34. **Udział powierzchni poszczególnych grup upraw w ogólnej powierzchni zasiewów w 2000 r.**

Źródło: oprac. własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie

Wykres nr 35. **Udział powierzchni poszczególnych grup upraw w ogólnej powierzchni upraw zbóż w 2000 r.**

Źródło: oprac. własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie

Bardzo istotną produkcją rolniczą województwa jest ogrodnictwo (sadownictwo i warzywnictwo). Sady obejmują 2,6% powierzchni użytków rolnych, ich udział jest wyższy niż średnio w kraju. W strukturze nasadzeń drzew owocowych największy udział mają jabłonie (63,%) oraz śliwy (15,8%), wiśnie zajmują 8,9%, grusze 6,0% i czereśnie 3,6%. Łączne zbiory owoców w 2000 r. oszacowano na 177 326 ton, z czego owoców z drzew zebrano 139 633 ton, tj. więcej niż w roku poprzednim o 25,1%. O wysokości zbiorów owoców z drzew decydują jabłka, których zbiór stanowi 80,4% produkcji owoców z drzew. W produkcji owoców jagodowych największą pozycję stanowią porzeczki – 41,8% ogólnych zbiorów owoców jagodowych oraz truskawki – 29,3%. Zbiory owoców jagodowych oszacowana na 37 693 tony, tj. o 9,7% wyższe od zbiorów w 1999 r.

Tabela nr 77. **Produkcja owoców w 2000 r.**

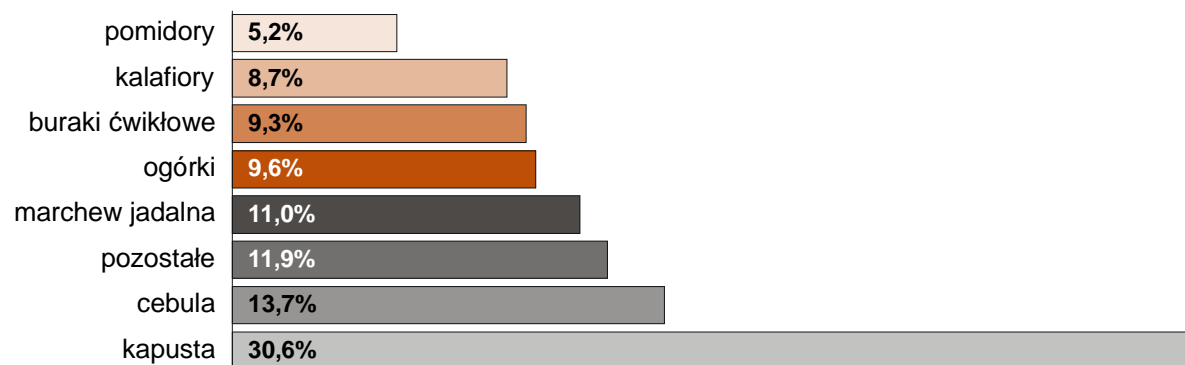
Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha	Plony z 1 ha w dt	Zbiory w dt
Owoce z drzew ogółem	25 164	x	1 396 328
Jabłonie	14 429	78	1 122 245
Grusze	2 102	30	63 235
Śliwy	4 322	25	109 962
Wiśnie	2 058	30	62 092
Czereśnie	1 345	20	27 447
Pozostałe	908	12	11 347
Owoce jagodowe ogółem	x	x	376 930
Truskawki	2 693	41	110 524
Maliny	894	34	30 202
Porzeczki	3 836	41	157 690
Agrest	1 115	52	58 072
Pozostałe jagodowe	282	72	20 442

Źródło: oprac. własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie

Warzywa gruntowe i przyspieszone zajmują prawie 4% powierzchni gruntów województwa. Najwięcej uprawia się kapusty (30,6%), cebuli (13,7%), a najmniej pomidorów (5,2%).

W 2000 r. zanotowano wzrost produkcji warzyw gruntowych wynikający z większej powierzchni upraw (20380 ha, tj. o 6,8% więcej niż w 1999 r.) oraz dobrych plonów.

Wykres nr 36. **Struktura powierzchni warzyw gruntowych w 2000 r.**

Źródło: oprac. własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie

2.2. Produkcja zwierzęca

Podstawowymi kierunkami w produkcji zwierzęcej jest chów bydła i trzody chlewnej. Znaczącym kierunkiem produkcji zwierzęcej jest drobiarstwo i rybactwo. Chów owiec, kóz, zwierząt futerkowych, pszczoł i innych występuje marginalnie.

Pogłowie bydła w 2000 r. wynosiło 353,4 tys. sztuk, w tym krów 221,9 tys. sztuk, co stanowi 6,2% pogłowia bydła w Polsce oraz 8,5% pogłowia krów. Obsada bydła ogółem na

100 ha użytków rolnych w 2000 r. wyniosła 40 sztuk, w tym krów – 25,1. Pogłowie bydła było niższe od stanu notowanego w analogicznym okresie 1999 r. o 7,2%, a pogłowie krów mniejsze o 7,2%. Pogłowie, od którego pozyskiwano mleko konsumpcyjne stanowiło 81,5% ogólnej populacji krów.

Tabela nr 78. **Pogłowie i obsada zwierząt gospodarskich**

	1995	1996	1997	1998	1999	2000
W tysiącach sztuk						
Bydło	499,1	460,1	461,5	405,8	380,8	353,4
Trzoda chlewna	631,2	538,4	575,2	547,5	497,4	505,4
Owce	95,0	64,2	58,5	58,1	60,9	49,1
Kozy	bd.	34,5	Bd.	37,8	38,4	37,4
Konie	64,8	58,2	58,5	58,0	56,5	56,9
Drób	4 604	4 593	4 434	4 294	4 501	4 197

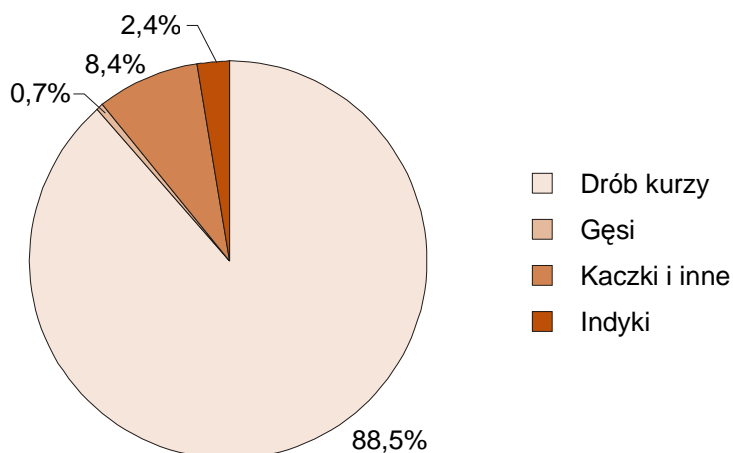
Źródło: oprac. własne na podstawie danych publikacji GUS „Województwa w latach 1995-1999” i materiałów Urzędu Statystycznego w Krakowie

Pogłowie trzody chlewnej w 2000 r. ukształtowało się na poziomie 505,4 tys. sztuk, tj. o 1,6% wyższym niż w analogicznym okresie 1999 r. Trzoda chlewna w województwie małopolskim stanowi 3% stanu notowanego w kraju. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych wyniosła 57,2 sztuk, w tym loch 6,2 sztuk. Lochy stanowią 10,9% ogółu trzody chlewnej.

Pogłowie owiec w 2000 r. wynosiło 49,1 tys. sztuk i było niższe o 19,5% od wielkości notowanych w 1999 r. Odnotowuje się systematyczny spadek liczebności stada owiec. Obsada owiec na 100 ha użytków rolnych wyniosła 5,6 sztuk. Pogłowie owiec województwa małopolskiego stanowi 14,9% pogłowia krajowego.

Stan pogłowia koni w 2000 r. wyniósł 56,9 sztuk i był większy o 0,7% stanu w 1999 r. Obsada koni na 100 ha użytków rolnych wyniosła 6,4 sztuk. Pogłowie koni w województwie małopolskim stanowi 10,3% pogłowia koni w Polsce.

Wykres nr 37. **Pogłowie drobiu wg gatunków**

Źródło: oprac. własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie

Pogłowie kóz w 2000 r. wynosiło 37,4 tys. sztuk, co stanowi 21,1% pogłowia ogólnokrajowego. Na 100 ha użytków rolnych przypada 4,2 sztuki.

Pogłowie drobiu ogółem wynosiło w 2000 r. 4 197,0 tys. sztuk i było o 2,6% niższe niż w 1999 r. Obsada drobiu ogółem na 100 ha użytków rolnych wyniosła 475 sztuk (drobiu kurzego 421 sztuk).

3. MAŁOPOLSKI RYNEK ROLNY

W województwie małopolskim w minimalnym stopniu funkcjonują tradycyjne lokalne wiejskie rynki zbytu (GS-y, spółdzielnie ogrodniczo – pszczelarskie, mleczarskie). Bezpośredni skup płodów rolnych prowadzony jest przez średnie i większe zakłady przetwórstwa rolno-spożywczego (np. zakłady tytoniowe, zbożowe, mięsne, drobiarskie, Herbapol) oraz małe prywatne przetwórnice takie jak: młyny, ubojnie, przetwórnice warzyw, mieszalnie pasz. Skup warzyw i ziemniaków prowadzony jest przez wiele różnorodnych drobnych spółek zajmujących się dostawą małych partii materiału do handlu i na eksport. Znaczącym miejscem ponadregionalnego obrotu hurtowego jest plac hurtowy Rybitwy w Krakowie, plac Imbramowski oraz supermarkety, a w minimalnym stopniu dzielnicowe i gminne place hurtowe i targowiska.

W województwie małopolskim zarejestrowane są dwa podmioty gospodarcze zwane giełdami rolniczymi (Małopolska Giełda Rolno-Ogrodnicza MAGRO S.A. w Krakowie i Małopolski Rynek Hurtowy S.A. w Tarnowie). MAGRO S.A. jest na etapie organizacji, a MRH S.A. w Tarnowie jest w trakcie rozbudowy i będzie koncentrować handel hurtowy w regionie.

Tabela nr 79. Targowiska w województwie małopolskim

Powiaty	Targowiska stałe
Miasto Kraków	35
Miasto Nowy Sącz	36
Miasto Tarnów	17
Bocheński	7
Brzeski	2
Chrzanowski	8
Dąbrowski	3
Gorlicki	7
Krakowski	8
Limanowski	5
Miechowski	4
Myślenicki	5
Nowosądecki	10
Nowotarski	9
Olkuski	8
Oświęcimski	8
Proszowicki	3
Suski	9

Tarnowski	14
Tatrzański	1
Wadowicki	6
Wielicki	5
Województwo	210

Źródło: opracowanie własne

4. STREFY EKONOMICZNO – PRODUKCYJNE

W województwie małopolskim istnieje znaczne terytorialne zróżnicowanie (warunków przyrodniczych, glebowych, przeludnienia agrarnego, wskaźnika urbanizacji, poziomu zagęszczenia małych i średnich firm, wskaźnika infrastruktury technicznej i innych), dlatego też obszar Małopolski podzielono na trzy strefy ułożone równoleżnikowo:

- Północna, nieco rzadziej zaludniona, o mniej rozdrobnionej strukturze agrarnej i relatywnie większym znaczeniu dochodów rolniczych, jest to strefa intensywnego rozwoju rolnictwa i rodzinnych gospodarstw rolnych. Użytki rolne to najlepsze gleby w województwie i Polsce (czarnoziemy, gleby brunatne lessowe, mady). Warunki glebowo-klimatyczne pozwalają na prowadzenie produkcji rolniczej w pełnym spektrum jej możliwości, uprawia się m.in.: pszenicę, jęczmień, ziemniaki, warzywa, owoce, kukurydzę, buraki cukrowe, tytoń, rzepak, prowadzi hodowlę trzody chlewnej, drobiu, bydła mlecznego, bydła opasowego.
- Środkowa, gęsto zaludniona, silnie zurbanizowana, o znacznej przewadze ludności dwuzawodowej i dużym rozdrobnieniu ziemi użytkowanej rolniczo, jest to strefa intensywnego rozwoju rolnictwa przy silnym oddziaływaniu przemysłu. W obszarze strefy znajdują się dobre pod względem jakości zasoby produkcji rolniczej województwa. Warunki klimatyczno – glebowe pozwalają na prowadzenie wielokierunkowej produkcji rolniczej: pszenica, jęczmień, warzywa, w tym nowalijki, owoce, rzepak, szkółkarstwo roślin ozdobnych i owocowych, hodowla trzody chlewnej, drobiu, bydła mlecznego i opasowego.
- Południowa (podgórska i góraska) o znacznych walorach krajobrazowych, lecz trudnych warunkach do produkcji rolniczej, cechująca się również rozdrobnieniem gospodarstw i dużym znaczeniem dochodów uzyskiwanych poza rolnictwem. Jest to strefa umiarkowanego rozwoju rolnictwa ekologicznego, jak również ogrodnictwa i ochrony krajobrazu wsi. W obszarze tej strefy znajdują się najgorsze pod względem jakości zasoby produkcji rolniczej województwa. Wśród użytków rolnych strefy znajdują się najsłabsze gleby w województwie i w Polsce. Warunki glebowo-klimatyczne ograniczają produkcję rolniczą do produkcji bydła mlecznego i opasowego, owiec, a szczególnie sprzyjają produkcji owoców, zwłaszcza jabłek, śliwek i owoców jagodowych. Na obszarach górskich produkcja rolna ogranicza się do produkcji paszy dla przeżuwaczy. Możliwe są tam wyłącznie ekstensywne kierunki produkcji bydła, zwłaszcza mlecznego i owiec ras górskich.

Tabela nr 80. Pracujący w rolnictwie w układzie stref

Wyszczególnienie	Pracujący w rolnictwie w tys. osób	Pracujący w rolnictwie na 100 ha UR (osób)
Strefa północna	118,6	55

Strefa środkowa	132,9	63
Strefa południowa	273,5	70

Źródło: oprac. własne na podstawie danych Spisu Rolnego 1996 r.

Tabela nr 81. Struktura przedsiębiorstw przemysłu spożywczego w woj. małopolskim

Branże przemysłu spożywczego	Strefa północna	Strefa środkowa	Strefa południowa	Razem
Mięsna	36,8	28,5	39,8	34,5
Jajczarsko- drobiarska	6,7	9,6	11,8	9,8
Mleczarska	2,6	1,6	5,0	3,2
Owocowo- warzywna	5,9	3,9	5,5	4,9
Piekarska	17,2	29,1	20,8	23,5
Cukiernicza	6,6	5,0	3,2	4,6
Młynarska i makaronowa	21,7	15,6	11,8	15,4
Chłodnicza	0,6	1,3	-	0,7
Koncentratów spożywczych	-	1,0	-	0,4
Napojów mineralnych i bezalkoholowych	1,9	2,0	1,8	1,9
Spirytusowa i drożdżowa	-	0,3	-	0,1
Piwowarska	-	0,7	-	0,3
Tytoniowa	-	0,7		0,3
Winiarska	-	0,7	0,3	0,4
Ogółem %	20,7	41,2	38,1	100,0

Źródło: opracowanie własne

IV. PRZEMYSŁ

1. PRZEMYSŁ MAŁOPOLSKI NA TLE KRAJU

Produkcja sprzedana przemysłu w województwie małopolskim w roku 2000 osiągnęła wartość 31 953,5 mln zł, co stanowi 6,9% potencjału przemysłowego kraju. Udział województwa w produkcji przemysłowej Polski w latach 1998-2000 stopniowo się obniża. W roku 1998 wynosił 7,3%, zaś w roku 1999 spadł do 7,0%.

Na spadek ten w głównej mierze miała wpływ niska dynamika sprzedaży w przetwórstwie przemysłowym wynosząca w latach 1998-2000 jedynie 116,3, przy średniej krajowej 123,6. Należy podkreślić, że w ramach przetwórstwa przemysłowego województwa mającego decydujący wpływ na kondycję całego sektora realizowane jest ok.92% sprzedaży przemysłu ogółem.

Tabela nr 82. **Produkcja sprzedana przemysłu w województwie małopolskim wg poszczególnych rodzajów działalności (sekcje EKD) w latach 1998-2000**

Wyszczególnienie (wartości w mln zł, bieżące ceny bazowe)	Lata			Dynamika 2000/98 (%)
	1998	1999	2000	
Ogółem przemysł	27 236,9	28 587,7	31 935,5	117,3
Górnictwo i kopalnictwo	384,7	415,3	438,6	114,0
Przetwórstwo przemysłowe	25 229,9	26 251,8	29 345,1	116,3
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	1 622,3	1 920,7	2 151,8	132,6

Źródło: „Biuletyn statystyczny województwa małopolskiego” sierpień 1999 r., luty 2000 r., kwiecień 2001 r.

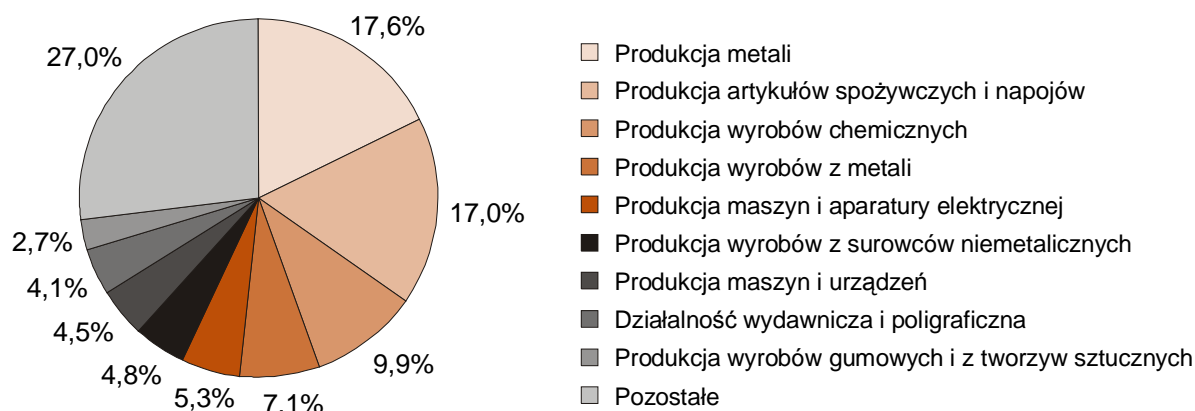
Tabela nr 83. **Udział produkcji sprzedanej przemysłu województwa małopolskiego na tle kraju wg poszczególnych rodzajów działalności w latach 1998-2000**

Wyszczególnienie	Udział w produkcji krajowej (%)		
	1998	1999	2000
Ogółem przemysł	7,3	7,0	6,9
Górnictwo i kopalnictwo	1,6	1,7	1,7
Przetwórstwo przemysłowe	8,1	7,6	7,6
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	4,5	4,7	4,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji Urzędu Statystycznego w Krakowie „Biuletyn statystyczny województwa małopolskiego” sierpień 1999 r., luty 2000 r., kwiecień 2001 r.

W przetwórstwie przemysłowym pod względem wielkości sprzedaży dominują: produkcja metali (17,6%), produkcja artykułów spożywczych i napojów (17,0%), produkcja wyrobów chemicznych (9,9%), produkcja wyrobów z metali (7,1) oraz produkcja maszyn i aparatury elektrycznej.

Wykres nr 38. **Struktura sprzedaży w najważniejszych branżach przetwórstwa przemysłowego województwa małopolskiego w roku 2000**

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji Urzędu Statystycznego w Krakowie „Biuletyn statystyczny województwa małopolskiego” styczeń 2000, luty 2001, kwiecień 2001.

Tabela nr 84. **Struktura sprzedaży w przetwórstwie przemysłowym województwa w latach 1998-2000**

Wyszczególnienie (wartości w mln zł, bieżące ceny bazowe)	Lata			Dynamika 2000/98
	1998	1999	2000	
Produkcja metali	4 539,6	4 118,5	5 178,9	114,1
Produkcja artykułów spożywczych i napojów	4 444,4	4 703,1	4 980,3	112,1
Produkcja wyrobów chemicznych	2 435,9	2 410,2	2 903,3	119,2
Produkcja wyrobów z metali	1 786,5	1 960,4	2 077,4	116,3
Produkcja maszyn i aparatury elektrycznej	1 196,0	1 347,6	1 549,7	129,6
Produkcja wyrobów z surowców niemetalicznych	1 039,3	1 173,9	1 419,1	136,5
Produkcja maszyn i urządzeń	1 385,1	1 244,8	1 321,0	95,4
Działalność wydawnicza i poligraficzna	803,4	1 096,0	1 198,0	149,1
Produkcja wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych	776,0	864,1	801,6	103,3
Produkcja drewna i wyrobów z drewna	341,5	441,1	470,3	137,7
Produkcja pojazdów mechanicznych, przyczep i naczep	330,0	344,0	436,3	132,2
Produkcja odzieży i wyrobów futrzarskich	457,9	450,9	423,7	92,5
Produkcja mebli, pozostała działalność produkcyjna	334,2	437,6	419,9	125,7
Obróbka skóry i produkcja wyrobów ze skóry (od roku 2000: produkcja skór wyprawionych i wyrobów z nich)	340,5	365,3	402,6	118,2
Produkcja celulozowo-papiernicza (od roku 2000: produkcja masy włóknistej oraz papieru)	189,5	237,1	307,7	162,3
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	270,3	300,8	282,0	104,3
Włókiennictwo	218,5	215,3	234,5	107,3
Produkcja instrumentów medycznych, precyzyjnych i optycznych, zegarów i zegarków	143,7	160,2	193,3	134,6
Produkcja sprzętu i urządzeń radiowych, telewizyjnych i komunikacyjnych	85,5	89,2	99,9	116,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji Urzędu Statystycznego w Krakowie „Biuletyn statystyczny województwa małopolskiego” styczeń 2000, luty 2001, kwiecień 2001

Do branż charakteryzujących się najwyższą dynamiką sprzedaży w latach 1998-2000 należały: produkcja celulozowo-papiernicza (162,3), działalność wydawnicza i poligraficzna (149,1), produkcja drewna i wyrobów z drewna (137,7), produkcja wyrobów z surowców niemetalicznych (136,5), produkcja instrumentów medycznych, precyzyjnych i optycznych, zegarów i zegarków (134,6) oraz produkcja pojazdów mechanicznych, przyczep i naczep (132,2).

Spadek sprzedaży zanotowano w branży odzieżowej oraz wyrobów futrzarskich (92,5) a także w produkcji maszyn i urządzeń (95,4). Wyrażna stagnacja ma miejsce w produkcji wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych (103,3), produkcji sprzętu transportowego (104,3) oraz włókiennictwie (107,3).

Tabela nr 85. Ważniejsze wyroby województwa małopolskiego w latach 1998-1999

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Rok 1998 (1)	Udział w produkcji krajowej w roku 1998 (Polska = 100)	Rok 1999 (2)	Udział w produkcji krajowej w roku 1999 (Polska = 100)
Wyroby przemysłowe					
Systemy minikomputerowe i mikrokomputerowe	tys.sztuk	94,3	87,6	88,5	92,0
Opakowania lekkie z blachy ocynkowanej białej	tys.ton	49,0	51,5	50,1	54,5
Surówki i żelazostopy wielkopiecowe	tys. ton	1 992,0	32,2	1 536,0	29,4
Kable i przewody	tys.ton	79,0	30,2	82,7	28,7
Kruszywo budowlane mineralne łamane	tys.ton	6 212,4	22,2	6 298,5	20,8
Koks i półkoks	tys.ton	1 273,7	12,8	1 035,3	12,1
Cegła wypalana z gliny	tys.cegieł	28 220	9,1	28 245	12,9
Szkło budowlane płaskie	tys.ton	47,5	9,0	45,3	9,5
Energia cieplna	TJ	46 257,3	7,2	41 897,6	7,1
Przerób ropy naftowej	tys.ton	542,8	3,4	511,0	3,0
<i>Przetwórstwo rolno-spożywcze</i>					
Papierosy krajowe	mld sztuk	39,4	40,8	40,4	42,5
Soki i napoje owocowe pitne	tony	62 383	11,2	82 997	14,3
Piwo	tys.hl	1 837,6	8,8	1 824,5	7,8
Mleko spożywcze normalizowane	tys. hl	735,9	5,5	700,9	5,4
Wędliny mięsne (bez końskich)	tys. ton	41,1	5,4	50,9	6,5
Produkty uboju zwierząt rzeźnych wliczane do wydajności poubojowej	tys. ton	47,9	4,8	45,2	4,5
Wyroby spirytusowe czyste i gatunkowe	tys.litrów 100°	3 163,7	3,4	2 933,0	3,4

Objaśnienia

(1) Dotyczy podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 5 osób

(2) Dotyczy podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji Urzędu Statystycznego w Krakowie „Województwo małopolskie w 1998 roku”, Kraków 1999 oraz „Rocznik statystyczny województwa małopolskiego 2000”, Kraków 2000.

Przemysł województwa małopolskiego w niektórych segmentach posiada dominujące znaczenie w produkcji krajowej. Szczególnie wysoki udział mają podmioty wytwarzające systemy minikomputerowe i mikrokomputerowe (92% udziału w produkcji krajowej w roku 1999), opakowania lekkie z blachy ocynkowanej białej (54,5%), surówki i żelazostopy wielkopieczowe (29,4%), kable i przewody (28,7%) oraz kruszywa budowlane mineralne łamane (20,8%).

Wśród jednostek gospodarczych zajmujących się przetwórstwem rolno-spożywczym wysoki udział w produkcji krajowej wykazują producenci papierosów (42,5% udziału w produkcji krajowej w roku 1999) oraz soków i napojów owocowych pitnych (14,3%).

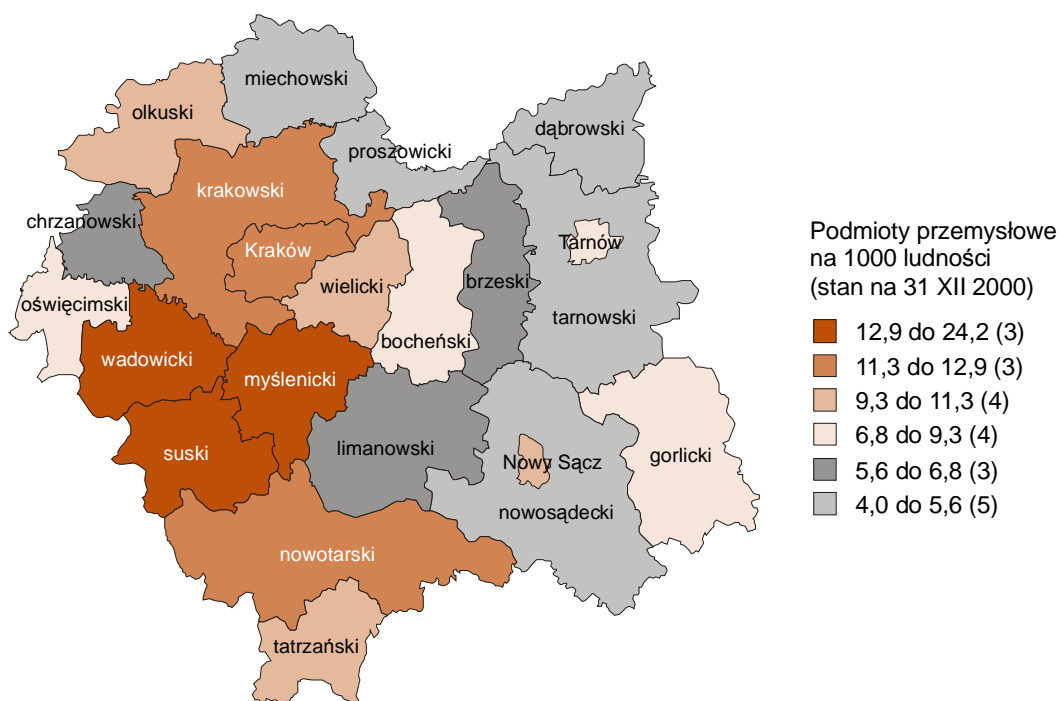
Udział województwa w produkcji krajowej różnych grup towarów w latach 1998-1999 pozostawał stabilny.

2. PODMIOTY PRZEMYSŁOWE

Podmioty prowadzące działalność przemysłową na terenie województwa (łącznie z zakładami osób fizycznych) stanowią 13,1% ogółu zarejestrowanych podmiotów i jest ich 32 873. W latach 1998-2000 zanotowano niższą dynamikę wzrostu ich liczby (101,6) w stosunku do pozostałych sektorów, co miało bezpośredni wpływ na spadek udziału jednostek przemysłowych w ogólnej liczbie podmiotów. W roku 1998 stanowiły one 14,2% wszystkich jednostek zarejestrowanych na terenie województwa, zaś w roku 1999 – 13,6%.

Najwyższą dynamikę wzrostu liczby podmiotów przemysłowych w latach 1998-2000 zanotowano w zachodnich powiatach województwa (oświęcimski, olkuski, chrzanowski), w części północnej (powiat miechowski) oraz w północno-wschodniej (powiat tarnowski, brzeski, dąbrowski). Pomimo wysokiej dynamiki wzrostu liczby podmiotów na wymienionym obszarze, najwyższa koncentracja jednostek przemysłowych w województwie, w przeliczeniu na 1000 ludności, ma już od wielu lat miejsce w południowo-zachodniej (powiat wadowicki, suski, myślenicki) i południowej części regionu (nowotarski, tatrzański), oraz w subregionie krakowskim (miasto Kraków, powiat krakowski).

Wykres nr 39. **Podmioty przemysłowe na 1000 ludności w powiatach województwa małopolskiego w roku 2000 wg bazy REGON (wraz z zakładami osób fizycznych)**

Źródło: opracowanie własne na podstawie rejestru REGON, Urząd Statystyczny w Krakowie, 2001

Tabela nr 86. Podmioty przemysłowe w województwie małopolskim w latach 1998-2000

Podmioty przemysłowe wg powiatów	Podmioty przemysłowe REGON ogółem (sekcje C,D,E)			Dynamika 2000/1998	Podmioty przemysłowe w podmiotach ogółem (w %)		
	1998	1999	2000		1998	1999	2000
Bocheński	753	771	795	105,6	14,3	13,8	13,3
Brzeski	470	484	508	108,1	11,4	10,9	9,3
Chrzeanowski	805	851	879	109,2	10,0	10,1	9,6
Dąbrowski	224	229	241	107,6	11,0	10,5	10,0
Gorlicki	745	743	739	99,2	15,1	14,6	14,2
Krakowski	2 716	2 794	2 676	98,5	18,0	17,5	16,5
Limanowski	749	731	705	94,1	13,2	12,7	12,2
Miechowski	265	278	293	110,6	10,7	10,3	9,3
Myślenicki	1 452	1 464	1 467	101,0	21,2	20,2	19,8
Nowosądecki	967	986	924	95,6	12,7	11,8	10,6
Nowotarski	2 248	2 190	2 113	94,0	20,1	19,0	18,1
Olkuski	1 136	1 178	1 227	108,0	12,4	12,0	11,6
Oświęcimski	961	1 019	1 102	114,7	11,3	11,0	10,7
Proszowicki	227	230	236	104,0	11,1	10,4	9,0
Suski	1 741	1 805	1 864	107,1	33,3	32,0	30,6
Tarnowski	910	973	999	109,8	14,5	14,4	13,6
Tatrzański	800	764	706	88,3	11,1	10,2	9,7
Wadowicki	3 623	3 646	3 747	103,4	32,3	30,4	29,0
Wielicki	990	1 027	989	99,9	15,0	14,5	13,7
Kraków	8 929	9 211	9 007	100,9	10,8	10,4	10,1
Nowy sącz	798	826	785	98,4	11,4	11,2	10,4
Tarnów	833	864	871	104,6	9,3	9,1	8,8

Woj. małopolskie	32 342	33 064	32 873	101,6	14,2	13,6	13,1
-------------------------	---------------	---------------	---------------	--------------	-------------	-------------	-------------

Źródło: opracowanie własne na podstawie rejestru REGON, Urząd Statystyczny w Krakowie, 2001

3. ZATRUDNIENIE W PRZEMYŚLE

Przeciętne zatrudnienie w przemyśle województwa w 2000 roku wynosiło 187 996 osób, co stanowiło 6,8% zatrudnionych w tym sektorze w kraju.

Liczba zatrudnionych w małopolskim przemyśle wykazuje tendencję spadkową. W roku 1998 wynosiła ona 221 621 osób zaś, w roku 1999 – 210 178 osób. Ogółem zatrudnienie w przemyśle w roku 2000 w stosunku do roku 1998 obniżyło się o 15,2%.

Największa dynamika spadku zatrudnienia miała miejsce w przetwórstwie przemysłowym, mającym decydujący, ponad 90% wpływ na poziom zatrudnienia w przemyśle regionu ogółem. Osiągnęła ona w latach 1998-2000 wskaźnik 84,0 (przy średniej dynamice dla kraju wynoszącej odpowiednio 88,1).

Tabela nr 87. **Struktura przeciętnego zatrudnienia w przemyśle w województwie małopolskim w latach 1998-2000**

Wyszczególnienie (w osobach)	Lata			Dynamika 2000/98
	1998	1999	2000	
Górnictwo i kopalnictwo	4 763	4 647	4 239	89,0
Przetwórstwo przemysłowe	205 159	194 037	172 341	84,0
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	11 699	11 494	11 416	97,6
Przemysł województwa ogółem	221 621	210 178	187 996	84,8
Ogółem sektor przedsiębiorstw w województwie	401 341	398 471	362 400	90,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji Urzędu Statystycznego w Krakowie „Biuletyn statystyczny województwa małopolskiego” marzec 2000 oraz kwiecień 2001.

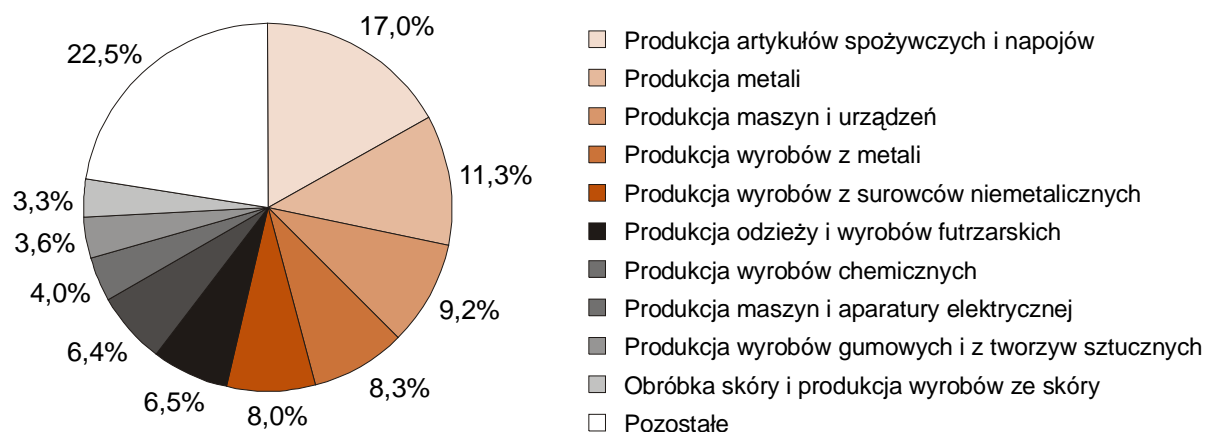
Tabela nr 88. **Udział przeciętnego zatrudnienia w województwie na tle w kraju w latach 1998-2000**

Wyszczególnienie	Udział w kraju (w %)		
	1998	1999	2000
Górnictwo i kopalnictwo	1,5	1,7	1,8
Przetwórstwo przemysłowe	7,9	7,7	7,5
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	4,7	4,8	4,9
Przemysł kraju ogółem	7,0	6,9	6,8
Ogółem sektor przedsiębiorstw w kraju	6,9	6,9	6,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji „Biuletyn statystyczny” Nr 12, GUS, Warszawa 2000 oraz Nr 2 z 2001 r.

W przetwórstwie przemysłowym, pod względem kryterium zatrudnienia, dominują następujące branże: produkcja artykułów spożywczych i napojów (17% zatrudnionych w przetwórstwie przemysłowym w roku 2000), produkcja metali (odpowiednio 11,3%), produkcja maszyn i urządzeń (9,2%), produkcja wyrobów z metali (8,3%) oraz produkcja wyrobów z surowców niemetalicznych (8,0%).

Wykres nr 40. **Struktura przeciętnego zatrudnienia w głównych branżach działalności przetwórczej w Małopolsce w roku 2000**

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji „Biuletyn statystyczny województwa małopolskiego” marzec 2000 oraz kwiecień 2001.

W latach 1998-2000 we wszystkich branżach przetwórstwa przemysłowego zanotowano spadek zatrudnienia. Szczególnie silna dynamika spadkowa w badanym okresie miała miejsce w produkcji wyrobów chemicznych (73,5), produkcji metali (73,5), produkcji skóry i wyrobów ze skóry (74,4) oraz włókiennictwie (76,3).

Tabela nr 89. **Struktura przeciętnego zatrudnienia wybranych branżach przetwórstwa przemysłowego w województwie małopolskim w latach 1998-2000**

Wyszczególnienie (w osobach)	Lata			Dynamika 2000/98
	1998	1999	2000	
Produkcja artykułów spożywczych i napojów	33 160	32 499	29 283	88,3
Produkcja metali	26 483	24 625	19 470	73,5
Produkcja maszyn i urządzeń	19 261	18 041	15 839	82,2
Produkcja wyrobów z metali	17 302	16 302	14 242	82,3
Produkcja wyrobów z surowców niemetalicznych	14 178	14 383	13 787	97,2
Produkcja odzieży i wyrobów futrzarskich	13 609	12 581	11 260	82,7
Produkcja wyrobów chemicznych	15 013	13 008	11 035	73,5
Produkcja maszyn i aparatury elektrycznej	8 315	7 105	6 857	82,5
Produkcja wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych	6 780	6 731	6 157	90,8
Obróbka skóry i produkcja wyrobów ze skóry (od roku 2000: produkcja skór wyprawionych i wyrobów z nich)	7 544	6 488	5 616	74,4
Działalność wydawnicza i poligraficzna	5 392	5 403	5 234	97,1
Produkcja mebli, pozostała działalność produkcyjna	6 100	6 215	5 135	84,2

Produkcja drewna i wrobów z drewna	5 052	5 249	4 808	95,2
Produkcja pojazdów mechanicznych, przyczep i naczep	4 367	3 990	3 692	84,5
Włókiennictwo	4 835	4 247	3 691	76,3
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	3 909	3 785	3 513	89,9
Produkcja instrumentów medycznych, precyzyjnych i optycznych, zegarów i zegarków	2 783	2 765	2 735	98,3
Produkcja celulozowo-papiernicza (od roku 2000: produkcja masy włóknistej oraz papieru)	1 585	1 446	1 503	94,8
Produkcja sprzętu i urządzeń radiowych, telewizyjnych i komunikacyjnych	1 772	1 571	1 387	78,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji Urzędu Statystycznego w Krakowie „Biuletyn statystyczny województwa małopolskiego” marzec 2000 oraz kwiecień 2001.

Zjawisku obniżania się liczby zatrudnionych w sektorze przemysłowym towarzyszą zmiany w strukturze zatrudnienia. Na obszarze województwa obserwuje się stopniowy wzrost udziału zatrudnionych w sektorze prywatnym przemysłu przy równoczesnym znacznie większym spadku zatrudnienia w sektorze publicznym.

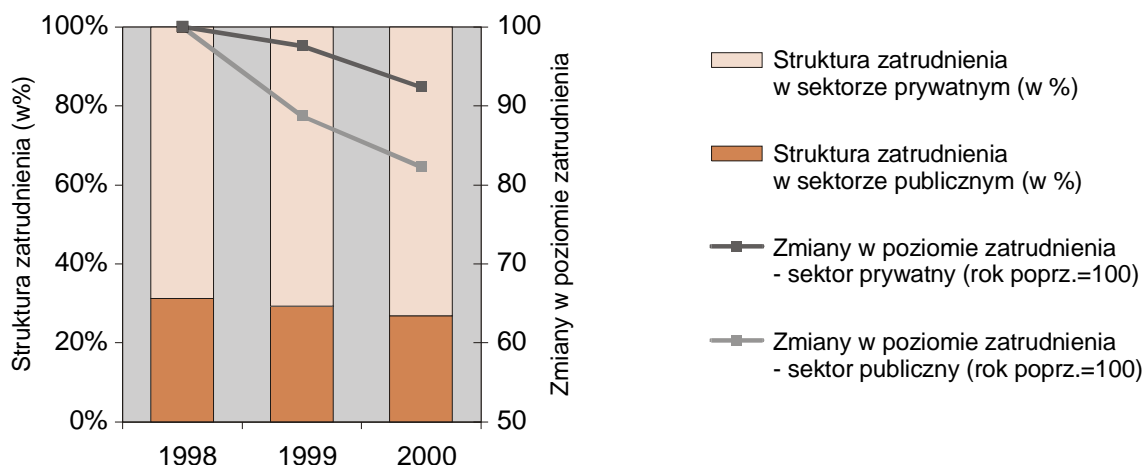
W roku 1998 w sektorze prywatnym zatrudnionych było 75,6% pracowników przemysłu, w roku 1999 – 77,7%, zaś w roku 2000 – 78,9%.

Tabela nr 90. **Struktura przeciętnego zatrudnienia w przemyśle województwa małopolskiego wg form własności w latach 1998-2000**

Wyszczególnienie (w osobach)	Lata			Dynamika 2000/98
	1998	1999	2000	
Sektor publiczny				
Przemysł ogółem	69 266	61 473	50 600	73,1
Sektor prywatny				
Przemysł ogółem	152 355	148 705	137 396	90,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji Urzędu Statystycznego w Krakowie „Biuletyn statystyczny województwa małopolskiego” styczeń 2000 oraz kwiecień 2001.

Wykres nr 41. **Zmiany w strukturze zatrudnienia w przemyśle województwa małopolskiego w latach 1998-2000**

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji Urzędu Statystycznego w Krakowie „Biuletyn statystyczny województwa małopolskiego” styczeń 2000, marzec 2000 oraz kwiecień 2001.

4. WYNIKI EKONOMICZNE PRZEMYSŁU

W latach 1998-2000 w przemyśle województwa następował stały wzrost przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów. Jednocześnie z nieco wyższą dynamiką wzrastały koszty własne sprzedanych produktów oraz wartość sprzedanych towarów i materiałów. Ponadto w badanym okresie nastąpiło wyraźne załamanie wyników finansowych brutto oraz wyników netto podmiotów przemysłowych, na które w największym stopniu wpłynęło pogorszenie wyników w sekcji przetwórstwa przemysłowego.

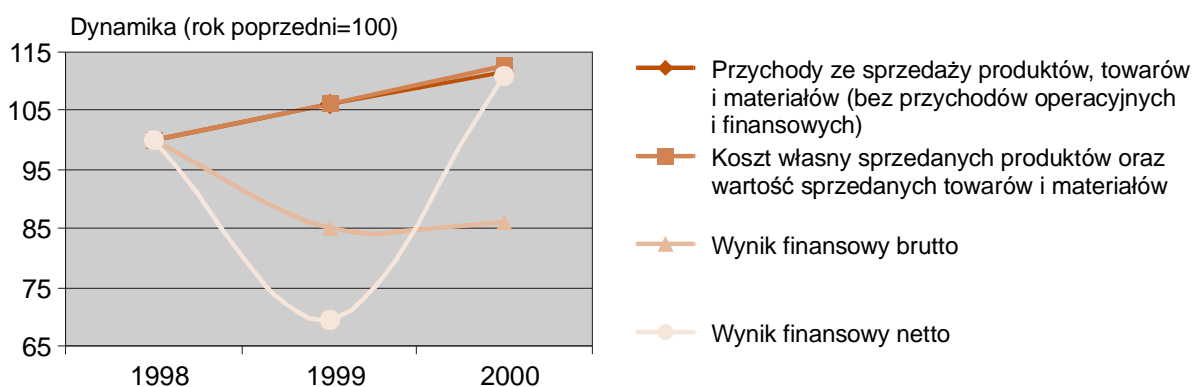
Tabela nr 91. Wyniki ekonomiczne przemysłu województwa małopolskiego w latach 1998-2000

Wyszczególnienie (wartości w mln zł)	Lata			Dynamika
	1998	1999	2000	2000/98
Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (bez przychodów operacyjnych i finansowych)	29 902,1	31 719,5	35 419,1	118,5
w tym:				
– górnictwo i kopalnictwo	340,3	371,1	400,1	117,6
– przetwórstwo przemysłowe	26 721,1	28 416,5	31 904,8	119,4
– wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	2 840,7	2 931,9	3 114,2	109,6
Koszt własny sprzedanych produktów oraz wartość sprzedanych towarów i materiałów	28 334,2	30 036,7	33 867,0	119,5
w tym:				
– górnictwo i kopalnictwo	378,6	391,3	407,7	107,7
– przetwórstwo przemysłowe	25 147,0	26 826,1	30 420,9	121,0
– wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	2 808,6	2 819,3	3 038,4	108,2
Wynik finansowy brutto	1 429,4	1 215,3	1 045,0	73,1
w tym:				
– górnictwo i kopalnictwo	-3,1	21,2	20,3	-

– przetwórstwo przemysłowe	1 343,1	1 069,5	900,5	67,0
– wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	89,4	124,6	124,3	139,0
Wynik finansowy netto	865,5	600,1	666,4	77,0
w tym:				
– górnictwo i kopalnictwo	-10,3	10,1	10,4	-
– przetwórstwo przemysłowe	818,2	526,6	574,0	70,2
– wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	57,6	63,4	82,1	142,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji Urzędu Statystycznego w Krakowie „Biuletyn statystyczny województwa małopolskiego” marzec 2000 oraz kwiecień 2001.

Wykres nr 42. **Wyniki ekonomiczne przemysłu województwa małopolskiego w latach 1998-2000 (wskaźniki dynamiki, rok poprzedni = 100)**

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji Urzędu Statystycznego w Krakowie „Biuletyn statystyczny województwa małopolskiego” marzec 2000 oraz kwiecień 2001.

Pogorszenie relacji ekonomicznych w przemyśle w latach 1998-2000 widoczne jest również na przykładzie wzrastającego wskaźnika poziomu kosztów oraz obniżającego się wskaźnika rentowności obrotu brutto. Te negatywne tendencje zaobserwowano w przetwórstwie przemysłowym mającym bezpośredni wpływ na poziom relacji ekonomicznych w całym sektorze przemysłowym. W podmiotach zajmujących się wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, wodę relacje utrzymują się na stałym poziomie. Wyraźna poprawa miała natomiast miejsce w górnictwie i kopalnictwie. Jest to wynik postępującej restrukturyzacji branży na terenie województwa.

Tabela nr 92. **Wskaźnik poziomu kosztów i wskaźnik rentowności obrotu brutto w przemyśle województwa w latach 1998-2000**

Wyszczególnienie	Wskaźnik poziomu kosztów (w %)			Wskaźnik rentowności obrotu brutto (w %)		
	1998	1999	2000	1998	1999	2000
Przemysł w województwie małopolskim ogółem	95,9	96,4	97,2	4,5	3,6	2,8
W tym:						

– górnictwo i kopalnictwo	100,8	95,3	95,8	-0,8	4,7	4,2
– przetwórstwo przemysłowe	95,7	96,5	97,3	4,8	3,6	2,7
– wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	97,2	96,3	96,3	2,8	3,7	3,7
Sektor przedsiębiorstw w województwie małopolskim ogółem	97,1	97,7	98,6	3,1	2,3	1,4

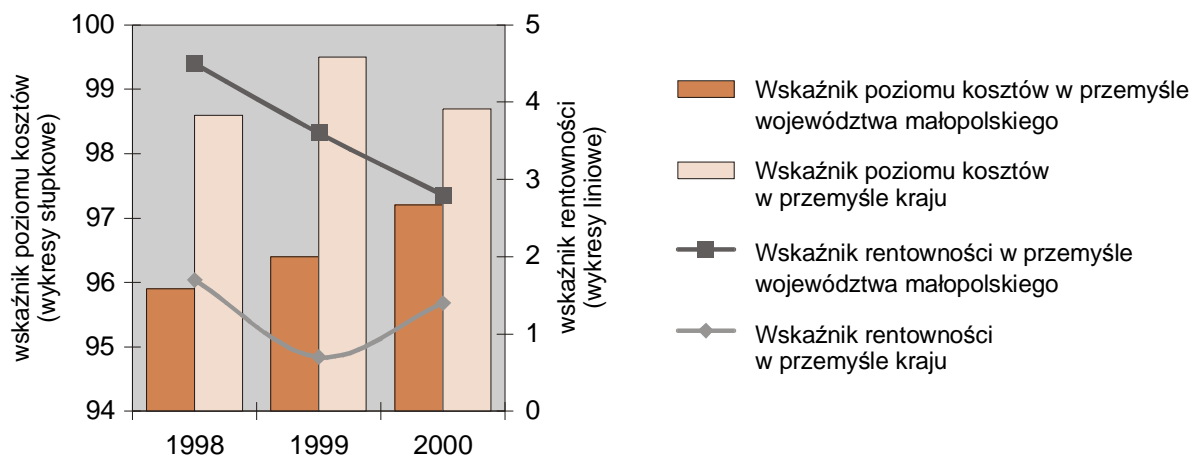
Objaśnienia:

Wskaźnik poziomu kosztów jest to relacja kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności.

Wskaźnik rentowności obrotu brutto jest to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności.

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji Urzędu Statystycznego w Krakowie „Biuletyn statystyczny województwa małopolskiego” marzec 2000 oraz kwiecień 2001.

Wykres nr 43. **Wskaźnik poziomu kosztów oraz wskaźnik rentowności w przemyśle województwa małopolskiego na tle kraju w latach 1998-2000**

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji Urzędu Statystycznego w Krakowie „Biuletyn statystyczny województwa małopolskiego” marzec 2000 oraz kwiecień 2001, „Biuletyn statystyczny” Nr 2, GUS, Warszawa 2000 r., Nr 12 z 2000 r. oraz Nr 2 z 2001 r.

W latach 1998-2000 w województwie małopolskim nastąpił wzrost wskaźnika poziomu kosztów w przemyśle, jednak w dalszym ciągu wskaźnik ten jest niższy od średniej krajowej. Jednocześnie w badanym okresie odnotowano spadek wskaźnika rentowności, choć nadal kształtuje się on korzystnie na tle średniej krajowej.

5. INWESTYCJE W PRZEMYŚLE

Nakłady inwestycyjne ogółem w województwie małopolskim w roku 2000 wyniosły 5 056,5 mln zł. W stosunku do roku 1999 nakłady te wzrosły jedynie o 143,4 mln zł. Najwyższy przyrost nakładów inwestycyjnych w stosunku do roku poprzedniego, wynoszący 729,8 mln zł miał miejsce w roku 1999.

Tabela nr 93. **Nakłady inwestycyjne ogółem w województwie w latach 1998-2000**

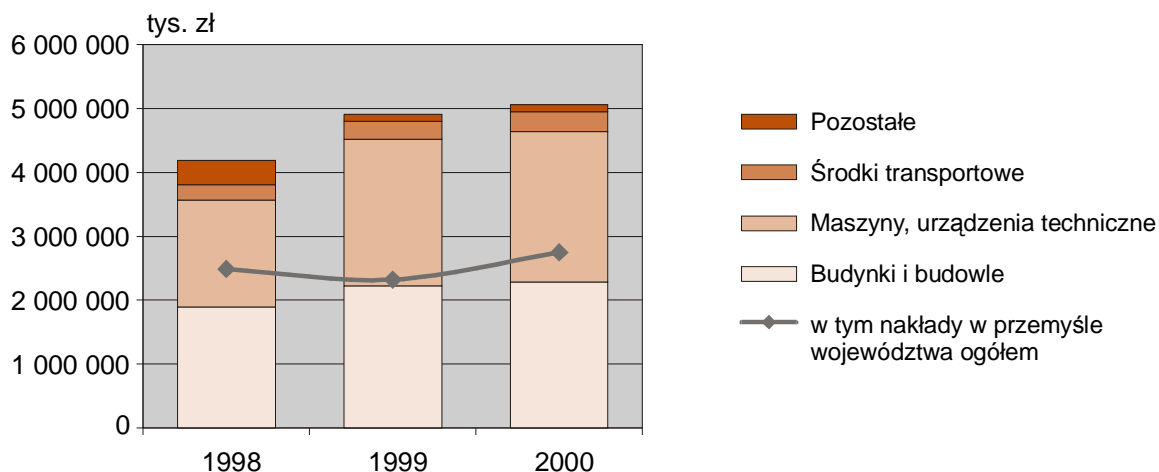
Wyszczególnienie (wartości w mln zł, w cenach bieżących)	Lata			Dynamika 2000/98
	1998	1999	2000	
Nakłady inwestycyjne w województwie ogółem	4 183,3	4 913,2	5 056,6	120,9
W tym na środki trwałe	4 060,5	4 911,7	4 958,2	122,1
budynki i budowle	1 888,0	2 227,2	2 282,6	120,9
maszyny, urządzenia techniczne	1 675,9	2 286,6	2 359,5	140,8
środki transportowe	246,1	287,7	306,9	124,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji Urzędu Statystycznego w Krakowie „Biuletyn statystyczny województwa małopolskiego” marzec 2000 oraz kwiecień 2001.

Spośród ogółu nakładów inwestycyjnych poniesionych w regionie w roku 2000 około 46% środków przeznaczono na zakup oraz modernizację maszyn i urządzeń technicznych, kolejne 45% związane było z realizacją budynków i budowli zaś 6% przeznaczono na zakupy środków transportowych.

W ogólnej strukturze nakładów inwestycyjnych w województwie 55% stanowią nakłady w przemyśle. Jest to wskaźnik wyższy niż średnia dla kraju wynosząca 43%.

Wykres nr 44. **Wielkość nakładów inwestycyjnych w Małopolsce ogółem, w tym nakłady w przemyśle w latach 1998-2000**

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji Urzędu Statystycznego w Krakowie „Biuletyn statystyczny województwa małopolskiego” marzec 2000 oraz kwiecień 2001.

Udział nakładów inwestycyjnych w przemyśle województwa w roku 2000 stanowił 7,9% nakładów krajowych, zaś w przetwórstwie przemysłowym – 8,6%. Pomimo niezbyt wysokiej dynamiki wzrostu poziomu inwestycji w województwie, w latach 1998-2000 udział Małopolski w nakładach krajowych zwiększył się o ok. 1%.

Tabela nr 94. **Nakłady inwestycyjne w przemyśle województwa na tle kraju w latach 1998-2000**

Wyszczególnienie	Lata	Dynamika
------------------	------	----------

	1998	1999	2000	
Nakłady inwestycyjne w przemyśle województwa ogółem	2 486,0	2 322,2	2 749,1	110,6
<i>Udział w nakładach krajowych (w %)</i>	6,9	6,4	7,9	
W tym nakłady w przetwórstwie przemysłowym	1 967,3	1 847,2	2 050,5	104,2
<i>Udział w nakładach krajowych (w %)</i>	7,5	7,4	8,6	

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji Urzędu Statystycznego w Krakowie „Biuletyn statystyczny województwa małopolskiego” marzec 2000 oraz kwiecień 2001 a także „Biuletynu statystycznego” Nr 2, GUS, Warszawa 2000 r. oraz Nr 2 z 2001 r.

6. NAJWIĘKSZE PRZEDSIĘBIORSTWA PRZEMYSŁOWE

Objaśnienie:

Lista nie zawiera szeregu zakładów, które ze względu na skalę sprzedaży lub skalę zatrudnienia mogłyby znaleźć się na tej liście, jednak nie zgłosiły swoich danych (należą tu np. kopalnie węgla „Janina” w Libiążu i „Brzeszcze” w Brzeszczach, Zakłady Naprawcze Taboru Kolejowego w Nowym Sączu, „Glinik” w Gorlicach, Fakro w Nowym Sączu, Telefonika – Myślenice itd.)

Tabela nr 95. Największe przedsiębiorstwa przemysłowe województwa małopolskiego w 2000 r. wg kryterium przychodów na podstawie rankingu dziennika „Rzeczpospolita”

Lp.	Nazwa przedsiębiorstwa (miejsce na liście 500 największych firm w kraju)	Forma własności	Rodzaj działalności /EKD/	Przychody ogółem (w tys.zł.)	Zatrudnienie	Wynik finansowy brutto (w tys.zł.)	Udział eksportu w sprzedaży ogółem (w %)	Wskaźnik rentowności brutto
1	Philip Morris Polska S.A., Kraków (22)	Zagraniczna, prywatna, Skarb Państwa	Produkcja wyrobów tytoniowych	3 528 564,6	3 055	118 316,7	b.d.	3,35
2	Huta im.Tadeusza Sendzimira S.A. Kraków (26)	Skarb Państwa	Produkcja żeliwa i stali oraz stopów żelaza	3 184 929,7	9 955	76 726,7	10,22	2,28
3	Rafineria Trzebinia S.A., Trzebinia (63)	Prywatna, Skarb Państwa	Wytwarzanie produktów rafinacji ropy naftowej	1 655 666,6	245	40 455,5	1,00	2,43
4	Rafineria Nafty Glimar S.A., Gorlice (67)	Skarb Państwa	Wytwarzanie produktów rafinacji ropy naftowej	1 606 896,5	607	16 848,2	0,57	1,04
5	House of Prince Poland S.A., Myślenice (103)	Zagraniczna, prywatna	Produkcja wyrobów tytoniowych	1 096 418,0	1 038	24 927,8	b.d.	2,25
6	Zakłady Azotowe S.A., Tarnów-Mościce (106)	Skarb Państwa	Produkcja pozostałych podstawowych chemikaliów organicznych	1 061 265,0	3 705	22 024,6	59,08	1,99
7	Zakład Energetyczny Kraków S.A., Kraków (116)	Skarb Państwa	Wytwarzanie i dystrybucja energii elektrycznej	1 017 849,8	2 386	40 718,7	b.d.	3,89
8	Maspex sp. z o.o., Wadowice (135)	Prywatna, zagraniczna	Produkcja kakao, czekolady i wyrobów cukierniczych	859 374,4	678	45 644,0	b.d.	5,31
9	Dwory Firma Chemiczna S.A., Oświęcim (136)	Prywatna, Skarb Państwa	Produkcja tworzyw sztucznych w postaci surowej	857 114,9	3 200 ¹	9 314,4	b.d.	0,92
10	Can Pack GK S.A., Kraków (170)	Zagraniczna, prywatna	Produkcja opakowań z metali lekkich	702 289,7	b.d.	45 675,7	b.d.	6,33
11	Stalprodukt Zakłady Przetw. Hutniczego S.A., Bochnia (175)	Prywatna, państwowa lub państwowych osób prawnych	Walcowanie na zimno	679 856,2	1 448	23 569,7	29,65	3,40
12	Optimus S.A., Nowy Sącz (180)	Prywatna	Produkcja komputerów i innych urządzeń do	667 873,0	599	-4 805,0	6,58	-0,65

			przetwarzania informacji					
13	Krakowska Fabryka Kabli S.A., Kraków (193)	Prywatna, państwowa lub państwowych osób prawnych, Skarb Państwa	Produkcja izolowanych drutów i przewodów	635 219,9	1 098	12 592,0	51,89	1,87
14	Pol-Am Pack S.A. j.v., Brzesko (227)	Prywatna, zagraniczna	Produkcja opakowań z metali lekkich	551 477,4	b.d.	7 259,5	b.d.	1,17
15	Delphi Automotive Systems Polska sp. z o.o., Kraków (245)	Zagraniczna	Produkcja izolowanych drutów i przewodów	552 372,0	2 976	859,1	63,75	0,16
16	Grupa Kęty S.A., Kęty (250)	Prywatna, zagraniczna, Skarb Państwa	Produkcja wyrobów aluminiowych	483 457,5	894	20 529,2	17,99	4,08
17	Bolesław Zakłady Górniczo-Hutnicze, Bukowno (281)	Państwowa, państwowe osoby prawne	Produkcja ołowiu, cynku i cyny	426 260,8	2 568	44 457,4	14,96	9,53
18	Zakład Energetyczny Tarnów S.A., Tarnów (308)	Skarb Państwa	Wytwarzanie i dystrybucja energii elektrycznej	380 724,0	1 008	4 064,0	b.d.	1,06
19	Elektrociepłownia Kraków S.A., Kraków (311)	Zagraniczna, prywatna, Skarb Państwa	Wytwarzanie i dystrybucja pary wodnej i gorącej wody	379 534,0	694	56 495,2	0,05	13,80
20	Browary Okocim S.A., Okocim (359)	Zagraniczna, prywatna, Skarb Państwa	Produkcja piwa	310 322,0	b.d.	-28 890,0	b.d.	-8,52
21	Elektrownia Siersza S.A., Trzebinia (396)	Skarb Państwa	Wytwarzanie i dystrybucja energii elektrycznej	278 626,4	773	3 550,1	b.d.	1,16
22	Elektrownia Skawina S.A., Skawina (416)	Skarb Państwa	Wytwarzanie i dystrybucja energii elektrycznej	259 510,3	735	-4 864,7	b.d.	-1,86
23	SGL Carbon S.A., Nowy Sącz (451)	Zagraniczna, prywatna	Produkcja pozostałego sprzętu elektrycznego	232 212,1	586	35 583,1	83,86	14,17
24	International Paper-Klucze S.A., Klucze (478)	Zagraniczna, Skarb Państwa, prywatna	Produkcja papierowych artykułów gospodarstwa domowego, toaletowych i sanitarnych	212 058,3	545	-17 563,7	11,57	-7,83

Źródło: lista 500 największych przedsiębiorstw w kraju wg dziennika „Rzeczpospolita”, wydanie z dnia 8 maja 2001, dane nt. zatrudnienia w Firmie Chemicznej Dwory S.A. na podstawie „Diagnoza stanu Ziemi Oświęcimskiej”, ARR S.A. Bielsko-Biała, styczeń 2000

V. BUDOWNICTWO

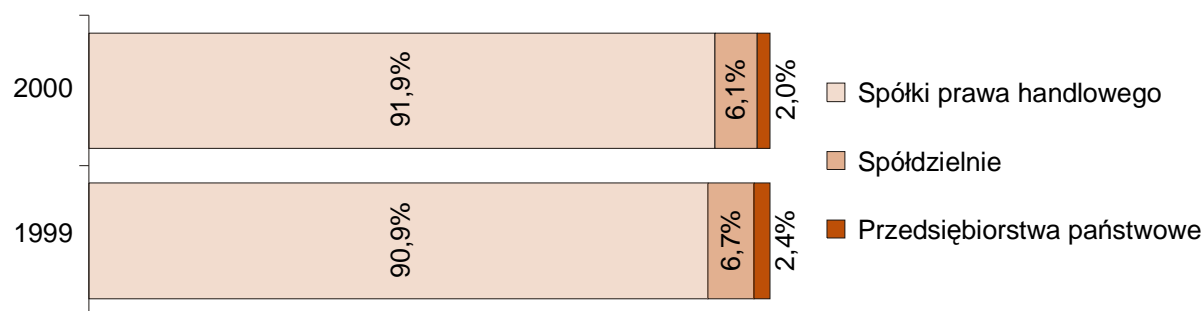
1. STRUKTURA I PRODUKCJA PRZEDSIĘBIORSTW BUDOWLANO-MONTAŻOWYCH

W 2000 roku województwo małopolskie uplasowało się na 4 miejscu w Polsce pod względem produkcji sprzedanej budownictwa. Na taki wynik pracowały 4 018 przedsiębiorstwa, w tym między innymi 1 534 przedsiębiorstwa budowlano-montażowe (w 1999 roku było ich 1 422).

Struktura własnościowa tych przedsiębiorstw przedstawiała się następująco:

- przedsiębiorstwa państwowe – 34 (1999 r. – 30),
- spółdzielnie – 94 (1999 r. – 95),
- spółki prawa handlowego – 1 410 (1999 r. – 1293).

Wykres nr 45. **Struktura własnościowa przedsiębiorstw budowlano-montażowych**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

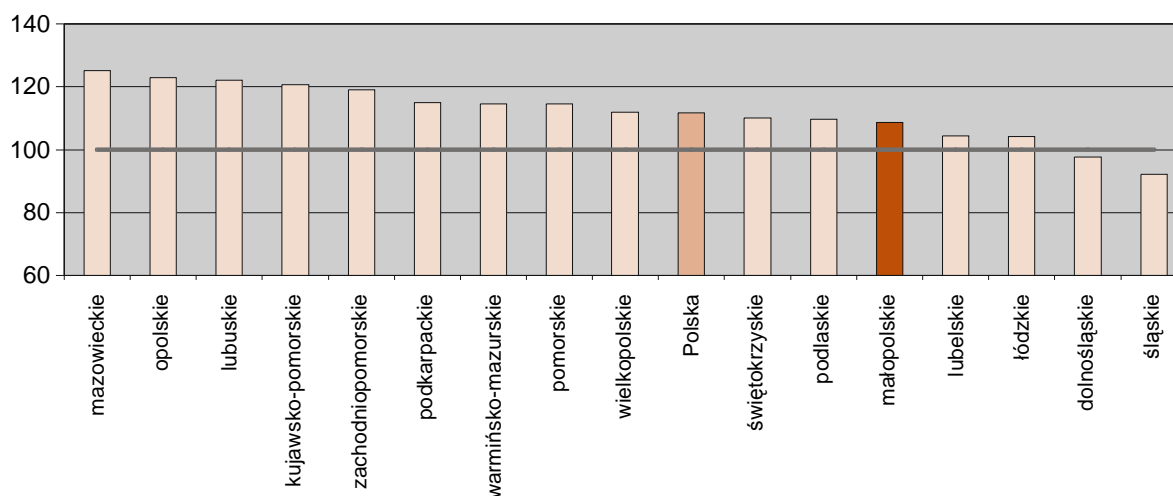
W latach 1999-2000 nastąpił wzrost wartości produkcji sprzedanej z 6,1 mld zł w 1999 r. do 6,2 mld zł w 2000 roku. Wskaźnik wzrostu wartości produkcji sprzedanej kształtował się w związku z tym, na poziomie 108,7 (średnia dla Polski – 111,7).

W produkcji budowlano-montażowej odnotowuje się w województwie małopolskim nieznaczny spadek. Wartość produkcji w roku 2000 (3,7 mld zł), była w stosunku do roku 1999 niższa o ok. 0,5%. Przy czym udział podmiotów sektora prywatnego w tej produkcji, to 86,7% (3,2 mld zł). W systemie zleciowym wykonano produkcję o wartości 3,6 mld zł, z czego 3,4 mld zł przypadało na podmioty budowlane.

Biorąc pod uwagę charakter robót wykonanych największy udział w wartości produkcji przypadł na roboty o charakterze inwestycyjnym – 76%. Pozostała produkcja wykonana w działalności budowlano-montażowej to remonty i pozostałe roboty.

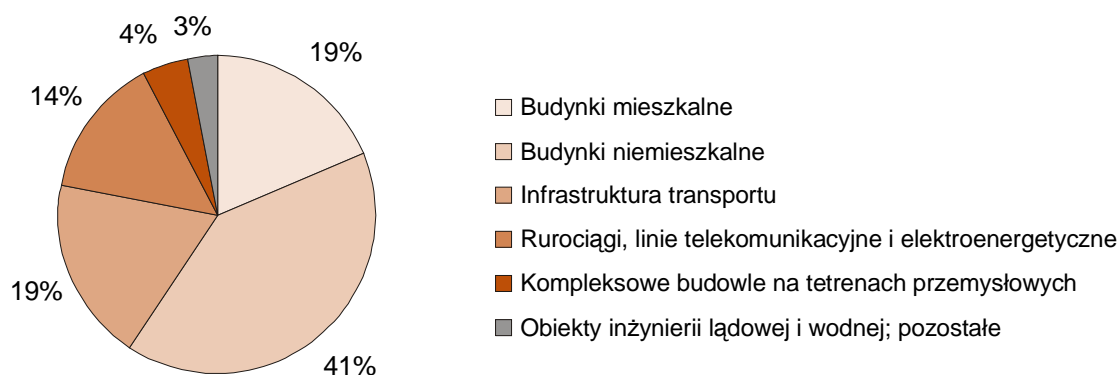
Według rodzajów obiektów najwyższa wartość produkcji budowlano-montażowej przypadła na infrastrukturę transportu i budynki mieszkalne (po 19%), najniższą zaś wartość odnotowano przy obiektach inżynierii lądowej, wodnej i pozostałych.

Wykres nr 46. **Wskaźnik dynamiki wzrostu produkcji sprzedanej w budownictwie w latach 1999-2000 (1999 = 100)**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

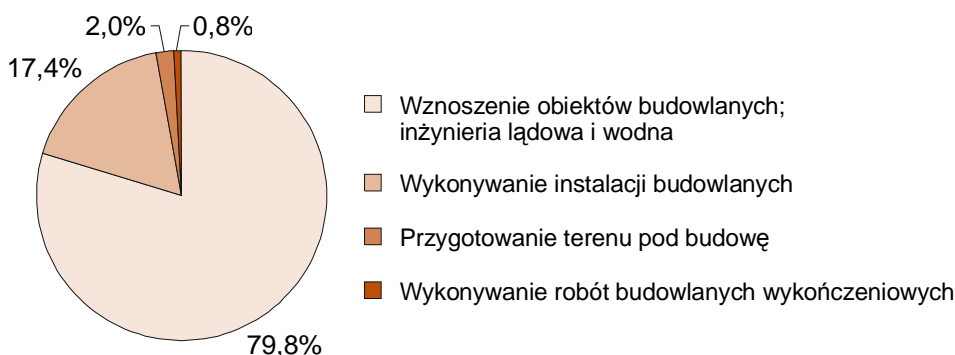
Wykres nr 47. **Produkcja budowlano-montażowa według rodzajów obiektów budowlanych (ceny bieżące w tys. zł)**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W okresie 1999-2000 pomimo pewnych zmian w wartości produkcji budowlano-montażowej nie zmieniła się struktura produkcji w odniesieniu do grup budownictwa. W dalszym ciągu najwyższą wartość generuje grupa: wznoszenie obiektów budowlanych, inżynieria lądowa i wodna – 2,8 mld zł, tj. o 2% więcej niż w roku 1999.

Wykres nr 48. **Produkcja budowlano-montażowa według grup budownictwa (ceny bieżące w tys. zł)**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przedsiębiorstwa sektora budowlanego mające siedzibę na terenie województwa małopolskiego prowadziły również roboty poza granicami Polski – głównie w Niemczech, Czechach i Rosji.

W latach 1999-2000 nastąpił gwałtowny spadek liczby firm pracujących za granicą z 78 do 48.

Tabela nr 96. **Produkcja budowlano-montażowa i przeciętne zatrudnienie w przedsiębiorstwach budowlanych wg krajów – miejsc wykonywania robót**

Wyszczególnienie	1999			2000		
	Liczba przedsiębiorstw	Produkcja budowlano-montażowa	Przeciętne zatrudnienie	Liczba przedsiębiorstw	Produkcja budowlano-montażowa	Przeciętne zatrudnienie
Ogółem	78	410596,5	3578	48	364820,0	2552
w tym						
Niemcy	45	349141,3	2677	35	339135,2	2284
Czechy	9	27201,0	495	6	15494,3	168
Rosja	4	13024,9	151	3	1011,2	16

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

2. ZATRUDNIENIE

W budownictwie w 2000 r. zatrudnionych było w województwie małopolskim 42 tys. osób, czyli 8,43% ogółu zatrudnionych w tym sektorze w Polsce (w 1999 r. w tej branży pracowało 44 tys. osób, tj. 8,38%). Podobnie jak w całym kraju w tym dziale gospodarki pracuje coraz mniej ludzi. Liczba zatrudnionych spadła również w stosunku do 1998 r. W 2000 roku większość pracujących przy produkcji budowlano-montażowej zatrudnionych było w przedsiębiorstwach prywatnych (86%). Pozostałe 24% to zatrudnieni w sektorze publicznym. Z przeszło 42 tys. ogółu zatrudnionych w budownictwie 32 681 osób pracowało na stanowiskach robotniczych, i 9 488 na stanowiskach nierobotniczych.

Tabela nr 97. **Przeciętne zatrudnienie w przedsiębiorstwach budowlano-montażowych**

Wyszczególnienie	Ogółem	Na stanowiskach
------------------	--------	-----------------

			robotniczych	nierobotniczych
Ogółem	1999	44114	34081	10033
			77,3%	22,7%
	2000	42169	32681	9488
			77,5%	22,5%
Sektor publiczny	1999	6361	4655	1706
			73,2%	26,8%
	2000	5847	4298	1549
			73,5%	26,5%
Sektor prywatny	1999	37753	29426	8327
			77,9%	22,1%
	2000	36322	28383	7939
			78,1%	21,9%
w tym:				
Przygotowanie terenu pod budowę	1999	893	685	208
	2000	836	637	199
Wznoszenie obiektów budowlanych; inżynieria lądowa i wodna	1999	34766	27005	7761
	2000	33176	25867	7309
Wykonywanie instalacji budowlanych	1999	7681	5771	1910
	2000	7379	5549	1830
Wykonywanie robót budowlanych wykończeniowych	1999	445	348	97
	2000	446	354	92

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Pod względem liczby zatrudnionych w sektorze budownictwa na koniec 2000 roku Małopolska zajmowała czwartą pozycję po województwach śląskim, mazowieckim i wielkopolskim.

Wzrost zatrudnienia w tym sektorze odnotowano jedynie w regionach: Kujawsko-Pomorskim, Lubuskim, Warmińsko-Mazurskim, Wielkopolskim i Zachodniopomorskim.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze budownictwa w 2000 r. kształtowało się w Polsce na poziomie 1 957,25 zł. W województwie małopolskim kwota ta była niższa – podobnie jak w 1999 roku – i wynosiła 1 723,81 zł.

Płace od 1998 roku wzrastają coraz szybciej. Wskaźnik wzrostu płac (111,8) plasował Małopolskę wraz z regionem opolskim na czwartym miejscu w kraju (111,4).

Tabela nr 98. **Firmy budowlane, które znalazły się na liście 100 największych przedsiębiorstw branży budowlanej w Polsce wytypowanych w rankingu przeprowadzonym przez wydawnictwo MURATOR**

Lp.	Kolejność w rankingu	Nazwa przedsiębiorstwa	Przychody ze sprzedaży w 2000 r. (mln zł)	Zysk netto (mln zł)	Liczba zatrudnionych	Liczba placów budowy
1.	16	Chemobudowa-Kraków SA, Kraków	254,1	0,5	1 604	91
2.	33	Instal Kraków SA, Kraków	137,6	5,8	1 003	97

3.	39	Hydrotrest SA, Kraków	119,3	1,3	713	51
4.	55	Naftobudowa SA, Kraków	97,2	-3,6	648	105
5.	63	Sunley Polska SA, Kraków	73,4	0,2	42	4
6.	69	Orlen Budonaft sp. z o.o., Kraków	64,8	1,1	312	32
7.	71	Budostal - 8 SA, Kraków	64	2,1	410	35
8.	74	Budostal - 5 SA, Kraków	60,5	0,7	320	51
9.	76	Budostal-1 SA, Kraków	56,4	0,9	506	51
10.	87	Construction sp. z o.o., Kraków	44,6	1	163	65
11.	88	Re-Bau sp. z o.o., Kraków	43,8	0,8	260	5
12.	90	Complex SA, Kraków	41,4	0,7	255	19
13.	99	FBH Skalski, Kraków	31,6	1,6	98	b.d.

Źródło: Wydawnictwo „Murator”, www.muratorplus.pl/biznes/index.xml

VI. BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE

1. ZASOBY MIESZKANIOWE

Zasoby mieszkaniowe w województwie małopolskim to ok. 7% zasobów krajowych.

Na terenie województwa małopolskiego na koniec 2000 r. zlokalizowanych było 911 tys. (1999 r. - 903 tys.) mieszkań o 3183 tys. izb i łącznej powierzchni użytkowej 58535 tys. m².

W mieszkaniach tych zamieszkiwało 3 156 tys. osób (97,6% ogółu ludności województwa), czyli przeciętnie w jednym mieszkaniu przebywało 3,5 osoby. Statystyczny mieszkaniec Małopolski miał do dyspozycji 18,5 m² powierzchni użytkowej mieszkania. Biorąc pod uwagę liczbę izb od roku 1998 zauważa się nieznaczny wzrost (2,3%), podobnie jak w ilości oddanych mieszkań (1,8%).

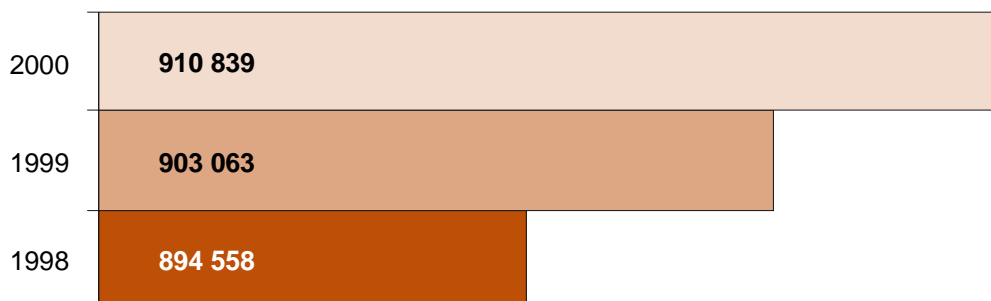
Prawie 1/4 mieszkań znajduje się w obiektach starych (sprzed 1945 r.) nierzadko zabytkowych – szczególnie w Krakowie. Przeciętna powierzchnia mieszkania kształtuje się od 53,2 m² w Krakowie do 75,3 m² w powiecie wielickim. Przeciętne mieszkanie w województwie liczyło 64,3 m² powierzchni użytkowej, na którą przypadało 3,5 izb. Uwagę zwraca fakt, że przeciętna powierzchnia jest tym większa im mniejsza jest urbanizacja terenu.

Tabela nr 99. Zasoby mieszkaniowe województwie małopolskim w latach 1998-2000

		Mieszkania w tys.	Izby w tys.	Powierzchnia w tys. m ²	Przeciętna w m ²		
					powierzchnia użytkowa		liczba osób na izbę
					mieszkania	na osobę	
Ogółem	1998	894,6	3 112,6	56 943,6	63,7	18,1	1,01
	1999	903,1	3 148,9	57 747,1	63,9	18,4	1,00
	2000	910,8	3 183,3	58 535,0	64,3	18,5	0,99
Miasta	1998	515,7	1 709,9	29 051,2	63,6	18,7	0,95
	1999	521,6	1 731,2	29 499,6	64,0	18,9	0,94
	2000	527,4	1 752,9	29 982,2	56,9	19,2	0,89
Wieś	1998	378,9	1 402,7	27 892,4	73,7	17,9	1,14
	1999	381,5	1 417,8	28 247,5	74,0	18,0	1,13
	2000	383,5	1 430,4	28 552,9	74,5	17,9	1,11

Źródło: oprac. własne na podstawie danych GUS

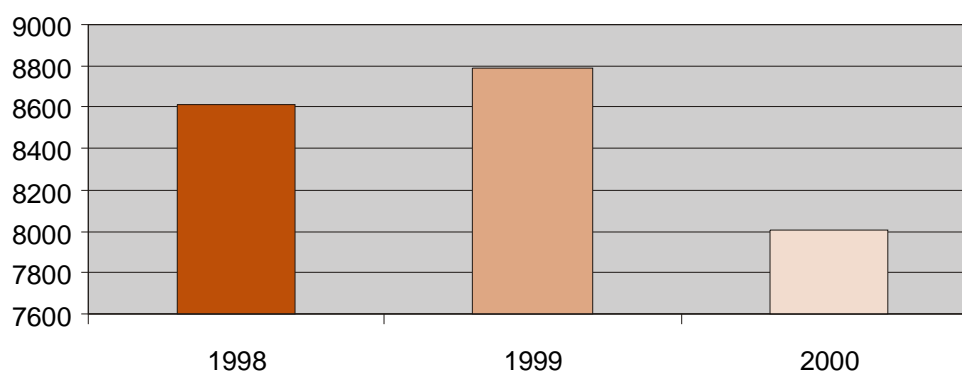
Wykres nr 49. Zasoby mieszkaniowe w Małopolsce (ilość mieszkań)

2. MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKU

W 2000 r. przekazano w województwie małopolskim do użytku 8 002 mieszkania, co oznacza spadek o 9,0% w stosunku do 1999 r. (w kraju odnotowano wzrost o 7,0%). Jednak w latach 1998-1999 nastąpił wzrost liczby oddanych mieszkań, w związku z czym nie można tu mówić o trwałej tendencji spadkowej w tym zakresie.

Wykres nr 50. Mieszkania oddane do użytku w latach 1998-2000

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Mieszkania oddane w województwie stanowiły 9,1% efektów uzyskanych w kraju (w 1999 r. 10,4%).

Spadek efektów dotyczył:

- budownictwa spółdzielczego – oddano 1185 mieszkań, tj. o 1 643 mniej niż w 1999 r.,
- budownictwa indywidualnego – oddano 4 586 mieszkań (o 184 mniej),
- budownictwa komunalnego – w 2000 r. nie przekazało do użytku ani jednego mieszkania (w 1999 r. – 163 mieszkania).

Wzrost poziomu dotyczył natomiast:

- budownictwa przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem – oddało do użytku 1 766 mieszkań - dwukrotnie więcej niż w 1999 r.,
- społeczne budownictwa czynszowego – przekazało do eksploatacji 390 mieszkań (o 214 więcej niż w 1999 r.),
- budownictwa zakładowego – oddało 75 mieszkań (więcej o 33).

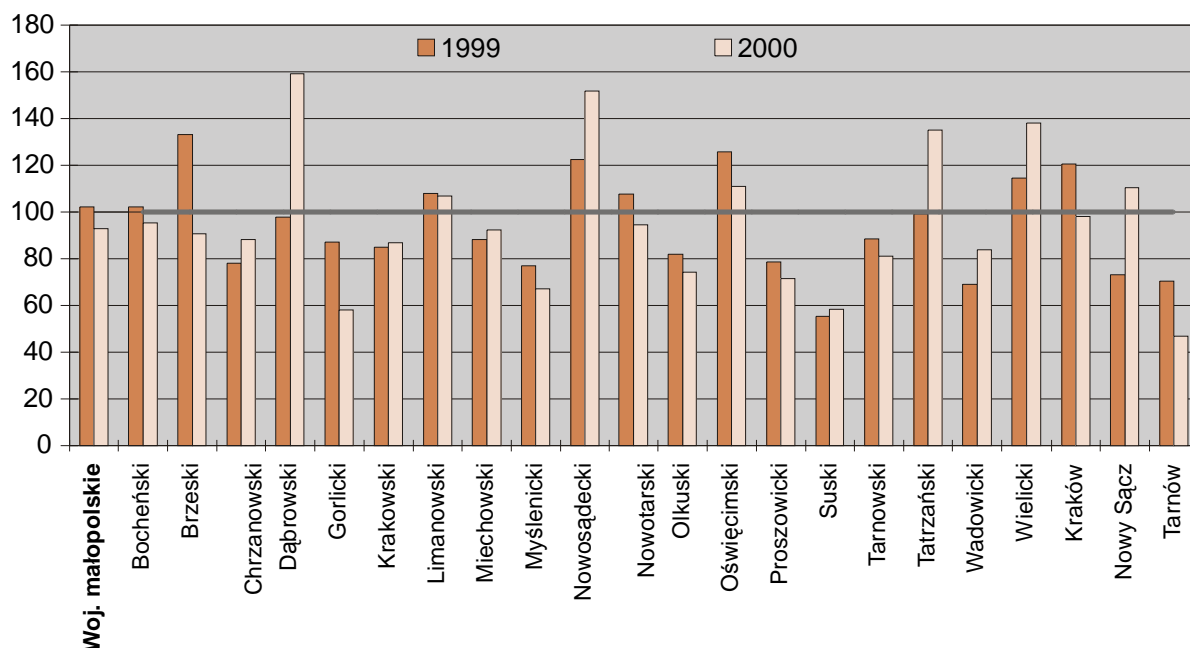
Obserwując dynamikę zmian zauważa się, że w większości powiatów województwa małopolskiego nastąpił, w ciągu ostatnich trzech lat spadek liczby nowych mieszkań oddanych do użytku. Wskazuje to na recesję w budownictwie mieszkaniowym, co spowodowane jest wysokimi cenami materiałów budowlanych, jak również wysokimi stopami oprocentowania kredytów. Tendencja wzrostowa zaznacza się jedynie w powiatach dąbrowskim, nowosądeckim, tatrzańskim i wielickim oraz w Nowym Sączu. W tych to powiatach przeciętna powierzchnia mieszkania kształtuje się na najniższych poziomach, skąd wniosek, iż szybciej przybywa mieszkań mniejszych.

Rejonami o największym spadku w liczbie nowych mieszkań są powiaty: brzeski, gorlicki, myślenicki, olkuski, proszowicki, suski, tarnowski i wadowicki oraz miasta Kraków i Tarnów. Ponad połowa nowych mieszkań (58%) jest oddawanych w miastach – na wsi 42%. Jest to tendencja stała w ostatnich latach.

Zmianie ulega również struktura mieszkań oddanych do użytku wg form budownictwa.

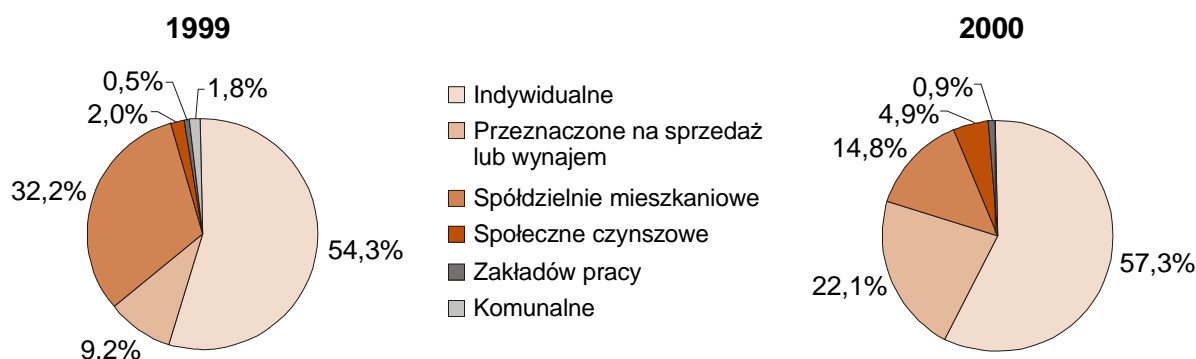
W dalszym ciągu dominuje budownictwo indywidualne. Stanowi ono 57,3% ogółu mieszkań przekazanych do eksploatacji. Na drugiej pozycji uplasowało się budownictwo przeznaczone na sprzedaż lub wynajem, którego udział wzrósł w 2000 r. przeszło dwukrotnie w porównaniu do 1999 r. Zmniejszył się natomiast znacznie udział budownictwa spółdzielczego – w 2000 r. zaledwie 14,8% ogółu mieszkań oddanych do użytku (32,2% w 1999). Najniżej w strukturze plasuje się udział budownictwa społecznego czynszowego i zakładowego, i chociaż jest niewielki, to jednak jego wielkość podobnie jak w przypadku budownictwa czynszowego i na wynajem uległa podwojeniu w porównaniu do 1999 r.

Wykres nr 51. **Dynamika mieszkań oddanych do użytku wg powiatów**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres nr 52. **Struktura oddanych do użytku mieszkań wg formy własności**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Biorąc pod uwagę powyższe dane można dostrzec, pewną stagnację w budownictwie mieszkaniowym w województwie małopolskim. Zauważalny staje się coraz wolniejszy przyrost zasobów mieszkaniowych, na które to mieszkania brakuje nabywców ze względu przede wszystkim na ich bardzo wysoką (stale rosnącą w latach 1998-2000) cenę.

Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania oddanego do użytku w 2000 r. wyniosła 100,0 m² i zwiększyła się w porównaniu do poprzedniego roku w województwie o 6,8 m² (w kraju o 2,4 m²).

Inwestorzy w budownictwie indywidualnym przekazali do użytku mieszkania o przeciętnej powierzchni użytkowej 129,2 m² – dwukrotnie większe niż pozostali inwestorzy, a w porównaniu do mieszkań przekazanych w 1999 r. większe o 3,5 m². Spółdzielczość mieszkaniowa przekazała mieszkania o przeciętnej powierzchni 64,3 m², większe niż w poprzednim roku o 10,1 m².

Większe mieszkania są domeną obszarów wiejskich, gdzie przeważa zdecydowanie budownictwo indywidualne, charakteryzujące się zasadniczo większymi mieszkaniami. Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania na wsi wyniosła 132,9 m² i była o 49,2 m² większa niż w mieście (83,7 m²). W porównaniu do 1999 r. powierzchnia oddanego mieszkania na wsi wzrosła o 2,5 m², a w mieście o 7,8 m². Najmniejsze mieszkania przekazano w miastach na prawach powiatu: w Krakowie o przeciętnej powierzchni 72,6 m², w Nowym Sączu – 79,5 m² oraz w powiatach: dąbrowskim – 85,4 m², nowosądeckim – 91,8 m². We wszystkich pozostałych powiatach oddano do użytku mieszkania o średniej powierzchni użytkowej powyżej 100 m², największe w proszowickim – 151,5 m².

W miastach 87,2% mieszkań oddanych do eksploatacji posiadało centralne ogrzewanie (w 1999 r. – 99,9%), na wsi – 97,8% (w 1999 r. – 98,1%).

W instalację gazową wyposażonych było w mieście 88,5% mieszkań (przed rokiem 70,3%), na wsi 59,5% (przed rokiem 62,1%).

Tabela nr 100. Mieszkania oddane do użytku

		Liczba mieszkań	Liczba izb	Powierzchnia użytkowa w m ²	Przeciętna powierzchnia mieszkania	Mieszkania oddane na	
						1000 ludności	1000 małżeństw
Ogółem	1998	8 616	39 643	881 719	102,4	2,7	493

	1999	8 792	37 118	819 105	93,2	2,7	454
	2000	8 002	34 943	800 193	100,0	2,5	438
Miasta	1998	5 399	21 688	467 283	132,5	1,9	359
	1999	6 009	21 643	456 180	128,7	1,9	314
	2000	5 350	19 983	447 844	83,7	3,3	592
Wieś	1998	3 215	17 955	414 436	126,9	2,1	383
	1999	2 783	15 475	362 925	127,5	1,7	291
	2000	2 652	14 960	352 349	132,9	1,7	288

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na 1000 ludności zamieszkującej województwo małopolskie przypadało w 2000 r. 2,5 mieszkania oddanego do użytku (w kraju – 2,3 mieszkania). Wskaźnik ten uległ zmniejszeniu w porównaniu do 1999 r. o 0,2 punktu. Na terenie miast na 1000 ludności oddano do użytku 3,3 mieszkania, a na obszarach wiejskich zaledwie 1,7. Wyższy wskaźnik od średniej wojewódzkiej, tj. od 2,5 mieszkań oddanych do użytku na 1000 ludności, osiągnęły dwa miasta na prawach powiatu: Nowy Sącz – 4,7 i Kraków – 4,6 oraz dwa powiaty: tatrzański – 4,0 i wielicki – 3,5. Najniższe wskaźniki, co najmniej o połowę mniejsze od średniej wojewódzkiej, zanotowano w powiatach: nowosądeckim i dąbrowskim po – 1,2 mieszkania oddano na 1000 ludności; olkuskim – 1,0; miechowskim i chrzanowskim po – 0,9; proszowickim – 0,5 mieszkania.

Liczba mieszkań przekazanych do eksploatacji w przeliczeniu na 1000 zawartych małżeństw wyniosła w województwie 438 (w kraju – 415), w 1999 r. oddano w województwie 454 mieszkania. W miastach oddano 591 mieszkań na 1000 zawartych małżeństw (w 1999 r. – 624), na wsi natomiast o połowę mniej – mianowicie 289 mieszkań.

3. RUCH BUDOWLANY

W 2000 r. inwestorzy budownictwa mieszkaniowego **rozpoczęli w województwie małopolskim** budowę 11 228 nowych mieszkań, czyli o 22,0% mniej niż w 1999 r. Rozpoczęte mieszkania stanowiły 8,9 % mieszkań rozpoczętych w kraju.

Najwięcej nowych mieszkań – 8641 rozpoczęto w budownictwie indywidualnym. Udział tej grupy inwestorów był najwyższy i stanowił 77,0% ogółu rozpoczętych mieszkań, ale w stosunku do 1999 r. nastąpił spadek o 1 950, tj. o 18,4%. W pozostałych formach budownictwa rozpoczęto 2 587 mieszkań (o 32,1% mniej niż w 1999 r.). Największy spadek rozpoczynanych mieszkań odnotowano w budownictwie spółdzielczym, które rozpoczęło 596 mieszkań o 1 240 mniej (o 67,5%) w porównaniu do 1999 r. Budownictwo społeczne czynszowe rozpoczęło budowę 306 mieszkań (o 20,5% mniej), zakładowe – 10 mieszkań (o 83,1% mniej). Wzrost ilości rozpoczętych mieszkań wystąpił w budownictwie realizowanym na sprzedaż lub wynajem o 4,7% – rozpoczęto 1 579 mieszkań i komunalnym – rozpoczęto 96 mieszkań.

Najwięcej nowych mieszkań rozpoczęto w m. Krakowie – 2 431 oraz w powiatach: krakowskim – 1 242, nowosądeckim – 878, nowotarskim – 660, tarnowskim – 609, wielickim – 570 i wadowickim – 560.

Przeciętny czas trwania budowy nowych budynków mieszkalnych w budownictwie indywidualnym był trzykrotnie dłuższy od czasu budowy w pozostałych formach

budownictwa i wyniósł w 2000 r. 82,7 miesięcy (w kraju – 73,6 miesięcy). Przeciętny czas trwania budowy budynków mieszkalnych zrealizowanych poza budownictwem indywidualnym wyniósł 24,4 miesięcy i był o 3,1 miesiąca dłuższy niż w 1999 r. (w kraju wyniósł 25,7 miesięcy). Najkrócej, bo tylko w cyklu 17,5 miesięcy, ale ponad dwa razy dłuższym niż w 1999 r., budowali nowe mieszkania inwestorzy budownictwa społecznego czynszowego, budynki przeznaczone na sprzedaż lub wynajem realizowano w 21,4 miesięcy (rok wcześniej w 20,0 miesięcy), spółdzielcze – 31,0 miesięcy (w 1999 r. – 23,5).

W 2000 r. **wydano 9 080 pozwoleń na budowę**, rozbudowę budynków mieszkalnych oraz adaptację pomieszczeń niemieszkalnych na mieszkania. W ramach wydanych pozwoleń przewiduje się realizację 14 528 mieszkań (na poziomie 1999 r.).

Na nowe budynki mieszkalne wydano 8 071 pozwoleń na podstawie, których planuje się realizację 13 200 mieszkań o powierzchni użytkowej 1 471,3 tys. m². W ogólnej liczbie wydanych pozwoleń na budowę nowych budynków mieszkalnych 97,1% stanowiły pozwolenia wydane na budowę budynków jednorodzinnych, w których ma powstać 7 973 mieszkania o średniej powierzchni użytkowej 144,0 m². Na nowe budynki mieszkalne wielorodzinne udzielono 228 pozwoleń, w wyniku realizacji których rozpoczęto budowę 321 budynków o 5 226 mieszkaniach z przeciętną powierzchnią użytkową 61,8 m². Oprócz pozwoleń na budowę w nowych budynkach mieszkalnych w 2000 r. udzielono 1 009 pozwoleń na budowę mieszkań w istniejących budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. W ramach tych pozwoleń przewiduje się realizację 738 mieszkań, których budowa będzie polegała na rozbudowie, 549 mieszkań mających powstać w wyniku adaptacji pomieszczeń niemieszkalnych i 41 mieszkań, które będą realizowane w budynkach niemieszkalnych.

W budownictwie mieszkaniowym Małopolski w latach 1999-2000 obserwuje się pewną stagnację. Chociaż nieznacznie zwiększają się zasoby mieszkaniowe (ok. 1%), to ulega jednak poważnemu zmniejszeniu liczba nowych mieszkań oddanych do użytku (9%).

Zmienia się również struktura w tej dziedzinie. Bardzo szybko rośnie udział mieszkań w budownictwie indywidualnym i z przeznaczeniem na wynajem, natomiast gwałtownie spada udział spółdzielni mieszkaniowych.

Motorem napędowym w tym sektorze jest budownictwo indywidualne – jednorodzinne.

Niemniej budownictwo mieszkaniowe województwa małopolskiego to w 2000 r. 9% efektów Polski. Taki wynik plasuje region małopolski pod względem liczby oddanych mieszkań do użytku na drugim po mazowieckim (28,9%) miejscu w kraju. Kolejne miejsca zajmują województwa wielkopolskie, dolnośląskie i pomorskie. W odniesieniu do roku poprzedniego (8,4%) nastąpiła pod tym względem poprawa i awans z czwartej pozycji, chociaż w wartościach bezwzględnych liczba oddanych do użytku mieszkań spadła.

Tabela nr 101. Zasoby mieszkaniowe

	Mieszkania			Izby			Powierzchnia (w m ²)			Przeciętna powierzchnia mieszkania (w m ²)			Przeciętna powierzchnia użytkowa na osobę		
	1998	1999	2000	1998	1999	2000	1998	1999	2000	1998	1999	2000	1998	1999	2000
Woj. małopolskie	894 558	903 063	910 839	3 112 609	3 148 945	3 183 255	56 943 600	57 747 106	58 535 010	63,7	63,9	64,3	18,1	18,4	18,5
Bocheński	24 808	24 982	25 142	90 743	91 708	92 643	1 729 312	1 750 931	1 771 262	69,7	70,1	70,4	18,1	18,2	18,4
Brzeski	22 522	22 755	22 914	81 605	82 891	83 871	1 614 546	1 642 796	1 665 300	71,7	72,2	72,7	18,3	18,5	18,8
Chrzanowski	39 683	39 771	39 879	142 761	143 342	144 002	2 516 498	2 529 717	2 545 235	63,4	63,6	63,8	19,5	19,6	19,8
Dąbrowski	14 474	14 509	14 573	49 990	50 233	50 520	1 000 267	1 005 624	1 011 300	69,1	69,3	69,4	17,2	17,2	17,3
Gorlicki	26 882	27 109	27 257	96 615	97 805	98 568	1 864 992	1 892 030	1 909 841	69,4	69,8	70,1	17,5	17,7	17,8
Krakowski	62 419	62 897	63 396	226 899	229 565	232 349	4 368 407	4 441 726	4 513 340	70,0	70,6	71,2	18,8	19,0	19,3
Limanowski	25 721	25 895	26 070	93 314	94 303	95 358	1 820 998	1 841 878	1 864 409	70,8	71,1	71,6	15,7	15,8	15,9
Miechowski	16 694	16 736	16 781	55 488	55 697	55 932	1 046 879	1 052 506	1 058 009	62,7	62,9	63	20,0	20,1	20,4
Myślenicki	25 428	25 599	25 750	96 030	96 930	97 746	1 847 291	1 868 261	1 887 609	72,6	73,0	73,3	16,7	16,8	16,9
Nowosądecki	39 703	39 880	40 103	139 180	139 985	140 933	2 701 149	2 719 619	2 740 087	68,0	68,2	68,3	14,4	14,3	14,3
Nowotarski	43 281	43 678	44 032	162 558	164 767	166 816	3 027 600	3 076 391	3 122 844	70,0	70,4	70,1	17,3	17,4	17,6
Olkuski	37 059	37 180	37 288	136 226	136 931	137 540	2 377 398	2 394 140	2 408 249	64,2	64,4	64,6	19,3	19,5	19,7
Oświęcimski	44 722	44 990	45 236	162 402	163 539	164 930	2 963 041	2 988 435	3 018 769	66,3	66,4	66,7	19,6	19,7	19,9
Proszowicki	12 126	12 140	12 149	43 363	43 431	43 506	859 404	861 854	864 255	70,9	71,0	71,7	19,6	19,7	19,8
Suski	20 063	20 211	20 367	73 328	74 136	75 029	1 349 363	1 367 324	1 388 284	67,3	67,7	68,2	17,0	17,2	17,4
Tarnowski	41 385	41 686	41 958	149 779	151 678	153 314	3 059 262	3 102 303	3 140 132	73,9	74,4	74,8	17,3	17,4	17,6
Tatrzański	18 770	18 960	19 224	69 034	69 933	71 246	1 218 668	1 240 134	1 272 088	64,9	65,4	66,2	18,9	19,2	19,7
Wadowicki	39 475	39 750	40 084	146 855	148 385	150 128	2 824 608	2 861 106	2 902 143	71,6	72,0	72,4	18,6	18,7	18,9
Wielicki	26 025	26 292	26 615	101 528	103 029	104 794	1 929 379	1 965 529	2 005 463	74,1	74,8	75,3	19,5	19,8	20,1
M. Kraków	251 847	256 034	259 455	782 311	795 708	806 728	13 264 433	13 532 934	13 781 312	52,7	52,9	53,1	19,0	19,5	19,7
M. Nowy Sącz	24 070	24 307	24 684	85 470	86 530	87 892	1 447 211	1 470 840	1 501 290	60,1	60,5	60,8	17,6	17,9	18,2
M. Tarnów	37 401	37 702	37 882	127 130	128 419	129 410	2 112 894	2 141 028	2 163 789	56,5	56,8	57,1	18,0	18,3	18,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela nr 102. Mieszkania oddane do użytku

	Liczba mieszkań			Liczba izb			Powierzchnia użytkowa w m ²			Przeciętna powierzchnia mieszkania (w m ²)			Mieszkania oddane na 1000 ludności			Mieszkania oddane na 1000 małżeństw		
	1998	1999	2000	1998	1999	2000	1998	1999	2000	1998	1999	2000	1998	1999	2000	1998	1999	2000
Woj. małopolskie	8614	8792	8002	39643	37118	34943	881719	819105	800193	102,4	93,2	100,0	2,7	2,7	2,5	493	454	438
Bocheński	191	195	182	1073	1025	1004	24815	22829	21754	129,9	117,1	119,5	2,0	2,0	1,9	336	331	317
Brzeski	182	242	165	1092	1310	995	24953	28762	22852	137,1	118,9	138,5	2,0	2,7	1,8	342	461	360
Chrzanowski	128	100	113	760	610	677	18078	13825	15881	141,2	138,3	140,5	1,0	0,8	0,9	188	137	156
Dąbrowski	44	43	70	241	265	305	4965	5822	5977	112,8	135,4	85,4	0,7	0,7	1,2	148	126	243
Gorlicki	264	230	153	1365	1197	778	27725	27256	18104	105,0	118,5	118,3	2,4	2,1	1,4	462	376	244
Krakowski	586	497	508	3233	2717	2812	86702	74259	72118	148,0	149,4	142,0	2,5	2,1	2,0	490	350	370
Limanowski	164	177	175	966	996	1055	19472	21055	22531	118,7	119,0	128,7	1,4	1,5	1,5	226	223	238
Miechowski	51	45	47	267	217	239	6086	5750	5584	119,3	127,8	118,8	1,0	0,8	0,9	187	144	158
Myślenicki	233	179	156	1286	918	826	28875	21218	19550	123,9	118,5	125,3	2,1	1,6	1,4	367	256	226
Nowosądecki	147	180	223	798	814	948	20105	18679	20468	136,8	103,8	91,8	0,8	0,9	1,2	121	136	175
Nowotarski	377	406	356	2129	2232	2053	46922	49237	46561	124,5	121,3	130,8	2,1	2,3	2,0	385	346	353
Olkuski	166	136	123	858	749	651	19202	17676	14854	115,7	130,0	120,8	1,3	1,1	1,0	244	182	172
Oświęcimski	238	299	264	1345	1224	1434	30593	27145	31154	128,5	90,8	118,0	1,5	1,9	1,7	277	320	302
Proszowicki	28	22	20	134	97	111	3837	2955	3029	137,0	134,3	151,4	0,6	0,5	0,5	102	88	93
Suski	268	148	156	1572	808	893	33228	17961	20960	124,0	121,4	134,4	3,3	1,8	1,9	585	305	336
Tarnowski	367	325	297	2105	1960	1699	45299	44334	39137	123,4	136,4	131,8	2,1	1,8	1,3	353	300	283
Tatrzański	197	195	266	1035	913	1321	23742	21768	32186	120,5	111,6	121,0	3,0	3,0	4,0	608	491	690
Wadowicki	411	284	344	2184	1556	1776	52586	36984	41698	127,9	130,2	121,2	2,7	1,8	2,2	458	304	413
Wielicki	250	286	345	1339	1558	1834	32089	37143	41036	128,4	129,9	118,9	2,5	2,9	3,4	484	481	601
M. Kraków	3496	4212	3423	12414	13465	11023	259720	269976	248433	74,3	64,1	72,6	4,7	5,7	4,6	973	1002	883
M. Nowy Sącz	361	264	398	1536	1126	1421	32811	24912	31618	90,9	94,4	79,4	4,3	3,2	4,7	797	538	821
M. Tarnów	465	327	218	1911	1361	1088	39914	29559	24708	85,8	90,4	113,3	3,8	2,7	1,8	669	458	330

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

VII. SEKTOR FINANSOWY

1. CHARAKTERYSTYKA INSTYTUCJI FINANSOWYCH WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

Banki komercyjne

Na terenie województwa znajdują się centrale 2 banków: Banku Przemysłowo-Handlowego S.A. oraz Deutsche Bank 24 (dawniej Bank Współpracy Regionalnej S.A.) – zlokalizowane są w stolicy województwa. Zaznaczyć trzeba, że obydwa zostały wykupione przez inwestorów zagranicznych. I tak 91,68% akcji BWR S.A. znajduje się od marca 2000 r. w rękach Deutsche Banku, natomiast 86,1% akcji BPH S.A. objął Bayerische Hypo- und Vereinsbank AG. Mający swą siedzibę w Krakowie Pierwszy Polsko-Amerykański Bank S.A. znalazł się w strukturach Fortis Banku, a jego centrala została przeniesiona do Warszawy.

Ogółem na terenie województwa posiada przedstawicielstwa (oddziały lub filie) 36 banków komercyjnych.

Banki Spółdzielcze

W województwie małopolskim działają łącznie 172 placówki banków spółdzielczych. Najwięcej z nich należy do Krakowskiego Banku Spółdzielczego z siedzibą w Krakowie, który posiada na terenie województwa 38 placówek. Bank Spółdzielczy Rzemiosła w Krakowie posiada 33 placówki, BS w Proszowicach – 13, BS w Chrzanowie – 8, BS w Wolbromiu – 6, BS w Wieliczce – 5, BS w Mszanie Dolnej – 3, BS w Suchej Beskidzkiej – 3, natomiast: BS w Andrychowie, BS w Bieczu, BS w Skawinie, BS w Tymbarku, BS w Dobczycach, oraz Podhalański Bank Spółdzielczy w Zakopanem mają po dwie placówki. Pozostałych 56 banków spółdzielczych to instytucje jednooddziałowe.

Bank Spółdzielczy Rzemiosła w Krakowie zajmuje pierwszą pozycję w ogólnopolskim rankingu banków spółdzielczych, zaś Krakowski Bank Spółdzielczy miejsce drugie. Wysoko – na 14 pozycji – lokuje się też BS w Wolbromiu. Również banki w Proszowicach, Chrzanowie, Andrychowie i Wieliczce przekroczyły poziom funduszy własnych, jaki jest wymagany do osiągnięcia przez banki spółdzielcze do końca 2010 r. czyli 1 mln euro.

Ważną inicjatywą małopolskich banków spółdzielczych było powołanie w 1996 r. Małopolskiego Banku Regionalnego S.A. w Krakowie. Małopolski Bank Regionalny S.A. wraz z 98 Bankami Spółdzielczymi tworzą Zrzeszenie Regionalne – grupę instytucji finansowych prowadzącą uniwersalną działalność bankową na zasadach komercyjnych. Największym bankiem zrzeszonym przez MBR S.A. jest Krakowski Bank Spółdzielczy.

Innym bankiem zrzeszającym małopolskie banki spółdzielcze jest Gospodarczy Bank Południowo-Zachodni S.A. we Wrocławiu. Zrzesza on 13 małopolskich instytucji tego typu, w tym Bank Spółdzielczy Rzemiosła w Krakowie.

Biura maklerskie

Na terenie województwa działa 9 bankowych biur maklerskich (które zostały jednak wydzielone ze struktur banków) oraz 6 pozabankowych, z czego krakowski Penetrator jest największym polskim niebankowym biurem maklerskim. W ostatnim czasie zniknęło z mapy krakowskie biuro maklerskie Arabski i Gawor.

Instytucje ubezpieczeniowe

Na terenie Małopolski nie jest zlokalizowana centrala żadnej z firm ubezpieczeniowych, tym niemniej wszyscy więksi ubezpieczyciele działają w województwie małopolskim. Najwięcej punktów posiadają PZU S.A., Filar, Polonia, Samopomoc, TU PBK i Warta. Warto wspomnieć w tym miejscu o Korporacji Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych, oferującej ubezpieczenia dla firm prowadzących działalność w skali międzynarodowej, choć przedstawicielstwo na Małopolskę mieści się w Katowicach. KUKKE S.A. jest polską agencją ubezpieczeń kredytów eksportowych. Swoim klientom oferuje rozwiązania, które łączą w sobie ubezpieczenia kontraktów eksportowych i krajowych z informacją kredytową oraz zarządzaniem portfelem należności.

Niebankowe instytucje kredytowe

Oprócz banków działalnością w zakresie finansów zajmują się inne instytucje, udzielające kredytów ze środków własnych lub pośredniczące w staraniach o kredyt z obcych źródeł, np. banków.

Najważniejsze instytucje kredytowe udzielające pożyczek ze środków własnych, mające placówki na terenie województwa małopolskiego to: Fundusz Mikro, Inicjatywa Mikro oraz Podbeskidzkie Centrum Przedsiębiorczości, Promocji i Rozwoju Gmin.

Prócz wyżej wymienionych działa na terenie województwa małopolskiego 45 instytucji pośrednictwa kredytowego.

Instytucje leasingowe

Na terenie województwa małopolskiego działa 87 placówek instytucji leasingowych, przy czym aż 72 zgrupowane są w największych miastach – Krakowie, Nowym Sączu i Tarnowie. Większość działających w Małopolsce firm leasingowych ma centrale poza województwem. Do rodzimych firm małopolskich zaliczają się: Małopolskie Towarzystwo Leasingowe S.A., LEASnet, IKB Leas Sp. z o.o., Finanse Leasing S.A., Leasing Management S.A., Krakowskie Towarzystwo Leasingowe Sp. z o.o., K.R.A.K. Leasing Sp. z o.o. – firmy te mają siedzibę na terenie Krakowa. Centrale w Nowym Sączu posiadają natomiast: PETPOL Leasing Sp. z o.o., STIL S.A., Południowe Towarzystwo Leasingowe.

2. ROZMIESZCZENIE INSTYTUCJI FINANSOWYCH W UKŁADZIE POWIATOWYM

Liczbę poszczególnych typów instytucji finansowych działających w powiatach województwa małopolskiego ilustruje tabela 103.

Tabela nr 103. Liczba instytucji finansowych w powiatach województwa małopolskiego

Powiat	Banki komercyjne	Banki spółdzielcze	Firmy leasingowe	Firmy ubezpieczeniowe	Biura maklerskie	Inne instytucje kredytowe	Bankomaty
Bocheński	4	10	0	3	1	1	5
Brzeski	3	9	1	3	0	0	6
Chrzanowski	11	8	0	2	1	3	27
Dąbrowski	4	9	0	1	0	0	2

Gorlicki	6	7	2	5	1	0	10
Krakowski	12	18	3	1	0	1	10
Limanowski	6	9	0	2	0	0	6
Miechowski	2	8	0	3	0	0	4
Myślenicki	5	9	0	2	0	0	5
Nowosądecki	6	12	0	1	0	0	7
Nowotarski	8	6	4	6	1	2	11
Olkuski	10	4	0	7	2	5	16
Oświęcimski	14	7	2	3	3	3	21
Proszowicki	1	7	0	2	0	0	1
Suski	4	5	0	2	0	2	3
Tarnowski	7	18	0	0	0	0	1
Tatrzański	5	3	0	3	1	2	12
Wadowicki	11	8	3	2	2	2	19
Wielicki	6	5	0	4	0	1	9
m. Kraków	30	6	48	22	14	22	220
m. Nowy Sącz	14	1	13	12	4	4	23
m. Tarnów	17	3	11	13	7	2	34

Źródło: opracowanie własne Z. Michalik, B. Rogoda

3. OCENA KONDYCJI SEKTORA FINANSOWEGO W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM

W ciągu ostatnich 3 lat liczba instytucji finansowych w województwie małopolskim znacząco wzrosła, co ukazuje tabela 104.

Tabela nr 104. Liczba placówek instytucji finansowych w województwie małopolskim

Instytucje	1998	2001	Wzrost
Banki komercyjne	121	186	54%
Banki spółdzielcze	143	172	20%
Firmy leasingowe	30	87	190%
Firmy ubezpieczeniowe	98	99	1%
Biura maklerskie	44	37	-16%
Inne instytucje kredytowe	-	50	-
Bankomaty	193	452	134%

Źródło: opracowanie własne: Z. Michalik, B. Rogoda

Zmniejszyła się jedynie liczba biur maklerskich, co można wiązać z bessą na giełdzie warszawskiej oraz konsolidacją tych instytucji. W najwyższym stopniu wzrosła liczba firm leasingowych oraz bankomatów.

Ocenę rozwoju sektora finansowego w poszczególnych powiatach województwa małopolskiego można przeprowadzić w oparciu o wskaźnik jakim jest liczba mieszkańców powiatu przypadająca na 1 placówkę bankową. Przy konstruowaniu wskaźnika uwzględniono

banki komercyjne i spółdzielcze, w tym oddziały, filie, ekspozytury i punkty kasowe. Zróżnicowanie dostępności placówek bankowych w poszczególnych powiatach przedstawia wykres 53.

Wykres nr 53. Liczba mieszkańców powiatu przypadająca na jedną placówkę bankową

Źródło: opracowanie własne Z. Michalik, B. Rogoda

Sektor finansowy w Małopolsce daje zatrudnienie 27 106 osobom, co lokuje region na 5 miejscu w kraju.

Jednak stan rozwoju sektora mierzony odsetkiem zatrudnionych w sektorze do ogółu pracujących daje obraz mniej optymistyczny. Województwo małopolskie lokuje się pod tym względem wśród 6 regionów o najsłabszym rozwoju infrastruktury finansowej, gdzie odsetek zatrudnionych w sektorze wynosi poniżej 2%. Najlepsze województwa – dolnośląskie, mazowieckie, pomorskie i śląskie charakteryzują się stanem zatrudnienia przekraczającym 2,8%.

Bardzo korzystnie prezentuje się natomiast rentowność przedsiębiorstw branży finansowej w Małopolsce. Jest ona najwyższa wśród województw, dla których są dostępne odpowiednie informacje i kilkakrotnie wyższa od przeciętnej rentowności ogółu przedsiębiorstw w województwie małopolskim.

Tabela nr 105. Rozwój sektora finansowego w Małopolsce na tle innych regionów kraju

Województwo	Pracujący w sektorze finansowym	Liczba pracujących ogółem	% pracujących w sektorze	Rentowność netto sektora finansowego	Rentowność netto ogółu przedsiębiorstw
-------------	---------------------------------	---------------------------	--------------------------	--------------------------------------	--

			finansowym		
Dolnośląskie	30909	1072600	2,9%	2,30%	1,60%
Kujawsko-Pomorskie	12446	775900	1,6%	b. d.	-
Lubelskie	18800	1001700	1,9%	b. d.	-
Lubuskie	9071	356700	2,5%	b. d.	-
Łódzkie	24763	1106400	2,2%	b. d.	-
Małopolskie	27106	1401500	1,9%	4,80%	1,00%
Mazowieckie	85056	2368600	3,6%	4,00%	0,40%
Opolskie	8875	392800	2,3%	b. d.	-
Podkarpackie	15313	978900	1,6%	1,10%	0,70%
Podlaskie	9288	509400	1,8%	b. d.	-
Pomorskie	22900	782600	2,9%	b. d.	-
Śląskie	39828	1410000	2,8%	b. d.	-
Świętokrzyskie	8688	609200	1,4%	1,40%	-0,30%
Warmińsko-Mazurskie	11763	507600	2,3%	b. d.	-
Wielkopolskie	34652	1406000	2,5%	b. d.	-
Zachodnio-Pomorskie	14829	599200	2,5%	b. d.	-

Źródło: roczniki statystyczne województw, dane z 2000 r.

Przedstawione dane, zarówno w układzie wojewódzkim jak i powiatowym, pozwalają łączyć rozwój sektora finansowego ze stopniem urbanizacji regionu. Względna słabość sektora w Małopolsce wynika prawdopodobnie z niewielkiej liczby dużych miast, stanowiących ośrodki przemysłowe. Potrzeba korzystania z usług finansowych jest bowiem silniej związana z działalnością przemysłową niż rolniczą. Wynika ona też z formy dochodów ludności: obrót bezgotówkowy upowszechniający się w przedsiębiorstwach przemysłowych wymusza posiadanie kont przez pracowników, a więc gęstnienie sieci placówek bankowych.

VIII. HANDEL I GASTRONOMIA

1. HANDEL

Sieć handlowa

W ciągu ostatnich trzech lat w województwie małopolskim pomimo niewielkiego spadku liczby podmiotów gospodarczych w sferze działalności handlowej, odnotowano wzrost liczby zatrudnionych.

W 2000 roku ogólna liczba sklepów i punktów sprzedaży paliw (liczonych metodą przedsiębiorstw) wyniosła 35 041 (34 538 sklepów i 503 stacje paliw), z czego w sektorze publicznym 102 sklepy i 29 stacji paliw. Na koniec 2000 roku odnotowano 30 024 małych punktów (zatrudniających poniżej 9 osób), w tym 25 750 sklepów, 628 aptek, 190 stacji paliw i 3 456 punktów sprzedaży detalicznej.

Tabela nr 106. **Placówki handlowe* w województwie małopolskim w latach 1998-2000**

Rok	Liczba podmiotów handlowych		Liczba pracujących	
	Ogółem	w tym stacje paliw	Ogółem	w tym stacje paliw
1998	36 939	468	81 939	2 558
1999	36 885	488	86 163	2 855
2000	35 041	503	88 813	2 937

* liczone metodą przedsiębiorstw

Źródło: dane Urzędu Statystycznego w Krakowie

Na terenie miast województwa zlokalizowane były 25 043 sklepy, które stanowiły 72,5% ogólnej liczby sklepów w województwie oraz 333 stacje paliw (66,2% ogólnej ich liczby).

Z roku na rok zwiększa się powierzchnia sprzedażna przypadająca na jeden sklep, która w 2000 roku wyniosła 55,4 m², podczas gdy w 1999 – 54,8 m², w 1998 – 53,7 m². Powodem tych zmian był rozwój sklepów wielkopowierzchniowych, należących w zdecydowanej większości do inwestorów zagranicznych. Wartość nakładów firm zagranicznych na działalność handlową, w tym przede wszystkim na uruchamianie sklepów wielkopowierzchniowych, do końca 2000 roku przekroczyła 380 mln USD.

W województwie małopolskim funkcjonuje 16 hipermarketów, w tym 13 w Krakowie. Należy tu rozróżnić hipermarkety:

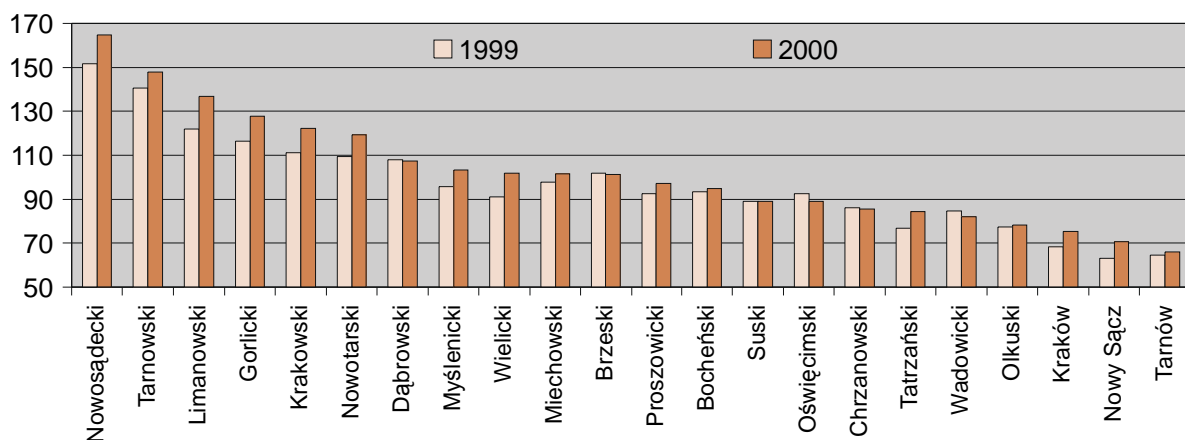
- z przewagą sprzedaży żywności: Carrefour i Geant – Casino (Francja), Tesco (Wielka Brytania), Hypernova – Ahold (Holandia), Real – grupa Metro i Hit (Niemcy) oraz Billa (Austria i Niemcy);
- budowlane i ogrodnicze: OBI – grupa Tegelmann (Niemcy), Castorama (Francja), Nomi - Kingfisher (Wielka Brytania);
- meblowy: Ikea (Szwecja);
- biurowe: Office Centre i Office Depot – RIC (Stany Zjednoczone);
- hurtowy: Makro Cash & Carry – grupa Metro (Niemcy).

Tabela nr 107. **Sklepy i punkty sprzedaży paliw (według lokalizacji)**

Wyszczególnienie	Sklepy						Punkty sprzedaży paliw		
	ogółem			w tym prywatne			1998	1999	2000
	1998	1999	2000	1998	1999	2000			
Woj. małopolskie	36 477	36 371	34 419	36 292	36 197	34 276	481	495	500
Powiaty ziemskie:	22 384	22 354	21 516	22 294	22 214	21 447	342	340	343
Bocheński	1 046	1 050	1 038	1 041	1 046	1 035	14	15	13
Brzeski	856	879	886	854	877	884	7	13	12
Chrzanowski	1 559	1 525	1 533	1 547	1 514	1 533	23	22	24
Dąbrowski	551	546	548	551	546	548	12	11	12
Gorlicki	981	929	848	973	921	840	22	23	20
Krakowski	2 126	2 119	1 934	2 126	2 117	1 934	31	24	28
Limanowski	1 043	965	866	1 038	963	865	11	10	12
Miechowski	545	543	519	540	539	515	18	17	14
Myślenicki	1 163	1 173	1 098	1 157	1 165	1 089	16	14	15
Nowosądecki	1 282	1 261	1 171	1 280	1 258	1 168	25	24	25
Nowotarski	1 679	1 633	1 505	1 665	1 621	1 495	26	26	26
Olkuski	1 623	1 604	1 582	1 621	1 602	1 581	20	19	22
Oświęcimski	1 620	1 671	1 735	1 614	1 663	1 727	30	31	26
Proszowicki	481	484	460	481	483	459	15	16	15
Suski	887	912	911	882	908	907	9	10	11
Tarnowski	1 231	1 280	1 223	1 229	1 227	1 222	23	30	31
Tatrzanski	900	860	781	894	857	779	7	6	6
Wadowicki	1 729	1 825	1 892	1 722	1 817	1 885	17	13	15
Wielicki	1 082	1 095	986	1 079	1 090	981	16	16	16
Powiaty grodzkie:	14 093	14 017	12 903	13 998	13 933	12 829	139	155	157
Kraków	10 823	10 808	9 860	10 753	10 744	9 801	100	109	108
Nowy Sącz	1 392	1 330	1 197	1 377	1 318	1 187	17	19	19
Tarnów	1 878	1 879	1 846	1 868	1 871	1 841	22	27	30

Źródło: dane Urzędu Statystycznego w Krakowie

Wykres nr 54. Liczba mieszkańców przypadająca na jeden sklep w latach 1999 i 2000

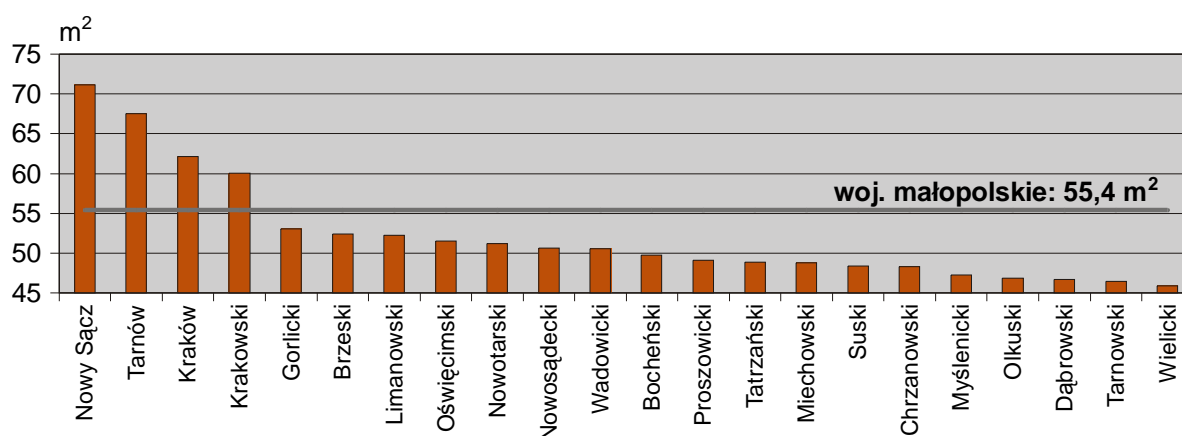

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie

Istotnym faktem było uruchomienie w 2000 roku hipermarketów poza Krakowem: Real w Nowym Sączu oraz Nomi i Billa w Tarnowie. W Krakowie otwarto hipermarket Tesco oraz podjęta została budowa wielkiego Centrum Handlowego M1.

Równocześnie zwiększyła się ilość supermarketów i sklepów dyskontowych. Należy tu wspomnieć przede wszystkim o ponad 30 placówkach tego rodzaju należących do sieci Biedronka portugalskiej firmy Jeronimo Martins oraz kilkunastu dyskontowych sklepach osiedlowych Plus niemieckiej grupy Tegelmann. W zachodniej części województwa – sklepy sieci Savia (należącej do Tesco), w Krakowie, Tarnowie i Zakopanem – supermarkety Julius Meinl (Austria).

Wykres nr 55. Powierzchnia sprzedażna przypadająca na jeden sklep w 2000 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie

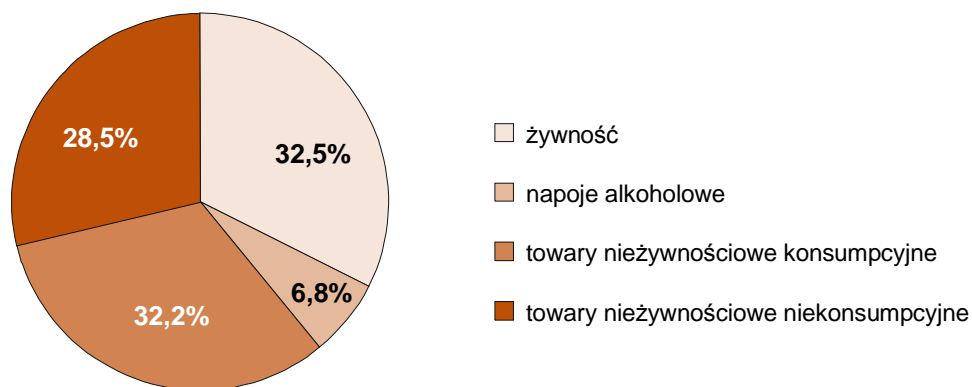
Sprzedaż detaliczna

W przedsiębiorstwach handlowych i niehandlowych województwa małopolskiego, zatrudniających powyżej 9 osób, sprzedaż detaliczna w 2000 roku wyniosła 15 046,2 mln zł (w cenach bieżących łącznie z VAT), co stanowi 124,4% wartości sprzedaży detalicznej z roku 1999. Poprzez sieć swoich punktów sprzedaży detalicznej (sklepy, punkty sprzedaży drobnodetalicznej stałe i o charakterze ruchomym) wyżej wymienione przedsiębiorstwa sprzedały odpowiednio:

- żywność za 4 894,1 mln zł (wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim o 25,5%),
- napoje alkoholowe za 1 019,1 mln zł (wzrost o 26,2%),
- towary nieżywnościowe konsumpcyjne za 4 843,2 mln zł (wzrost o 13,4%),
- towary nieżywnościowe niekonsumpcyjne za 4 289,8 mln zł (wzrost o 13,4%).

Przedsiębiorstwa należące do sektora publicznego odnotowały wzrost wartości sprzedaży detalicznej o 31,6 % w stosunku do 1999 roku i wyniosła ona 333,2 mln zł. Natomiast sprzedaż detaliczna w przedsiębiorstwach sektora prywatnego kształtowała się na poziomie 14 712,9 mln zł i była wyższa w porównaniu z rokiem poprzednim o 24,3%.

Wykres nr 56. Struktura sprzedaży detalicznej w 2000 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie

Tabela nr 108. Wybrane dane o sklepach i stacjach paliw według specjalizacji branżowej (metoda przedsiębiorstw) – stan w dniu 31 grudnia 2000

Wyszczególnienie	Sklepy i punkty sprzedaży paliw				Pracujący ^a			
	ogółem	w tym na wsi	z ogółem w podmiotach		ogółem	w tym na wsi	z ogółem w podmiotach	
			małych ^b	średnich i dużych ^c			małych ^b	średnich i dużych ^c
Sklepy – razem z tego branży:	34 538	9 495	29 834	4 704	88 813	16 437	55 540	33 273
ogólnospożywcza	11 658	5 496	9 922	1 736	39 895	9 475	17 489	22 406
owocowo - warzywna	435	65	406	29	716	90	660	56
mięsna	898	147	684	214	2 063	260	1 403	660
rybna	51	-	46	5	102	-	90	12
piekarniczo – ciastkarska	382	44	160	222	1 005	89	316	689
z napojami alkoholowymi	202	73	93	109	621	145	221	400
z kosmetykami i wyrobami toaletowymi	383	47	307	76	969	98	625	344
z wyrobami włókienniczymi	339	22	300	39	716	39	625	91
z wyrobami odzieżowymi	2680	349	2 501	179	5 272	671	4 561	711
z obóciem i wyrobami skózanymi	651	75	577	74	1 376	127	1 181	195
z meblami i sprzętem oświetleniowym	438	68	323	115	1 405	218	759	646
z artykułami radiowo – telewizyjnymi i ze sprzętem gospodarstwa domowego	566	84	385	181	1 646	227	994	652
z artykułami piśmieniowymi i księgarnie	815	146	769	46	1 513	192	1 286	227
z pojazdami mechanicznymi	1 152	204	1 002	150	2 600	370	1 919	681
pozostałe sklepy	13 888	2 675	12 359	1 529	28 914	4 436	23 411	5 503
Stacje paliw	503	170	190	313	2 937	555	654	2 283

a – w sklepach i punktach sprzedaży paliw, b – dane dotyczą przedsiębiorstw o liczbie pracujących do 9 osób, c – dane dotyczą przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób,

Źródło: dane Urzędu Statystycznego w Krakowie

Wskaźnik wydajności, czyli wielkość obrotów przypadających na 1 zatrudnionego w sklepach, w 2000 roku wyniósł 316,7 tys. zł, przy czym najwyższą wartość osiągnął dla sklepów dużych, gdzie wyniósł odpowiednio:

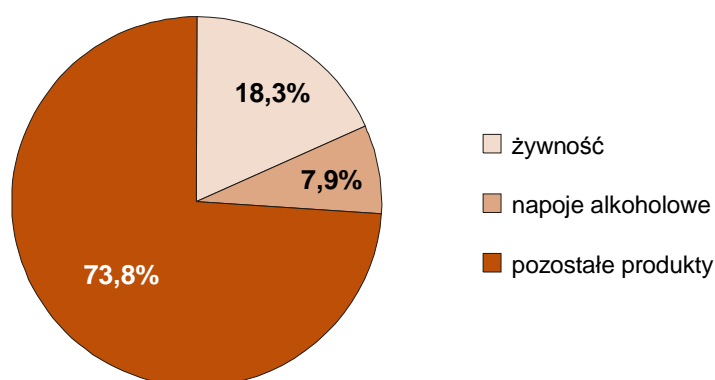
- dla sklepów o pow. 201 – 300 m² – 440,1 tys. zł
- dla sklepów o pow. 401 – 1000 m² – 421,1 tys. zł.

Sprzedaż hurtowa

W 2000 roku w przedsiębiorstwach handlowych i niehandlowych, w których liczba pracujących przekraczała 9 osób, sprzedaż hurtowa wyniosła 28 122,3 mln zł (w cenach bieżących łącznie z VAT), w tym w sektorze publicznym 604,3 mln zł.

Z roku na rok zwiększa się udział sprzedaży sektora prywatnego w ogólnej wartości sprzedaży hurtowej. Jest to spowodowane zmianami zachodzącymi w strukturze własnościowej przedsiębiorstw. W 2000 roku udział sektora prywatnego w sprzedaży hurtowej wyniósł 97,9%.

Wykres nr 57. **Struktura sprzedaży hurtowej w 2000 roku**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie

Magazyny handlowe

Na terenie województwa małopolskiego, według stanu na koniec 2000 roku, znajdowało się 2 715 magazynów handlowych o łącznej powierzchni 1 753,8 tys. m², w tym w sektorze prywatnym 2 639 magazyny o powierzchni składowej 1 701,8 tys. m². Wśród magazynów prywatnych 6,9% to magazyny stanowiące własność inwestorów zagranicznych.

Najbardziej istotną częścią sieci infrastruktury magazynowej są magazyny zamknięte, których na koniec 2000 roku odnotowano 2 143 magazyny o powierzchni 955,4 tys. m² (53,7% ogólnej powierzchni składowej), w tym 2 098 (916,5 tys. m²) należało do sektora prywatnego. Wśród magazynów zamkniętych było 239 chłodni (w tym 235 prywatnych) o powierzchni 34,7 tys. m².

Tabela nr 109. **Magazyny handlowe***

Rok	Magazyny zamknięte		Magazyny zadaszone		Place składowe		Silosy i zbiorniki pojemność [tys. m ³]
	liczba	tys. m ²	liczba	tys. m ²	liczba	tys. m ²	
1999	2 442	952,2	222	60,0	371	795,8	10,4
2000	1 788	865,4	161	42,9	314	694,3	17,7

* dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób

Źródło: dane Urzędu Statystycznego w Krakowie

2. GASTRONOMIA¹

Według stanu na 31 grudnia 2000 roku na terenie województwa małopolskiego działało 898 placówek gastronomicznych, w tym 21 sezonowych. W porównaniu z rokiem poprzednim całkowita liczba placówek zmniejszyła się o 25, co stanowi spadek o około 3%. Spadek ten spowodowany był likwidacją wielu stołówek i punktów gastronomicznych.

Tabela nr 110. Placówki gastronomiczne*

Placówki gastronomiczne	Ogółem		Sektor			
	stałe	sezonowe	publiczny		prywatny	
			stałe	sezonowe	stałe	sezonowe
1999						
Ogółem	892	31	216	9	676	22
w tym:						
restauracje	229	4	11	-	218	4
bary	341	8	38	4	303	4
stołówki	195	6	116	2	79	4
punkty gastronomiczne	127	13	51	3	76	10
2000						
Ogółem	877	21	187	11	690	10
w tym:						
restauracje	249	-	14	-	235	-
bary	340	12	42	7	298	5
stołówki	184	2	107	1	77	1
punkty gastronomiczne	104	7	24	3	80	4

* dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób

Źródło: dane Urzędu Statystycznego w Krakowie

W wyniku postępującej prywatyzacji i urynkwienia polskiej gospodarki wzrósł udział sektora prywatnego. Na koniec 2000 roku obejmował on 78,0% placówek gastronomicznych, tj. o 2,2% więcej niż w 1999 roku.

W 2000 roku przychody z działalności gastronomicznej wyniosły 415,7 mln zł, w tym:

¹ dane dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących działalność gastronomiczną, w których liczba pracujących przekracza 9 osób

- 284,2 mln zł (68,4%) – wpływy z produkcji gastronomicznej,
- 61,7 mln zł (14,8%) – wpływy ze sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych,
- 60,1 mln zł (14,5%) – wpływy ze sprzedaży towarów handlowych,
- 9,7 mln zł (2,3%) – pozostała działalność.

Udział sektora prywatnego w ogólnej wartości przychodów uzyskanych z działalności gastronomicznej wyniósł 91,1% (378,7 mln zł) i był większy o 2,5% w porównaniu z 1999 r.

IX. TURYSTYKA

1. RUCH TURYSTYCZNY

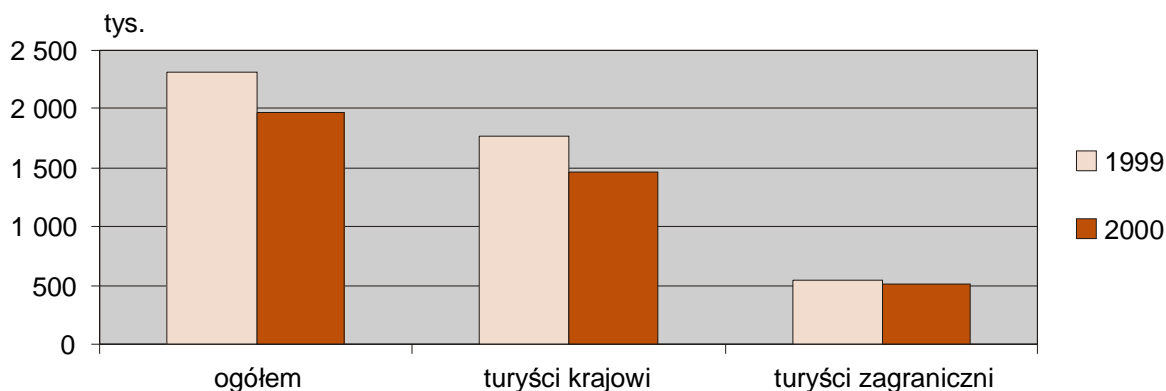
Rejestrowany ruch turystyczny, mierzony jest liczbą osób korzystających z zasobów noclegowych. W województwie małopolskim, w okresie od stycznia do grudnia 2000 r. odnotowano 1 968 621 osób, korzystających z zasobów noclegowych, w tym 507 329 z zagranicy. Najwięcej korzystających z zasobów noclegowych odnotowano w Krakowie, w powiecie tatrzańskim, nowosądeckim i nowotarskim. Tylko w tych trzech powiatach i Krakowie koncentruje się 80,7% całego rejestrowanego ruchu turystycznego w województwie małopolskim. Udział pozostałych powiatów i miast jest zdecydowanie mniejszy, przy czym w omawianym okresie najmniej korzystających z zasobów noclegowych odnotowano w powiecie proszowickim (206 osób) i dąbrowskim (430 osoby). W analogicznym okresie roku 1999, rejestrowany ruch turystyczny był wyższy o ponad 15%. W tym czasie z zasobów noclegowych skorzystało 2 319 123 osób, w tym 542 897 z zagranicy.

Tabela nr 111. Rejestrowany ruch turystyczny w województwie małopolskim w okresie I - XII. 1999 i 2000 r.

Powiaty	Liczba korzystających z zasobów noclegowych					
	ogółem		turyści krajowi		turyści zagraniczni	
	1999	2000	1999	2000	1999	2000
Województwo Małopolskie	2 319 123	1 968 621	1 776 226	1 461 292	542 897	507 329
Bocheński	12 702	36 540	1 184	34 838	1 518	1 702
Brzeski	5 515	7 879	5 430	7 646	85	233
Chrzanowski	16 792	10 404	15 891	9 333	901	1 071
Dąbrowski	636	430	544	387	92	43
Gorlicki	32 179	34 645	31 320	33 954	859	691
Krakowski	34 492	25 314	30 916	19 581	3 579	5 733
Limanowski	31 284	24 234	30 631	23 542	653	692
Miechowski	587	1 260	494	720	93	540
Myślenicki	26 585	18 210	25 261	17 287	1 324	923
Nowosądecki	257 860	236 968	253 938	233 673	3 922	3 295
Nowotarski	166 854	128 142	162 089	125 541	4 765	2 601
Olkuski	26 846	30 776	25 024	28 869	1 822	1 907
Oświęcimski	20 732	21 314	10 107	8 763	10 625	12 551
Proszowicki	1 100	206	1 100	206	0	0
Suski	40 858	44 693	39 445	43 571	1 413	1 122
Tarnowski	9 310	14 223	9 174	13 777	136	446
Tatrzański	560 446	424 267	500 840	372 524	59 606	51 743
Wadowicki	38 238	39 685	34 570	36 661	3 668	3 024
Wielicki	8 522	9 686	7 279	8 291	1 243	1 395
m. Kraków	956 234	800 586	520 800	393 655	435 434	406 931
m. Nowy Sącz	25 933	19 238	22 382	15 515	3 551	3 723
m. Tarnów	45 418	39 921	37 807	32 958	7 611	69 663

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres nr 58. **Rejestrowany ruch turystyczny w województwie małopolskim – liczba korzystających z zasobów noclegowych**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W porównaniu z rokiem 1999, liczba turystów, korzystających z zasobów noclegowych w województwie małopolskim, spadła o ponad 350 tys. osób. Spadek rejestrowanego ruchu turystycznego gości z zagranicy w roku 2000 wyniósł 7%, czyli województwo odwiedziło blisko 4 000 mniej cudzoziemców. Podobnie jak w latach ubiegłych najliczniejszą grupą gości zagranicznych stanowili obywatele Niemiec (16,6%) oraz Stanów Zjednoczonych (11,7%).

Wg badań Instytutu Turystyki, przyczyną spadku liczby przyjazdów gości z zagranicy jest coraz mniejsze zainteresowanie Polską, jako byłym krajem „zza żelaznej kurtyny” oraz wprowadzone w roku 1998 dwustronne utrudnienia ruchu turystycznego między Polską a Białorusią, Ukrainą i Rosją. Na ogólną tendencję spadkową ma również wpływ podniesienie cen krajowych usług turystycznych.

Rejestrowany ruch turystyczny, nie odzwierciedla faktycznego ruchu turystycznego w województwie. Obejmuje on jedynie te osoby, które zatrzymały się w województwie na dłużej niż jeden dzień i skorzystały z oferty bazy noclegowej. Jednak większość osób odwiedzających Małopolskę, zatrzymuje się w regionie na kilka godzin. W takim przypadku możemy mówić o wielokrotnie większym ruchu turystycznym, kształtującym się na granicy 10 mln osób rocznie. (źródło: „Przyjazdy turystów krajowych i zagranicznych w układzie wojewódzkim w 1999 roku”, Instytut Turystyki na zlecenie POT).

2. BAZA NOCLEGOWA

Zarejestrowana przez GUS turystyczna baza noclegowa w Polsce, według stanu na dzień 31 lipca 1999 r. liczyła 13 592 obiektów, w których znajdowało się 771 592 miejsca noclegowe.

Na terenie województwa małopolskiego w tym samym okresie znajdowało się odpowiednio 2 700 obiektów noclegowych turystyki z prawie 99 000 miejsc noclegowych, co stawia województwo na pierwszym miejscu w rankingu krajowym pod względem liczby funkcjonujących obiektów. W roku 2000 zarejestrowana przez US baza noclegowa liczyła 1

055 obiektów, w których znajdowało się ponad 66 600 miejsc noclegowych. Spadek zarejestrowanej liczby miejsc noclegowych w porównaniu z rokiem 1999, o ponad 32%, co odpowiada zmniejszeniu zaplecza noclegowego o 32 400 miejsc, spowodowany jest przede wszystkim przez zmiany dotyczące zasad kategoryzacji obiektów noclegowych i zaniechaniem prowadzenia ewidencji bazy noclegowej w pokojach gościnnych. Spowodowało to zmniejszenie liczby funkcjonujących obiektów i zarazem spadek oferowanych miejsc noclegowych aż w 12 kategoriach.

Natomiast w porównaniu z analogicznym okresem roku 1999, największy bezwzględny przyrost miejsc noclegowych wystąpił w hotelach, które na koniec 2000 r. oferowały 9 680 miejsc noclegowych.

Największymi zasobami noclegowymi dysponują nadal ośrodki wczasowe i inne obiekty wykorzystywane do turystyki, które łącznie posiadają 23 292 miejsca noclegowe, z czego 11 732 miejsc noclegowych stanowią miejsca w ośrodkach wczasowych, a 11 560 w innych obiektach wykorzystywanych dla turystyki. Kolejne pod względem wielkości zasobów są hotele. Przeważają tutaj obiekty o średnim standardzie, tj. trzy- i dwugwiazdkowe. Liczą one odpowiednio 31 i 24 placówek, które skupiają 4 615 i 2 666 miejsc noclegowych (stan na 31 grudnia 2000 r.).

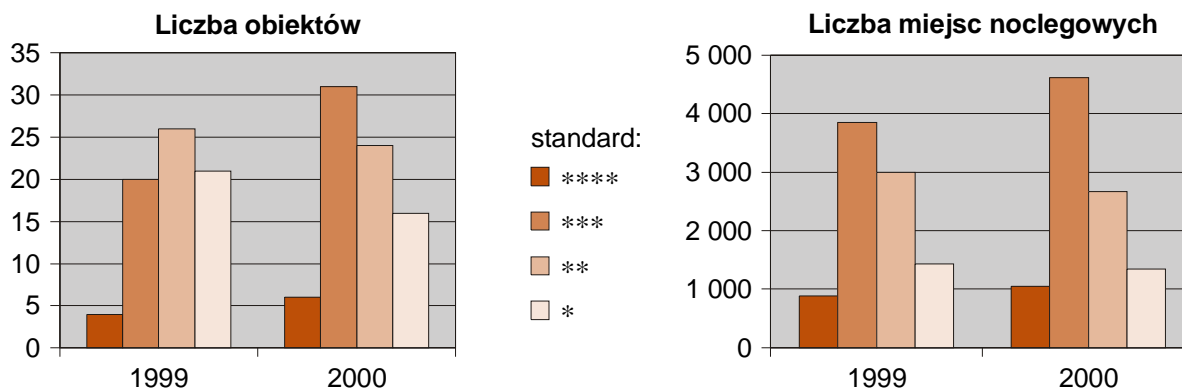
Tabela nr 112. **Hotele wg kategorii w województwie małopolskim w 1999 i 2000 roku**

Rok	Liczba obiektów						Liczba miejsc noclegowych					
	ogółem	*****	****	***	**	*	ogółem	*****	****	***	**	*
1999	71	0	4	20	26	21	9 162	0	881	3 851	3 001	1 429
2000	77	0	6	31	24	16	9 680	0	1 051	4 615	2 666	1 348

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Najwięcej placówek typu hotele, znajduje się w mieście Krakowie (45 obiektów), oraz w powiatach: tatrzańskim – 8 placówek (wszystkie w Zakopanym) i nowosądeckim – 5 obiektów. W latach 2000 i 2001 nastąpił ponad 15% wzrost liczby obiektów noclegowych typu hotele, przy czym nadal najwięcej nowych miejsc noclegowych powstaje w hotelach trzygwiazdkowych. Taka tendencja jest ukierunkowana zmianą preferencji turystów, zarówno krajowych jak i zagranicznych, na rynku usług turystycznych. Obserwujemy przesunięcie liczby osób korzystających z miejsc noclegowych z ośrodków wczasowych i pokoi gościnnych do obiektów hotelowych. Równocześnie występuje skrócenie czasu pobytu w obiektach hotelowych. Miesięczne wykorzystanie miejsc noclegowych waha się od 30% do ponad 50%, w zależności od miesiąca.

Wykres nr 59. **Hotele wg kategorii w województwie małopolskim w 1999 i 2000 roku**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Średnia długość pobytu osób odwiedzających województwo małopolskie wynosi 4,8 dnia, a ruch turystyczny głównie koncentruje się w miesiącach lipcu i sierpniu (najmniejszy w grudniu i styczniu). Trend sezonowych wahań w ruchu turystycznym nadal spowodowany jest przede wszystkim nawykami urlopowymi społeczeństwa oraz specyfiką naszego klimatu.

Tabela nr 113. Liczba obiektów noclegowych wg rodzajów w 1998, 1999 i 2000 r. w Małopolsce

Rodzaj obiektu	Liczba obiektów			Ilość miejsc noclegowych		
	1998	1999	2000	1998	1999	2000
Hotele	82	71	77	10 654	9 162	9 680
Motele	10	12	9	504	595	304
Pensjonaty	121	112	111	8 044	7 616	8 583
Domy wycieczkowe	35	35	31	2 523	2 422	2 283
Schroniska	36	32	28	2 137	1 737	1 568
Schroniska młodzieżowe	57	59	56	3 178	3 056	3 000
Ośrodki wczasowe	233	209	178	15 468	14 087	11 732
Ośrodki kolonijne	bd	11	16	bd	648	949
Ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	bd	53	53	bd	4 064	4 347
Domy pracy twórczej	bd	20	20	bd	665	754
Zespół ogólnodostępnych domków turystycznych	bd	28	25	bd	1 297	1 174
Kampanie	bd	16	13	bd	1 666	1 309
Pola biwakowe	bd	32	25	bd	4 536	3 089
Obiekty w ośrodkach do wypoczynku sobotnio-niedzielnego, świątecznego	bd	3	6	bd	49	130
Pokoje gościnne	bd	1 553	nps	bd	26 385	nps
Kwatery agroturystyczne	bd	184	144	bd	1 570	1 202
Zakłady uzdrowiskowe	bd	41	38	bd	5 085	4 938
Inne obiekty wykorzystywane do turystyki	bd	239	225	bd	14 303	11 560
Pozostałe	1 925	nps	nps	51 090	nps	nps

Ogółem	2 499	2 710	1 055	93 598	98 943	66 602
---------------	--------------	--------------	--------------	---------------	---------------	---------------

Objaśnienia: bd: brak danych, Nps: nie prowadzi się

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela nr 114. **Miesięczne wykorzystanie miejsc noclegowych w województwie małopolskim w okresie X. 1998 – IX. 1999**

Wykorzystanie miejsc noclegowych w %		
Miesiąc	1998	1999
Październik	35,7	
Listopad	29,8	
Grudzień	33,0	
Styczeń		33,6
Luty		43,2
Marzec		31,5
Kwiecień		31,0
Maj		38,0
Czerwiec		39,0
Lipiec		52,4
Sierpień		51,5
Wrzesień		38,7

Źródło: Z.T. Werner na podstawie danych GUS

ŚRODOWISKO GOSPODARCZE

I. BAZA PODATKOWA

Dochody realizowane przez Urzędy Skarbowe dla budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego Województwa Małopolskiego w rozbiciu na rodzaje podatków za lata 1999 i 2000 przedstawiają się następująco:

Tabela nr 115. Dochody realizowane przez Urzędy Skarbowe w latach 1999-2000 (w mln zł)

Rodzaj należności	1999	2000	Dynamika	Struktura w 2000 r. w %
Podatek dochodowy od osób prawnych	781	841	107,68	8,31
Podatek dochodowy od osób fizycznych	2 150	2 187	101,72	21,60
Podatek zryczałtowany	177	165	93,22	1,63
Podatek od towarów i usług oraz podatek akcyzowy	6 188	6 206	100,29	61,29
Podatek od gier	9	10	111,11	0,10
Odsetki od nieterminowych wpłat	59	79	133,90	0,78
Karta podatkowa	30	27	90,00	0,27
Podatek od darowizn i spadków	10	11	110,00	0,11
Opłata skarbową	129	133	103,10	1,31
Wpłaty jednostek budżetowych	463	425	91,79	4,20
Podatki zniesione, pozostałe wpłaty	16	42	262,50	0,41
Ogółem	10 012	10 126	101,14	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Izby Skarbowej w Krakowie

Dochody podatkowe z terenu Województwa Małopolskiego w 2000 r. wyniosły 9 447 mln zł i były nominalnie wyższe o 102 mln zł w stosunku do roku poprzedniego. Biorąc jednak pod uwagę wielkości realne, przy średniorocznym wskaźniku inflacji 9,8%, oznacza to spadek wpływów podatkowych. W strukturze dochodów z tytułu podatków największy udział stanowiły: podatki pośrednie (od towarów i usług oraz akcyzowy) – 61,29% w 2000 r. oraz podatki dochodowe – 29,91% w 2000 r. Dynamika dochodów uzyskiwanych z powyższych tytułów nie przekraczała wskaźnika wzrostu poziomu cen dóbr konsumpcyjnych. Jednocześnie zwiększyły się wpływy z odsetek od nieterminowych wpłat. Świadczy to o coraz trudniejszej sytuacji ekonomicznej podmiotów gospodarczych, będącej następstwem spowolnienia tempa wzrostu gospodarczego kraju.

II. BUDŻETY JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Reforma ustrojowa, która weszła w życie 1 stycznia 1999 r., wprowadziła nie tylko nowy podział administracyjny, ale również rozdział zadań publicznych będących do grudnia 1998 r. w gestii organów administracji rządowej, pomiędzy organy administracji rządowej i samorządowej. Obok funkcjonujących dotychczas gmin powołano nowe jednostki samorządu terytorialnego: powiaty oraz na poziomie regionu – województwa. Podstawą samodzielnej gospodarki finansowej każdej jednostki samorządu terytorialnego jest jej budżet. W porównaniu do 1999 roku dochody ogółem w 2000 r. w wielkościach nominalnych wzrosły o 10,70%, przy czym dochody powiatów wzrosły o 27,42%, a dochody gmin o 5,89%. Dochody własne wzrosły o 4,20%, dotacje o 12,6%, a subwencje o 16,3%. Uwzględniając wskaźnik inflacji za 2000 r. wynoszący 9,8% łatwo zauważyć, iż w wielkościach realnych nastąpił tylko niewielki wzrost dochodów ogółem, przy wzroście kwot dotacji i subwencji a realnym spadku dochodów własnych.

Wydatki w roku 2000 w stosunku do 1999 roku wzrosły nominalnie o 11,8%, w tym wydatki bieżące średnio o 14,6%, natomiast wydatki majątkowe kształtowały się na tym samym poziomie, przy czym ich dynamika dla poszczególnych typów jednostek samorządu terytorialnego była różna: od spadku do 87,01% w stosunku do 1999 roku dla gmin do wzrostu o 47,74% dla powiatów.

W 1999 r. wynik wykonania budżetów wszystkich jednostek samorządu terytorialnego Małopolski był ujemny i wyniósł – 189,9 mln zł, przy czym 100 jednostek osiągnęło wynik dodatni na kwotę 36,5 mln zł, natomiast 102 jednostki zamknęły rok wynikiem ujemnym na kwotę – 226,4 mln zł. Trzeba zaznaczyć, że największy udział w kwocie niedoboru budżetowego miało miasto Kraków (- 126,8 mln zł).

Struktura dochodów, które w 1999 r. ogółem w województwie zamknęły się kwotą 4 946,2 mln zł, przedstawiała się bardzo różnie dla poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego (średnio 39,40% stanowiły dochody własne, 22,10% – dotacje, 38,50% – subwencje). Natomiast w wydatkach, wynoszących ogółem 5 136,1 mln zł, przeważały wydatki bieżące – 80,40% (największy udział w powiatach – 92,56%, najmniejszy w województwie – 64,71 %), z tego wydatki na wynagrodzenia stanowiły 35,95% wydatków ogółem. Wydatki majątkowe – przy średniej 19,6 % wynosiły odpowiednio dla: województwa – 35,29%, powiatów – 7,44%, miast na prawach powiatów – 19,61% i gmin – 21,42%.

W 2000 r. jednostki samorządu terytorialnego województwa małopolskiego osiągnęły dochody ogółem w łącznej wysokości 5 475,6 mln zł, zaś wydatki zrealizowano na poziomie

5 744,1 mln zł. Wynik wykonania budżetów był ujemny i wyniósł -268,5 mln zł, przy czym 76 jednostek samorządu terytorialnego osiągnęło wynik dodatni na kwotę 32 mln zł, natomiast 126 jednostek zamknęło rok wynikiem ujemnym na kwotę -300,5 mln zł. Podobnie jak w roku ubiegłym ponad połowę ogólnej kwoty niedoboru budżetowego stanowił deficyt miasta Krakowa. Należy również zwrócić uwagę na dużą dynamikę zadłużania się powiatów (ponad 800%).

Struktura dochodów ogółem obejmujących sumę dochodów własnych, dotacji i subwencji, była bardzo zróżnicowana dla poszczególnych typów jednostek (dochody własne stanowiły od 7,90% dochodów ogółem w przypadku powiatów do 45,90% w miastach na prawach powiatu; dotacje stanowiły od 13,03% dochodów gmin do 43,96% dochodów

województwa; subwencje od 32,17% dochodów miast na prawach powiatu aż do 48,55% dochodów powiatów). Średnio dla j.s.t. Małopolski dochody własne stanowiły 37,08% dochodów, z tytułu dotacji – 22,48% a z subwencji – 40,44%.

Informacje dotyczące budżetów poszczególnych typów jednostek samorządu terytorialnego w województwie małopolskim przedstawiono w tabelach 116 do 120.

Tabela nr 116. Wynik wykonania budżetu jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999-2000 (w zł)

Rok	DOCHODY				WYDATKI			WYNIK		
	Ogółem	w tym:			Ogółem	w tym:		Ogółem	niedobór	nadwyżka
		własne	dotacje	subwencje		majątkowe	bieżące			
1999	4 946 201 758	1 948 613 650	1 093 166 697	1 904 421 411	5 136 068 290	1 006 474 086	4 129 594 204	-189 866 532	-226 370 546	36 504 014
2000	5 475 572 926	2 030 466 519	1 230 868 844	2 214 237 713	5 744 093 393	1 011 194 760	4 732 898 633	-268 520 317	-300 528 516	32 008 199
Dynamika	110,7%	104,2%	112,6%	116,3%	111,8%	100,5%	114,6%	141,4%	132,8%	87,7%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie biuletynu Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie: Correcta 1/2000, 1-2/2001

Tabela nr 117. Wynik wykonania budżetu gmin w latach 1999-2000 (w zł)

Rok	DOCHODY				WYDATKI			WYNIK		
	Ogółem	w tym:			Ogółem	w tym:		Ogółem	niedobór	nadwyżka
		własne	dotacje	subwencje		majątkowe	bieżące			
1999	2 402 168 119	1 093 802 641	268 487 553	1 039 877 925	2 473 731 840	529 762 174	1 943 969 666	-71 563 721	-98 767 197	27 203 476
2000	2 543 758 393	1 111 631 504	331 506 892	1 100 619 997	2 626 169 968	460 971 498	2 165 198 470	-82 411 575	-111 405 447	28 993 872
Dynamika	105,9%	101,6%	123,5%	105,8%	106,2%	87,0%	111,4%	115,2%	112,8%	106,6%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie biuletynu Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie: Correcta 1/2000, 1-2/2001

Tabela nr 118. Wynik wykonania budżetu powiatów w latach 1999-2000 (w zł)

Rok	DOCHODY				WYDATKI			WYNIK		
	Ogółem	w tym:			Ogółem	w tym:		Ogółem	niedobór	nadwyżka
		własne	dotacje	subwencje		majątkowe	bieżące			
1999	712 843 232	46 927 677	343 670 248	322 245 307	709 014 216	52 735 597	656 278 619	3 829 016	-831 014	4 660 030
2000	908 340 383	71 761 800	395 619 142	440 959 591	912 138 872	77 913 388	834 225 484	-3 798 339	-6 812 666	3 014 327
Dynamika	127,4%	152,9%	115,1%	136,8%	128,6%	147,7%	127,1%	-99,2%	819,8%	64,7%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie biuletynu Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie: Correcta 1/2000, 1-2/2001

Tabela nr 119. Wynik wykonania budżetu miast na prawach powiatów w latach 1999-2000 (w zł)

Rok	DOCHODY				WYDATKI			WYNIK		
	Ogółem	w tym:			Ogółem	w tym:		Ogółem	niedobór	nadwyżka
		własne	dotacje	subwencje		majątkowe	bieżące			
1999	1 568 904 445	757 859 855	358 016 269	453 028 321	1 692 027 658	331 756 527	1 360 271 131	-123 123 213	-126 772 335	3 649 122
2000	1 751 146 619	803 782 156	384 021 975	563 342 488	1 928 031 452	385 347 790	1 542 683 662	-176 884 833	-176 884 833	
Dynamika	111,6%	106,1%	107,3%	124,4%	113,9%	116,2%	113,4%	143,7%	139,5%	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie biuletynu Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie: Correcta 1/2000, 1-2/2001

Tabela nr 120. Wynik wykonania budżetu województwa małopolskiego w latach 1999-2000 (w zł)

Rok	DOCHODY				WYDATKI			WYNIK		
	Ogółem	w tym:			Ogółem	w tym:		Ogółem	niedobór	nadwyżka
		własne	dotacje	subwencje		majątkowe	bieżące			
1999	262 285 962	50 023 477	122 992 627	89 269 858	261 294 576	92 219 788	169 074 788	991 386		991 386
2000	272 327 531	43 291 059	119 720 835	109 315 637	277 753 101	86 962 084	190 791 017	-5 425 570	-5 425 570	
Dynamika	103,8%	86,5%	97,3%	122,5%	106,3%	94,3%	112,8%	-547,3%		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie biuletynu Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie: Correcta 1/2000, 1-2/2000

W strukturze wydatków budżetowych w 2000 roku wydatki bieżące stanowiły 82,40% ogółu, natomiast wydatki majątkowe 17,60%. Wydatki majątkowe to 8,52% wydatków w powiatach, 17,55% w gminach i 31,31% w województwie.

1. BUDŻETY GMIN

Obszar województwa jest bardzo zróżnicowany pod względem rozwoju gospodarczego. Miasta na prawach powiatu są stosunkowo dobrze rozwinięte i pozyskują około 30% dochodów ogółem całego województwa. Przyjmując wskaźnik: dochody ogółem/1 mieszkańca za wyznacznik bogactwa danej j.s.t., to łatwo zauważyć, iż na terenie Małopolski istnieją gminy o dużych dysproporcjach zasobności. Gminy takie jak Sławków, czy Bukowno charakteryzują się dużo wyższym wskaźnikiem od średniej dla wszystkich gmin wynoszącej 705,6 zł na mieszkańca, podczas gdy gminy Biecz, Żabno, czy Maków Podhalański osiągają dochody nieporównywalnie mniejsze.

Tabela nr 121. Gminy o najwyższych i najniższych dochodach na 1 mieszkańca*

Lp.	Wyszczególnienie	Dochody ogółem w zł	Dotacje w zł	Dochody (3 - 4) w zł	liczba ludności	kwota w zł/1 mieszkańca (5:6)
1	2	3	4	5	6	7
1999 r.						
I	Gminy o najwyższych dochodach na 1 mieszkańca					
1	Lipnica Wielka	10 983 531	551 875	10 431 656	5 425	1 922,9
2	Sławków	13 351 024	1 068 996	12 282 028	6 990	1 757,1
3	Bukowno	18 194 392	883 490	17 310 902	10 545	1 641,6
4	Oświęcim (miasto-gmina)	68 663 235	5 899 879	62 763 356	43 682	1 436,8
5	Bolesław (powiat olkuski)	11 212 929	581 796	10 631 133	7 870	1 350,8
6	Zielonki	17 949 952	1 131 833	16 818 119	12 898	1 303,9
7	Jordanów (miasto-gmina)	6 228 313	633 366	5 594 947	4 804	1 164,6
8	Zakopane	42 203 083	8 687 350	33 515 733	29 767	1 125,9
9	Żegocina	6 294 279	1 087 114	5 207 165	4 631	1 124,4
10	Sękowa	5 717 249	498 929	5 218 320	4 763	1 095,6
II	Gminy o najniższych dochodach na 1 mieszkańca					
1	Ciężkowice	10 595 926	1 226 421	9 369 505	21 790	430,0
2	Stary Sącz	21 827 462	3 493 535	18 333 927	43 326	423,2
3	Tuchów	17 081 752	2 393 473	14 688 279	34 948	420,3
4	Żabno	17 565 325	1 593 459	15 971 866	38 106	419,1
5	Kalwaria Zebrzydowska	17 129 804	1 329 293	15 800 511	37 832	417,6
6	Nowy Wiśnicz	11 200 970	766 825	10 434 145	25 196	414,1
7	Maków Podhalański	14 625 983	1 516 058	13 109 925	31 836	411,8
8	Rabka	16 697 429	2 065 155	14 632 274	35 994	406,5
9	Biecz	15 011 808	1 435 364	13 576 444	34 370	395,0
10	Miechów	18 331 111	2 226 990	16 104 121	40 812	394,6
średnia na 1 mieszkańca dla wszystkich gmin w województwie						683,3

2000 r.						
I	Gminy o najwyższych dochodach na 1 mieszkańca					
1	Sławków	13 345 900	1 024 700	12 321 200	6 989	1 762,9
2	Bolesław	14 537 550	711 011	13 826 539	7 873	1 756,2
3	Bukowno	18 196 855	924 838	17 272 017	10 499	1 645,1
4	Zakopane	41 232 854	2 712 699	38 520 155	29 419	1 309,4
5	Oświęcim	61 515 442	7 471 176	54 044 266	43 586	1 239,9
6	Żegocina	6 698 403	1 004 301	5 694 102	4 688	1 214,6
7	Raciechowice	8 735 547	1 547 577	7 187 970	6 014	1 195,2
8	Jordanów	6 590 984	900 071	5 690 913	4 810	1 183,1
9	Lipnica Wielka	12 521 528	6 065 193	6 456 335	5 494	1 175,2
10	Zielonki	16 492 332	1 432 245	15 060 087	13 094	1 150,2
II	Gminy o najniższych dochodach na 1 mieszkańca					
1	Krzeszowice	30 711 262	3 017 912	27 693 350	62 710	441,6
2	Wolbrom	24 848 656	3 914 494	20 934 162	47 526	440,5
3	Proszowice	16 947 885	1 934 746	15 013 139	34 116	440,1
4	Stary Sącz	22 779 069	3 572 995	19 206 074	43 740	439,1
5	Miechów	21 003 642	3 137 691	17 865 951	40 698	439,0
6	Nowy Wiśnicz	12 703 876	1 572 479	11 131 397	25 372	438,7
7	Kalwaria Zebrzydowska	18 369 849	1 999 908	16 369 941	38 022	430,5
8	Żabno	18 756 015	2 538 627	16 217 388	38 352	422,9
9	Maków Podhalański	15 486 072	2 342 678	13 143 394	32 008	410,6
10	Biecz	17 012 916	2 911 196	14 101 720	34 438	409,5
średnia na 1 mieszkańca dla wszystkich gmin w województwie						705,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie biuletynu Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie: Correcta 1/2000, 1-2/2001

Dane w poniższych tabelach pozwalają przeanalizować gospodarkę finansową poszczególnych gmin w ciągu ostatnich dwóch lat:

Tabela nr 122. Dochody gmin – dynamika dochodów ogółem w 1999 i 2000 r.

Lp.	Wyszczególnienie	1999 rok		2000 rok		Dynamika dochodów ogółem w % (5:3)
		Dochody ogółem w zł	Dochody własne w zł	Dochody ogółem w zł	Dochody własne w zł	
1	2	3	4	5	6	7
I Gminy o najwyższej dynamice dochodów ogółem						
1	Krościenko nad Dunajcem	6 873 672	2 651 360	10 828 041	2 752 872	158
2	Książ Wielki	6 043 806	2 898 886	8 314 050	2 461 936	138
3	Moszczenica	4 481 502	1 094 319	6 032 286	1 656 748	135
4	Radłów	9 158 403	3 119 600	12 147 534	4 502 315	133
5	Bolesław	11 212 929	7 467 554	14 537 550	10 341 682	130
6	Skała	8 958 970	4 033 258	11 403 149	5 186 499	127
7	Raclawice	2 219 492	867 267	2 778 344	1 045 270	125

8	Ropa	4 780 763	1 192 920	5 982 719	1 847 984	125
9	Wierzchosławice	9 829 772	4 044 626	12 292 963	4 964 198	125
10	Szczawnica	7 628 485	4 431 876	9 427 597	5 538 689	124
II Gminy o najniższej dynamice dochodów ogółem						
1	Libiąż	25 954 611	17 175 938	25 049 638	15 470 216	97
2	Niedźwiedź	8 179 521	1 835 706	7 781 888	1 688 235	95
3	Zielonki	17 949 952	12 601 336	16 492 332	10 819 133	92
4	Oświęcim	68 663 235	51 319 658	61 515 442	42 282 519	90
5	Krynica	27 911 543	19 779 189	24 919 419	16 093 903	89
6	Zakliczyn	14 617 552	4 111 796	12 998 472	3 178 310	89
7	Wolbrom	27 994 672	16 240 352	24 848 656	12 437 764	89
8	Gródek nad Dunajcem	11 742 992	3 334 798	10 326 498	2 915 388	88
9	Muszyna	15 159 262	7 406 747	12 903 312	6 572 427	85
10	Jodłownik	10 176 206	2 147 806	8 492 937	1 489 978	83
III Średnia dla wszystkich gmin w Województwie						106

Źródło: Opracowanie własne na podstawie biuletynu Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie: Correcta 1/2000, 1-2/2001

Tabela nr 123. Dochody gmin – dynamika dochodów własnych w 1999 i 2000 r.

Lp.	Wyszczególnienie	1999 rok		2000 rok		Dynamika dochodów własnych w % (6:4)
		Dochody ogółem w zł	Dochody własne w zł	Dochody ogółem w zł	Dochody własne w zł	
1	2	3	4	5	6	7
I Gminy o najwyższej dynamice dochodów własnych						
1	Ropa	4 780 763	1 192 920	5 982 719	1 847 984	155
2	Moszczenica	4 481 502	1 094 319	6 032 286	1 656 748	151
3	Czorsztyn	6 796 008	2 601 708	8 241 483	3 912 765	150
4	Radłów	9 158 403	3 119 600	12 147 534	4 502 315	144
5	Jabłonka	16 004 971	4 552 722	18 931 558	6 330 386	139
6	Bolesław	11 212 929	7 467 554	14 537 550	10 341 682	138
7	Spytkowice	4 810 327	1 041 440	4 679 334	1 417 149	136
8	Ciężkowice	10 595 926	2 467 273	12 539 577	3 350 251	136
9	Raciechowice	7 089 014	2 125 895	8 735 547	2 855 811	134
10	Piwniczna	11 848 366	4 543 343	13 347 366	5 919 278	130
II Gminy o najniższej dynamice dochodów własnych						
1	Ochotnica Dolna	7 940 658	1 955 754	8 706 600	1 572 161	80
2	Łącko	15 990 934	3 944 826	16 313 261	3 156 129	80
3	Trzyciąż	7 141 022	2 595 779	7 334 116	2 060 765	79
4	Gołcza	6 385 621	2 813 612	6 622 101	2 200 215	78
5	Zakliczyn	14 617 552	4 111 796	12 998 472	3 178 310	77
6	Wolbrom	27 994 672	16 240 352	24 848 656	12 437 764	77
7	Radgoszcz	7 768 339	2 290 281	8 328 751	1 711 144	75
8	Lipnica Wielka	10 983 531	1 814 385	12 521 528	1 329 171	73
9	Jodłownik	10 176 206	2 147 806	8 492 937	1 489 978	69

10	Żegocina	6 294 279	2 242 797	6 698 403	1 530 948	68
III	Średnia dla wszystkich gmin w Województwie					102

Źródło: Opracowanie własne na podstawie biuletynu Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie: Correcta 1/2000, 1-2/2001

Tabela nr 124. Gminy – udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w latach 1999 i 2000

Lp.	Wyszczególnienie	1999 rok			2000 rok		
		Wydatki ogółem w zł	w tym: wydatki inwestycyjne	udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w %	Wydatki ogółem w zł	w tym: wydatki inwestycyjne	udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w %
I	Gminy o najwyższym udziale wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem						
1	Krościenko nad Dunajcem	9 576 807	4 636 439	48	11 130 618	5 559 565	50
2	Lipnica Wielka	15 064 048	9 558 601	63	12 217 216	5 913 609	48
3	Wierzchosławice	9 770 449	2 470 799	25	14 587 686	5 926 531	41
4	Książ Wielki	5 736 076	504 374	9	9 954 720	4 043 249	41
5	Moszczenica	4 463 338	656 205	15	6 671 546	2 383 987	36
6	Trzyciąż	8 160 270	2 046 470	25	9 721 315	3 349 684	34
7	Muszyna	16 114 426	6 482 035	40	16 283 575	5 493 973	34
8	Pleśna	11 216 282	3 464 096	31	13 425 250	4 442 274	33
9	Nowy Targ	35 399 278	11 405 947	32	41 084 487	13 581 862	33
10	Zielonki	19 811 728	10 171 674	51	16 879 054	5 447 804	32
II	Gminy o najniższym udziale wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem						
1	Pałecznicza	3 789 409	637 028	17	4 157 602	212 513	5
2	Mucharz	4 089 310	83 758	2	4 574 262	207 354	5
3	Rabka	16 838 464	2 749 307	16	16 729 679	686 208	4
4	Mędrzechów	4 057 534	851 976	21	3 568 229	133 190	4
5	Ropa	4 726 725	515 473	11	5 258 794	189 895	4
6	Słaboszów	3 364 943	325 210	10	3 454 477	77 990	2
7	Iwkowa	5 592 037	158 448	3	5 421 055	121 010	2
8	Radziemice	3 049 401	94 178	3	3 312 053	34 277	1
9	Igołomia-Wawrzeńczyce	7 080 638	889 441	13	7 357 792	64 440	1
10	Klucze	16 736 070	110 468	1	16 930 122	103 638	1
III	Średnia dla wszystkich gmin w Województwie			21			17

Źródło: Opracowanie własne na podstawie biuletynu Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie: Correcta 1/2000, 1-2/2001

Tabela nr 125. Gminy – dynamika wydatków inwestycyjnych w latach 1999 i 2000

Lp.	Wyszczególnienie	1999 rok			2000 rok			dynamika wydatków inwestycyjnych w % (7:4)
		Wydatki ogółem w zł	w tym: wydatki inwestycyjne	udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w %	Wydatki ogółem w zł	w tym: wydatki inwestycyjne	udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w %	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I Gminy o najwyższej dynamice wydatków inwestycyjnych								
1	Książ Wielki	5 736 076	504 374	9	9 954 720	4 043 249	41	802
2	Bolesław	2 686 391	27 250	1	3 021 879	157 052	5	576
3	Rytro	3 900 494	369 208	9	4 994 862	1 385 117	28	375
4	Moszczenica	4 463 338	656 205	15	6 671 546	2 383 987	36	363
5	Raciechowice	7 491 015	968 499	13	10 722 902	3 056 361	29	316
6	Zawoja	8 986 022	1 061 700	12	12 088 800	3 329 510	28	314
7	Jordanów	6 225 238	318 651	5	7 081 831	885 144	12	278
8	Tomice	6 063 361	334 600	6	7 270 819	914 406	13	273
9	Polanka Wielka	3 600 827	87 454	2	4 002 119	221 884	6	254
10	Ochotnica Dolna	7 323 326	631 278	9	8 734 303	1 597 530	18	253
II Gminy o najniższej dynamice wydatków inwestycyjnych								
1	Korzenna	15 332 384	3 993 760	26	14 176 847	1 449 674	10	36
2	Szczawnica	10 903 327	5 385 839	49	8 453 664	1 954 541	23	36
3	Chelmiec	25 766 719	8 286 655	32	22 793 713	2 779 243	12	34
4	Pałecznicza	3 789 409	637 028	17	4 157 602	212 513	5	33
5	Zembrzyce	6 113 398	1 461 244	24	5 754 426	460 106	8	31
6	Olesno	8 819 510	2 490 613	28	7 659 128	732 033	10	29
7	Dobczyce	14 885 342	2 687 612	18	14 399 385	779 643	5	29
8	Bukowno	20 332 128	5 489 463	27	17 375 907	1 467 300	8	27
9	Rabka	16 838 464	2 749 307	16	16 729 679	686 208	4	25
10	Słaboszów	3 364 943	325 210	10	3 454 477	77 990	2	24
III	Średnia dla wszystkich gmin w Województwie			21			17	87

Źródło: Opracowanie własne na podstawie biuletynu Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie: Correcta 1/2000, 1-2/2001

Jak łatwo zauważyć, gospodarka finansowa poszczególnych gmin kształtowała się bardzo różnie. Gminy takie jak Moszczenica, czy Raciechowice odnotowały bardzo wysoką dynamikę dochodów własnych i równocześnie zwiększały udział wydatków inwestycyjnych. Świadczy to o prorozwojowych kierunkach działań tych jednostek. Największym udziałem wydatków inwestycyjnych w strukturze wydatków ogółem charakteryzował się budżet gminy Krościenko nad Dunajcem, zaś gmina Książ Wielki osiągnęła najwyższą dynamikę wzrostu wydatków inwestycyjnych. Dla porównania gmina Ropa o najwyższej dynamice dochodów własnych tylko 4% swoich wydatków w 2000 r. przeznaczyła na inwestycje.

Tabela nr 126. **Gminy: wynik wykonania budżetu w 1999 i 2000 r. (w zł)**

Lp.	Wyszczególnienie	1999 rok			2000 rok		
		Dochody ogółem	Wydatki ogółem	Wynik wykonania budżetu	Dochody ogółem	Wydatki ogółem	Wynik wykonania budżetu
I	Gminy o najwyższej nadwyżce budżetowej w 2000 r.						
1	Bolesław (pow. olkuski)	11 212 929	10 605 490	607 439	14 537 550	10 317 556	4 219 994
2	Chełmiec	22 955 769	25 766 719	-2 810 950	24 327 896	22 793 713	1 534 183
3	Dobczyce	13 412 151	14 885 342	-1 473 191	15 828 210	14 399 385	1 428 825
4	Trzebinia	41 515 931	41 725 717	-209 786	42 242 954	41 038 716	1 204 238
5	Skrzyszów	12 363 063	17 958 968	-5 595 905	13 457 469	12 310 613	1 146 856
6	Szczawnica	7 628 485	10 903 327	-3 274 842	9 427 597	8 453 664	973 933
7	Piwniczna	11 848 366	11 774 248	74 118	13 347 366	12 379 495	967 871
8	Kłaj	11 902 746	11 562 129	340 617	12 297 351	11 354 036	943 315
9	Bukowno	18 194 392	20 332 128	-2 137 736	18 196 855	17 375 907	820 948
10	Liszki	14 457 176	14 896 154	-438 978	15 813 586	15 011 559	802 027
II	Gminy o najwyższym deficycie w 2000 r.						
1	Podegrodzie	11 202 341	11 954 613	-752 272	11 641 217	14 153 215	-2 511
2	Brzesko	34 796 779	33 780 877	1 015 902	38 193 196	41 183 373	-2 990
3	Wieliczka	44 697 484	47 076 217	-2 378 733	50 320 434	53 513 428	-3 192
4	Muszyna	15 159 262	16 114 426	-955 164	12 903 312	16 283 575	-3 380
5	Chrzanów	52 445 944	56 093 551	-3 647 607	56 821 521	60 262 777	-3 441
6	Kęty	35 535 495	35 267 046	268 449	37 914 657	41 702 136	-3 787
7	Nowy Targ	34 747 517	35 399 278	-651 761	36 970 945	41 084 487	-4 113
8	Myślenice	39 983 961	42 735 878	-2 751 917	38 806 595	44 206 271	-5 399
9	Zakopane	42 203 221	48 293 119	-6 089 898	41 232 854	46 953 726	-5 720
10	Oświęcim	68 663 235	64 749 800	3 913 435	61 515 442	67 699 128	-6 183

Źródło: Opracowanie własne na podstawie biuletynu Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie: *Correcta* 1/2000, 1-2/2001

Porównując dane z przedstawionych wcześniej tabeli różnie można również interpretować wynik wykonania budżetów poszczególnych gmin. Gmina Bolesław w Powiecie Olkuskim odnotowała największą nadwyżkę budżetową w 2000 r., co wyjaśnić można dużą dynamiką wzrostu dochodów własnych w tym okresie. Nowy Targ natomiast zamknął budżet w 2000 r. z jednym z najwyższych deficytów. Jeśli jednak przyjrzymy się strukturze wydatków tej gminy – z dużym udziałem wydatków inwestycyjnych, to widać prorozwojową gospodarkę finansową tej jednostki.

Poniżej w ujęciu tabularycznym przedstawiono sytuację finansową miast na prawach powiatu:

Tabela nr 127. Miasta na prawach powiatu: wynik wykonania budżetu za 1999 r. (w zł)

Lp.	Wyszczególnienie	Dochody	Wydatki	wydatki inwestycyjne	udział wyd. inw. w wyd. ogółem w %	wynik wykonania budżetu	w tym:	
							nadwyżka "+"	niedobór "-"
1	Kraków	1 202 016 688	1 328 789 023	237 743 503	18	-126 772 335		-126 772 335
2	Nowy Sącz	158 750 956	155 996 013	10 596 807	7	2 754 943	2 754 943	
3	Tarnów	208 136 801	207 242 622	16 990 604	8	894 179	894 179	
	ogółem	1 568 904 445	1 692 027 658	265 330 914	16	-123 123 213	3 649 122	-126 772 335

Źródło: Opracowanie własne na podstawie biuletynu Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie: Correcta 1/2000, 1-2/2001

Tabela nr 128. Miasta na prawach powiatu: wynik wykonania budżetu za 2000 r. (w zł)

Lp.	Wyszczególnienie	Dochody	Wydatki	wydatki inwestycyjne	udział wyd. inw. w wyd. ogółem w %	wynik wykonania budżetu	w tym:	
							nadwyżka "+"	niedobór "-"
1	Kraków	1 324 306 974	1 486 104 396	270 793 855	18	-161 797 422		-161 797 422
2	Nowy Sącz	187 390 269	190 338 782	19 701 733	10	-2 948 513		-2 948 513
3	Tarnów	239 449 376	251 588 274	25 949 786	10	-12 138 898		-12 138 898
	ogółem	1 751 146 619	1 928 031 452	316 445 374	16	-176 884 833	0	-176 884 833

Źródło: Opracowanie własne na podstawie biuletynu Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie: Correcta 1/2000, 1-2/2001

2. BUDŻETY POWIATÓW

Poniżej zestawiono dochody, wydatki i wynik wykonania budżetu powiatów w województwie małopolskim zrealizowane w 1999 i 2000 r. Jak można zauważyć w 2000 r. nastąpił znaczny wzrost zadłużenia się samorządów powiatowych w porównaniu do roku poprzedniego. Największe deficyty wystąpiły w Powiatach: Nowosądeckim, Tarnowskim i Bocheńskim.

Tabela nr 129. Powiaty: wynik wykonania budżetu w 1999 i 2000 r. (w zł)

Wyszczególnienie	rok 1999			rok 2000		
	Dochody	Wydatki	wynik wykonania budżetu	Dochody	Wydatki	wynik wykonania budżetu
Gorlicki	48 131 310	47 920 815	210 495	59 141 371	58 667 613	473 758
Krakowski	60 682 159	59 994 447	687 712	75 239 013	74 802 399	436 614
Brzeski	25 669 281	25 462 903	206 378	34 751 106	34 342 275	408 831
Wadowicki	51 685 675	51 464 831	220 844	65 693 530	65 297 411	396 119
Chrzanowski	48 481 682	48 055 339	426 343	61 532 587	61 138 367	394 220
Nowotarski	58 180 260	57 838 893	341 367	68 197 372	67 918 536	278 836
Myślenicki	33 172 646	33 156 408	16 238	44 045 651	43 823 310	222 341
Tatrzański	25 675 646	25 485 073	190 573	35 449 099	35 272 444	176 655
Miechowski	26 300 893	26 083 472	217 421	33 989 809	33 893 084	96 725
Wielicki	19 727 868	19 479 517	248 351	25 961 573	25 891 611	69 962
Proszowicki	16 031 337	16 658 418	-627 081	19 281 161	19 220 895	60 266
Dąbrowski	19 463 335	19 366 353	96 982	26 565 462	26 881 164	-315 702
Limanowski	40 806 462	41 010 395	-203 933	51 397 977	51 791 308	-393 331
Suski	29 619 131	29 291 031	328 100	37 031 086	37 438 889	-407 803
Olkuski	44 636 534	44 291 839	344 695	55 632 204	56 527 549	-895 345
Oświęcimski	56 796 095	56 546 575	249 520	75 221 651	76 208 245	-986 594
Nowosądecki	40 572 302	40 152 027	420 275	49 560 366	50 562 364	-1 001 998
Tarnowski	33 878 689	33 802 205	76 484	48 256 221	49 636 099	-1 379 878
Bocheński	33 331 927	32 953 675	378 252	41 393 294	42 825 309	-1 432 015
Ogółem	712 843 232	709 014 216	3 829 016	908 340 533	912 138 872	-3 798 339

Źródło: Opracowanie własne na podstawie biuletynu Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie: Correcta 1/2000, 1-2/2001

W stosunku do roku poprzedniego nastąpił wzrost dochodów w powiatach ogółem średnio o 27%. Jeśli chodzi o strukturę wydatków powiatów, to kształtuje się ona różnie dla poszczególnych jednostek. Wydatki na inwestycje w Powiecie Olkuskim stanowiły zaledwie 1% ogółu, mimo dość dużego deficytu budżetowego, podczas gdy w Powiecie Chrzanowskim 20%, przy występującej nadwyżce budżetowej.

Tabela nr 130. Dochody powiatów – dynamika dochodów ogółem w 1999 i 2000 r. (w zł)

Wyszczególnienie	rok 1999		rok 2000		Dynamika dochodów ogółem w % (4:2)
	dochody ogółem	dochody własne	dochody ogółem	dochody własne	
1	2	3	4	5	6
Bocheński	33 331 927	1 609 599	41 393 294	2 467 520	124
Brzeski	25 669 281	1 133 507	34 751 106	2 039 516	135
Chrzanowski	48 481 682	2 679 696	61 532 437	4 051 028	127
Dąbrowski	19 463 335	699 743	26 565 462	1 331 902	136
Gorlicki	48 131 310	3 064 922	59 141 371	3 698 634	123
Krakowski	60 682 159	5 499 349	75 239 013	8 674 742	124
Limanowski	40 806 462	2 134 250	51 397 977	3 878 684	126
Miechowski	26 300 893	1 807 520	33 989 809	2 497 389	129
Myślenicki	33 172 646	2 038 171	44 045 651	3 438 661	133
Nowosądecki	40 572 302	5 561 488	49 560 366	5 383 351	122
Nowotarski	58 180 260	2 293 960	68 197 381	4 582 729	117
Olkuski	44 636 534	2 728 918	55 632 204	3 874 829	125
Oświęcimski	56 796 095	3 471 594	75 221 651	5 937 115	132
Proszowicki	16 031 337	1 017 637	19 281 161	1 386 335	120
Suski	29 619 131	1 866 787	37 031 086	2 841 886	125
Tarnowski	33 878 689	3 206 961	48 256 221	5 167 468	142
Tatrzański	25 675 646	1 233 665	35 449 099	2 344 527	138
Wadowicki	51 685 675	3 557 086	65 693 530	5 724 593	127
Wielicki	19 727 868	1 322 824	25 961 573	2 440 891	132
Ogółem	712 843 232	46 927 677	908 340 392	71 761 800	127

Źródło: Opracowanie własne na podstawie biuletynu Regionalnej Izby Obrachunkowej ...

Tabela nr 131. Powiaty: udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w latach 1999 i 2000

Wyszczególnienie	1999 rok			2000 rok		
	wydatki ogółem w zł	wydatki inwestycyjne	udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w %	wydatki ogółem w zł	wydatki inwestycyjne	udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w %
Chrzanowski	48 055 339	10 132 932	21	61 138 367	12 487 520	20
Limanowski	41 010 395	2 282 183	6	51 791 308	6 667 216	13
Tarnowski	33 802 205	3 419 039	10	49 636 099	6 049 430	12
Dąbrowski	19 366 353	207 905	1	26 881 164	2 979 480	11
Nowotarski	57 838 893	12 288 088	21	67 918 536	7 290 020	11
Gorlicki	47 920 815	3 881 729	8	58 667 613	5 768 546	10
Nowosądecki	40 152 027	4 084 507	10	50 562 364	4 881 658	10
Oświęcimski	56 546 575	3784737	7	76 208 245	7 233 226	9
Suski	29 291 031	1 195 284	4	37 438 889	3 360 530	9
Wielicki	19 479 517	829 560	4	25 891 611	2 322 969	9
Proszowicki	16 658 418	898 434	5	19 220 895	1 632 441	8
Brzeski	25 462 903	102 880	0	34 342 275	2 448 502	7

Bocheński	32 953 675	1 125 284	3	42 825 309	2 852 650	7
Krakowski	59 994 447	3 129 618	5	74 802 399	3 966 906	5
Miechowski	26 083 472	0	0	33 893 084	1 715 900	5
Myślenicki	33 156 408	351 138	1	43 823 310	1 639 369	4
Wadowicki	51 464 831	2 821 087	5	65 297 411	2 382 850	4
Tatrzański	25 485 073	402 030	2	35 272 444	1 231 760	3
Olkuski	44 291 839	567 746	1	56 527 549	847 415	1
Średnia			7			9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie biuletynu Regionalnej Izby Obrachunkowej ...

3. BUDŻET WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

Dochody Województwa Małopolskiego w 2000 r. wzrosły w stosunku do 1999 r. o 10 mln zł, tj. o 3,83%, co przy średniorocznej inflacji w 2000 r. wynoszącej 9,8% oznacza ich realny spadek o 5,97%. W ogólnej kwocie dochodów zauważyć można spadek dotacji (1999 r. – 46,89%, 2000 r. – 43,96%) ze względu na zmianę sposobu finansowania niektórych zadań (np. z zakresu oświaty), spadek dochodów własnych (1999 r. – 19,07%, 2000 r. – 15,90%), a wzrost udziału subwencji, zwłaszcza części oświatowej i drogowej (w 1999 r. stanowiły one 34,03% dochodów, w 2000 r. – 40,14 %).

Tabela nr 132. Dochody Województwa Małopolskiego w latach 1999-2000 według ważniejszych źródeł powstawania

Wyszczególnienie	Dochody ogółem w zł.		
	1999	2000	Dynamika (w %)
A. Dochody własne województwa	50 023 477	43 291 059	86,54
w tym: udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa	40 491 284	40 286 434	99,49
B. subwencje i dotacje	212 262 485	229 036 472	107,90
I. Subwencja ogólna	89 269 858	109 315 637	122,45
część oświatowa	29 699 024	39 434 467	132,78
część wyrównawcza	21 822 834	21 696 502	99,42
część drogowa	37 748 000	48 184 668	127,65
II. Dotacje	122 992 627	119 720 835	97,34
1) dotacje na zadania zlecone	73 291	52 984 168	72 292,87
bieżące	73 291	4 874 556	6 650,96
inwestycyjne	0	48 109 612	0,00
2) dotacje na zadania własne	55 405 587	54 175 877	97,78
bieżące	32 004 587	42 180 034	131,79
inwestycyjne	23 401 000	11 995 843	51,26
3) dotacje na zadania realizowane na podstawie porozumień	67 513 749	12 560 790	18,60
bieżące	7 021 849	1 702 469	24,25
inwestycje	60 491 900	10 858 321	17,95
Ogółem	262 285 962	272 327 531	103,83

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych z przebiegu wykonania budżetu Województwa Małopolskiego za 1999 i 2000 r.

Wydatki budżetu w 1999 r. wyniosły 261,3 mln zł, natomiast w 2000 r. 277,7 mln zł, co oznacza wzrost o 6,3%. Równocześnie wydatki na inwestycje spadły o 5,8 mln zł, czyli o 6,35%.

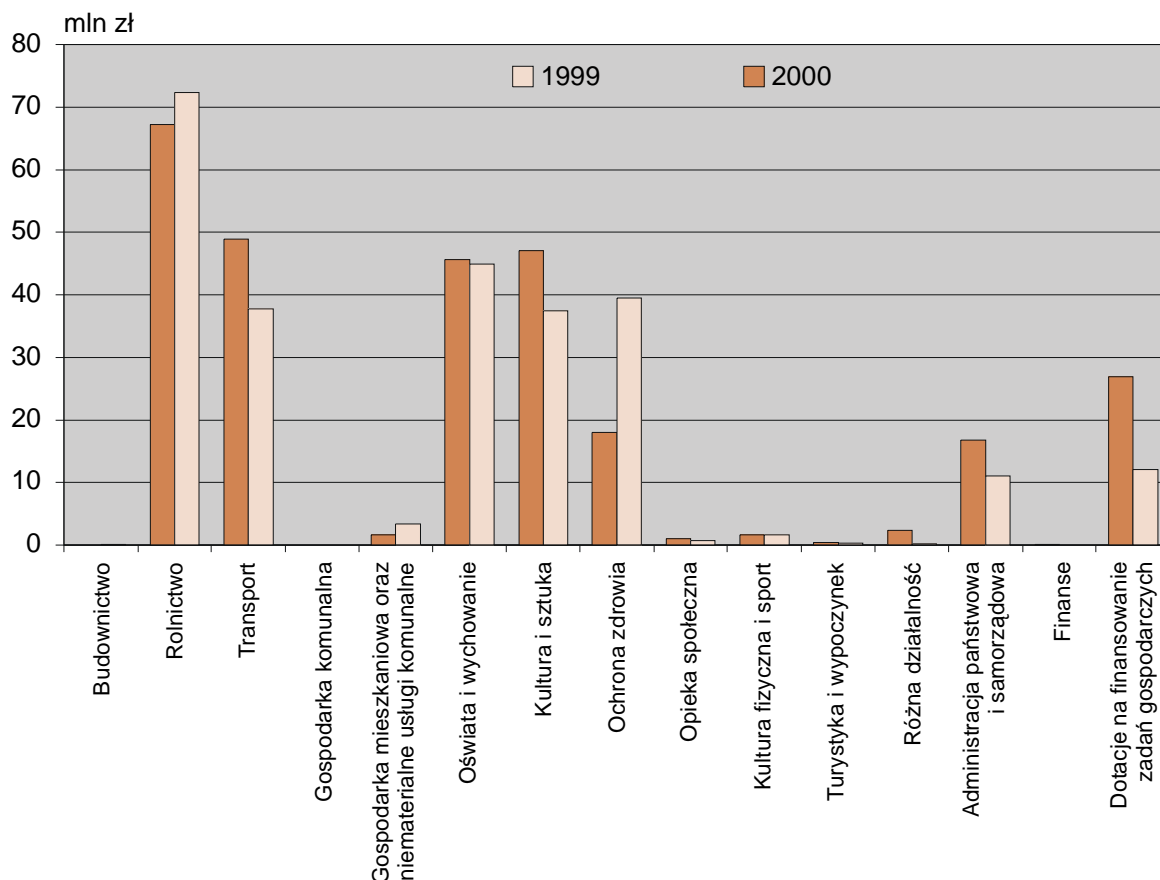
W 2000 r. w strukturze budżetu wzrosły wydatki na: transport, kulturę i sztukę, administrację oraz dotacje na finansowanie zadań gospodarczych, a zmniejszyły się na: rolnictwo, gospodarkę mieszkaniową oraz niematerialne usługi komunalne, ochronę zdrowia.

Tabela nr 133. **Struktura i dynamika wydatków budżetu Województwa Małopolskiego według działów klasyfikacji budżetowej**

Dział	Treść	1999 r.	Struktura (w %)	2000 r.	Struktura (w %)	Dynamika w % (5:3)
1	2	3	4	5	6	7
31	Budownictwo	48 274	0,02	27 500	0,01	56,97
40	Rolnictwo	72 296 095	27,67	67 185 641	24,19	92,93
	<i>w tym: inwestycje</i>	60 512 725	-	57 462 613	-	94,96
50	Transport	37 764 992	14,45	48 895 500	17,60	129,47
	<i>w tym: inwestycje</i>	5 400 000	-	12 596 963	-	233,28
70	Gospodarka komunalna	-	-	60 000	0,02	-
74	Gospodarka mieszkaniowa oraz niematerialne usługi komunalne	3 330 858	1,27	1 618 120	0,58	48,58
	<i>w tym: inwestycje</i>	262 493	-	113 595	-	43,27
79	Oświata i wychowanie	44 899 703	17,18	45 652 914	16,44	101,68
	<i>w tym: inwestycje</i>	1 611 453	-	2 220 407	-	137,79
83	Kultura i sztuka	37 493 744	14,35	47 103 038	16,96	125,63
	<i>w tym: inwestycje</i>	-	-	3 277 825	-	-
85	Ochrona zdrowia	39 543 858	15,13	18 044 858	6,50	45,63
	<i>w tym: inwestycje</i>	23 588 000	-	1 831 000	-	7,76
86	Opieka społeczna	680 847	0,26	965 739	0,35	141,84
	<i>w tym: inwestycje</i>	46 540	-	58 500	-	125,70
87	Kultura fizyczna i sport	1 656 458	0,63	1 596 895	0,57	96,10
88	Turystyka i wypoczynek	292 379	0,11	413 187	0,15	141,32
89	Różna działalność	202 049	0,08	2 348 180	0,85	1 162,18
91	Administracja państwowa i samorządowa	11 004 319	4,21	16 805 241	6,05	152,71
	<i>w tym: inwestycje</i>	702 577	-	794 015	-	113,01
94	Finanse	-	-	37 714	0,01	-
96	Dotacje na finansowanie zadań gospodarczych	12 081 000	4,62	26 998 574	9,72	223,48
	Ogółem	261 294 576	100	277 753 101	100	106,30
	<i>w tym wydatki inwestycyjne</i>	92 203 788	35,29	86 353 884	31,09	93,65

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych z przebiegu wykonania budżetu Województwa Małopolskiego za 1999 i 2000 r.

Wykres nr 60. **Struktura wydatków Województwa Małopolskiego w latach 1999-2000**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych z przebiegu wykonania budżetu Województwa Małopolskiego za 1999 i 2000 r.

Tabela nr 134. **Wydatki Województwa Małopolskiego w latach 1999-2000**

Rok	Ogółem w zł	Wzrost do roku poprzedniego w %	Wskaźnik inflacji w %	Przyrost realny
1999	261 294 576	-	-	-
2000	277 753 101	6,3	9,8	- 3,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych z przebiegu wykonania budżetu Województwa Małopolskiego za 1999 i 2000 r.

W 1999 r. w budżecie Województwa Małopolskiego wystąpiła nadwyżka budżetowa w wysokości 991 386 zł, natomiast w 2000 r. wynik wykonania budżetu był ujemny i wyniósł 5,4 mln zł. Niedobór ten został pokryty kredytem bankowym, pożyczką oraz nadwyżką z lat ubiegłych.

Tabela nr 135. Wynik wykonania budżetu Województwa Małopolskiego
za 1999 i 2000 r. w zł

Wyszczególnienie	1999 r.	2000 r.
Dochody	262 285 962	272 327 531
Wydatki	261 294 576	277 753 101
Wynik wykonania budżetu	+ 991 386	- 5 425 570
w tym: nadwyżka „+”	+ 991 386	
niedobór „-”		- 5 425 570

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych z przebiegu wykonania budżetu Województwa Małopolskiego za 1999 i 2000 r.

Dnia 28 sierpnia 2000 r. Sejmik Województwa Małopolskiego uchwalił Strategię Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2001-2006. Jest ona punktem wyjścia do opracowania planów finansowo-rzeczowych, ustalenia na co wydawane będą publiczne pieniądze, którymi dysponuje samorząd województwa. Dzięki opracowanej strategii wydatki te będą służyły osiągnięciu celów, które są dla Małopolski najważniejsze. Znalazły one wyraz w Kontrakcie Wojewódzkim na lata 2001-2002, który został zawarty pomiędzy Radą Ministrów a Samorządem Województwa. Zadania zawarte w Kontrakcie i współfinansowane przez budżet państwa służą dalszemu rozwojowi województwa małopolskiego. Strategia jest także podstawą przy konstruowaniu planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz budżetów na lata następne.

4. WSPÓLPRACA SAMORZĄDÓW

Finansowanie zadań jednostek samorządu terytorialnego jest przez Samorząd Województwa Małopolskiego wspomagane przez liczne instrumenty finansowe, zarówno krajowe jak i zagraniczne. Są to przede wszystkim:

- Wojewódzki Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie (WFOŚiGW),
- Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych (FORG),
- Fundusz Gospodarki Zasobem Geodezyjnym i Kartograficznym (FGZGiK),
- Urząd Kultury Fizycznej i Sportu (UKFiS),
- Regionalny Program Restrukturyzacji w Ochronie Zdrowia (RPRwOZ),
- Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (FGŚP),
- środki pomocowe z Unii Europejskiej, w tym m.in. Phare INRED oraz inne,
- oraz środki pochodzące z budżetu województwa.

Tabela nr 136. Środki przyznane z WFOŚiGW w Krakowie w 1999 roku powiatom województwa małopolskiego (starostwom i gminom danego powiatu łącznie)

Powiat	Pożyczka w zł		Dotacja w zł		Razem w zł	
	Suma	%	Suma	%	Suma	%
Miasta na prawach powiatów						
Kraków	0	0	900 000	17,16	900 000	1,52
Nowy Sącz	0	0	25 000	0,48	25 000	0,04

Tarnów	703 000	1,31	0	0	703 000	1,19
Powiaty ziemskie						
Bocheński	2 640 000	4,91	79 100	1,51	2 719 100	4,61
Brzeski	1 050 000	1,95	113 572	2,17	1 163 572	1,97
Chrzanowski	0	0	188 979	3,60	188 979	0,32
Dąbrowski	2 396 459	4,46	9 256	0,18	2 405 715	4,08
Gorlicki	1 089 027	2,03	30 000	0,57	1 119 027	1,90
Krakowski	6 794 727	12,64	161 000	3,07	6 955 727	11,79
Limanowski	1 827 495	3,40	579 874	11,06	2 407 369	4,08
Miechowski	370 000	0,69	41 941	0,80	411 941	0,70
Myślenicki	2 244 013	4,18	112 968	2,15	2 356 981	4,00
Nowosądecki	6 607 000	12,29	185 121	3,53	6 792 121	11,51
Nowotarski	4 443 014	8,27	429 650	8,19	4 872 664	8,26
Olkuski	830 000	1,54	120 976	2,31	950 976	1,61
Oświęcimski	4 764 968	8,87	359 240	6,85	5 124 208	8,69
Proszowicki	2 251 192	4,19	1 120 516	21,36	3 371 708	5,72
Suski	1 306 000	2,43	414 757	7,91	1 720 757	2,92
Tarnowski	3 576 774	6,65	167 522	3,19	3 744 296	6,35
Tatrzański	0	0	65 000	1,24	65 000	0,11
Wadowicki	2 086 585	3,88	8 000	0,15	2 094 585	3,55
Wielicki	8 766 409	16,31	132 196	2,52	8 898 605	15,08
Razem	53 746 663	100	5 244 668	100	58 991 331	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WFOŚiGW w Krakowie

Tabela nr 137. Środki przyznane z WFOŚiGW w Krakowie w 2000 roku powiatom województwa małopolskiego (starostwom i gminom danego powiatu łącznie)

Powiat	Pożyczka w zł		Dotacja w zł		Razem w zł	
	Suma	%	Suma	%	Suma	%
Kraków	193 686	0,37	403 661	10,19	597 347	1,05
Nowy Sącz	1 262 009	2,38	90 909	2,30	1 352 918	2,37
Tarnów	804 054	1,52	44 350	1,12	848 404	1,49
Bocheński	6 966 357	13,13	0	0,00	6 966 357	12,22
Brzeski	368 675	0,70	13 000	0,33	381 675	0,67
Chrzanowski	105 000	0,20	40 480	1,02	145 480	0,26
Dąbrowski	1 521 614	2,87	76 716	1,94	1 598 330	2,80
Gorlicki	2 977 853	5,61	145 186	3,67	3 123 039	5,48
Krakowski	4 420 050	8,33	24 615	0,62	4 444 665	7,80
Limanowski	889 400	1,68	227 000	5,73	1 116 400	1,96
Miechowski	2 898 175	5,46	0	0,00	2 898 175	5,08
Myślenicki	3 006 984	5,67	703 206	17,76	3 710 190	6,51
Nowosądecki	3 892 482	7,34	0	0	3 892 482	6,83
Nowotarski	2 330 000	4,39	773 890	19,54	3 103 890	5,45
Olkuski	2 932 236	5,53	0	0,00	2 932 236	5,14

Oświęcimski	0	0,00	50 642	1,28	50 642	0,09
Proszowicki	331 000	0,62	123 897	3,13	454 897	0,80
Suski	1 459 926	2,75	537 695	13,58	1 997 621	3,50
Tarnowski	9 070 293	17,10	188 157	4,75	9 258 450	16,24
Tatrzański	106 460	0,20	32 400	0,82	138 860	0,24
Wadowicki	1 132 136	2,13	419 330	10,59	1 551 466	2,72
Wielicki	6 370 000	12,01	65 250	1,65	6 435 250	11,29
Razem	53 038 390	100,00	3 960 384	100,00	56 998 775	100,00

Źródło: oprac. własne na podstawie danych WFOŚiGW w Krakowie

Środki finansowe przeznaczone na działania w dziedzinie kultury i edukacji to głównie:

- Edukacja: finansowanie jednostek, granty, porozumienia
- Kultura: przedsięwzięcia kulturalne, ochrona zabytków, dotacje dla instytucji kultury, imprezy turystyczne, szlaki turystyczne, szkolenia, wydawnictwa

Tabela nr 138. Środki finansowe przeznaczone na działania w dziedzinie kultury i edukacji adresowane do gmin i powiatów w latach 1999-2000

Powiat	Edukacja	Kultura
Miasta na prawach powiatów		
Kraków	29 070 072	62 217 811
Nowy Sącz	11 633 669	10 886 087
Tarnów	5 923 359	4 891 867
Powiaty ziemskie		
Bocheński	1 850 903	698 234
Brzeski	260 539	27 000
Chrzanowski	209 200	24 956
Dąbrowski	152 360	24 499
Gorlicki	1 840 054	41 755
Krakowski	82 096	331 103
Limanowski	2 509 442	19 197
Miechowski	1 178 742	62 547
Myślenicki	8 740 783	197 000
Nowosądecki	0	182 500
Nowotarski	19 689 065	166 960
Olkuski	179 040	35 798
Oświęcimski	611 535	68 180
Proszowicki	98 862	67 000
Suski	1 507 860	133 000
Tarnowski	0	0
Tatrzański	5 583 390	4 175 907
Wadowicki	141 093	116 000
Wielicki	0	266 000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Departamentu Edukacji i Kultury Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego

Środki finansowe pochodzące z Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych (FOGR) oraz Funduszu Gospodarki Zasobem Geodezyjnym i Kartograficznym (FGZGiK) adresowane do gmin i powiatów w latach 1999-2000 przedstawiono w tabeli nr 139.

Tabela nr 139. Środki finansowe z FOGR oraz FGZGiK adresowane do gmin i powiatów w latach 1999-2000

Powiat	FOGR		FGZGiK
	1999	2000	1999-2000
Woj. małopolskie	2 556 100	3 271 700	1 797 642
Miasta na prawach powiatów	59 000	467 100	
Kraków	49 000	150 700	0
Nowy Sącz	10 000	209 500	0
Tarnów	0	106 900	0
Powiaty ziemskie	2 497 100	2 804 600	
Bocheński	115 200	146 200	0
Brzeski	126 400	152 300	10 000
Chrzanowski	36 100	166 700	61 700
Dąbrowski	120 000	127 900	40 000
Gorlicki	158 600	173 500	65 000
Krakowski	261 000	103 000	335 000
Limanowski	145 100	150 700	20 000
Miechowski	181 100	116 200	65 000
Myślenicki	102 900	178 000	30 000
Nowosądecki	196 500	116 200	53 300
Nowotarski	184 900	169 500	47 000
Olkuski	104 000	126 400	334 253
Oświęcimski	43 700	142 700	45 000
Proszowicki	122 800	163 100	33 000
Suski	99 300	176 200	50 000
Tarnowski	262 900	135 700	65 000
Tatrzański	11 700	144 500	122 389
Wadowicki	132 600	156 900	16 000
Wielicki	92 300	158 900	405 000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Departamentu Gospodarki, Rolnictwa i Infrastruktury Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego

Środki finansowe pochodzące z Urzędu Kultury Fizycznej i Sportu (UKFiS) i Regionalnego Programu Restrukturyzacji w Ochronie Zdrowia (RPRwOZ) oraz Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (FGŚP) adresowane do gmin i powiatów w latach 1999-2000 przedstawia tabela nr 140.

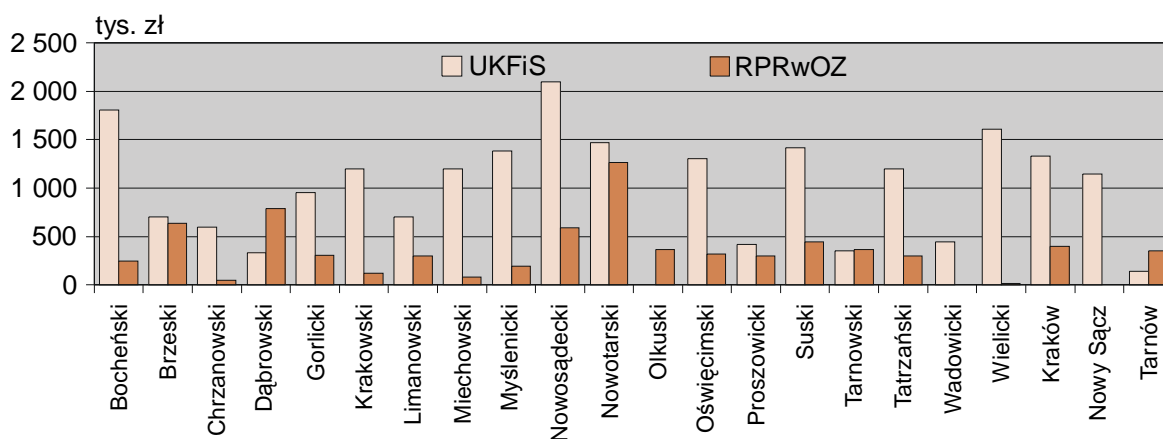
Tabela nr 140. Środki finansowe pochodzące z UKFiS i RPRwOZ oraz FGŚP adresowane do gmin i powiatów w latach 1999-2000

Powiat	UKWiS	RPRwOZ	FGŚP
--------	-------	--------	------

Woj. małopolskie	21 802 000	7 439 000	11 275 099
Miasta na prawach powiatów			
Kraków	1 330 000	400 000	8 643 827
Nowy Sącz	1 148 000	0	0
Tarnów	142 000	350 000	306 599
Powiaty ziemskie			
Bocheński	1 804 000	244 000	679 643
Brzeski	703 000	637 000	0
Chrzanowski	600 000	50 000	0
Dąbrowski	327 000	791 000	247 403
Gorlicki	953 000	303 000	168 707
Krakowski	1 200 000	120 000	509 578
Limanowski	703 000	300 000	92 800
Miechowski	1 200 000	80 000	0
Myślenicki	1 385 000	195 000	0
Nowosądecki	2 095 000	590 000	29 317
Nowotarski	1 468 000	1 266 000	155 276
Olkuski	0	367 000	33 813
Oświęcimski	1 303 000	320 000	352 254
Proszowicki	416 000	300 000	0
Suski	1 417 000	448 000	0
Tarnowski	349 000	363 000	55 884
Tatrzański	1 200 000	300 000	0
Wadowicki	448 000	0	0
Wielicki	1 611 000	15 000	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Departamentu Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego

Wykres nr 61. Środki finansowe pochodzące z UKFiS i RPRwOZ adresowane do gmin i powiatów w latach 1999-2000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Departamentu Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego

Środki Phare INRED oraz inne środki pomocowe z Unii Europejskiej adresowane do gmin i powiatów w latach 1999-2000 przedstawia tabela nr 141.

Tabela nr 141. Środki Phare INRED oraz inne środki pomocowe z Unii Europejskiej adresowane do gmin i powiatów w latach 1999-2000 (w zł)

Powiat	Phare INRED	Inne z UE
Woj. małopolskie	33 670 246	176 831 044
Miasta na prawach powiatów		
Kraków	0	70 805 223
Nowy Sącz	0	0
Tarnów	0	46 674 750
Powiaty ziemskie		
Bocheński	1 890 522	3 466 203
Brzeski	1 334 158	3 942 214
Chrzanowski	0	622 769
Dąbrowski	2 224 233	0
Gorlicki	3 258 157	148 451
Krakowski	2 491 551	538 990
Limanowski	888 451	20 161 085
Miechowski	3 295 897	0
Myślenicki	1 112 623	0
Nowosądecki	3 623 560	17 140 561
Nowotarski	1 174 661	5 565 356
Olkuski	400 145	0
Oświęcimski	111 230	534 696
Proszowicki	1 097 190	0
Suski	600 912	2 774 080
Tarnowski	7 118 855	933 843
Tatrzański	423 382	2 635 898
Wadowicki	630 879	886 926
Wielicki	1 993 838	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Departamentu Współpracy z Zagranicą i Promocji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego

III. FUNDUSZE CELOWE I PROGRAMY POMOCOWE

1. FUNDUSZE CELOWE

1.1. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW) stanowi najważniejszy instrument samorządu województwa finansowania przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska. Działania Funduszu podporządkowane są zasadzie zrównoważonego rozwoju województwa małopolskiego.

Dochodami Funduszu są głównie wpływy z tytułu opłat i kar pieniężnych, pobieranych na podstawie ustaw i odrębnych przepisów od jednostek organizacyjnych, z tytułu gospodarczego korzystania ze środowiska. Siedziba WFOŚiGW znajduje się w Krakowie. Fundusz posiadał filie: w Nowym Sączu, Tarnowie i Oświęcimiu.

Tabela nr 142. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie w latach 1999-2000 w tys. złotych

Wyszczególnienie	1999		2000	
	Plan	Wykonanie	Plan	Wykonanie
Stan środków na początku roku	25 000	33 820	42 000	51 741
Przychody	98 000	87 116	89 500	105 588
w tym: wpływy z opłat i kar pieniężnych	64 500	45 021	49 800	50 592
Przychody ogółem	123 000	120 936	131 500	157 329
Wydatki na:				
– dotacje	19 450	10 262	20 800	12 067
– pożyczki	100 550	56 110	96 394	66 911
– koszty działalności Funduszu	3 000	3 352	3 600	2 554
Razem:	123 000	70 024	120 794	81 532

Źródło: oprac. własne na podstawie danych WFOŚiGW w Krakowie

Główne kierunki pomocy WFOŚiGW, to współfinansowanie zadań inwestycyjnych z zakresu (środki w tys. złotych):

	rok 1999		rok 2000	
	dotacje	pożyczki	dotacje	pożyczki
– ochrona powietrza	2 095,4	7 876,0	2 759,3	10 683,4
– ochrona wód	1 786,4	40 899,8	1 818,2	49 291,9
– ochrona powierzchni ziemi	1 618,8	2 939,5	416,6	3 792,0
– gosp. wykorzystanie odpadów	159,7	4.395,0	61,6	2 023,5
– ochrona przed powodzią	546,9	—	3 314,0	—

Środki WFOŚiGW przyznawane są na wniosek zainteresowanych stron w formie dotacji lub pożyczek. Od kwietnia 1999 roku obniżono oprocentowanie od udzielanych pożyczek:

- w z 8% na 6% w skali roku na zadania związane z ochroną wód, budową i rekultywacją składowisk odpadów,
- w z 9% na 7% w skali roku na zadania związane z likwidacją niskiej emisji.

W porównaniu z latami ubiegłymi w roku 2000 wydłużeniu uległ okres spłaty pożyczki, pożyczkobiorcy coraz częściej korzystali z możliwości karencji w spłacie rat kapitałowych.

W roku 1999 Rada Nadzorcza i Zarząd Funduszu umorzyły pożyczki na łączną kwotę 5 616 980 zł, z tego 5 pożyczek udzielonych w 1995 r., 28 udzielonych w 1996 r., 28 z 1997 roku i 21 z 1998 roku. Natomiast w roku 2000 umorzono pożyczki na kwotę 9 342 430 zł, z tego 1 pożyczkę udzieloną w 1995 r., 17 udzielonych w 1996 r., 22 z 1997 r., 44 z 1998 r., 5 z 1999 r. i 1 z 2000 roku.

Średnia wysokość umorzenia od udzielonych i umorzonych pożyczek wyniosła 34,62% w 1999 roku i 29% w 2000 roku.

Zespół Kredytowy Funduszu prowadził obsługę następujących ilości udzielonych pożyczek:

	rok 1999	rok 2000
– jednostkom samorządu terytorialnego	271	380
– podmiotom gospodarczym	54	71
– osobom fizycznym	3	3
– za pośrednictwem banków	20	10
– kościelnym osobom prawnym		4

W 1999 roku Fundusz zawarł 217 umów, w tym 116 na dotacje i 101 umów na pożyczki preferencyjne (na kwotę 54 123 980 zł), a w 2000 roku 313 umów, w tym 169 umów dotacji i 144 umowy na pożyczki (na kwotę 64 188 266 zł).

Ważniejsze inwestycje realizowane w 2000 roku z pomocą finansową Funduszu to:

A. Budowa sieci kanalizacyjnych.

Lp.	Nazwa miejscowości	Długość sieci kanalizacji w mb	Ilość ścieków odprowadzona w m ³ /rok
1.	Wieliczka	11 449,00	79 147,00
2.	Żabno	16 031,00	68 053,30
3.	Żegiestów gm. Muszyna	5 798,00	59 442,45
4.	Łęg Tarnowski gm. Żabno	11 881,00	50 434,10
5.	Mikołajowice i Sieciechowice gm. Wierzchosławice	12 320,00	42 721,40
6.	Niepołomice	4 459,50	37 085,00
7.	Roczyny gm. Andrychów	5 269,78	35 030,55
8.	Łącko	6 481,59	27 961,80

9.	Tenczynek, Wola Filipowska gm. Krzeszowice	4 774,88	24 672,84
10.	Tarnowiec gm. Tarnów	5 974,00	21 348,50
11.	Wola Rzędzińska gm. Tarnów	4 248,00	15 930,40
12.	Zabierzów	4 429,22	13 203,81

Łączna długość kolektorów sanitarnych 162 603 mb. Ilość ścieków odprowadzona do oczyszczalni 932 956 m³/rok.

B. Budowa oczyszczalni ścieków.

Lp.	Nazwa miejscowości	Ilość ścieków w m ³ /d	Redukowany ładunek BZT ₅ w kg/rok
1.	Bochnia (rozbudowa i modernizacja)	3 274,00	422 194,00
2.	Żegiestów gm. Muszyna	261,68	34 089,72
3.	Siepraw	265,18	29 967,23
4.	Trzyciąż	150,22	22 864,78
5.	Przegonia Duchowna gm. Czernichów	138,04	18 727,92
6.	Książ Wielki	110,52	9 923,32
7.	Moszczenica	41,46	7 003,91
8.	Kalwaria Zebrzydowska	8,86	1 245,56
9.	Kalwaria Zebrzydowska (rozbudowa i modernizacja)	19,01	1 160,06
10.	Dziewin gm. Drwinia	6,67	1 047,53
11.	Mikluszowice gm. Drwinia	7,30	706,33
12.	Glisne gm. Mszana Dolna	6,57	647,77
13.	Kraków Bielany	2,50	392,81

Łączna ilość oczyszczanych ścieków 4 292,01 m³/d. Redukowany ładunek BZT₅ 549 970,94 kg/rok.

C. Budowa instalacji termicznej utylizacji osadu nadmiernego na oczyszczalni ścieków w Nowym Targu – etap I: instalacja suszenia osadu – pożyczka na łączną kwotę 1 150 000 zł.

D. Rekultywacja i budowa nowych składowisk.

Lp.	Nazwa miejscowości	Zadanie	Rodzaj udzielonej pomocy
1.	Biała Niżna gm. Grybów	Budowa składowiska odpadów komunalnych o pojemności 135000 m ³	Pożyczka na kwotę 2 149 598 zł
2.	Szarwark gm. Dąbrowa Tarnowska	Budowa składowiska odpadów komunalnych o pojemności 102804 m ³	Pożyczka na kwotę 1 100 000 zł
3.	Zawada – Brzeziny	Rekultywacja składowiska odpadów komunalnych o pow. 5,76 ha	Pożyczka na kwotę 1 262 009 zł
4.	Szczawnica – Uzdrowisko	Modernizacja istn. składowiska odpadów komunalnych o pojemności 27301 m ³	Dotacja na kwotę 400 000 zł
5.	Gorlice – Fabryka Maszyn GLINIK	Zamknięcie i rekultywacja składowiska odpadów przemysłowych pogalwanicznych w kwaterze nr 1 o pow. 0,22 ha	Pożyczka na kwotę 300 000 zł
6.	Nowy Wiśnicz	Rekultywacja terenów po starym składowisku odpadów o pow. 0,24 ha	Pożyczka na kwotę 250 000 zł

E. Modernizacja kotłowni polegająca na zmianie paliwa.

Przy wydatnej pomocy środków finansowych Funduszu zlikwidowano 117 kotłowni opalanych paliwem stałym, w miejsce których powstały głównie kotłownie opalane gazem lub olejem opałowym. Inwestycje te pozwoliły łącznie zredukować zanieczyszczenie powietrza pyłami o 195,51 Mg/rok, SO₂ o 133,25 Mg/rok, CO o 472,54 Mg/rok oraz NO_x o 12,4 Mg/rok.

Tabela nr 143. Ważniejsze realizowane zadania z zakresu modernizacja kotłowni

Wnioskodawca	Zadanie	D/P*	Środki Funduszu w zł
Zarząd Województwa Małopolskiego	Przebudowa kotłowni na gazową w Zesp. Szkół Med. w Myślenicach	P	1 000 000
Starostwo Powiatowe Dąbrowa Tarnowska	Modernizacja kotłowni na gazową w ZSZ w Szczucinie	P	513 308
Litwiński „Transport-Sprzęt-Budownictwo”	Zamiana kotłowni na gazową w sanatorium VITRUM w Tęgorozu	P	390 052
Wojewódzki Szpital Psychiatryczny	Modern systemu grzewczego na gazowy w WSP w Andrychowie	D	158 400
Rejonowa Spółdz. Ogrod.-Pszczel. w Tarnowie	Modernizacja kotłowni na gazową w RSO-P w Tarnowie	P	195 000
Gmina Stryszawa	Kotłownia olejowa w SP nr 2	P	274 006
Klasztor SS Wizytek	Modernizacja kotłowni na gazową przy ul. Krowoderskiej 16	D	159 075
ZOZ w Suchej Beskidzkiej	Kotłownia olejowa przy Szpitalu w Makowie Podhalańskim	D	190 000
Spółdzielnia Mieszkaniowa Szczucin	Modernizacja kotłowni na gazową przy SM w Szczucinie	P	169 470

* D – dotacja, P – pożyczka

Źródło: oprac. własne na podstawie danych WFOŚiGW w Krakowie

Ponadto w 2000 roku Fundusz przyznał między innymi środki na:

- edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych (prenumerata czasopism dla szkół, radiowe i telewizyjne programy edukacyjne, konkursy),
- monitoring środowiska (systemy kontrolno-pomiarowe stanu środowiska),
- opracowania dokumentacyjne (plany ochrony rezerwatów, programy ochrony środowiska, studia badawcze, mapy),
- zakup sprzętu do likwidacji nadzwyczajnych zagrożeń środowiska,
- ochronę przeciwpowodziową (modernizacja wałów),
- pielęgnację zabytkowych drzewostanów oraz zalesienia nieużytków,
- profilaktykę zdrowotną oraz wypoczynek dzieci z obszarów ekologicznie zagrożonych.

1.2. Wojewódzki Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych

Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych (FOGR) jest funduszem celowym, który tworzy się głównie z należności i opłat rocznych związanych z wyłączeniem gruntów z produkcji rolniczej. Działa na podstawie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r. Dzieli się na terenowy i centralny. Fundusz centralny tworzy się z 20% dochodów Funduszu terenowego i dysponuje nim Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Środkami Funduszu terenowego dysponuje samorząd województwa. Celem Funduszu jest ochrona, rekultywacja i poprawa jakości gruntów rolnych. Głównie środki te przeznacza się, zgodnie z ww. ustawą, na:

- budowę i modernizację dróg dojazdowych do gruntów rolnych,
- budowę i renowację zbiorników służących małej retencji,
- wdrażanie i upowszechnianie wyników prac naukowo-badawczych związanych z ochroną gruntów rolnych,
- zakup sprzętu pomiarowego i informatycznego oraz oprogramowania niezbędnego do zakładania i aktualizowania operatów ewidencji gruntów oraz prowadzenia spraw ochrony gruntów rolnych.

W 1999 i 2000 r. środki FOGR zostały spożytkowane na poprawę jakości sieci dróg dojazdowych do pól w całym województwie oraz na zabezpieczenie przed zalewaniem gruntów uprawnych poprzez renowację i budowę zbiorników retencyjnych. Wydatkowano również środki na zakup sprzętu informatycznego oraz oprogramowania niezbędnego do zakładania i aktualizowania operatów ewidencji gruntów oraz oprowadzenia spraw ochrony gruntów rolnych. Szczegółowe dane zawiera tabela 144:

Tabela nr 144. **Zadania finansowane z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych**

Lp.	Rodzaj dofinansowanego zadania	Rozdysponowane środki finansowe w tys. zł.	
		1999 r.	2000 r.
1	Budowa i modernizacja dróg dojazdowych do gruntów rolnych	2 547,00	3 715,00
2	Budowa i renowacja zbiorników służących małej retencji o pow. powyżej 0,50 ha (w tym stawy rybne)	-	78,00
3	Wdrażanie i upowszechnianie wyników prac naukowo-badawczych związanych z ochroną gruntów rolnych	-	150,00
4	Zakup sprzętu pomiarowego, informatycznego oraz oprogramowania niezbędnego do zakładania i aktualizowania operatów ewidencji gurtów oraz prowadzenia spraw ochrony gruntów rolnych.	29,00	65,00
	Suma	2 576,00	4 008,00

Źródło: oprac. własne na podstawie danych WFOGr w Krakowie

Tabela nr 145. **Wojewódzki Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych**

Lp.	Wyszczególnienie	1999	2000
I	Stan funduszu na początek roku	1 263 151	1 796 474
II	Przychody	4 171 989	4 380 858
1.	Przelewy z Centralnego Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych	1 050 000	1 000 000
2.	Przychody własne	3 121 989	3 380 858
	w tym: – wpływy z opłat za wyłączenie gruntów rolnych	2 938 996	3 038 176

	z produkcji rolniczej		
	– odsetki bankowe	182 186	342 682
III	Wydatki	3 638 666	4 619 407
1.	Wydatki bieżące	3 609 771	4 554 330
	w tym : przelewy na Centralny Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych	590 747	590 747
	rekultywacja i zagospodarowanie gruntów, budowa i modernizacja dróg rolniczych	3 017 466	3 958 242
	Opłaty komornicze, koszty obsługi rachunku bankowego	1 558	5 341
2.	Wydatki inwestycyjne	28 895	65 077
	w tym: wydatki własne		
	wydatki zgodnie z art. 25 pkt.11 ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych na potrzeby Urzędu Marszałkowskiego		38 383,64
	wydatki zgodnie z art. 25 pkt.11 ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych na potrzeby jednostek samorządowych		26 693,52
IV	Stan funduszu na koniec roku	1 796 474	1 557 925

Źródło: Sprawozdanie wykonania budżetu województwa małopolskiego za rok 1999 i 2000

1.3. Wojewódzki Fundusz Gospodarki Zasobem Geodezyjnym i Kartograficznym

Fundusz Gospodarki Zasobem Geodezyjnym i Kartograficznym utworzony został na podstawie ustawy z dnia 17 maja 1989 roku Prawo geodezyjne i Kartograficzne. Dzieli się on na fundusz centralny, wojewódzkie i powiatowe. Fundusz wojewódzki zarządzany jest przez samorząd województwa.

Przychody Wojewódzkiego Funduszu Gospodarki Zasobem Geodezyjnym i Kartograficznym obejmują: wpłaty z funduszy powiatowych w wysokości 10% ich wpływów, wpływy ze sprzedaży map oraz innych materiałów i informacji z zasobów wojewódzkich, opłaty za czynności związane z prowadzeniem tych zasobów oraz opcjonalnie dotacje z funduszu centralnego.

Do przychodów formalnie zalicza się także wpłaty z funduszy powiatowych na rzecz funduszu centralnego – także w wysokości 10% ich wpływów. Kwota ta stanowi jednocześnie jedną z pozycji rozchodu funduszu wojewódzkiego. Głównymi pozycjami rozchodów funduszu są wydatki związane z aktualizacją i utrzymywaniem państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego. W przeważającej części są to koszty ponoszone w związku z wydawaniem oraz aktualizacją map topograficznych i tematycznych.

Tabela nr 146. Wojewódzki Fundusz Gospodarki Zasobem Geodezyjnym i Kartograficznym w latach 1999-2000, w tys. zł

Lp.	Wyszczególnienie	1999	2000
I	Stan funduszu na początek roku	352 893	866 867
II	Dochody	632 477	4 165 473
1	Przelewy z CFGZGiK	300 000	3 866 547
2	Dochody własne	332 477	298 926
	Wpływy ze sprzedaży map oraz innych materiałów informacyjnych zasobu wojewódzkiego i wpływy z opłat za udostępnienie zasobu	282 174	66 067

	Odsetki	50 303	232 837
	Opłaty za upomnienia	0	22
	Inne zwiększenia	186 965	73 172
III	Wydatki	305 439	2 540 503
1	Wydatki bieżące	300 440	2 540 503
	Dotacje (nieinwestycyjne) na fundusze powiatowe		200 000
	Zakup drobnego sprzętu i wyposażenia	2 273	69 316
	Aktualizacja i modernizacja zasobu geodezyjno-kartograficznego i techniczna obsługa zasobu geodezyjno-kartograficznego	264893	304 134
	Przelewy	33 248	1 967 053
	Przelewy na CFZGiK i PFGZGiK	0	1 959 278
	zwroty do starostw	0	7 775
2	Wydatki inwestycyjne	4 999	0
	Zakup sprzętu komputerowego	4 999	0
	Inne zmniejszenia	26	69 640
IV	Stan funduszu na koniec roku	866 867	2 495 369

Źródło: Sprawozdanie wykonania budżetu województwa małopolskiego za rok 1999 i 2000

Wyższe wykonanie przychodów było efektem: rozwoju działalności Wojewódzkiego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej, większymi niż przewidywano wpływami z funduszy powiatowych, wysokimi wpływami z odsetek bankowych, które nie są uwzględniane podczas sporządzania planu oraz przejęciem materiałów w postaci map z byłych ośrodków wojewódzkich.

Niższe wykonanie wydatków (zaplanowanych w wysokości 3 813 000 zł) związane było między innymi z pozyskaniem środków z WFOŚiGW na wykonanie mapy sozologicznej oraz z budżetu Województwa na wykonanie mapy klas bonitacyjnych, a także oszczędnym gospodarowaniem środkami. Ponadto zostały zaciągnięte zobowiązania finansowe na łączną kwotę 936 000 zł, których realizacja nastąpi z końcem I kwartału 2001 r. Inne zmniejszenia to wartość przekazanych bezpłatnie map dla niektórych Powiatowych Ośrodków Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej.

W latach 1999-2000 z funduszu wojewódzkiego dofinansowano wykonanie Mapy Topograficznej Polski w skali 1:10 000 oraz Komputerowego Atlasu Województwa Małopolskiego. Wydatki na te cele stanowiły 95% rozchodów w pozycji „aktualizacja, modernizacja i obsługa zasobu geodezyjno-kartograficznego”. Od roku 2000 wprowadzono do wydatków dotacje dla funduszy powiatowych na łączną kwotę 200 tys. zł, która została rozdysponowana pomiędzy 11 powiatów.

1.4. Fundusz Pracy

Fundusz Pracy (FP) jest państwowym funduszem celowym, utworzonym w styczniu 1990r. jako podstawowy instrument łagodzenia skutków bezrobocia. Dysponentem środków Funduszu Pracy jest Prezes Krajowego Urzędu Pracy. Środki FP są przeznaczone na finansowanie wydatków:

- obligatoryjnych (formy pasywne – zasiłki dla bezrobotnych, zasiłki i świadczenia przedemerytalne)
- fakultatywnych (aktywne programy przeciwdziałania bezrobociu).

Polityka gospodarowania środkami Funduszu Pracy w latach 1990-2000 ulegała zmianom, wynikającym głównie z wdrażania nowych rozwiązań oraz metod łagodzenia skutków i zwalczania bezrobocia. Wpływ na to miały również procesy transformacji gospodarczej, sytuacja finansowa budżetu państwa oraz reforma administracyjna państwa.

Wydatki obligatoryjne powiatowych urzędów pracy województwa małopolskiego w latach 1999-000.

W latach 1999-2000 na wydatki obligatoryjne małopolskie urzędy pracy przeznaczyły:

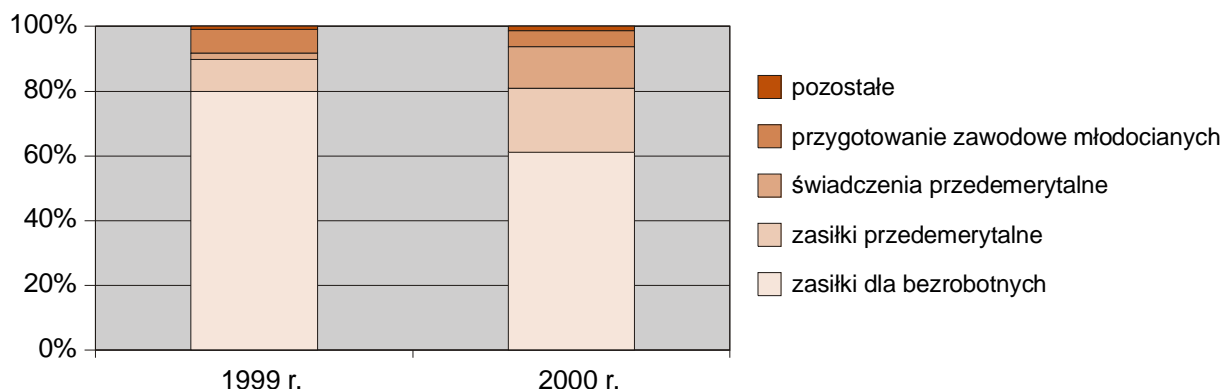
- w roku 1999 – 325 381,8 tys. zł,
- w roku 2000 – 340 143,0 tys. zł.

Tabela nr 147. Wydatki małopolskich urzędów pracy na zadania obligatoryjne w latach 1999-2000

Rodzaj świadczenia	1999 r. w tys. zł	2000 r. w tys. zł	Porównanie %
Zasiłki dla bezrobotnych	259 657,2	207 970,5	80,1
Zasiłki przedemerytalne	32 380,7	66 982,6	206,9
Świadczenia przedemerytalne	6 532,6	43 645,4	668,1
Przygotowanie zawodowe młodocianych	23 469,4	16 846,9	71,8
Pozostałe	3 341,9	4 697,6	140,6

Źródło: opracowanie własne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

Wykres nr 62. Wydatki obligatoryjne małopolskich urzędów pracy w latach 1999-2000

Źródło: opracowanie własne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

W stosunku do roku 1999 w 2000 r. nastąpił 4,5% wzrost wydatków obligatoryjnych. Najbardziej wzrosły świadczenia (ponad sześciokrotnie) i zasiłki (dwukrotnie) przedemerytalne. Związane to było ze wzrostem liczby osób znajdujących się w rejestrach urzędów pracy, uprawnionych do pobierania tych świadczeń. Osoby te w pierwszej kolejności były zwalniane przez zakłady w przypadku redukcji zatrudnienia. Natomiast spadek kwoty przeznaczonej na zasiłki dla bezrobotnych ma związek ze zmniejszeniem się liczby osób pozostających bez pracy i mających prawo do pobierania zasiłku.

Środki Funduszu Pracy przeznaczone na realizację aktywnych programów rynku pracy.

W latach 1998-1999 decyzją Krajowego Urzędu Pracy cały System Urzędów Pracy został objęty jednolitym systemem kontraktowania zadań finansowanych ze środków Funduszu Pracy. Uznano bowiem, że kontrakty zadaniowe sprzyjają zwiększaniu skuteczności zatrudnieniowej i ekonomicznej działań urzędów pracy.

Polityka przeciwdziałania bezrobociu w Małopolsce realizowana była w 1999 roku w oparciu o założenia programowe określone przez Krajowy Urząd Pracy oraz ustalane na ich podstawie lokalne cele i priorytety dla województwa małopolskiego. Podstawą realizacji zadań rzeczowo – finansowych urzędów pracy w 1999 r. był natomiast Kontrakt Zadaniowy zawarty pomiędzy Wojewódzkim Urzędem Pracy w Krakowie i Krajowym Urzędem Pracy w Warszawie oraz Karty Zadań i Efektów stanowiące plan wykonania aktywnych programów rynku pracy przez powiatowe urzędy pracy. Tak więc przepływ środków FP odbywał się na drodze: KUP – WUP – PUP. Oprócz środków kontraktowych urzędy pracy miały do dyspozycji dodatkową kwotę – tzw. środki pozakontraktowe – na realizację programów zgłoszonych przez poszczególne powiatowe urzędy pracy, mające na celu aktywizację bezrobotnych zamieszkałych na terenach wiejskich.

W roku 2000 wraz z przejściem przez samorządy wojewódzkie i powiatowe zadań związanych z polityką rynku pracy oraz przeciwdziałaniem i łagodzeniem skutków bezrobocia, zmieniła się droga przepływu środków Funduszu Pracy, procedura przyznawania oraz zasady ich podziału. Przepływ środków FP odbywał się wyłącznie na drodze KUP – Wojewoda – Powiat, z pominięciem samorządu wojewódzkiego. Samorządy województw nie uczestniczyły w podziale środków Funduszu Pracy na aktywne programy realizowane przez powiaty i nie otrzymały części środków na realizację programów wojewódzkich.

W roku 2000 rezerwa budżetowa przeznaczona na realizację subsydiowanych programów rynku pracy została podzielona na dwie kategorie:

- 50% tej rezerwy podzielono na powiaty wg parametrów algorytmu,
- pozostałe 50% przeznaczono na tzw. kontrakty, czyli programy opracowane przez powiaty.

Całkowite limity środków FP na aktywne programy rynku pracy na lata 1999 i 2000 dla Małopolski wynosiły:

w 2000 r.	–	55 246 710 zł
w tym na:		
nowe umowy	–	41 327 728 zł
zobowiązania	–	13 918 982 zł
w 1999 r.	–	58 043 026 zł
w tym na:		
nowe umowy	–	37 296 645 zł
zobowiązania	–	20 746 381 zł.

Całkowity limit przyznany decyzją Prezesa Krajowego Urzędu Pracy urzędom pracy Małopolski był o 5% mniejszy od limitu z roku 1999.

Tabela nr 148. Porównanie limitów środków z Funduszu Pracy przyznanych powiatom Małopolski na realizację zadań w 1999 i 2000 r.

Wyszczególnienie	Limit środków pieniężnych na realizację zadań w zł w roku 2000	Limit środków pieniężnych na realizację zadań w zł w roku 1999	porównanie % kol 1 : kol 2
PUP Bochnia	1 433 499,00	1 740 920,00	82,3
PUP Brzesko	2 291 312,00	2 342 310,00	97,8
PUP Chrzanów	1 891 541,58	2 839 730,00	66,6
PUP Dąbrowa Tarnowska	2 585 277,46	3 401 199,00	76,0
PUP Gorlice	4 390 579,00	3 454 090,00	127,1
GUP Kraków	3 679 167,00	x	x
UPP Kraków	1 691 853,00	x	x
PUP Kraków*	5 371 020,00	6 531 524,02	82,2
PUP Limanowa	3 421 425,00	2 963 243,00	115,5
PUP Miechów	1 182 740,00	1 683 694,00	70,2
PUP Myślenice	1 498 368,26	1 936 582,00	77,4
PUP Nowy Sącz	10 279 090,00	8 318 900,00	123,6
PUP Nowy Targ	2 294 423,10	2 667 455,00	86,0
PUP Olkusz	3 899 493,05	3 767 911,00	103,5
PUP Oświęcim	2 933 962,00	3 278 019,35	89,5
PUP Proszowice	842 289,00	985 949,00	85,4
PUP Sucha Beskidzka	1 796 077,00	1 921 057,00	93,5
PUP Tarnów	4 963 602,00	5 821 315,00	85,3
PUP Wadowice	2 127 759,00	2 438 652,00	87,3
PUP Wieliczka	1 156 812,76	1 099 584,00	105,2
PUP Zakopane	887 440,00	851 633,00	104,2
Województwo małopolskie	55 246 710,17	58 043 026,77	95,1

* PUP Kraków przed podziałem na Grodzki Urząd Pracy i Urząd Pracy Powiatu Krakowskiego w lutym 2001 r.

Źródło: opracowanie własne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

W roku 2000 zaangażowano w realizację nowych umów na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu kwotę o 2% mniejszą niż w roku 1999. Ich podział dokonany przez powiaty na poszczególne programy znacznie odbiegał od rozdysponowania środków w 1999 r. Na niektóre z nich (roboty publiczne i staże absolwenckie) przeznaczono ponad połowę więcej niż rok wcześniej, na inne tylko 1/3 środków roku z 1999 (programy specjalne).

Powiatowe urzędy pracy w 2000 r. podpisały umowy na realizację aktywnych programów rynku pracy na kwotę 36 795 140 zł, a więc mniejszą od przyznanego limitu, co związane było z jednostronnym wypowiedzeniem przez Prezesa KUP pod koniec roku kontraktów finansowych. Wypowiedzenie kontraktów było skutkiem złej sytuacji finansowej budżetu i brakiem płynności w przekazywaniu środków do powiatów. Sytuacja taka miała miejsce w ciągu całego 2000 r., co skutkowało znacznymi zobowiązaniami powiatów wobec partnerów. Zobowiązania te przeszły na rok 2001 r. Pokrycie środkami Funduszu Pracy limitu przyznanego w roku 2000 Małopolsce na aktywne programy rynku pracy wynosiło tylko 68%.

Tabela nr 149. Środki Funduszu Pracy zaangażowane w realizację aktywnych programów rynku pracy rozpoczynanych w 1999 i 2000 r. (bez zobowiązań przechodzących z roku poprzedniego)

Programy rynku pracy	Środki z FP zaangażowane w nowe umowy w tys. zł. w 2000 r.	Środki z FP zaangażowane w nowe umowy w tys. zł. w 1999 r.	porównanie %
	1	2	kol 1 : kol 2
Szkolenia	4 270,6	5 907,3	72,4
Umowy absolwenckie	4 027,0	4 698,6	85,7
Staże absolwenckie	7 608,5	4 850,5	156,9
Roboty publiczne dla absolwentów	46,6	28,8	161,5
Prace interwencyjne	9 404,9	7 186,3	130,9
Roboty publiczne	4 989,6	4 665,7	106,9
Pożyczki dla bezrobotnych	4 828,2	6 635,2	72,8
Pożyczki dla pracodawców	269,0	523,2	51,4
Refundacje ZUS	248,6	418,2	59,4
Programy specjalne	898,1	2 711,2	33,1
Inne	204,2	0	X
Razem	36 795,1	37 625,2	97,8

Źródło: opracowanie własne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

1.5. Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (FGŚP)

Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych działa w oparciu o ustawę o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy z dnia 4 stycznia 1994 roku.

Podstawowymi zadaniami Funduszu jest:

- a) **Wypłacanie jednorazowych świadczeń pracowniczych** (w wysokości jednomiesięcznej płacy dla każdego pracownika) **wraz z przysługującymi pracownikom składkami na ubezpieczenia społeczne** (art. 4 ustawy) **w przypadku przejściowych trudności finansowych przedsiębiorstwa.**
- b) **Zaspokajanie roszczeń pracowniczych w przypadku niewypłacalności pracodawcy** np. na skutek upadłości, likwidacji czy zaprzestania działalności wypłata (art. 6 ustawy).

Wypłacanie jednorazowych świadczeń pracowniczych następuje w drodze zarządzenia marszałka województwa na wniosek kierownictwa przedsiębiorstwa oraz po uzyskaniu akceptującej uchwały Rady Funduszu. Jest ona formą pożyczki udzielanej przedsiębiorstwu i podlega zwrotowi na warunkach i w terminie określonym uchwałą Rady Funduszu. Głównym celem tej formy pomocy jest ratowanie przed przedwczesną upadłością przedsiębiorstw rokujących nadzieję na naprawę, a co za tym idzie ochrona miejsc pracy.

W 2000 roku w województwie małopolskim wnioski o wypłatę jednorazowych świadczeń ze środków Funduszu złożyły 43 przedsiębiorstwa znajdujące się w przejściowych trudnościach finansowych. Pozytywne decyzje Rady FGŚP w formie uchwał uzyskało 39

wniosków i na ich podstawie Marszałek Województwa Małopolskiego wydał zarządzenia o wypłacie pracownikom zaległych świadczeń. W wyniku tych działań uratowano w województwie 7 666 miejsc pracy. Wśród wnioskodawców, którzy otrzymali wypłatę świadczenia z Funduszu, dominowały przedsiębiorstwa prywatne. Podział wnioskodawców z uwagi na formę własności:

państwowa	–	7 przedsiębiorstw,
mieszana	–	7 przedsiębiorstw,
prywatna	–	25 przedsiębiorstw.

Łącznie w roku 2000 ze środków Funduszu na pokrycie jednorazowych świadczeń pracowniczych wraz z ubezpieczeniami społecznymi wypłacono 9,6 mln zł.

Ponadto w 2000 roku rozpatrzono 13 wniosków o odroczenie terminu spłaty otrzymanych z Funduszu świadczeń. Z tej liczby: w 3 przypadkach Marszałek Województwa, działający w oparciu o wiążącą negatywną uchwałę Rady FGŚP, odmówił wnioskodawcy udzielenia prolongaty. W pozostałych 10 sprawach wnioskodawcy otrzymali prolongatę spłaty zadłużenia wobec Funduszu. Łączna kwota prolongaty wyniosła 27 296 705 zł. Ponad sześćdziesiąt procent (60,3%) tej kwoty dotyczyło wniosku Huty im. T. Sendzimira, a 24,1% dotyczyło wniosku kopalń węgla kamiennego leżących na terenie województwa małopolskiego.

W przypadku 5 przedsiębiorstw nastąpiło umorzenie dochodzonych przez Fundusz zobowiązań na łączną kwotę 65 826 zł.

Zaspokajanie roszczeń pracowniczych w przypadku niewypłacalności pracodawcy dotyczy wypłat:

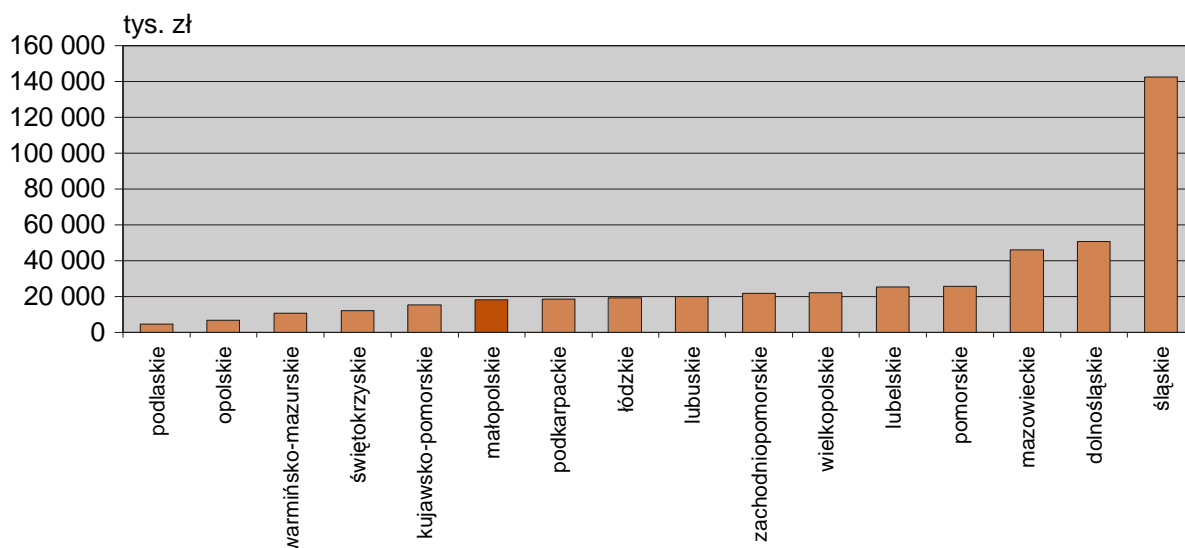
- jednorazowych odszkodowań z tytułu wypadków przy pracy,
- gwarantowanych wynagrodzeń za pracę,
- składek na ubezpieczenia społeczne,
- ekwiwalentu pieniężnego za urlop wypoczynkowy,
- odszkodowania za skrócony okres wypowiedzenia,
- odpraw pieniężnych z tytułu rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących pracodawcy.

Wymienione powyżej roszczenia pracownicze podlegają zaspokojeniu jedynie wtedy, jeżeli powstały w okresie ostatnich miesięcy działalności przedsiębiorstwa poprzedzających dzień jego niewypłacalności.

W 2000 roku w województwie małopolskim zostały zaspokojone roszczenia powstałe w wyniku niewypłacalności pracodawców na skutek upadłości, likwidacji czy zaprzestania działalności dla 8 294 pracowników na łączną kwotę ok. 18 mln zł.

Działalność Funduszu jest finansowana głównie ze środków uzyskanych z obowiązkowych składek wpłacanych przez pracodawców oraz ze zwrotu wypłaconych świadczeń i roszczeń.

Wykres nr 63. **Wydatki z FGŚP poniesione w roku 2000 na wypłatę świadczeń pracowniczych za pracodawców niewypłacalnych**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Krajowego Urzędu Pracy

2. PROGRAMY POMOCOWE

Wykorzystywane dotychczas programy pomocowe pozwalają na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych oraz szkoleń i ekspertyz mających na celu przybliżenie zagadnień związanych z integracją z Unią Europejską.

Programy Inwestycyjne

W 1999 roku Województwo Małopolskie uzyskało na cele inwestycyjne prawie 6 mln Euro. Na wartość tą składa się 90 inwestycji realizowanych w ramach programów: INRED, STRUDER II oraz TURIN III.

W tym miejscu warto wspomnieć o jednej z podstawowych zasad uzyskania pomocy z funduszy unijnych, a mianowicie o zasadzie dodawalności, mówiącej, iż do każdej złotówki pochodzącej z budżetu Unii musi zostać dołożona co najmniej złotówka z budżetu beneficjenta. Powoduje to, iż wartość zrealizowanych inwestycji jest znacznie wyższa niż wartość bezpośrednio otrzymanej pomocy. Szacunkowa wartość inwestycji rozpoczętych w województwie małopolskim przy współfinansowaniu Unii Europejskiej w 1999 roku wynosi prawie 18 mln Euro, czyli ponad 72 mln zł. Średnia wartość dofinansowania do pojedynczych inwestycji kształtowała się na poziomie 30%. Uruchomione inwestycje dotyczą przede wszystkim zadań z zakresu ochrony środowiska na terenach wiejskich, w tym: budowy kanalizacji, oczyszczalni ścieków i składowisk odpadów. W mniejszym zakresie są to inwestycje wodociągowe i transportowe, tj. sieci dróg. Inny przykład zadań inwestycyjnych to zadania mające sprzyjać rozwojowi turystyki, wśród których warto wymienić powstanie Centrum Koordynacji i Obsługi Turystyki w Tarnowie oraz adaptację poaustriackiego fortu na hotel turystyczny w gminie Zielonki (realizacja w ramach programu TURIN III).

Wśród projektów dofinansowanych w 2000 roku istotne znaczenie mają dwa projekty inwestycyjne gminy Kraków dofinansowywane z funduszu ISPA na łączną kwotę prawie 70 mln Euro oraz projekt złożony przez gminę Muszyna dotyczący budowy mostu granicznego – Leluchów – CIRC wraz z drogą Muszyna – Leluchów, który z programu Phare CBC uzyskał dofinansowanie w wysokości 1,6 mln Euro.

Programy szkoleniowe

Niemniej ważne są tak zwane „programy miękkie”, czyli programy mające na celu rozwój zasobów ludzkich oraz przybliżenie społeczności lokalnym procesowi integracji i zasad funkcjonowania Unii Europejskiej. Łącznie na ten cel w 1999 roku uzyskano 813 tys. Euro. Pozwoliło to na przeprowadzenie szeregu szkoleń na temat zasad korzystania z funduszy pomocowych dla przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego oraz zasad budowania strategii rozwoju i planów operacyjnych. Inny przykład to projekt szkoleniowy, realizowany w ramach programu INRED, który adresowany jest bezpośrednio do mieszkańców naszego województwa i ma on na celu podnoszenie kwalifikacji ludzi – mieszkańców obszarów wiejskich – poszukujących zatrudnienia poza rolnictwem.

Warto również wspomnieć o wsparciu, które uzyskują podmioty z terenu województwa małopolskiego poprzez udział w programach horyzontalnych Unii Europejskiej, czyli w programach dostępnych dla krajów członkowskich i krajów kandydujących. Są to przede wszystkim projekty szkoleniowe w ramach programów TEMPUS i SOCRATES realizowane przez wyższe uczelnie.

W latach 1999-2000 na obszarze województwa małopolskiego realizowane były następujące programy pomocowe UE:

1) PHARE INRED

- Komponent 01 – Rozwój instytucji regionalnych, wsparcie budowy strategii: 300 000 euro – realizacja w 2000 roku;
- Komponent 02.01 – Podnoszenie kwalifikacji zasobów ludzkich: 167 000 euro – realizacja w 2000 roku;
- Komponent 02.02 – Wsparcie inwestycyjne w regionie Małopolski. W województwie małopolskim zakontraktowano łącznie 4 976,5 tys. euro – 38 projektów w ramach I edycji programu; 35 projektów w ramach II edycji programu – w trakcie realizacji;

Towarzyszące Programowi PHARE INRED środki CPF:

- Stworzenie systemu szkoleń dla zwiększenia możliwości absorpcji środków UE: 134 tys. euro – projekt zrealizowany w 1999 roku przez Małopolską Szkołę Administracji Publicznej;
- Wsparcie budowy strategii dla 3 województw: 178 tys. euro – projekt zrealizowany przez Konsorcjum Agencji Rozwoju Regionalnego do końca 31.12.1999;

2) PHARE STRUDER II – w programie tym uczestniczyły gminy z byłego województwa nowosądeckiego. Dofinansowano 3 projekty, których całkowity koszt wynosi: 525,6 tys. euro, w tym 116 tys. euro dotacji.

- Gmina Niedźwiedź – budowa mostu na rzece Porębiance, budowa przepustu na potoku Konina. Koszt całkowity projektu: 64 767 euro, wartość dotacji: 23 000 euro;
- Gmina Tymbark – modernizacja drogi lokalnej i budowa kładki pieszo-jezdnej w miejscowości Podłopień. Całkowity koszt projektu: 225 000 euro, wartość dotacji: 46 000 euro;
- Gmina Mszana Dolna – budowa kanalizacji sanitarnej dla dolnej części wsi Łostówka. Całkowity koszt projektu: 235 848 euro, wartość dotacji: 47 000 euro.

3) ISPA – W ramach edycji 2000 z województwa małopolskiego zostały wybrane trzy projekty inwestycyjne oraz jeden projekt z zakresu wsparcia technicznego:

- Rozbudowa i modernizacja aglomeracyjnej oczyszczalni ścieków Kraków – Płaszów – dotacja w wysokości ok. 56 mln euro.

- Gospodarka odpadami w Krakowie – dotacja w wysokości ok. 14 mln euro.
- Projekt „Modernizacja (wzmocnienie) drogi nr 4 na odcinku Kraków – Tarnów” – dotacja w wysokości 46,7 mln euro.
- Wsparcie techniczne przygotowania projektu budowa oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnej na Podhalu złożonego przez Podhalański Związek Gmin – dotacja w kwocie 0,2 mln euro.

4) PROGRAM WSPÓLPRACY PRZYGRANICZNEJ POLSKA – SŁOWACJA PHARE CBC (Cross Border Cooperation)

Projekty infrastrukturalne: Budowa mostu granicznego pomiędzy Leluchowem a słowacką wsią Circ na potoku Smereczek; wykonawca projektu – gmina Muszyna; wartość projektu – 2,4 mln euro; dofinansowanie z programu PHARE CBC wynosi 1,65 mln euro.

Fundusz małych projektów euroregionalnych: Na mocy porozumienia Euroregionu Tatry z Władzą Wdrażającą Program Współpracy Przygranicznej PHARE, przeznaczono kwotę 120 000 euro na dofinansowanie projektów ze strefy kultury, sportu, demokracji lokalnej, zasobów ludzkich, planowania przestrzennego, rozwoju gospodarczego i turystyki. Powstałe oszczędności w ramach funduszu w wysokości 6,6 tys. euro zostały przeznaczone na realizację projektu „Łączą nas Tatry”.

5) Fundusz Dotacji Lokalnych (FDL) – Program UE ODBUDOWA

- Liczba gmin uczestniczących w programie – 46.
- Liczba realizowanych projektów – 755.
- Łączna wysokość przyznanych dotacji: 14,1 mln euro

6) PHARE RAPID – w programie tym uczestniczyły gminy z byłego województwa nowosądeckiego. Przyjętych zostało 9 projektów inwestycyjnych z listy podstawowej na łączną kwotę: 772 343 euro (w tym dotacja RAPID – 382 826 euro) oraz 4 projekty z listy rezerwowej na łączną kwotę: 533 523 euro (w tym 228 056 euro dotacji RAPID). Łączna kwota środków wydatkowanych w Małopolsce – 1 305 866 euro, w tym 610 882 euro dotacji RAPID

7) TURIN III – program objął 14 projektów na łączną kwotę 3,2 mln zł.

8) PROGRAM TEMPUS objął:

- TEMPUS 11119 (1996-1999) – «Utworzenie sieci uczelni ekonomicznych w celu organizacji wymiany studentów»; wartość grantu: 432 270 euro
- TEMPUS 12042 (1997-2000) – «Uruchomienie 3-letnich studiów licencjackich w języku angielskim z zakresu International Business Studies»; wartość grantu: 313 140 euro
- TEMPUS – IB 13036 (1998-2000) – «Regionalne Centrum Integracji Europejskiej » – szkolenia dla pracowników administracji publicznej regionu małopolskiego z tematyki związanej z Integracją Europejską »; wartość grantu: 357 550 euro
- TEMPUS CME 03529 (1999-2000) – «Placement Office – nawiązanie ścisłej współpracy pomiędzy uczelniami, polskimi i zagranicznymi firmami działającymi w regionie Małopolski, z myślą organizacji praktyk studenckich»; wartość grantu: 30 000 euro.

9) PROGRAM SOCRATES – obejmował wymianę studentów i wykładowców z zagranicznymi uczelniami partnerskimi; stypendia dla wyjeżdżających studentów;

–SOCRATES 1998/1999 – 24 181 euro
–SOCRATES 1999/2000 – 28 733 euro.

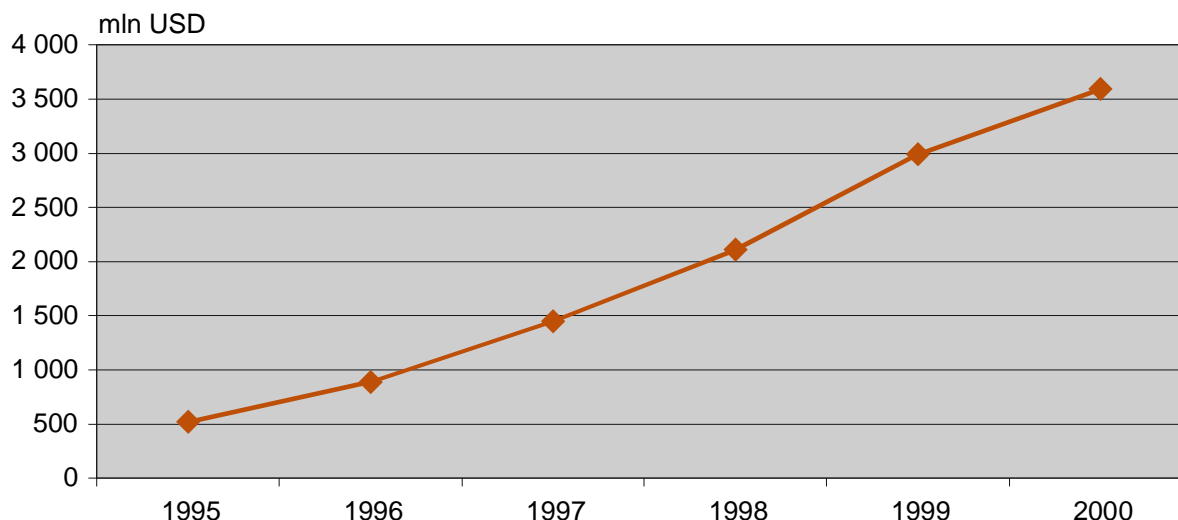
IV. INWESTYCJE ZAGRANICZNE

Napływ kapitału z zagranicy do Małopolski zbliżony był w 2000 r. do skali inwestycji w roku 1997 (560 mln USD), nieco mniejszy natomiast niż w roku 1998 (660 mln USD) i zdecydowanie mniejszy niż w 1999 (880 mln USD). Brak było wielkich, spektakularnych prywatyzacji o wartości jednostkowej przekraczającej 100 mln USD, w szczególności takiej jak sprzedaż Banku Przemysłowo-Handlowego w 1999 roku.

Skumulowana wartość owych inwestycji w latach 1990-2000 osiągnęła poziom 3,6 miliarda USD.

Oznacza to, że na województwo małopolskie przypada około 5,5% kapitału zagranicznego, jaki napłynął do Polski w 2000 r. według Państwowej Agencji Inwestycji Zagranicznych. Jest to udział niższy niż w latach poprzednich (ponad 7,0%), niższy także od udziału regionu w liczbie ludności kraju (8,3%).

Wykres nr 64. **Struktura wartości inwestycji zagranicznych w województwie małopolskim do 2000 roku**

Źródło: opracowanie własne B. Domański 2000

Zgodnie z trendem ogólnokrajowym większą dynamikę wykazują w ostatnim okresie inwestycje w działalność usługową i handlową, niż produkcyjną. Udział przemysłu w całości zagranicznych inwestycji bezpośrednich zrealizowanych na terenie województwa w latach 1989-2000 obniżył się do 46%, 36% przypada na pośrednictwo finansowe, 11% na handel, a 7% na pozostałe rodzaje działalności usługowej.

Rok 2000 przyniósł zwiększenie zaangażowania podmiotów zagranicznych w banki, których siedziba znajdowała się w Krakowie. Deutsche Bank kosztem ponad 90 mln USD został strategicznym inwestorem Banku Współpracy Regionalnej, który w ostatnich miesiącach przyjął też nazwę inwestora. Nakłady rządu 30-40 mln USD na zakup dodatkowych akcji Fortis Banku (dawnego Pierwszego Polsko-Amerykańskiego Banku) oraz Banku Przemysłowo-Handlowego poniosły Fortis i Bayerische Hypo- und Vereinsbank. Wynikiem połączenia tego ostatniego z Bankiem Austria jest realizowana obecnie fuzja BPH

z warszawskim Powszechnym Bankiem Kredytowym. Belgijski Fortis Bank przeniósł w 2000 r. swoją siedzibę z Krakowa do Warszawy.

Stosunkowo nowym zjawiskiem jest ekspansja należących do zagranicznych sieci sklepów wielkopowierzchniowych poza Krakowem, do którego były one w znacznym stopniu ograniczone w latach poprzednich. W Tarnowie uruchomiono hipermarket Hypernova holenderskiej firmy Ahold, supermarket Billa niemieckiej Rewe i supermarket budowlany Nomi Dom

i Ogród brytyjskiej grupy Kingfisher, w Nowym Sączu powstał hipermarket Real niemieckiej grupy Metro. Zwiększa się liczba dużych sklepów dyskontowych w miastach powiatowych, m.in. austriacki Julius Meinl w Zakopanem, niemiecki Plus w Olkuszu, Chrzanowie i Bochni, Biedronka w Nowym Targu, Gorlicach i Chrzanowie. Te ostatnie weszły niedawno w skład sieci Żabka Polska, utworzonej przez portugalski Jeronimo Martins z amerykańskim funduszem inwestycyjnym AIG. Łączna liczba dużych sklepów spożywczych będących częścią zagranicznych sieci przekroczyła w regionie 100. Oprócz nich działają także specjalistyczne placówki, np. Empik (czasopisma i usługi fotograficzne) i Rossman (kosmetyki). W samym Krakowie otwarto brytyjski hipermarket Tesco (blisko 50 mln USD), w budowie znajduje się wielkie Centrum Handlowe M1 grupy Metro, zmodernizowany został Dom Towarowy Krakus wchodzący w skład Domów Towarowych Centrum z udziałem spółki Eastbridge. Suma zagranicznych nakładów w handlu detalicznym przekroczyła w regionie 270 mln USD.

Kontynuowana jest rozbudowa sieci stacji paliw koncernów zagranicznych (łącznie ponad 70 mln USD). W końcu 2000 r. funkcjonowało w granicach województwa małopolskiego 46 takich stacji, w tym 22 poza Krakowem. Największą liczbą stacji dysponuje British Petroleum (13), znaczną także norweski Statoil (7), szwedzki Preem (7) i holendersko-brytyjski Shell (6).

Po kilkuletnim okresie zastoju pojawili się zagraniczni inwestorzy w branży hotelarskiej. Podjęta została budowa hoteli Holiday Inn (kapitał amerykański), Campanile i Novotel (francuski) w Krakowie. Inwestorem w tym ostatnim jest grupa Accor, będąca właścicielem krakowskiego hotelu Ibis Chopin. Została ona także głównym, chociaż mniejszościowym, udziałowcem Orbisu, do którego należą m.in. hotele Francuski, Cracovia, Sofitel (d.Forum), Continental i Wanda w Krakowie, Giewont i Kasprowy w Zakopanem oraz Beskid w Nowym Sączu. Rozwój sieci zagranicznych restauracji jest dość powolny, najszerzą posiada McDonald's – 13, w tym 6 poza Krakowem, oraz New York City Pizza – 6, w tym 3 poza stolicą województwa.

Zagranicznych właścicieli uzyskały w 2000 r. dwie duże firmy budowlane – Krakowskie Przedsiębiorstwo Robót Drogowych (portugalska Mota Companhia, będąca jednym z wykonawców autostrady A4 na odcinku od Gliwic do Wrocławia) i Naftobudowa (Polimex Cekop) – obok wcześniej przejętych KPIS Cracovia (Hochtief) i Hydrotrest (Exbud – Skanska).

Godne uwagi jest pojawienie się znaczących inwestycji w inne rodzaje działalności usługowej. Wartość nakładów w tych dziedzinach sięga w 2000 roku 70 mln USD, co oznacza podwojenie w stosunku do sumy inwestycji z lat 1990-1999. Budowę sieci telekomunikacyjnej konkurencyjnej względem TP SA prowadzi, m.in. w Krakowie, Olkuszu i Chrzanowie, Netia, której udziałowcem jest szwedzka Telia. Mniejszościowym udziałowcem w spółce Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka jest firma austriacka. W Krakowie uruchomiono wzniesione kosztem 20 mln USD Centrum Techniczne Delphi, specjalizujące się w projektowaniu zawieszek samochodowych, w Krakowskim Parku

Technologicznym podjęta została zapowiadana od dawna budowa centrum oprogramowania Motoroli, a Centrum Projektowe postanowiła zlokalizować w tym mieście także inna amerykańska firma CH2M HILL. W zakresie inwestycji w nieruchomości poczyniono pierwsze nieduże nakłady w ramach wielkiego projektu Nowego Miasta Tishman Speyer, jednym z udziałowców budowy Centrum Biurowego Lubicz był BPH (Bayerische Hypo- und Vereinsbank), nie rozpoczęto natomiast budowy centrum IVACO. Nowym elementem są inwestycje w działalność rozrywkową, kulturalną i sportową. Amerykańsko-skandynawska spółka United Entertainment uruchomiła Atomic Świat Rozrywki w Centrum Handlowym Zakopianka w Krakowie, w pobliżu powstaje multikino. Pierwsze multikino otwarte zostało przez spółkę UCI Multiplex i ITI na początku 2001 r. w sąsiedztwie Parku Wodnego (inwestorem w tym ostatnim jest miejscowy developer Super Krak). Największym przedsięwzięciem w omawianej dziedzinie (50 mln USD) jest rozpoczęta jesienią 2000 r. inwestycja Kraków Plaza międzynarodowej spółki z przewagą kapitału izraelskiego, na którą złożą się obok centrum rozrywki (obejmującego m.in. kino 3-wymiarowe Imax) obiekty handlowe i usługowe. Poza Krakowem wskazać można pole golfowe w Ochmanowie koło Niepołomic oddane do użytku przez holenderskiego inwestora w końcu 1999 roku.

W działalności przemysłowej obserwowaliśmy dodatkowe nakłady inwestycyjne firm, które zaangażowały się wcześniej w prywatyzowane lub wybudowane od podstaw zakłady. Wymienić tu można w szczególności rozlewnię napojów Coca Coli w Staniątkach koło Niepołomic, browar Okocim w Brzesku (Carlsberg), drukarnię opakowań tekturowych Wall MM Gravure w Stanisławicach koło Kłaja, wytwórnię papierosów House of Prince w Jaworniku koło Myślenic, fabrykę włókien szklanych Saint Gobain Velimat w Gorlicach, zakład konstrukcji stalowych Saxon w Woli Filipowskiej koło Krzeszowic, a także fabryki silników elektrycznych Tamel w Tarnowie (Invensys), elektrod węglowych SGL Carbon w Nowym Sączu (Hoechst) i wyłączników elektrycznych Schneider Electric w Bukownie.

Przedsiębiorstwami przemysłowymi, które w 2000 r. stały się własnością firm z zagranicy są Zakłady Przemysłu Cukierniczego Skawa, wchodzące w skład holdingu Agros (francuski Pernord Ricard) i Unimil z Dobczyc, gdzie większościowym inwestorem został niemiecki Condomi. Krakowską Ceramikę-Zesławice nabył nowosądecki holding Biegonice, będący największym producentem cegieł i dachówek na południu Polski (spółka belgijskich firm Vandersanden i Briqueteries de Ploegsteert), natomiast Tarnowskie Zakłady Ceramiki Budowlanej w Woli Rzędzińskiej kupiła austriacka firma Leier.

Ze względu na wartość nakładów wyróżniają się w regionie trzy nowe fabryki. Ponad 40 mln USD kosztował nowy zakład samochodowych systemów chłodzenia i wycieraczek francuskiego koncernu Valeo w Skawinie. Spółka joint venture Tokai Rubber Industries, wchodzącej w skład japońskiej grupy Sumitomo Electric, z Fabryką Taśm Transporterowych Stomil uruchomiła w Wolbromiu wytwórnię metalowo-gumowych poduszek tłumiących drgania silników samochodowych (około 30 mln USD). Inwestycje te stanowią największe w regionie przedsięwzięcia w przemyśle samochodowym. Niemiecka firma Seppeler oddała do użytku w Chrzanowie dużą ocynkownię. W końcu 2000 r. rozpoczęła się realizacja inwestycji w nową amerykańską drukarnię Donnelley na terenie specjalnej strefy ekonomicznej w Krakowie-Nowej Hucie.

Głównymi inwestorami przemysłowymi w okresie całej dekady 1990-2000 pozostają w województwie małopolskim amerykański Philip Morris w Zakładach Tytoniowych, chorwacka Pliva w Zakładach Farmaceutycznych Polfa i niepołomska Coca Cola, a ponadto Electricité de France w Elektrociepłowni Kraków, turecki Rumeli w Cementowni Nowa Huta, Carlsberg w Okocimiu oraz amerykański F & P Holding, będący właścicielem zakładów

grupy Can Pack w Krakowie i Brzesku. Zdecydowanie największym inwestorem w regionie, o nakładach bliskich miliarda dolarów, jest Bayerische Hypo- und Vereinsbank, zaangażowanie Deutsche Banku i belgijskiego Fortis Banku przekracza 90 mln USD. W gronie firm handlowych na czoło wysuwają się francuski Carrefour i brytyjskie Tesco, które zainwestowały co najmniej 50 mln USD.

Małopolska należy do regionów, gdzie do niedawna przeważał kapitał amerykański. W ostatnich latach, przede wszystkim za sprawą inwestycji w sektorze bankowym, udział firm niemieckich (40%) przewyższył tych z USA (24%). Kolejnymi wielkimi inwestorami, zarówno w roku 2000, jak i w całym okresie 1989-2000, są firmy francuskie (8%), znaczące inwestycje cechują też Wielką Brytanię i Belgię (ponad 3% całości), a dzięki wcześniejszej inwestycji Plivy, także Chorwację. Na tle całej Polski niewielkie pozostaje zaangażowanie kapitału włoskiego, pojawiła się natomiast pierwsza duża inwestycja japońska.

Wykres nr 65. **Wartość zagranicznych inwestycji bezpośrednich w dolarach na 1 mieszkańca powiatu**

Źródło: opracowanie własne B. Domański 2000

W analizowanych dużych i średnich firmach z kapitałem zagranicznym pracuje 63,7 tysiąca osób, co stanowi prawie 9% wszystkich pracujących na terenie województwa poza rolnictwem. Z liczby tej około 48,4 tysięcy zatrudnionych jest w podmiotach z przewagą udziałowców z zagranicy (blisko 7% zawodowo czynnych poza rolnictwem w regionie). Odsetek ten przekracza 1/3 w działalności bankowej i ubezpieczeniowej oraz wynosi 13-14% w przemyśle i w handlu. Liczba nowych miejsc pracy stworzonych przez firmy zagraniczne za sprawą inwestycji w nowo powstałe obiekty (greenfield) sięga 16 tysięcy.

Aż połowa wszystkich miejsc pracy w firmach z udziałem zagranicznym znajduje się w Krakowie (32 tys.), dalsze 10% przypada na sąsiednie powiaty krakowski-ziemski, wielicki i

myślenicki. Znaczącą liczbę pracujących w owych firmach znajdujemy również w dwóch pozostałych miastach na prawach powiatu – Tarnowie (4,1 tys.) i Nowym Sączu (2,9 tys.), a ponadto w czterech powiatach zachodniej części województwa – wadowickim, chrzanowski, oświęcimskim i olkuskim. Poniżej 1 tys. pracuje w firmach zagranicznych w większości powiatów na północy, wschodzie i południu Małopolski, w tym zdecydowanie najmniej w dąbrowskim, proszowickim i miechowskim.

Przestrzenny rozkład nakładów inwestycyjnych jest jeszcze bardziej nierównomierny. Stolica województwa skupia aż 3/4 zainwestowanego w regionie kapitału, powiat krakowski-ziemski 130 mln USD (3,7%), a wielicki 165 mln USD (4,6%). Wyróżniającym się ośrodkiem zagranicznych inwestycji jest Brzesko (140 mln USD), po około 65 mln USD zainwestowano w Tarnowie i Nowym Sączu, po 60-70 mln USD w powiatach zachodnich – olkuskim, chrzanowskim i oświęcimskim. W żadnym innym powiecie nakłady zagraniczne nie sięgają 30 mln USD, w tym w miechowskim i proszowickim nawet 1 mln USD. W dwóch ostatnich wartość inwestycji kształtuje się na poziomie poniżej 10 USD na 1 mieszkańca, podczas gdy na zachodzie województwa i w Tarnowie wynosi od 400 do 600 USD, a w Nowym Sączu około 800. Na czoło wysuwają się pod tym względem powiaty brzeski i wielicki – ponad 1600 USD na osobę oraz miasto Kraków – 3600 USD (rys. 65).

Kontynuowany jest trend lokalizacji nowych inwestycji produkcyjnych poza Krakowem, chociaż w niezbyt dużej odległości od niego. Na szerszą skalę zachodzi natomiast proces rozprzestrzeniania się poza Kraków zagranicznych inwestycji w handlu.

Na przestrzeni ostatnich lat wartość inwestycji zagranicznych na obszarze województwa małopolskiego systematycznie wzrastała, choć w 2000 roku nastąpił ich nieznaczny spadek. Zgodnie z trendem ogólnokrajowym większą dynamikę wykazują inwestycje w działalność usługową i handlową niż produkcyjną.

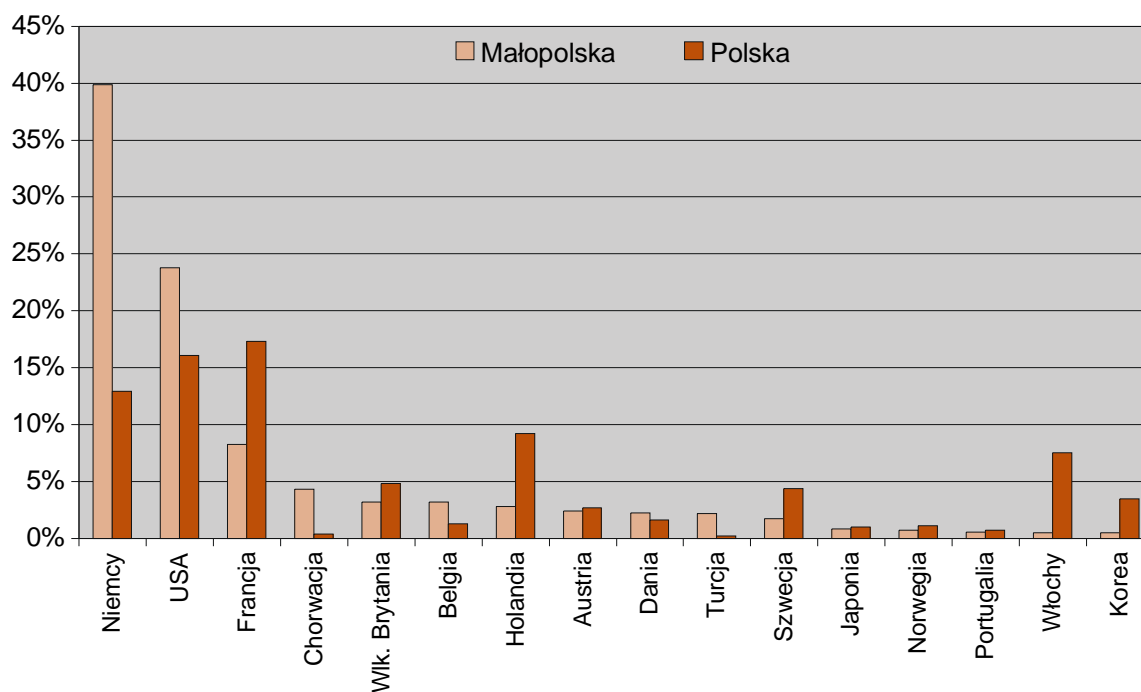
Rok 2000 przyniósł zwiększenie zaangażowania podmiotów zagranicznych w banki, których siedziba znajdowała się w Krakowie. Deutsche Bank został strategicznym inwestorem Banku Współpracy Regionalnej, dodatkowe akcje Fortis Banku (dawnego Pierwszego Polsko-Amerykańskiego Banku) oraz Banku Przemysłowo-Handlowego wykupiły Fortis i Bayerische Hypo- und Vereinsbank.

Nowym zjawiskiem jest ekspansja należących do zagranicznych sieci sklepów wielkopowierzchniowych poza Krakowem, do którego były one w znacznym stopniu ograniczone w latach poprzednich. Dynamicznie rosną inwestycje w branży hotelarskiej.

W związku z inwestycjami w sektorze bankowym zwiększył się znacząco udział kapitału niemieckiego. Stanowił on 40% zainwestowanego w województwie kapitału. Przeważający dotychczas kapitał amerykański stanowił 24%, francuski – 8%.

Przestrzenny rozkład nakładów inwestycyjnych jest bardzo nierównomierny. Stolica województwa skupia aż 3/4 zainwestowanego w regionie kapitału, powiat krakowski-ziemski 3,7%, a wielicki 4,6%.

Wykres nr 66. Udział kapitału z wybranych krajów w inwestycjach zagranicznych w województwie małopolskim i w Polsce

Źródło: opracowanie własne B. Domański 2000

Tabela nr 150. Najwięksi inwestorzy zagraniczni w województwie małopolskim w latach 1989-2000

Lp.	Inwestor	Kraj	Wartość w mln USD	Rodzaj działalności	Miejsce inwestycji
1.	Bayerische Hypo- und Vereinsbank	Niemcy	983,5	bankowość	Bank Przemysłowo-Handlowy S.A. w Krakowie
2.	Philip Morris	USA	352,0	produkcja papierosów	Philip Morris Polska S.A. w Krakowie
3.	Pliva	Chorwacja	154,0	produkcja farmaceutyków	Pliva Kraków, Zakłady Farmaceutyczne S.A.
4.	Coca-Cola	USA	104,0	produkcja napojów bezalkoholowych	Coca-Cola Beverages Polska Sp. z o.o. w Niepołomicach
5.	Fortis Bank	Belgia	96,7	bankowość	Fortis Bank S.A. (d. Pierwszy Polsko-Amerykański Bank S.A.)
6.	Deutsche Bank	Niemcy	91,5	bankowość	Bank Współpracy Regionalnej S.A.
7.	Electricité de France	Francja	89,8	produkcja energii elektrycznej i ciepłej	Elektrociepłownia Kraków S.A.
8.	Rumeli	Turcja	79,0	produkcja cementu	Cementownia Nowa Huta S.A.
9.	F & P Holding	USA	69,0	produkcja opakowań metalowych	Can Pack S.A. w Krakowie i Brzesku, Artigraph S.A. w Krakowie, Pol-Am-Pack S.A. w Brzesku
10.	Carlsberg	Dania	66,2	produkcja piwa	Okocimskie Zakłady Piwowarskie S.A. w Brzesku i Krakowie
11.	Polsko-Amerykański Fundusz Przedsiębiorczości	USA	63,2	druk prasy i czasopism, bankowość, produkcja wyrobów z aluminium, budownictwo	Centrum Prasowo-Poligraficzne w Krakowie Sp. z o.o., Donnelley Polish American Printing Company, Pierwszy Polsko-Amerykański Bank S.A., Zakłady Metali Lekkich Kęty S.A., Hydrotrest S.A. i inne
12.	Carrefour	Francja	57,0	handel detaliczny	Carrefour Polska Sp. z o.o. w Krakowie

13.	Tesco	Wlk. Brytania	50,0	handel detaliczny	Tesco Polska S.A. w Krakowie, Savia S.A.
14.	RR Donnelley & Sons	USA	48,0	druk czasopism i książek telefonicznych	Donnelley Polish American Printing Company Sp. z o.o. w Krakowie
15.	Accor	Francja	46,0	hotelarstwo	hotele Ibis Chopin i Novotel w Krakowie, hotele Orbis S.A. w Krakowie, Zakopanem i Nowym Sączu

Źródło: opracowanie własne B. Domański 2000

V. INSTYTUCJE DLA ROZWOJU

1. INSTYTUCJE OTOCZENIA BIZNESU

Na terenie województwa działa wiele stowarzyszeń, agencji i fundacji, izb gospodarczych, określanym mianem instytucji otoczenia biznesu. Łączącym je wspólnym mianownikiem, z punktu widzenia interesów regionu, jest to, że działalność ich przyczynia się do wspierania rozwoju gospodarczego w wymiarze lokalnym lub regionalnym. Należą tu zarówno agencje rozwoju, fundacje, jak i stowarzyszenia i izby gospodarcze. Spośród instytucji obejmujących swoim działaniem całe województwo należy wymienić Małopolską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A. (do sierpnia 2001 roku pod nazwą Agencja Rozwoju Regionu Krakowskiego S.A./ ARRK/), Fundację „Progress and Business”, Fundację Promocji Gospodarczej Regionu Krakowskiego, Fundację Rozwoju Demokracji Lokalnej – Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji (MISTIA), Fundację „Partnerstwo dla Środowiska”. Obok nich w różnych rejonach, powiatach, a nawet miejscowościach działają fundacje, stowarzyszenia i agencje rozwoju lokalnego. Można tu wymienić Klub Sądecki – Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Społeczno-Gospodarczych, Stowarzyszenie Samorządowe Centrum Przedsiębiorczości i Rozwoju Sucha Beskidzka, Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Żegocina i inne. Nie tworzą one jednak sieci instytucji o czytelnym podziale ról i zadań oraz o określonych polach współpracy.

Adresatami działalności tych instytucji są przede wszystkim małe i średnie przedsiębiorstwa, rzemieślnicy, kupcy. Znacznie mniej instytucji kieruje swoją ofertę pomocy do bezrobotnych lub rozpoczynających działalność gospodarczą oraz rolników.

Spośród oferowanych form pomocy najczęściej wymieniane jest doradztwo biznesowe i prawne, możliwość udziału w szkoleniach i konferencjach, a także pomoc w nawiązywaniu kontaktów, wydawnictwa i imprezy promocyjne. Część organizacji kieruje pomoc prawną i szkoleniową do własnych członków. Większość organizacji i instytucji samorządu gospodarczego wydaje też publikacje o charakterze informacyjnym, jak też promocyjnym oraz różnego rodzaju poradniki. Do tytułów, które weszły już na stałe na rynek wydawniczy należą: „Wiadomości gospodarcze” (IPH w Krakowie), „Małopolski Rynek Inwestycyjny” (MARR).

Promocja produktów oraz firm jest celem organizowanych przez znaczną część instytucji targów i wystaw, jak np. Targi Budownictwa w Tarnowie, Targi ECOLIFE, EKO-Med w Tarnowie. Do działań mających na celu podnoszenie jakości produktów i usług należą konkursy, które są również dobrą formą promocji najlepszych. Są to, m.in.: konkurs „Małopolska Nagroda Jakości”, „Najwyższa Jakość Małopolska”, „Małopolski Rzemieślnik Roku”, „Krakowski Dukat”, „Kupiecki Hermes”, „Wielka Kolekcja Kulinarna”

Drugim ważnym nurtem działalności jest współpraca z samorządem lokalnym i regionalnym poprzez udział w opracowywaniu strategii województwa, a także strategii niektórych powiatów i gmin, partnerstwo przy organizowaniu misji gospodarczych, większych akcji promocyjnych, konferencji i kongresów, opiniowanie projektów aktów prawnych. Działania te służą tworzeniu coraz lepszych warunków rozwoju gospodarczego w naszym województwie. Kilka instytucji zajmuje się promocją inwestycyjną i zagospodarowaniem terenów pod inwestycje.

Oceniając działalność tych instytucji należy zwrócić uwagę na bardzo niewielką liczbę zatrudnionych w nich osób, od 4-10, najczęściej 8 pracowników. Jedynie duże agencje, jak MARR, TARR, czy instytucje szkoleniowe, jak MISTIA zatrudniają od 20-44 osób.

Prawie 50% badanych instytucji finansuje swoją działalność całkowicie ze środków własnych. Pozostałe zaś korzystają z finansowania zewnętrznego, ale w wartości nie większej niż 20% do 40% w stosunku do całości zadań. Pomoc rządowa stanowi ok. 10% ogólnego finansowania, natomiast ok. 19% fundusze pomocowe, takie jak: PHARE (najczęściej), USAID, Leonardo da Vinci. Marginalna wartość 3-5% stanowi udział innych środków zewnętrznych, jak: sponsoring, darowizny, dotacje urzędów miast, Urzędu Marszałkowskiego.

Pozyskiwanie środków, konieczność stałego konkurowania w celu wygrania programów na oferowaną działalność utrudnia współpracę między tymi instytucjami. Dostępne środki wykorzystywane są często na te same działania, co wzmacnia rywalizację. Według założeń Strategii Rozwoju Województwa konieczna jest lepsza koordynacja działań, a pewne obszary działalności powinny zostać podzielone tak, by zapewnić pełny asortyment pomocy i wsparcia w obszarze całego regionu.

1.1. Agencje i fundacje rozwoju regionalnego i lokalnego

Wiodącą rolę w zakresie wspierania rozwoju gospodarczego powinny z założenia spełniać agencje rozwoju regionalnego i lokalnego. Na terenie województwa działają: Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. (MARR), Tarnowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.(TARR), Agencja Rozwoju Ziemi Chrzanowskiej S.A.(ARZCh), Olkuska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., Agencja Rozwoju Regionu Kluczewskiego S.A. Spośród nich najważniejszą pozycję zajmuje MARR S.A., jako agencja o regionalnym charakterze i zasięgu oddziaływania.

Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. (do sierpnia 2001 r. Agencja Rozwoju Regionu Krakowskiego S.A.) powstała w roku 1993. Akcjonariuszami MARR S.A. są instytucje samorządu gospodarczego, przedsiębiorstwa oraz jednostki samorządu terytorialnego. Największym akcjonariuszem MARR S.A. (99,013 %) jest Województwo Małopolskie. Kapitał zakładowy MARR S.A. wynosi 72,14 mln zł.

Zysk netto firmy w roku 1999 wyniósł 1,61 mln zł, w roku 2000 osiągnął 3,02 mln zł. Przychody Spółki zwiększyły się z 11,36 mln zł w 1999 r. do 14,03 mln zł w 2000 r.

O efektywności działalności MARR S.A. świadczy wysoki wskaźnik poziomu rentowności brutto, 21% w 1999 r. oraz 32% w 2000 r. Obecnie kapitał własny Spółki wynosi 79,37 mln zł, natomiast majątek trwały 70,60 mln zł. W skład majątku MARR S.A. wchodzi m.in. Strefa Inwestycyjna Kraków-Południe (zagospodarowanie terenów byłych Krakowskich Zakładów Sodowych) oraz Kolonia Przemysłowa „Nad Drwiną” (zagospodarowanie byłych zakładów wojskowych). MARR S.A. dysponuje znacznym kapitałem obrotowym, który pozwala zachować bezpieczeństwo w utrzymaniu płynności finansowej, co w rezultacie umożliwia realizację programów/projektów wymagających zaangażowania środków pieniężnych.

Do głównych zadań MARR S.A. należy współpraca z samorządem terytorialnym (np. w dziedzinie opracowywania lokalnych strategii rozwoju), realizacja rządowych programów wsparcia dla sektora Małych i Średnich Przedsiębiorstw (programy Phare-Inicjatywa, Dotacje). W rezultacie wygranego przetargu MARR S.A. prowadziła w 2000 r. dwa punkty obsługi MSP tj. Punkt Konsultacyjno-Doradczy – PKD, Punkt Refundacji Szkoleń – PRS.

Szczególnie ważne dla rozwoju regionu jest przyciąganie inwestorów i ich obsługa w zakresie pierwszego kontaktu, które prowadzi Centrum Obsługi Biznesu. Utworzono tu komputerową bazę danych o istniejących możliwościach inwestycyjnych, m.in. o ofertach nieruchomości gminnych i w ramach Partnerstwa Prywatno-Publicznego oraz o poszukiwanych inwestorach strategicznych. Wybrane oferty prezentowane są okresowo w wydawnictwie własnym pt. „Małopolski Rynek Inwestycyjny” oraz w trakcie wizyt inwestorów, na targach lub podczas misji gospodarczych z innych krajów. Należy podkreślić, że współpraca międzynarodowa i promocja Małopolski jest coraz bardziej akcentowa w działaniach MARR. Agencja uczestniczy w wydarzeniach o charakterze międzynarodowym takich jak targi MIPIM we Francji, wystawy gospodarcze w Kanadzie, Niemczech, we Francji. Współpracuje z instytucjami z różnych krajów na rzecz rozwoju, m.in. z organizacjami z Austrii, Belgii, Francji, Węgier, Niemiec, Ukrainy, Holandii, Hiszpanii, Portugalii. Utworzyła Przedstawicielstwo Prowincji Antwerpia. Kontakty zagraniczne z tymi instytucjami przyczyniają się do lepszej absorpcji środków z programów pomocowych, szczególnie tych, gdzie wymagane jest partnerstwo krajów UE.

W 2001 roku MARR S.A. uzyskała status Regionalnej Instytucji Finansującej i prowadzi dystrybucję rządowych środków wsparcia rozwoju gospodarczego oraz ponownie prowadzi Punkt Konsultacyjno-Doradczy, świadcząc usługi finansowane ze środków rządowych.

Drugą wyraźnie ponadlokalną agencją jest Tarnowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. Oprócz kontynuacji przedsięwzięć, takich jak targi, wystawy, konferencje i kongresy, w tym ogólnopolskie (Krajowy Kongres Ekologiczny EKO-MED), podjęła starania o rozszerzenie działalności statutowej. Od roku 2001 prowadzi Fundusz Poręczeń Kredytowych z kapitałem założycielskim 1.400.000 zł, który powstał jako pierwszy w naszym województwie. Działającą w ramach Agencji Tarnowską Szkołę Biznesu przekształcono we Wszechnicę Edukacyjną. Powołany został również zespół ds. opracowywania wniosków pomocowych. Od 5 lutego 2001 r. Agencja utworzyła Biuro Informacji i Porad Obywatelskich, w którym w charakterze doradców pracują wolontariusze.

W latach 1999-2000 trwały starania o przejęcie przez samorząd województwa akcji Skarbu Państwa w agencjach regionalnych. Udało się to w odniesieniu do MARR, w której województwo małopolskie ma 99,01% udziałów w kapitale założycielskim oraz w TARR S.A., gdzie województwo małopolskie ma 55,66% udziałów w kapitale założycielskim.

Pozostałe agencje to spółki powiatu gmin, instytucji i biznesu z niewielkim udziałem Skarbu Państwa.

Szeroki zasięg i utrwalone kilkuletnią praktyką działania prowadzi Fundacja Promocji Gospodarczej Regionu Krakowskiego S.A. W roku 1993 utworzono na terenie Huty T. Sendzimira Inkubator Przedsiębiorczości, w którym wyinkubowano ponad 100 firm (w roku 2000 działało 31 firm zatrudniających ok.180 osób). Działalność consultingowa i szkoleniowa prowadzona jest przez Ośrodek Wspierania Przedsiębiorczości. FPGRK obsługuje Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości udzielając kredytów na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej przez osoby bezrobotne w ramach projektu TOR 10 oraz dla zwalnianych górników i hutników w ramach programu Inicjatywa.

1.2. Izby i stowarzyszenia gospodarcze

Odrębną grupę o wyraźnie określonych celach i zadaniach stanowią organizacje samorządu gospodarczego, do których zalicza się izby gospodarcze, związki pracodawców. Powołane do reprezentowania wobec organów władzy interesów zrzeszonych podmiotów

działają przede wszystkim na rzecz swoich członków na terenie całego województwa. Angażują się w działania prorozwojowe adresując wiele z nich, jak szkolenia i informacje, do szerszego kręgu społeczności lokalnej lub regionalnej, kreując tym samym otoczenie biznesu.

Odrodzenie samorządu i izb gospodarczych nastąpiło po uchwaleniu w 1989 roku ustawy o izbach gospodarczych, związkach i stowarzyszeniach. W 1990 r. powstała Krajowa Izba Gospodarcza powołana przez organizacje zrzeszające środowiska przedsiębiorców. Do instytucji o charakterze regionalnym i zasięgu działania obejmującym całe województwo należą: Izba Przemysłowo-Handlowa w Krakowie, Izba Rzemieślnicza w Krakowie, Krakowska Kongregacja Kupiecka, Małopolska Izba Rolnicza. Oprócz nich działają izby lokalne, jak np. Tatrzańska, Sądecko-Podhalańska czy Wielicka Izba Gospodarcza.

W województwie małopolskim w lipcu 1999 r. z inicjatywy Marszałka Województwa Małopolskiego organizacje te utworzyły Forum i podpisały Deklarację Współpracy Samorządów i Środowisk Gospodarczych Województwa Małopolskiego. Sygnatariusze zadeklarowali chęć uczestnictwa w pobudzaniu efektywności gospodarczej, współpracę z Województwem w sprawach dotyczących strategii rozwoju regionu, opiniowania aktów prawnych i innych wspólnych przedsięwzięć.

W latach 1999-2000 izby gospodarcze brały udział w procesie konstruowania i konsultowania strategii województwa i priorytetowych kierunków rozwoju. Wspólnie z województwem podejmowały takie działania jak organizowanie misji gospodarczych, konkursów, konferencji.

Do działalności statutowej izb należy najczęściej: doradztwo, informacja gospodarcza, promocja przedsiębiorstw członkowskich w kraju i za granicą (targi, misje handlowe, katalogi ofertowe), udział w przedsięwzięciach regionalnych związanych z integracją z UE, czasami także legalizacja dokumentów handlowych, zasady i procedury dotyczące prowadzenia handlu zagranicznego i działalności gospodarczej. Izby propagują ideę permanentnego kształcenia, podnoszenia kwalifikacji oraz ich dostosowywania do potrzeb rynku pracy, czego wyrazem jest organizowanie szkoleń, które obecnie odgrywają coraz większą rolę w konkurencyjności przedsiębiorstw.

Poniżej pokrótce omówiono najważniejsze izby o regionalnym zasięgu działania.

Izba Przemysłowo-Handlowa w Krakowie, która w 2000 r. obchodziła jubileusz 150-lecia, zrzesza ok. 300 firm w większości z Krakowa i posiada oddziały w Gorlicach i powiecie chrzanowskim. Ponadto na mocy porozumienia z izbami w Nowym Sączu, Zakopanem, Tarnowie reprezentuje ich interesy na forum regionalnym. IPH wydaje materiały szkoleniowe oraz miesięcznik „Wiadomości Gospodarcze”. Działające w strukturze Izby, Biuro Euro Info Centre przekazuje informacje o programach rządowych i programach pomocowych UE, pomaga w nawiązaniu kontaktów zagranicznych między przedsiębiorcami. Krakowska Szkoła Handlowa IPH, systematycznie zdobywa środki w ramach programów UE: Phare, Leonardo da Vinci, Tempus, dzięki czemu większość organizowanych szkoleń i seminariów jest bezpłatna. IPH organizuje od 2000 r. wspólnie z Urzędem Marszałkowskim kolejne edycje konkursu Małopolska Nagroda Jakości.

Na terenie województwa ponadlokalny charakter mają i aktywnie działają także: Sądecko-Podhalańska Izba Gospodarcza (zrzeszająca ok. 130 przedsiębiorstw i ściśle współpracująca z Wyższą Szkołą Biznesu NLU) oraz Tatrzańska Izba Gospodarcza (53 członków).

Małopolska Izba Rzemiosła i Przedsiębiorczości w Krakowie (do sierpnia 2001 r. pod nazwą Izba Rzemieślnicza w Krakowie) zrzesza 24 cechy, 10 spółdzielni i 1 zrzeszenie, a ponadto reprezentuje Izby Rzemieślnicze z Tarnowa i Nowego Sącza. Prowadzi ośrodek szkoleniowy: Polsko-Niemieckie Centrum Szkolenia, przeprowadza także egzaminy na tytuł czeladnika i mistrza rzemiosła. Organizuje branżowe i tematyczne prezentacje i konkursy, w tym konkurs (V edycja) „Małopolski Rzemieślnik Roku”.

Krakowska Kongregacja Kupiecka to organizacja o tradycjach sięgających 1410 roku. Stanowi federację autonomicznych związków branżowych handlowych, cechów i spółdzielni rzemieślniczych (łącznie 23 cechy i 10 spółdzielni). Oddziały kongregacji działają w 12 miejscowościach Małopolski. Wydaje miesięcznik „Rzemieślnik Małopolski”. Kongregacja udziela pomocy w nawiązywaniu kontaktów z partnerami w kraju i za granicą, organizuje giełdy, targi, kiermasze oraz konkursy (m.in. Wielka Kolekcja Kulinarna). Prowadzi nadzór nad działalnością cechów w zakresie szkolenia uczniów oraz przeprowadza egzaminy czeladnicze i mistrzowskie

Małopolska Izba Rolnicza – działa w oparciu o ustawę o izbach rolniczych. Posiada dwa oddziały: w Nowym Sączu i Tarnowie. Zajmuje się, m.in. opiniowaniem i inicjowaniem aktów prawnych dotyczących rolnictwa i gospodarki na obszarach wiejskich, upowszechnianiem informacji, organizacją konkursów rolniczych i imprezy dożynkowe.

Krakowska Izba Turystyki (KIT) – powstała w 1992 roku. Reprezentuje interesy 108 zrzeszonych biur turystycznych, hoteli i przewoźników w większości z Krakowa (ok. 80%). Corocznie KIT organizuje lokalną giełdę ofert turystycznych oraz konkurs na najlepsze usługi turystyczne „Odys”.

Krakowska Izba Budowlana – zrzesza firmy związane z produkcją i obrotem materiałów budowlanych, biura projektowe, przedsiębiorstwa budowlane oraz spółdzielnie mieszkaniowe. Przyznaje rekomendacje przedsiębiorstwom budowlanym w postaci tzw. „Świadectwa wiarygodności” przez Kapitułę z udziałem przedstawicieli niezależnych instytucji, w tym administracji samorządu terytorialnego (Urząd Miasta Krakowa, Urząd Marszałkowski).

W Krakowie mają także siedzibę **izby gospodarcze o zasięgu krajowym**, takie jak: **Ogólnopolska Izba Gospodarcza Drogownictwa, Odlewnicza Izba Gospodarcza w Krakowie** zrzeszające firmy swoich branż. Izby branżowe odgrywają znaczną rolę w procesie inicjowania i opiniowania projektów rozwiązań systemowych oraz we wdrażaniu przepisów prawnych i ocenie ich funkcjonowania w praktycznej działalności gospodarczej danej branży.

Do organizacji o charakterze samorządu gospodarczego należą też organizacje pracodawców, powstałe w wyniku ustawy z 23 maja 1991 r. Mają one na celu integrację środowiska, ochronę praw, godności przedsiębiorców oraz reprezentowanie interesów tej grupy zawodowej wobec związków zawodowych pracowników i organów władzy.

W Krakowie działa Małopolski Związek Pracodawców należący do Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych powołanej z inicjatywy prezesa Polskiej Rady Biznesu. Zrzesza około 100 przedsiębiorców, w większości z małych i średnich przedsiębiorstw.

Kraków jest także siedzibą organizacji pracodawców o zasięgu krajowym, takich jak: Federacja Związków Pracodawców Energetyki Polskiej, Federacja Pracodawców Przemysłu Odlewniczego.

1.3. Instytucje otoczenia biznesu należące do sieci Krajowego Systemu Usług (KSU).

W 1996 r. został utworzony w Polsce Krajowy System Usług dla małych i średnich przedsiębiorstw (MSP). KSU tworzy ogólnopolską sieć około 130 regionalnych ośrodków wspierania biznesu, które świadczą usługi doradcze, szkoleniowe, informacyjne, finansowe i inne, korzystając w dużej mierze z programów finansowanych przez UE lub rządowych. Należą do nich centra wspierania biznesu, agencje rozwoju, instytuty badawczo-rozwojowe, fundacje, izby gospodarcze i stowarzyszenia. Celem KSU jest podniesienie konkurencyjności polskich MSP i lepsze przygotowanie ich do procesu integracji Polski z UE. Do roku 2000 status ośrodków KSU posiadało w województwie małopolskim 9 instytucji, spośród których akredytację otrzymała już MISTIA, Fundacja „Progress and Business”, Fundacja „Partnerstwo dla Środowiska”, a starania o akredytację podjęła MARR S.A. Wśród oczekujących na przyjęcie do sieci KSU są ponadto: Fundacja Rozwoju Regionu Rabka, Fundacja Promocji Gospodarczej Regionu Krakowskiego, Inicjatywa Mikro oraz Małopolska Izba Rzemiosła i Przedsiębiorczości w Krakowie. Koordynatorem sieci jest na szczeblu krajowym Polska Fundacja Promocji Małej i Średniej Przedsiębiorczości (od 2001 r. przekształcona w Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości).

2. WYBRANE FORMY PROMOCJI GOSPODARCZEJ

2.1. Targi w województwie małopolskim

Na obszarze województwa małopolskiego mają swoją siedzibę dwie duże instytucje targowo-wystawiennicze: Centrum Targowe Chemobudowa Kraków S.A. i Targi w Krakowie S.A.

Centrum Targowe Chemobudowa Kraków S.A. działa od 1993 roku. Powierzchnia zajmowana przez Centrum to 50 000 m², w tym: 7 528 m² to powierzchnia wystawowa w halach, 5 000 m² powierzchnia wystawowa na terenie otwartym. W roku 2000 w trakcie trwania dziewiętnastu imprez targowo-wystawienniczych, powierzchnia wystawowa była wykorzystywana przez 1 669 wystawców, w tym 50 zagranicznych. Centrum odwiedziło łącznie 96 883 osób. Posiada własny hotel, restaurację punkty gastronomiczne i sale konferencyjne oraz jest wyposażone w parking na 300 samochodów. W ramach Centrum Targowego funkcjonuje Stała Wystawa Budownictwa prezentująca ofertę branży budowlanej reprezentowaną przez 250 wystawców. Wśród najbardziej dynamicznie rozwijających się imprez wyróżniają się Krajowe Targi Książki.

Targi w Krakowie S.A. to instytucja, która wyróżnia się specjalizacją w poszczególnych branżach tematycznych (np. targi farmaceutyczne, dzieł sztuki). Ścisłe współpracuje z następującymi centrami targowymi: HUNGEXPO w Budapeszcie, austriackim Wiener Messe, centrami targowymi w Rumuni, na Słowacji i w Czechach. Targi w Krakowie S.A. oferują dla swoich wystawców halę ekspozycyjną o powierzchni 7000 m² posiadającą zaplecze magazynowe, biurowe, restaurację, kawiarnię, parkingi itp. W roku 2000 w 20 imprezach targowo – wystawienniczych wzięło udział 1589 wystawców, w tym 59 z zagranicy. Łącznie imprezy te odwiedziło 59 670 osób.

Tabela nr 151. **Ranking organizatorów targów w Polsce w 2000 r.**

Ranking organizatorów targów w Polsce w 2000 r wg:	Pozycja / miejsce w rankingu	
	Chemobudowa Kraków SA	Targi w Krakowie S.A.
wielkości sprzedanej powierzchni targowej netto m ²	4	8
liczby wystawców ogółem	5	6
liczby wystawców krajowych	5	6
liczby zwiedzających	4	6

Źródło: Raport „Targi w Polsce 2001” Dane za rok 2000.

Tabela nr 152. **Ranking organizatorów targów w Polsce w 2000 r.**

Branża	Organizator	Nazwa imprezy	Miejsce w ogólnopolskim rankingu imprez targowo-wystawienniczych
Targi nieruchomości ranking wg powierzchni targowej netto m ²	Targi w Krakowie S.A.	Własny Dom	1
Targi nieruchomości ranking wg liczby wystawców	Targi w Krakowie S.A.	Własny Dom	1
Wydawnictwa media, reklama, fotografia i film ranking wg liczby wystawców	Targi w Krakowie S.A.	5 Targi Książki	2
Hotelarstwo i gastronomia ranking wg liczby wystawców	Targi w Krakowie S.A.	HORECA	1
Budownictwa, wykańczanie wnętrz, drogownictwo, maszyny i urządzenia wg liczby wystawców	Chemobudowa Kraków S.A.	Wiosna 2000	3

Źródło: Raport „Targi w Polsce 2001” Dane za rok 2000.

Oprócz tych dwóch dużych organizatorów targów funkcjonuje wiele innych instytucji, w tym także otoczenia biznesu wykorzystujących tę formę aktywizacji gospodarczej. W większości jednakże skupiają się one na specjalizacji branżowej, bądź 2-3 imprezach o charakterze regionalnym. Wśród tego rodzaju przedsięwzięć na szczególną uwagę zasługuje szeroka oferta branży budowlanej, w tym: Expo Bud 2000 w Tarnowie, II Tarnowska Jesień Budowlana, IV Sądeckie Targi Budownictwa, Targi Ogrzewania, Mebli i Wyposażenia Wnętrz, Podhalańskie Targi Budownictwa, Ogrzewania i Wyposażenia Wnętrz, Oświęcimskie Targi Budownictwa, Ogrzewania i Wyposażenia Wnętrz.

Znaczącą pozycję osiągnęły również Targi Zdrowego Życia i Żywności ECOLIFE w Tarnowie.

Wskazania rankingów oraz oferty instytucji targowo-wystawienniczych, świadczą o silnej w skali kraju pozycji Małopolski w obszarze tej formy promocji.

2.2. Konkursy promocyjne

Małopolska Nagroda Jakości

Małopolska Nagroda Jakości to konkurs utworzony w 1998 r. w oparciu o wzór Polskiej Nagrody Jakości i nawiązujący do Europejskiej Nagrody Jakości. Patronat nad konkursem sprawuje Marszałek Województwa Małopolskiego, zaś organizatorami konkursu są: Izba Przemysłowo-Handlową w Krakowie i Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego.

Małopolska Nagroda Jakości nie ocenia pojedynczego produktu czy też usługi, lecz całość procesów funkcjonujących w przedsiębiorstwie poprzez pryzmat jego działań projakościowych. Celami Konkursu są: upowszechnianie koncepcji ciągłego doskonalenia zarządzania przedsiębiorstwem zgodnie ze światowymi trendami, przygotowanie firm do przyszłego funkcjonowania na rynkach Unii Europejskiej, popularyzacja projakościowego systemu myślenia, porównanie subiektywnego wizerunku firm z oceną niezależnych ekspertów, promowanie nowoczesnie zarządzanych przedsiębiorstw i instytucji.

Do Konkursu mogą przystąpić przedsiębiorstwa i instytucje non profit, które działają na terenie województwa małopolskiego i spełniają, m.in. jeden z warunków: posiadają certyfikat ISO serii 9000 lub wdrażają system Zarządzania Jakością, posiadają certyfikat ISO serii 14000 lub wdrażają system Zarządzania Środowiskiem, posiadają certyfikat serii PN 18001 lub wdrażają system zarządzania BHP, prowadzą działania w zakresie poprawy jakości, TQM (Total Quality Management) lub zarządzania środowiskiem i BHP wyróżniające je spośród innych.

Konkurs ten jest jednym z elementów realizacji Małopolskiego Programu Promocji Jakości, który ma na celu upowszechnianie wiedzy na temat nowoczesnych systemów zarządzania, sposobów ich wdrażania i korzyści z uzyskania certyfikatów.

Laureatem Konkursu w edycji 2000 został METALODLEW S.A. z Kraków.

Wyróżnienia I stopnia

- GOLD DROP Sp. z o.o. z Limanowej
- Szpital Zakonu Bonifratrów im. Jana Grandego w Krakowie

Wyróżnienia – (cztery równorzędne miejsca):

- KRAKOWSKA FABRYKA KABLI S.A. w Krakowie
- Fabryka Kosmetyków MIRACULUM S.A. w Krakowie
- Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe PROF.-US w Krakowie
- T.P. K. TESKO z Zakopanego

Status Uczestnika Finału:

- CHEMOBUDOWA Kraków S.A.
- Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe DEMPAN w Krakowie
- PUT INTEL Sp. z o.o. w Krakowie
- POB OPAKOMET w Krakowie
- Zakłady Przemysłu Cukierniczego WAWEL S.A. w Krakowie

Wyróżnienie indywidualne za wkład pracy i zaangażowanie w działania projakościowe w Małopolsce: dr inż. Marek Rączka – Przewodniczący Kolegium Sędziowskiego za

zaangażowanie w organizację trzech kolejnych edycji konkursu i wkład pracy w kierowanie merytoryczne konkursem.

Laureaci MNJ nagrodzeni w Polskiej Nagrodzie Jakości (PNJ):

- P.P.P.S. „TYMBARK” S.A. z Tymbarku wyróżniony w I edycji MNJ 1998 – został laureatem V edycji PNJ (1999 r.) w kategorii dużych przedsiębiorstw.
- SGL CARBON S.A. z Nowego Sącza wyróżniony w I edycji MNJ 1998 – został wyróżniony w V edycji PNJ (1999 r.) wyróżnienie specjalne w kategorii przedsiębiorstw zagranicznych.

Najwyższa Jakość Małopolska

Konkurs ukierunkowany jest na prezentowanie potencjału województwa poprzez promowanie wyrobów i usług o wysokiej jakości, dostarczanych na rynek przez lokalnych producentów.

Znak „Najwyższa Jakość Małopolska” przyznawany jest w kategorii produktów spożywczych, przemysłowych, usług i handlu oraz w kategorii „Menadżer – Propagator Najwyższej Jakości” dla zarządzającego firmą. Zdobywcy znaku mają prawo do umieszczania go na nagrodzonych produktach i materiałach promocyjnych oraz corocznego przedłużania możliwości jego wykorzystania. Impreza ta osiągnęła już wysoki poziom organizacyjny i na stałe wpisała się w kalendarz imprez promocyjnych województwa. Koordynatorem wiodącym konkursu jest Izba Przemysłowo-Handlowa w Tarnowie, a uroczystość wręczenia nagród i wystawa po-konkursowa odbywa się cyklicznie podczas Targów Budownictwa „Expo-Bud” w Tarnowie.

Laureaci V edycji 2000:

- Gorlickie Przedsiębiorstwo Przemysłu Drzewnego „Forest” Gorlice – Drewniane Wieszaki Odzieżowe
- Zakład Mechaniczny „Steinhof” Tarnów – Klocki Hamulcowe
- „Konspol – Elektrim” sp. z o.o Nowy Sącz – Zestaw „Nowoczesna Kuchnia”
- Rest S.C. Hotel „Litwor” Zakopane – Usługi Hotelarskie
- Policealne Szkoły Prywatne Małgorzaty Jantos z Krakowa – Kształcenie Zawodowe
- „Telkom – Telos“ S.A. Kraków – Aparat Telefoniczny „Diament”
- Zakład Wyrobów Betonowych „Bruk-Bet” Krzysztof Witkowski, Nieciecza – Kostka Brukowa
- Zakłady Przemysłu Cukierniczego „Wawel” S.A. Kraków – Przymak kokosowy i orzechowy
- „Gold Drop” sp. z o.o. Limanowa – „Hit Ługa”

Złoty Znak „NJM” z Tytułem „Menedżer Propagator Najwyższej Jakości” otrzymał Prezes Zarządu Dyrektor Naczelny Telkom-Telos S.A. z Krakowa Marek Piwowarczyk.

Małopolski Rzemieślnik Roku

Celem konkursu jest promocja rzemiosła poprzez nagradzanie wyróżniających się zakładów rzemieślniczych działających na terenie województwa. O tytuł „Małopolskiego Rzemieślnika Roku” mogą się ubiegać rzemieślnicy, którzy oprócz spełnienia obligatoryjnych wymogów wyróżniają się standardem produktów i usług oraz realizowaniem działań orientowanych na ich odbiorcę. Premiowana jest aktywność w życiu gospodarczym, współpraca z organizacjami branżowymi, dbałość o podnoszenie kwalifikacji zawodowych własnych i zatrudnionych pracowników. Warunkiem niezbędnym udziału w konkursie jest kilkuletnie doświadczenie w prowadzeniu zakładu. Konkurs jest efektem współpracy Izb Rzemieślniczych w Krakowie, Nowym Sączu i Tarnowie. Tytuł „Małopolski Rzemieślnik Roku” przyznawany jest w następujących kategoriach: usługodawca, producent, rzemiosło artystyczne.

Kapituła Konkursu „Małopolski Rzemieślnik Roku” nagrodziła tytułem „Małopolski Rzemieślnik Roku” w edycji 2000 następujące firmy:

Kategoria – Producent:

- Stanisław Bieda, Zakład Usługowo-Produkcyjny „Emiter” z Limanowej,
- Piotr Wąsik, „Wamech” Producent Wózków Przemysłowych z Krakowa,

Kategoria – Rzemiosło Artystyczne:

- Marian Cichoń, Firma Złotnicza z Krakowa

Kategoria – Usługi:

- Jerzy Chmielowski, Firma Handlowo-Usługowa z Krakowa.

Krakowski Dukat

To nagroda przyznawana od 1991 roku za osiągnięte wyniki ekonomiczne, inwencję, umiejętność dzielenia się sukcesami z otoczeniem, w którym dana osoba prowadzi swą działalność gospodarczą. Konkurs jest organizowany w trzech kategoriach – Krakowski Dukat dla: właściciela firmy, dla menedżera firmy, dla kreatora przedsiębiorczości. Sekretariat konkursu prowadzi Biuro Izby Przemysłowo-Handlowej w Krakowie. Podstawę do wyboru laureatów stanowi selekcja zgłoszeń dokonanych przez instytucje (w tym otoczenia biznesu, samorządu gospodarczego, samorządu lokalnego itp.).

Laureaci Nagrody „Krakowski Dukat 2000”:

Nagrodę Krakowski Dukat w Kategorii **Kreator Przedsiębiorczości otrzymał:**

- Prof. dr hab. Tadeusz Grabiński – Rektor Akademii Ekonomicznej w Krakowie

Nagrodę Krakowski Dukat w Kategorii **Menedżer Firmy otrzymali:**

- Wiesław Smulski – Prezes Zarządu CAN-PACK S.A. w Krakowie
- Julian Pawlak – Prezes Zarządu PPS „TYMBARK” S.A. w Tymbarku
- Andrzej Wrześniowski – Prezes Zarządu, Dyrektor Generalny Zakładów Elektroniki Medycznej ASPEL s.c. w Zabierzowie

Nagrodę Krakowski Dukat w Kategorii **Właściciel Firmy trzymali:**

- Jacek Legendziewicz – Biuro Podróży „Jordan” w Krakowie,

- Marek Steinhof – Zakład Mechaniczny STEINHOF w Tarnowie,
- Arkadiusz Milka – Przedsiębiorstwo Usług Technicznych „InTel” sp. z o.o. w Krakowie,
- Zdzisław Dąbczyński – Zakłady Produkcji Znaków Drogowych WIMED w Tuchowie,
- Małgorzata Orzeszek – Biuro Obsługi Budownictwa TRAM w Krakowie.

Wybrane Konkursy Ogólnopolskie

Przedsiębiorstwo Fair Play

Celem Konkursu, nawiązującego do idei nagrody „Business Fair Play Award” przyznawanej przez Krajową Izbę Gospodarczą, jest wyłonienie firm, dla których obok zysku ważne jest myślenie w kategoriach dobra publicznego. Ta ogólnopolska impreza ma propagować uczciwość i rzetelność w biznesie. Przedsiębiorstwo jest oceniane w aspektach: relacje między pracodawcą a pracownikami, uczciwość w stosunkach z kontrahentami i konkurentami, stosunek do klienta, rzetelność wywiązywania się ze zobowiązań, dbałość o środowisko naturalne, działalność charytatywna.

Finał konkursu odbywa się podczas gali firm, które spełniły podstawowe warunki konkursu i otrzymały certyfikat „Przedsiębiorstwo Fair Play”. Najlepsze z nich są laureatami złotego certyfikatu (trzykrotnie nagrodzone tytułem „Przedsiębiorstwo Fair Play”) lub otrzymują nagrody główne w postaci statuetek.

W edycji III (w 2000 r.) certyfikat otrzymało 30 firm z Małopolski. **Laureatem złotego certyfikatu zostały:** Zakłady Elektroniki Medycznej ASPEL z Zabierzowa.

Organizatorem Konkursu jest „Instytut Badań Nad Demokracją i Przedsiębiorstwem Prywatnym”, a Regionalnym Operatorem – Biuro Promocji Biznesu z Krakowa.

Złoty Grosz

To nagroda przyznawana od 1994 roku w finale konkursu o Laur Przekroju, dla najlepszej firmy w Polsce. Wszystkie edycje konkursu odbywają się według identycznych zasad i kryteriów. Konkursowe nominacje zdobywają wyłącznie firmy wyselekcjonowane i zgłoszone przez dwie wielkie korporacje gospodarcze: Business Centre Club i Polską Radę Biznesu oraz przez Lożę Laureatów – dotychczasowych zdobywców Złotego Grosza. W konkursie firmy walczą także o nagrodę specjalną za nowoczesność „Złoty Jen” oraz nagrodę specjalną za konsekwencję w procesie wdrażania mechanizmów rynkowych i znakomite wyniki ekonomiczne – „Srebrną Złotówkę”. W roku 2000 ustanowiono nową nagrodę specjalną za najlepsze inwestycje w kadry przedsiębiorstwa zgodne z interesami

firmy, a także z europejskimi konwencjami praw człowieka i praw socjalnych – „Złote Euro”. Nagrodę ustanowiono wspólnie z Radą Europy w Strasburgu.

W roku 2000 dwie z firm Małopolskich zostały uhonorowane wpisem na listę Złotej 15-
tki: Zakłady Metali Lekkich Kęty oraz CAN-PACK S.A. z Krakowa.

VI. WSPÓLPRACA MIĘDZYNARODOWA WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

1. PODSTAWY WSPÓLPRACY

Współpraca międzynarodowa Województwa Małopolskiego prowadzona jest w oparciu o trzy dokumenty:

W Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa

W „Priorytety współpracy zagranicznej województwa”

W „Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego”

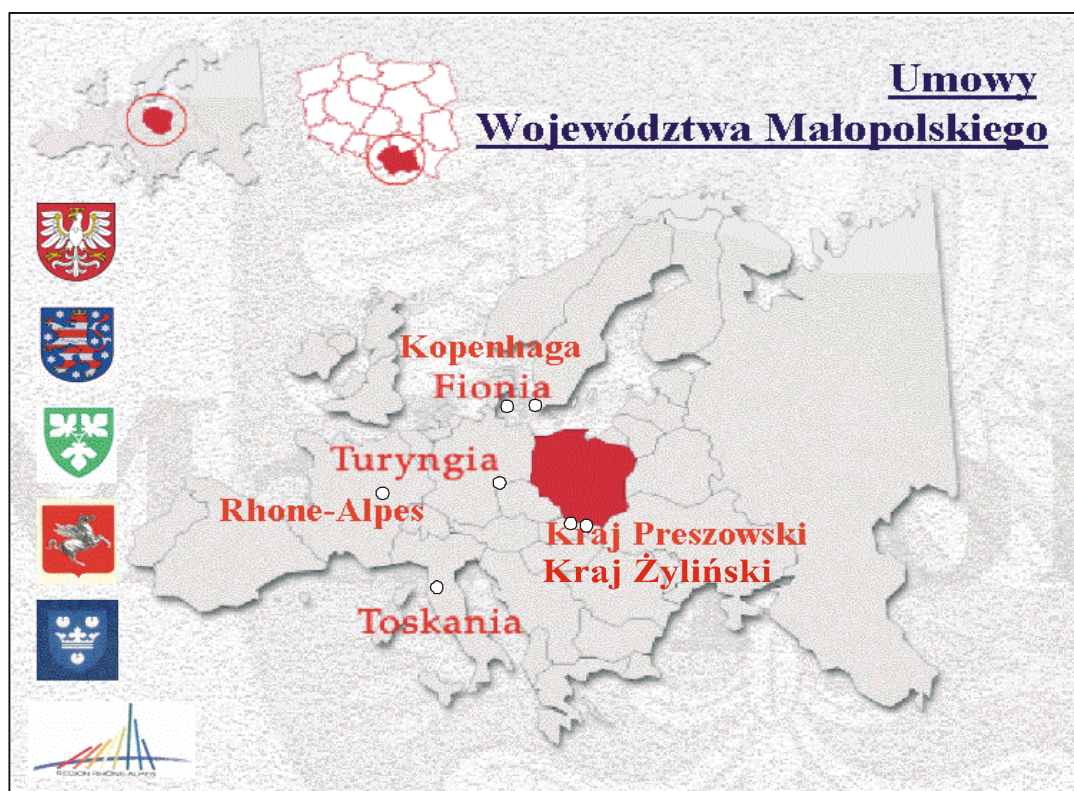
Inicjatywy zagraniczne województwa, w tym w szczególności umowy o współpracy mogą być podejmowane za zgodą Ministra Spraw Zagranicznych.

„Priorytety współpracy zagranicznej województwa” określają zasadniczo trzy obszary geograficzne przyszłej współpracy Województwa Małopolskiego:

1. Regiony w państwach Unii Europejskiej
2. Regiony Europy Środkowo-Wschodniej – zwłaszcza krajów sąsiedzkich
3. oraz wybrane obszary pozaeuropejskie – zwłaszcza z USA i Kanady

2. FORMY WSPÓLPRACY

Współpraca w ramach podpisanych i planowanych międzyregionalnych umów bilateralnych (Kraj Związkowy Turyngii, Hrabstwo Fionii, Region Toskanii, Region Rhône-Alpes, Hrabstwo Kopenhagi, Kraj Preszowski, Kraj Żyliński).

Współpraca w ramach innych rodzajów umów:

- współpraca z Walonią w ramach umowy między Rządem Walonii a Rządem RP
- współpraca z Flandrią w ramach umowy między Rządem Flandrii a Rządem RP

Inne kontakty międzynarodowe:

- Land Salzburg (Austria)
- Land Styria (Austria)
- Land Vorarlberg (Austria)
- Obwód Lwowski (Ukraina)

Współpraca w ramach organizacji międzynarodowych

3. DZIAŁANIA

3.1. Współpraca w ramach międzyregionalnych umów bilateralnych

KRAJ ZWIĄZKOWY TURYNII (Niemcy) – Wspólna deklaracja z dnia 8 lipca 1999 r.

Dziedziny współpracy:

1. promowanie kontaktów między środowiskami gospodarczymi, kulturalnymi oraz społecznymi obu regionów
2. inicjowanie i wspieranie stosunków partnerskich między gminami, miastami i okręgami, związkami i stowarzyszeniami oraz szkołami i uczelniami

Zrealizowane projekty:

- Dni Przedsiębiorczości – spotkania przedsiębiorców z Małopolski, Turynii oraz Francji i Włoch służące nawiązywaniu bezpośrednich kontaktów (wrzesień 1999, kolejna edycja – październik 2001)
- Seminaria Przyszłości – forum wymiany poglądów i doświadczeń dotyczących aktualnych tematów: społeczeństwo obywatelskie, media, edukacja. 24-27 kwietnia 1999 r., 19-22 października 2000 r.
- Przedsięwzięcia z dziedziny kultury – Dni Małopolski w Turynii. Prezentacja dorobku kulturalnego Województwa Małopolskiego (koncerty, wystawy, przedstawienia teatralne). 5-15 październik 2000 r.

HRABSTWO FIONII (Dania) – Porozumienie o współpracy międzyregionalnej z dnia 25 stycznia 2000 r.

Dziedziny współpracy:

1. wymiana doświadczeń i informacji dotyczących w szczególności ochrony środowiska naturalnego, edukacji, służby zdrowia i opieki społecznej
2. wymiana w zakresie kultury i sztuki oraz imprez kulturalnych,
3. promocja kontaktów oraz organizację imprez mających zachęcać młodych ludzi do podejmowania działań w duchu współpracy międzynarodowej,
4. pomoc w nawiązywaniu kontaktów pomiędzy przedsiębiorstwami, organizacjami oraz władzami samorządowymi regionów,
5. wspieranie kontaktów służących rozwojowi stosunków partnerskich pomiędzy obydwoma regionami.

Programy w trakcie realizacji:

- Inwentaryzacja składowisk odpadów i byłych terenów przemysłowych w Województwie Małopolskim – kilkuletni program (2000-2003) w zakresie ochrony środowiska.
- Pilotażowy program poprawy warunków życia społecznego i zawodowego osób niepełnosprawnych – Program na lata 2000-2005. Program realizowany jest we współpracy z trzema powiatami: chrzanowskim, tatrzańskim i krakowskim ziemskim.
- Staże zawodowe dla pracowników administracji samorządowej – pobyt pracowników Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego na stażu łączonym w Hrabstwie Fionii oraz w Przedstawicielstwie Fionii w Brukseli – planowany termin: wrzesień 2001.
- Program Turystyki Naturalnej (Pieniński Park Narodowy) – Projekt realizowany jest przez Fundację Rozwoju Jeziora Czorszyńskiego, stworzoną w oparciu o współpracę czterech gmin (Czorsztyn, Szczawnica, Krościenko i Łapsze Niżne) oraz kilku podmiotów gospodarczych przy poparciu ze strony Zarządu Województwa Małopolskiego. Projekt zakłada wykorzystanie duńskich doświadczeń w zakresie ochrony naturalnej fauny i flory oraz poprawy warunków dla turystyki rowerowej na obszarze Pienińskiego Parku Narodowego.

REGION TOSKANII (Włochy) – Porozumienie współpracy międzyregionalnej z dnia 31 marca 2000 r.

Dziedziny współpracy:

1. Rozwój wymiany handlowej poprzez wspieranie działań i inicjatyw współpracy pomiędzy samorządami gospodarczymi obydwu regionów.
2. Wymiana doświadczeń w zakresie tworzenia nowych obszarów rozwoju gospodarczego i zagospodarowania obszarów miejskich i wiejskich: rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, nowych technologii, tworzenie parków technologicznych, inkubatorów przedsiębiorczości.
3. Wymiana doświadczeń i informacji między instytucjami działającymi w dziedzinie kultury i oświaty
4. Wymiana doświadczeń w zakresie produkcji rolnej i przemysłu rolno-spożywczego.
5. Rozwój infrastruktury oraz usług; promocja w dziedzinie turystyki, wypoczynku, rekreacji i sportu.
6. Problematyka europejska.
7. Wymiana doświadczeń w zakresie usług publicznych dla społeczności: ochrony zdrowia, opieki społecznej, gospodarki mieszkaniowej, transportu i komunikacji.
8. Wymiana informacji i doświadczeń w zakresie kształcenia, doskonalenia i przekwalifikowania zawodowego oraz w zakresie organizowania szkoleń dla przedstawicieli administracji.
9. Promowanie rozwoju stosunków między instytucjami administracji obydwu regionów.
10. Wymiana doświadczeń w zakresie ochrony środowiska naturalnego, gospodarki wodnej i zarządzania odpadami.

Projekty w przygotowaniu:

- Staż zawodowy pracownika Departamentu Współpracy Międzynarodowej i Promocji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego w biurze regionu Toskanii w Brukseli (przewidywany termin: maj 2001),
- Wspólne wnioskowanie urzędów regionalnych oraz instytucji pozarządowych z obszaru województw o środki Unii Europejskiej w programach Kultura, Phare Access, Leonardo da Vinci, Daphne
- Prezentacja wystawy Tadeusza Kantora „Wielopole, Wielopole” ze zbiorów Cricoteki w Krakowie – termin realizacji: wiosna 2002 r.

HRABSTWO KOPENHAGI (Dania) – Umowa o współpracy międzyregionalnej z dnia 23 października 2000 r.

Dziedziny współpracy:

1. Polityka zdrowotna i społeczna, w szczególności współpraca szpitali i administracji szpitalnej, utylizacja odpadów medycznych, wymiana doświadczeń oraz wymiana kadr, projektów badawczych i szkoleń zawodowych.
2. Kultura i edukacja, z uwzględnieniem wzajemnej prezentacji dziedzictwa kulturowego i współczesnych osiągnięć artystycznych, promocji kontaktów między organizacjami sportowymi, wymiana doświadczeń w zakresie szkolenia zawodowego, organizacja kształcenia i doskonalenia pielęgniarek, innych zawodów medycznych oraz służb około medycznych.
3. Współpraca regionalna w zakresie administracyjnym, z uwzględnieniem wymiany doświadczeń i informacji dotyczących walki z bezrobociem, edukacji, turystyki, parków technologicznych oraz wykorzystania środków finansowych pochodzących z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej wraz z zastosowaniem narzędzi do ich administrowania.

Programy w trakcie realizacji:

- Zarządzanie szpitalami oraz szkolenie pielęgniarek – Organizacja kursów, seminariów i szkoleń dla dyrektorów szpitali i pielęgniarek. Rozważane jest podjęcie współpracy i wymiany doświadczeń pomiędzy administracją szpitali, szczególnie w zakresie finansów i prowadzenia budżetu oraz zarządzania siecią szpitali w regionie.
- Sprzęt medyczny – Przekazywanie małopolskim szpitalom sprzętu medycznego wycofywanego w szpitalach duńskich. W lutym 2001 zostanie przekazany rentgen do Krakowa. Na lata przyszłe planowane są transporty 4 razy do roku.
- Szkolenia administracji samorządowej w zakresie organizacji pracy w urzędach oraz regulacji obowiązujących w UE (procedura zakupów publicznych) – w jesieni 2001 odbędą się 2 kilkudniowe warsztaty szkoleniowe w Hrabstwie Kopenhagi dla pracowników Urzędu Marszałkowskiego.

REGION RHÔNE-ALPES (Francja) – Wspólna deklaracja podjęcia współpracy z dnia 28 września 2000 r., planowane podpisanie umowy o współpracy – czerwiec 2001 r.

Dziedziny współpracy:

1. Rozwój gospodarczy (wsparcie MSP, partnerstwo przemysłowe, rzemieślnicze i handlowe).

2. Rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich (poprawa hodowli bydła, wymogi sanitarne i technologiczne pozyskiwania i przerobu mleka, wielozawodowość, rozwój nowych technik zarządzania gospodarstwem rolnym).
3. Rozwój turystyki i agroturystyki.
4. Kształcenie zawodowe, wymiana pomiędzy liceami zawodowymi i uczelniami wyższymi.
5. Ochrona środowiska (zarządzanie odpadami, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii).
6. Zarządzanie administracją samorządową, szkolenia urzędników samorządowych w województwie.
7. Polityka rozwoju regionalnego i planowania przestrzennego.

Zrealizowane projekty:

- W ramach Memorandum o partnerstwie podpisanym pomiędzy Nowosądecką Izbą Rolniczą i Sabaudzką Izbą Rolniczą (październik 1998 r.) odbyły się wyjazdy studyjne przedstawicieli Spółdzielni Mleczarskich oraz hodowców bydła (w ciągu 2 lat wyjechało około 100 osób). Celem tych wyjazdów było zapoznanie się z systemem zarządzania podobnych placówek w Rhône-Alpes. Kontynuacją nawiązanych kontaktów były przyjazdy (1999 r.) grupy ekspertów w celu zbadania potencjału turystycznego i agroturystycznego w byłym województwie nowosądeckim.
- Województwo Małopolskie wzięło udział w targach gospodarczych Classe-Export w Lyonie w listopadzie 2000 r.
- 9-15 grudnia 2000 – wizyta delegacji z Rhône-Alpes w celu zapoznania się z bazą agroturystyczną okolic Zakopanego i Krynicy, jak również zbadania możliwości wprowadzenia w Polsce, nowego sportu zimowego – wędrówek na raketach śniegowych).

KRAJ PRESZOWSKI (Słowacja) – planowane podpisanie umowy o współpracy międzyregionalnej – 10 stycznia 2001 r.

Dziedziny współpracy:

1. Kształcenie zawodowe i wymiana kulturalna i naukowa.
2. Budownictwo i gospodarka przestrzenna.
3. Komunikacja i transport.
4. Handel, ze szczególnym uwzględnieniem wspierania kontaktów pomiędzy przedstawicielami małych i średnich przedsiębiorstw oraz instytucjami wspierającymi rozwój przedsiębiorczości.
5. Promocja regionalna.
6. Turystyka i sport.
7. Planowanie regionalne i ochrona środowiska.
8. Wspólne działania w zakresie pozyskiwania środków pomocowych z programów Unii Europejskiej.
9. Wymiana informacji.
10. Wspieranie współpracy lokalnych jednostek samorządu terytorialnego.
11. Inne dziedziny wzajemnego zainteresowania.

KRAJ ŻYLIŃSKI (Słowacja) – planowane podpisanie umowy o współpracy międzyregionalnej – lipiec 2001 r.

Dziedziny współpracy:

1. Kształcenie zawodowe.
2. Wymiana kulturalna i naukowa.
3. Budownictwo i gospodarka przestrzenna.
4. Komunikacja i transport.
5. Handel, ze szczególnym uwzględnieniem wspierania kontaktów pomiędzy przedstawicielami małych i średnich przedsiębiorstw oraz instytucjami wspierającymi rozwój przedsiębiorczości.
6. Promocja regionalna.
7. Turystyka i sport.
8. Planowanie regionalne i ochrona środowiska.
9. Wspólne działania w zakresie pozyskiwania środków pomocowych z programów Unii Europejskiej.
10. Wymiana informacji.
11. Wspieranie współpracy lokalnych jednostek samorządu terytorialnego.
12. Inne dziedziny wzajemnego zainteresowania.

Ponadto współpraca polsko-słowacka na terenie Województwa Małopolskiego była realizowana w ramach **Euroregionu TATRY**:

- w 1999 r. zrealizowano m.in. imprezę „Euroregion bez granic” w Niedzicy, festiwal folkloru „Spiska Watra”, „Prezentacje Nowotarskie” – wystawa prac artystów pogranicza, „Euroliga TATRY 99” – zawody MTB,
- w 2000 roku podjęto następujące inicjatywy: Nadzwyczajny Kongres z okazji 5-lecia Euroregionu, VIII Forum Regionów Granicznych, Polsko-Słowackie Fora Gospodarcze w Nowym Targu, I Polsko-Słowackie Forum Miast Euroregionu TATRY w Muszynie, cykliczna impreza „Euroregion Bez Granic”, Polsko-Słowacka Konferencja nt. Współpracy Transgranicznej pod patronatem prezydentów Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Słowackiej zorganizowana w dniach 28 -30 maja 2000 roku w Dolnym Kubinie i Szczawnicy, Polsko-Słowackie Spotkanie Młodzieży „Razem w Europie”, II edycja Euroligi MTB, IV edycja imprezy „Euroregion bez granic” oraz Fundusz Małych Projektów Euroregionalnych w ramach Programu Współpracy Przygranicznej PHARE CBC (realizacja 25 projektów).

W dniu 18.02.2000 r. powstał Polsko-Słowacko-Czeski **Euroregion BESKIDY**, w skład którego z terenu Województwa Małopolskiego, weszły powiat suski i gmina Zawoja.

3.2. Współpraca w ramach umów rządowych

Współpraca z **Walonią** (Belgia) w ramach umowy między Rządem Walonii a Rządem RP

Projekty w trakcie realizacji:

- **Kształcenie zawodowe** – aktywna walka z bezrobociem, rozwój przedsiębiorczości, rozwój małych i średnich przedsiębiorstw.
- **Współpraca kulturalna** – wymiana doświadczeń pomiędzy bibliotekami, wymiana artystyczna.

Projekty przewidziane do realizacji:

- **Oszczędność energii** – odnawialne źródła energii.
- **Staż zawodowy** dla pracowników samorządowych w Biurze Walonii w Brukseli.

Współpraca z **Flandrią** (Belgia) w ramach umowy między Rządem Flandrii a Rządem RP

Projekty w trakcie realizacji:

- **Współpraca w zakresie pomocy społecznej** – realizacja projektu współpracy Kraków-Ter Wilgen dotyczącego reorganizacji domów pomocy społecznej w Województwie Małopolskim, który został zapoczątkowany w 1996 roku. Z ramienia Województwa projekt koordynowany jest przez Regionalny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Współpraca Regionalna Państw Trójkąta Weimarskiego

Po raz pierwszy ministrowie spraw zagranicznych Polski, Francji i Niemiec spotkali się w Weimarze, w roku 1991. Początkowo nieformalne debaty przerodziły się w ważne **forum współpracy**, które w ostatnich latach zostało poszerzone o spotkania ministrów obrony, sprawiedliwości, przewodniczących parlamentarnych Komisji Spraw Zagranicznych, a także Komisji ds. Europejskich. W 1998 r. odbył się w Poznaniu pierwszy szczyt Trójkąta Weimarskiego z udziałem Prezydentów RP, RFN i RF. Drugie spotkanie miało miejsce w Nancy. W ostatnim czasie za konieczne uznano tworzenie „Małych Trójkątów Weimarskich”, czyli wspieranie współpracy na poziomie regionów, inicjowanie bezpośredniej współpracy społeczeństw Polski, Francji i Niemiec. Wyjściem naprzeciw tym dążeniom był pomysł Marszałka Województwa Małopolskiego Marka Nawary, by krakowskiemu spotkaniu ministrów spraw zagranicznych państw Trójkąta Weimarskiego towarzyszyły rozmowy współpracujących ze sobą regionów trzech państw.

Konferencja Państw Trójkąta Weimarskiego odbyła się w Krakowie, 7 czerwca 2000 r. Na obrady zaproszeni zostali szefowie regionów polskich, francuskich oraz niemieckich wraz

z 4-5-osobowymi delegacjami, których członkowie wzięli udział w warsztatach, a także goście honorowi. Ideą spotkania przedstawiciele regionów podczas Konferencji było ustalenie możliwości wypracowania płaszczyzn współdziałania w różnych dziedzinach życia społeczno-gospodarczego. Podsumowaniem Konferencji było podpisanie przez szefów regionów Deklaracji Małopolskiej.

Inicjatywa organizowania przedsięwzięć o podobnym charakterze znalazła odzwierciedlenie w propozycji Przewodniczącego Rady Regionalnej Regionu Lotaryngii (Francja), aby kontynuacją tej idei było forum w Nancy 2002 r. Stałoby się to również doskonałą okazją do poszerzenia kręgu regionów – sygnatariuszy Deklaracji Małopolskiej.

Działania poprzez prace w komisjach międzyrządowych

W 1999 r. przedstawiciele Województwa Małopolskiego stali się Członkami Polsko-Słowackiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Transgranicznej. Marszałek Marek Nawara został Współprzewodniczącym nowej Grupy Roboczej ds. Współpracy Przygranicznej Samorządu Terytorialnego, w jego imieniu pracami Grupy kieruje Jan Wieczorkowski, Członek Zarządu Województwa Małopolskiego.

Członkiem Grupy Roboczej ds. Planowania Przestrzennego i Budownictwa tej Komisji jest Janusz Sepioł, Wicemarszałek Województwa Małopolskiego.

3.3. Kontakty robocze

Ukraina – Obwód Lwowski – Podejmowane są inicjatywy w celu stworzenia wspólnych projektów w zakresie budowy strategii rozwoju Obwodu Lwowskiego oraz staży zawodowych dla urzędników LOAP w Małopolskim Urzędzie Marszałkowskim. Planowane jest również podjęcie współpracy w dziedzinie kultury i edukacji. W ramach pomocy

Polakom zamieszkałym w Obwodzie Lwowskim Województwo Małopolskie przygotowało transport darów dla szkół polskich obwodu w formie słowników, wydawnictw encyklopedycznych i map.

Austria – prowadzone są kontakty robocze z następującymi landami: Salzburg, Okręg Wiedeński, Styria.

3.4. Inicjatywy Współpracy Międzynarodowej

Polsko-Niemieckie Forum Gospodarcze – regularne spotkania niemieckich przedsiębiorców prowadzących działalność w Polsce południowo-wschodniej odbywające się pod patronatem Konsula Generalnego Niemiec w Krakowie i Marszałka Województwa Małopolskiego.

Europejska Sieć Regionów Chemicznych – współpraca europejskich władz regionalnych i przedsiębiorstw z branży chemicznej w ramach stowarzyszenia w celu zagwarantowania reprezentacji interesów branży na poziomie europejskim

3.5. Współpraca w ramach organizacji międzynarodowych.

Od dnia 01 stycznia 2000 r., Województwo Małopolskie jest członkiem **Zrzeszenia Regionów Europy (ARE)** (decyzją Zgromadzenia Generalnego ARE) – największej organizacji skupiającej wyłącznie samorządy regionalne z całego obszaru Europy (w pracach Zrzeszenia brało udział byłoby województwo krakowskie).

Udział w pracach Zrzeszenia umożliwia Samorządowi Województwa Małopolskiego uczestnictwo w programach zarządzanych przez ARE (m.in. z dziedziny wspierania małych i średnich przedsiębiorstw, szkoleń dla pracowników administracji) lub w programach prowadzonych przez inne instytucje, a służące realizacji statutowych celów ARE. Ponadto członkostwo Województwa w ARE służyć będzie wspieraniu Małopolski w przygotowaniach do członkostwa kraju w Unii.

Sejmik Województwa Małopolskiego, w dniu 21 lutego 2000 r., wyraził wolę przystąpienia do **Europejskiego Stowarzyszenia Regionalnego na Rzecz Społeczeństwa Informacyjnego ERIS@** – organizacji wspierającej rozwój informatyzacji w zakresie działań priorytetowych dla Unii Europejskiej tzn. edukacja, zwalczanie bezrobocia, podnoszenie sprawności administracji, rozwój obszarów wiejskich, budowanie społeczeństwa obywatelskiego.

Województwo utrzymuje kontakty z **Kongresem Władz Lokalnych i Regionalnych Europy (CLRAE)**, który jest organem Rady Europy. Konwent Marszałków, we współpracy

z MSZ w marcu 2000 r., wybrał nowy skład delegacji polskiej do tej organizacji. Członkiem Zastępczym Kongresu został Janusz Sepioł, Wicemarszałek Województwa Małopolskiego.

W ramach działań podejmowanych na rzecz integracji z Unią Europejską, Województwo współpracuje z Przedstawicielstwem Komisji Europejskiej w Warszawie, głównie w zakresie absorpcji i wdrażania funduszy przedakcesyjnych. Prowadzone są szkolenia, których celem jest przygotowania administracji samorządowej w województwie do wymogów Unii Europejskiej. Województwo utrzymuje również stały kontakt z Przedstawicielstwem RP przy Unii Europejskiej.

SYSTEMY TECHNICZNE

I. TRANSPORT I KOMUNIKACJA

1. TRANSPORT DROGOWY

Ocena sytuacji

Podstawowy układ drogowy województwa stanowią drogi krajowe (międzyregionalne i regionalne), o łącznej długości 907 km, w tym odcinek autostrady A-4 relacji Katowice-Kraków biegnący od zachodniej granicy województwa poprzez węzeł Balice i południowe obejście Krakowa do węzła Opatkowie.

Do głównych dróg krajowych w województwie, tworzących zasadniczy szkielet komunikacyjny, należą:

- autostrada A-4 Katowice-Kraków,
- droga krajowa nr 7 (międzyregionalna) przebiegająca w kierunku północno-południowym, relacji Gdańsk-Warszawa-Kraków-Chyżne,
- droga krajowa (międzyregionalna) nr 4 przebiegająca w kierunku zachodnio-wschodnim, relacji Zgorzelec-Wrocław-Gliwice-Bytom-Olkusz-Kraków-Tarnów-Przemyśl.

Pozostałe drogi krajowe (regionalne) przecinają województwo na kierunkach wschód-zachód, północ-południe wychodząc w kierunku sąsiednich województw.

Układ podstawowy tworzą również drogi wojewódzkie o łącznej długości 1 323,9 km, w tym 182,2 km przebiegających przez obszary miejskie.

Tabela nr 153. Długość dróg wojewódzkich w poszczególnych powiatach

Powiat:	Długość km
Bocheński	87,6
Brzeski	53,2
Chrzanowski	65,4
Dąbrowski	26,4
Gorlicki	57,3
Krakowski	98,0
Limanowski	53,3
Miechowski	32,9
Myślenicki	60,3
Nowosądecki	118,2
Nowotarski	117,1
Olkuski	78,6
Oświęcimski	69,9
Proszowicki	47,2
Suski	51,7
Tarnowski	163,7
Tatrzański	38,7
Wadowicki	33,6
Wielicki	70,8
Razem:	1,323,9

Układ uzupełniający to drogi powiatowe o długości 6 397 km oraz drogi gminne o długości 29386 km. Sieć dróg powiatowych stanowi ważny element w systemie komunikacji wewnętrznej województwa, uzupełniając sieć dróg krajowych i wojewódzkich, łącząc miejscowości i wsie z siedzibami powiatów. Nawierzchnię twardą posiada 98% dróg powiatowych. Ich stan jest zły i utrudnia dostęp do obszarów o szczególnych walorach turystycznych oraz hamuje możliwości rozwoju gospodarczego, w tym turystyki.

Gęstość całej sieci dróg, na tle kraju, należy uznać za dobrą. Osiągalność wyrażona średnim czasem dojazdu do Krakowa z poszczególnych rejonów województwa dla 93% mieszkańców wynosi średnio 2 godziny, a dla 60% mieszkańców 1 godzinę.

Tabela nr 154. Średniodobowe natężenia ruchu na drogach wojewódzkich wg generalnego pomiaru natężenia ruchu w 2000 r.

Numer drogi	SDR 2000 r. uśredniony
933	7961
948	7758
774	6579
946	6550
963	6439
776	6408
969	6251
965	5985
951	5398
962	5312
783	5253
780	5014
967	4977
791	4907
966	4855
978	4517
778	4495
984	4354
976	4135
957	4009
782	3717
993	3553
955	3529
781	3490
968	3263
956	3253
977	3056
961	3051

960	2892
975	2880
769	2794
979	2696
949	2665
971	2633
964	2556
953	2482
958	2452
981	2362
775	2273
794	1895
974	1808
773	1779
973	1358
982	1330
768	1204
980	1138

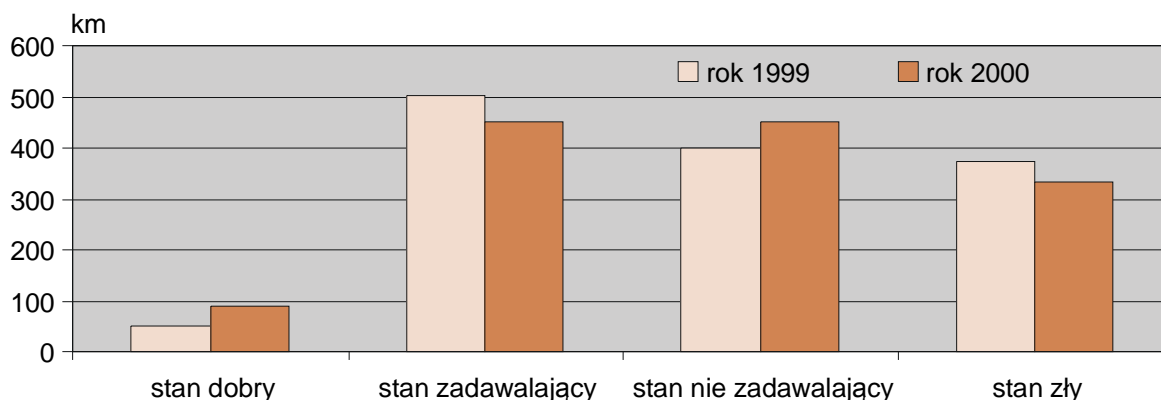
Źródło: Generalna Dyrekcja Dróg Publicznych

Pomiar natężenia ruchu w roku 2000 jest pierwszym pomiarem, obejmującym sieć dróg wojewódzkich Małopolski.

W 2000 roku Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie dokonał oceny stanu dróg wojewódzkich, w tym nawierzchni, poboczy, chodników, odwodnienia oraz obiektów mostowych.

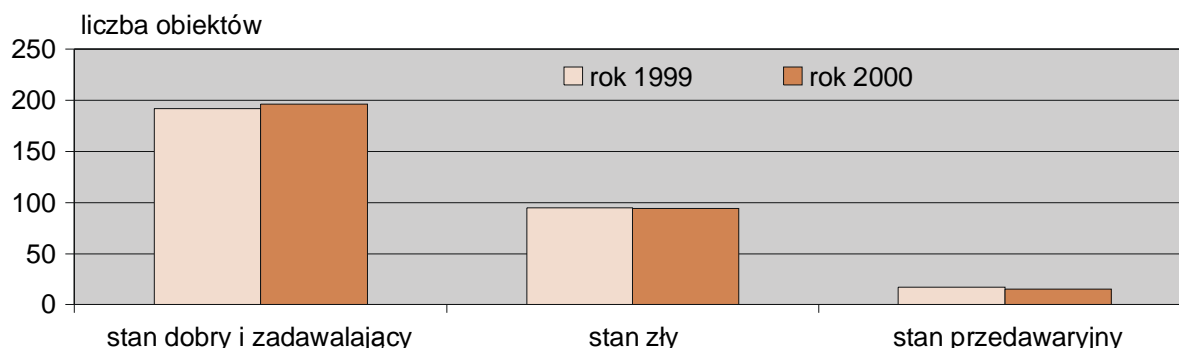
Przeprowadzona ocena stanu technicznego dróg wojewódzkich stanowiła bazę konstruowania programu poprawy stanu sieci drogowej, tzn. przywrócenie nawierzchniom podstawowych cech eksploatacyjnych, a obiektom mostowym przywrócenie nośności elementom konstrukcyjnym, stanowiącym o ich bezpieczeństwie.

Wykres nr 67. **Ocena stanu technicznego nawierzchni dróg wojewódzkich**

Źródło: opracowanie własne na podst. danych Zarządu Dróg Wojewódzkich w Krakowie – „Realizacja planu na rok 2000”

Wykres nr 68. Ocena stanu technicznego mostów na drogach wojewódzkich

Źródło: opracowanie własne na podst. danych Zarządu Dróg Wojewódzkich w Krakowie – „Realizacja planu na rok 2000”

Inwestycje w transporcie drogowym

A. Modernizacja i przebudowa układu dróg krajowych.

Południowe autostradowe obejście Krakowa.

Południowe obejście autostradowe Krakowa stanowi fragment przebiegu przez teren województwa małopolskiego autostrady A-4.

Inwestycja ma na celu uwolnienie Krakowa od ciężkiego ruchu tranzytowego relacji Śląsk w kierunku Zakopanego i Przemyśla, przebiegającego obecnie przez przeciążony miejski układ komunikacyjny.

Długość budowanego odcinka wynosi 7,9 km.

Dwa etapy realizacyjne :

1. odcinek – ulica Kąpielowa – droga do Luboni,
odcinek droga do Luboni – potok Malinówka
2. odcinek – potok Malinówka – węzeł „Wielicka”.

W dniu 3 kwietnia 2000 r. rozpoczęto budowę obejścia. Planowane zakończenie realizacji obejścia wraz z węzłem „Wielicka” – 2003 r.

Węzeł „Radzikowskiego” – droga krajowa nr 78 i 4 (A-4)

Realizacja węzła otworzy możliwość budowy odcinka węzeł: „Radzikowskiego – węzeł „Modlniczka” (ul. Jasnogórska) fragmentu północnego obejścia Krakowa, umożliwiającego odciążenie układu komunikacyjnego miasta z ruchu tranzytowego,

Realizacja:

- I etap – odnowa nawierzchni ul. Radzikowskiego
– budowa łącznicy dla kierunku Balice-Kraków

Termin zakończenia VI 2001 r.

- II etap – budowa obiektów i pozostałych łącznie objętych pozwoleniem na budowę

Termin realizacji nie ustalony z uwagi na brak środków.

III etap – realizacja łącznic Zabierzów-Balice i Balice-Zabierzów łącznie z budową odcinka do ul. Jasnogórskiej. Termin realizacji nie określony.

Przebudowa drogi krajowej nr 7

Zadanie bardzo ważne, przede wszystkim przebudowa odcinków stanowiących wąskie gardła na Zakopiance, z występującymi zagrożeniami bezpieczeństwa ruchu, wyczerpaniem przepustowości oraz przebiegiem przez tereny zabudowane (Pcim, Lubień, Szaflary, Biały Dunajec).

– **odcinek Myślenice-Lubień** – odcinek dł. 13,3 km, w tym regulacja rzeki Raby.

Trwają prace w zakresie objętym pozwoleniem na budowę tj. prowadzi się wycinę drzew pod regulację rzeki Raby.

– **odcinek Lubień-Chabówka**

W wykazie najpotrzebniejszych zadań GDDP na terenie województwa małopolskiego brakuje tego odcinka drogi S-7, dla którego, podobnie jak dla innych odcinków „Zakopianki” jest opracowana wariantowa Koncepcja.

Przebudowa drogi krajowej nr 47(95) odcinek Chabówka-Rdzawka – dł. 3,5 km

Zadanie w trakcie realizacji – termin zakończenia 31.10.2002 r.

Modernizacja drogi krajowej nr 47(95) Rdzawka-Zakopane (na drogę dwujezdniową na odc. Nowy Targ-Zakopane).

Opracowana w dwóch częściach (dla odcinka Rdzawka-Nowy Targ i Nowy Targ-Zakopane) przez „Transprojekt” Kraków koncepcja jest w trakcie zatwierdzania.

Przebudowa drogi krajowej nr 4

Planowana modernizacja drogi krajowej nr 4 na odcinku Kraków-Tarnów – granica województwa małopolskiego obejmuje modernizację – wzmocnienie nawierzchni do 115 KN, odnowa poboczy, budowa ekranów, separatory.

2002-2003 – I odcinek Kraków-Chełm

2003-2004 – II odcinek Chełm-Tarnów

Podejmowane są również starania starań na realizację dobudowy drugiej jezdni na odcinku od obwodnicy Wieliczki do węzła „Wielicka”.

Odcinek stanowi wąskie gardło (pomiar ruchu 2000 r. – 35 tys. poj./dobę,) na wjeździe do Krakowa z kierunku wschodniego. Największe obciążenie ruchem wlotu do Krakowa.

Modernizacja drogi nr 4 obejmie również budowę obwodnic miejscowości: Wojniczka i Brzeska oraz budowę mostu na rzece Raby w Chełmie.

B. Modernizacja i przebudowa układu dróg wojewódzkich.

„Strategia Rozwoju Małopolski” określiła uwarunkowania i kierunki rozwoju dróg wojewódzkich.

Zarząd Województwa ustalił 13 zadań strategicznych z zakresu modernizacji dróg wojewódzkich. Dla zadań opracowano analizy efektywności ekonomicznej, których celem było wskazanie kolejności podejmowania inwestycji, według jednego z podstawowych kryteriów oceny pilności realizacji, jakim jest efektywność ekonomiczna.

1. modernizacja drogi nr 778 Kraków-Wolbrom
2. modernizacja drogi nr 776 Kraków-Proszowice
3. modernizacja drogi nr 780 Kraków Chelmek
4. modernizacja drogi nr 958 Chabówka-Czarny Dunajec-Zakopane
5. modernizacja drogi nr 981 Zborowice-Gorlice-Konieczna
6. most przez Wisłę w ciągu drogi 768 (Koszyce-Górka)
7. obejście Kluczy
8. obejście Kęt
9. obejście Starego Sącza
10. obejście Chełmka
11. łącznicy Stawiska w Gorlicach
12. wiadukt nad torami w ciągu drogi nr 957 w Nowym Targu
13. przebudowa na rondo skrzyżowania dróg krajowej nr 73 i wojewódzkiej nr 984.

Część z ww. zadań stanowią budowy obwodnic miejscowości, w których ruch stwarza szczególne zagrożenie, część z nich stanowią modernizacje i remonty nawierzchni odcinków dróg istniejących.

Kilka inwestycji ma rozpoczęty proces realizacyjny: modernizacja drogi nr 778 Kraków-Skała-Wolbrom oraz obejście Kęt – w trakcie realizacji, obejście Klucz – opracowany projekt budowlany, droga Kraków-Proszowice-Kazimierza Wielka – wykonane studium funkcjonalno-przestrzenne modernizacji, wiadukt w Nowym Targu – wstępna koncepcja.

Zakres i przebieg pozostałych inwestycji ustalony jest zapisem w miejscowych planach ogólnych zagospodarowania przestrzennego, z wyjątkiem obwodnicy Wolbromia, która wymaga zmian dotychczasowych ustaleń miejscowego planu w tym zakresie.

W roku 2000 Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie realizował:

- inwestycje drogowo-mostowe, liczba zadań – 17,
- remonty dróg i mostów, liczba zadań – 18,
- zadania realizowane z samorządami na drogach wojewódzkich, liczba zadań – 27.

2. TRANSPORT KOLEJOWY

Ocena sytuacji

Sieć kolejowa na terenie województwa małopolskiego jest podzielona pomiędzy dwie jednostki organizacyjne:

- Zakład Infrastruktury Kolejowej w Krakowie (601,7 km czynnych linii i łącznic kolejowych);
- Zakład Infrastruktury Kolejowej w Nowym Sączu (466,6 km).

Linie magistralne stanowią 13% (137km) ogółu linii. Największy udział mają linie kategorii pierwszorzędnej (42%) i drugorzędnej (40%). Pozostała część linii to linie znaczenia miejscowego.

Największe obciążenie ruchem pasażerskim występuje na liniach magistralnych:

- Kraków-Jaworzno,
- Kraków-Tarnów,
- Kraków-Warszawa.

Pasażerskie przewozy kolejowe na terenie województwa małopolskiego charakteryzuje zmniejszanie się ilości przewożonych pasażerów. W roku 2000 przewieziono 20 869 907 pasażerów, co stanowi spadek o 8,6% w stosunku do roku poprzedniego.

Średni stopień pokrycia kosztów przychodami w ruchu regionalnym w roku 2000 wyniósł 45%. Jako graniczny stopień pokrycia, poniżej którego PKP zawiesza przewozy przyjęto 20%. W ten sposób w roku 2000 zawieszono przewozy na liniach: Podłęże-Niepołomice, Tarnów-Szczucin, Wadowice-Kalwaria Zebrzydowska-Lanckorona oraz Kraków Bieżanów-Wieliczka. Działania na rzecz przywrócenia zawieszonych przewozów doprowadziły do reaktywacji przewozów na linii Wadowice-Kalwaria Z.L. od dnia 4.09.2000 r. i Kraków Bieżanów-Wieliczka Rynek od 10.06.2001 r.

Elementy systemu transportu kolejowego

Obszar Małopolski przecina 1068,3 km linii oraz łącznic kolejowych. W liczbie tej nie uwzględniono bocznicy kolejowych.

Tabela nr 155. Podstawowe charakterystyki linii kolejowych w województwie małopolskim w poszczególnych powiatach

Powiat	Liczba ludności [tys]	Powierzchnia [km ²]	Długość linii kol. [km]	Gęstość linii kol. [km/100km ²]	Długość linii kol./liczba mieszkańców [km/tys.m]
Bocheński	97,2	631,5	13,6	2,2	0,140
Brzeski	88,7	590,0	14,3	2,4	0,161
Chrzanowski	131,5	371,5	65,5	17,6	0,498
Dąbrowski	58,7	527,0	27,0	5,1	0,460
Gorlicki	107,6	967,4	43,5	4,5	0,404
Krakowski (ziemski)	231,6	1230,0	82,8	6,7	0,358
Limanowski	116,2	952,0	58,0	6,1	0,499
Miechowski	53,9	676,7	49,6	7,3	0,920
Myślenicki	110,9	676,4	0,0	0,0	0,000
Nowosądecki (ziemski)	188,2	1550,2	107,4	6,9	0,571
Nowotarski	176,4	1474,7	39,5	2,7	0,224
Olkuski	124,4	658,8	51,3	7,8	0,412
Oświęcimski	155,2	389,5	50,8	13,0	0,327
Proszowicki	44,9	414,6	0,0	0,0	0,000
Suski	80,4	685,7	58,5	8,5	0,728
Tarnowski (ziemski)	178,0	1333,7	74,3	5,6	0,417
Tatrzański	65,6	471,6	14,5	3,1	0,221
Wadowicki	153,1	658,7	75,7	11,5	0,494
Wielicki	98,6	427,8	35,8	8,4	0,363
Krakowski (grodzki)	740,5	326,8	166,8	51,0	0,225
Nowosądecki (grodzki)	83,3	57,1	16,8	29,4	0,202
Tarnowski (grodzki)	121,7	72,4	22,6	31,2	0,186
Razem	3206,6	15144,1	1068,3	7,05	0,333

Źródło: na podstawie opr. Prof. Włodzimierza Czyczyły „Transport szynowy w regionalnej obsłudze Małopolski”

Oprócz linii kolejowej z Krakowa Nowej Huty do Kocmyrzowa (nie ujętej w żadnym wykazie linii, a poddanej likwidacji z częściowym jej wykorzystaniem dla zintegrowanego systemu kolejowo-tramwajowego w aglomeracji krakowskiej), na wszystkich pozostałych odcinkach linii kolejowych (także na tych, na których nie kursują obecnie pociągi pasażerskie), odbywa się – choćby w śladowej ilości – ruch pociągów, np. na linii Podłęże-Niepołomice, czy też Tarnów-Szczucin.

Ze względu na standard infrastruktury sieć kolejową można podzielić na:

- linie kolejowe i łącznice dwutorowe zelektryfikowane (43,2%);
- linie jednotorowe zelektryfikowane (44,1%);
- linie jednotorowe niezelektryfikowane (12,7%).

Standard dostępności komunikacyjnej wyrażony gęstością sieci kolejowej mimo, że jest niższy od standardu krajowego uznaje się za wystarczający. Linie kolejowe obsługują bezpośrednio (w zasięgu dojścia pieszego) ok. 25% obszaru Małopolski, zamieszkałego przez ok. 55% mieszkańców województwa. Poza obsługą kolejową pozostają powiaty proszowicki i myślenicki. Część linii obsługuje również ruch międzynarodowy. Linia Tarnów-Krynica posiada odgałęzienie do jedynego w Małopolsce przejścia **granicznego w Leluchowie**.

Obsługa mieszkańców i gospodarki transportem kolejowym

Przewozy pasażerskie na terenie województwa małopolskiego od 1 sierpnia 1999 r. są realizowane przez Zakład Przewozów Pasażerskich w Krakowie. Obszar działania Zakładu jest dostosowany do granic województwa małopolskiego. W roku 2000 zawieszono realizację przewozów na czterech liniach:

- Podłęże-Niepołomice,
- Tarnów-Szczucin k/Tarnowa
- Wadowice-Kalwaria Z.L. (przewozy wznowiono od 4.09.2000 r.)
- Kraków Bieżanów-Wieliczka (przewozy wznowiono od 10.06.2001 r.)

Tabela nr 156. **Przewozy pasażerów i praca przewozowa na obszarze województwa małopolskiego**

Rok	Liczba przewiezionych pasażerów:			
	Razem	na podstawie biletów		
		z kas		inne
		jednorazowych	Okresowych	
1999	22 659 601	10 063 636	7 552 808	5 043 157
2000	20 869 907	8 918 871	7 362 890	4 588 146
	Praca przewozowa w tys. pasażerokm:			
1999	1 937 237	1 322 000	169 177	446 060
2000	1 837 262	1 256 513	179 416	401 333
	Średnia odległość przewozu w km:			
1999	87,7	134,6	23,1	90,8
2000	88,0	140,9	24,4	87,5

Źródło: opracowanie własne na podst. danych Zakładu Przewozów Pasażerskich PKP S.A. w Krakowie

Inwestycje w transporcie kolejowym

Celem modernizacji i rozwoju podsystemu kolejowego jest uzyskanie konkurencyjnego wobec transportu drogowego, systemu transportu dalekiego zasięgu poprzez zapewnienie wysokiej sprawności najważniejszych linii o znaczeniu krajowym i międzynarodowym w układzie wschód-zachód i północ-południe oraz zapewnienie wysokiej dostępności komunikacyjnej głównych ośrodków gospodarczych oraz rejonów turystycznych.

W dniu 8.06.2001 r. zakończono odbudowę odcinka linii kolejowej Wieliczka – Wieliczka Rynek na długości objętej „szkodami górniczymi” oraz remont bieżący pozostałych części linii Kraków Bieżanów – Wieliczka Rynek. Przeprowadzona inwestycja pozwoliła na wznowienie ruchu pociągów w relacji Kraków – Wieliczka Rynek z dniem 9.06.2001 r.

Wśród priorytetowych inwestycji w dziedzinie transportu kolejowego znajduje się budowa linii kolejowej zapewniającej szybkie połączenie Krakowa z Muszyną i Zakopanem. Opracowane zostało studium wykonalności powyższego układu kolejowego ze wskazaniem na realizację wariantu przebiegu nowej linii: z Podłęża do Piekiełka przez Szczyrzyc.

3. TRANSPORT LOTNICZY

Ocena sytuacji

Rok 2000 był kolejnym rokiem wysokiej dynamiki przewozów lotniczych w Porcie lotniczym Kraków-Balice. W porównaniu do poprzednich okresów widoczna jest stabilność udziału ruchu międzynarodowego regularnego i ruchu krajowego oraz wzrost udziału charterów o 1,8% a jednocześnie nieznaczny spadek tranzytów. Z Międzynarodowego Portu Lotniczego im. Jana Pawła II w Krakowie Balicach od stycznia do końca grudnia 2000 r. odleciało 247 542 osób, tj. o 24,3% więcej niż w analogicznym okresie 1999 r.

Znaczny wzrost ilości pasażerów odzworowuje zainteresowanie codziennymi bezpośrednimi połączeniami do USA oraz lotami do Izraela, a także uruchomieniem połączeń do Warszawy. Ilość obsługiwanych miesięcznie pasażerów odzworowuje typowe sezonowe wahania ruchu.

Elementy systemu transportu lotniczego

Międzynarodowy Port Lotniczy Kraków-Balice położony jest 11 km na zachód od Krakowa. Obszar lotniskowy przylega do autostrady Kraków-Katowice. Lotnisko posiada również dogodne połączenie drogowe w kierunku Zakopanego i Tarnowa.

Port Lotniczy Kraków-Balice jest korzystnie usytuowany w stosunku do sieci dróg lotniczych. Wokół Portu istnieje 6 stałych dróg lotniczych.

Strefa obsługiwana przez port lotniczy obejmuje region południowo-wschodniej Polski, zamieszkały przez ok. 7,9 mln mieszkańców, w promieniu 100 km.

Lotnisko jest obiektem współużytkowanym przez lotnictwo wojskowe i cywilne. Międzynarodowy Port Lotniczy im. Jana Pawła II Kraków-Balice Spółka z o.o. zarządza cywilną częścią portu lotniczego.

Ogólna powierzchnia lotniska wynosi 426 ha, w tym w zarządzie Międzynarodowego Portu Lotniczego im. Jana Pawła II Kraków-Balice Sp. z o.o. znajdują się około 24 ha.

W Balicach istnieje jedna utwardzana droga startowa na kierunku 08-26, długości 2 550 m i szerokości 60 m. Istnieje również równoległy awaryjny pas startowy o nawierzchni trawiastej, długości 2 400 m i szerokości 300 m, położony po północnej stronie drogi startowej. Płyta postojowa dla 11 samolotów o powierzchni 50 000 m², oddana do eksploatacji w końcu 1997 roku, zlokalizowana jest naprzeciw budynku dworca ok. 300 m od progu pasa startowego.

Ponadto pewne funkcje rekreacyjne i sportowe spełniają lotniska w Nowym Targu, Łososinie Dolnej i Pobiedniku.

Obsługa mieszkańców i gospodarki transportem lotniczym

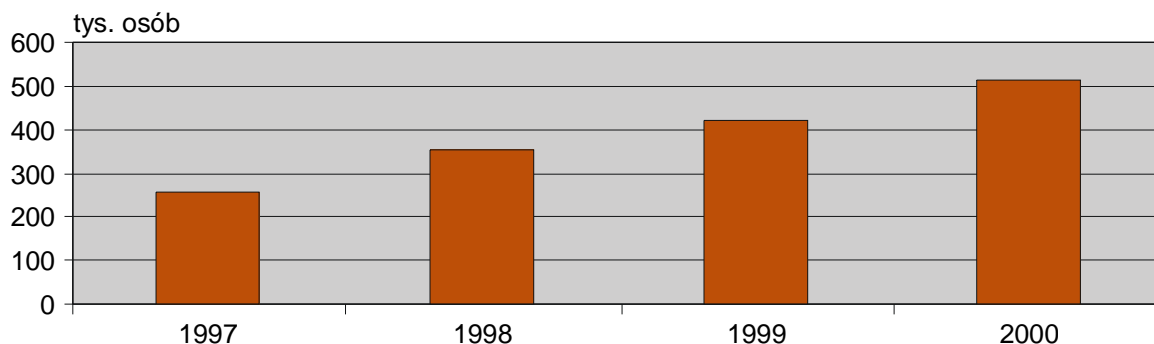
Aktualnie Międzynarodowy Port Lotniczy Kraków Balice ma stałe połączenia lotnicze z Chicago, Frankfurtem, Kopenhagą, Londynem, Nowym Yorkiem, Paryżem, Rzymem, Telawivem, Wiedniem, Zurichem oraz Warszawą. W sezonie letnim funkcjonują popularne połączenia czarterowe z atrakcyjnymi miejscowościami wypoczynkowymi na świecie.

W ostatnim czasie odnotowuje się wysoką dynamikę przewozów lotniczych na lotnisku Kraków-Balice. Ilość pasażerów obsługiwanych przez Port Lotniczy osiągnęła w roku 2000 poziom 517 015, co stanowiło wzrost o 23,2% w stosunku do roku 1999 i pod tym względem Port Lotniczy Kraków-Balice zdecydowanie umocnił się na pierwszym miejscu wśród lotnisk regionalnych w Polsce. Strukturę pasażerskiego ruchu lotniczego w roku 2000 przedstawiono poniżej:

– ruch krajowy	22,6%
– ruch międzynarodowy regularny	62,3%
– ruch międzynarodowy czarterowy	10,8%
– ruch tranzytowy	4,3%

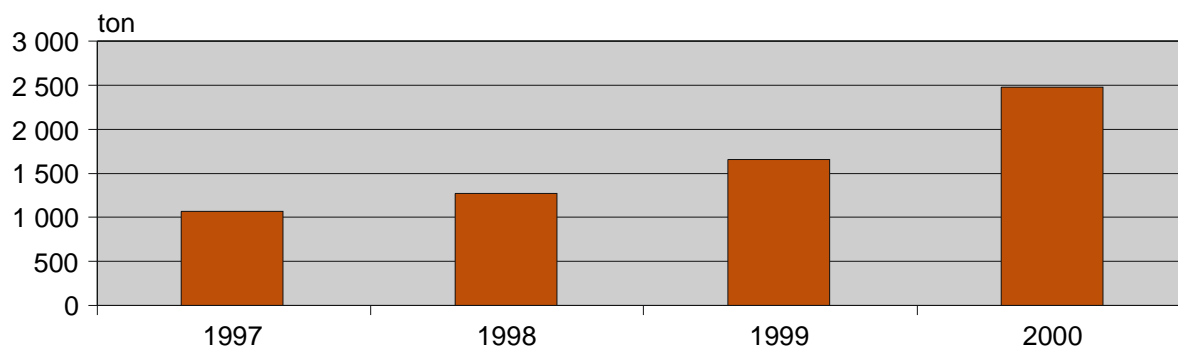
Bardzo wysoką dynamiką wzrostu charakteryzują się parametry dotyczące towarów przesyłanych drogą lotniczą (cargo), tj. wzrost o 49,3% w stosunku do roku 1999. Odnotowano natomiast nieznaczny spadek o 4,6% przewożonej drogą lotniczą poczty.

Wykres nr 69. **Przewozy pasażerów w Międzynarodowym Porcie Lotniczym Kraków-Balice**

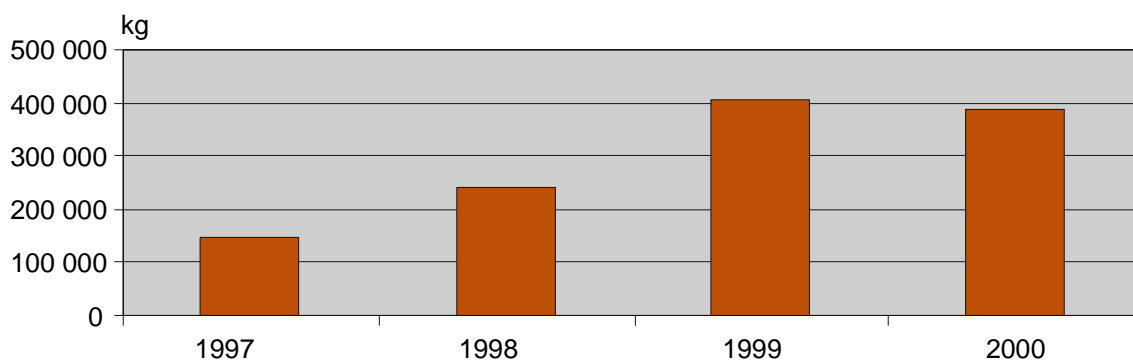
Źródło: opracowanie własne na podst. sprawozdania działalności spółki Międzynarodowy Port Lotniczy im. Jana Pawła II Kraków-Balice

Wykres nr 70. **Przewozy CARGO w Międzynarodowym Porcie Lotniczym Kraków-Balice**

Źródło: opracowanie własne na podst. sprawozdania działalności spółki ...

Wykres nr 71. Przewozy poczty lotniczej w Międzynarodowym Porcie Lotniczym Kraków-Balice

Źródło: opracowanie własne na podst. sprawozdania działalności spółki ...

Inwestycje w transporcie lotniczym

Duża dynamika ruchu lotniczego, jak również dążenie do utrzymania wysokich standardów obsługi podróżnych i przepływu towarów wymaga realizacji szeregu inwestycji. W roku 2000 zakończono następujące, znaczące dla rozwoju portu inwestycje:

Terminal Cargo

Nowy Terminal Cargo o rocznej przepustowości 13 000 ton został oddany do eksploatacji w styczniu 2000 r. Całkowity koszt inwestycji wyniósł 15 000 000 złotych. Podstawową jego funkcją jest spedycja i składowanie towarów przewożonych drogą lotniczą w obrocie międzynarodowym i krajowym.

Parking samochodowy

Rozbudowa i modernizacja dotychczas istniejącego parkingu zakończona została w połowie roku 2000. Zlokalizowany naprzeciwko terminalu pasażerskiego parking samochodowy posiada 756 miejsc postojowych, w tym 15 autobusowych.

Rozbudowa terminala pasażerskiego

Realizację inwestycji przeprowadzono kosztem 46 000 000 zł. Łączna powierzchnia terminalu pasażerskiego po modernizacji wyniosła blisko 10 000 m², a przepustowość terminalu wzrosła po rozbudowie z obecnych 0,45 mln do 1,3 mln pasażerów rocznie,

znacznie poprawiając standard obsługi pasażerów. Planowana jest dalsza modernizacja modułu pasażerskiego.

W trakcie przygotowań formalno-administracyjnych i dokumentacyjnych znajduje się obecnie inwestycja wydłużenia drogi startowej.

II. ELEKTROENERGETYKA

1. STAN SYSTEMU ENERGETYCZNEGO

Województwo małopolskie zaopatrywane jest w energię elektryczną przez 6 zakładów energetycznych, działających w ramach granic województw sprzed reformy administracyjnej; są to: Zakład Energetyczny Kraków S.A., Zakład Energetyczny Tarnów S.A., Będziński Zakład Energetyczny S.A., Rzeszowski Zakład Energetyczny S.A., Beskidzka Energetyka S.A. oraz Zakład Energetyczny Okręgu Radomsko-Kieleckiego ZEORK.

Na terenie województwa małopolskiego znajdują się 3 elektrownie zawodowe ciepłone o łącznej mocy zainstalowanej 1582 MW, 7 elektrowni wodnych o łącznej mocy zainstalowanej 172,65 MW oraz 5 elektrowni przemysłowych o łącznej mocy zainstalowanej około 150 MW. Na obszarze województwa znajdują się także nieduże elektrownie, wykorzystujące proekologiczne źródła energii odnawialnej. Ich znaczenie w systemie jest jednak jeszcze niewielkie.

Na terenie Małopolski istnieje 6 stacji elektroenergetycznych najwyższych napięć, w tym jedna o napięciu 440 kV, pozostałe o napięciu 220 kV oraz 19 linii najwyższych napięć.

Sieć elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV składa się z 126 stacji elektroenergetycznych 110 kV/SN tzw. GPZ (Główne Punkty Zasilania), które transformują energię z wysokiego napięcia na średnie oraz z 204, głównie napowietrznych, linii 110 kV.

Najważniejsze obiekty i urządzenia systemu elektroenergetycznego w województwie małopolskim to:

- Elektrownia Skawina S.A. o mocy zainstalowanej 590 MW i mocy osiągalnej 575 MW
- Elektrownia Siersza S.A. o mocy zainstalowanej 512 MW i mocy osiągalnej ok. 500 MW
- EC Kraków S.A. o mocy zainstalowanej 480 MW i mocy osiągalnej 446 MW
- Stacja elektroenergetyczna Tarnów 400/110 kV
- Stacja elektroenergetyczna Siersza 220/110 kV
- Stacja elektroenergetyczna Skawina 220 /13,8 kV
- Stacja elektroenergetyczna Wanda w Krakowie 220/110
- Stacja elektroenergetyczna Lubocza 220/110
- Stacja elektroenergetyczna Klikowa 220/110

W związku ze znacznym rozdrobnieniem sektora dystrybucji energii oraz coraz większą konkurencją na rynku, cztery zakłady – z Krakowa, Tarnowa, Bielska-Białej i Będzina utworzyły Grupę Południową (K-4), która jako trzeci w kolejności polski podmiot sektora dystrybucji energii przygotowywać się będzie do prywatyzacji. Zakłady te mają razem 15 procentowy udział w finalnej sprzedaży energii elektrycznej w kraju i obsługują 12,5 procent wszystkich klientów polskiej energetyki. Pozostałe dwa zakłady energetyczne, Rzeszów i ZEORK, wchodzi w skład Grupy Południowo-Wschodniej (G-4).

Planowane procesy prywatyzacyjne zgodne są z opracowanym w 1998 r. rządowym programem, który przewiduje prywatyzację niemal wyłącznie w grupach spółek (przy indywidualnych ścieżkach przekształceń własnościowych), które powinny być ze sobą powiązane terytorialnie i których udział w rynku energii nie może przekroczyć 15 procent.

Pierwszym sprywatyzowanym przedsiębiorstwem sektora wytwórczego elektroenergetyki w Polsce stała się w 1988 r. Elektrociepłownia Kraków S.A., której inwestor strategiczny Electricite de France posiada 55 procent akcji.

Ministerstwo Skarbu Państwa planuje także zakończenie w 2001 r. prywatyzacji Elektrowni Skawina, której w pierwszym etapie przeznaczone zostanie do sprzedaży prawdopodobnie 80% akcji.

2. ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ

Na rynku energii elektrycznej w województwie małopolskim w roku 2000 w stosunku do 1999 roku nastąpił spadek zużycia energii przez podmioty instytucjonalne (tzw. odbiorcy na wysokim napięciu) oraz przez gospodarstwa rolne. Równocześnie wzrosło o 3,4% zużycie energii przez gospodarstwa domowe (w miastach o 2,4%, na wsiach o 5,6%).

Zużycie energii na 1 odbiorcę w Małopolsce wynosiło w 2000 r. 2 140 MWh, na wsi 2156 MWh, a w miastach 2 134 MWh. Najwyższe zużycie energii na 1 odbiorcę w miastach jest kolejno w powiecie tarnowskim, proszowickim i nowotarskim, najniższe natomiast w powiecie dąbrowskim i oświęcimskim.

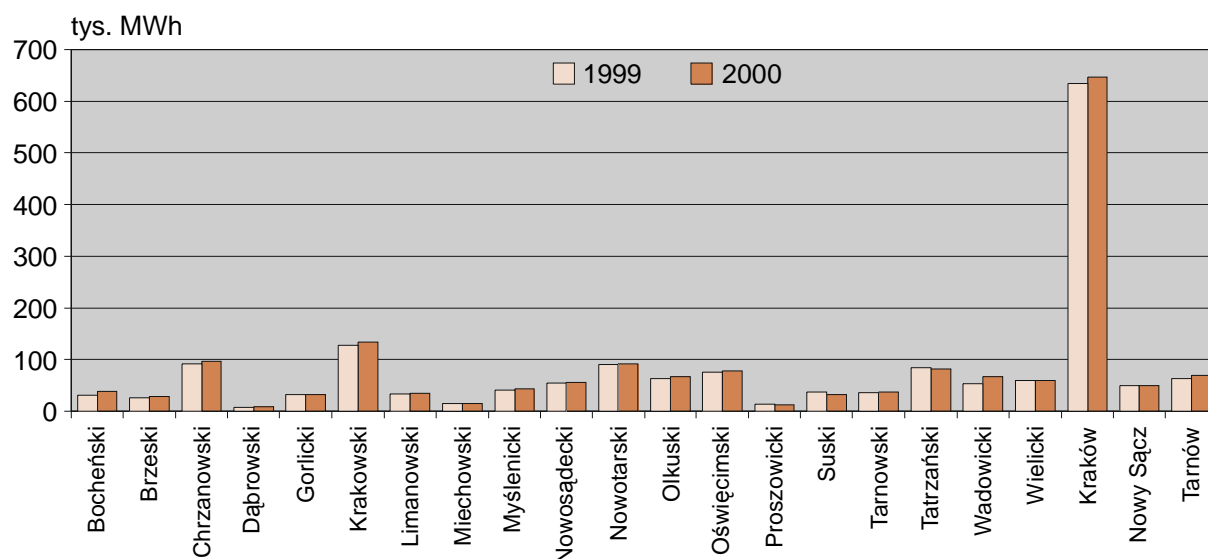
Wzrosła o około 2% liczba odbiorców energii elektrycznej – z 818 629 w 1999 r. na 847 109 w roku 2000. Kształtowanie się rynku energii w Małopolsce obrazuje poniższa tabela oraz wykresy.

Tabela nr 157. **Zaopatrzenie w energię elektryczną i dynamika rozwoju systemu w województwie małopolskim**

	1999	2000
Odbiorcy energ. elektr. w gospodarstwach domowych	818629	847109
dynamika	100	103,4
– w tym: w miastach	579108	590040
dynamika	100	101,8
– w tym: na wsiach	239521	257069
dynamika	100	107,3
Zużycie energii elektrycznej w gospod. domowych (w tys. MWh)	1723682	1782933
dynamika	100	103,4
– w tym: w miastach	1218382	1247583
dynamika	100	102,3
– w tym: na wsiach	505300	535350
dynamika	100	105,9
Zużycie energii elektrycznej na 1 odbiorcę w gospodarstwach domowych (kWh)	bd	2140
– w tym: w miastach	2136	2134
– w tym: na wsiach	bd	2156

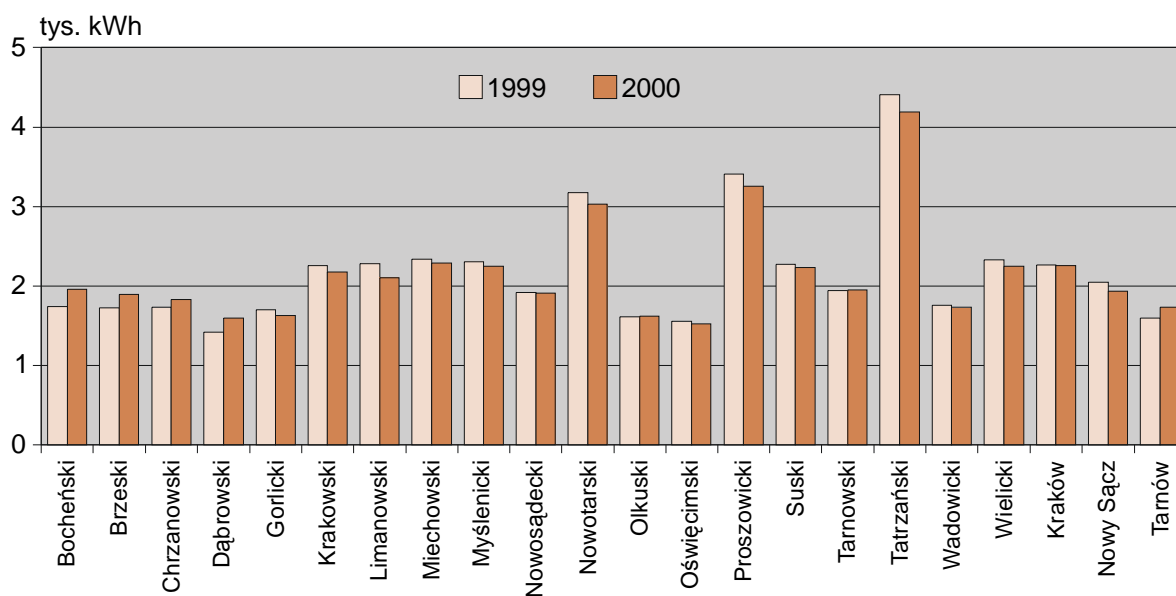
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych US Kraków

Wykres nr 72. **Zużycie energii elektrycznej w gosp. dom. w 1999 i 2000 roku**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych US w Krakowie

Wykres nr 73. Zużycie energii elektrycznej przez gosp. dom. w miastach na 1 odbiorcę

Źródło: opracowanie własne na podstawie US w Krakowie

III. GAZOWNICTWO

1. STAN SYSTEMU GAZOWNICZEGO

Województwo małopolskie obsługiwane jest w zakresie gazownictwa przez pięć oddziałów Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa – Zakład Gazowniczy w Krakowie, Zakład Gazowniczy w Kielcach, Zakład Gazowniczy w Jaśle, Zakład Gazowniczy w Zabrzu oraz Karpacki Oddział Gazowniczy w Tarnowie. Podobnie jak w przypadku energetyki, tak znaczna ilość zakładów wynika z faktu, iż działają one w ramach dawnych województw sprzed reformy administracyjnej.

Przez teren Małopolski przebiega magistralna linia gazowa, na którą składają się trzy nitki gazociągu biegnące w kierunku wschód-zachód. Na terenie województwa zlokalizowane są również podziemne magazyny gazu, węzeł rozdzielczy oraz tłocznia gazu (obszar dawnego województwa tarnowskiego). W okolicach Bochni, Brzeska, Tarnowa oraz Gorlic znajdują się kopalnie gazu.

2. GAZYFIKACJA WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

W województwie małopolskim łączna długość gazowej sieci rozdzielczej wynosiła w 2000 roku 19 366,45 km. Wzrost w stosunku do roku 1998 nastąpił w porównywalnym stopniu na obszarach wiejskich i w miastach. Zmiany w zakresie długości sieci przedstawia tabela nr 158.

Tabela nr 158. Długość gazowej sieci rozdzielczej w gospodarstwach domowych

	1998	2000
Długość sieci rozdzielczej ogółem w km	18 864,1	19 366,45
dynamika wzrostu	100	102,7
– w miastach	4 272,8	4 363,39
dynamika wzrostu	100	102,1
– na wsiach	14 591,3	15 003,06
dynamika wzrostu	100	102,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych US w Krakowie

W 2000 r. ilość odbiorców gazu wzrosła o około 1,6% w stosunku do roku 1999, a o 3% w stosunku do roku 1998. W miastach wzrost ten był nieznaczny i wyniósł w 2000 r. w porównaniu z 1998 jedynie 1% (z 1999 – 0,75%), na wsi natomiast większy – 8% (od 1999 – 3,6%).

Pomimo ciągłego przyrostu sieci gazowniczej i zwiększającej się liczby odbiorców, na skutek podwyżek cen gazu, od początku lat dziewięćdziesiątych widoczny jest spadek jego zużycia. Tendencja ta wyraźnie widoczna jest w zużyciu gazu na 1 odbiorcę na wsiach (spadek w 2000 roku o 13,6%). Wielkości z zakresu zużycia gazu i ilości odbiorców przedstawiają poniższe tabele i wykresy.

Tabela nr 159. Zaopatrzenie gospodarstw domowych w gaz ziemny

	1999	2000
Odbiorcy gazu ogółem w tys.	627,1	637,1
dynamika wzrostu	100	101,6
– w miastach	439,6	442,8
dynamika wzrostu	100	100,7
– na wsiach	187,5	194,3
dynamika wzrostu	100	103,6
Zużycie gazu ogółem w tys. m³	440 838,6	406 868,9
dynamika wzrostu	100	92,3
– w miastach	291 116,7	272 635
dynamika wzrostu	100	93,7
– na wsiach	149 721,9	134 233,9
dynamika wzrostu	100	89,7
Zużycie gazu na 1 odbiorcę w m³	708	644
dynamika wzrostu	100	91
– w miastach	663	618
dynamika wzrostu	100	93
– na wsiach	814	703
dynamika wzrostu	100	86,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych US w Krakowie

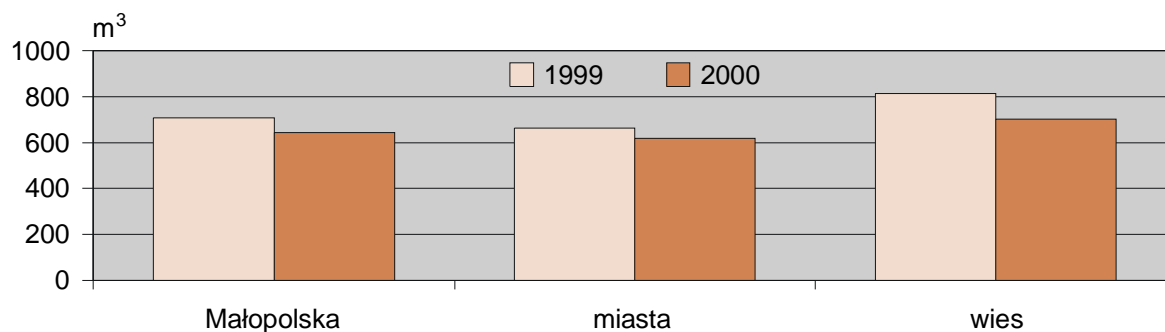
Tabela nr 160. Odbiorcy gazu z sieci w gospodarstwach domowych

Powiat	1999	2000
Bocheński	21653	21984
Brzeski	17146	17421
Chrzanowski	30042	29389
Dąbrowski	8130	8272
Gorlicki	20072	20378
Krakowski	41521	43695
Limanowski	12969	13494
Miechowski	187	230
Myślenicki	14047	14698
Nowosądecki	21152	21741
Nowotarski	2667	3016
Olkuski	24875	24877
Oświęcimski	37668	37944
Proszowicki	638	1002
Suski	476	508
Tarnowski	27715	28647
Tatrzański	415	466
Wadowicki	25825	26189
Wielicki	23118	23790
Kraków	238775	240661
Nowy Sącz	22008	22419

Tarnów	35982	36291
--------	-------	-------

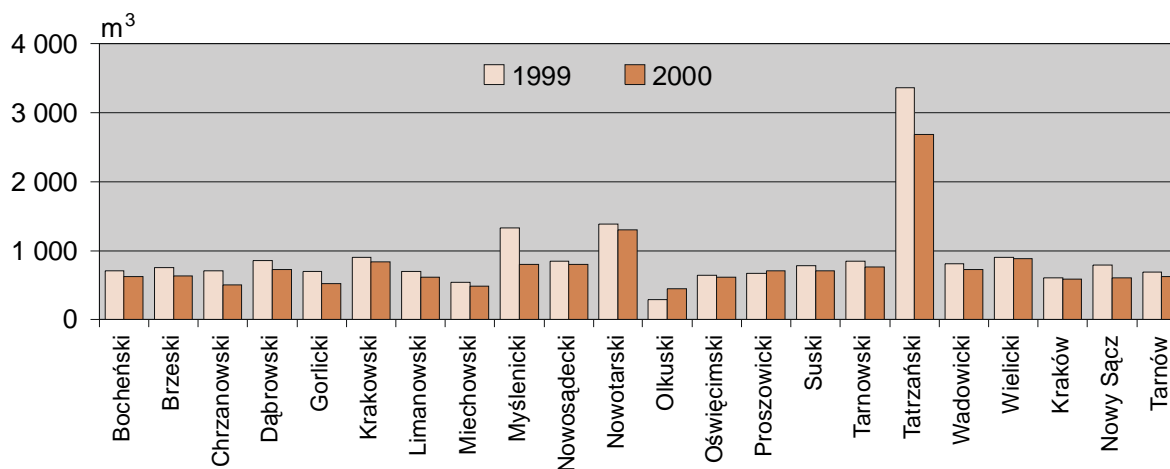
Źródło: dane US w Krakowie

Wykres nr 74. Zużycie gazu w gosp. dom. na 1 odbiorcę

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych US w Krakowie

Wykres nr 75. Zużycie gazu w gosp. dom. na 1 odbiorcę

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych US w Krakowie

IV. INFRASTRUKTURA SANITARNA

1. WODOCIĄGI

Największe zasoby wody posiada południowa część województwa małopolskiego (odpływ wód powierzchniowych wynosi 3 000-5 000 m³/miesz./rok), a najmniejsze część północno- zachodnia (500-1 000 m³/miesz./rok).

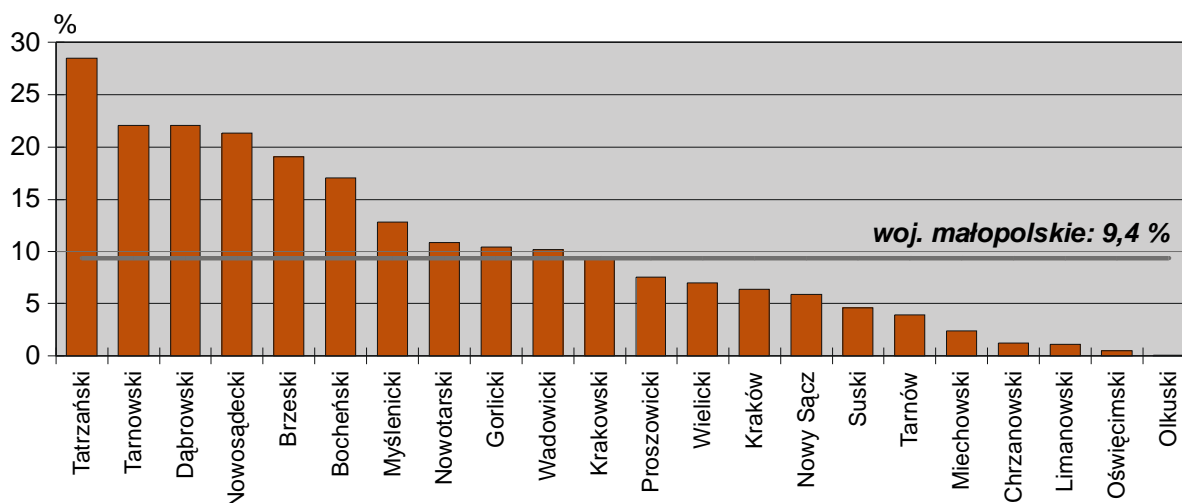
W efekcie dysponowania takimi zasobami koniecznym jest pobieranie wody na potrzeby obszarów ubogich w zasoby z obszarów bogatych i przesyłanie jej systemami wodociągów, nawet na znaczne odległości. Przykładem może być Kraków, dla którego woda pobierana jest ze zbiornika w Dobczycach i transportowana rurociągiem na odległość ok. 20 km.

Sumarycznie zasoby województwa zaspokajają z nadwyżką jego potrzeby, ale konieczne jest wyrównywanie poziomu dostępności na całym obszarze przy pomocy środków technicznych.

Od początku lat dziewięćdziesiątych obserwuje się gwałtowny rozwój sieci wodociągowej i w mniejszym stopniu kanalizacyjnej.

W roku 2000 nastąpił jej dalszy przyrost, jednak zmniejszyła się jego dynamika. Długość sieci wodociągowej w województwie w 2000 roku wyniosła 14 183,5 km. Przyrost długości sieci wodociągowej w roku 2000 wyniósł 508,8 km, podczas gdy rok wcześniej 713,4 km. Warto zwrócić uwagę na fakt, że przyrost sieci wodociągowej na terenach wiejskich jest pięciokrotnie wyższy niż w miastach.

Wykres nr 76. **Przyrost sieci wodociągowej w latach 1998-2000**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie

W miastach województwa małopolskiego, ludność korzystająca z wodociągów stanowi 89,8% ogółu ludności miast i sytuacja na tym poziomie utrzymuje się od kilku lat. W porównaniu z rokiem 1998 nastąpił jej wzrost tylko o pół procenta. W stosunku do średniej

krajowej, województwo małopolskie sytuuje się na poziomie o ok. dwa procenty niższym, co daje mu 11 miejsce w kraju.

Tabela nr 161. Ludność w miastach korzystająca z wodociągów w % ogółu ludności miast

Wyszczególnienie	1998	1999	2000
Województwo małopolskie	89,3	89,7	89,8
Polska	91,3	91,5	brak danych
miejsce	11	11	brak danych

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego (GUS)

Tabela nr 162. Długość sieci wodociągowej oraz liczba ludności w miastach korzystająca z wodociągów

Wyszczególnienie	Długość sieci wodociągowej [km]			Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w miastach [%]	
	1998	1999	2000	1999	2000
Woj. małopolskie	12 961,3	13 674,7	14 183,5	89,7	89,8
Powiaty grodzkie:	1 354,0	1 392,7	1 433,5	93,8	93,9
Kraków	980,0	1 016,0	1 042,5	95,1	95,3
Nowy Sącz	121,1	123,3	128,2	79,8	79,9
Tarnów	252,9	253,4	262,8	95,6	95,6
Powiaty ziemskie:	11 607,3	12 282,0	12 750,0	83,9	84,0
Bocheński	391,7	428,6	458,6	88,2	88,4
Brzeski	321,9	377,7	383,2	89,8	85,6
Chrzanowski	692,3	698,9	700,5	95,8	95,8
Dąbrowski	679,2	773,1	828,8	80,0	80,5
Gorlicki	153,3	*177,2	169,3	79,3	79,4
Krakowski	1 943,0	2 046,8	2 128,1	87,5	87,6
Limanowski	300,7	*304,2	304,0	62,6	63,3
Miechowski	782,8	801,2	801,5	92,3	92,4
Myślenicki	470,1	522,7	530,4	75,9	76,4
Nowosądecki	398,5	423,3	483,5	57,0	58,0
Nowotarski	557,6	577,5	618,2	75,1	75,3
Olkuski	741,9	*742,7	742,4	94,8	94,8
Oświęcimski	826,9	828,6	830,7	90,2	90,3
Proszowicki	583,1	614,0	626,9	82,5	82,8
Suski	156,9	163,2	164,1	71,3	71,7
Tarnowski	791,1	857,9	965,8	68,2	68,6
Tatrzański	203,0	244,4	260,8	83,0	83,0
Wadowicki	843,4	893,4	929,7	86,9	86,9
Wielicki	769,9	806,6	823,5	85,5	85,8

* dane błędnie przeliczone przez Urząd Statystyczny

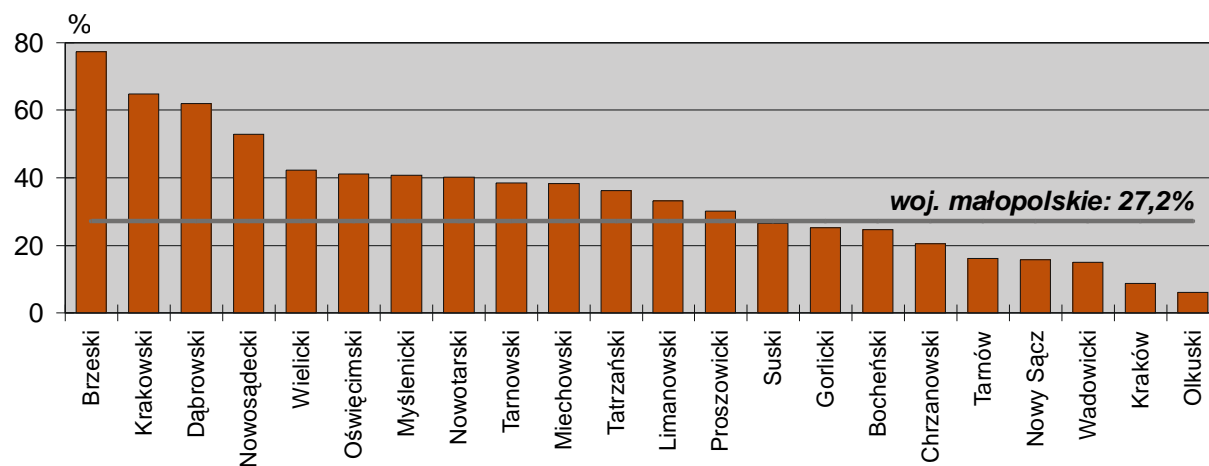
Źródło: dane Urzędu Statystycznego w Krakowie

2. KANALIZACJE

Od kilku lat obserwuje się rozwój sieci kanalizacyjnej. Nie jest on tak gwałtowny jak to ma miejsce w przypadku wodociągów, ale w ostatnich latach jego dynamika zwiększyła się.

Długość sieci kanalizacyjnej w województwie w 2000 roku wyniosła 4 306,8 km. Wartość przyrostu długości sieci kanalizacyjnej w roku 2000 stanowi 476,7 km, podczas gdy w roku 1999 przyrost ten wyniósł 443,0 km.

Wykres nr 77. **Przyrost sieci kanalizacyjnej w latach 1998-2000**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie

W województwie małopolskim występuje dysproporcja między długością sieci kanalizacyjnej w miastach i na wsiach, chociaż sytuacja ta ulega poprawie. W 1999 roku kanalizacje wiejskie stanowiły 33,1% ogółu długości sieci, podczas gdy w roku 2000 – 36,7%. W roku 2000 przyrost sieci kanalizacyjnej na terenach wiejskich był dwukrotnie wyższy niż w miastach.

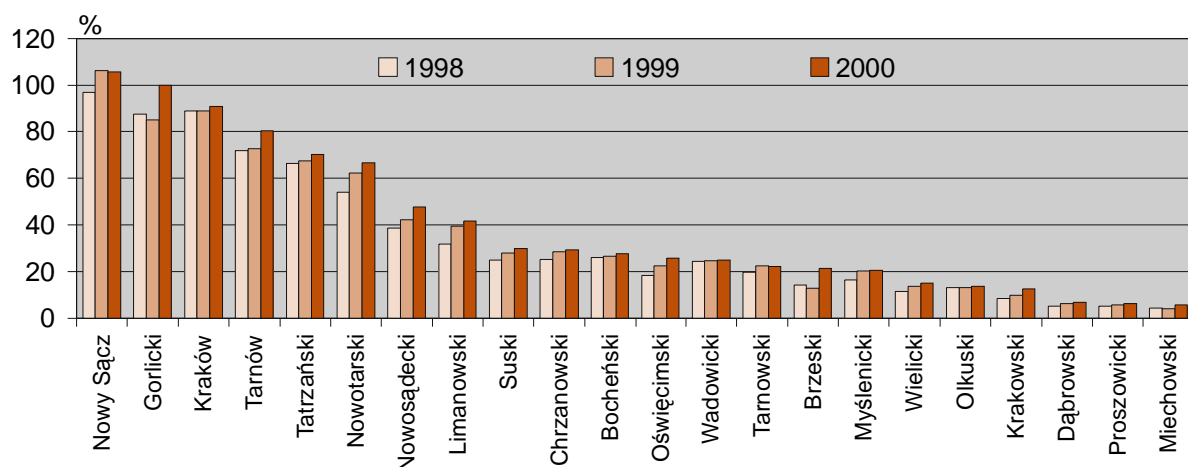
W województwie małopolskim 46 gmin wiejskich oraz miasto Żabno nie posiada kanalizacji, natomiast 18 gmin miejsko-wiejskich nie jest skanalizowana na obszarach wiejskich.

Tabela nr 163. **Ludność w miastach korzystająca z kanalizacji w % ogółu ludności miast**

Wyszczególnienie	1998	1999	2000
Województwo małopolskie	81,9	82,2	82,5
Polska	82,9	82,8	brak danych
miejsce	10	10	brak danych

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego

Wykres nr 78. **Stosunek długości sieci wodociągowej do kanalizacyjnej**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie

Tabela nr 164. Długość kanalizacyjnej oraz liczba ludności w miastach korzystająca z kanalizacji

Wyszczególnienie	Długość sieci kanalizacyjnej [km]			Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w miastach [%]	
	1998	1999	2000	1999	2000
Woj. małopolskie	3 387,1	3 830,1	4 306,8	82,2	82,5
Powiaty grodzkie:	1 170,1	1 218,5	1 293,3	90,8	91,1
Kraków	871,1	903,4	946,7	92,6	92,9
Nowy Sącz	117,2	130,8	135,6	75,2	75,3
Tarnów	181,8	184,3	211,0	90,5	90,6
Powiaty ziemskie:	2 217,0	2 611,6	3 013,5	70,3	70,7
Bocheński	101,9	113,5	127,0	75,0	75,2
Brzeski	45,4	48,5	80,5	79,7	73,8
Chrzanowski	173,5	200,0	209,1	79,7	79,9
Dąbrowski	34,7	49,3	56,2	56,2	56,7
Gorlicki	134,3	150,9	168,3	80,0	80,0
Krakowski	164,7	200,8	271,4	80,3	80,3
Limanowski	95,4	120,3	127,1	57,3	58,1
Miechowski	33,1	33,1	45,8	80,9	81,6
Myślenicki	77,4	105,8	108,9	54,0	54,8
Nowosądecki	153,8	178,5	235,1	48,4	49,9
Nowotarski	301,0	360,1	421,7	69,9	70,1
Olkuski	96,4	96,6	102,3	66,4	67,1
Oświęcimski	150,5	186,0	212,4	78,1	78,5
Proszowicki	29,6	35,3	38,5	75,2	76,6
Suski	38,9	45,5	49,2	48,6	49,2
Tarnowski	156,0	191,6	216,0	23,7	29,0
Tatrzański	134,7	164,9	183,4	67,1	67,6
Wadowicki	204,5	221,4	235,3	84,3	84,3
Wielicki	88,1	109,5	125,3	63,2	64,5

Źródło: dane Urzędu Statystycznego w Krakowie

Miarą nierównego przyrostu sieci kanalizacyjnej i wodociągowej jest zmieniająca się proporcja długości między nimi. W roku 1998 stosunek długości sieci kanalizacyjnej do wodociągowej w województwie wynosił 26,1% a w 2000 już 30,4%.

W ciągu dwóch lat znacznie wzrósł odsetek ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków, co jest pozytywnym symptomem w zakresie ochrony wód przed zanieczyszczeniem. W roku 1998 wynosił on 39,6%, natomiast w roku 2000 wzrósł do 47,0%.

Tabela nr 165. Stosunek długości sieci kanalizacyjnej do wodociągowej w %

Wyszczególnienie	1998	1999	2000
Województwo małopolskie	26,1	28,0	30,4
Polska	22,1	22,0	brak danych
miejsce	8	6	brak danych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela nr 166. Oczyszczalnie komunalne

Wyszczególnienie	Oczyszczalnie					Odsetek ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie [%]
	ogółem	mechaniczne	mechaniczno-chemiczne	biologiczne	z podwyższonym usuwaniem biogenów	
Woj. małopolskie	194	6	0	165	23	47,0
Powiaty grodzkie:	11	1	0	6	4	92,2
Kraków	9	1	0	5	3	92,9
Nowy Sącz	2	0	0	1	1	86,3
Tarnów	0	0	0	0	0	92,0
Powiaty ziemskie:	183	5	0	159	19	28,3
Bocheński	13	0	0	10	3	33,8
Brzeski	8	1	0	7	0	17,7
Chrzanowski	5	0	0	4	1	34,2
Dąbrowski	5	0	0	4	1	24,3
Gorlicki	11	1	0	10	0	34,6
Krakowski	21	0	0	19	2	20,3
Limanowski	11	0	0	10	1	20,0
Miechowski	4	0	0	3	1	22,4
Myślenicki	6	0	0	6	0	21,4
Nowosądecki	18	2	0	13	3	21,6
Nowotarski	21	0	0	18	3	41,4
Olkuski	4	0	0	3	1	47,8
Oświęcimski	4	0	0	3	1	55,6
Proszowicki	4	0	0	4	0	18,1
Suski	6	1	0	5	0	12,5

Tarnowski	19	0	0	18	1	12,4
Tatrzański	5	0	0	4	1	47,4
Wadowicki	7	0	0	7	0	27,4
Wielicki	11	0	0	11	0	18,6

Źródło: dane Urzędu Statystycznego w Krakowie

Tabela nr 167. **Oczyszczalnie przemysłowe**

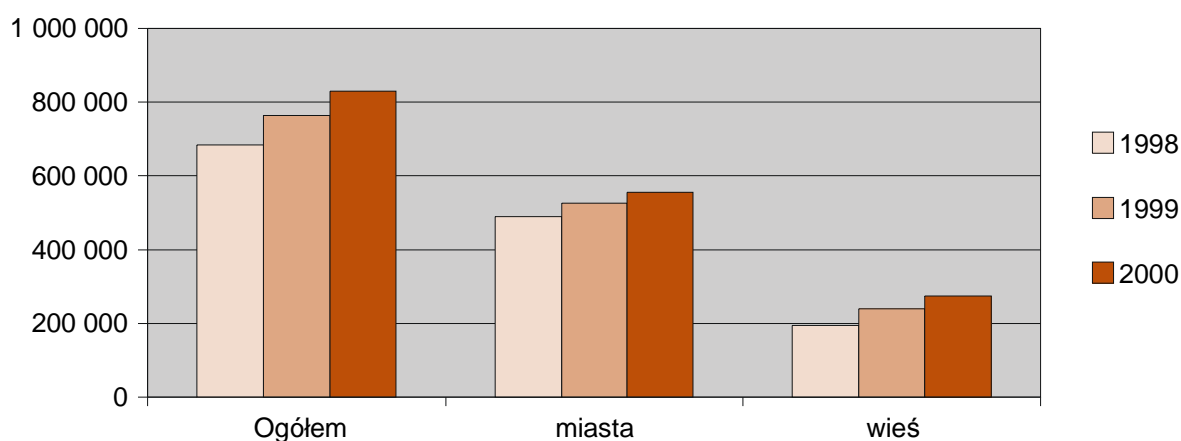
Wyszczególnienie	Oczyszczalnie				
	ogółem	mechaniczne	chemiczne	biologiczne	z podwyższonym usuwaniem biogenów
Woj. małopolskie	110	38	5	66	1
Powiaty grodzkie:	24	11	1	11	1
Kraków	11	7	0	4	0
Nowy Sącz	5	1	0	4	0
Tarnów	8	3	1	3	1
Powiaty ziemskie:	86	27	4	55	0
Bocheński	2	0	0	2	0
Brzeski	3	0	0	3	0
Chrzanowski	14	7	1	6	0
Dąbrowski	1	1	0	0	0
Krakowski	19	7	0	12	0
Miechowski	1	0	0	1	0
Olkuski	6	1	1	4	0
Oświęcimski	3	2	0	1	0
Proszowicki	1	0	0	1	0
Tarnowski	10	4	0	6	0
Wielicki	2	0	0	2	0
Gorlicki	6	4	1	1	0
Limanowski	1	0	0	1	0
Myślenicki	1	0	0	1	0
Nowosądecki	9	0	1	8	0
Nowotarski	1	0	0	1	0
Suski	1	0	0	1	0
Tatrzański	2	0	0	2	0
Wadowicki	3	1	0	2	0

Źródło: dane Urzędu Statystycznego w Krakowie

V. ŁĄCZNOŚĆ

W ostatnich latach liczba abonentów telefonicznych w Małopolsce systematycznie wzrasta; w roku 1999 w stosunku do 1998 zwiększyła się o 81 tysięcy, w 2000 r. o kolejne 65 tysięcy. Rozwój telefonizacji widoczny jest zarówno w miastach jak i na obszarach wiejskich, z tą różnicą że wzrost abonentów w miastach jest większy w przypadku Telekomunikacji Polskiej S.A., natomiast na wsiach wśród większości pozostałych operatorów. Kształtowanie się tych wielkości przedstawia wykres nr 79.

Wykres nr 79. Liczba abonentów telefonicznych w województwie małopolskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie

Operatorem wiodącym pozostaje Telekomunikacja Polska S.A., która obsługuje prawie 96% rynku. Pozostali operatorzy działający na terenie województwa małopolskiego tacy jak: Netia, Intertel,, Telefony Brzeskie i Telebeskid, mają niewiele ponad 4% udziału.

Pomimo wciąż przybywającej liczby abonentów Małopolska ma stosunkowo niski wskaźnik gęstości telefonów na 1000 mieszkańców. W 1999 r. wynosił on 237,3 (dla Polski 260,7) natomiast w 2000 r. 256,5, przy czym dla miast 341,3, a dla wsi 170,4. Tabela nr 168 przedstawia porównanie tego wskaźnika z rokiem 1999.

Tabela nr 168. Wskaźnik gęstości abonentów na 1000 mieszkańców

	1999	2000
Ogółem	237,3	256,5
w miastach	324,1	341,3
na wsi	149,2	170,1

Źródło: opracowanie własne na podst. danych Urzędu Statystycznego w Krakowie

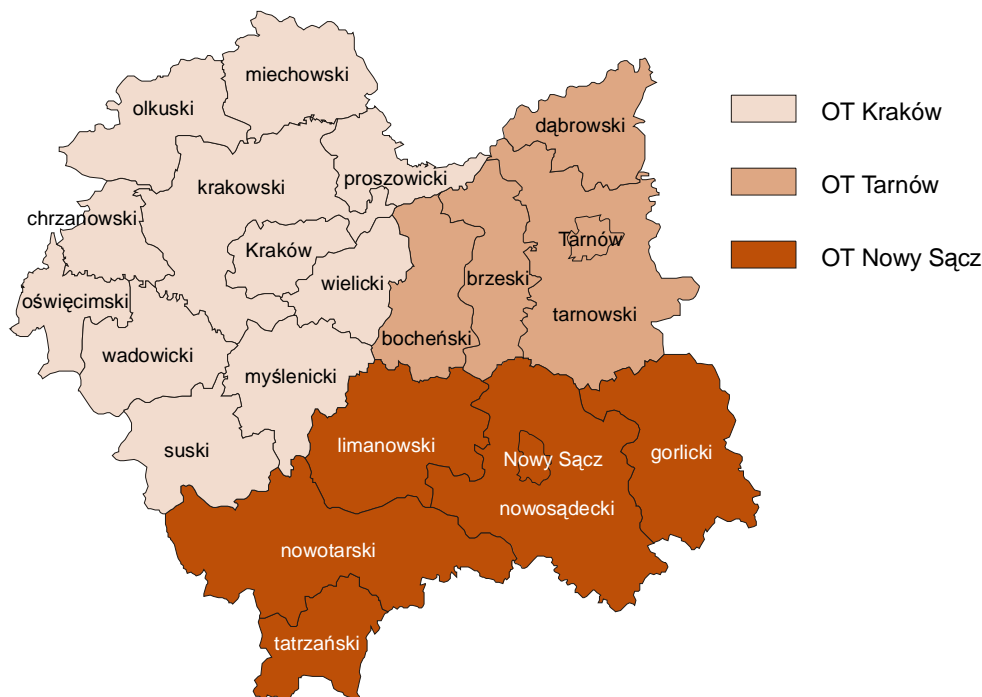
W Małopolsce jest około 7 tysięcy publicznych aparatów samoinkasujących, jednak wskaźnik ich dostępności na 1000 mieszkańców należy wciąż do jednych z najniższych w kraju i w 1999 r. wynosił 463. Aparat na Kasprowym Wierchu jest najwyżej położonym w

Polsce zaś w Kopalni Soli w Wieliczce pracują najniżej w Polsce zainstalowane (na głębokości 125 m) publiczne aparaty samoinkasujące.

Stacje radiowe i telewizyjne na ogół zlokalizowane są w specjalnie do tego celu budowanych obiektach nadawczych wyposażonych w wysokościowe konstrukcje systemów antenowych, rezerwowe systemy zasilania oraz, częściowo, w systemy zdalnego nadzoru i sterowania. Spośród terenów górskich właśnie w Regionie Krakowskim zainstalowanych jest najwięcej radiowo telewizyjnych urządzeń nadawczo-odbiorczych. Oddana do eksploatacji w 1999 r. roku nowa wieża ośrodka na Gubałówce (1120 m n.p.m.) o wysokości 101,5 metra ma wierzchołek sięgający najwyżej nad poziom morza (1221,5 m). Innymi ważnymi obiektami są Radiowo Telewizyjny Ośrodek Nadawczy na Luboniu (1021 m n.p.m.) oraz Radiowo Telewizyjne Centrum Nadawcze na Suchej Górze (574 m n.p.m.).

W omawianych latach trwało dalsze zastępowanie technologii starszej generacji – analogowej, technologią cyfrową. Wszystkie centrale międzymiastowe tranzytowe i końcowe oraz centrale międzymiastowe działające w sieci TP S.A. są centralami cyfrowymi.

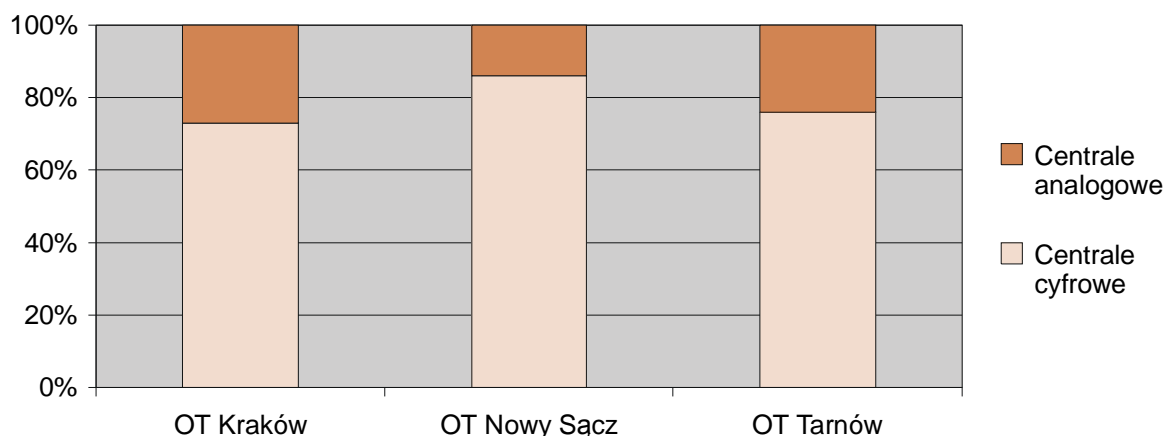
Wykres nr 80. Obszary telekomunikacyjne w województwie małopolskim

Źródło: Telekomunikacja Polska S.A.

W województwie małopolskim według stanu na koniec grudnia 2000 r. największa cyfryzacja sieci nastąpiła w obszarze nowosądeckim, następnie tarnowskim i krakowskim. Procentowy udział central cyfrowych i analogowych w poszczególnych obszarach telekomunikacyjnych przedstawia poniższy wykres.

Wykres nr 81. Cyfryzacja sieci obszarów telekomunikacyjnych w Małopolsce (stan na dzień 31 grudnia 2000 r.)

Źródło: Telekomunikacja Polska S.A.

W 1999 i 2000 roku następowała również systematyczna modernizacja części istniejącej sieci telekomunikacyjnej poprzez remont kabli miedzianych i budowę światłowodowych abonenckich sieci dostępowych. Przyrost kabli światłowodowych w km na terenie województwa przedstawia tabela nr 169.

Tabela nr 169. **Kable światłowodowe w km**

	1999	2000
OT Kraków	819	1439
OT Nowy Sącz	683	910
OT Tarnów	567	686
Małopolska	2069	3035

Źródło: Telekomunikacja Polska S.A.

Od kilku lat coraz powszechniejsze staje się korzystanie z sieci Internet. W 2000 r. połączenia do sieci teleinformatycznych stanowiły 27,3% połączeń miejscowych i strefowych oraz 17,3% wszystkich połączeń w TP S.A. W ostatnim czasie TP S.A. wdrożyła usługę SDI (szybki dostęp do Internetu) umożliwiającą stały dostęp do Internetu, z możliwością nowoczesnej, niezależnej realizacji połączeń telefonicznych na tym samym łączu głównym. W Małopolsce tylko w drugim półroczu 2000 r. ilość zainstalowanych urządzeń SDI wzrosła niemal 4,5-krotnie.

Wprowadzona została również usługa ISDN (Integrated Services Digital Network - system cyfrowych połączeń telefonicznych) czyli sieć cyfrowa pozwalająca na system transmisji umożliwiający transmisję więcej niż jednego strumienia informacji (głos, tekst, dane, obraz) z jednoczesnym wykorzystaniem pojedynczej linii, przy użyciu oddzielnych kanałów. Rozwój usług internetowych, SDI oraz ISDN w województwie małopolskim przedstawiają poniższe tabele.

Tabela nr 170. **Połączenia do sieci teleinformatycznych w województwie małopolskim**
(w min)

Połączenia	OT Kraków	OT Nowy	OT Tarnów	Razem
------------	-----------	---------	-----------	-------

		Sącz		
ogółem	178 266 006	38 553 367	30 381 155	247 200 528
miejscowe i strefowe	110 963 322	24 131 928	21 609 178	156 704 428
do sieci teleinformatycznych	33 610 708	6 027 834	3 076 482	42 715 024

Źródło: Telekomunikacja Polska S.A.

Tabela nr 171. Ilość zainstalowanych urządzeń SDI w województwie małopolskim

	30.06.2000	31.12.2000
OT Kraków	16	685
OT Nowy Sącz	135	284
OT Tarnów	169	462
Ogółem	320	1430

Źródło: Telekomunikacja Polska S.A.

Tabela nr 172. Łącza ISDN w województwie małopolskim

	31.12.2000	
	ISDN BRA	ISDN PRA
OT Kraków	4378	4380
OT Nowy Sącz	1628	360
OT Tarnów	1042	420
Ogółem	7048	5160

Źródło: Telekomunikacja Polska S.A.

Tabela nr 173. Łącza w dostęпах ISDN w województwie małopolskim

	31.12.2000	
	ISDN BRA	ISDN PRA
OT Kraków	2189	146
OT Nowy Sącz	814	12
OT Tarnów	521	14
Ogółem	3524	172

Źródło: Telekomunikacja Polska S.A.

Małopolska jest województwem, które uległo w latach 1999 i 2000 bardzo intensywnej telefonizacji, zarówno w miastach jak i na wsiach. Wzrostowi liczby abonentów towarzyszył wzrost liczby inwestycji z zakresu rozbudowy i modernizacji sieci oraz wymiany przestarzałej infrastruktury i wyposażenia.

Nastąpiła znaczna cyfryzacja sieci. Pod koniec 2000 r. ponad 70% centrali było już centralami cyfrowymi.

Znacznie rozwinęły się usługi związane z dostępem do Internetu. W roku 2000 połączenia do sieci teleinformatycznych stanowiły 27,3% połączeń miejscowych i strefowych oraz 17,3% wszystkich połączeń. Wprowadzona została także nowa usługa SDI – szybki dostęp do Internetu.

ANEKS

I. PROFIL POLITYCZNY

Starając się dokonać charakterystyki profilu politycznego ostatnich lat należy zwrócić uwagę przede wszystkim na zmiany jakie wprowadziła reforma administracyjna, związane z nią wybory do samorządów oraz na wybory prezydenckie.

Projekt wprowadzenia reformy administracyjnej kraju od początku budził zarówno wśród polityków jak i w całym społeczeństwie wiele emocji. Spory rozgorzały przede wszystkim wokół ustalenia liczby województw, projekty poszczególnych partii były bowiem bardzo rozbieżne i przewidywały utworzenie od 12 do 31 województw. Dyskusje nad nowym kształtem państwa toczyły się od początku 1998 roku przez kilka kolejnych miesięcy. Po wielu debatach pozostały dwie opcje – rządowa „12” oraz „17” SLD. Podczas głosowania w Sejmie Izba początkowo odrzuciła 12 województw lecz po godzinach negocjacji wariant ten został w końcu przyjęty. Liczba została zwiększona w Senacie, który przyjął podział kraju na 15 województw. Ustawa Senatu została zawetowana przez Prezydenta i ostatecznie, po wielu godzinach negocjacji, Sejm uchwalił w dniu 18 lipca 1998 r. podział kraju na 16 województw. W tym ostatecznym już kształcie ustawa przyjęta została również przez Senat oraz podpisana przez Prezydenta.

Od 1 stycznia 1999 r. Polska miała nowy podział administracyjny. Nowopowstałe województwo małopolskie objęło swoim zasięgiem dawne województwa: krakowskie, nowosądeckie i tarnowskie oraz fragmenty województw: bielskiego, kieleckiego, katowickiego i krośnieńskiego. Utworzone zostały 22 powiaty, w tym 3 powiaty grodzkie (miasta na prawach powiatu) – Kraków, Tarnów i Nowy Sącz oraz 182 gminy.

Konsekwencją uchwalenia reformy administracyjnej było przeprowadzenie w dniu 11 października 1998 r. wyborów samorządowych. W województwie małopolskim zdecydowane zwycięstwo odniosła Akcja Wyborcza „Solidarność” (AWS).

Na szczeblu wojewódzkim w 9 okręgach wyborczych na 2 335 398 uprawnionych do głosowania oddano 1 108 333 ważnych głosów, co stanowi 47,46%. Wybranych zostało 60 radnych Sejmiku Województwa Małopolskiego, z tego 38 radnych AWS, 13 – Sojuszu Lewicy Demokratycznej, 6 – Unii Wolności, 3 – Przymierza Społecznego. Przewodniczącym Sejmiku został Bogusław Sonik z AWS, na wiceprzewodniczących wybrano Wojciecha Grzeszka i Andrzeja Szkaradka z AWS oraz Jana Ostrowskiego z UW. Na Marszałka Województwa Małopolskiego został wybrany Marek Nawara z AWS.

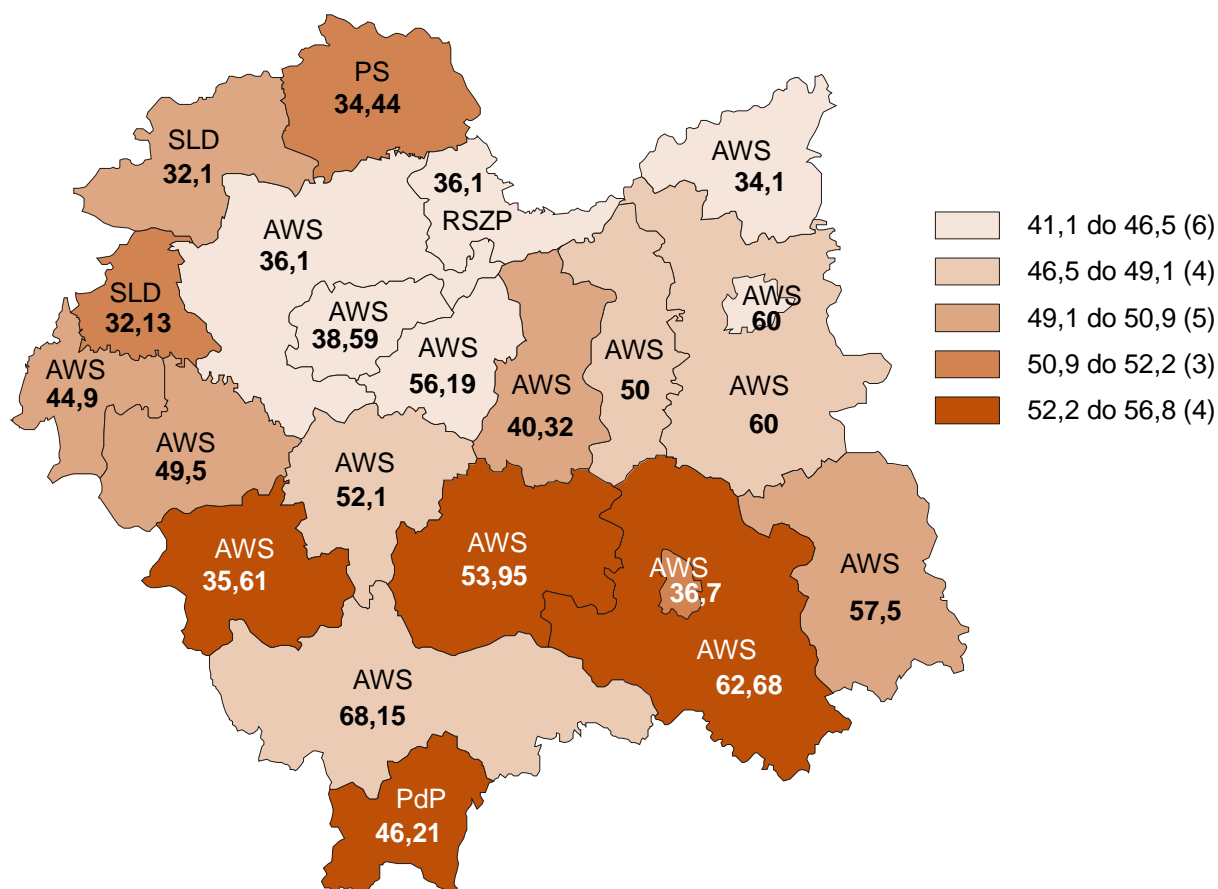
W wyborach do rad powiatów w 156 okręgach wyborczych wybrano 790 radnych. W wyborach do rad miejskich w miastach na prawach powiatu w 24 okręgach wyborczych wybrano 160 radnych. Zdecydowane zwycięstwo odniosła AWS wygrywając w krakowskim ziemskim i grodzkim, wielickim, myślenickim, brzeskim, tarnowskim ziemskim i grodzkim, bocheńskim, nowosądeckim ziemskim i grodzkim, tatrzańskim, nowotarskim, wadowickim, oświęcimskim, dąbrowskim, gorlickim i suskim. W powiecie chrzanowskim wygrało SLD, w miechowskim Przymierze Społeczne (z dużymi wpływami SLD), a w proszowickim Ruch Samorządowy Ziemi Proszowickiej.

W wyborach do rad powiatów liczba osób uprawnionych do głosowania wynosiła 1 628 761. W głosowaniu wzięło udział (oddawało głosy ważne) 810 399 wyborców, co stanowi 49,76% uprawnionych do głosowania.

W wyborach do rad miejskich w miastach na prawach powiatu liczba osób uprawnionych do głosowania wynosiła 710 467. W głosowaniu wzięło udział (oddawało karty

ważne) 299 522 wyborców, co stanowi 42,16% uprawnionych do głosowania. Udział procentowy zwycięskich partii przedstawia poniższa mapa.

Wykres nr 82. **Udział procentowy zwycięskich partii w poszczególnych powiatach województwa w wyborach do samorządu 11 października 1998 r.**

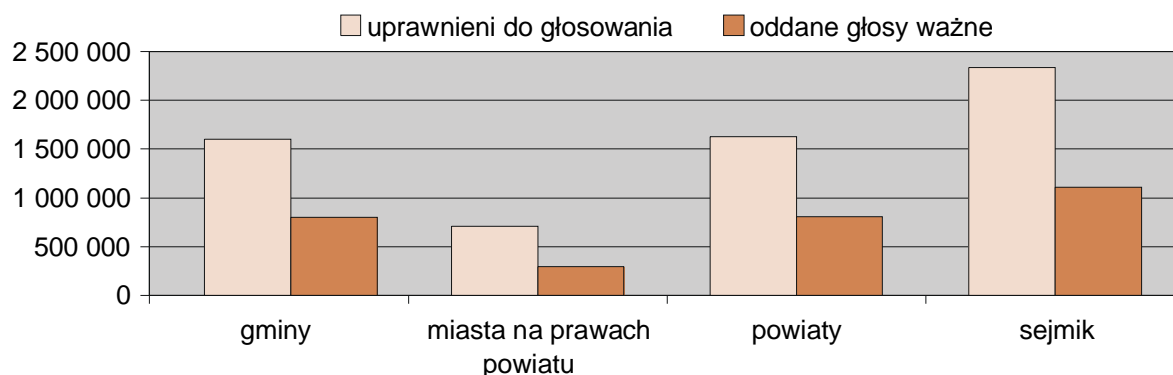

Źródło: Opracowanie własne na podst. Dz U. województwa krakowskiego nr 25, Obwieszczenie Wojewódzkiego Komisarza Wyborczego w Krakowie

Na obszarze gmin liczących do 20 tysięcy mieszkańców w wyborach do rad w 1514 okręgach wyborczych wybrano 3004 radnych. W 88 okręgach nie przeprowadzono głosowania, ponieważ zarejestrowany został tylko jeden kandydat. W okręgach tych uznano za wybranych 88 radnych. Liczba osób uprawnionych do głosowania w tych gminach wynosiła 952 756. W głosowaniu wzięło udział (oddało karty ważne) 478 721 wyborców, co stanowi 50,25% uprawnionych do głosowania.

Do rad gmin liczących powyżej 20 tysięcy mieszkańców, w 131 okręgach wyborczych wybrano 836 radnych. W 1 okręgu nie przeprowadzono głosowania, ponieważ liczba zarejestrowanych kandydatów była równa liczbie wybieranych radnych lub od niej mniejsza. W okręgu tym uznano za wybranych 6 radnych. Liczba osób uprawnionych do głosowania wynosiła 647 757. W głosowaniu udział wzięło (oddało karty ważne) 321 255 wyborców, co stanowi 49,52% uprawnionych do głosowania.

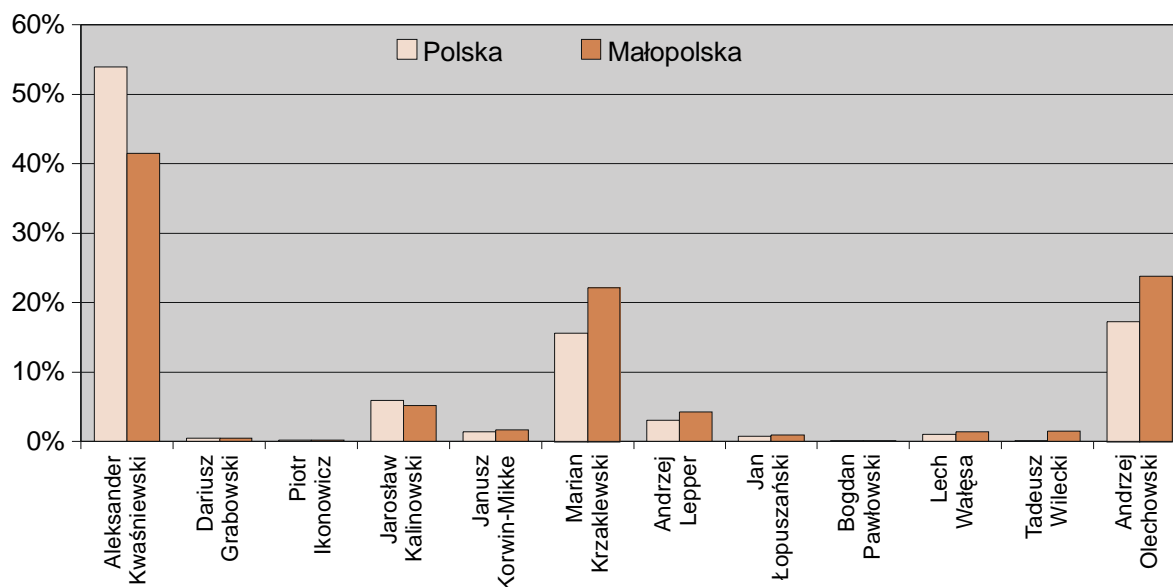
Wykres nr 83. **Udział oddanych głosów ważnych w wyborach samorządowych w 1998 r.**

Źródło: Opracowanie własne na podst. Dz U. województwa krakowskiego nr 25, Obwieszczenie Wojewódzkiego Komisarza Wyborczego w Krakowie

Od wyborów samorządowych, w których niekwestionowanie zwyciężyła Akcja Wyborcza „Solidarność”, do wyborów prezydenckich, które odbyły się 8 października 2000 r. preferencje wyborców uległy znacznym zmianom. W Małopolsce pierwsze miejsce zajął Aleksander Kwaśniewski otrzymując 41,49% głosów, na drugim miejscu uplasował się Andrzej Olechowski z 23,81%, natomiast Marian Krzaklewski – lider AWS dopiero na trzecim miejscu z 22,13%. Rozłożenie głosów procentowo na poszczególnych kandydatów przedstawia wykres nr 84.

Wykres nr 84. **Procent oddanych głosów w wyborach prezydenckich na poszczególnych kandydatów**

Źródło: opracowanie własne na podstawie załącznika nr 2 do obwieszczenia Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 9 października 2000 r.

W wyborach prezydenckich na terenie województwa małopolskiego w 8 okręgowych komisjach wyborczych głosowało 1490 259 osób (na 2 395 210 uprawnionych), co stanowi o stosunkowo wysokiej frekwencji na poziomie 62,22%.

II. POZYCJA MAŁOPOLSKI NA TLE INNYCH WOJEWÓDZTW

Wyszczególnienie	Polska	Województwa				Lokata woj. małopolskiego	
		Małopolskie	Wielkopolskie	Dolnośląskie	Pomorskie	1999	2000
1	2	3	4	5	6	7	8
Powierzchnia w km ²	312685	15144	29826	19948	18293	12	12
Ludność w tys. (stan na 31.XII 2000)	38644,2	3233,8	3360,9	2972,6	2198,3	4	4
Gęstość zaludnienia na km ²	123	213	112	149	120	2	2
Ludność miast w %	61,78	50,38	57,65	71,49	68,31	13	13
Kobiety na 100 mężczyzn*	94	93	95	95	94	9ex	
Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców*	0,3	2,0	1,0	-0,7	2,4	4	4
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na 1000 mieszkańców*	-0,4	+0,5	+0,5	-0,5	+0,5	2	
Poziom wykształcenia ludności w wieku 15 lat i więcej							
–z wykształceniem wyższym w % *	6,8	7,8	6,3	7,1	7,8	2ex	
–z wykształceniem średnim w % *	50,5	51,7	52,8	52,1	53,4	7	
Pracujący w gospodarce narodowej w tys.*	15691,7	1401,5	1406,0	1072,6	782,6	4	
Pracujący w gospod. narod. na 1000 mieszkańców*	406	435	419	360,2	357	5	
Stopa bezrobocia	15,0	11,9	12,3	18,1	16,2	2	2
Liczba bezrobotnych na 1 ofertę pracy	473	654	318	488	333	5	7
Przemysł							
–produkcja sprzedana w mln. zł	461642,6	31935,5	46152,9	33312,6	27248,9	4	5
–udział w produkcji krajowej	100	6,9	10	7,2	5,9	4	5
–dynamika produkcji	107,1	106,4	107,9	112,2	113,8	13	12ex
–dynamika przeciętnego zatrudnienia	93,7	91,8	96,1	93,0	97,1	13	15
Budownictwo							
–produkcja sprzedana w mln zł	81205,2	6236,8	8021,1	4922,9	4702,9	4	4
–udział w produkcji krajowej	100	7,7	9,9	6,1	5,8	4	4

–dynamika produkcji	104,6	101,5	100,3	92,4	107,1	10	12
–dynamika przeciętnego zatrudnienia	95,8	96,7	102,3	92,8	96,7	13	8ex
Wskaźniki cywilizacyjne							
Mieszkania oddane do użytku	87682	7889	7001	5976	5758	2	2
w tym:							
–w budownictwie indywidualnym	34770	4477	2864	1887	2351	2	2
–dynamika	111,4	111,8	110,1	111,4	113,6	5	14
–mieszkania oddane do użytku na 1000 mieszkańców	2,26	2,44	2,08	2	2,62	3	5
Ilość przestępstw na 100 tys. mieszkańców*	2900,5	2504,6	2529,9	3468,9	3728,1	12	
Abonenci telefoniczni na 1000 mieszkańców*	260,7	237,3	268,3	280,4	278,0	9	
Liczba samochodów osob. na 1000 mieszkańców*	240	245	304	183	244	4	
Łóżka w szpitalach ogólnych na 10 tys. mieszkańców*	51,4	48,7	48,1	57,6	47,4	8	
Lekarze na 10 tys. mieszkańców*	22,6	24,1	18,1	25,0	23,7	6	
Podmioty gospodarcze							
w tym:							
–spółki prawa handlowego	159660	10326	13915	13211	13488	6	6
z tego							
–z udziałem kapitału zagranicznego	42532	2125	3822	4306	2821	7	7
Plony z ha w dt*	29,6	29,1	33,5	37,6	29,6	9	
–zboża podstawowe w tys. ha*	29,6	28,7	33,1	36,9	30,1	10	
–ziemiaki w tys. ha*	157	152	169	183	180	13	
Zwierzęta gospodarskie na 100 ha użytków rolnych w sztukach*							
–bydło (stan na czerwiec)*	35,6	47,3	43,5	16,7	27	2	
–trzoda chlewna (stan na koniec lipca)*	100,6	58,8	238,4	52,2	112,6	13	
Miejsca w ob. noclegowych turystyki.*	770351	98943	44771	58044	127829	3	

Procentowy udział ścieków przemysłowych i komunalnych nieoczyszczanych w wymagających oczyszczenia	14,1	9,9	6,8	3,8	9,3	10	
Emisja zanieczyszczeń na km ² w tonach							
– dwutlenek siarki	3,8	4,3	4,7	3,5	1,7	4	
– pyły*	0,7	1,1	0,5	1,0	0,4	2ex	
Dochody budżetów gmin w mln zł	34583,8	2543,8	2938,4	2595,0	1639,8	4	4
Dochody powiatów i miast na prawach powiatów w mln zł	34321,1	2659,5	2802,1	3193,2	2405,8	5	5
Dochody budżetów województw w mln zł	3704,6	272,3	274,2	353,9	185,7	5	5
Nakłady inwestycyjne w mln zł*	125954,4	8515,3	11242,7	10743,0	6913,5	5	
– na 1 mieszkańca w zł*	3258,5	2642,5	3350,7	3607,9	3153,5	7	
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle*							
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową *	4590,5	431,2	287,4	283,3	196,0	2	
Produkt Krajowy Brutto (Polska = 100)**	553560,1	41840,3	50694,9	42646,4	30829,7	5	
– na 1 mieszkańca**	14316	13029	15141	14290	14129	9	
Wartość środków trwałych brutto (Polska=100)*	100	6,9	8,4	7,4	5,5	5	
– na 1 mieszkańca w zł*	34822,3	28800,2	33837,2	33519,8	33660,3	14	
Nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska	8584933,9	538696,1	732792,2	721979,2	501543,2	5	10
– udział % nakładów inwestycyjnych ogółem*	6,8	6,3	6,5	6,7	7,3	10	

* – dane za rok 1999; ** – dane za rok 1998

III. BUDŻETY GMIN

Tabela nr 174. Dynamika dochodów gmin oraz dochody na 1 mieszkańca w latach 1999-2000

Lp.	Wyszczególnienie	1999 rok		2000 rok		Dynamika dochodów ogółem (5:3)	Dochody na 1 mieszkańca w 2000 r.
		Dochody ogółem w zł	Dochody własne w zł	Dochody ogółem w zł	Dochody własne w zł		
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Alwernia	12 246 554	6 934 827	12 225 931	6 673 432	100%	456,4
2	Andrychów	41 535 694	22 881 853	42 389 353	22 916 191	102%	443,2
3	Babice	8 051 175	3 853 256	8 298 547	3 482 913	103%	852,4
4	Biały Dunajec	6 979 114	1 880 906	7 455 791	1 567 742	107%	939,5
5	Biecz	15 011 808	4 897 189	17 012 916	4 935 763	113%	409,5
6	Biskupice	7 999 384	2 952 212	8 189 965	2 703 999	102%	860,9
7	Bobowa	8 808 216	1 645 803	10 316 236	1 717 712	117%	951,8
8	Bochnia m.	30 310 387	20 096 879	34 566 316	23 344 045	114%	1057,0
9	Bochnia	16 698 480	6 348 650	17 203 093	5 436 951	103%	883,1
10	Bolesław m.	11 212 929	7 467 554	14 537 550	10 341 682	130%	1756,2
11	Bolesław	2 760 738	732 540	3 062 436	716 232	111%	871,0
12	Borzęcin	8 492 035	2 880 195	8 958 248	2 787 056	105%	919,6
13	Brzesko	34 796 779	19 103 869	38 193 196	22 306 261	110%	485,2
14	Brzeszcze	27 364 891	17 956 096	29 302 549	16 910 310	107%	561,0
15	Brzeźnica	9 861 462	3 993 240	10 856 807	3 947 833	110%	928,3
16	Budzów	7 555 232	1 755 290	8 336 921	1 606 308	110%	881,1
17	Bukowina Tatrzańska	11 727 374	3 263 199	12 535 596	3 196 320	107%	888,7
18	Bukowno	18 194 392	14 302 647	18 196 855	14 133 379	100%	1645,1
19	Bystra-Sidzina	5 990 495	1 726 251	6 317 385	1 631 329	105%	887,4
20	Charsznica	7 701 047	3 375 155	8 695 358	3 439 621	113%	903,3
21	Chelmek	13 419 310	6 989 569	13 994 211	7 695 024	104%	444,7
22	Chelmiec	22 955 769	6 786 050	24 327 896	6 667 609	106%	943,7
23	Chrzanów	52 445 944	33 716 035	56 821 521	36 766 675	108%	496,9
24	Ciężkowice	10 595 926	2 467 273	12 539 577	3 350 251	118%	487,6
25	Czarny Dunajec	17 894 554	4 735 487	19 691 750	4 939 962	110%	845,5
26	Czchów	10 108 700	2 959 283	11 326 408	2 906 802	112%	506,0
27	Czernichów	14 269 442	6 236 084	14 271 891	5 384 239	100%	923,5
28	Czorsztyn	6 796 008	2 601 708	8 241 483	3 912 765	121%	1114,8
29	Dąbrowa Tarnowska	20 275 230	8 268 741	21 986 766	8 347 342	108%	459,9
30	Dębno	12 953 724	3 563 921	13 739 158	3 898 915	106%	873,6
31	Dobczyce	13 412 151	6 960 039	15 828 210	8 195 515	118%	505,4
32	Dobra	8 768 684	2 192 410	9 747 786	2 200 321	111%	893,3
33	Drwinia	6 412 595	2 552 741	6 509 903	2 239 879	102%	884,0
34	Gdów	15 824 764	7 203 463	16 779 278	6 292 828	106%	911,5
35	Gnojnik	6 842 511	1 601 203	7 887 115	1 828 909	115%	908,6
36	Gołcza	6 385 621	2 813 612	6 622 101	2 200 215	104%	851,0
37	Gorlice	15 394 273	4 065 759	16 912 695	4 779 859	110%	1032,5
38	Gorlice m.	33 445 437	20 833 273	34 936 087	21 809 728	104%	883,4
39	Gręboszów	3 699 444	1 177 851	3 967 131	1 210 150	107%	909,0
40	Gromnik	8 131 087	1 772 583	9 108 839	1 888 882	112%	925,1

41	Gródek nad Dunajcem	11 742 992	3 334 798	10 326 498	2 915 388	88%	955,9
42	Grybów m.	6 819 630	2 056 137	6 926 718	2 117 753	102%	896,3
43	Grybów	22 831 839	5 113 803	23 097 572	4 692 108	101%	854,7
44	Igołomia-Wawrzeńczyce	6 559 865	2 423 284	7 624 088	2 185 092	116%	845,4
45	Iwanowice	8 288 363	3 323 878	9 431 598	3 353 167	114%	1010,4
46	Iwkowa	5 541 872	1 160 974	5 387 894	1 198 474	97%	826,1
47	Jabłonka	16 004 971	4 552 722	18 931 558	6 330 386	118%	1045,2
48	Jerzmanowice-Przegonia	9 287 472	3 148 780	10 006 834	2 820 587	108%	817,8
49	Jodłownik	10 176 206	2 147 806	8 492 937	1 489 978	83%	891,7
50	Jordanów	9 825 529	2 535 755	10 761 576	2 534 572	110%	1183,1
51	Jordanów m.	6 228 313	3 126 136	6 590 984	3 303 479	106%	875,7
52	Kalwaria Zebrzydowska	17 129 804	8 128 309	18 369 849	8 226 752	107%	430,5
53	Kamienica	7 076 839	1 641 601	7 733 905	1 853 267	109%	926,0
54	Kamionka Wielka	8 395 206	1 938 891	8 945 648	1 993 538	107%	919,2
55	Kęty	35 535 495	20 242 512	37 914 657	21 781 248	107%	508,4
56	Klucze	17 191 784	9 496 017	17 504 529	10 088 778	102%	1056,9
57	Kłaj	11 902 746	5 764 427	12 297 351	5 690 914	103%	1023,6
58	Kocmyrzów-Luborzyca	10 833 188	5 083 438	11 771 012	4 745 865	109%	836,7
59	Koniusza	8 504 595	3 099 974	8 445 567	2 650 029	99%	841,9
60	Korzenna	13 930 256	2 848 758	14 085 146	2 467 898	101%	894,1
61	Koszyce	5 581 041	2 004 576	5 698 686	1 693 124	102%	840,0
62	Kościelisko	6 890 753	2 992 274	7 506 816	3 282 403	109%	883,3
63	Kozłów	4 276 445	1 571 503	4 718 925	1 459 228	110%	772,2
64	Krościenko n. Dunajcem	6 873 672	2 651 360	10 828 041	2 752 872	158%	1012,4
65	Krynica	27 911 543	19 779 189	24 919 419	16 093 903	89%	621,9
66	Krzyszowice	29 700 663	16 635 717	30 711 262	17 492 088	103%	441,6
67	Książ Wielki	6 043 806	2 898 886	8 314 050	2 461 936	138%	923,3
68	Lanckorona	5 758 501	2 112 450	6 205 640	2 139 868	108%	872,1
69	Laskowa	7 458 026	1 390 815	8 304 185	1 587 912	111%	936,4
70	Libiąż	25 954 611	17 175 938	25 049 638	15 470 216	97%	496,0
71	Limanowa m	17 369 512	9 552 000	19 263 844	10 152 616	111%	1096,7
72	Limanowa	20 378 507	4 884 579	21 576 859	4 729 364	106%	810,2
73	Lipinki	7 581 665	1 862 721	8 374 639	2 242 473	110%	949,7
74	Lipnica Murowana	5 799 058	1 362 733	5 947 778	1 265 457	103%	926,4
75	Lipnica Wielka	10 983 531	1 814 385	12 521 528	1 329 171	114%	1175,2
76	Lisia Góra	12 442 232	3 235 716	13 892 815	2 999 240	112%	908,0
77	Liszki	14 457 176	5 998 625	15 813 586	6 508 029	109%	975,4
78	Lubień	8 012 155	1 940 090	8 822 455	1 949 919	110%	867,8
79	Łabowa	5 531 357	1 488 708	6 293 838	1 632 279	114%	1081,0
80	Łapanów	7 685 544	2 486 549	7 815 913	2 273 247	102%	951,7
81	Łapsze Niżne	9 059 651	2 598 674	9 140 869	2 616 980	101%	951,2
82	Łącko	15 990 934	3 944 826	16 313 261	3 156 129	102%	912,2
83	Łososina Dolna	10 940 204	3 328 786	11 185 421	3 031 990	102%	947,7
84	Łukowica	10 272 773	2 261 335	10 772 477	1 971 061	105%	940,9
85	Łuzna	8 483 338	2 103 938	8 931 315	2 122 615	105%	927,2
86	Maków Podhalański	14 625 983	6 675 001	15 486 072	6 798 416	106%	410,6
87	Mędrzechów	3 491 927	923 987	3 646 909	828 525	104%	811,9
88	Michałowice	6 609 116	2 979 112	7 473 307	3 197 543	113%	951,5

89	Miechów	18 331 111	9 497 284	21 003 642	10 560 023	115%	439,0
90	Mogilany	11 344 678	5 506 661	11 327 390	5 085 467	100%	1008,0
91	Moszczenica	4 481 502	1 094 319	6 032 286	1 656 748	135%	994,5
92	Mszana Dolna m.	7 717 134	3 312 165	8 580 385	4 104 439	111%	1002,4
93	Mszana Dolna	15 515 039	3 226 104	16 517 310	3 554 880	106%	872,0
94	Mucharz	4 115 354	1 854 660	4 364 769	1 887 397	106%	984,5
95	Muszyna	15 159 262	7 406 747	12 903 312	6 572 427	85%	520,4
96	Myślenice	39 983 961	22 417 074	38 806 595	19 677 072	97%	445,9
97	Nawojowa	7 506 156	1 968 081	7 975 938	1 709 987	106%	890,4
98	Niedźwiedź	8 179 521	1 835 706	7 781 888	1 688 235	95%	942,5
99	Niepołomice	31 232 760	19 705 378	32 507 371	20 043 768	104%	707,6
100	Nowe Brzesko	5 672 596	2 590 332	5 895 068	2 200 997	104%	872,1
101	Nowy Targ m.	34 747 517	23 186 112	36 970 945	24 213 876	106%	988,9
102	Nowy Targ	22 043 822	5 584 311	21 847 844	5 925 283	99%	917,3
103	Nowy Wiśnicz	11 200 970	3 426 026	12 703 876	3 738 738	113%	438,7
104	Ochotnica Dolna	7 940 658	1 955 754	8 706 600	1 572 161	110%	971,5
105	Olesno	7 803 748	1 542 141	7 803 431	1 287 804	100%	819,2
106	Olkusz	51 426 573	31 308 562	59 082 173	38 178 957	115%	515,8
107	Osiek	5 710 960	2 427 990	6 357 930	2 793 542	111%	930,0
108	Oświęcim	16 603 514	10 019 125	17 091 517	9 148 338	103%	1239,9
109	Oświęcim m.	68 663 235	51 319 658	61 515 442	42 282 519	90%	902,6
110	Pałecznicza	3 856 881	1 422 177	4 150 517	1 158 658	108%	857,3
111	Pcim	10 009 610	3 460 562	10 945 569	3 190 472	109%	954,9
112	Piwniczna	11 848 366	4 543 343	13 347 366	5 919 278	113%	542,1
113	Pleśna	11 433 825	3 301 321	12 964 250	3 287 653	113%	929,2
114	Podegrodzie	11 202 341	2 723 650	11 641 217	2 496 972	104%	868,0
115	Polanka Wielka	3 913 232	1 996 444	3 879 194	1 811 551	99%	888,5
116	Poronin	9 125 729	2 647 286	9 665 769	2 483 683	106%	870,6
117	Proszowice	16 938 999	7 702 652	16 947 885	7 639 235	100%	440,1
118	Przeciszów	5 892 572	2 480 078	6 357 015	2 626 128	108%	854,3
119	Raba Wyżna	11 570 366	2 801 677	12 804 787	2 892 924	111%	841,0
120	Rabka	16 697 429	8 312 204	17 519 173	8 042 521	105%	716,9
121	Raciechowice	7 089 014	2 125 895	8 735 547	2 855 811	123%	1195,2
122	Raclawice	2 219 492	867 267	2 778 344	1 045 270	125%	930,4
123	Radgoszcz	7 768 339	2 290 281	8 328 751	1 711 144	107%	1012,2
124	Radłów	9 158 403	3 119 600	12 147 534	4 502 315	133%	940,2
125	Radziemice	2 958 519	1 328 099	3 276 418	1 150 751	111%	844,8
126	Ropa	4 780 763	1 192 920	5 982 719	1 847 984	125%	1063,7
127	Ryglice	10 231 250	2 446 940	11 185 068	2 213 862	109%	831,1
128	Rytro	4 469 294	1 429 109	4 324 755	1 150 975	97%	944,3
129	Rzepiennik Strzyżewski	6 900 783	1 282 087	7 536 803	1 267 856	109%	837,7
130	Rzezawa	10 589 687	3 379 522	12 074 537	3 184 956	114%	953,0
131	Sękowa	5 717 249	2 103 749	5 757 142	1 737 229	101%	1033,1
132	Siepraw	7 261 607	2 969 473	7 877 826	2 944 493	108%	940,3
133	Skała	8 958 970	4 033 258	11 403 149	5 186 499	127%	512,0
134	Skawina	43 656 701	26 732 875	43 087 330	24 889 078	99%	467,9
135	Skrzyszów	12 363 063	4 543 776	13 457 469	4 498 930	109%	910,7
136	Słaboszów	3 326 594	1 070 116	3 471 944	1 028 676	104%	724,7

137	Sławków	13 338 604	10 018 503	13 345 900	10 198 577	100%	1762,9
138	Słomniki	13 758 673	6 127 929	14 778 915	6 033 246	107%	457,8
139	Słopnice	6 047 583	789 776	6 030 746	838 460	100%	868,4
140	Spytkowice	4 810 327	1 041 440	4 679 334	1 417 149	97%	954,2
141	Spytkowice Wadowickie	8 301 307	3 032 832	9 096 155	3 174 780	110%	884,3
142	Stary Sącz	21 824 675	7 242 760	22 779 069	7 981 402	104%	439,1
143	Stryżawa	11 462 216	3 921 243	12 009 428	3 804 664	105%	908,4
144	Stryżów	6 167 597	1 862 082	6 456 173	1 992 912	105%	844,7
145	Sucha Beskidzka	10 607 725	6 751 372	10 538 273	6 428 496	99%	984,8
146	Sułkowice	13 139 111	5 215 881	14 382 887	4 883 995	109%	465,3
147	Sułoszowa	6 275 777	2 231 363	6 605 946	1 982 101	105%	940,4
148	Szaflary	9 360 555	2 958 556	9 592 163	2 525 217	102%	880,8
149	Szczawnica	7 628 485	4 431 876	9 427 597	5 538 689	124%	1126,7
150	Szczucin	14 304 646	4 077 214	14 243 715	4 266 973	100%	856,2
151	Szczurowa	9 319 669	3 153 246	10 872 065	3 288 597	117%	915,8
152	Świątniki Górne	9 210 486	4 402 826	9 720 055	3 936 139	106%	484,8
153	Tarnów	19 002 126	9 820 298	20 170 985	9 759 961	106%	902,5
154	Tokarnia	8 103 663	2 194 863	8 367 431	1 880 128	103%	921,7
155	Tomice	6 337 983	2 426 510	7 112 537	2 507 072	112%	886,0
156	Trzciana	5 517 199	1 309 775	5 750 999	1 405 324	104%	957,2
157	Trzebinia	41 515 931	28 282 384	42 242 954	29 000 392	102%	562,7
158	Trzyciąż	7 141 022	2 595 779	7 334 116	2 060 765	103%	883,4
159	Tuchów	17 079 783	5 528 023	18 252 105	5 883 960	107%	446,6
160	Tymbark	7 007 814	2 430 358	7 466 533	2 653 726	107%	991,2
161	Uście Gorlickie	8 400 236	2 341 257	8 704 552	2 588 966	104%	1130,1
162	Wadowice	38 957 671	23 019 071	45 464 895	28 637 671	117%	850,8
163	Wieliczka	44 697 484	25 717 895	50 320 434	29 353 148	113%	493,9
164	Wielka Wieś	7 814 150	4 456 192	8 731 629	5 151 917	112%	952,5
165	Wieprz	11 123 434	4 364 976	11 580 005	4 136 340	104%	838,7
166	Wierzchosławice	9 829 772	4 044 626	12 292 963	4 964 198	125%	972,8
167	Wietrzychowice	4 387 196	1 105 097	4 593 795	1 326 842	105%	963,2
168	Wiśniowa	6 789 266	2 251 069	7 197 832	2 136 588	106%	939,7
169	Wojnicz	11 539 021	3 337 365	12 915 894	3 870 631	112%	906,1
170	Wolbrom	27 994 672	16 240 352	24 848 656	12 437 764	89%	440,5
171	Zabierzów	22 365 475	13 755 345	24 268 807	14 684 435	109%	1013,6
172	Zakliczyn	14 617 552	4 111 796	12 998 472	3 178 310	89%	879,2
173	Zakopane	42 203 221	25 358 545	41 232 854	30 349 385	98%	1309,4
174	Zator	9 382 705	4 713 109	10 000 385	4 579 508	107%	481,3
175	Zawoja	8 878 179	3 021 809	10 014 837	3 302 705	113%	934,1
176	Zembrzyce	5 396 158	2 176 805	5 899 438	2 036 882	109%	876,1
177	Zielonki	17 949 952	12 601 336	16 492 332	10 819 133	92%	1150,2
178	Żabno	17 665 541	6 238 590	18 756 015	6 467 020	106%	422,9
179	Żegocina	6 294 279	2 242 797	6 698 403	1 530 948	106%	1214,6
	Średnia dla wszystkich gmin w Województwie					106%	705,6

Źródło: Regionalna Izba Obrachunkowa w Krakowie: *Correcta 1/2000, 1-2/2001*

Tabela nr 175. Wykonanie budżetów gmin w 1999 i 2000 r. (w zł)

Lp.	Wyszczególnienie	1999			2000		
		Dochody	Wydatki	Wykonanie budżetu	Dochody	Wydatki	Wykonanie budżetu
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Bochnia	30 310 387	29 764 615	545 772	34 566 316	36 279 187	-1 712 871
2	Bukowno	18 194 392	20 332 128	-2 137 736	18 196 855	17 375 907	820 948
3	Gorlice	33 445 437	33 645 687	-200 250	34 936 087	36 446 545	-1 510 458
4	Grybów	6 819 630	7 221 719	-402 089	6 926 718	7 579 479	-652 761
5	Jordanów	6 228 313	6 225 238	3 075	6 590 984	7 081 831	-490 847
6	Limanowa	17 369 512	17 933 898	-564 386	19 263 844	19 404 137	-140 293
7	Mszana Dolna	7 717 134	7 671 734	45 400	8 580 385	8 272 955	307 430
8	Nowy Targ	34 747 517	35 399 278	-651 761	36 970 945	41 084 487	-4 113 542
9	Oświęcim	68 663 235	64 749 800	3 913 435	61 515 442	67 699 128	-6 183 686
10	Sławków	13 338 604	13 852 369	-513 765	13 345 900	13 785 886	-439 986
11	Sucha Beskidzka	10 607 725	11 212 441	-604 716	10 538 273	10 796 142	-257 869
12	Szczawnica	7 628 485	10 903 327	-3 274 842	9 427 597	8 453 664	973 933
13	Zakopane	42 203 221	48 293 119	-6 089 898	41 232 854	46 953 726	-5 720 872
	Razem miasta	297 273 592	307 205 353	-9 931 761	302 092 200	321 213 074	-19 120 874
14	Alwernia	12 246 554	12 331 231	-84 677	12 225 931	11 934 262	291 669
15	Andrychów	41 535 694	42 461 992	-926 298	42 389 353	44 215 514	-1 826 161
16	Biecz	15 011 808	14 966 888	44 920	17 012 916	17 424 629	-411 713
17	Brzesko	34 796 779	33 780 877	1 015 902	38 193 196	41 183 373	-2 990 177
18	Brzeszcze	27 364 891	29 575 401	-2 210 510	29 302 549	31 668 817	-2 366 268
19	Chełmek	13 419 310	13 076 013	343 297	13 994 211	13 284 714	709 497
20	Chrzanów	52 445 944	56 093 551	-3 647 607	56 821 521	60 262 777	-3 441 256
21	Ciężkowice	10 595 926	11 017 808	-421 882	12 539 577	13 068 083	-528 506
22	Dąbrowa Tarnowska	20 275 230	21 142 708	-867 478	21 986 766	22 999 607	-1 012 841
23	Dobczyce	13 412 151	14 885 342	-1 473 191	15 828 210	14 399 385	1 428 825
24	Kalwaria Zebrzydowska	17 129 804	17 243 685	-113 881	18 369 849	18 339 244	30 605
25	Kęty	35 535 495	35 267 046	268 449	37 914 657	41 702 136	-3 787 479
26	Krynica	27 911 543	27 278 388	633 155	24 919 419	24 508 309	411 110
27	Krzyszowice	29 700 663	30 034 100	-333 437	30 711 262	31 112 085	-400 823
28	Libiąż	25 954 611	25 451 312	503 299	25 049 638	25 628 360	-578 722
29	Maków Podhalański	14 625 983	15 087 070	-461 087	15 486 072	15 611 639	-125 567
30	Miechów	18 331 111	17 560 931	770 180	21 003 642	22 119 509	-1 115 867
31	Muszyna	15 159 262	16 114 426	-955 164	12 903 312	16 283 575	-3 380 263
32	Myślenice	39 983 961	42 735 878	-2 751 917	38 806 595	44 206 271	-5 399 676
33	Niepołomice	31 232 760	32 225 859	-993 099	32 507 371	34 485 250	-1 977 879
34	Nowy wiśnicz	11 200 970	11 583 553	-382 583	12 703 876	13 199 233	-495 357
35	Olkusz	51 426 573	51 776 104	-349 531	59 082 173	58 699 575	382 598
36	Piwniczna	11 848 366	11 774 248	74 118	13 347 366	12 379 495	967 871
37	Proszowice	16 938 999	19 370 487	-2 431 488	16 947 885	17 973 517	-1 025 632
38	Rabka	16 697 429	16 838 464	-141 035	17 519 173	16 729 679	789 494
39	Skała	8 958 970	8 828 984	129 986	11 403 149	10 698 107	705 042
40	Skawina	43 656 701	51 617 423	-7 960 722	43 087 330	44 188 976	-1 101 646
41	Słomniki	13 758 673	14 028 640	-269 967	14 778 915	16 524 109	-1 745 194
42	Stary sącz	21 824 675	22 962 918	-1 138 243	22 779 069	23 591 555	-812 486
43	Sułkowice	13 139 111	13 566 750	-427 639	14 382 887	14 156 572	226 315
44	Świątniki Górne	9 210 486	9 085 819	124 667	9 720 055	9 942 373	-222 318

45	Trzebinia	41 515 931	41 725 717	-209 786	42 242 954	41 038 716	1 204 238
46	Tuchów	17 079 783	16 934 711	145 072	18 252 105	18 531 925	-279 820
47	Wadowice	38 957 671	36 760 145	2 197 526	45 464 895	45 025 581	439 314
48	Wieliczka	44 697 484	47 076 217	-2 378 733	50 320 434	53 513 428	-3 192 994
49	Wolbrom	27 994 672	26 412 487	1 582 185	24 848 656	26 931 331	-2 082 675
50	Zator	9 382 705	9 243 550	139 155	10 000 385	10 140 391	-140 006
51	Żabno	17 665 541	20 827 758	-3 162 217	18 756 015	21 155 763	-2 399 748
	Razem miasta-gminy	912 624 220	938 744 481	-26 120 261	963 603 369	998 857 865	-35 254 496
52	Babice	8 051 175	8 279 200	-228 025	8 298 547	9 105 672	-807 125
53	Biały Dunajec	6 979 114	6 946 054	33 060	7 455 791	7 125 138	330 653
54	Biskupice	7 999 384	7 798 007	201 377	8 189 965	8 032 363	157 602
55	Bobowa	8 808 216	8 678 171	130 045	10 316 236	10 306 015	10 221
56	Bochnia g.	16 698 480	17 597 197	-898 717	17 203 093	16 560 983	642 110
57	Bolesław (pow. dąbrowski)	2 760 738	2 686 391	74 347	3 062 436	3 021 879	40 557
58	Bolesław (pow. olkuski)	11 212 929	10 605 490	607 439	14 537 550	10 317 556	4 219 994
59	Borzęcin	8 492 035	8 738 105	-246 070	8 958 248	8 968 510	-10 262
60	Brzeźnica	9 861 462	10 021 238	-159 776	10 856 807	11 451 237	-594 430
61	Budzów	7 555 232	7 957 727	-402 495	8 336 921	8 115 479	221 442
62	Bukowina Tatrzańska	11 727 374	11 715 740	11 634	12 535 596	12 235 919	299 677
63	Bystra-Sidzina	5 990 495	6 012 321	-21 826	6 317 385	6 289 736	27 649
64	Charsznica	7 701 047	7 678 919	22 128	8 695 358	9 237 705	-542 347
65	Chełmiec	22 955 769	25 766 719	-2 810 950	24 327 896	22 793 713	1 534 183
66	Czarny Dunajec	17 894 554	18 022 055	-127 501	19 691 750	19 110 972	580 778
67	Czchów	10 108 700	9 555 905	552 795	11 326 408	11 862 333	-535 925
68	Czernichów	14 269 442	14 932 965	-663 523	14 271 891	16 074 970	-1 803 079
69	Czorsztyn	6 796 008	6 844 218	-48 210	8 241 483	9 108 230	-866 747
70	Dębno	12 953 724	14 101 650	-1 147 926	13 739 158	13 243 298	495 860
71	Dobra	8 768 684	8 858 081	-89 397	9 747 786	9 829 987	-82 201
72	Drwinia	6 412 595	5 925 470	487 125	6 509 903	7 136 162	-626 259
73	Gdów	15 824 764	15 079 903	744 861	16 779 278	16 793 368	-14 090
74	Gnojnik	6 842 511	6 773 530	68 981	7 887 115	8 099 240	-212 125
75	Gołcza	6 385 621	6 381 165	4 456	6 622 101	6 661 004	-38 903
76	Gorlice g.	15 394 273	15 711 286	-317 013	16 912 695	17 177 699	-265 004
77	Gręboszów	3 699 444	3 626 638	72 806	3 967 131	3 954 676	12 455
78	Gromnik	8 131 087	8 247 058	-115 971	9 108 839	9 219 656	-110 817
79	Gródek nad Dunajcem	11 742 992	11 597 902	145 090	10 326 498	10 822 848	-496 350
80	Grybów g.	22 831 839	23 018 581	-186 742	23 097 572	24 253 040	-1 155 468
81	Igołomia- Wawrzeńczyce	6 559 865	7 080 638	-520 773	7 624 088	7 357 792	266 296
82	Iwanowice	8 288 363	8 384 328	-95 965	9 431 598	8 877 406	554 192
83	Iwkowa	5 541 872	5 592 037	-50 165	5 387 894	5 421 055	-33 161
84	Jabłonka	16 004 971	15 686 776	318 195	18 931 558	18 761 264	170 294
85	Jerzmanowice- Przegonia	9 287 472	9 654 991	-367 519	10 006 834	10 289 324	-282 490
86	Jodłownik	10 176 206	11 027 914	-851 708	8 492 937	8 408 297	84 640
87	Jordanów g.	9 825 529	9 808 298	17 231	10 761 576	10 481 438	280 138
88	Kamienica	7 076 839	7 058 365	18 474	7 733 905	7 788 003	-54 098
89	Kamionka Wielka	8 395 206	8 952 019	-556 813	8 945 648	8 778 407	167 241
90	Klucze	17 191 784	16 736 070	455 714	17 504 529	16 930 122	574 407
91	Kłaj	11 902 746	11 562 129	340 617	12 297 351	11 354 036	943 315
92	Kocmyrzów-Luborzycza	10 833 188	10 584 320	248 868	11 771 012	11 838 632	-67 620

93	Koniusza	8 504 595	7 767 770	736 825	8 445 567	8 834 443	-388 876
94	Korzenna	13 930 256	15 332 384	-1 402 128	14 085 146	14 176 847	-91 701
95	Koszyce	5 581 041	5 676 147	-95 106	5 698 686	5 771 590	-72 904
96	Kościelisko	6 890 753	7 104 970	-214 217	7 506 816	7 696 267	-189 451
97	Kozłów	4 276 445	4 236 601	39 844	4 718 925	4 720 173	-1 248
98	Krościenko n. Dunajcem	6 873 672	9 576 807	-2 703 135	10 828 041	11 130 618	-302 577
99	Książ Wielki	6 043 806	5 736 076	307 730	8 314 050	9 954 720	-1 640 670
100	Lanckorona	5 758 501	5 726 038	32 463	6 205 640	6 312 994	-107 354
101	Laskowa	7 458 026	7 287 429	170 597	8 304 185	8 551 210	-247 025
102	Limanowa g.	20 378 507	21 569 983	-1 191 476	21 576 859	23 108 552	-1 531 693
103	Lipinki	7 581 665	7 819 566	-237 901	8 374 639	8 389 547	-14 908
104	Lipnica Murowana	5 799 058	5 867 262	-68 204	5 947 778	6 518 690	-570 912
105	Lipnica Wielka	10 983 531	15 064 048	-4 080 517	12 521 528	12 217 216	304 312
106	Lisia Góra	12 442 232	13 023 834	-581 602	13 892 815	14 190 369	-297 554
107	Liszki	14 457 176	14 896 154	-438 978	15 813 586	15 011 559	802 027
108	Lubień	8 012 155	8 083 605	-71 450	8 822 455	8 912 095	-89 640
109	Łabowa	5 531 357	5 515 939	15 418	6 293 838	6 153 239	140 599
110	Łapanów	7 685 544	7 538 244	147 300	7 815 913	7 777 576	38 337
111	Łapsze Niżne	9 059 651	10 131 231	-1 071 580	9 140 869	8 753 206	387 663
112	Łącko	15 990 934	15 784 758	206 176	16 313 261	17 194 771	-881 510
113	Łososina Dolna	10 940 204	10 865 324	74 880	11 185 421	11 323 048	-137 627
114	Łukowica	10 272 773	10 714 922	-442 149	10 772 477	10 957 824	-185 347
115	Łużna	8 483 338	8 382 724	100 614	8 931 315	8 926 930	4 385
116	Mędrzechów	3 491 927	4 057 534	-565 607	3 646 909	3 568 229	78 680
117	Michałowice	6 609 116	6 168 134	440 982	7 473 307	7 146 396	326 911
118	Mogilany	11 344 678	11 248 527	96 151	11 327 390	12 676 732	-1 349 342
119	Moszczenica	4 481 502	4 463 338	18 164	6 032 286	6 671 546	-639 260
120	Mszana Dolna g.	15 515 039	17 421 081	-1 906 042	16 517 310	17 708 238	-1 190 928
121	Mucharz	4 115 354	4 089 310	26 044	4 364 769	4 574 262	-209 493
122	Nawojowa	7 506 156	7 314 190	191 966	7 975 938	8 156 424	-180 486
123	Niedźwiedź	8 179 521	8 157 479	22 042	7 781 888	8 288 051	-506 163
124	Nowe Brzesko	5 672 596	7 201 277	-1 528 681	5 895 068	7 426 111	-1 531 043
125	Nowy Targ g.	22 043 822	21 593 030	450 792	21 847 844	22 113 293	-265 449
126	Ochotnica Dolna	7 940 658	7 323 326	617 332	8 706 600	8 734 303	-27 703
127	Olesno	7 803 748	8 819 510	-1 015 762	7 803 431	7 659 128	144 303
128	Osiek	5 710 960	5 578 474	132 486	6 357 930	6 385 368	-27 438
129	Oświęcim g.	16 603 514	15 361 355	1 242 159	17 091 517	18 957 504	-1 865 987
130	Pałecznica	3 856 881	3 789 409	67 472	4 150 517	4 157 602	-7 085
131	Pcim	10 009 610	9 388 775	620 835	10 945 569	10 211 757	733 812
132	Pleśna	11 433 825	11 216 282	217 543	12 964 250	13 425 250	-461 000
133	Podegrodzie	11 202 341	11 954 613	-752 272	11 641 217	14 153 215	-2 511 998
134	Polanka Wielka	3 913 232	3 600 827	312 405	3 879 194	4 002 119	-122 925
135	Poronin	9 125 729	11 833 143	-2 707 414	9 665 769	11 884 929	-2 219 160
136	Przeciszów	5 892 572	5 745 434	147 138	6 357 015	6 580 256	-223 241
137	Raba Wyżna	11 570 366	11 966 673	-396 307	12 804 787	12 710 255	94 532
138	Raciechowice	7 089 014	7 491 015	-402 001	8 735 547	10 722 902	-1 987 355
139	Raclawice	2 219 492	2 387 315	-167 823	2 778 344	2 625 504	152 840
140	Radgoszcz	7 768 339	8 869 642	-1 101 303	8 328 751	8 531 432	-202 681
141	Radłów	9 158 403	9 187 228	-28 825	12 147 534	12 618 393	-470 859
142	Radziemice	2 958 519	3 049 401	-90 882	3 276 418	3 312 053	-35 635
143	Ropa	4 780 763	4 726 725	54 038	5 982 719	5 258 794	723 925

144	Ryglice	10 231 250	10 097 474	133 776	11 185 068	10 588 822	596 246
145	Rytro	4 469 294	3 900 494	568 800	4 324 755	4 994 862	-670 107
146	Rzepiennik Strzyżewski	6 900 783	7 025 948	-125 165	7 536 803	7 696 455	-159 652
147	Rzezawa	10 589 687	11 609 699	-1 020 012	12 074 537	11 770 886	303 651
148	Sękowa	5 717 249	6 189 311	-472 062	5 757 142	6 295 221	-538 079
149	Siepraw	7 261 607	7 524 212	-262 605	7 877 826	9 344 720	-1 466 894
150	Skrzyszów	12 363 063	17 958 968	-5 595 905	13 457 469	12 310 613	1 146 856
151	Słaboszów	3 326 594	3 364 943	-38 349	3 471 944	3 454 477	17 467
152	Słopnice	6 047 583	6 781 098	-733 515	6 030 746	6 021 451	9 295
153	Spytkowice (pow. nowotarski)	4 810 327	5 030 357	-220 030	4 679 334	4 333 678	345 656
154	Spytkowice (pow. wadowicki)	8 301 307	8 129 174	172 133	9 096 155	9 172 437	-76 282
155	Stryszawa	11 462 216	11 134 456	327 760	12 009 428	12 047 172	-37 744
156	Stryszów	6 167 597	6 783 911	-616 314	6 456 173	6 450 753	5 420
157	Sułoszowa	6 275 777	5 910 280	365 497	6 605 946	6 661 905	-55 959
158	Szaflary	9 360 555	9 168 174	192 381	9 592 163	10 253 381	-661 218
159	Szczucin	14 304 646	14 004 497	300 149	14 243 715	15 195 026	-951 311
160	Szczurowa	9 319 669	9 757 984	-438 315	10 872 065	10 837 427	34 638
161	Tarnów g.	19 002 126	18 113 049	889 077	20 170 985	21 396 146	-1 225 161
162	Tokarnia	8 103 663	8 350 641	-246 978	8 367 431	8 010 113	357 318
163	Tomice	6 337 983	6 063 361	274 622	7 112 537	7 270 819	-158 282
164	Trzciana	5 517 199	5 433 381	83 818	5 750 999	5 670 964	80 035
165	Trzyciąż	7 141 022	8 160 270	-1 019 248	7 334 116	9 721 315	-2 387 199
166	Tymbark	7 007 814	7 515 569	-507 755	7 466 533	7 456 412	10 121
167	Uście Gorlickie	8 400 236	8 930 013	-529 777	8 704 552	9 263 801	-559 249
168	Wielka wieś	7 814 150	7 782 704	31 446	8 731 629	8 517 823	213 806
169	Wieprz	11 123 434	10 979 805	143 629	11 580 005	11 798 313	-218 308
170	Wierzchosławice	9 829 772	9 770 449	59 323	12 292 963	14 587 686	-2 294 723
171	Wietrzychowice	4 387 196	4 529 858	-142 662	4 593 795	4 674 070	-80 275
172	Wiśniowa	6 789 266	6 716 468	72 798	7 197 832	7 032 921	164 911
173	Wojnicz	11 539 021	11 968 023	-429 002	12 915 894	14 377 123	-1 461 229
174	Zabierzów	22 365 475	24 121 382	-1 755 907	24 268 807	24 029 750	239 057
175	Zakliczyn	14 617 552	14 844 227	-226 675	12 998 472	13 492 574	-494 102
176	Zawoja	8 878 179	8 986 022	-107 843	10 014 837	12 088 800	-2 073 963
177	Zembrzyce	5 396 158	6 113 398	-717 240	5 899 438	5 754 426	145 012
178	Zielonki	17 949 952	19 811 728	-1 861 776	16 492 332	16 879 054	-386 722
179	Żegocina	6 294 279	6 230 244	64 035	6 698 403	6 608 939	89 464
	Razem gminy	1 192 270 307	1 227 782 006	-35 511 699	1 278 062 824	1 306 099 029	-28 036 205
	Ogółem	2 402 168 119	2 473 731 840	-71 563 721	2 543 758 393	2 626 169 968	-82 411 575

Źródło: Regionalna Izba Obrachunkowa w Krakowie: Correcta 1/2000, 1-2/2001

Tabela nr 176. Wydatki inwestycyjne gmin w 1999 i 2000 r. (w zł)

Lp.	Wyszczególnienie	1999		2000	
		wydatki inwestycyjne	% udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem	wydatki inwestycyjne	% udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem
1	2	3	4	5	6
1	Bochnia	7 024 525	23,60	8 656 816	23,86
2	Bukowno	5 489 463	27,00	1 467 300	8,44
3	Gorlice	5 352 976	15,91	4 432 919	12,16
4	Grybów	1 365 100	18,90	1 032 180	13,62
5	Jordanów	318 651	5,12	885 144	12,50
6	Limanowa	2 001 913	11,16	1 767 345	9,11
7	Mszana Dolna	1 428 563	18,62	1 328 689	16,06
8	Nowy Targ	11 405 947	32,22	13 581 862	33,06
9	Oświęcim	15 144 777	23,39	10 459 682	15,45
10	Sławków	2 746 487	19,83	2 037 560	14,78
11	Sucha Beskidzka	1 830 421	16,32	1 436 058	13,30
12	Szczawnica	5 385 839	49,40	1 954 541	23,12
13	Zakopane	19 172 727	39,70	12 271 455	26,14
	Razem miasta	78 667 389	25,61	61 311 551	19,09
14	Alwernia	1 498 337	12,15	1 277 016	10,70
15	Andrychów	8 631 735	20,33	4 797 912	10,85
16	Biecz	948 753	6,34	1 766 544	10,14
17	Brzesko	5 429 859	16,07	8 682 683	21,08
18	Brzeszcze	6 374 645	21,55	7 158 359	22,60
19	Chelmek	2 383 730	18,23	1 357 526	10,22
20	Chrzanów	10 642 711	18,97	8 747 771	14,52
21	Ciężkowice	1 392 802	12,64	2 053 602	15,71
22	Dąbrowa Tarnowska	6 993 824	33,08	6 627 682	28,82
23	Dobczyce	2 687 612	18,06	779 643	5,41
24	Kalwaria Zebrzydowska	1 900 472	11,02	2 074 325	11,31
25	Kęty	8 617 502	24,43	10 879 806	26,09
26	Krynica	8 724 292	31,98	4 310 820	17,59
27	Krzeszowice	5 587 535	18,60	4 544 469	14,61
28	Libiąż	4 458 242	17,52	2 828 326	11,04
29	Maków Podhalański	1 762 678	11,68	1 916 426	12,28
30	Miechów	2 857 623	16,27	4 821 581	21,80
31	Muszyna	6 482 035	40,23	5 493 973	33,74
32	Myślenice	8 617 271	20,16	6 757 727	15,29
33	Niepołomice	7 768 618	24,11	7 967 889	23,11
34	Nowy Wiśnicz	3 212 645	27,73	2 623 183	19,87
35	Olkusz	4 991 206	9,64	7 288 844	12,42
36	Piwniczna	772 311	6,56	842 417	6,80
37	Proszowice	5 418 592	27,97	3 311 767	18,43
38	Rabka	2 749 307	16,33	686 208	4,10
39	Skąła	791 419	8,96	1 786 381	16,70
40	Skawina	16 788 812	32,53	7 154 967	16,19

41	Słomniki	2 948 623	21,02	3 567 900	21,59
42	Stary Sącz	5 049 021	21,99	3 982 781	16,88
43	Sułkowice	3 021 536	22,27	2 540 859	17,95
44	Świątniki Górne	2 424 700	26,69	2 135 506	21,48
45	Trzebinia	4 995 010	11,97	3 488 370	8,50
46	Tuchów	2 277 652	13,45	2 682 767	14,48
47	Wadowice	8 702 318	23,67	12 416 371	27,58
48	Wieliczka	8 753 111	18,59	11 207 095	20,94
49	Wolbrom	4 181 045	15,83	4 242 356	15,75
50	Zator	1 951 372	21,11	1 258 019	12,41
51	Żabno	6 631 816	31,84	5 418 158	25,61
	Razem miasta-gminy	189 420 772	20,18	171 478 029	17,17
52	Babice	1 528 407	18,46	2 159 135	23,71
53	Biały Dunajec	1 851 647	26,66	1 181 790	16,59
54	Biskupice	1 439 914	18,47	590 762	7,35
55	Bobowa	506 400	5,84	1 230 339	11,94
56	Bochnia	4 516 334	25,67	3 159 114	19,08
57	Bolesław (pow. dąbrowski)	27 250	1,01	157 052	5,20
58	Bolesław (pow. olkuski)	1 491 956	14,07	681 365	6,60
59	Borzęcin	2 056 514	23,54	1 336 002	14,90
60	Brzeźnica	1 121 593	11,19	1 921 936	16,78
61	Budzów	1 006 236	12,64	453 824	5,59
62	Bukowina Tatrzańska	2 115 096	18,05	1 348 077	11,02
63	Bystra-Sidzina	941 901	15,67	871 985	13,86
64	Charsznica	1 607 467	20,93	2 498 545	27,05
65	Chelmiec	8 286 655	32,16	2 779 243	12,19
66	Czarny Dunajec	3 253 154	18,05	2 643 273	13,83
67	Czchów	2 531 188	26,49	3 559 085	30,00
68	Czernichów	5 100 606	34,16	4 854 473	30,20
69	Czorsztyn	977 484	14,28	2 093 529	22,99
70	Dębno	2 890 206	20,50	1 680 231	12,69
71	Dobra	1 136 118	12,83	875 042	8,90
72	Drwinia	856 661	14,46	1 158 629	16,24
73	Gdów	1 273 863	8,45	2 711 265	16,14
74	Gnojnik	1 284 051	18,96	1 511 278	18,66
75	Gołcza	780 578	12,23	406 679	6,11
76	Gorlice	2 074 754	13,21	2 097 005	12,21
77	Gręboszów	637 040	17,57	549 039	13,88
78	Gromnik	1 062 310	12,88	1 048 938	11,38
79	Gródek nad Dunajcem	3 568 018	30,76	1 597 924	14,76
80	Grybów	4 530 195	19,68	3 718 998	15,33
81	Igołomia-Wawrzeńczyce	889 441	12,56	64 440	0,88
82	Iwanowice	1 401 628	16,72	972 794	10,96
83	Iwkowa	158 448	2,83	121 010	2,23
84	Jabłonka	4 017 570	25,61	5 306 051	28,28
85	Jerzmanowice-Przegonia	1 387 177	14,37	1 366 910	13,28
86	Jodłownik	2 402 919	21,79	555 255	6,60
87	Jordanów	2 223 050	22,66	1 591 839	15,19

88	Kamienica	1 112 790	15,77	791 325	10,16
89	Kamionka Wielka	2 312 400	25,83	862 571	9,83
90	Klucze	110 468	0,66	103 638	0,61
91	Kłaj	1 279 567	11,07	608 942	5,36
92	Kocmyrzów-Luborzycza	919 645	8,69	919 066	7,76
93	Koniusza	791 436	10,19	1 073 670	12,15
94	Korzenna	3 993 760	26,05	1 449 674	10,23
95	Koszyce	1 628 199	28,68	1 101 344	19,08
96	Kościelisko	1 233 538	17,36	998 670	12,98
97	Kozłów	264 250	6,24	455 657	9,65
98	Krościenko nad Dunajcem	4 636 439	48,41	5 559 565	49,95
99	Książ Wielki	504 374	8,79	4 043 249	40,62
100	Lanckorona	716 236	12,51	657 853	10,42
101	Laskowa	1 201 048	16,48	968 893	11,33
102	Limanowa	4 721 257	21,89	2 776 781	12,02
103	Lipinki	2 228 968	28,51	2 210 840	26,35
104	Lipnica Murowana	774 182	13,19	1 030 301	15,81
105	Lipnica Wielka	9 558 601	63,45	5 913 609	48,40
106	Lisia Góra	3 372 581	25,90	3 068 177	21,62
107	Liszki	3 854 192	25,87	2 224 204	14,82
108	Lubień	1 275 534	15,78	1 095 027	12,29
109	Łabowa	961 064	17,42	855 630	13,91
110	Łapanów	1 168 520	15,50	613 858	7,89
111	Łapsze Niżne	2 911 398	28,74	656 849	7,50
112	Łącko	3 121 388	19,77	3 057 816	17,78
113	Łososina Dolna	2 320 131	21,35	2 115 114	18,68
114	Łukowica	2 024 831	18,90	1 898 871	17,33
115	Łużna	518 922	6,19	1 034 139	11,58
116	Mędrzechów	851 976	21,00	133 190	3,73
117	Michałowice	1 163 845	18,87	929 085	13,00
118	Mogilany	2 750 245	24,45	2 565 103	20,23
119	Moszczenica	656 205	14,70	2 383 987	35,73
120	Mszana Dolna	2 189 832	12,57	4 146 950	23,42
121	Mucharz	83 758	2,05	207 354	4,53
122	Nawojowa	1 391 620	19,03	1 246 291	15,28
123	Niedźwiedź	2 233 637	27,38	1 923 174	23,20
124	Nowe Brzesko	2 584 282	35,89	2 275 302	30,64
125	Nowy Targ	6 432 284	29,79	3 929 108	17,77
126	Ochotnica Dolna	631 278	8,62	1 597 530	18,29
127	Olesno	2 490 613	28,24	732 033	9,56
128	Osiek	1 379 243	24,72	1 613 197	25,26
129	Oświęcim	1 241 596	8,08	2 187 496	11,54
130	Pałecznicza	637 028	16,81	212 513	5,11
131	Pcim	1 433 648	15,27	1 142 009	11,18
132	Pleśna	3 464 096	30,88	4 442 274	33,09
133	Podegrodzie	2 640 900	22,09	3 916 334	27,67
134	Polanka Wielka	87 454	2,43	221 884	5,54
135	Poronin	3 343 360	28,25	2 877 681	24,21

136	Przeciszów	917 761	15,97	880 254	13,38
137	Raba Wyżna	2 378 200	19,87	2 002 106	15,75
138	Raciechowice	968 499	12,93	3 056 361	28,50
139	Raclawice	673 668	28,22	542 746	20,67
140	Radgoszcz	3 462 074	39,03	2 159 187	25,31
141	Radłów	1 406 766	15,31	2 893 621	22,93
142	Radziemice	94 178	3,09	34 277	1,03
143	Ropa	515 473	10,91	189 895	3,61
144	Ryglice	1 904 065	18,86	1 599 874	15,11
145	Rytko	369 208	9,47	1 385 117	27,73
146	Rzepiennik Strzyżewski	1 193 055	16,98	1 453 264	18,88
147	Rzezawa	3 309 196	28,50	2 486 446	21,12
148	Sękowa	1 152 994	18,63	1 167 674	18,55
149	Siepraw	1 475 944	19,62	2 677 801	28,66
150	Skrzyszów	9 048 396	50,38	2 120 461	17,22
151	Słaboszów	325 210	9,66	77 990	2,26
152	Słopnice	2 580 725	38,06	1 070 435	17,78
153	Spytkowice (pow. nowotarski)	1 702 574	33,85	632 316	14,59
154	Spytkowice (pow. wadowicki)	1 171 764	14,41	1 189 274	12,97
155	Stryżawa	1 011 458	9,08	1 378 677	11,44
156	Stryżów	1 719 865	25,35	845 959	13,11
157	Sułoszowa	1 154 314	19,53	1 680 629	25,23
158	Szaflary	1 691 679	18,45	1 322 667	12,90
159	Szczucin	2 321 679	16,58	2 556 260	16,82
160	Szczurowa	2 208 520	22,63	2 136 846	19,72
161	Tarnów	3 374 102	18,63	3 150 420	14,72
162	Tokarnia	1 844 463	22,09	961 616	12,01
163	Tomice	334 600	5,52	914 406	12,58
164	Trzciana	1 112 419	20,47	673 071	11,87
165	Trzyciąż	2 046 470	25,08	3 349 684	34,46
166	Tymbark	1 840 204	24,49	1 684 351	22,59
167	Uście Gorlickie	1 394 149	15,61	777 377	8,39
168	Wielka Wieś	977 543	12,56	1 214 011	14,25
169	Wieprz	479 784	4,37	837 346	7,10
170	Wierzchosławice	2 470 799	25,29	5 926 531	40,63
171	Wietrzychowice	494 082	10,91	395 385	8,46
172	Wiśniowa	448 606	6,68	371 233	5,28
173	Wojnicz	1 384 890	11,57	2 325 753	16,18
174	Zabierzów	5 316 337	22,04	5 569 477	23,18
175	Zakliczyn	4 236 922	28,54	2 052 877	15,21
176	Zawoja	1 061 700	11,82	3 329 510	27,54
177	Zembrzyce	1 461 244	23,90	460 106	8,00
178	Zielonki	10 171 674	51,34	5 447 804	32,28
179	Żegocina	1 319 235	21,17	917 096	13,88
	Razem gminy	256 662 936	20,90	225 578 875	17,27
	Ogółem	524 751 097	21,21	458 368 455	17,45

Źródło: Regionalna Izba Obrachunkowa w Krakowie: Correcta 1/2000, 1-2/2001